

TEOSOFIAN AVAIN

H. P. BLAVATSKY

RUUSU-RISTI

TEOSOFIAN AVAIN

*Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö.
Hyvinkää 1954.
Digitalisoitu näköispainos 2006.*

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 28

TEOSOFIAN AVAIN

S E L V Ä E S I T Y S
KYSYMYSTEN JA VASTAUSTEN MUODOSSA SIITÄ
SIVEYSOPISTA, TIEETEESTÄ JA FILOSOFIASTA,
JONKA TUTKIMISTA VARTEN TEOSOFINEN SEURA
ON PERUSTETTU

KIRJOITTANUT
H. P. BLAVATSKY

SUOMENNOS VUODEN 1889 ALKUPERÄISESTÄ
ENGLANNINKIELISESTÄ PAINOKSESTA

(III suomenkielinen painos)

HELSINKI 1954.

»H. P B.«

*omistaa
tämän kirjan*

kaikille oppilailleen,

että he vuorostaan oppisivat ja opettaisivat

Esipuhe

Tämän kirjan tarkoitus on täsmälleen ilmaistuna sen nimessä *Teosofian Avain*, ja kaipaa se vain muutamia sanoja selvitykseksi. Se ei ole täydellinen eikä seikkaperäinen teosofian oppikirja, vaan ainoastaan avain siihen oveen, joka johtaa syvempiin tutkimuksiin. Se esittää viisaususkonnon ulkopiirteet ja selittää sen perusaatteita; samalla se antaa vastauksen tavallisen länsimaisen kysyjän erilaisiin vastaväitteisiin ja koettaa ilmaista outoja käsitteitä niin yksinkertaisessa muodossa ja niin selvällä kielellä kuin mahdollista. Liikoja odottaa se, joka tahtoo, että tämä kirja onnistuisi saattamaan teosofian käsitettäväksi ilman älyllisiä ponnistuksia lukijan puolelta; mutta toivomme, että mikä vielä on hämärää, riippuu ajatuksesta eikä sanoista, on syvällisyyden eikä sekaannuksen syytä. Älyllisesti laiskalle tai tylsälle täytyy teosofian pysyä arvoituksena, sillä älyn maailmassa samoin kuin henkisessä täytyy jokaisen ihmisen edetä omin ponnistuksin. Kirjoittaja ei voi lukijan sijasta ajatella eikä lukija siitä hyötyisi, jos sellainen sijaisajattelu olisi mahdollinen, jo kauan on Teosofiseen Seuraan ja sen työhön innostuneiden keskuudessa kайvattu sellaista esitystä kuin tämä on, ja toivotaan, että se tarjoaa opetusta, niin vapaata teknillisistä vaikeuksista kuin mahdollista, monille, joiden kiinnostus on herännyt, mutta jotka vielä ovat ainoastaan hämmästyneet eivätkä tulleet vakuuttuneiksi.

jonkin verran huomiota on pantu spiritistisiin oppeihin kuolemanjälkeisestä elämästä ja on koetettu siinä erottaa oikea väärästä ja osoittaa spiritististen ilmiöitten oikea luonto. Entiset samansuuntaiset selitykset ovat nostaneet paljon vihamielisyyttä harrasta tekijää vastaan; sillä spiritistit niinkuin monet muut uskovat enemmän siihen, mikä on mieluista kuin siihen, mikä on totta, ja suuttuvat suuresti henkilöön, joka hävittää mieluisan harhan. Viimeisen vuoden ajan on teosofia ollut spiritismin myrkytettyjen nuolten maalitaluna, aivan kuin puolinaisen totuuden omistajat tuntisivat koko totuu-

den omistajia kohtaan enemmän vastenmielisyyttä kuin ne, jotka eivät voi kehua omistavansa mitään osaa totuudesta.

Sydämelliset kiitokset lausuu tekijä niille monille teosofeille, jotka ovat lähettäneet ehdotuksia ja kysymyksiä tai muuten ovat antaneet apua tämän kirjan kirjoittamisessa. Heidän avullaan on teos tullut sitä antoisammaksi, ja se on heidän paras palkintonsa.

H. P. B.

Alkulause kolmanteen painokseen

Tämä H. P. B:n ”Teosofian Avaimen” uusi suomenkielinen painos noudattaa mahdollisimman uskollisesti Pekka Ervastian v. 1925 ilmestynyttä käännöstä. Vain välttämättömät kielelliset ja englantilaisen alkutekstin vaatimat oikaisut on tehty koko ajan seuraten H. P. B:n englantilaista tekstiä samassa painoksessa, jota P. E:kin v. 1925 käytti.

Vierasperäisten sanojen suomenkielinen asu on yleensä sama kuin Otavan ”Sivistyssanakirjassa”. Oudommat vierasperäiset (sanskritin, kreikan, hebrean jne.) sanat on pyritty kirjoittamaan niinkuin ne suomeksi lausutaan — seuraten tarkkaan mm. P. E:n ”Salatieteilijän Sanakirjaa”.

Tämän uuden painoksen on toimittanut fil.maisteri Uno Pore, joka myös on englanninkielestä kääntänyt H. P. B:n itsensä ”Teosofian Avaimen” toiseen painokseen laatiman sanaston (sananmukainen uusintapainos v. 1939, *Theosophical University Press, Point Loma, California*).

Oikoluvussa on ollut erinomaisena apuna kamreeri R. R. Rynänen.

Toivomme hartaasti, että tämä uusikin ”Teosofian Avaimen” painos, kuten edelliset, leviäisi maamme joka kolkkaan, valon majakkana näyttäisi oikean reitin ulos harhauskomusten sokkeloista ja osoittaisi, mikä on totuus — teosofia.

Helsingissä tammikuussa 1954.

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura r.y.

Suomentajan alkulause II:ssa painoksessa

H. P. Blavatskyn *Teosofian Avain* ilmestyi ensi kerran suomenkielellä v. 1906. Tämä toinen painos, joka nyt tarjotaan yleisölle, on kuitenkin siksi poikkeava ensimmäisestä, että sitä voidaan pitää melkein uutena kirjana.

Kun parikymmentä vuotta sitten V. H. Valvanne-vainajan kanssa yhdessä suomensimme *Teosofian Avaimen*, oli käytettävänäme alkutekstinä ”kolmas korjattu englantilainen painos”, ilmestynyt v. 1893 Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen. Tuon painoksen esipuheen allekirjoittaja Mr. G. R. S. Mead lausui: ”Pääpiirteisään on korjausyritysten tarkoituksena ollut: 1) järjestelmällisesti käyttää harvennuksia ja alkukirjaimia; 2) yhtäpitävästi merkitä sanskritinkieliset sanat; 3) oikaista muutamia erehdyksiä, joista H. P. B. vielä eläessään huomautti; 4) poistaa muutamia epäselvyyksiä esityksestä; 5) jättää pois muutamia kiistan vuoksi kirjoitettuja kohtia, joilla ei enää ole yleistä merkitystä.”

Koska en silloin muuta alkutekstiä nähnyt, uskoin hartaasti näiden ns. korjausten pätevyyyteen ja tarpeellisuuteen. Kun nyt olen saanut käsiini Amerikassa v. 1920 ilmestyneen painoksen, joka on alkuperäisen painoksen sanatarkka jäljennös*), olen katsonut mieluisaksi velvollisuudekseni kokonaan tarkastaa vanhan suomennoksen, korjata sitä, lisätä poisjääneet kohdat, joita on yhteensä kymmeniä painosivuja, ja saattaa kirjan kalikin puolin sellaiseen kuntoon, että se vastaa H. P. Blavatskyn itsensä laatimaa *Teosofian Avainta*.

Ne lukijat, joilla on tilaisuus verrata nykyistä suomalaista painosta edelliseen, voivat kanssani ilokseen todeta, että 1) Madame Blavatskyn käyttämät harvennuukset, jotka ovat hänen tyylilleen ominaisia, suovat tekstille eloisuutta ja usein syvempää sisältöä; 2) sanskritinkielisten sanojen merkintä on kyllä-

*) *The Key To Theosophy* etc. by H. P. Blavatsky. Reprinted Verbatim from the Original Edition first published in 1889. The United Lodge of Theosophists. Los Angeles, California, 1920.

kin yhtäpitävä, joskaan ei tieteellisen tarkka; 3) erehdykset loistanevat enimmäkseen poissaolollaan (ehkä jokin sitaatti Platonilta on epävarma); 4) epäselvyydet aiheutuvat pikemmin ns. korjauksista; ja 5) pois jätetyt kohdat ovat yhtä aktuelleja, tärkeitä ja opettavia nyt 36 vuotta kirjan ilmestymisen jälkeen kuin ne olivat armon vuonna 1889, sillä Madame Blavatskyn säkenöivä nero katselee ajallisia ja ohimeneviä asioita ikuisuuden näkökannalta ja erottaa tiedon kultasanan monipuheisuuden kuonasta.

En saata muuta kuin sydämestäni toivoa, että hänen *Teosofian Avaimensa* uudessa suomalaisessa asussaan paljon, paljon edistäisi henkisen valistuksen ja tiedon asiaa. H. P. Blavatskya ehkei vielä täysin ymmärretä. Profeetat ovat aina puhuneet tuleville sukupolville. Mutta kuta enemmän totuuden etsijä kokee henkisiä ja psyykkisiä asioita, sitä pätevämpi opas, sitä tietorikkaampi opettaja hän ymmärtää Madame H. P. Blavatskyn olevan.

Lopella kesäkuussa 1925.

Pekka Ervast

Teosofian Avain

I

Teosofia ja Teosofinen Seura

Nimen merkitys

Kysyjä. — Teosofiaa ja sen oppeja sanotaan usein uusimuotiseksi uskonnoksi. — Onko se uskonto?

Teosofi. — Ei ole. Teosofia on jumalainen tieto eli tiede.

Kys. — Mikä on sen nimen oikea merkitys?

Teos. — »Jumalainen Viisaus», theo-sophia, eli jumalien viisauksiin kuin theo-gonia on jumalien syntyoppi. Kreikkalainen sana *theos* merkitsee jumala, joku jumalainen olento, mutta ei suinkaan »Jumala» siinä merkityksessä kuin sitä sanaa meidän päivinäme käytetään. Sentähden ei »teosofia» merkitse »Jumalan viisaus», kuten muutamat kääntävät, vaan *jumal'viisaus*, viisaus sellainen kuin on jumalilla. Nimi on tuhansia vuosia vanha.

Kys. — Kutka ovat nimeä ensinnä käyttäneet?

Teos. — Aleksandrialaiset filosofit, joita nimitettiin totuuden rakastajiksi, »filaleeteiksi» (sanoista *fil*, rakastaa, ja *aleetheia*, totuus). Teosofian nimen katsotaan syntyneen kolmannella vuosisadalla meidän ajanlaskuamme; sen ottivat käytäntöön Ammonios Sakkas ja hänen oppilaansa, jotka perustivat eklektisen (valikoivan) järjestelmän. *)

*) Heitä nimitettiin myös analogisteiksi. Professori Alex. Wilder T. S. J. (= Teosofisen Seuran jäsen) teoksessaan "Eclectic Philosophy" selittää heidän saaneen sen nimen "sentähden että he tulkitsivat kaikki pyhät legendat ja

Kys. — Mikä oli tuon järjestelmän tarkoitus?

Teos. — Ennen kaikkea painaa oppilaittensa ja kaikkien »totuuden rakastajien» mieleen eräitä korkeita, siveellisiä totuuksia — josta Teosofisen Seuran tunnuslause: »Ei mikään uskonto ole totuutta korkeampi.» **)

kertomukset, myytit ja mysteerit analogioiden ja vastaavaisuuksien periaatteen mukaan, niin että he pitivät kertomuksia, jotka kuvasivat näkyvän maailman tapahtumia, ihmissielun toiminnan ilmauksina ja kokemuksina”. Heitä nimettiin myös uusplatonikoiksi. Vaikka teosofia eli eklektinen teosofinen järjestelmä tavallisesti johdetaan kolmannelta vuosisadalta, on sillä kuitenkin paljon vanhempi alkuperä, mikäli voimme luottaa Diogenes Laertiukseen, jonka mukaan se on ptolemaiolaisen hallitsijasuvun aikana eläneen egyptiläisen papin, Pot-Amiunin, perustama. Sama tekijä sanoo meille, että tuo nimi on koptilainen ja merkitsee Viisauden jumalalle, Amiinille, vihittyä. Teosofia on samaa kuin brahma-vidjaa, jumalainen tieto. (Ap. Paavali käyttää myös sanaa teosofia I Kor. 2: 7, joka suomalaisessa raamatussa on käännetty ”Jumalan viisaus”. P. E.)

**) Eklektinen teosofia jaettiin kolmeen pääoppiin, jotka olivat: 1) Usko absoluuttiseen, käsittämättömään ja korkeimpaan jumaluuteen eli äärettömään olemukseen, joka on luonnon ja kaiken olevaisen, niin näkyväisen kuin näkymättömän, alkujuuri. 2) Usko ihmisen ikuiseen, kuolemattomaan luontoon, koska hän maailman sielun sädekehystenä on olemukseltaan tämän kanssa yhtä. 3) *Teurgia* eli ”jumalainen työnteko” eli *jumalain töiden teko*; sanoista *theoi* ”jumalat” ja *ergein* ”toimia”. Nimi on sangen vanha, mutta sitä ei yleisesti käytetty, koska se kuului *mysterien* sanastoon. Oli olemassa mystillinen — vihittyjen adeptien ja pappien käytännöllisesti todistama — usko, että ihminen saavuttamalla ruumiittomien olentojen tapaisen puhtauden, s.o. palaamalla alkuperäisen luontonsa puhtauteen, voisi taivuttaa jumalia opettamaan hänelle jumalaisia salaisuuksia, vieläpä saattaa heitä tilapäisesti esiintymään näkyvässä muodossa joko subjektiivisessa tai objektiivisessa merkityksessä. Teurgia oli yliaistillinen puoli siitä, jota nyt sanotaan spiritismiksi, mutta rahvaan sitä väärin käyttäessä ja väärin käsittäessä muutamat pian sitä pitivät noitumisena ja se yleensä kiellettiin. Jamblikhoksen teurgian väärinkäyttö on vielä säilynyt eräitten nykyisten kabbalistien maagisissa menoissa. Uudenaikainen teosofia välttää ja hylkää molemmat nämä magian ja ”noituuden” lajit, koska ne ovat sangen vaarallisia. Todella *jumalainen* teurgia kysyy melkein ylinhimillisen puhdasta ja pyhää elämää; muuten se alentuu mediumisuudeksi ja mustaksi magiaksi. Ammonios Sakkaan, jota nimitettiin *Theodidaktos*, ”jumal-oppineeksi”, välittömät oppilaat — sellaiset kuin Plotinos ja hänen seuraajansa Porphyrios — hylkäsivät ensin teurgian, mutta omistivat sen lopulta, kun jamblikhos sitä varten kirjoitti teoksen ”De Mysteriis” oman mes-

Eklektisen teosofisen koulun perustajien päätarkoituksena oli yksi niistä kolmesta tehtävästä, jotka sen nykyaikainen seuraaja, Teosofinen Seura, on itselleen omistanut, nimittäin kaikkien uskontojen, lahkojen ja kansojen yhdistäminen saman, ikuisille toituksille perustuvan, siveellisen järjestelmän pohjalla.

Kys. — Millä voitte todistaa, ettei tämä ole vain mahdoton unelma, ja että kaikki maailman uskonnot todellakin perustuvat yhteen ja samaan totuuteen?

Teos. — Vertailevalla ja selvittäväällä uskontojen tutkimuksella. Oh olemassa vain yksi »viisaususkonto» muinaisina aikoina; ja alkuperäisen uskonnonfilosofian samaisuuden todistaa meille niiden oppien yhtäpitävyys, jotka opetettiin vihitylle *mysteereissä*, noissa kerran laajalti levinneissä laitoksissa. Kaikki vanhat uskonnot viittaavat yhden ainoan, niitä kaikkia vanhemman teosofian olemassaoloon. Se avain, joka yhden aukaisee, aukaisee kaikki, muuten ei se saata olla oikea avain.» (Eclectic Philosophy).

torinsa, kuuluisan egyptiläisen papin, Abammonin nimessä. Ammonios Sakkas, jonka vanhemmat olivat kristityitä, vieraantui jo lapsena dogmaattis-spirituaalistisesta kristinuskosta ja tuli uusplatonikoksi; hänestä kerrotaan — samoin kuin Jakob Böhmeistä ja muista suurista tietäjistä ja mystikoista, — että hänelle ilmoitettiin jumalaista viisautta unissa ja näyissä. Siitä hänen nimensä *Theodidaktos*. Hän päätti sovittaa kaikki uskonnolliset järjestelmät yhdeksi ja näyttämällä niiden yhteisen alkuperän perustaa ainoan, yhteisen uskon, jonka pohjana siveysoppi olisi. Hänen elämänsä oh niin moitteeton ja puhdas, hänen tietonsa niin syvät ja laajat, että monet kirkkoisät tulivat salaa hänen oppilaikseen. Klemens Aleksandrialainen puhuu hänestä suurella kunnioituksella. Plotinos, Ammonioksen ”Pyhä Johannes”, oli hänkin yleisesti kunnioitettu, syvästi oppinut ja siveellisesti puhdas mies. Yhdeksänlajattä vuoden vanhana hän seurasi roomalaista keisaria Gordianusta ja tämän sotajoukkoa Itämaille saadakseen opetusta Baktrian ja Intian viisailta. Hänellä oli filosofinen koulu Roomassa. Hänen oppilaansa Porfyrios, jonka oikea nimi oli Malek (kreikkalaistunut juutalainen), kokosi kaikki mestarinsa kirjoitukset. Porfyrios oli itse suuri kirjailija ja selitti vertauksellisesti muutamia osia Homeroksen kirjoituksista. Filaleettien käyttämä henkisen mietiskelyn (meditaation) tapa oli ekstaasi, jonka järjestelmä on sukua intialaisten *joogalle*. Siitä mitä tunnemme eklektisestä koulusta, meidän on kiittäminen Origenesta, Longinusta ja Plotinosta, jotka olivat Ammonioksen välittömiä oppilaita. (Katso A. Wilderin teosta Eclectic Philosophy).

Teosofisen Seuran toimintatapa

Kys. — Ammonioksen eläessä oli useita vanhoja pääuskontoja, ja yksinpä Egyptissä ja Palestiinassa lahkot olivat lukuisat. Kuinka hän saattoi ne yhdistää?

Teos. — Saman menettelytavan avulla, jota me vielä tänään noudatamme. Uusplatonikot muodostivat suuren seuran, vaikka he kuuluivat eri uskonnollisfilosofisiin kouluihin *); sama on meikäläisten teosofien laita.

Siihen aikaan juutalainen Aristobulos väitti, että Aristoteleen siveysoppi edusti Mooseksen lain *esoteerisia* (salaisia) oppeja; Filo Judaeus koetti sovittaa Mooseksen kirjat sekä Pythagoraan ja Platonin filosofian toisiinsa; ja Josefus näytti, että Karmelvuoren essealaiset olivat vain egyptiläisten terapeutien (lääkärien) mukailijoita ja seuraajia. Sama on laita tänäkin päivänä. Voimme näyttää rungon, josta jokainen kristitty uskonto, jokainen pieninkin lahko on lähtenyt. Lahkot ovat suurempien oksien pienempiä haaroja eli vesoja; mutta sekä vesat että oksat lähtevät samasta rungosta — *Viisäususkonnosta*. Tämän todistaminen oli Ammonioksen pyrintönä, ja siksi hän koetti saada pakanoita ja kristityitä, juutalaisia ja epäjumalanpalvelijoita luopumaan riidoistaan ja muistamaan, että heillä kaikilla oli sama totuus eri puuissa, ja että he kaikki olivat saman äidin lapsia. **) Tähän päämaaliin teosofiakin pyrki.

*) Filadelfuksen aikana juutalaisuus voitti vahvan jalansijan Aleksandriassa, ja nyt kreikkalaiset opettajat tulivat Babylonin rabbiinopiston vaarallisiksi kilpailijoiksi. Sangen sattuvasti ”Eclectic Philosophy”-kirjan tekijä huomauttaa: ”Buddhalaiset, veedalaiset ja maagiset järjestelmät olivat tähän aikaan oppiaineina kreikkalaisen filosofian ohella. Ei ollut lainkaan ihmeellistä, että ajattelevien miesten mielestä sanakiistan olisi pitänyt lakata, ja että he katsoivat mahdolliseksi valikoimalla muodostaa yhden sopusointuisen järjestelmän näistä kaikista eri opeista... Panthaenus, Athenagoras ja Klemens olivat tarkasti perehtyneet Platonin filosofiaan ja tajusivat sen luontaisen yhteyden itämaisten järjestelmien kanssa.

**) Mosheim sanoo Ammonioksesta: ”Huomattuaan, ettei ainoastaan Kreikanmaan, vaan kaikkien barbaarikansojenkin filosofit olivat yhtä mieltä tär-

*Kys. — Mihin auktoriteetteihin perustatte nämä väitteet muinai-
sista Aleksandrian teosofeista?*

Teos. — Melkein lukemattomiin kuuluisiin kirjailijoihin. Eräs heistä, Mosheim, sanoo:

»Ammonios opetti, että rahvaan uskonto ja filosofia kulkivat rinnan samaa tietä ja olivat saman kohtalon alaisia: askel askeleelta ne huonontuivat ihmiskeksintöjen, taikauskon ja valheitten turmelemina; perkaamalla pois tämä kuona ja ottamalla filosofia selvittäjäksi oli sentähden uskonto palautettava alkuperäiseen puhtauteensa; Kristuksen koko tarkoitus oli puhdistaa ja palauttaa entiselleen vanha viisaus. Hän koetti ehkäistä yleisesti vallitsevan taikauskon valtaa ja osaksi oikaista, osaksi poistaa niitä lukuisia erehdyksiä, joita on sekoittunut eri kansojen uskontoihin.»

Mutta aivan näin uudemmat teosofitkin sanovat. Siinä on vain ero, että tuo suuri »totuuden rakastaja» Ammonios sai tukea ja apua pyrinöissään kahdelta kirkkoisältä, Klemensiltä ja Athenagoraalta, sekä kaikilta synagogan oppineilta rabbiineilta, Akatemian ja »Lehdon» filosofeilta, hän kun opetti heille yhteistä oppia; mutta me, jotka kuljemme hänen jäljissään, emme saa mitään kiitosta, vaan ainoastaan pilkkaa ja vainoa. Siitä näkyy, että ihmiset 1500 vuotta sitten olivat suvaitsevampia, kuin mitä he ovat tällä valistuneella vuosisadalla.

Kys. — Rohkaisiko ja auttoiko kirkko Ammoniosta sentähden, että hän kerettiläisyydestä huolimatta opetti kristinuskoa ja oli kristitty?

keimmistä pääkohdista, hän otti selittääkseen kaikkien näiden lahkojen tuhannet eri mielipiteet näyttämällä, että ne kaikki johtuivat samasta alkulähteestä ja että kaikki pyrkivät samaan päämaaliin.” Jos tekijä, joka on kirjoittanut Ammonioksesta *Edinburgh Encyclopædiaan*, muuten tietää, mistä hän puhuu, niin juuri uudenaikaisia teosofeja hän kuvailee — heidän uskonoppejaan ja toimintaansa, sillä puhuessaan *Theodidaktoksesta* hän sanoo: ”Hän hyväksyi ja omisti ne opit, joita opetettiin Egyptissä (esoteeriset opit tulivat Intiasta), joiden katsottiin muodostavan yhden suuren kokonaisuuden; maailman iankaikkisuudesta... ja laati siveellisen järjestelmäni, joka antoi ihmisten ylipäänsä elää maansa lakien ja luonnon käskyjen mukaisesti, mutta vaati, että viisaat jalostaisivat sieluaan mietiskelyn avulla.”

Teos. — Ei suinkaan. Hän oli syntyisin kristitty, mutta ei koskaan hyväksynyt kirkon kristinuskoa; niinkuin sama tekijä hänestä lausuu:

»Hänen tarvitsi vain esittää opetuksensa vanhojen Hermes-patsaiden mukaan, jotka Platon ja Pythagoras ennen muinoin tunsivat, ja joiden mukaan he laativat filosofiansa. Ja löytäessään samat seikat Johanneksen evankeliumin esipuheesta hän hyvällä syyllä päätteli, että Jeesus tarkoitti vanhan viisausopin palauttamista alkuperäiseen puhtauteensa. Raamatun kertomuksia ja taruja jumalista hän piti vertauskuvina, joiden tarkoitus oli valaista totuutta, tai muussa tapauksessa hyljättävinä satuina». Sen lisäksi, kuten sanotaan *Edinburgh Encyclopædiassa*, »hän myönsi, että Jeesus Kristus oli kelpo *ihminen*, ja 'Jumalan ystävä', mutta väitti, ettei hänen tarkoituksensa ollut kokonaan hävittää daimonien (jumalien) palvontaa, vaan ainoastaan puhdistaa vanhaa uskontoa.»

Viisauskonto esoteerinen kaikkina aikoina

Kys. — Kun ei Ammonios koskaan mitään kirjoittanut, miten saatamme olla varmat siitä, että nämä olivat hänen oppinsa?

Teos. — Eivät Buddha, Pythagoras, Confucius, Orfeus, Sokrates eikä Jeesuskaan ole jättäneet mitään kirjoituksia jälkeensä. Kuitenkin useimmat heistä ovat historiallisia henkilöitä, ja heidän oppinsa ovat eläneet heidän kuoltuaan. Ammonioksen oppilaat (joiden joukossa Origenes ja Herenius) kirjoittivat selityksiä ja esityksiä hänen siveysopeistaan. Viimemainitut ovat varmaan-kin yhtä historiallisia kuin apostolien kirjoitukset. Sitä paitsi hänen oppilaansa — Origenes, Plotinos ja Longinus (kuuluisan kuningatar Zenobian neuvonantaja) — kaikki ovat jättäneet jälkeensä laajoja kirjoitelmia filaleettien järjestelmästä — ainakin mikäli heidän julkinen uskontunnustuksensa oli tunnettu, sillä heidän koulunsa käsitti sekä eksoteerisia että *esoteerisia* oppeja.

Kys. — Kuinka viimemainitut ovat pysyneet meidän päiviimme saakka, kun väitätte, että oikea niinsanottu viisauskonto oli esoteerinen?

Teos. — Viisauuskonto on aina ollut sama ja sitä on huolellisesti säilytetty, koska se on viimeinen sana sitä tietoa, joka on ihmisen saavutettavissa. Se oli olemassa pitkiä aikakausia ennen aleksandrialaisia teosofeja, on kulkenut perintönä nykyaikaan ja on pysyvä elossa, sitten kun kaikki muu uskonto ja filosofia jo on kadonnut.

Kys. — Kutka ovat sen näin säilyttäneet ja missä?

Teos. — Kaikkien maitten vihity; syvälliset totuudenetsijät — heidän oppilaansa; niissä osissa maailmaa, joissa sellaisia pyrintöjä aina enimmäin on arvossa pidetty ja harrastettu: Intiassa, Keski-Aasiassa ja Persiassa.

Kys. — Voitteko mainita joitakin todisteita sen esoteerisesta luonteesta?

Teos. — Paras todistus, minkä tästä tosiseikasta voitte saada, on se, että jokaisessa muinaisessa uskonnollisessa eli oikeammin filosofisessa jumalanpalveluksessa oli esoteerinen eli salainen oppi ja eksoteerinen eli julkinen jumalanpalvelus. Sitäpaitsi on yleisesti tunnettu, että vanhojen kansojen *mysterit* joka maassa olivat jätetut »suurempiin» (salaisiin) ja »pienempiin» (julkisiin) *mysterieihin* — kuten esim. Kreikassa oli laita niitten kuuluisien juhlallisuuksien, joita sanottiin *Eleusiläisiksi*. Aina Samothraken ja Egyptin hierofanteista ja muinais-Intian Vihityistä brahmineista myöhempiin hebrealaisiin rabbiineihin saakka kaikki ovat, niiden turmeltumista peläten, säilyttäneet oikeat *vakaasti uskoman*sa opit salaisina. Juutalaiset rabbiinit nimittivät julkista uskonjärjestystään *merkavah'iksi*, ulkonaiseksi ruumiiksi, »käyttövälineeksi», vehikkeliksi eli *kuoreksi*, jotka *kätkee salatun sielun* — so. korkeimman, salaisen tiedon. Ei minkään vanhan kansan papit koskaan ole jättäneet todellisia filosofisia salaisuuksiaan rahvaalle, vaan ainoastaan kuoret. Pohjoisella buddhalaisuudella on »suurempi» ja »pienempi» käyttövälineensä, nim. *mahajaana*, esoteerinen, ja *hinaajaana*, eksoteerinen koulu. Ettekä saata moittia heitä tästä salaperäisyydestä, sillä varmaankaan ette ryhtyisi ruokkiimaan lammaslaumaanne oppineilla kasvitieteellisillä tutkimuksilla ruohon asemasta? Pythagoras nimitti gnoosistaan »olevaisten tie-

doksi», *hee gnoosis toon ontoon*, ja hän jakoi tätä tietoa ainoastaan niille oppilailleen, jotka olivat lupauksen tehneet, — jotka kykenivät sulattamaan sellaista henkistä ravintoa ja tuntemaan itsensä tyydytetyiksi; ja hän käski heitä vaikenemaan ja pitämään salassa. Okkultiset aakkoset ja salaiset merkit ovat kehittyneitä muinaisegyptiläistä *pyhää* kirjoitusta, jonka avain vanhoina aikoma oli vain hierogrammatistain eli Egyptin vihittyjen pappien käsissä. Ammonios Sakkas vaati, niinkuin hänen elämäkertojansa ilmoittavat meille, oppilailtaan valan, etteivät he ilmaisisi hänen *korkeampia oppejaan* muille kuin niille, joille valmistavat tiedot jo olivat opetetut ja jotka niinkään olivat valan tehneet. Ja eikö asianlaita ollut sama vanhimmassa kristinuskossa gnostikkojen kesken ja Kristuksenkin opetuksen suhteen? Eikö hän puhunut kansalle vertauksin, joilla oli kaksinainen merkitys, selittäen perusteet ainoastaan oppilailleen? »Teille», hän sanoo, »Jumalan valtakunnan salaisuus on annettu, mutta noille ulkopuolella oleville tulee kaikki vertauksissa» (Mark. 4: 11). »Juudean ja Karmelvuoren essealaiset tekivät saman erotuksen, jakaen seuralaisensa neofyytteihin (kokelaisiin), veljiin ja *täydellisiin* eli vihittyihin» (Eclectic Phil.). Samanlaisia esimerkkejä voisi esittää kaikista maista.

Kys. — Voiko päästä »salaiseen viisauteen» ainoastaan kirjallisten tutkimusten avulla? Tietosanakirjoista saa melkein saman määritelmän Teosofiaista kuin Websterin sanakirjasta: so. »oletettu seurustelu Jumalan ja korkeampien henkien kanssa ja siitä johtuva yli-inhimillisen tiedon saavuttaminen fyysisten ja kemiallisten keinojen avulla». Sitäkö se on?

Teos. — En usko. Eikä kukaan sanakirjan kirjoittaja kykene selittämään itselleen eikä muille, miten *yli-inhimillinen* tieto voitaisiin saavuttaa *fyysisten* eli kemiallisten prosessien avulla. Jos Webster olisi sanonut »*metafyysisten* ja alkemististen keinojen avulla», olisi määritelmä ollut jotakuinkin oikea; sellaisena kuin se nyt on, se on järjetön. Muinaiset teosofit väittivät, ja samaten nykyiset väittävät, ettei ääretöntä saata käsittää äärellinen — so. äärellisen minuuden ymmärrys, — mutta että korkeampi henkinen minuuus voi astua jumalaisen olemuksen yhteyteen haltiotilassa.

Tämä tila ei ole hypnoosin tavoin saavutettavissa »fyysisten ja kemiallisten keinojen avulla».

Kys. — Kuinka selitätte tuon tilan?

Teos. — Todellinen haltiotila on Plotinoksen määritelmän mukaan »mielen vapautus äärellisestä tajunnastaan, jolloin se tulee yhdeksi äärettömän kanssa». Tämä on korkein tila, sanoo professori Wilder, mutta se ei jatku ainaisesti eikä ole kuin *ani* harvojen saavutettavissa. Se onkin sama kuin se tila, joka Intiassa tunnetaan nimellä *samaadhi*. Tätä joogit harjoittelevat, helpottaen sen saavuttamista ruumiillisessa suhteessa suurimmalla kohtuudella ruuassa ja juomassa ja henkisesti alituisella pyrkimyksellä puhdistamaan ja ylentämään mielitä. Henkinen mietiskely (meditaatio) on hiljainen ja *sanaton* rukous eli, niinkuin Platon lausuu, se tila, jossa »sielu palavassa hartauudessa kääntyy Jumalan puoleen; ei suinkaan pyytääkseen erityistä hyvää (niinkuin rukouksen tavallinen merkitys on), vaan itse hyvän tähden — yleisen Korkeimman Hyvän», josta olemme osa maan päällä, ja jonka olemuksesta kaikki olemme lähteneet. Sentähden Platon jatkaa: »ole ääneti *jumalaisten* edessä, kunnes he karkoittavat pilvet silmistäsi ja antavat sinun nähdä siinä valossa, joka lähtee heistä itsestään, ei sitä, joka sinusta hyvältä näyttää, vaan sen, joka itsessään on hyvä.» *)

*) Juuri sitä ”The Eclectic Philosophy’n” oppinut tekijä, prof. A. Wilder kuvailee ”henkisenä valokuvauksena”: ”sielu on kamera, johon tulevia, menneitä ja nykyisiä tosiseikkoja ja tapahtumia samalla aikaa on kiinnitetty; ja mieli ne tajuaa. Meidän jokapäiväisen, rajoitetun maailmamme takana kaikki on *yhtä* päivää eli *yhtä* tilaa — mennyt ja tuleva nykyiseen yhdistetty ... Kuolema on viimeinen *haltiotila* maan päällä. Silloin sielu vapautuu ruumiin siteistä, ja sen jalompi osa yhdistyy korkeampaan luontoon ja tulee osalliseksi korkeampien olentojen viisaudesta ja ennustamiskyvystä.” Todellinen teosofia on mystikoille tämä tila, jota Apollonios Tyanalainen kuvaili seuraavaan tapaan: ”Minä osaan nähdä nykyisyyden ja tulevaisuuden aivan kuin kirkkaasta peilistä. Viisaan ei tarvitse odottaa maan höyryjä tai ilman pilaantumista nähdäkseen tulevia tapahtumia... Jumalat (*theoi*) näkevät tulevaisuuden; tavalliset ihmiset nykyisyyden; viisaat sen, mikä on tapahtumaisillaan.” Tätä ”Viisaitten teosofiaa”, josta hän puhuu, on hyvin kuvattu lauseessa: ”jumalan valtakunta on meissä.”

Kys. — Teosofia siis ei ole, kuten jotkut tuumivat, äsken keksitty järjestelmä?

Teos. — Tietämättömät ihmiset vain saattavat niin sanoa. Teosofia on yhtä vanha kuin maailma oppiensä ja siveysoppinsa puolesta, jos kohta ei nimeltään; niinkuin se myös on avarin ja yleisin (katolisin) kaikista järjestelmistä.

Kys. — Mistä sitten johtuu, että teosofia on jäänyt niin tuntemattomaksi läntisen pallonpuoliskon kansoille? Minkä tähden se on ollut suljettu kirja roduille, jotka kieltämättä ovat sivistyneimmät ja kehittyneimmät?

Teos. — Me uskomme, että muinoin on ollut kansoja, yhtä sivistyneitä ja varmaankin henkisessä suhteessa »kehittyneempiä» kuin mitä me olemme. Mutta syyt ovat monet tähän vapaaehtoiseen tietämättömyyteen. Yhden niistä Paavali mainitsi sivistyneille ateenalaisille — pitkinä aikakausina jatkuva tosi henkisen tiedon ja harrastuksen häviäminen, mikä johtuu ihmisten liiallisesta kiintymyksestä aistillisiin asioihin ja heidän pitkällisestä orjuudestaan opinkappaleitten ja jumalanpalveluksen kuolleen kirjaimen alaisina. Mutta sen pääasiallisena syynä on se tosiseikka, että todellinen teosofia aina on pidetty salassa.

Kys. — Olette todistanut, että sellaista salaamista aina on noudatettu; mutta mikä on ollut todellisena syynä siihen?

Teos. — Syyt olivat: *ensiksi* tavallisen inhimillisen luonteen nurjuus ja itsekkyyys, joka alati pyrkii tyydyttämään *persoonallisia* halujaan lähimmäisten ja sukulaisten kustannuksella. Sen laatuksille ihmisille ei koskaan voisi uskoa *jumalaisia* salaisuuksia. *Toiseksi* ihmisten epäluotettavuus, kun heidän tulisi suojella pyhää ja jumalaista tietoa turmeltumasta. Viime mainitusta seikasta on johtunut ylevimpien totuuksien ja vertausten väarentyminen ja henkisten käsitteiden asteittainen muuttuminen ihmisen kaltaisiksi, konkreettisiksi ja raaoiksi aistillisiksi mielikuvituksen tuotteiksi — toisin sanoen jumalkäsitteen kutistuminen ja epäjumalanpalvelus.

Teosofia ei ole buddhalaisuutta

Kys. — Teitä sanotaan usein »esoteeriseksi buddhalaisiksi». Oletteko siis kaikki Gautama Buddhan seuraajia?

Teos. — Yhtä vähän kuin kaikki soittoniekat ovat Wagnerin seuraajia. Muutamat meistä ovat uskonnoltaan buddhalaisia; mutta meistä on paljon enemmän hindulaisia ja brahmiineja kuin buddhalaisia ja paljon useampia synnyltään kristittyjä eurooppalaisia ja amerikkalaisia kuin *kääntyneitä* buddhalaisia. Erehdys johtuu Mr. Sinnetin oivallisen teoksen, »Esoteric Buddhismin nimen väärkkiasitetystä merkityksestä; »Buddhism» olisi pitänyt kirjoittaa yhdellä eikä kahdella d'llä, jolloin *Budhism* olisi merkinnyt, mitä sillä tarkoitettiin, nim. »viisausoppia» (boodha, boodhi, »järki», viisaus) eikä *buddhismia*, Gautaman uskonnonfilosofiaa. Teosofia on, kuten sanottu, *viisaususkonto*.

Kys. — Mikä ero on buddhismiin, Kapilavastun ruhtinaan perustaman uskonnon, ja buddhismiin, »viisaususkonnon» välillä, jonka sanotte olevan saman kuin teosofia?

Teos. — Aivan sama ero kuin Jeesuksen salaisten opetusten, joita sanotaan »taivaan valtakunnan salaisuuksiksi», ja kirkkojen ja lahkosten myöhemmän kirkonmenollisen ja dogmaattisen jumaluusopin välillä. *Buddha* merkitsee »boodhan (ymmärryksen, viisauden) valaisema, valistama». Tämä viisausoppi on juurineen ja haaroineen sisältynyt niihin *esoteerisiin* opetuksiin, jotka Gautama antoi vain valituille arhateilleen.

Kys. — Mutta jotkut orientalistit väittävät, ettei Buddha koskaan antanut mitään esoteerista opetusta?

Teos. — He voivat yhtä hyvin väittää, ettei luonnossa ole mitään tiedemiehiltä kätettyjä salaisuuksia. Myöhemmin tahdon todistaa sen Buddhan keskusteluilla oppilaansa Aanandan kanssa. Hänen esoteeriset oppinsa olivat aivan yksinkertaisesti muinaisten brahmiinien *gupta vidjaa* (salainen tieto), jonka avaimen heidän uudenaikaiset jälkeläisensä poikkeuksia lukuunottamatta kokonaan ovat kadottaneet. Ja tämä vidjaa on muuttunut pohjois-

buddhalaisen *mahajomia*-koulun ns. *sisäisiksi* apeiksi. Jotka tämän 'kieltävät, eivät ole todellisia orientalisteja. Kehoitin teitä lukemaan Mr. Bdkinsin *Chinese Buddhismia* — etenkin ne luvut, joissa puhutaan *efcsoteerisista* ja *esoteerisista* kouluista ja opinkappaleista — ja sitten vertaamaan niihin koko vanhan maailman todistuksia samasta asiasta.

Kys. — Mutta eikö teosofian siveysoppi ole sama kuin Buddhan antama?

Teos. — On kyllä, koska tämä siveysoppi on viisauuskonnon sielu ja kerran oli kaikkien kansojen vihittyjen yhteistä omaisuutta. Mutta Buddha oli ensimmäinen, joka paljasti nämä ylevät siveyssäännöt julkisissa esitelmissään ja teki niistä julkisen oppijärjestelmänsä pohjan ja varsinaisen ytimen. Tässä on suunnaton ero eksoteerisen buddhalaisuuden ja kaiken muun uskonnon välillä. Sillä kun muissa uskonnoissa opinkappaleet ja jumalanpalvelus veivät ensi ja tärkeimmän sijan, on Buddhan apissa aina pantu enimmin painoa siveysopille. Tämä selittää sen yhdenkaltaisuuden, miltei yhtäpitävyyden, mikä vallitsee teosofian ja Buddhan uskonnon siveysoppien välillä.

Kys. — Onko mitään tärkeitä eroavuuksia?

Teos. — Pääero teosofian ja eksoteerisen buddhalaisuuden välillä on se, että viimeksimainittu, eteläisen kirkon edustamana, kokonaan kieltää a) jumahuolenolon olemassaolon ja b) kaiken tajuksen elämän kuoleman jälkeen, jopa kaiken itsetietoisesta pysyvän ihmisen yksilöllisyydenkin. Niin ainakin opettaa siamilainen lahko, jota nykyään pidetään eksoteerisen buddhanopin *puhtairrvpana* muotona. Ja sitä se onkin, jos vain pidämme silmällä, mitä Buddha julkisesti opetti, — tahdon myöhemmin mainita syyn tähän vaihteluun hänen puoleltaan. Mutta pohjois-buddhalaisen kirkon koulut, jotka ovat perustetut niissä maissa, joihin Mestarin vihityt arhatit vetäytyivät hänen kuolemansa jälkeen, opettavat kaikki niitä oppeja, joita nyt sanotaan teosofisiksi, sentähden että ne muodostavat osan vihittyjen tiedoista — siten todistaen,

kuinka etelä-buddioalaisuuden liian kiihkoisa oikeauskoisuus on uhrannut totuuden kuolleelle kirjaimelle. Mutta kuinka paljon suurenmoisempi ja jalompi, filosofisempi ja tieteellisempi, kuolleessa kirjaimessaankin, tämä oppi on kuin minkään muun kirkon tai uskonnon oppi! Yihtä kaikki teosofia ei ole buddhalaisuutta.

II

Eksoteerinen ja esoteerinen teosofia

Mitä uudenaikainen Teosofinen Seura ei ole

Kys. — Teidän oppinne eivät siis ole uudestaan elpynyttä buddhalaisuutta eikä myöskään uusplatonilaisen teosofian suora jäljennös?

Teos. — Eivät. Vaan parhaan vastauksen kysymyksiine saatte seuraavasta otteesta eräästä esitelmästä »teosofiasta», jonka tri J. D. Buck, T. S. J., piti viime teosofisessa kokouksessa Chicagossa, Amerikassa (huhtik. 1889). Ei kukaan nyt elävistä; teosofeista ole paremmin käsittänyt ja ilmaissut teosofian tosiolemusta kuin arvoisa ystävämme tri Buck.

»Teosofinen Seura perustettiin sitä varten, että se levittäisi teosofisia oppeja ja edistäisi teosofista elämää. Nykyinen Teosofinen Seura ei ole ensimmäinen laatuaan. Minulla on kirja nimeltä: 'Filadelfisen Seuran teosofiset julkaisut', painettu Lontoossa v. 1697; ja toinen nimeltä: 'Johdatus Teosofiaan, eli Kristuksen Salaisuuden tiede; so. Jumaluuden, Luonnon ja Luomakunnan tiede, joka käsittää filosofisen tiedon kaikista elämän toimivista voimista, maagisista ja henkisistä, ja on käytännöllinen ohje korkeimman puhtauden, pyhyden ja evankeelisen täydellisyyden saavuttamiseksi; samoin kuin jumalaisen näyn ja pyhien enkelien taitojen, voimien ja muitten uudestisyntymisen etuoikeuksien voittamiseksi.' Se on painettu Lontoossa vuonna 1855 ja siinä on seuraava omistus:

'Kristikunnan yliopistojen sekä korkeampien ja alempien koulujen oppilaille: Metafysiikan, mekaniikan ja kaikenkaltaisen

luonnontieteen professoreille: Sivistyneille miehille ja naisille yleensä sekä oikeauskoisille: Deisteille, areiolaisille, unitaareille, svedenborgilaisille ja muitten puutteellisten ja perusteettomien uskojen tunnustajille, rationalisteille ja skeptikoille: oikeamielille ja valistuneille muhamettilaisille, juutalaisille ja itämaalaisen patriarkka-uskontojen tunnustajille, mutta etenikin evankeelille papeille ja lähetyssaarnaajille sekä sivistyneitten että barbaarikansojen keskuudessa vaikuttaville, omistetaan suurimmassa nöyryydessä ja rakkaudessa tämä johdatus teosofiaan eli kaikkien kappalten alkuperän ja salaisuuden tieteeseen.'

Seuraavana vuonna (1856) ilmestyi toinen 600 sivun suuruinen nidos, iso oktaavo, timanttipainosta "Theosophical Miscellanies". Tätä teosta ilmestyi vain 500 kappaletta, jotka lahjoitettiin kirjastoille ja yliopistoille. Nämä aikaisemmat liikkeet, joita oli montakin, syntyivät kaikki kirkon helmassa ja olivat syvästi vakavien ja hurskaiden henkilöiden alkuunpanemia; ja kaikki nämä kirjoitukset olivat ortodoksiseen muotoon laaditut käyttämällä kristillisiä nimityksiä, ja samoin kuin etevän kirkonmiehen William Law'n kirjoitukset, ne tavallisen lukijan silmissä erosivat muista vain syvän vakavuutensa ja hurskautensa kautta. Kaikki ne olivat vain kokeita, joiden tarkoitus oli etsiä ja selittää kristittyjen pyhien kirjojen syvempää sisältöä ja alkuperäistä merkitystä sekä kuvailla ja kehittää teosofista elämää. Nämä teokset unohutuivat pian ja ovat nyt yleensä tuntemattomat. Ne koettivat puhdistaa papistoa ja elähyttää totista hurskautta eivätkä koskaan olleet tervetulleita. Tuo ainoa sana 'kerettiläisyys' ajoi ne kaikkien samanlaatuisten utopiojen tuonelaan. Uskonpuhdistuksen aikana Johan Reuchlin telki samanlaisen kokeen samoin seurauksin, vaikka hän oli Lutherin läheinen ja luotettava ystävä. Oikeauskoisuus ei koskaan ole halunnut mitään opetusta tai tietoa. Näille uskonpuhdistajille selitettiin, niinkuin Festus oli sanonut Paavalille, että liian suuri oppi oli tehnyt heidät hulluiksi, ja että oli vaarallista mennä pitemmälle. Jos tunkee sanasotkun läpi, joka osaksi johtui näiden 'kirjailijain tottumuksesta ja kasvatuksesta, osaksi maallisen vallan uskonnollisesta sorrosta, ja etenee

itse asian ytimeen, niin täytyy tunnustaa, että nämä kirjoitukset ovat aivan kirjaimellisesti teosofisia ja käsittelevät yksinomaan ihmisen tietoa hänen omasta luonnostaan ja korkeammasta sielunelämästä. Nykyistä teosofista liikettä on välistä nimitetty yritykseksi kääntää kristikunta buddhalaisuuteen, mikä aivan yksinkertaisesti merkitsee, että sana 'kerettiläisyys' on kadottanut voimansa ja lakannut herättämästä kauhua. Kaikkina aikoina on ollut henkilöitä, jotka enemmän tai vähemmän selvästi ovat käsitäneet teosofisia oppeja ja sovittaneet niitä elämäänsä. Nämä opit eivät yksinomaan kuulu mihinkään uskontoon eivätkä ole rajoitetut määrättyyn yhteiskuntaan tai aikakauteen. Ne ovat jokaisen ihmissielun synnynnäinen ominaisuus. Sellainen asia kuin oikeauskoisuus täytyy jokaisen yksilön itse muodostaa itselleen oman luontonsa, tarpeensa ja erikoisen kokemuksensa mukaan. Tämä selittäneet, minkä tähden ne, jotka ovat kuvitelleet teosofiaa uudeksi uskonnoksi, turhaan ovat etsimällä etsineet sen uskonoppia ja jumalanpalveluksen säädöksiä. Sen uskonoppi on Uskollisuus Totuudelle ja sen jumalanpalvelus — 'kunnioita jokaista totuutta soveltamalla sitä elämääsi!'

'Kuinka vähän suuri yleisö käsittää yleisen veljeyden aatetta ja kuinka harvoin tämän henkinen arvo ja merkitys tunnustetaan, sen todistavat lukuisat Teosofista Seuraa koskevat, toisistaan eroavat mielipiteet ja teennäiset selitykset. Tämä seura järjestettiin juuri tuon ainoan perusaatteen, ihmiskunnan veljeyden, pohjalle, niinkuin tässä on näytetty lyhyissä, vaillinaisissa piirteissä. Sitä on hätyytetty buddhalaisena ja antikristillisenä, ikäänkuin se voisi olla molempia yhtäaikaan, kun sekä buddhan- että kristinusko, sellaisina kuin niiden inspiroidut perustajat ne esittivät, asettavat juuri veljeyden sekä opin että elämän ainoaksi pääperustaksi auringon alla, taikka on sitä pidetty vanhana mystisisminä, jolle on annettu uusi nimi. Totta on, että monet seurat, jotka ovat perustetut lähimmäisenrakkauden eli toseljeyden periaatteen pohjalle ja sen edistämiseksi, ovat olleet eri nimisiä, mutta monia seuroja samoine periaatteineen ja päämaaleineen kuin nykyinen Teosofinen Seura on myös nimitetty teosofiseksi. Kaikissa näissä

seuroissa on pääoppi ollut sama, mutta kaikki muu satunnaista, vaikkei tämä poista sitä tosiseikkaa, että monet ihmiset tarttuvat satunnaiseen, jättäen pääasian huomaamatta tai sikseen.’»

Parempaa ja selvempää vastausta kuin tämä — jonka yksi meidän kunnioitetuimmista ja vakavimmista teosofeistamme on esittänyt — ei voisi antaa kysymyksiinne.

Kys. — Mitä järjestelmää te rakastatte tai seuraatte paitsi buddhalaista siveysoppia?

Teos. — Ei mitään ja kaikkia. Emme tunnusta mitään erityistä uskontoa tai filosofiaa: kokoamme hyvän, mistä sen löydämme. Mutta tässä taas on huomattava, että teosofialla kuten kaikilla vanhan ajan järjestelmillä on sekä eksoteerinen että *esoteerinen* osasto.

Kys. — Mikä on erotus?

Teos. — Teosofisen Seuran jäsenillä on vapaus tunnustaa mitä uskontoa tai filosofiaa tahansa, tai ei mitään, jos niin haluavat, jos he vain suostuvat työskentelemään yhden tai useamman seuran kolmen tarkoituksen toteuttamiseksi. Seura on ihmisystävällinen ja tieteellinen yhdistys, jonka päämäärä on veljeyden aatteen levittäminen *käytännöllisin* eikä *tietopuolisin* menetelmin. Olkoot jäsenet kristityitä tai muhamettilaisia, juutalaisia tai parseja, buddhalaisia tai brahmiineja, spiritistejä tai materialisteja, se on yhdentekevää; mutta jokaisen jäsenen tulee olla joko ihmisystävä tai tiedemies tai arjalaisen tai muun vanhan ajan kirjallisuuden harrastaja tai yliaistillisen sielutieteen tutkija. Sanalla sanoen hänen täytyy, jos hän voi, antaa apua ainakin ohjelman yhden päämäärän toteuttamiseksi. Muussa tapauksessa hänellä ei ole mitään syytä ruveta »jäseneksi». Tämä koskee useampia eksoteerisen seuran »looshi»- ja »irtojäseniä». *) He saattavat joko tulla *tosi* teosofeiksi tai olla tulematta. Jäseniä he ovat niin pian kuin he seuraan astuvat; mutta se ei voi tehdä teosofiksi sitä, joka ei ha-

*) ”Looshijäsen” on se, joka on liittänyt tiettyyn T. S:n haaraosastoon. ”Irtojäsen” se, joka kuuluu Seuraan sinään ja on saanut jäsenkirjansa Päämajasta (Adyar, Madras) olematta tekemisissä minkään haaraosaston tai looshin kanssa.

vaitse olioiden jumalaista puolta, eikä sitä, joka käsittää teosofian — niin sanoaksemme — omalla itsekkäällä la/icolais-tavallaan. »Kaunis on, joka kaunista tekee» voisi tähän soveltaen kirjoittaa näki: »Teosofi on se, joka teosofiaa tekee».

Teosofit ja T. S:n jäsenet

Kys. — Tämä koskee, mikäli käsitän, maallikkojäseniä. Mutta ne, jotka harjoittavat esoteerisia teosofisia opintoja — ovatko he todellisia teosofeja?

Teos. — Eivät ehdottomasti, ennenkuin ovat näyttäneet olevansa. He ovat astuneet sisäiseen piiriin ja sitoutuneet elämässään niin ankarasti kuin voivat noudattamaan salaisen yhdistyksen ohjeita. Tämä on vaikea asia, koska kaikista tärkein määräys on täydellinen oman itsensä kieltäminen — so. että jäsenen, joka on *lupauksen tehnyt*, täytyy tulla täydellisesti uhrautuvaksi, joka ei koskaan saa ajatella itseään, vaan jonka tulee unohtaa oma turhamaisuutensa ja ylpeytensä ajatellen kanssaihmistensä samoin kuin esoteerisessa piirissä olevien kanssaveljiensä parasta. Hänen täytyy, jotta esoteeriset määräykset häntä hyödyttäisivät, elää kerrassaan kohtuullista, itsensäkieltävää ja ankarasti siveellistä elämää, täyttäen velvollisuutensa kaikkia ihmisiä kohtaan. T. S:n harvat todelliset teosofit ovat näitten jäsenten joukossa, Tämä ei kuitenkaan merkitse, etteikö teosofeja saattaisi olla ulkopuolellakin T. S:aa ja sisäistä piiriä; sillä niitä on — useampiakin kuin mitä ylipäänsä tunnetaan; varmaankin paljon useampia kuin mitä on T. S:n maallikkojäsenten joukossa.

Kys. — Mitä sitten hyödyttää ruveta niin sanotun Teosofisen Seuran jäseneksi? Mikä siihen houkuttelee?

Teos. — Ei mikään, paitsi se etu, että saa 'esoteerista opetusta, tietoa »Viisaususkonnon» oikeista opeista, ja jos ohjelma todella toteutetaan, paljon apua molemminpuolisesta tuesta ja myötätunnosta. Yksimielisyyden antaa voimaa ja sopusointua, ja hyvin johdetut samanaikaiset ponnistukset aikaansaavat ihmeellisiä vaikutuksia. Tämä on ollut kaikkien yhdistysten ja seurojen salaisuus, niinkauan kuin ihmiskunta on ollut olemassa.

Kys. — Mutta miksikä ei esim. henkilö, jolla on vilpittömät aiheet ja eteuät sielunotminaisuudet, lannistumaton tarmo ja kestävyys, voisi tulla salatieteilijäksi vieläpä adeptiksikin, uaiikka hän työskentelisi yksinään?

Teos. — Hän voi kyllä; mutta epäonnistumisen mahdollisuuksia on kymmenentuhatta yhtä vastaan. Tähän on syynä mm. se, että meidän päivinämme ei ole salatieteellistä tai teurgista kirjallisuutta, joka selvin sanoin ilmaisisi alkemian eli keskiajan teosofian salaisuudet. Kaikki on symbolista tai esitetty vertauskuvin; ja kun näiden avain jo aikakausia sitten on länsimailla joutunut kadoksiin, kuinka silloin kukaan saattaa oppia oikein käsittämään, mitä lukee ja tutkii? Siinä piilee mitä suurin vaara, ja se saattaa johtaa itsetiedottomaan *mustaan* magiaan tai mitä avuttomampaan mediumisuuteen. Sen, jolla 'mestarinaan ei ole vihitty, on paras kokonaan jättää tämä vaarallinen tutkimus. Katsokaa avoimin silmin ympärillenne. Kaksi kolmattaosaa *sivistyneestä* maailmasta pilkkaa jo sitä ajatustakin, .että jotakin perää olisi teosofiassa, salatieteessä, spiritismissä tai Kabbalassa, ja tuo kolmas kolmasosa käsittää kokonaan erilaatuisia ja vastakkaisia aineksia. Muutamat uskovat salaperäiseen, vieläpä *yliluonnolliseen* (!), mutta jokainen omalla tavallaan. Toiset heittäytyvät ilman ohjausta tutkimaan Kabbalaa, psykismia, mesmerismia, spiritismia tai jotakin muuta puolta mystiikasta, ja tuloksena on, ettei ole kahta samoin ajattelevaa, ei kahta, jotka olisivat yhtä mieltä jostakin salatieteen perusaatteesta, vaikka niitä kyllä on monta, jotka itse väittävät päässeensä tiedon puun *korkeimpaan huippuun* ja tahtovat alempana seisoville uskotella olevansa täysiarvoisia adepteja. Ei minikäänlaista tieteellistä tai täysin todenperäistä salaista tietoa ole länsimailla tarjolla, ei edes oikeasta astrologiasta, siitä ainoasta salatieteen osasta, jolla *eksoteerisessa* opeissaan on varmat lakinsa ja määrätty järjestelmänsä. Mutta ei sillä hyvä, vaan kellään ei ole aavistustakaan siitä, mitä todellinen salatiede on ja tarkoittaa. Muutamat rajoittavat tämän ikivanhan viisauden *Kabbalaan* ja juutalaisten *Zohariin*, joita itse kukin tulkitsee omalla tavallaan, noudattaen rabbiinisen selitystavan kuollutta kirjainta. Toiset pi-

tävät Svedenborgia tahi Böhmeä korkeimman viisauden lopullisina ilmaisijoina; sitä vastoin toiset näkevät mesmerismissä vanhan ajan magian suuren salaisuuden keksittynä. Jokainen, joka käytännössä toteuttaa jotakin näistä kaikista teorioista, on pian tietämättömyydessään kulkeva harhaan, mustaa magiaa kohti. Ne, jotka pelastuvat, saavat kiittää onneaan, sillä ei heillä ole mitään mittapuuta, jonka avulla voisivat erottaa oikean väärästä.

Kys. — Onko tämä ymmärrettävä siten, että T. S:n sisäinen piiri väittää saavansa opetusta todellisilta vihityiltä eli esoteerisen viisauden mestareilta?

Teos. — Ei välittömästi. Näiden mestarien persoonallista läsnäoloa ei tarvita. Riittää, jos he antavat neuvoja joillekin niistä, jotka vuosikautia ovat heidän johdollaan opiskelleet ja jotka ovat omistaneet koko elämänsä heidän palvelukseensa. Silloin nämä taas vuorostaan voivat jakaa saamansa tiedot toisille, joilla ei ole ollut siihen tilaisuutta. Osakin oikeita tieteitä on parempi kuin suuri oppi, jota ei ole voitu sulattaa, vaan käsitetty väärin. Murukin kultaa on parempi kuin leiviskä multaa.

Kys. — Mutta kuinka päästä selville siitä, onko tämä murunen oikeata kultaa vai ainoastaan kissankultaa?

Teos. — Puu tunnetaan hedelmistään; järjestelmä tuloksistaan. Kun vastustajamme voivat näyttää toteen, että aikakausien vieressä jokukin erikseen työskentelevä salatieteen tutkija ilman mestarin ohjausta on tullut pyhäksi adeptiksi kuten Ammonios Sakkas tai edes Plotinoksen kaltaiseksi tai Jarhblikhoksen vertaiseksi teurgiksi, tai että hän on tehnyt sellaisia tekoja kuin St. Germainin väitetään tehneen, ja samalla olematta mediumi tai itseään pottävä psyykinen henkilö tai veijari — silloin me myönämme erehtyneemme. Mutta siihen asti teosofit mieluummin seuraavat Pyhän Tieteen perinnäistä, luonnolliseksi todistettua lakia. On mystikoita, jotka ovat tehneet suuria keksintöjä kemian ja fyysisten tieteitten alalla, keksintöjä, jotka jo lähenevät alkeemiaa ja okkultismia; on toisia, jotka ainoastaan neronsa avulla ovat jälleen saaneet selville osia »salaisen kielen» kirjaimistosta, kenties sen kokonaan ja jotka sen perusteella pystyvät virheettö-

mästi lukemaan hebrealaisia käsikirjoituksia; toisia taas, jotka tietäjän katsein ovat oivaltaneet *vilahduksia* luonnon peitetyistä salaisuuksista. Mutta kaikki nämä ovat *spesialisteja*, erikoistutkijoita. Yksi on teoreettisella alalla keksijä, toinen on hebrealainen, so. laholaiskabbalisti, kolmas uudenaikainen Svedenborg, joka kieltää kaiken, mikä on hänen erikoistieteensä tai erikoisuskontonsa ulkopuolella. Yksikään heistä ei voi kerskata sillä tehneensä palvelusta ihmiskunnalle tai kansalleen tai edes itselleen. Lukuunottamatta muutamia harvoja parantajia — sellaisia, joita »Lääkärien Kuninkaallinen Seura» nimittäisi puoskareiksi — ei kukaan ole tieteellään auttanut ihmiskuntaa tai edes muutamia henkilöitä omassa yhteisössään. Missä ovat vanhat kaldealaiset, joilla oli ihmeellisiä parannuskeinoja »ei noitumisen avulla, vaan yrteillä»? Missä on joku Apollonios Tyanalainen, joka paransi sairaita ja herätti kuolleita missä ilmanalassa ja olosuhteissa tahansa? Me tunnemme muutamia edelliseen luokkaan kuuluvia *spesialisteja* Euroopassakin, mutta jälkimmäisiä ei muualla kuin Aasiassa, missä joogien salaisuus, »kuolemassa eläminen», vielä on säilynyt.

Kys. — Onko teosofian tarkoitus luoda tällaisia sairauksien parantamiseen pystyviä adepteja?

Teos. — Teosofialla on useampia tarkoituksia, mutta tärkeimmät ovat ne, jotka koettavat hankkia apua kaikenlaatuisille inhimillisille kärsimyksille, olkootpa ne sielullisia tai ruumiillisia. Ja me uskomme, että edelliset merkitsevät paljon enemmän kuin jälkimmäiset. Teosofian tulee korostaa siveellisyyttä; sen tulee puhdistaa sielua, jos se tahtoo parantaa fyysisen ruumiin, jonka kaikki kivut, paitsi tapaturman aiheuttamat, ovat perittyjä. Tutkimalla salatieteitä itsekäässä tarkoituksessa, oman kunnianhimonsa, ylpeytensä tai turhamaisuutensa tyydyttämiseksi, ei kukaan saata saavuttaa totista päämaalia, joka on kärsivän ihmiskunnan auttaminen. Eikä myöskään voi tulla salatieteilijäksi tutkimalla ainoastaan yhtä esoteerisen filosofian haaraa, vaan tutkimalla niitä kaikkia, vaikkakaan kaikkia täysin hallitsematta.

Kys. — Annetaanko siis apua tämän tärkeän päämäärän saavuttamiseksi ainoastaan ”niille, jotka tutkivat esoteerisiä tieteitä?

Teos. — Ei suinkaan. Jokainen maallikkojäsen on oikeutettu, jos hän vain tahtoo, saamaan yleistä opetusta, mutta harva on halukas yhtymään ns. »työskentelevien jäsenien» joukkoon, ja useimmat pysyvätkin mieluummin teosofian *kuhnureina*. On ymmärrettävä, että T. S. kehoittaa yksityiseen tutkimiseen, kunhan se vain ei käy yli sen rajan, mikä erottaa eksoteerisen esoteerisesta, *sokean magian tietoisesta*.

Ero teosofian ja salatieteen välillä

Kys. — Te puhutte teosofiasta ja salatieteestä. Ovatko ne samoja käsitteitä?

Teos. — Ei ollenkaan. Kuka tahansa voi olla hyvin hyväkin teosofi seuran *sisä-* tai *ulkopuolella*, olematta silti mitenkään salatieteilijä. Mutta kukaan ei voi olla salatieteilijä olematta tosi teosofi; muussa tapauksessa hän aivan yksinkertaisesti on musta maagikko, joko tieteen tai tietämättään.

Kys. — Mitä tarkoittatte?

Teos. — Olenhan jo sanonut, että oikean teosofin täytyy pyrkiä toteuttamaan korkeinta siveellistä ihannetta ja yhteyttään koko ihmiskunnan kanssa ja hänen täytyy herkeämättä työskennellä muiden hyväksi. Jos salatieteilijä ei tätä kaikkea noudata, silloinhan hän toimii itsekkäästi, oman persoonallisen hyötynsä vuoksi; ja jos hän on saavuttanut enemmän käytännöllisiä voimia kuin tavallisella ihmisellä on, niin hän tulee paljon vaarallisemmaksi viholliseksi maailmalle ja häntä ympäröiville ihmisille kuin tavallinen kuolevainen. Tämähän on selvää.

Kys. — Onko siis salatieteilijä aivan yksinkertaisesti ihminen, jolla on hallussaan suurempia voimia kuin muilla ihmisillä?

Teos. — Paljon suurempia — jos hän on *käytännöllisesti* ja todellisesti oppinut salatieteilijä eikä vain nimeltään sellainen. Sillä salatieteet eivät ole, niinkuin sivistysanikirjoissa selitetään, »noita keskiajan *kuviteltuja* tieteitä, jotka käsittelevät salaisten ominaisuuksien tai yliluonnollisten voimien otaksuttua vaikutusta, kuten alkemia, magia, nekromantia ja astrologia», vaan salatieteet

ovat todellisia, vaikuttavia ja sangen vaarallisia tieteitä. Ne opettavat tuntemaan luonnon olioissa piilevän mahdin kehittämällä ja viljelemällä »ihmisessä uinuvia» salaperäisiä voimia ja siten antamalla hänelle pelottavan ylivallan vähemmän tietäviin kuolevaisiin nähden. Hypnotismi, joka nykyään on tullut niin yleiseksi ja vakavan tieteellisen tutkimuksen esineeksi, on tässä suhteessa hyvä esimerkki. *Hypnoottinen* voima keksittiin melkein sattumalta, mesmerismi kun oli sille valmistanut tietä. Ja nykyään voi taitava hypnotisoija tehdä sen avulla melkein mitä hyvänsä, voi pakottaa ihmisen, hänen sitä tietämättä, näyttelemään narrin osaa, vieläpä tekemään rikoksenkin — usein hypnotisoijan puolesta ja hänen edukseen. Eikö tämä ole kauhistuttava voima, jos se joutuu tunnottomien ihmisten käsiin? Ja muistakaa, että tämä on vain yksi salatieteen vähimmistä haaroista.

Kys. — Mutta eivätkö kaikkein sivistyneimmät ja oppineimmat pidä kaikkia näitä salatieteitä, magiaa ja noituutta, muinaisen tietämättömyyden ja taikauskon jäännöksenä?

Teos. — Sallikaa minun muistuttaa, että tämä huomautuksenne on kaksiteräinen. »Kaikkein sivistyneimmät ja oppineimmat» teidän joukossanne pitävät myös 'kristinuskoa ja kaikkia muita uskontoja tietämättömyyden ja taikauskon jäännöksenä. Nyt aletaan jo uskoa ainakin *hypnotismiin*, ja muutamat — vieläpä *sivistyneimmistakin* — alkavat uskoa teosofiaan ja yliaistisiin ilmiöihin. Mutta kuka heistä, lukuunottamatta pappeja ja sokeita kiihkoilijoita, tahtoo tunnustaa uskovansa *raamatun ihmetöihin*? Tässä kohden eroavuus alkaakin. Moni hyvä ja puhdas teosofi ehkä uskoo yliluonnollisiin, jopa jumalaisiin *ihmetöihin*, mutta kukaan salatieteilijä ei sitä tee. Sillä salatieteilijä harjoittaa *tieteellistä* teosofiaa, joka perustuu tarkkaan luonnon salaisten voimien tuntemiseen; mutta sellainen teosofi, joka kehittää ns. »outoja» voimia ilman salatieteen valoa, kulkee suorastaan kohti vaarallista mediumisuutta, sillä vaikka hän pitää kiinni teosofiasta ja sen korkeimmista siveellisyysvaatimuksista, toimii hän pimeässä, vilpittömän mutta *sokean* uskon nojalla. Jokainen, olkoon hän teosofi tai spiritisti, joka koettaa viljellä yhtä salatieteen haaroista —

esim. hypnotismia, mesmerismia taikka fyysisten ilmiöitten aikaansaamisen salaista taitoa jne. — tuntematta näiden voimien filosofista *järkiperustetta* —, on kuin vene peräsimettä keskellä kuohuvaa ulappaa.

Erotus teosofian ja spiritismin välillä

Kys. — Mutta ettekö usko spiritismiin?

Teos. — Jos te »spiritismillä» tarkoitate sitä selitystä, minkä spiritistit antavat muutamista yliaistillisista ilmiöistä, silloin vastamme jyrkästi *ei*. He väittävät, että kaikkia noita ilmiöitä aikaansaamassa ovat kuolleitten ihmisten, tavallisesti heidän sukulaistensa »henget», jotka muka palaavat takaisin maan päälle seurustellaksensa niiden kanssa, joita he ovat rakastaneet tai joihin he muuten ovat kiintyneet. Tämän me suorastaan kiellämme. Me väitämme, että kuolleitten henget eivät voi palata maan päälle — paitsi muutamissa poikkeustapauksissa, joista tulen myöhemmin puhumaan — eivätkä he seurustele ihmisten kanssa muuten kuin *puhtaasti subjektiivisten keinojen* avulla. Se mikä ulkokohtaisesti (objektiivisesti) näyttäytyy, on ainoastaan ennen eläneen ihmisen haamu. — Mutta *psykkiseen* ja niin sanoakseni »henkiseen» spiritismiin me aivan varmasti uskomme.

Kys. — Kiellättekö myös spiritistiset ilmiöt?

Teos. — Emme suinkaan — paitsi jos on kysymyksessä itsetietoinen petos.

Kys. — Miten te sitten selitätte ilmiöt?

Teos. — Monella tavalla. Tällaisten ilmiöitten syyt eivät ole lainkaan niin yksinkertaiset, kuin spiritistit tahtoisivat uskoa. Ensinnäkin ns. materialisaatioissa on *deus ex machina* (toimeenpanevana voimana) tavallisesti meedion tai jonkun muun läsnäolevan astraali- eli »kaksoisruumis». *) Tämä astraaliruumis on myöskin vaikuttavana ja toimeenpanevana voimana taululle kirjoittamisessa, »Davenport»4kaitaisissa ym. ilmiöissä.

*) Nyk. eetteriruumis. — Suom. huom.

Kys. — Te sanotte »tavallisesti». Mikä sitten muut ilmiöt aiheuttaa?

Teos. — Se riippuu ilmiöiden laadusta. Toisinaan hävinneiden *persoonallisuuksien* astraaliset jäännökset, kaamalookassa (tuone-lassa) olevat »kuoret»; toisinaan elementaalit. Sanalla »henki» on laaja ja monenlainen merkitys. Minä todellakaan en tiedä, mitä spiritistit sillä sanalla tarkoittavat; mutta mikäli ymmärrämme, he väittävät, että fysikaaliset ilmiöt aikaansaa jälleensyntyvä *Minä, henkinen* ja kuolematon »yksilö». Ja tämän otaksuman me kokonaan hylkäämme. Ruumiista vapautuneen tajuava *yksilöllisyys ei voi aineellistua*, eikä myöskään palata omasta mentaali- (deeva-khaani) maailmastaan maallisesti ulkokohtaiselle tasolle.

Kys. — Mutta monet »hengiltä» saaduista ilmoituksista osoittavat sekä suurta älyä että tietoa tosiseikoista, joita meedio ei tunne ja joista joskus ei kysyjän eikä kenenkään läsnäolevan mielessä ole tajuista tietoa.

Teos. — Tämä ei ehdottomasti todista, että se äly ja tieto, josta te puhutte, kuuluisi *hengille* taikka lähtisi *ruumiittomista* sieluista. Tunnetaan somnambuileja, jotka transsitilassaan ovat säveltäneet, runoilleet ja ratkaisseet matemaattisia tehtäviä, vaikkeivät ole soitantoa tai matematiikka koskaan opiskelleet. Toiset vastaavat järkevästi heille tehtyihin kysymyksiin, vieläpä muutamissa tapauksissa puhuvat sellaisia kieliä kuin hebreaa tai latinaa, joita he valveilla ollessaan eivät vähääkään tunne — ja tämä kaikki sikeässä unessa. Tahdotteko siis väittää, että tämäkin on »henkien» vaikutusta?

Kys. — Mutta miten te tuon selitätte?

Teos. — Me sanomme, että koska jumalainen kipinä ihmisessä on olemukseltaan yhtä ja samaa kaikkeuden Hengen kanssa, niin meidän »henkinen itsemme» on todellisuudessa kaikkitietävä, vaikka se materian esteiltä ei saa tietoaan ilmaistuksi. Kuta enemmän nyt näitä esteitä poistetaan, toisin sanoen, kuta enemmän fyysinen ruumis herpautuu itsenäisessä toiminnassaan ja tietoisuudessaan, kuten sikeässä unessa tai transsissa taikkapa taudissa, sitä täydellisemmin voi *sisäinen* minä ilmetä tällä tasolla. Tämä

on meidän selityksemme noista todellakin ihmeellisistä, korkeammanlaatuista ilmiöistä, joissa kieltämättä ilmenee älyä ja tietoa. Mitä tulee alemmanlaatuisiin ilmiöihin, kuten fysikaalisiin ilmiöihin ja tavallisten »henkien» typeryyksiin ja laverteluihin, niin jo tärkeimmät oppimme tästä aiheesta veisivät enemmän aikaa ja tilaa selvittää, kuin mitä tässä voidaan siihen uhrata. Me emme tahdo sekaantua spiritistien uskoon enemmän kuin mihinkään muuhun uskoonkaan. *Todistamisen velvollisuus* on niillä, jotka uskovat »henkiin». Ja nykyään jo spiritistien johtajat ja oppineimmat ja älykkäimmät heidän joukossaan ovat valmiit tunnustamaan, että *kaikki* ilmiöt eivät ole henkien aikaansaamat, vaikka he vielä ovatkin vakuuttuneet siitä, että korkeammanlaatuiset ilmiöt johtuvat ruumiittomista sieluista. Askel askelelta he tulevat käsittämään koko totuuden, mutta sitä ennen meillä ei ole oikeutta eikä halua käännyttää heitä omalle kannallemme. Ja sitä vähemmän, koska me puhtaasti *psykkisiin* ja *henkisiin ilmiöihin* nähden uskomme, että elävän ihmisen henki voi olla yhteydessä ruumiittomien persoonallisuuksien hengen kanssa. *)

*) Me sanomme, että sellaisissa tapauksissa eivät kuolleitten *henget astu alas* maan päälle, vaan elävien henget *nousevat ylös* puhtaasti henkisten sielujen luo. Todellisuudessa ei siinä ole *nousemista tai laskeutumista*, vaan meedion *tilan* tai *edellytyksen* muuttuminen. Meedion ruumis herpautuu eli vaipuu uneen, jolloin henkinen minä vapautuu sen kahleista ja tapaa itsensä samalla tietoisuuden tasolla, kuin ruumiittomat henget ovat. Sentähden he jos heidän, välillään on jotakin henkistä yhteyttä, voivat *vaihtaa ajatuksia* toistensa kanssa, kuten usein tapahtuu unessa. Ero meedion ja sellaisen henkilön välillä, joka ei ole sensitiivi, on seuraava: meedion vapautunut henki saattaa helposti vaikuttaa oman horrokseen vaipuneen fyysisen ruumiinsa toimetomiin elimiin, niin että ne toimivat, puhuvat ja kirjoittavat aivan sen mielen mukaisesti. *Minä* voi antaa niiden, kuin kaikuna, toistaa ihmiskielellä ruumiittoman olennon ajatuksia ja käsitteitä, samaten kuin omia ajatuksiaankin. Mutta hyvin positiivisen henkilön elimistöä, joka *ei ole vastaanottavainen* eikä herkkätunteinen (sensitiivi), ei voi saattaa tällaisen vaikutuksen alaiseksi. Tästä johtuu, että vaikka tuskin on ihmisolentoa, jonka minä ei ruumiinsa nukkuessa vapaasti seurustelisi ka-dottamiensa rakkaitten kanssa, niin herätessä hänen mieleensä ei ole jäänyt siitä mitään taikka vain hyvin hämääriä, unenhoureisia muistoja, mikä johtuu siitä, että hänen fyysinen verhonsa ja hänen aivonsa ovat positiiviset eivätkä vastaanottavaiset.

Kys. — Tarkoittaako tämä, että te kokonaan hylkääte spiritismin filosofia?

Teos. — Jos filosofialla tarkoitatte sen kypsymättömiä teorioita, niin hylkäämme. Mutta sillä ei todellisuudessa ole filosofiaa — niin sanovat parhaimmat, älykkäimmät ja vakavimmat spiritismin puolustajista. Heidän ainoata epäämätöntä perustotuuttansa, nim. että ilmiöt syntyvät meedioitten välityksellä, joita näkymättömät älylliset voimat hallitsevat, sitä ei saata kukaan kieltää paitsi sokea materialisti Huxleyn »isovarvas»-koulu. *) Mutta sallikaa minun kuitenkin esittää, mitä *Ligfit*-lehden taitava toimittaja, jota viisaampaa ja innokkaampaa puolustajaa spiritistit tuskin voivat löytää, mitä hän sanoo heistä ja heidän filosofiastaan. »M. A. Oxon», yksi perin harvoista *filosofisista* spiritisteistä, kirjoittaa seuraavasti heidän järjestäytymisen puutteestaan ja sokeasta uskostaan:

»Kannattaa kyllä tarkastaa tätä kohtaa, sillä se on elinkysymys. Meillä on sellaista kokemusperäistä tietoa, jonka rinnalla kaikki muu tieto on verraten vähäarvoista. Tavallinen spiritisti pahastuu, jos joku uskaltaa kiistää vastaan hänen taattua tietoaan tulevaisista, hänen ehdotonta varmuuttaan tulevasta elämästä. Missä toiset ovat heikoin käsin hapuilleet pimeää tulevaisuutta, siinä hän rohkeasti kulkee, niinkuin ainakin se, jolla on kartta ja joka tuntee tien. Missä muut ihmiset ovat pysähtyneet hurskaaseen kaipaukseen tai tyytyneet perittyyn uskoon, siinä hän voi kehua tuntevansa, mitä he ainoastaan uskovat, ja voitavansa rikkaista varastoistaan täydentää niitä horjuvia uskonopeja, jotka ovat rakennetut pelkästään toivolle. Suurenmoisesti hän käsittelee ihmisen rakkaimpia toiveita. Hän tuntuu sanovan: 'Te vain toivotte, mitä minä voin todistaa. Te olette omistaneet perityn uskon siihen, minkä minä voin kokeellisesti todistaa mitä ankarimmin tieteellisin menetelmin. Vanhat uskomukset häipyvät vähitellen pois; tulkaa ja erotkaa niistä. Ne sisältävät yhtä paljon väärää kuin totta. Ainoastaan laskemalla perustuksen todistettujen

*) Viittaa siihen naurettavaan otaksumaan, että "henkien koputuksia" aikaansaiivat mediot maksauttelemalla varpaitaan. *P. E.*

tosiseikkojen varaan, voi sille rakentaa jotakin pysyvää. Ympäriillänne horjahtavat vanhat uskot. Tulkaa pois, ennenkuin ne sortuvat päällemme.’

Mutta kun tullaan tämän suurenmoisen persoonallisuuden kanssa tekemisiin käytännöllisellä alalla, niin mikä on tulos? Varsin omituinen ja hyvin masentava. Hän on perustuksestaan niin varma, ettei hän ota vaivakseen tutkia sitä selitystä, minkä toiset antavat hänen tosiseikoistaan. Aikakauden viisaat ovat uhranneet voimiansa selittääkseen, mitä hän, syystä kyllä, katsoo todistetuksi, imutta hän ei edes vilkaise heidän tutkimuksiinsa. Ei hän edes spiritistiveljensä kanssa ole aivan yhtä mieltä. Se on taaskin sama juttu kuin entisen eukon, joka yhdessä miehensä kanssa muodosti »kirkon». Heillä yksin oli hallussaan taivaan avaimet, tai oikeastaan eukolla oli ne, sillä hän ei ollut »Jannest’ oike’ varma». Niin spiritistienkin osastoihin ja alaosastoihin jalkautuneet lahkot pudistelevat päätään eivätkä ole »oike’ varmat» toinen toisistaan. Mutta ihmiskunnan yhteinen kokemus on varma ja muuttumaton siitä yhdestä seikasta, että yksimielisyys on voimaa ja erimielisyys heikkouden ja turmion lähde. Rinnatusten, järjestyneenä ja harjaantuneena kulkien muuttuu roskajoukkokin armeijaksi, missä joka mies on sadan harjaantumattoman vastustajan veroinen. Joka ihmistoiminnan alalla merkitsee järjestäytyminen menestymistä, ajan ja työn säästymistä, edistymistä ja kehittymistä. Vaillinainen suunnitelma ja työtapa, hutiloimalla tehty työ, satunnaiset ponnistukset ja järjestymätön voima — se kaikki merkitsee hukkatyötä. Ihmiskunnan ääni vahvistaa tämän todeksi. Myöntääkö spiritisti tuomion oikeaksi ja menetteleekö hän sen mukaan? Kaikkea muuta. Hän ei tahdo järjestäytyä. Hän on itselleen laki ja naapureilleen kiusankappale.»

(Light, 22 p:nä kesäk. 1889).

Kys. — Minulle on sanottu, että Teosofinen Seura alkuansa perustettiin musertamaan spiritismi ja usko ihmisyksilöllisyyden elämiseen kuoleman jälkeen.

Teos. — Teidät on johdettu harhaan. Meidän kaikki oppimme perustuvat juuri tuohon kuolemattomaan yksilöllisyyteen. Mutta

tässä te niinkuin monet muut sekoitatte *persoonallisuuden* ja yksilöllisyyden. Länsimaiset sielutieteen tutkijat eivät näy määritelleen tarkkaa erotusta näiden kahden käsitteen välillä. Kuitenkin juuri tämä erotus tarjoaa avaimen itämaisen filosofian ymmärtämiseen, ja on teosofisten ja spiritististen oppien erilaisuuden pohjana. Ja vaikka se saattaisi osaksemme vielä suuremman vihamielisyyden muutamien spiritistien taholta, täytyy minun tässä selittää, että teosofia juuri on *totista* ja väärentämättömää spiritismiä, kun taas sen niminen uudenaikainen järjestelmä, sellaisena kuin sitä joukolla harrastetaan, on suorastaan yliaistista materialismia.

Kys. — Selittäkää, olkaa hyvä, mielipidettänne tarkemmin?

Teos. — Tarkoitin, että vaikka meidän oppimme puolustavat hengen ja aineen samaisuutta ja vaikka sanomme, että henki on ainetta *mahdollisuutena* ja aine kristalloitua henkeä (niinkuin esim. jää on jähmettynyttä höyryä), niin kuitenkin väitämme, että sanaa henki voi sovelluttaa ainoastaan *totiseen yksilöllisyyteen*, koska *kaikkeuden* alkuperäinen ja ikuinen olotila ei ole henkeä, vaan ylz-lienkeä, niin sanoakseni, (jonka aikakautisena ilmennysmuotona Vain on näkyvä, kiinteä aine).

Kys. — Mutta mikä On ero »totisen yksilöllisyyden» ja sen »minän» välillä, jonka me kaikki tajuamme?

Teos. — Ennenkuin voin vastata, täytyy meidän saada selväksi, mitä »minällä» tarkoitatte. Me teemme eron itsetietoisuuden yksinkertaisen tosiasian, tuon tunteen, että »minä olen minä», ja sen kokoonpannun ajatuksen välillä, että »minä olen herra Smith tai rouva Brown». Me kun uskomme jälleensyntymiseen, eli siihen, että sama minä syntyy moneen kertaan, niin on tämä erotus juuri se tukikohta, jonka ympäri koko kysymys kiertää, »Herra Smith» näet merkitsee pitkää sarjaa jokapäiväisiä kokemuksia, pujotettuina muistin lankaan ja muodostaen sen, minkä »herra Smith» sanoo »itseksensä». Mutta eivät mitkään näistä »kokemuksista» todellisuudessa ole tuo »minä» eivätkä herätä »herra Smithissä» sitä tunnetta, että hän on oma itsensä, sillä hän unohtaa suurimman osan jokapäiväisistä kokemuksistaan, ja

ne herättävät hänessä *minuuden* tunteen ainoastaan sen ajan, kuin ne kestävät. Me teosofit sen vuoksi erotamme tämän »kokenemusten» kimpun, jota me nimitämme *vääräksi* (koska se on niin äärellinen ja katoavainen) *persoonallisuudeksi*, siitä aineksesta ihmisessä, jolle kuuluu tunne: »minä olen minä». Tätä »minä olen minä» me sanomme *todelliseksi* yksilöllisyydeksi; ja me sanomme, että tämä »minä» eli yksilöllisyys, kuten näyttelijä, esittää monia osia elämän näyttämöllä. *) Nimittäkäämme yhtä saman *minän* elämää maan päällä yhdeksi näytännöilläksi. Yhtenä iltana näyttelijä eli »minä» esiintyy »Macbethina», toisena iltana »Shylockina», kolmantena »Romeona», neljäntenä »Hamletina» tai »kuningas Learina» jne., kunnes hän on käynyt läpi koko syntymien sarjan. Minä alkaa elämänsä pyhiinvaelluksen haltiana, »Arielina» tai »Puckina»; hän näyttää *statistin* osaa, on sotamiehenä, palvelijana, kuoron jäsenenä; kohoo sitten »puhuviin rooleihin», näyttää *pääosia* ja välillä taas vähäpätöisempiä, kunnes hän lopuksi jättää näyttämön »Prosperona», *maagikkona*.

Kys. — *Ymmärrän. Sanotte siis, että tämä todellinen minä ei voi palata maan päälle kuoleman jälkeen. Mutta varmaankin on näyttelijällä vapaus, jos hän on säilyttänyt yksilöllisyytensä tunteen, palata entiselle näyttämölleen, jos niin tahtoo?*

Teos. — Me vastaamme ei; **) sillä sellaien palaaminen maan päälle ei soveltuisi mihinkään *täydellisen* autuuden tilaan kuoleman jälkeen, kuten olen valmis osoittamaan. Me sanomme, että ihminen kärsii elämänsä aikana niin paljon ansaitsematonta kurjuutta niiden vuloksi, joiden kanssa hän on tekemisissä, tai ympäristönsä tähden, että hänelle todellakin kuuluu saada nauttia täydellistä lepoa ja rauhaa, jollei autuuttakin, ennenkuin hän uudelleen ottaa päällensä elämän taakan. Mutta tästä tahdomme puhua tarkemmin Jälempänä.

*) Katso edempänä VIII luku ”Yksilöllisyydestä ja persoonallisuudesta”.

**) Tässä on tietenkin puhetta spiritistisenä ”henkenä” esiintymisestä eikä uudesta ruumistuksesta; ja tekijän mielessä on se tosiseikka, että vainajalla päästyään korkeammille astraalitasoille, saatikka taivaaseen, ei ole tilaisuutta esiintyä ”istunnoissa”.

Miksikä teosofia on otettu niin halukkaasti vastaan.

Kys. — Johonkin määrin minä käsitän teitä; mutta mielestäni oppinne ovat paljon monimutkaisempia ja metafyyysisempiä kuin sekä spiritismi että tavallinen uskonnollinen ajattelu. Voitteko näin ollen sanoa minulle, mikä on syynä siihen, että tämä teidän kannattamanne teosofinen järjestelmä on herättänyt niin paljon mieltymystä ja samalla niin paljon vihamielisyyttä?

Teos. Siilien on luullakseni useampia syitä; muiden muassa seuraavat. *Ensiksi:* yleinen palaaminen niitten materialististen teorioiden luota, jotka vielä nytkin vallitsevat tiedemiesten piirissä. *Toiseksi:* yleinen tyytymättömyys eri kristikirkkojen keinoitekoiseen jumaluusoppiin sekä kiistelevien lahkojen päivä päivältä kasvava luku. *Kolmanneksi:* aletaan yhä paremmin käsittää todeksi, että uskonopit, jotka niin selvästi ovat ristiriidassa itsensä ja toisten kanssa, *eivät voi* olla tosia, ja että väitteet, jotka eivät ole saaneet vahvistusta, *eivät voi olla todellisia.* Tämä luonnollinen epäluottamus tavallisia uskontoja kohtaan kasvaa vielä siitä, että ne ovat kokonaan kykenemättömiä ylläpitämään siveellisyyttä ja jalostuttamaan yhteiskuntaa ja kansan syviä rivejä. *Neljänneksi:* monessa syntyy vakaumus ja muutamissa *tietokin* siitä, että jossakin täytyy olla olemassa filosofinen ja uskonnollinen järjestelmä, joka on tieteellinen eikä ainoastaan miettimällä kokoonkyhätty. *Lopuksi* ehkä vielä usko siihen, että sellainen järjestelmä on etsittävä opeista, jotka ovat paljon vanhempia kuin mikään nykyaikainen uskonoppi.

Kys. — Mutta minkä vuoksi tämä järjestelmä tuotiin julkisuuteen juuri nykyhetkellä?

Teos. — Juuri sen vuoksi, että ajan nyt huomattiin olevan kypsä, — sen näyttävät todeksi ne päättävät ponnistukset, millä niin monet hartaat tutkijat koettivat saavuttaa totuutta, hinnalla millä hyvänsä ja taholta miltä tahansa. Tämän nähdessään totuuden vartijat sallivat edes muutamia murusia siitä tuoda julkisuuteen. Jos Teosofisen Seuran perustaminen olisi lykätty muutama vuosi kauemmaksi, olisi toinen puoli sivistyneistä kansoista

ehtinyt tulla piintyneiksi materialisteiksi, ja toinen puoli olisi palvonut ihmisjumalaa tai yliaistisia ilmiöitä.

*Kys. — Onko meidän pidettävä teosofiaa jonkinlaisena ilmes-
tyksenä?*

Teos. — Ei mitenkään — ei edes niin, että se olisi joidenkuiden korkeampien, yliluonnollisten tai ainakin *yli-inhimillisten* olen-
tojen antama uusi ja välitön ilmoitus, vaan ainoastaan siten, että se on vanhojen, hyvin vanhojen totuuksien »paljastus» sellaisille, jotka tähän asti eivät ole niitä tunteneet, eivät edes ole tien-
neet, että tuollaista vanhaa tietoa on olemassa ja säilytetään. *)

*Kys. — Puhuitte »vihamielisyydestä». Jos totuus on niinkuin
teosofia opettaa, miksi sitä on kohdannut niin suuri vastustus
eikä yleinen hyväksyminen?*

Teos. — Taaskin monesta erilaisesta syystä, joista yksi on ih-
misten viha »uutuuksia» kohtaan, niinkuin he sanovat. Itsek-
kyys on luonnostaan vanhoillinen ja kammoaa häirityksi tule-
mista. Se pitää mukavaa, myötämielistä *valhetta* suurinta totuut-
takin parempana, jos jälkimmäinen vaatii pienimmänkin muka-
vuuden uhraamista. Mielen kankeudella on suuri voima, aina
kun on kysymyksessä sellainen, mikä ei paikalla lupaa hyötyä
ja korvausta. Aikakautemme on tavattoman hengetön ja proo-

*) On tullut »muotiasiaksi» etenkin viime aikoina nauraa sille mieli-
piteelle, että vanhojen sivistyskansojen, kuten egyptiläisten, kreikkalaisten tai
roomalaisten, *mysteereissä* on ollut jotakin muuta kuin pappien petosta. Vie-
läpä »rosenkreutsiläiset» eivät muka olleet sen parempia kuin puoleksi hup-
suja, puoleksi lurjuksia. Lukemattomia kirjoja on niistä kirjoitettu; ja opis-
kelevat, jotka pari vuotta sitten tuskin olivat sen nimeäkään kuulleet, esiin-
tyvät yhtäkkiä syvällisinä arvostelijoina ja tuntijoina sellaisten aineiden suh-
teen kuin alkemia, tulifilosofia ja mystiikka yleensä. Ja kuitenkin tiedetään,
että pitkät sarjat Egyptin, Intian, Kaldean ja Arabian hierofantteja, samoin-
kuin Kreikan ja länsimaiden suurimmat filosofit ja viisaat ovat viisauden ja
»jumalaisen tieteen» nimeen lukeneet kaiken tiedon, sillä he pitävät kaikkien
tieteiden ja taiteiden perustusta ja syntyä *olemukseltaan* jumalaisena. Platon
pitää *mysteereitä* sangen pyhinä, ja Klemens Aleksandrialainen, joka itse oli
vihitty eleusiläisiin mysteereihin, on selittänyt: »niissä annetut opetukset kä-
sittivät kaiken inhimillisen tiedon lopputulokset». Olivatko Platon ja Klemens
kaksi lurjusta tai kaksi hupsua, kysymme ihmetellen — valko kumpaistakin?

sallinen. Sitä paitsi on teosofisilla opeilla outo luonne; ne ovat vaikeasti käsitettäviä, ja muutamat niistä sotivat kokonaan monia lahkolaisten suosimia inhimillisiä houreita vastaan, jotka ovat syöpyneet rahvaan uskonkäsityksen ytimiin asti. Jos tähän lisäämme, että vaaditaan hyvin ankaria omia ponnistuksia ja puhdasta elämää niiltä, jotka tahtovat tulla *sisäisen* piirin oppilaiksi, ja että on hyvin rajoitettu määrä sellaisia, joita täysin epäitsekkäs siveysoppi miellyttää, niin ymmärrämme helposti syyn, miksi teosofia on tuomittu hiljakseen ponnistelemaan ylös vastamäkeä. Se on etupäässä niiden filosofia, jotka kärsivät ja ovat kadottaneet kaiken toivon muualta saada apua päästäkseen ylös elämänsä mutasuosta. Sitä paitsi osoittaa historia, että jokaisen vieraaseen maaperään istutetun uskon- tai siveysjärjestelmän on täytynyt alussa taistella kaikkia esteitä vastaan, mitä valistuksen kammo ja itsekkyyks suinkin ovat voineet keksiä. Tosiaankin »uranuurtajan kruunu on orjantappurakruunu!» Lahonneita, madonsyömiä rakennuksia ei vaaratta maahan revitä.

Kys. — Kaikki tämä koskee oikeastaan T. S:n siveysoppeja ja filosofiaa. Voitteko antaa minulle ylimalkaisen käsityksen itse Seurasta, sen tehtävistä ja säännöistä?

Teos. — Niitä ei ole koskaan pidetty salassa. Kysykää ja saatte tarkat vastaukset.

Kys. — Mutta minä olen kuullut, että lupaukset sitovat teitä?

Teos. — Ainoastaan *salaisessa* eli »esoteerisessa» osastossa.

Kys. — Ja myöskin, että muutamat jäsenet erottuaan eivät katsooneet näiden lupausten sitovan heitä. Ovatko he oikeassa?

Teos. — Näkyy, että heillä on hyvin vaillinainen käsitys kunnias-
ta. Kuinka he voisivat olla oikeassa? *The Path*, teosofinen äänenkannattajamme New Yorkissa, sanoo sellaisesta tapauksesta aivan oikein: »Otaksukaa, että sotamies havaitaan syypääksi valansa tai kurinpitösääntöjen rikkomiseen ja erotetaan palveluksesta. Suuttuneena tuohon oikeaan rangaistukseen, josta häntä on edeltäpäin tarkasti varoitettu, sotamies kääntyy antamaan viholliselle tiedonantoja — vakoojana ja kavaltajana — kos-

taakseen entiselle päällikölleen, ja väittää, että rangaistus on vapauttanut hänet uskollisuudenvalasta.» Onko hän oikeassa? Eikö hän teidän mielestänne ansaitse kunniantoman pelkurin nimeä?

Kys. — Minun mielestäni kyllä, mutta muut ajattelevat toisin.

Teos. — Heille siitä häpeä. Mutta tästä asiasta me puhumme myöhemmin, jos sallitte.

III

T. S:n työtapa*)

Seuran tehtävät

Kys. — Mitkä ovat »Teosofisen Seuran» tehtävät?

Teos. — Niitä on kolme, niinkuin on alusta pitäen ollut.

1) Muodostaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, ihonväriin tai uskontunnustukseen. 2) Edistää arjalaisten ja muiden pyhien kirjoitusten, maailman uskontojen ja tieteiden tutkimista ja osoittaa vanhan aasialaisen kirjallisuuden arvo, kuten brahmalaisen, buddhalaisen ja zoroasterilaisen filosofisen kirjallisuuden. 3) Tutkia luonnon peitettyjä salaisuuksia kaikilta mahdollisilta puolilta ja erittäinkin ihmisessä piileviä psyykkisiä ja henkisiä voimia. — Nämä ovat yleispiirtein mainittuina Teosofisen iSeuran kolme päätehtävää.

Kys. — Voitteko antaa minulle yksityiskohtaisempaa esitystä näistä?

Teos. — Jokainen näistä kolmesta tehtävästä voidaan jakaa niin moneen selittävään pykälään kuin tarpeelliseksi katsotaan.

Kys. — Alkakaamme sitten ensimmäisestä. Mitä keinoja tahdotte käyttää kehittääksenne tuota veljeyden tunnetta kansojen kesken, joilla tietävästi on aivan erilaiset uskonnot, tavat, vakaumukset ja ajatustavat?

Teos. — Saanko lisätä, mitä te ette näy mielellänne ilmaisevan. Mehän tiedämme, että lukuunottamatta kahden rodun jäännöksiä — parsilaisia ja juutalaisia — jokainen kansakin on lohkaistu,

*) ”T. S.” on lyhennys sanoista ”Teosofinen Seura”.

ei ainoastaan muita kansoja vaan itseäänkin vastaan. Tämä huomataan selvimmin ns. sivistyneistä kristikansoista. Tästä johdetaan, että ihmettelette ja että ensimmäinen tehtävämme teistä näyttää utopialta. Eikö niin?

Kys. — Kyllä. Mutta mitä teillä on sitä vastaan sanottavana?

Teos. Ei mitään itse tosiasiaa vastaan; mutta paljon siitä, että on välttämätöntä poistaa ne syyt, jotka tekevät yleisen veljeyden tätä nykyä utopiaksi

Kys. — Mitkä ovat teidän mielestänne nämä syyt?

Teos. — Ensiksi ja ennen kaikkea ihmisluonnon synnynnäinen itsekkyyks. Tätä itsekkyyttä ei nykyinen uskonnonopetus juurineen hävitä, vaan se päin vastoin vahvistaa ja yllyttää sitä päivä päivältä hurjaksi ja vastustamattomaksi tunteeksi, se kun pyrkii ei ainoastaan suosimaan sitä vaan suorastaan oikeuttamaan ja puolustamaan. Ihmisten käsitykset oikeasta ja väärästä ovat kokonaan vääntyneet kieroon sen vuoksi, että juutalainen raamattu hyväksytään kirjaimellisesti tulkittuna. Kaikki Jeesuksen opetukset lähimmäisen rakkaudesta ja epäitsekkyydestä ovat tulleet pelkästään tietopuolisen saarnastuolisaivartelun kohteiksi; samalla ovat Mooseksen raamatussa opetetut käytännöllisen itsekkyyden määräykset, joita vastaan Kristus turhaan saarnasi, juurtuneet länsimaisten kansojen sisimpään elämään. »Silmä silmästä, hampaas hampaasta» on tullut teidän lakinne ensimmäiseksi periaatteeksi. Nyt väitän suoraan ja pelkäämättä, että *ainoastaan teosofia* voi juurineen hävittää tämän ja monet muut kierot opit.

Ihmisten yhteinen syntyperä

Kys. — Millä tavoin?

Teos. — Aivan yksinkertaisesti todistamalla loogisin, filosofisin, metafyyssillisin, vieläpä tieteellisin perustein, että a) kaikilla ihmisillä on sama henkinen ja fyysinen syntyperä, joka on teosofian perusoppi; b) koska ihmiskunta pohjaltaan on yhtä ja samaa olemusta ja tämä olemus on yksi — rajaton, hiematon ja ikuisen, sanottakoon sitä jumalaksi tai luonnoksi — ei mikään voi

näin ollen vaikuttaa yhteen kansaan tai yhteen ihmiseen vaikuttamatta samalla kaikkiin muihin kansoihin ja kaikkiin muihin ihmisiin. Tämä on yhtä varmaa ja päivän selvää kuin se, että vesisäiliöön heitetty kivi ennemmin tai myöhemmin on paneva liikkeeseen jokaisen vesipisaran siinä.

Kys. — Mutta tämä ei ole Kristuksen oppia vaan pikemmin panteistinen aate.

Teos. — Siinä te juuri erehdytte. Se on puhtaasti kristillinen, mutta *ei* juutalainen, ja sen vuoksi ehkä teidän raamatussa riipuvat kansanne tahtovat olla siitä tietämättä.

Kys. — Tämä on umpimähkäinen ja väärä syytös. Millä te voitte sen todistaa?

Teos. — Todistukset ovat helposti saatavissa. Kristuksen kerrotaan sanoneen »rakastakaa toisianne» ja »rakastakaa vihollisianne, sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on? Eivätkö *publikaanitkin* *) tee samoin? Ja jos osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin? (Matt. 5: 46, 47)» Nämä ovat Kristuksen sanoja. Mutta 1. Moos. 9: 25 sanoo: »Kirottu olkoon Kanaan; olkoon hän orjain orja veljilleen.» Ja sen tähden raamatulliset, mutta ei kristilliset, ihmiset asettavat Mooseksen lain Kristuksen rakkauden lakia korkeammalle. Vanhaan Testamenttiin, kaikkiin heidän himojensa parittajaan, he perustavat lakinsa, jotka suosivat niiden kansakuntien valloittamista, ryöstämistä ja sortamista, joita he sanovat »*alemmiksi*». Lemmon lause on tämä kohta Mooseksen kirjoissa — tulkittuna kuolleen kirjaimen mukaan — ja mitä rikoksia sen nojalla on tehty, siitä

*) Publikaaneja pidettiin siihen aikaan voroina ja taskuvarkaina. Juutalaisten kesken oli publikaanin nimi ja virka kauheinta maailmassa. He eivät saaneet tulla temppeleihin, ja Matteus (18: 17) asettaa pakanat ja publikaanit toistensa veroisiksi. Kuitenkin he olivat ainoastaan roomalaisia veronkantajia, joilla oli sama asema kuin englantilaisilla virkamiehillä Intiassa ja muissa alusmaissa.

antaa meille historia jonkinlaisen käsityksen, joskin vaillinaisen. **)

Kys. — Olen kuullut teidän sanovan, että tiede osoittaa ruumiillisen syntyperämme ja viisauskonto henkisen syntyperämme olevan kaikilla sama. Mutta emme huomaa darvinistien osoittavan suurta lähimmäisen rakkautta.

Teos. — Aivan niin. Tämä juuri todistaa, että heidän materialistiset järjestelmänsä ovat puutteellisia ja että me teosofit olemme oikeassa. Ruumiillisen syntyperämme yhteisyys ei vetoa korkeampiin ja syvempiin tunteisiimme. Sielua ja henkeä eli jumalaista olemustaan vailla oleva aine ei voi liikuttaa ihmissydäntä. Mutta jos kerran on toteen näytetty ja sydämiimme juurtunut se teosofian oppi, että sielu ja henki, todellinen, kuolematon ihminen on aina sama, niin se on vievä, meidät pitkän taipaleen

**) ”Keskiajan lopulla oli orjuus siveellisten voimien vaikutuksesta suurimmaksi osaksi hävinnyt Euroopasta, mutta sattui kaksi onnetonta tapausta, jotka voittivat Euroopan yhteiskunnan siveellisen voiman ja pääsivät maan päälle sellaisen kirouksien tulvan, jonka vertaista ihmiskunta tuskin koskaan on nähnyt. Toinen näistä tapauksista oli ensimmäinen laivamatka väkirkkaalle raakalaisrannikolle, missä ihmisolennot olivat tavallista kauppataivaraa; toinen oli uuden maailman löytäminen, missä rikkauksia kimalteli kaivoksissa valmiina, kun vain työvoimaa voitiin hankkia niitä ottamaan. Neljä vuosisataa miehiä, vaimoja ja lapsia raastettiin pois kaikkien luota, jotka he tunsivat ja joita he rakastivat ja myytiin Afrikan rannikolla vieraille kauppiaille; kauhean ylimenon aikana he olivat kahleissa kannen alla — kuolleet usein elävien kanssa yhdessä —, ja eräs puolueeton tutkija Bancroft kertoo, että 31/4 miljoonasta 250.000 heitettiin mereen tällä hirveällä matkalla ja loput tuomittiin sanomattomiin kärsimyksiin kaivoksissa tai sokeri- ja riisivainoilla piiskurien käsissä. Tämän suuren rikoksen syy on kristikirkossa. ”Kaikkein pyhimmän Kolminaisuuden nimessä” teki Espanjan hallitus enemmän kuin kymmenen sopimusta, oikeuttaen myymään 500.000 ihmisolentoa. V. 1562 purjehti englantilainen Sir John Hawkins pirullisessa tarkoituksessa ostamaan Afrikasta orjia ja myymään niitä Länsi-Intiaan, ja hänen laivansa pyhä nimi oli Jeesus; Elisabet, protestanttinen kuningatar, palkitsi häntä hänen menestymisestään tässä englantilaisten ensimmäisessä epäinhimillisessä kauppayrityksessä, antamalla hänelle oikeuden vaakunassaan kantaa ”puolineekerin oikeassa värissään, köydellä sidotun, eli toisin sanoen kahlehditun neekeriorjan”. *Conquests of the Cross* (ote *Agnostic Journal*-lehdestä).

eteenpäin todellisen armahtavaisuuden ja veljellisen hyväntahtoisuuden tiellä.

Kys. — Mutta kuinka teosofia selvittää ihmisten yhteisen syntyperän?

Teos. — Opettamalla, että koko luonnolla, sekä ulko- että itsekohtaisella, ja kaikella muulla, näkyvällä ja näkymättömällä, maailmankaikkeudessa *on, on ollut ja tulee aina olemaan* juurenaan yksi absoluuttinen olemus, josta kaikki lähtee ja johon kaikki jälleen palajaa. Tämä on arjalaista filosofiaa, jota täydellisesti edustaa ainoastaan veedaantafilosofia ja buddhalainen järjestelmä. Tämän katsantokannan ohjaamina on kaikkien teosofien velvollisuus kaikin käytännöllisin keinoin ja kaikissa maissa levittää opetusta, joka on *vapaa lahkolaisuudesta*.

Kys. — Mitä muuta seuranne kirjoitetut säännöt neuvovat jäseniä tekemään tämän ohessa? Tarkoitan fyysisellä tasolla.

Teos. — Herättääksemme veljellisiä tunteita kansojen välillä meidän tulee olla apuna hyödyllisten taide- ja teollisuustuotteiden kansainvälisessä vaihtamisessa neuvoja ja tietoja antamalla sekä työskentelemällä yhdessä arvokkaiden yksilöiden ja yhdistysten kanssa (sillä edellytyksellä kuitenkin, lisäävät säännöt, »ettei seura tai jäsenet sen tai heidän yhteisistä palveluksistaan ota mitään hyvitystä tai prosenttia»). Ottaaksemme käytännöllisen esimerkki. Se yhteiskuntajärjestys, jota Edvard Bellamy kuvailee suurenmoisessa kirjassaan »Vuonna 2000», vastaa ihmeteltävässä määrin teosofista käsitystä siitä, mikä olisi ensimmäinen suuri askel yleisen veljeyden toteuttamista kohden. Se tila, jota hän kuivaa, ei edusta täydellisyyttä, koska itsekkyyden vielä elää ja toimii ihmisten sydämissä. Mutta suureksi osaksi on yhteisyyden ja keskinäisen veljeyden tunne voittanut itsekkyyden ja individualismin; ja siinä kuvattu elämänjärjestys supistaa vähimpään määräänsä ne syyt, jotka pyrkivät luomaan ja ylläpitämään itsekkyyttä.

Kys. — Siis te teosofeina tahdotte pyynnöllänne ottaa osaa sellaisen ihanteen toteuttamiseen?

Teos. — Tahdomme ja olemme sen teossa osoittaneet. Ettekö ole kuulleet kansallismielisestä puolueesta sekä klubeista, joita on syntynyt Amerikassa, sen jälkeen kun Bellamyn kirja tuli julkisuuteen? Niillä on nyt jo huomattava asema, ja niiden vaikutus kasvaa yhä suuremmaksi aikaa myöten. No niin, teosofit ensimmäisinä alkuunpanivat tämän puolueen ja nämä klubit. Ensimmäisten joukossa on Bostonin, Mass., kansallismielinen klubi, jonka sekä puheenjohtajana että sihteerinä on teosofi ja jonka toimivista jäsenistä suurin osa kuuluu T.S:aan. Kaikkien noiden klubien ja koko puolueen säännöissä näkyy selvästi teosofian ja T. S:n vaikutusta; sillä ne kaikki asettavat perustaksi ja ensimmäiseksi perussäännöksi ihmiskunnan veljeyden, sellaisena kuin teosofia sitä opettaa. Ohjelman selityksessä on heillä lausuttu: »Ihmiskunnan veljeyden aate on yksi niitä ikuisia totuuksia, jotka johtavat maailman kehitystä urille, joilla inhimillinen luonto eroaa eläimellisestä». Mikä voi olla enemmän teosofian mukaista kuin tämä? Mutta ei siinä kyllin. Tämän lisäksi täytyy ihmiselle korostaa, että jos kerran ihmiskunnalla on yksi juuri, täytyy myös olla yksi totuus, joka ilmenee kaikissa eri uskonnoissa — paitsi juutalaisessa, sillä ei edes Kabbalassa voi tavata sitä *ilmaistuna*.

Kys. — Tämä koskee uskontojen yhteistä syntyperää, ja te liennette siinä oikeassa. Mutta mitä yhteyttä sillä on käytännöllisen veljeyden kanssa fyysisellä tasolla?

Teos. — Ensinnäkin sen vuoksi, että mikä on metafyyysisellä tasolla totta, sen täytyy olla totta fyysiselläkin tasolla. Toiseksi sen vuoksi, että ei ole suurempaa vihan ja taistelun lähettä kuin uskonnolliset erimielisyydet. Kun jompikumpi puoli luulee yksin omaavansa ehdottoman totuuden, niin onhan aivan luonnollista, että se ajattelee lähimmäisensä olevan villityksen eli pöyhäntien pauloissa. Mutta saata ihminen ymmärtämään, ettei yhdelläkään uskonnolla ole hallussaan *koko* totuutta, vaan että ne täydentävät toinen toistansa, että täydellinen totuus saattaa löytyä ainoastaan kaikkien mielipiteitten yhdistelmästä, kun jokaisesta on seuloitu väärä pois —, niin silloin on tosi veljeys uskonnon alalla pantu alkuun. Sama koskee fyysistäkin maailmaa.

Kys. — Olkaa hyvä ja selittäkää tarkemmin.

Teos. — Ottakaamme esimerkki. Kasvin eri osia ovat juuri ja varsi sekä monet oksat ja lehdet. Niinkuin ihmiskunta kokonaisuudessaan on se varsi, joka kasvaa henkisestä juuresta, niin kasvinkin eri osien yhdyssiteenä on varsi. Vahingoittakaa vartta, ja päivän selvästi jokainen vesa ja lehti tulee siitä kärsimään. Niin on ihmiskunnankin laita.

Kys. — Niin, mutta jos vioitatte jotakin vesaa tai lehteä, niin ei koko kasvi siitä kärsi.

Teos. — Ja siitä päätätte, että se paha, mikä yhdelle ihmiselle tapahtuu, ei vahingoita ihmiskuntaa? Mutta mistä te sen tiedätte? Oletteko kuullut, että jopa materialistinen tiedekin opettaa, että jokainen kuinka pieni vamma tahansa kasvissa vaikuttaa koko sen tulevaan kasvuun ja kehitykseen? Te siis erehdytte, ja yhtäpitävyys on täydellinen. Mutta jos ette ota huomioon, että haava sormessa usein tuottaa kärsimystä koko ruumiille ja koskee koko hermostoon, niin tahdon sitä enemmän teille muistuttaa, että on toisia, henkisiä lakeja, jotka vaikuttavat kasveihin ja eläimiin samoin kuin ihmiskuntaan, vaikka te ehkä kiellätte niiden olemassaolon, kun ette huomaa niiden vaikuttavan kasveihin ja eläimiin.

Kys. — Mitä lakeja tarkoitatte?

Teos. — Me nimitämme niitä karman laeiksi, mutta te ette voi käsittää tämän sanan täyttä merkitystä, jollette tutki salatiedettä. Kuitenkin minun todistukseni ei perustu näiden lakien olemassaolon otaksumiseen, vaan kasvin ja ihmiskunnan yhdenmukaisuuteen. Laajentakaa vertausta ja sovittakaa se yleisille aloille, niin huomaatte pian, että todellisen filosofian mukaan jokaisella ulko-maisella teolla on siveellinen ja alati jatkuva vaikutus. Tehkää jollekin ihmiselle ruumiillista väkivaltaa: kenties ajattelette, että hänen kärsimyksensä ei ollenkaan ulotu muihin ihmisiin, ei ainakaan muiden kansojen jäseniin. Mutta me väitämme, että se ulottuu aikanaan. Sentähden meidän mielestämme, ellei jokaista ihmistä saada ymmärtämään ja hyväksymään päivän selvänä to-tuutena sitä, että loukatessamme yhtä ihmistä, me loukkaamme ei vain itseämme, vaan koko ihmiskuntaakin aikojen vieressä,

niin eivät maan päällä ole mahdollisia sellaiset veljelliset tunteet, joita kaikki suuret uudistajat, etupäässä Buddha ja Jeesus, saarnasivat.

Muut tehtävämme

Kys. — Selittäkääpä tarkemmin, millä keinoin aiotte pyrkiä toteuttamaan toista tehtäväännne?

Teos. — Tahdomme Madrasin Adyarissa olevan päämajan kirjastoon ja (haaraosastojen paikalliskirjastoihin) koota kaikki ne maailmanuskontojen käsittelevät 'kirjat, mitkä voimme. Tahdomme toimittaa kirjallisia, tarkkoja tutkimuksia muinaisajan erilaisista viisausopeista, taruista ja säilyneistä kertomuksista, sitten levittää niistä tietoa, kääntämällä ja julkaisemalla arvokkaita alkuperäisiä teoksia tai otteita niistä ja selityksiä tai suullisesti opettamalla tutkijoita eri aloilla.

Kys. — Entä kolmas tehtävä: kehittää ihmisessä hänen salaisia ja henkisiä voimiaan?

Teos. — Tätäkin täytyy toteuttaa kirjallista tietä sellaisilla seu-
duilla, missä luennoiminen ja henkilökohtainen opettaminen ei käy laatuun. Velvollisuutemme on pitää ihmisten henkinen aavistustieto hereillä. Meidän on taisteltava sokeata uskoa vastaan — kun tutkimufcsillairnme olemme todistaneet sen järjettömäksi — ja vastustaa sitä, esiintyköön se missä muodossa tahansa, uskonnessa, tieteessä tai yhteiskuntaelämän alalla ja ennen kaikkea *tekopyhyyttä* vastaan, esiintyköön se uskonnollisena lahkolaisuutena tai uskona iihmetöihin tai johonkin ylikuonnolliseen. Meidän on koetettava saavuttaa *tietoa* kaikista luonnonlaeista ja levittää sitä; herätettävä harrastusta niiden lakien tutkimiseen, joita nykyajan ihmiset vähimmin tuntevat, elvytettävä ns. salatieteitä *totisen luonnontiedon pohjalla*, eikä niinkuin nyt *taikauskon pohjalta, joka nojautuu sokeaan uskoon ja auktoriteettiin*. Kansantarut ja rahvaan usko voivat toisinaan olla hyvinkin eriskummallisia, mutta jos niitä seulotaan, voivat ne johtaa kauan unhossa olleiden, mutta tärkeiden luonnon salaisuuksien ymmärtämiseen. Seura tahtookin sentähden harrastaa näitä tutkimuksia toivoen voivansa laajentaa tieteellisiä ja filosofisia tutkimusalueita.

Lupauksen pyhydestä

Kys. — Onko teillä Seurassanne jokin siveysopillinen järjestelmä, jota te noudatatte?

Teos. — Valmiita ja selviä siveysoppeja on tarjolla jokaiselle, joka vain tahtoo niitä seurata. Ne ovat maailman siveyssääntöjen ydin ja kerma, joka on koottu kaikkien suurten maailmanuudistajien opetuksista. Sentähden ovat siinä edustettuina Konfutse ja Zoroaster, Laotse ja Bhagavad Giitaa, Gautama Buddhan ja Jeesus Natsarealaisen opetukset, Hillelin ja hänen koulukuntansa, samoin kuin Pythagoraan, Sokrateen, Platonin ja heidän koulujensa opetukset.

Kys. — Toteuttavatko teidän Seuranne jäsenet todella näitä määräyksiä? Minä olen kuullut suurista riidoista ja erimielisyyksistä heidän keskuudessaan.

Teos. — Sehän on luonnollista, sillä vaikka uudistuista (nykyisessä muodossaan) voidaan sanoa uudeksi, niin miehet ja naiset, jotka olisivat uudistettavat, ovat samaa syntistä ihmisluontoa kuin ennenkin. Kuten jo sanoin, vakavasti *työskenteleviä* jäseniä on vähän; mutta paljon on vilpittömiä ja hyvää tarkoittavia ihmisiä, jotka parhaansa mukaan koettavat elää Seuran ja omia ihanteitaan noudattaen. Velvollisuutemme on rohkaista ja auttaa yksityisiä jäseniä älyllisessä, siveellisessä ja henkisessä itsekasvatuksessa eikä moittia ja tuomita niitä, jotka huonosti onnistuvat. Tarkasti puhuen meillä ei ole oikeutta kieltää yhdeltäkään pääsyä Seuraan — varsinkaan ei pääsyä Seuran *esoteeriseen osastoon*, missä »sisääatullut on kuin uudestisyntynyt». Mutta jos joku jäsen, huolimatta pyhistä lupauksistaan kuolemattoman *minänsä* nimessä ja kunniasanastaan, tämän »uudestisyntymisen» jälkeen vielä uutena ihmisenä tahtoo jatkaa vanhan elämänsä paheita ja Vikoja ja antautua niihin Seurassakin ollen, niin tietenkin silloin jotenkin varmasti käsketään häntä eroamaan, ja jos hän kieltäytyy, hänet erotetaan. Sellaisten tapausten varalle meillä on hyvin ankaria määräyksiä.

Kys. — Voidaanko muutamia niistä mainita?

Teos. — Voidaan. Aluksi ei kellään Seuran jäsenellä, ei eksoteerisena eikä esoteerisella, ole oikeutta pakolla tyrkyttää omia mielipiteitään toiselle jäsenelle. »Ei kukaan emäseuran virkailija ole oikeutettu tuomaan julki sanoin tai teoin mitään vihamielisyyttä tai erikoiskiintymystä toiseen uskonnolliseen tai filosofiseen haaraosastoon enemmän kuin toiseenkaan. Kaikilla on sama oikeus esittää uskonnollisen uskonsa oleelliset piirteet puolueettoman maailman arvosteltavaksi. Eikä yhdelläkään seuran virkailijalla ole virkailijana oikeutta saarnata omia lahkolaismiehpiteitään ja uskonmuotojaan kokoontuneille jäsenille, paitsi jos kokoontuneet ovat hänen uskonveljiään. Asiaan kuuluvan varoituksen jälkeen on tämän säännön rikkomisesta rangaistava erottamalla jäsen joskin aikaa tai kokonaan». Tämä on muuan rikoksista Seurassa yleensä. Mitä tulee sisäiseen osastoon, jota nyt sanotaan *esoteeriseksi*, esitettiin ja hyväksyttiin seuraavat säännöt jo v. 1880: »Älköön kukaan jäsen omaksi hyödykseen käyttäkö mitään tietoa, jonka hänelle on uskonut joku ensimmäisen osaston jäsen (nytemmin »korkeamman asteen»); rikos tätä sääntöä vastaan rangaistaan karkoituksella». Nytpä kuitenkin, ennenkuin sellaista tietoa voidaan antaa, täytyy pyrkijän juhlallisella valalla sitoutua olemaan käyttämättä sitä itsekkäisiin tarkoituksiin ja vannoa, ettei hän luvatta ilmaise mitään kuulemaansa.

Kys. — *Mutta jos joku on erotettu tai itse eronnut Seurasta, onko hänellä lupa ilmoittaa, mitä hän on oppinut, tai rikkoa jokin kohta tekemässään sitoumuksessa?*

Teos. — Ei mitenkään. Hänen karkoituksensa tai eroamisensa vapauttaa hänet ainoastaan hänen velvollisuudestaan totella opettajaansa ja ottaa toimivana osaa Seuran työhön, mutta ei suinkaan pyhästä vaitiololupauksestaan.

Kys. — *Mutta onko tämä järkevää ja oikein?*

Teos. — On varmasti. Miehellä tai naisella, jolla on vähänkin kunniantuntoa, on vaitiolon lupaus kuolemaan asti sitova, jos se on *kunniasanaa* vastaan annettu, ja vielä enemmän, jos se on annettu hänen korkeampaan minäänsä — hänessä asuvaan Jumalaan — vedoten. Ja kukaan kunniantuntoinen mies tai nainen, vaikka

hän jättäisi osastonsa ja koko Seuran, ei saata ajatellakaan ahdistavansa tai loukkaavansa seuraa, jolle hän on antanut sellaisen lupauksen.

Kys. — Mutta eikö tämä mene liian pitkälle?

Teos. — Ehkäpä nykyajan siveellisyyden alhaisen mittapuun mukaan. Mutta jos lupaus ei näin kauan sido, mitä hyötyä siitä on lainkaan? Kuinka voi kukaan odottaa saavansa oppia salaista tietoa, jos hänellä on vapaus milloin vain tahtoo riistäytyä irti kaikista sitoumuksistaan? Kuinka ihmisten kesken voisi olla luottamusta tai turvallisuutta, jos tämänkaltaisilla lupauksilla ei olisi lainkaan sitovaa voimaa? Uskokaa minua, koston laki (karma) piankin tapaa sellaisen lupauksen rikkojan, ja ehkä yhtä pian kuin häntä kohtaa jokaisen kunniallisen ihmisen ylenkatse tällä fyysiselläkin tasolla. Oikein on lausuttu N. Y. *Pathi*'issa, josta jo äsken lainasimme otteen tästä samasta asiasta:

»*Kerran annettu lupaus on ainiaaksi sitova sekä siveellisissä että salaisissa maailmoissa. Jos me rikomme sen kerran ja kärsimme rangaistuksen, ei se oikeuta meitä sitä uudestaan rikkomaan, ja niin kauan kuin sen teemme, niin (karman) Lain mahtava vipu on meihin vaikuttava takaisin.*» (*The Path*, heinäk. 1889).

IV

Teosofisen Seuran suhde teosofiaan

Itsekasvatuksesta

Kys. — Onko siis Seuran päätarkoitus siveellisyyden kohottaminen?

Teos. — Epäilemättä! Joka tahtoo olla tosi teosofi, hänen täytyy elää sellaisena.

Kys. — Mutta siinä tapauksessa sotii muutamien jäsenten käytös ihmeellisesti tätä pääsääntöä vastaan, kuten jo ennen olen huomauttanut.

Teos. — Se on totta. Mutta tätä ei voi meidän keskuudessamme välttää, yhtä vähän kuin niiden keskuudessa, jotka sanovat itseään kristityiksi ja käyttäytyvät kuin pahat henget. Syy ei ole meidän säännöissämme vaan ihmisluonnossa. Vieläpä muutamissa julkisissa eksoteerisissa haaraosastoissa jäsenet sitoutuvat »korkeamman minänsä» edessä elämään teosofian määräämää elämää. Heidän on saatettava *jumalainen minänsä* ohjaamaan jokaista ajatustaan ja tekoaan joka päivä ja joka hetki elämässään. Tosi teosofin tulisi »tehdä oikein ja vaeltaa nöyryydessä».

Kys. — Mitä sillä tarkoitatte?

Teos. — Yksinkertaisesti sitä, että yhden minän on unohtaminen itsensä monien minäin tähden. Antakaa minun vastata teille samoin sanoin kuin eräs todellinen filaleetti, T. S. J., on Theosophistissa niin kauniisti lausunut:

»Kaikkein ensinnä pitää jokaisen löytää oma itsensä ja sitten toimittaa rehellinen perunkirjoitus henkisistä omaisuuksistansa, ja osoittakoon se kuinka suurta köyhyyttä tai vararikkoa tahansa,

on hänellä pelastuksen mahdollisuus, jos hän vakavasti käy työhön.»

Mutta kuinka monet tekevät niin? Kaikki ovat halukkaita työskentelemään oman köhityksensä ja edistyksensä puolesta — hyvin harvat toisten kehityksen puolesta. Käyttääkseni taas saman kirjoittajan sanoja:

»Ihmiset ovat jo tarpeeksi kauan kulkeneet harhaan ja tulleet petetyiksi; heidän täytyy epäjumalansa murskaksi musertaa, harhakuvansa kauaksi karkoittaa ja ryhtyä työhön itsensä puolesta — ei, siinä oli yksi pieni sana liikaa, sillä parempi on olla työttömänä, kuin työskennellä omaksi edukseen, mieluummin tehköön sellainen työtä muiden puolesta, kaikkien puolesta. Sillä jokainen rakkauden ja laupeuden kukka, jonka hän istuttaa naapurinsa kukkatarhaan, on hänen omasta tarhastansa hävittävä häijyn rikkaruohon, ja siten on tämä jumalien paratiisi — ihmiskunta — kukoistava kuin ruusu. Selvästi on tämä esitetty kaikissa raamattuissa, kaikissa uskonnoissa, — mutta juonittelijat ovat niitä ensin väärin tulkinneet ja lopuksi riistäneet niiltä voiman ja hengen ja katkoneet niiltä kärjen. Uutta ilmoitusta ei tarvita. Jokainen ihminen olkoon itselleen ilmoitus. Saakoon ihmisen kuolematon henki kerrankin ottaa ruumiinsa temppelin haltuunsa, ajaa ulos rahanvaihettajat ja kaiken saastan, ja silloin on hänen oma jumalainen ihmisyytensä hänet lunastava, sillä kun hän täten on yhtä itsensä kanssa, on hän oppiva tuntemaan »temppelin rakentajan».

Kys. — Tämä on puhdasta lähimmäisenrakkautta, täytyy minun tunnustaa.

Teos. — Niin on. Ja jos yksikin kymmenestä T. S:n jäsenestä sitä toteuttaisi, niin tosiaankin seuramme tulisi olemaan valittujen seura. Mutta on sellaisia ulkopuolella olevia, jotka eivät koskaan tahdo nähdä todellista eroa teosofian ja Teosofisen Seuran, ihanteen ja sen epätäydellisen ruumistuman välillä. Ihmisruumiin, käyttövälineen, kaikki paheet ja puutteet tahtovat he säilyttää puhtaan hengen syyksi, joka ruumiiseen valaa jumalaista valoansa. Onko tämä oikein tehty kumpaakaan kohtaan? Kivillä he

heittävät yhdistystä, joka taistelussa kauheata ylivoimaa vastaan koettaa saavuttaa ihanteensa ja levittää sitä. Muutamat halventavat Teosofista Seuraa ainoastaan sen vuoksi, että se on uskaltanut yrittää sellaista, mitä tavoitellessaan muut järjestelmät — varsinkin kirkko ja valtionkristillisyyks — niin surkeasti ovat joutuneet tappiolle: toiset sentähden, että he niin mielellään tahotoisivat säilyttää olevat olot entisellään: fariseukset ja sadduseukset Mooseksen istuimella ja publikaanit ja syntiset korkeilla tuoleilla rehennellen — kuten Rooman vallan rappioaikana. Oikeamielisten henkilöiden ainakin pitäisi muistaa, että se, joka tekee kaiken voitavansa, tekee yhtä paljon kuin se, joka on enimmin aikaan saanut tässä suhteellisten mahdollisuuksien maailmassa. Tämä on päivänselvä totuus, ja kaikille evankeliumeihin uskoville se on osoitettu heidän mestarinsa vertauksessa leivisköistä: palvelija, joka sai kaksi leiviskäänsä kasvamaan kaksinkertaiseksi, sai yhtä suuren palkinnon kuin kanssapalvelija, joka oh saanut viisi leiviskää. Jokaiselle ihmiselle annetaan »hänen oman kykynsä mukaan».

*Kys. — Mutta on jotenkin vaikeata vetää rajaviivaa abstraktisen ja konkreettisen välillä tässä tapauksessa, kun me voimme arvostella ainoastaan jälkimmäistä. *)*

Teos. — Miksikä sitten T. S:n jäseniin nähden tehtäisiin poikkeus? Samoin kuin rakkauden pitää oikeudenkin alkaa kodista. Tahdotteko halventaa ja pilkata »Vuorisaarnaa» sentähden, että teidän yhteiskunnalliset, valtiolliset, vieläpä kirkolliset lakinne tähän asti eivät ole kyenneet toteuttamaan sen määräyksiä niiden hengen mukaisesti, eipä edes niiden kuolleen kirjaimen mukaisesti? Lakkauttakaa valanteko oikeuslaitoksissa, eduskunnassa, sota-vaessä ja kaikkialla ja tehkää niinkuin kveekkarit (jotka eivät koskaan tee valaa, mene sotapalvelukseen ym. *P. E.*), jos tahdotte sanoa itseänne kristityiksi. Lakkauttakaa itse tuomioistuimet, sillä jos tahdotte seurata Kristuksen käskyjä, niin teidän täytyy antaa »ihokkaanne sille, joka teiltä anoo viittaa», ja »kääntää vasen

*) Abstraktinen tässä nähtävästi tarkoittaa, mitä voidaan tehdä, ja konkreettinen, mitä todella tehdään.

poskenne sille, joka teitä lyö oikealle». »Älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha, rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat, tehkää niille hyvää, jotka teitä vihaavat», sillä »joka purkaa yhden näistä pienimmistä käskyistä ja niin opettaa ihmisiä, häntä on sanottava pienimmäksi taivasten valtakunnassa», ja »joka sanoo veljellensä: 'sinä kelvoton', on ansainnut joutua helvetin tuleen.» Ja miksikä tuomitsette, jollette tahdo itse vuorostanne tulla tuomituiksi? Väittäkää, ettei ole erotusta teosofian ja Teosofisen Seuran välillä, niin siinä kohta esitätte samat syytökset kristinuskon järjestelmää ja sen koko olemusta vastaan, mutta paljon ankarammassa muodossa.

Kys. — Miksi ankarammassa?

Teos. — Koska teosofisen liikkeen johtajat täydellisesti tuntien puutteensa tekevät kaiken voitavansa parantaakseen itseänsä ja juuriaan myönten repiäkseen pois kaiken Seurassa vielä asuvan pahan, ja heidän sääntönsä ja määräyksensä ovat teosofian henkeen laaditut, mutta lainsäätäjät ja kirkot tekevät aivan päinvastoin niissä kansoissa ja maissa, jotka sanovat itseään kristityiksi. Meidän jäsenemme eivät, huonoimmatkaan, ole sen pahempia kuin kristityt ylimalkaan ovat. Ja sitä paitsi, jos länsimaisille teosofeille on niin vaikeata elää todellista teosofista elämää, niin syy on siinä, että he ovat sukupolvensa ja aikansa lapsia. Jokainen heistä oli kristitty, syntynyt ja kasvanut kirkkonsa viisastelujen, yhteiskunnan tapojen ja sen mielettömien lakien varjossa. Tällainen hän oh, ennenkuin hän tuli teosofiksi eli oikeammin Teosofisen Seuran jäseneksi, sillä ei saata kyllin usein toistaa, että on hyvin huomattava ero abstraktisen ihanteen ja sen käyttövälineen välillä.

Abstraktinen ja konkreettinen!

Kys. — Olkaa hyvä ja selittäkää vähän tarkemmin tätä eroa.

Teos. — Seura on suuri joukko miehiä ja naisia, se on kokoonpantu mitä erilaisimmista aineksista. Teosofia abstraktisessa merkityksessään on jumalainen viisus eli kaikki tieto ja viisus yhteensä, mikä on maailmankaikkeuden pohjana — ikuisen *Hyvän*

yhteisyys; ja konkreettisessa merkityksessään on teosofia se määrä tätä tietoa, minkä luonto on ihmiselle suonut tämän maan päällä eikä enemmän. Muutamat jäsenet pyrkivät hartaasti toteuttamaan teosofiaa elämässään eli saattamaan sen niin sanoakseni ulkokohtaiseksi; toiset tahtovat ainoastaan oppia sitä tuntemaan, eivätkä tahdo soveltaa sitä käytäntöön; vieläpä jotkut lienevät liittyneet Seuraan ainoastaan uteliaisuudesta tai hetkellisestä harastuksesta tai ehkä ainoastaan sentähden, että jotkut heidän ystävistään kuuluvat siihen. Kuinka siis voidaan Seuraa arvostella niiden perusteella, jotka tahtovat omistaa nimen ilman oikeutta siihen? Onko runoutta tai runotarta mitattava niiden mukaan, jotka tahtoisivat olla runoilijoita, mutta vain kiusaavat korviamme? Seura voidaan katsoa teosofian ruumistukseksi ainoastaan sen abstraktisiin vaikuttimiin nähden; se ei koskaan ole vaativa itselleen teosofian konkreettisen välittäjän arvoa, niin kauan kuin kaikki inhimilliset puutteet ja heikkoudet vielä ovat edustettuina siinä; muussa tapauksessa Seura ainoastaan uudelleen toistaisi ns. Kristuksen kirkkojen suuren erehdyksen ja niissä rehoittavan pyhyden pilkan. Jos saamme käyttää itämaisia vertauksia, niin teosofia on kaikki käsittävän totuuden, rakkauden ja viisauden ääretön valtameri, jonka loiste kuvastuu maahan, mutta Teosofinen Seura on ainoastaan tässä loisteessa näkyvä kupla. Teosofia on jumalaista luontoa, näkyvää ja näkymätöntä, ja sen Seura on inhimillistä luontoa, joka koettaa nousta jumalaisen synnyttäjänsä luokse. Teosofia on lopuksi paikallaan pysyvä, ikuinen aurinko ja Seura on menojaan menevä pyrstötähti, joka koettaa vakaannuttaa rataansa tullakseen säännöllisesti kiertäväksi planeetaksi, jota totuuden aurinko vetovomallaan hallitsee. Se perustettiin näyttämään ihmisille, että on olemassa jokin sellainen kuin teosofia ja auttamaan heitä nousemaan sitä kohti tutkimalla ja omakseen omistamalla sen ikuisia totuuksia.

Kys. — Luulin teidän väittäneen, ettei teillä ole omia oppeja ja uskonsääntöjä?

Teos. — Eikä meillä olekaan. Seuralla ei ole mitään omaa vii-

sautta kannatettavana tai opetettavana. Se on aivan yksinkertaisesti kaikkien niiden totuuksien varastohuone, joita ovat julistaneet suuret tietäjät, vihityt ja profeetat historiallisina, jopa esihistoriallisina aikakausina; ainakin siinä määrin, kuin se niitä voi saada käsiinsä. Sentähden se on ainoastaan kanava, jonka kautta maailmaan virtaa enemmän tai vähemmän totuutta ihmiskunnan suurten opettajien lausunnoista koottua.

Kys. — Mutta onko näitä totuuksia mahdoton saavuttaa Seuran ulkopuolella? Niinhän jokainen kirkkokin väittää itsestään?

Teos. — Ei suinkaan. Kieltämättä on olemassa suuria vihittyjä —todellisia »Jumalan poikia» —, ja se osoittaa, että eristetyt yksilöt usein ovat saavuttaneet sellaista viisautta, ei kuitenkaan koskaan saarnattu alussa ohjausta joltakin mestarilta. Mutta useat näiden seuraajista ovat, tultuaan itse vuorostaan mestareiksi, puserthaneet nämä yleispätevät opetukset omien lahkolaisdogmiensa ahtaisiin uomiin. Silloin valittiin *yhden* ainoan mestarin käskyt, ja omaksuttiin ja seurattiin yksin niitä — jos niitä lainkaan seurattiin; huomattakoon, kuinka Vuorisaarnan on käynyt. Jokainen uskonto on täten murto-osa jumalaisesta viisaudesta, ja tämä osanen on ikäänkuin polttopisteenä koonnut itseensä suuren joukon inhimillisiä kuvitteluja, jotka ovat edustavinaan ja korvaavinaan tuota totuutta.

Kys. — Mutta te sanotte, että teosofia ei ole uskonto?

Teos. — Aivan varmasti se ei sitä ole, sillä se on kaiken uskonnon ja ehdottoman totuuden perussisältö, mutta kussakin uskonmuodossa on tästä totuudesta vain pisara. Turvaudumme taas vertauskuvaan. Teosofia maan päällä on kuin valkoinen valonsäde, ja jokainen uskonto on ainoastaan yksi sen seitsemästä väristä, jotka prisman kautta ovat heijastuneet spektriiksi. Jokainen näistä erivärisistä säteistä hylkää nyt kaikki muut säteet ja kiroaa ne muka väärinä ja vaatii itselleen ei ainoastaan etusijan vaan itse *valkoisen säteen* arvon ja julistaa pannaan kaikki omatkin tummemmiksi käyneet väri- ja värivahduksensa muka kerettiläisinä. Kuitenkin kun totuuden aurinko nousee yhä korkeammalle ihmisen tietoisuuden taivaalle ja jokainen värillinen säde vaalenee, kun-

nes se sulautuu takaisin alkuperäiseen valkoiseen, niin ihmiskunta lopulta pääsee keinotekoisien valontaittumisten kirouksesta ja huomaa olevansa ikuisen totuuden auringon puhtaassa, värittömässä valomeressä. Ja tämä on oleva teosofia.

Kys. — Te väitätte siis, että kaikkien suurten uskontojen lähde on teosofia ja että maailman on omistettava se pelastuakseen vihdoinkin suurten erehdystensä ja harhaluulojensa kirouksesta?

Teos. — Aivan niin. Ja me lisäämme, että Teosofinen Seura on se vähäpätöinen siemen, mikä lopulta, jos sitä kastellaan ja ylläpidetään, on synnyttävä sen hyvän ja pahan tiedon puun, joka on iankaikkisen elämän puuhun oksastettu. Sillä ihminen saattaa toivoa löytävänsä totuuden ainoastaan siten, että hän tutkii ihmiskunnan kaikkia suuria uskontoja ja viisausoppeja ja vertailee niitä toisiinsa tyynesti ja ennakkoluuloitta. Tämän tuloksen voimme saavuttaa varsinkin etsimällä ja huomioon ottamalla niiden yhtymäkohdat. Ja joko ime itse tutkimme tai saamme opetusta joltakin, joka tuntee asiat, niin samalla kuin löydämme noiden oppien sisäisen tarkoituksen, huomaamme melkein joka tapauksessa, että se ilmaisee jonkin suuren luonnon totuuden.

Kys. — Olemme kuulleet puhuttavan menneestä kulta-ajasta, ja nyt kuvaamanne olisi samanlainen kulta-aika, jonka pitäisi joskus tulevaisuudessa toteutua. Koska se tapahtuu?

Teos. — Ei ennen kuin ihmiskunta kokonaisuudessaan tuntee sitä kaipaavansa. Persialaisessa kirjassa »Javidan Khirad» on seuraava lauselmä: »Totuutta on kahta laatua: toinen on päivänselvä, toinen vaatii alituisen uusia todistuksia ja selityksiä.» Vasta silloin kun jälkimmäisen laatuinen totuus tulee yhtä selväksi kaikille, kuin se nyt on hämärä ja siitä syystä vaarassa tulla vääristetyksi viisasteluin ja verukkein; vasta kun nämä molemmat totuudet muodot kerran jälleen tulevat yhdeksi, — vasta silloin kaikki ihmiset kerrankin katselevat asioita samoin silmin.

Kys. — Mutta ne harvat, jotka kaipaavat sellaisia totuuksia, varmaankin ovat sisäissään saaneet jonkin määrätyn vakaumuksen? Sanotte, että kun Seuralla ei ole omia oppeja, jokainen jäsen saa uskoa ja hyväksyä, mitä hänen mielensä tekee. Tämä tuntuu siltä

kuin Teosofinen Seura tahtoisu uudistaa muinaisen Baabelin tornin kielten- ja uskontojen sekoituksen. Eikö teillä ole mitään yhteisiä uskonoppeja?

Teos. — Että Seuralla ei ole omia oppeja ja uskonkappaleita, tarkoittaa, etteivät mitkään erityiset uskonopit ole sen jäsenille *pakollisia*, imutta tietenkin tämä koskee vain Seuraa kokonaisuutena katsottuna. Niinkuin olen sanonut, jakautuu Seura ulompaan ja sisempään piiriin. Niillä, jotka kuuluvat jälkimmäiseen, on tietenkin oma viisaustieteensä, eli, jos niin tahdotte sanoa, uskonnollinen järjestelmänsä.

Kys. — *Sallitaanko meidän tutustua tähän?*

Teos. — Salaisuutena emme sitä pidä. Sen ulkopiirteet esitettiin muutamia vuosia sitten »The Theosophist»-lehdessä ja »Esoteric Buddhism»-kirjassa, ja »Salaisessa Opissa» on siitä vielä tarkemmin tehty selkoa. Se perustuu maailman vanhimpaan filosofiaan, jota sanottiin Viisauuskonnoksi eli ikivanhaksi opiksi. Tehkää kysymyksiä, jos tahdotte, niin saatte niihin selvitystä.

Teosofian perusopetukset

Jumalasta ja rukouksesta

Kys. — Uskotteko Jumalaan?

Teos. — Riippuu siitä, mitä tarkoittatte sillä sanalla?

Kys. — Tarkoitan kristittyjen Jumalaa, Jeesuksen Isää, Luojaamme: lyhyesti, Mooseksen raamatullista Jumalaa.

Teos. — Sellaiseen Jumalaan emme usko. Hylkäämme käsityksen persoonallisesta eli maailman ulkopuolella olevasta, ihmisenkaltaisesta Jumalasta, joka on vain *ihmisen* jättiläisvarjokuva, eikä edes parhaimman ihmisen. Me sanomme — ja todistammekin, — että teologian Jumala on kimppu ristiriitaisuuksia ja järjen kannalta mahdottomuus. Sentähden emme tahdo olla hänen kanssaan missään tekemisissä.

Kys. — Olkaa hyvä ja selittäkää syyt.

Teos. — Niitä on paljon eikä kaikkia tässä voi kosketella. Mutta muutamia kyllä. Tämän Jumalan tunnustajat sanovat häntä äärettömäksi ja absoluuttiseksi, eikö niin?

Kys. — Niin luulen.

Teos. — Siis, jos hän on ääretön — so. rajaton — ja varsinkin jos hän on absoluuttinen, niin kuinka hänellä voisi olla jokin muoto ja kuinka hän voisi olla jonkin luoja? Muotoon kuuluu rajoitus, ja sillä on alku sekä loppu; ja voidakseen luoda, täytyy olennon ajatella ja suunnitella. Kuinka voidaan otaksua *Absoluutin* ajattelevan — so. olevan jossakin suhteessa siihen, mikä on rajoitettu, kaatoavainen ja ehdonalainen? Tämä on filosofinen ja looginen mahdottomuus. Juutalaisten Kabbalakin hylkää sellaisen käsityksen ja

tekee sentähden ainoasta ja absoluuttisesta, jumalaisesta periaatteesta rajattoman ykseyden, jota se kutsuu nimellä Ain Soph. *) Voidakseen luoda, täytyy Luojan toimia, ja kun tämä on mahdollonta *Absoluutille*, niin täytyi esittää rajattoman periaatteen olevan kehityksen (ei luomisen) syynä epäsuoralla tavalla — so. siten, että se emanoi Sefirothin (toinen mahdollisuus, tällä kertaa Kabbalan kääntäjistä riippuva). **)

Kys. — Mitä te sanotte niistä, jotka ovat kabbalisteja ja kuitenkin uskovat Jehovaan eli Tetragrammatoniin?

Teos. — Heillä on vapaus uskoa mitä tahtovat, sillä tuskinpa heidän uskonsa tai uskomattomuutensa voi horjuttaa päivänselvää tosiasiaa. Jesuiitat sanovat, ettei kaksi kertaa kaksi aina varmasti ole neljä, koska Jumalan vallassa on saattaa $2 \times 2 = 5$. Pitääkö meidän silti uskoa heidän viisasteluansa?

Kys. — Siispä te olette ateisteja?

Teos. — Tietääksemme emme ole, jollei nimi »ateisti» tarkoita kaikkia niitä, jotka eivät usko ihmisenkaltaiseen Jumalaan. Me uskomme kaikkialliseen jumalaiseen perusolemukseen, joka on *kaiken* juuri, josta kaikki käy ulos ja johon kaikki taas sulautuu olemisen suuren kiertokauden lopulla.

Kys. — Tämähän on panteismin ainainen vanha väite. Jos olette panteistejä, ette voi olla deistejä, ja jollette ole deistejä, silloin teidän täytyy suostua nimeen ateisti.

Teos. — Eipä ehdottomasti. Sana »panteismi» on eräs niistä nimityksistä, joita on tuomittu, kun sokeat ennakkoluulot ja yksipuoliset ajatustavat ovat vääristäneet niiden todellisen ja alkuperäisen merkityksen. Jos hyväksytte, että tämä yhdistetty sana

*) Ain Soph = to pân = apeiron (kreik.), loputon, rajaton luonnossa ja luonnon ohella, olemassa olematon, joka ON, mutta ei ole mikään olento.

**) Kuinka ikuinen periaatteesta, joka ei toimi, saattaa valaa eli lähettää jotakin ulos? Veedaantistien Parabraham ei tee mitään sellaista, ei myöskään kaldealaisten Kabbalan Ain Soph. Ikuinen, aikakautinen laki on se, joka saattaa erään toimivan ja luovan voiman (Logoksen) virtaamaan ulos aina, salatusta Ja käsittämättömästä periaatteesta jokaisen maha-manvantaran eli uuden elämäntien alkaessa.

johtuu, niinkuin kristityt selittävät, sanoista *pan*, »kaikki», ja *theos*, »jumala», ja sitten uskottelee ja opetatte tämän merkitsevän, että joka kivi ja joka puu luonnossa on joku Jumala taikka *ainoa* Jumala, silloin tietysti olette oikeassa tehdessänne panteisteistä fetishin palvelijoita heidän oikean nimensä lisäksi. Mutta tuskinpa onnistutte yhtä hyvin, jos johdatte tämän sanan esoteerisesti, niinkuin me teemme.

Kys. — Mikä teidän määritelmänne sitten on?

Teos. — Saanko minä vuorostani tehdä kysymyksen? Miten te käsitätte sanan *pan* eli luonnon?

Kys. — Luonto on käsittääksemme ympärillämme olevien kappalettien kokonaisuus; kaikki syyt ja sairaukset aineen maailmassa, luomakunta eli maailmankaikkeus.

Teos. — Siis kaikkien tunnettujen syitten ja seurausten personoitu summa ja järjestelmä; kaikkien rajallisten vaikutusten ja voimien kokonaisuus, aivan erotettuna järjellisestä luojasta tai luojista ja ehkä »käsitetty yhtenä erityisenä voimana» — niinkuin teidän tietosanakirjoissanne sanotaan?

Kys. — Niin juuri, luullakseni.

Teos. — Hyvä. Me emme ota ollenkaan lukuun tätä objektiivista ja aineellista luontoa, jota sanomme katoavaksi harhakuvaksi, emmekä myöskään tarkoita sanalla *pan* luontoa — engl. *nature* — hyväksytyssä latinasta johtuvassa merkityksessään (*natura* »syntyväinen», sanasta *nasci* »syntyä».) Kun puhumme Jumaluudesta ja pidämme sen samana ja siis samanaikaisena kuin luonto, niin tarkoitamme ikuista, luomatonta luontoa emmekä teidän kokoelmaanne katoavia varjoja ja rajallisia epätodellisuksia. Virsiseppä sanokoon näkyvää tai vaankantta Jumalan istuimeksi ja meidän tomumaatamme hänen astinlaudakseen. Meidän *Jumaluutemme* ei asu paratiisissa eikä missään erityisessä puussa, rakennuksessa tai vuorella: se on kaikkialla, jokaisessa näkyvän ja näkymättömän maailman atomissa, jokaisessa näkymättömässä atomissa ja jaollisessa molekyyllisessä, sen yllä ja ympärillä; sillä SE on sekä sisäisen että ulkonaisen kehityksen salaperäinen voima, kaikkialla ole-

va, kaikkivoipa, vieläpä kaikkitietävä potentialiteetti (mahdollisuus).

Kys. — Seis! Kaikkitietävyyden edellytyksenä on jokin, joka ajattelee, ja tähän kiellätte teidän Absoluutiltanne ajatuskyvyn.

Teos. — Me kiellämme sen *Absoluutilta*, koska ajatteleminen on rajoitettua ja ehdonalaista. Mutta te nähtävästi unohdatte, että filosofiassa absoluuttinen itsetiedottomuus on myöskin absoluuttista itsetietoisuutta, sillä muuten se ei voisi olla *absoluuttinen*.

Kys. — Siis Absoluutti teidän mielestänne ajattelee?

Teos. — Ei SE ei ajattele siitä yksinkertaisesta syystä, että se on itsessään *absoluuttinen ajatus*. Ja samasta syystä se ei myöskään ole olemassa, sillä se on absoluuttinen olemassaolo, *oleminen*, ei olento. Jos tahdotte tämän ymmärtää, lukekaa Solomon Ben Yehudah Ibn Gebirolin mahtava kabbalistinen runoelma kirjassa Kether Malöhuth:

»Sinä olet yksi, kaikkien lukujen juuri, mutta ei laskemislukuna, sillä ykseys ei salli kerrannaisuutta, muuttumista tai muotoa. Sinä olet yksi, ja Sinun ykseytesi salaisuuden perille eivät ihmisistä viisaimmat pääse, sillä he eivät tunne sitä. Sinä olet yksi, ja Sinun ykseytesi ei milloinkaan vähene, ei enene, ei muuttua saata. Sinä olet yksi, ja mikään ajatukseni ei voi Sinulle rajaa tai määritelmää asettaa. Sinä *olet*, mutta et niinkuin olevainen, sillä kuolevaisten ymmärrys tai aavistus ei voi Sinun olemassaoloasi saavuttaa eikä määritellä Sinua missä, miten ja miksi», jne. jne.

Lyhyesti sanoen, meidän jumaluutemme on maailmankaikkeuden ikuinen rakentaja, sen taukoamaton *kehittäjä*, vaan ei *luoja*. Kaikkeus *kehittyy itse* omasta olemuksestaan, kenenkään sitä *luomatta*. Vertauskuvallisesti se on ympyrä ilman kehää, ja sillä on vain yksi aina toimiva ominaisuus, johon kaikki muut ovat tai ajateltavissa ovat ominaisuudet sisältyvät, nim.: se *itse*. Se on yksi ainoa laki, joka 'aikaansaa ilmenneet, ikuiset ja muuttumattomat lait siinä laissa, joka itse ei koskaan ilmenny, *koska* se on absoluuttinen, ja joka ilmennyskausinaan on alati *syntyvä*.

Kys. — Kuulin kerran erään teidän jäsenistänne sanovan, että tuo kaikkiallinen Jumaluus, aina läsnäoleva, on häpeän astioissa

yhtä hyvä kuin kunnian astioissa ja sentähden on läsnä sikarintuhkani jokaisessa hiukkasessakin. Eikö tämä ole suoraa herjausta? Teos. — Ei minusta, sillä tuskinpa voi selvää järkiajatusta sanoa herjaukseksi. Jos sulkisimme kaikkialla olevan prinssiin pois yhdestä ainoasta matemaattisesta pisteestä avaruudessa tai jostakin aineen osasesta, jolla on jokin tilavuus, kuinka silloin voisimme pitää sitä äärettömänä?

Onko rukoileminen välttämätöntä

Kys. — Uskotteko rukoukseen ja rukoiletteko koskaan?

Teos. — Emme. Me toimimme, sen sijaan että puhuisimme.

Kys. — Te ette lähetä rukouksia edes absoluuttiselle prinssiin?

Teos. — Miksi niin tekisimme? Kun meillä muutenkin on tarpeeksi tehtävää, niin emme suostu uhraamaan aikaamme lausuaksemme sanallisia rukouksia puhtaalle ajatuspäätelmälle. Ei Tuntematon ole missään suhteissa mihinkään, sen osat vain keskenään, se itse ei ole ollenkaan olemassa rajallisiin suhteisiin katsottuna. Näkyvä kaikkeus riippuu olemisessaan ja ilmiöissään muotojensa keskinäisestä toiminnasta ja niiden laeista, ei rukouksista eikä rukoilijoista.

Kys. — Ettekö ollenkaan usko rukouksen voimaan?

Teos. — Emme rukoukseen, joka opitaan niin ja niin moni sanaisena latelemaan ulkoa, jos tarkoittatte tuntemattomalle Jumalalle osoitettua ulkonaista pyyntöä, jonka juutalaiset ottivat käytäntöön ja farisealaiset tekivät yleiseksi.

Kys. — Onko muunlaisiakin rukouksia?

Teos. — Varmasti. Me sanomme sellaista *tahdon rukoukseksi*, ja se on pikemmin sisäinen käsky kuin pyyntö.

Kys. — Ketä te sitten silloin rukoilette?

Teos. — »Meidän Isäämme taivaissa» — esoteerisessa merkityksessä käsitettynä.

Kys. — Onko se merkitys toinen kuin jumaluusopin opettama?

Teos. — Kokonaan toinen. Salatieteilijä ja teosofi kääntyy rukouksella *Isänsä* puoleen, joka on salassa (lukekaa ja koettakaa

ymmärtää Matt. 6: 6), eikä maailman ulkopuolella olevan ja sen tähden rajallisen Jumalan puoleen. Ja tämä »Isä» on ihmisessä itsessään.

Kys. — Silloin teette ihmisestä jumalan?

Teos. Olkaa hyvä ja sanokaa »Jumalan» eikä »jumalan». Meidän käsityksemme mukaan sisäinen ihminen on ainoa Jumala, josta voimme saada jotakin tietoa. Ja kuinka voisikaan olla toisin? Myöntäkää oikeaksi edellytyksemme, että Jumala on kaikkialle ulottuva rajaton periaate; kuinka silloin ihminen olisi ainoa, mikä ei olisi Jumaluuteen sulautunut ja sen täyttämä? Me sanomme »Isäksemme taivaissa» tuota jumalaista olemusta, jonka tunemme sisässämme, sydämessämme ja henkisessä tietoisuudessamme, ja sillä ei ole mitään tekemistä sen ihmisenkaltaisen kuvan kanssa, jonka siitä voimme tehdä fyysisissä aivoissamme tai aivojen mielikuvituksessa: »Ettekö tiedä, että te olette Jumalan temppeleitä ja että (absoluuttisen) Jumalan henki asuu teissä?» *) Mutta kukaan älköön kuvitelko tätä sisässämme asuvaa olemusta mitenkään ihmisen kaltaiseksi. Älköön kukaan teosofi, jos hän tahtoo nojautua jumalaiseen totuuteen, ei inhimilliseen, sanoko, että tämä »salassa oleva Jumala» kuuntelee häntä tai eroaa rajallisesta ihmisestä tai toiselta puolen rajattomasta olemuksesta — sillä kaikki on yhtä! Ja niinkuin äsken huomautin, älköön hän

*) Usein tavataan teosofisissa kirjoituksissa ristiriitaisia esityksiä krlstos- periaateista ihmisessä. Muutamat sanovat sitä kuudenneksi periaateksi (*buddhi*), toiset seitsemänneksi (*aatmaa*). Jos kristityt teosofit tahtovat käyttää sellaisia nimityksiä, täytyy heidän noudattaa filosofista tarkkuutta ja yhdenmukaisuutta vanhan viisauksikonnon vertauskuvien suhteen. Me sanomme, että Kristus ei ole ainoastaan yksi kolmesta korkeimmasta periaateista, vaan ne kaikki kolme kolminaisuudeksi katsottuna. Tämä kolminaisuus edustaa Pyhää Henkeä, Isää ja Poikaa, koska se vastaa abstraktista henkeä, differentioitunutta (jakautunutta) henkeä ja ruumistunutta henkeä. Filosofisessa merkityksessään ovat Kristus ja Krishna sama periaate kolminkertaiseksi ilmestykseksi katsottuna. *Bhagavad Gitaassa Krishna* nimittää itseään väliin nimellä *aatmaa*, abstraktinen henki, väliin *kshetradshna*, korkeampi eli ruumlistuva minä, ja välistä *kaikkiallinen Itse*, Ja kaikki nämä nimet, kun ne siirretään kaikkeudesta ihmiseen, vastaavat nimiä *aatmaa*, *buddhi* ja *manas*. *Anugita* on täynnä samaa oppia.

sanoko, että rukous on pyyntö. Se on pikemminkin mysteeri, salainen menettely, minkä avulla rajalliset ja ehdonalaiset ajatukset ja ihалut, joita absoluuttinen henki ei voi kuulla, koska se on ehdoton, muuttuvat henkiseksi tahdoksi ja tahtomiseksi. Sellaista menettelyä on sanottu »henkiseksi muuntamiseksi». Meidän pavalan hartautemme voimallisuus muuttaa rukouksen tuoksi »viisasten kiveksi», joka tekee lyijystä puhdasta kultaa. Ainoa yhdenlaatuinen olemus (homogeeninen substanssi), »meidän tahdonvoimamme» tulee toimivaksi eli luovaksi voimaksi, mikä saa mielemme mukaisia vaikutuksia aikaan.

Kys. — Tarkoitatteko sillä, että rukous on salainen prosessi, joka aikaansaa fyysisiä tuloksia?

Teos. — Tarkoitan. *Tahdonvoima* tulee eläväksi voimaksi. Mutta voi niitä salatieteilijöitä ja teosofeja, jotka eivät tukahuta alemman persoonallisen *minän* eli fyysisen ihmisen himoja, eivätkä sano *korkeammalle* henkiselle minälleen, joka lepää aatmaa-buddhin valossa: »Sinun tahtosi tapahtukoon, ei minun», jne., vaan jotka panevat tahdonvoiman aaltoja liikkeelle itsekkäitä ja epäpyhiä pyyteitä ruokkiakseen! Sillä tämä on mustaa magiaa, kauhista ja henkistä noituutta. Valitettavasti tämä kaikki on kristillisten valtiomiestemme ja kenraaliemme mieltäytönä etenkin silloin kun lähetetään kaksi sotajoukkoa toisiaan murhaamaan. Ennen taistelua molemmat sotajoukot harjoittavat vähäsen tuota noituutta, kun näet kumpikin rukoilee samaa sotajoukkojen Jumalaa, pyytäen häntä auttamaan vihollisten päitä poikki pantaessa.

Kys. — Daavid rukoili sotajoukkojen Herraa avukseen lyömään filistealaiset ja tappamaan syyrialaiset ja moabilaiset ja »Herra auttoi Daavidia, kuhunka ikänä hän vaelsi». (1. Aikak. 18:13). Tässä me ainoastaan seuraamme Raamatun sanoja.

Teos. — Tietenkin teette niin. Mutta koska te minun tietääkseni mielellänne sanotte itseänne kristityiksi ettekä israelilaisiksi eli juutalaisiksi, niin miksette mieluummin seuraa Kristuksen sanoja? Selvästi hän kieltää teitä seuraamasta »vanhoja» eli Mooseksen lakia ja käskee teitä tekemään niinkuin hän sanoo; ja niille, jotka

tahtovat miekkaan tarttua, hän varoitukseksi sanoo, että hekin miekkaan hukkuvat. Kristus on antanut teille erään rukouksen, jonka te olette tehneet huulten hyminäksi ja pöyhkeilyksi ja jota ei kukaan muu kuin tosi salatieteilijä täysin ymmärrä. Siinä rukouksessa te sanotte kuolleen kirjaimen mukaisesti: »Anna meille velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme velallisillemme» —, mutta sitä ette koskaan tee. Sitten hän käski teitä *rakastamaan vihollisianne ja tekemään niille hyvää, jotka teitä vihaavat*. Eipä siis »Nasaretin lempeä profeetta» teitä opettanut rukoilemaan »Isääne» tappamaan ja antamaan teidän voittaa vihollisenne. Tämän tähden me hylkäämme sen, mitä te sanotte rukoukseksi.

Kys. — Mutta kuinka selitätte sen yleismaailmallisen tosiasian, että kaikki rodut ja kansat ovat rakoilleet ja palvoneet Jumalaa tai jumalia? Muutamat kyllä ovat palvoneet ja lepytelleet piruja ja pahoja henkiäkin, mutta tämä vain todistaa, kuinka yleisesti levinnyt on usko rukouksen voimaan.

Teos. — Selityksenä on se toinen tosiseikka, että rukouksella on useita muita merkityksiä kuin kristittyjen sille antama. Se ei tarkoita ainoastaan anomusta eli *pyyntöä*, vaan muinaisina aikoina oli se enemmän loitsua ja manausta. *Mantra* eli hindulaisten rytmillinen rukouslaulu tarkoittaa juuri sitä, sillä brahmimit pitivät itseänsä tavallisia *deevoja* eli jumalia korkeampina. Rukous voi olla siunaus mutta voi yhtä hyvin olla avunpyyntö eli manaus pahassa tarkoituksessa ja kirous (kuten siinä tapauksessa, että kaksi sotajoukkoa yhtä aikaa rukoilee toinen toisensa tuhoutumista). Ja koska useimmat ihmiset ovat sangen itsekkäitä ja rukoilevat ainoastaan itsellensä hyvää, pyytäen, että Jumala *antaisi* heille heidän »joka-päiväisen leipänsä», kun heidän pitäisi työllään se hankkia, ja ettei hän johdattaisi heitä »kiusaukseen», vaan päästäisi heidät (nim. vain pyytäjät) pahasta, niin seurauksena siitä on, että rukous näin käsitettynä on kahdesta syystä turmiollinen: ensiksikin se hävittää ihmisen itseluottamuksen ja toiseksi se kehittää hänessä vielä kauheampaa itsekkyyttä, kuin mitä hän jo luonnolta on saanut. Toistan vielä, että me uskomme »kanssakäymiseen» ja

sopuosintuiseen yhteistyöhön »Isämme kanssa salassa», ja me uskomme, että haltioissa olon autuaallisina, mutta harvinaisina hetkinä korkeampi osa sieluumme pääsee yhteyteen kaikkeuden hengen kanssa, joka on sen oma syntyperä ja sisäisin olemus ja aina vetää sitä puoleensa. Sellaista tilaa nimitetään elämän aikana *samaadhiksi* ja kuoleman jälkeen *nirvaanaksi*. Me emme tahdo rukoilla *luotuja* rajallisia olentoja — so. jumalia, pyhimyksiä, enkeleitä jne., koska pidämme sitä epäjumalanpalveluksena. *Absoluuttia* emme voi rukoilla aikaisemmin esitetystä syistä. Sentähden me koetamme korvata hedelmättömän ja hyödyttömän rukoilemisen ansiokkailla ja hyvää tuottavilla teoilla.

Kys. — Kristityt sanoisivat tätä ylpeydeksi ja häväistykseksi. Ovatko he väärässä?

Teos. — Kokonaan. He itse päin vastoin osoittavat saatanallista ylpeyttä uskoessaan, että Absoluutti eli ääretön alentuisi kuuntelemaan jokaista typerää ja itsekästä rukousta, vaikka otaksuttai-siinkin mahdolliseksi, että ehdoton voisi olla jossakin suhteessa ehdonalaiseen. Ja he itse myöskin todella lausuvat häväistyksiä opettaessaan, että kaikkietävä ja kaikkivaltias Jumala tarvitsee sanallisia rukouksia tietääkseen, mitä hänen on tehtävä! Tämän todistavat sekä Buddha että Jeesus, jos heitä ymmärretään esoteerisesti. Toinen sanoo: »Älä etsi mitään avuttomilta jumalilta — älä rukoile; vaan *ennemmin tee työtä*, sillä pimeys ei ole valkeneva. Älä pyydä mitään äänettömyydeltä, sillä se ei voi puhua eikä kuulla.» Ja toinen, Jeesus, lausuu: »Mitä tahansa te pyydätte minun (Kristoksen) nimessäni, sen te saatte.» Tämä lause tietysti *kirjaimellisesti* sotii väitettämme vastaan. Mutta jos käsitämme sen esoteerisesti, täysin oivaltaen, mitä sana »Kristos» merkitsee, että se nimi vastaa *aatmaa-buddhi-manasta, Itseä*, niin se merkitsee: ainoa Jumala, jota meidän tulee tunnustaa ja rukoilla eli, paremmin sanoen, jonka kanssa meidän tulee toimia sopuosinnussa, on se Jumalan Henki, jonka temppeli ja asunto ruumiimme on.

Rukous kuolettaa itseluottamuksen

*Kys. — Mutta eikö Kristus itse rukoillut ja kehoittanut rukoi-
lemaan?*

Teos. — Niin hänestä kerrotaan, mutta nuo rukoukset olivat juuri samanlaista kanssakäymistä »Isän kanissa salassa», josta äsken puhuin. Muuten, jos pidämme Jeesus samana kuin kaikkiallinen Jumaluus, niin tulisimme ehdottomasti siihen mielettömään johtopäätökseen, että hän »tosi Jumala itse», *rukoili itseään* ja teki erotuksen Jumalan tahdon ja oman tahtonsa välillä!

Kys. — Vielä on eräs vastaväite, ja sitä muuten monet kristityt mielellään käyttävät. He sanovat: »Minä tunnen, etten omalla voimallani kykene voittamaan himojani ja heikkouksiani. Mutta kun rukoilen Jeesus Kristusta, tunnen, että hän antaa minulle voimaa ja että hänen voimallaan pääsen voitolle.»

Teos. — Eipä ihme. Jos kerran »Jeesus Kristus» on Jumala ja itsenäinen, rukoilevasta erotettu, silloin tietenkin kaikki on ja täytyy olla mahdollista »kaikkivoivalle Jumalalle». Mutta mitä ansiota tai edes oikeutusta on sellaisella voitolla? Miksi pitäisi valovoittajan saada palkkaa jostakin, joka ei ole häneltä kysynyt muuta kuin rukouksia? Tahtoisitteko te, tavallinen kuolevainen, maksaa työmiehellenne täyden päiväpalkan, jos teidän pitäisi tehdä suurin osa hänen työstään ja hän sen ajan istuisi omenapuun varjossa rukoillen teitä niin tekemään? Viettää koko elämänsä siveellisessä laiskuudessa ja antaa toisen — Jumalan tai ihmisen — suorittaa kovimman työmme ja raskaimman velvollisuutemme — tämä ajatus on meistä inhottava, ja se on ihmisarvoa alentava.

Kys. — Kukaties, mutta kuitenkin uudemman kristinuskon perusajatus on luottamus persoonalliseen Vapahtajaan, joka auttaa ja antaa voimaa elämän taisteluissa. Eikä ole epäilystäkään siitä, etteikö henkilökohtaisesti tällainen usko olisi tehokas, so. ne, jotka uskovat siihen, tuntevat todellakin saavansa apua ja voimaa.

Teos. — Eikä siinä ole ihmettelemistä enemmän kuin siinä, että

joskus muutamat sellaiset parantuvat, jotka turvautuvat »kristillisiin» ja »henkisiin tietäjiin» — suuriin »kieltäjiin» *); tai siinä, että hypnotismi, suggestio, psykologia ja vieläpä mediumisuus aikaansaavat samoja tuloksia yhtä usein, jollei useamminkin. Te otatte lukuun ainoastaan onnistuneet tapaukset ja pujotatte ne todistusten lankaan. Mutta entäs kymmenen kertaa lukuisimmat epäonnistumiset? Ettehän suinkaan voine väittää, että edes kiihouskoisten kristittyjen keskuudessa rukous aina olisi onnistunut, vaikka sokeaa uskoa on ollut aivan tarpeeksi?

Kys. — Mutta miten selitätte ne tapaukset, jolloin rukous on täydellisesti tullut kuulluksi? Mistä teosofi etsii voimaa himojensa ja itsekkyytensä voittamiseksi?

Teos. — Korkeamalta minältään, hänessä asuvalta jumalaiselta hengeltä eli jumalalta ja *karmaltansa*. Kuinka kauan meidän pitää yhä uudelleen toistaa, että puu tunnetaan hedelmistään, syyn laatu sen seurauksista? Te puhutte himojen tukahuttamisesta ja hyväksi tulemisesta Kristuksen ja Jumalan avulla ja voimalla. Me kysymme, missä tapaatte siveellisempiä, viattomampia ihmisiä, jotka karttavat syntiä ja rikoksia, kristikunnassa vai buddhalaisessa maailmassa — kristillisissä vai pakanamaissa? Tilastotiede antaa siihen vastauksen ja tukee väitteitämme. Viimeisessä Intian ja Ceylonin hengillepanossa on tehty vertailevia taulukoita rikoksista, joita kristityt, muhamettilaiset, hindulaiset ja buddhalaiset ym. ovat tehneet, ja nämä taulukot käsittävät kahden miljoonan suuruisen väestön monen vuoden kuluessa tekemät rikokset. Näistä taulukoista näkyy, että kristittyjen tekemät rikokset suhtautuvat buddhalaisten tekemiin niinkuin viisi-toista neljään. *) Ei kukaan orientalisti, ei kukaan huomattavampi historioitsija tai buddhalaisissa maissa matkustanut, piispa Bigandet' sta ja apotti Huc'ista lukien Sir William Hunter'iin ja

*) Uusi parantajien lahko, jotka kieltävät kaiken muun olemassaolon paitsi hengen, joka henki ei voi kärsiä eikä sairastaa, ja jotka väittävät voivansa parantaa jokaikisen sairauden, kunhan vain potilas uskoo, että se, minkä hän kieltää, ei voi olla olemassa. Uusi tapa hypnotisoida itseään.

* Katso Lucifer, huhtik. 1888, siv. 147: "Christian lectures on Buddhism".

jokaiseen puolueettomaan virkamieheen, voi antaa hyveen palkintoseppelettä kristityille ennen buddhalaisia. Ja kuitenkin eivät jälkimmäiset — ei ainakaan tosi buddhalainen laho Siamissa — usko Jumalaan eikä tulevaan palkintoon tai rangaistukseen muualla kuin tämän maan päällä. He eivät rukoile, eivät papit eivätkä maallikot. »Rukoilla!», he ihmeissään huudahtaisivat, »kenneltä rukoilla ja mitä?»

Kys. — He ovat sitten oikeita ateisteja?

Teos. — Ovat kieltämättä, mutta he ovat myöskin niitä ihmisiä, jotka enimmin rakastavat ja enimmin harjoittavat hyvettä koko maailmassa. Buddhalaisuus sanoo: Kunnioita muiden uskontoja ja pysy uskollisena omallesi. Mutta kirkkokristillisyys julistaa kaikki muiden kansojen jumalat perkeleiksi ja tahtoisi tuomita ikuiseen kadotukseen jokaisen, joka *ei* ole kristitty.

Kys. — Eikö buddhalainen papisto tee samaa?

Teos. — Ei koskaan. He pysyvät siksi lujasti *Dhammapaadan* viisaassa määräyksessä ja tietävät, että »jos joku ihminen, oppinut tai oppimaton, itseänsä niin suureksi ajattelee, että hän halveksii toisia, on hän kuin sokea mies kynttilä kädessään — itse näkemättömänä hän muita valistaa».

Ihmissielun syntyperästä

Kys. — Mistä sitten selitätte johtuvan, että ihmisellä on henki ja sielu? Mistä ne ovat kotoisin?

Teos. — Kaikkiallisesta Kaikkeuden sielusta. *Persoonallisen* Jumalan lahjoja ne eivät suinkaan ole. Mistä tulee maneettieläimen hyytelömainen kosteus? Ympäriövästä valtamerestä, jossa se elää ja hengittää, josta se on lähtöisin ja johon se jälleen hajoaa ja haihtuu.

Kys. — Te siis hylkääte sen opin, että Jumala on antanut eli puhaltanut ihmiseen sielun.

Teos. — Niin meidän täytyy tehdä. Se »sielu», josta puhutaan 1. Moos. 2: 7, on niinkuin siinä sanotaan »elävä henki» eli *nephesh* {elollinen, eläimellinen sielu), jonka Jumala (me sanomme »luon-

to» ja *muuttumaton laki*) antaa ihmiselle samoin kuin jokaiselle eläimelle. Se ei suinkaan ole ajatteleva sielu eli järki ja kaikkein vähimmän *kuolematon henki*.

Kys. — No sanokaamme vähän toisin: Jumalako antaa ihmiselle järjellisen ihmissielun ja kuolemattoman hengen?

Teos. — Tähänkin kysymykseen, niinkuin te sen esitätte, täytyy meidän vastata kieltävästi. Kun emme usko *persoonalliseen* Jumalaan, kuinka voisimme uskoa, että hän antaa ihmiselle jotakin? Mutta otaksukaamme todistusta varten, että on Jumala, joka ottaa vastuullensa luoda uuden sielun jokaiselle vastasyntyneelle lapselle. Silloin ei voi muuta sanoa, kuin että tuskin voidaan ajatella sellaisella Jumalalla olevan kovinkaan paljon viisautta ja ennustuskykyä. On mahdotonta sovittaa tätä siihen laupeuteen, oikeuteen, vanhurskauteen ja kaikkietävyyyteen, mitä vaaditaan tältä Jumalalta. Nämä ja monet muut vaikeudet ovat hengenvaarallisia salakareja, joihin tämä jumaluusopillinen uskonnokappale joka hetki ajautuu murskaksi.

Kys. Mitä tarkoitatte? Mitkä vaikeudet?

Teos. — Ajattelen erästä kumoamatonta todistusta, jonka minun läsnä ollessani kerran singlarilainen buddhalainen pappi, kuuluisa saarnamies, esitti kristitylle lähetyssaarnaajalle, joka ei ollut mikään taitamaton mies eikä valmistumaton siihen julkiseen keskusteluun, missä se esitettiin. Se oli Colombon lähistöillä, ja lähetyssaarnaaja oli vaatinut pappi Megattivattia esittämään syyt, mikseivät »pakanat» voineet hyväksyä kristittyjen Jumalaa. No niin, lähetyssaarnaaja joutui alakynteen tässä muistettavassa keskustelussa, kuten tavallisesti.

Kys. — Olisi hauska kuulla, millä tavoin.

Teos. — Yksinkertaisesti näin: buddhalainen pappi otti kysyäkseen »isältä», oliko Jumala antanut käskynsä Moosekselle ainoastaan ihmisten noudatettavaksi, niin että Jumala itse saattoi niitä rikkoo. Lähetyssaarnaaja kielsi tämän otaksuman närkästyneenä. »Hyvä», sanoi vastaväittäjä, »te sanotte, että Jumala ei tee poikkeuksia tästä säännöstä ja ettei mikään sielu voi syntyä hänen tahdottaan. Nyt Jumala kieltää mm. huorinteon ja samassa hen-

genvedossa sanotte, että hän luo jokaisen syntyvän lapsen ja antaa sille sielun. Pitääkö tämä ymmärtää niin, että ne miljoonat lapset, jotka syntyvät aviorikoksista, ovat teidän Jumalanne tekoja? Jumalanne kieltää ja rankaisee lakiensa rikkomisen ja kuitenkin hän jolca päivä ja joka hetki luo sieluja juuri tuollaisia lapsia varten? Yksinkertaisimman logiikan mukaan on Jumalanne osallinen tuohon rikokseen, sillä ilman hänen apuaan ja välitystään ei sellaisia himon lapsia syntyisi. Onko oikeudenmurkaista rangaista ei ainoastaan rikollisia vanhempia vaan vielä viatonta lastakin siitä, minkä juuri sama Jumala on tehnyt, jonka te kuitenkin vakuutate syyttömäksi?» Lähetysaarnaaja katsoi kelloaan ja huomasi äkkiä, että alkoi olla liian myöhäistä jatkaa keskustelua.

Kys. — Te unohdatte, että kaikki tuollaiset selittämättömät tapaukset ovat mysteereitä ja että meidän uskontomme kieltää meitä utelemasta Jumalan salaisuuksia.

Teos. — Emme unohda, vaan hylkäämme yksinkertaisesti sellaiset mahdollisuudet. Emme tahdo teitä uskomaan samoin kuin me. Me vain vastaamme tehtyihin kysymyksiin. Kuitenkin nimitämme teidän »mysteereitänne» toisella nimellä.

Buddhalaiset opit ylläolevasta asiasta

Kys. — Mitä buddhanoppi sielusta opettaa?

Teos. — Riippuu siitä, tarkoitetaanko julkista kansanuskontoa vai esoteerista buddhanoppia. Edellisen taholta sanotaan *Buddhalaisessa Katkismuksessa* seuraavasti: »'Sielu' on sen mielestä sana, jota oppimattomat käyttävät väärän käsitteen ilmaisijaksi. Jos kaikki on vaiheenalaista, silloin on ihminenkin, ja jokainen aineellinen osa hänessä välttämättä muuttuu. Se mikä on vaiheenalainen, ei ole ikuinen: sentähden muuntuvaisesta olennosta ei voi jäädä mitään kuolematonta jäljelle.» Tämä tuntuu selvältä ja tarkalta. Mutta kun tulemme siihen, että uusi persoonallisuus jokaisessa jälleensyntymässä on kokoomus *vanhan* persoonallisuuden »skcmdTioja» eli ominaisuuksia ja kysymme, onko tämä uusi

skandhain yhdistelmä samalla uusi olento, jossa ei ole mitään entisestä jäljellä, niin luemme:

»Yhdeltä kannalta katsottuna se on uusi olento, toiselta ei. Tämän elämän kuluessa skandhat alituisesti muuttuvat, ja vaikka nelikymmenvuotias mies A. B. persoonallisuutensa nähden on sama kuin kahdeksantoistavuotias nuorukainen A. B., on hän kuitenkin toinen ihminen muuttuneen mielensä ja luonteensa puolesta ja ruumiinsa yhtämittaisen häviämisen ja uudistumisen nojalla. Yhtä kaikki ihminen vanhoina päivinään oikeudenmukaisesti niittää sen palkinnon tai kärsimyksen, joka seuraa hänen ajatuksistaan ja teoistaan kussakin varhemmassa elämän vaiheessa. Samalla tavoin jälleensyntynyt uusi ihminen, joka on sama *yksilö* (mutta ei sama persoonallisuus) kuin *ennenkin*, vaikka hänen muotonsa on muuttunut eli *skandhain* yhdistymä uusi, oikeudenmukaisesti niittää seuraukset edellisen elämänsä teoista ja ajatuksista.»

Tämä on vaikeasti käsitettävää metafysiikkaa, mutta se selvästikään ei suinkaan sisällä sielun olemassaolon *kieltämistä*.

Kys. — *Eikö jotakin sen tapaista sanota kirjassa Esoteric Buddhism?*

Teos. — Sanotaan, sillä tämä oppi kuuluu sekä esoteeriseen *budhisiin* eli salaiseen oppiin että julkiseen buddhanoppiin eli Gautama Buddhan uskontofilosofiaan.

Kys. — *Mutta meille on selvästi sanottu, että useimmat buddhalaiset eivät usko sielun kuolemattomuuteen.*

Teos. — Emme mekään usko, jos sielulla tarkoitatte persoonallista *minää* tai elonsielua — *nepshesh'ää*. Mutta jokainen sivistynyt buddhalainen uskoo yksilölliseen eli jumalaiseen *minään*. Ne, jotka eivät sitä tee, erehtyvät arvostelussaan. He erehtyvät tässä samoin kuin ne kristityt, jotka pitävät myöhempiin evankeliumilaitoksiin väärennettyjä jumaluusopillisia välilisäyksiä kadotuksesta ja helvetin tulesta Jeesuksen *sananmukaisina* lauselmina. Ei Buddha eikä »Kristus» koskaan kirjoittaneet mitään itse, vaan molemmat puhuivat vertauksin ja käyttivät »hämärää puhetta», kuten kaikki todelliset vihityt tekivät ja tulevat teke-

mään vielä vastaisuudessakin monet ajat. Sekä buddhalaiset että kristilliset pyhät kirjoitukset käsittelevät hyvin varovaisesti kaikkia sellaisia metafyyysisiä kysymyksiä, ja molempien synti on siinä, että ne tässä suhteessa ovat liian eksoteerisia ja että niiden kuollut kirjainmerkitys ei vastaa tarkoitustaan.

Kys. — Tahdotteko sillä, väittää, ettei Buddhan eikä Kristuksenkaan opetuksia ole tähän asti oikein ymmärretty?

Teos. — Aivan sitä tarkoitan. Molempia evankeliumeja, buddhalaista ja kristillistä, saarnattiin samassa tarkoituksessa. Molemmat uudistajat olivat hartaita ja käytännöllisiä *ihmisystäviä* ja *saarnasivat silminnähtävästi* jalointa ja korkeinta *sosialismia*, itsensä uhraamista katkeraan kuolemaan asti. »Koko maailman synnit langetkoan päälleni, että minä vapahtaisin ihmiset heidän kurjuudestaan ja kärsimyksistään», huudahtaa Buddha. . . . »En tahtoisi antaa yhdenkään itkeä, jonka voin pelastaa», julistaa ruhtinas-kerjäläinen hautapaikoilta kootuissa ryysyissään. »Tulkaa minun luokseni kaikki te, jotka työtä teette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä virvoittaa» — näin kutsuilee köyhiä ja perinnöttömiä »murheiden mies», jolla ei ollut, kuhunka hän päänsä kallistaisi. Kummankin opit uhkuvat ääretöntä rakkautta ihmiskuntaa kohtaan, laupeutta, vääryyksien anteeksiantamista, itsensä unohtamista ja petettyjen rahvaanjoukkojen sääliämistä. Molemmat osoittavat samaa rikkauksien halveksimista eivätkä tee eroa *oman* ja *vieraan* tavaran välillä. He tahtoivat paljastamatta *kaikille* vihkimyksen pyhiä salaisuuksia antaa tietämättömille ja eksytetyille, joiden elämäntaakka oli liian raskas kantaa, niin paljon toivoa ja niin paljon vihiä totuudesta, että se saattoi tukea heitä heidän raskaimpina hetkinään. Mutta molempien uudistajien yritys raukesi tyhjiin heidän myöhempien seuraajiensa liiallisen innon vuoksi. Mestarien sanoja on käsitetty ja tulkittu väärin, ja nyt näemme seuraukset!

Kys. — Mutta varmaankin on Buddha kieltänyt sielun kuolemattomuuden, jos kaikki orientalistit ja hänen oraat pappinsa niin sanovat?

Teos. — Arhatit alkoivat seurata mestarinsa menettelyä, mutta suurin osa myöhempiä pappeja ei ollut vihittyjä, aivan niinkuin kristikunnassa oli laita; ja siten vähitellen suuret esoteeriset totuudet joutuivat miltei kadoksiin. Todistuksena siitä on esim. se, että niistä kahdesta lahkosta, jotka nykyään ovat Ceylonissa olemassa, siamilainen uskoo kuoleman olevan yksilöllisyyden ja persoonallisuuden täydellistä tyhjiin raukeamista, ja toinen se-littää nirvaanaa niinkuin me teosofit.

Kys. — Mutta miksikä siinä tapauksessa buddhalaisuus ja kristinuskko ovat siihen uskoon nähden äärimmäisiä vastakohtia?

Teos. — Sentähden, että niitä seurattiin aivan erilaisissa olosuh-teissa. Intiassa olivat brahmiinit kateellisina korkeista tiedois-taan erottaneet niiden osallisuudesta kaikki muut säätyluokat kuin omansa ja saattaneet miljoonat ihmiset palvomaan epäjuma-lia jopa kuviakin. Buddhan oli annettava surmanisku ylenmää-räiselle sairaalloiselle mielikuvittelulle ja tietämättömyyden syn-ny ttämälle hurjalle taikauskolle, jollaista tuskin ennen tai jäl-keen päin on tavattu. Parempi silloin filosofinen ateismi kuin sel-lainen tietämätön jumalan palveleminen niille, »jotka jumaliansa huutavat, eikä heitä kuulla, eikä vastausta tule», ja jotka elävät ja kuolevat henkisessä epätoivossa. Buddhan oli ennen kaikkea saatava salpa taikauskon mutaisen virran eteen ja hävitettävä *erehdykset*, ennen kuin hän voi julistaa totuuden. Ja hän ei voi-nut *kaikkea* ilmaista samasta oikeasta syystä kuin Jeesuskaan ei voinut, joka muistuttaa *omille* oppilailleen, että taivasten valta-kunnan salaisuudet eivät ole ajattelemattomia joukkoja, vaan ai-noastaan valittuja varten, ja että niistä sentähden on puhuttava kansalle vertauksin (Matt. 13: 10, 11), — ja tämä sama varovai-suus saattoi Buddhan salaamaan *liian paljon*. Hän kieltäytyi munkki Vattshagottalle sanomasta, onko ihmisessä minä vai ei. Kun häntä vaadittiin vastaamaan »tuo ylevä yhä pysyi vaiti». *)

*) Vihitylle oppilaalleen Anandalle, joka kysyy tämän vaitiolon syytä, antaa Buddha selvänselvän vastauksen eräässä keskustelussa, jonka Oldenburg on kääntänyt *Samjuttaka Nikajasta*:

Jos minä, oi Ananda, kun vaeltava munkki Vattshagotta kysyi minulta:

Kys. — Tämä koskee Gautamaa, mutta mitä se kuuluu evankeliumeihin?

Teos. — Lukekaa historiaa ja ajatelkaa sitä. Siihen aikaan, jolloin evankeliumeissa kerrottujen tapausten väitetään sattuneen, oh koko sivistyneessä maailmassa samanlaista henkistä kuohuntaa, vaikka siitä oli erilaiset seuraukset itä- ja länsimailla. Vanhat jumalat olivat kuolemaisillaan. Sivistyneet luokat ajautuivat uskottomien saddukealaisten jäljissä materialistiseen kielteisyyteen ja Palestiinassa Mooseksen lain kuolleeseen kaavamaisuuteen, Roomassa siveelliseen rappeutumiseen, ja alempia ja köyhempiä kerroksia viehätti noituus ja vieraat jumalat, tai tuli heistä ulkokullattuja teeskentelijöitä. Taas oli tullut henkisen uudistuksen aika. Juutalaisten ihmisen kaltainen, julma ja kateellinen Jumala, jonka veriset lait sanovat »silmä silmästä, hammas hampaasta» ja puhuivat verenvuodattuksesta ja eläinten uhraamisesta, sai astua syrjään ja sijaan tuli laupias »Isä, joka on salassa». Tätä jälkimmäistä piti esittää — ei maailman ulkopuolella olevana Jumalana — vaan lihallisen ihmisen jumalallisena Vapahantajana, joka asui jokaisen, sekä köyhän että rikkaan sydämessä ja sielussa. Mutta ei täällä, enemmän kuin Intiassakaan, vihki-

”Onko olemassa minä?” olisin vastannut: ”Minä on olemassa”, silloin se olisi tukenut samanain ja brahmanain oppia, kun he uskovat persoonalliseen kuolemattomuuteen. Jos minä, oi Ananda, silloin kun vaeltava munkki Vattshagotta kysyi «minulta: ”Eikö ole olemassa minää?” olisin vastannut: ”Minää ei ole”, silloin se olisi tukenut niiden oppia, jotka uskovat tyhjäksi tulemiseen. Jos minä, oi Ananda, kun vaeltava munkki Vattshagotta kysyi minulta: ”Onko olemassa minä?” olisin vastannut: ”Minä on olemassa”, olisiko se edistänyt minun tarkoituspäätäni ja herättänyt hänessä tiedon, että kaikki olennot (dhamma) ovat ei-minuuksia? Mutta jos olisin, oi Ananda, vastannut: ”Minää ei ole”, silloin täimä olisi vain johtanut vaeltavan munkin Vattshagottan yhdestä pulasta tähän toiseen: ‘Eikö minun minäni ollut ennen olemassa? Mutta nyt se ei enää ole’.”

Paremminkin mikään tämä osoittaa, että Gautama Buddha salasi sellaiset vaikeat metafysiset opit suurilta joukoilta, jotteivät nämä yhä enemmän hämmentyisi. Hänen tarkoituksensa oli saada selväksi erotus persoonallisen, katoavaisen ininän ja korkeamman ”Itsen” välillä, joka valaa loistoansa ihmisen katoamattomaan henkiseen ”minään”.

myksen salaisuuksia voitu rahvaalle ilmaista, jottei koirille annettaisi pyhää ja helmiä heitettäisi sioille ja sekä *ilmoittajaa* että ilmaistuja asioita jalkoihin tallattaisi. Siten Buddhan vaitiolo sai aikaan eteläisen buddhalaisuuden täydellisen kielteisyyden, ja taas Jeesuksen vaitiolo — hän kun niinkään kieltäytyi selvästi ilmoittamasta elämän ja kuoleman salaisuuksia, eli hän sitten hänelle omaksutun historiallisen periodin loppuun tai ei — johti siihen, että kristillinen kirkko on jaettu kolmeen riitaiseen kirkkokuntaan ja yksin protestanttinen Englanti 300 lahkoon.

VI

Teosofisia oppeja luonnosta ja ihmisestä

Kaikki on kaikessa yhtä

Kys. — Kun olette sanonut minulle, mitä Jumala, sielu ja ihminen eivät ole teidän käsityksenne mukaan, niin voitteko nyt sanoa, mitä ne ovat teidän oppinne mukaan?

Teos. — Synnyltään ja ikuisuuden kannalta nuo kolme, samoin kuin kaikkeus ja kaikki mitä siinä on, ovat yhtä kuin absoluuttinen ykseys, tuntematon jumalallinen olemus, josta hetki sitten puhuin. Me emme usko *luomiseen*, vaan uskomme, että maailmankaikkeus aikakausittain ilmestyy itsekohtaiselta olemassaolon tasolta ulkokohtaiselle tasolle säännöllisten väliaikojen jälkeen, jotka kestävät suunnattomia ajanjaksoja.

Kys. — Voitteko selittää tarkemmin?

Teos. — Ottakaa ensimmäiseksi vertailukohdaksi selvemmän käsityksen saamiseksi aurinko vuosi ja toiseksi tämän vuoden molemmat puoliskot, joita pohjoisnavalla vastaa kuuden kuukauden pituinen päivä ja yhtä pitkä yö. Kuvitelkaa nyt mielessänne, jos voitte, 365 päivän pituisen aurinkovuoden sijasta *iankaikkisuutta*. Aurinko edustakoon maailmankaikkeutta, ja pohjoisnavan päivä ja yö, jotka kumpikin kestävät kuusi kuukautta, edustakoot sellaista *päivää* ja sellaista *yötä*, jotka kumpainkin kestävät 182 *triljoonaa ja kvadriljoonaa vuotta* 182 päivän sijasta. Niinkuin aurinko joka aamu nousee meidän *ulkokohtaisella*, tavallisella taivaanrannallamme maan päinvastaiselta puolelta, joka meille on *itsekohtainen*, samoin kaikkeuskin aikakausittani ilmestyy ulko-

koihtaisuuden tasolle itsekohtaisuuden tasolta, joka on päin vastan ten edelliselle. Tämä on »elämän kausi». Ja niinkuin aurinko katoaa meidän näköpiiristämme, niin maailmankaikkeuskin katoaa säännöllisinä ajanjaksoina, jolloin »kaikkiallinen yö» alkaa. Hindulaiset antavat näille vaiheille nimeksi »Brahman päivä ja yö» eli *manvantara* ja *pralaja* (hajoaminen, erillensä meno). Länsimaalaiset nimittävät niitä »kaikkiallisiksi päiviksi ja öiksi», jos niin tahtovat. Jälkimmäisten, nim. öitten kestäessä *kaikki on kaikessa*, kaikki atomit ovat hajaantuneet samanluontoisiksi.

Kehitys ja harhakuvat

Kys. — Mutta kuka maailmankaikkeuden joka kerta luo?

Teos. — Ei kukaan sitä luo. Tiede sanoo sen syntymistä evoluutioksi, kehitykseksi, Kristuksen edellä olevat filosofit ja orientalistit sanovat sitä emanaatioksi, uloskäymiseksi: me salatieteilijät ja teosofit näemme siinä ainoan, kaikkiallisen ja ikuisen todellisuuden lähettävän aikakautisen heijastuksen *itsestään* ääretömiin avaruuksiin. Tätä heijastusta, jota te pidätte ulkokohtaisena, *aineellisena* maailmankaikkeutena, pidämme me ohimenevänä *illuusiona*, *harhakuvana* eikä muuna. Ainoastaan se, mikä on ikuista, on myös *todellista*.

Kys. — Siinä tapauksessa tekin ja minä olemme »harhakuvia».

Teos. — Niin olemmekin epävakaisiin persoonallisuuksiimme nähden, jotka tänään ovat yhtä, huomenna toista. Sanoisitteko te revontulen äkkiä leimahtelevia liekkejä »todellisuudeksi», vaikkapa ne teidän katsellessanne ovat kuinka todellisia hyvänsä? Ette, sillä syy, joka ne aikaansaa, on ainoa todellisuus, jos se on pysyvä ja ikuinen, mutta itse vaikutus ja ilmiö on vain ohimenevä harhakuva.

Kys. — Tämä kaikki ei selitä minulle, kuinka tämä »harhakuva», jota sanotaan maailmankaikkeudeksi, on syntynyt, kuinka taajuinen, vasta tuleva olemassaolo kehittyy ja ilmestyy siitä tajuttomuudesta, joka on olemassa.

Teos. — Se on *tajuttomuutta* ainoastaan meidän rajallisen tietoisuutemme kannalta. Me voimme todellakin varustaa Joh. 1: 5 selityksin ja sanoa: »Ja (absoluuttinen) valo (joka meille on pimeyttä) loistaa pimeydessä (joka on aineellinen harhavalo) ja pimeys ei sitä käsitä». Tämä absoluuttinen valo on myöskin absoluuttinen ja muuttumaton laki. Joko sädehtimällä tai ulosvirtaamalla — sanoista ei kannata kiistellä — maailmankaikkeus yhdenlaatuisesta itsekohtaisuudestaan tulee ilmestyksen ensimmäiselle tasolle, joita on opetettu olevan seitsemän. Joka tasolla se yhä enemmän tiivistyy ja aineellistuu, kunnes se saapuu tälle meidän tasollemme, missä ainoa maailma, jonka tiede edes likimäärin tuntee ja ymmärtää sen fyysiseen rakenteeseen nähden, on tämä meidä aurinkokuntamme — *omaa laatuaan* oleva maailma, niinkuin meille on kerrottu.

Kys. — Mitä te tarkoittatte sanoilla »omaa laatuaan»?

Teos. — Tarkoitan, että vaikka luonnonlakien perustukset ja vaikutukset kaikkialla ovat samanlaiset, niin kuitenkin meidän aurinkokuntamme — samoin kuin jokainen muukin maailmankaikkeuden miljoonista aurinkokunnista — vieläpä oma maapalloomekin ilmestyy oman ohjelmansa mukaisesti, joka eroaa kaikkien muiden ohjelmista. Me puhumme muiden kiertotähtien asukkaista ja kuvittelemme, että jos he ovat *ihmisiä* so. ajattelevia olentoja, heidän täytyy olla meidän kaltaisiamme. Runoilijoiden, taidemaalarien ja kuvanveistäjien mielikuvituksessa pitää enkelienkin olla ihana jäljennös ihmisestä — siivet vain *lisänä*. Me sanoimme, että tämä kaikki on erehdyistä ja harhaa, sillä jos yksistään tällä pienellä maapallolla on niin suurta erilaisuutta kasvi-, eläin- ja ihmiskunnassa — meriruohosta alkaen Libanonin setriin, likoeläimestä elefanttiin, bushmannista ja neekeristä Belvederen Apolloon — niin täytyy kiertotähtien ja laajemman maailmankaikkeuden muuttuneissa olosuhteissa myöskin luonnollisesti olla olemassa aivan erilainen kasvisto, eläin- ja ihmiskunta. Samat lait voivat luoda niin monia erilaisia joukkoja kappaleita ja olentoja jo tällä tasollamme kaikki kiertotähtemme lukuunottaen. Kuinka paljon erilaisempi silloin täytyykään olla muiden aurin-

kokuntien *ulkonainen* luonto, ja kuinka typerää on arvostella muita *tähtiä* ja maailmoita ja ihmisolentoja oman maapallomme kannalta, kuten luonnontiede tekee.

Kys. — Mutta mitä tosiseikkoja teillä on tämän väitteenne tukena?

Teos. — Sellaisia, joille tiede ei ylipäänsä koskaan tunnusta todistusten arvoa — niiden lukemattomien tietäjien yhteinen todistus, jotka ovat tämän todeksi vakuuttaneet. Heidän henkiset näkynsä ovat todellisia tutkimuksia, jotka on tehty sokean lihan pauloista vapaiden psyykkisten ja henkisten aistien avulla ja kautta, ja niitä on tarkasti ja järjestelmällisesti vertailtu keskenään, ja epävarmat on seulottu pois. Hylättiin kaikki, mitä ei yhteinen kokemus yksimielisesti vahvistanut, ja ainoastaan se hyväksyttiin pätevänä totuutena, mikä eri aikoina, eri ilmastoissa ja lakkaamattomien tutkimusten pitkässä sarjassa huomattiin yhtäpitäväksi, ja mikä alituisesti sai lisävahvistusta. Ne menetelytavat, joita sielullishenkisten tieteiden tutkijat ja harrastajat käyttävät, eivät eroa luonnontieteiden ja fysiikan tutkijoiden tavoista, niinkuin voitte huomata. Mutta meidän tutkimusalamme ovat kahdella eri tasolla ja meidän työvälineemme eivät ole ihmiskäsin tehtyjä, josta syystä ne kenties ovat vain luotettavampia, Kemistin ja luonnontutkijani haihduttimet, tiivistimet ja mikroskoopit voivat joutua epäkuntoon; teleskooppi ja tähtientutkijan horologiset kojeet voivat turmeltua; meidän havaintovälineemme eivät ole sään tai elementtien vaikutuksen alaisia.

Kys. — Ja sentähden teillä on niihin järkähtämätön usko?

Teos. — Usko on sana, jota ei ole teosofisissa sanakirjoissa; me sanomme: *havaintoihin ja kokemukseen perustuva tieto*. Mutta siinä on kuitenkin se ero, että kun tiedemiesten havainnot ja kokemukset fyysisen maailman tieteen alalla saattavat heidät yhtä moneen eri »työhypoteesiin» eli otaksumaan kuin on päitä niitä keksimässä, niin meidän *tietomme* suostuu lisäämään entiseen tietovarastoonsa ainoastaan sellaiset tosiasiat, joita ei enää käy kieltäminen ja jotka ovat täydellisesti ja ehdottomasti todistettuja. Meillä ei ole kahta uskoa tai otaksumaa samasta asiasta.

Kys. — Sellaistenko tosiseikkojen nojalla te olette omaksuneet ne omituiset teoriat, jotka löytyvät kirjassa Esoteric Buddhism?

Teos. — Aivan niin. Nämä teoriat voivat olla pienehköissä yksityiskohdissaan hieman virheelliset, ja maallikko-tutkijat ovat voineet niitä esittää väärin, mutta siitä huolimatta ne ovat luonnon *tosiseikkoja* ja lähempänä totuutta kuin mitkään tieteen oletukset.

Kiertotähtemme seitsemästä rakenteesta

Kys. — Te selitätte, minun käsittääkseni, että maapallomme on yksi jäsen maapallojen ketjussa?

Teos. — Niin teemme. Mutta muut kuusi »maapalloa» eivät ole samalla ulkokohtaisuuden tasolla kuin meidän maamme. Sen tähden emme voi niitä nähdä.

Kys. — Onko siihen syynä pitkä välimatka?

Teos. — Ei ollenkaan, sillä me näemme pelkällä silmällä ei ainoastaan kiertotähdet vaan myöskin äärettömän pitkän matkan päässä olevia muita tähtiä, vaan se riippuu siitä, että nuo kuusi palloa ovat meidän fyysisten havaintokeinojemme eli olemisen tasomme ulkopuolella. Niiden aineellinen tiheys, paino ja kokoonpano ovat aivan erilaiset kuin meidän maapallomme ja tunnettujen planeettojan, mutta lisäksi ne ovat kokonaan erilaisessa avaruuden *kerroksessa*, niin sanoakseni; kerroksessa, jota meidän fyysiset aistimme eivät voi tuntea eikä havaita. Ja kun sanon »kerros», niin älkää mielikuvituksessanne ajatelko kerroksia kuin lavoja toistensa yläpuolella, sillä se veisi toiseen järjettömään väärinkäsitykseen. »Kerroksella» tarkoitan sitä tasoa rajattomassa avaruudessa, joka luontonsa vuoksi ei voi olla tavallisten valveilla tehtyjen havaintojen kohteena, ei älyllisten eikä fyysisten, mutta joka on luonnossa olemassa tavallisen käsityspiirimme eli tietoisuutemme ulkopuolella, meidän kolmiulotteisen avaruutemme ja ajanlaskumme ulkopuolella, Jokainen seitsemästä perustasta eli kerroksesta avaruudessa — tietysti käsitetty kokonaisuutena, pelkkänä avaruutena, niinkuin Locke määritteli, eikä mei-

dän rajoitettuna avaruutenamme — on omalla tavallaan objektiivinen, ulkokohtainen ja subjektiivinen, itsekohtainen, ja sillä on oma paikkansa ja aikansa, oma tietoisuutensa ja omat aistinsa. Mutta tätä kaikkea voi tuskin käsittää se, joka on kasvatettu nykyaikaisiin ajatustapoihin.

Kys. — Mitä tarkoittatte eri aisteilla? Onko meidän inhimillisellä »tasollamme» jotakin, joka voisi meille antaa kuvan ja selvemmän käsityksen siitä, mitä tarkoittatte, kun puhutte erilaisista aisteista, tiloista ja niihin kuuluvista eri aistimuksista?

Teos. — Ei ole, paitsi ehkä jotakin, josta tiede saisi mukavan naulan ripustaakseen siihen vastaväitteitensä. Meillähän on uni-elämässä toisenlainen joukko aisteja, eikö niin? Me tunnemme, puhumme, kuulemme, näemme, maistamme ja ylimalkaan toimimme eri tasolla; että tietoisuustilamme on muuttunut, näkyy selvästi siitä, että pitkät sarjat tekoja ja tapahtumia, jotka niinkuin luulemme käsittävät vuosikausia, kulkevat silmän räpäkässä mielemme ja ajatuksiemme kautta. No niin, tämä äärimmäinen nopeus, millä sielumme toimii unessa, ja kaikkien muitten silloisten toimintojen täydellinen luonnollisuus osoittaa, että olemme toisella tasolla. Filosofiamme opettaa, että luonnossa on seitsemän perusvoimaa ja seitsemän olemisen tasoa ja samaten seitsemän tietoisuuden tilaa, joissa ihminen saattaa elää, ajatella, muistaa ja oleskella. Mahdotonta on niitä tässä luetella, ja sen, joka tahtoo niihin perehtyä, on käännyttävä itämaista metafysiikkaa tutkimaan. Mutta nämä kaksi tilaa — valveilla olo ja uneksiminen — ovat kaikille tavallisille kuolevaisille, oppineesta filosofista aina tietämättömään raakalaisraukkaan asti, hyvä todistus siitä, että sellaiset tilat todella ovat erilaisia.

Kys. — Te ette siis hyväksy biologian ja fysiologian tunnettuja selityksiä uneksimisesta?

Teos. — Emme. Hylkäämme vielä teidän sielutieteilijöittenekin otaksumat, ja annamme enemmän arvoa itämaalaisille viisauksille. Vaikka uskomme kaikkeuden seitsemään olemistoon ja tietoisuustilaan, niin maailmankaikkeuteen eli makrokosmukseen nähden pysähdyimme neljännelle tasolle, koska käsitäm-

me mahdottomaksi astua sen yli edes pienimmällä varmuudella. Mutta mikrokosmokseen eli ihmiseen nähden me vapaasti tutkistellemme hänen seitsemää olotilaansa ja periaatteensa.

Kys. — Minkä selvityksen te niistä annatte?

Teos. — Me ensinnäkin havaitsemme ihmisessä kaksi eri olentoa, henkisen ja fyysisen, ajattelevan ihmisen ja sen ihmisen, joka näistä ajatuksista itselleen omistaa niin paljon kuin hän kykenee sulattamaan. Sentähden me erotamme hänessä kaksi luontoa, korkeamman eli henkisen olennon, jossa on kolme »prinsiippiä» eli *olemuspuolta*, ja alemman eli fyysisen nelinäisyyden, jossa on *neljä* — yhteensä *seitsemän* »prinsiippiä».

Ihmisen seitsenäinen luonto

Kys. — Onko tämä sama jako kuin se, jota me nimitämme: henki ja sielu ja lihan ihminen?

Teos. — Ei ole. Tuo on vanha, Platonin tekemä jaoitus. Platon oli vihitty eikä sen vuoksi voinut käsitellä kiellettyjä yksityisseikkoja, mutta se, joka tuntee ikivanhan opin, voi Platonin sielun ja hengen eri yhdistelmistä tavata nuo seitsemän prinsiippiä. Hän piti ihmistä kokoonpantuna kahdesta osasta — toinen ikuisen, samaa olemusta kuin Absoluutti, toinen kuolevainen ja häviävä, jonka ainekset johtuivat *alemmista*, »luoduista» jumalista. Hän osoittaa, että ihmisen osat ovat: 1) kuolevainen ruumis, 2) kuolematon prinsiippi ja 3) »erityinen, kuolevaisenlaatuinen sielu». Näitä samoja me nimitämme sanoilla fyysinen ihminen, henkinen sielu eli henki, ja eläimellinen sielu (*nous* ja *psykhe*). Tämän jaoituksen otti Paavali, toinen vihitty, omakseen ja väitti, että on olemassa psyykinen ruumis, joka kylvetään katoavaisen (astraaliseen sieluun eli ruumiiseen) ja *henkinen* ruumis, joka nousee katoamattomassa aineessa. Myöskin Jaakob (3:15) vakuuttaa samaa, sanoessaan, että (alemman sielumme) »viisautta» ei ole tullut ylhäältä, vaan on maallinen, (»psyykinen», »demoninen», katso kreikkalaista tekstiä, jota vastoin toinen on taivainen viisautta. Että Platon samoin kuin Pythagoras puhues-

saan kolmesta periaateista lukevat niille seitsemän eri toimintaa yhdistämällä niitä eri tavoin, käy aivan selväksi, jos vertaamme niihin omia oppiamme. Luokaamme lyhyt yleiskatsaus näihin seitsemään periaateeseen piirtämällä niistä taulukon.

Teosofinen jaotus

	Sanskritinkieliset nimitykset	Eksoteerinen merkitys	Selitys
Alemmat neljä	a) ruupaa eli sthuula shariira	a) fyysinen ruumis	a) on elinaikana kaikkien muiden periaatteiden käyttöväline
	b) praana	b) elämä eli elonperiaate	b) välttämätön ainoastaan periaateille a,c ja d sekä alemman manaksen toiminnolle, jotka käsittelevät kaikki (fyysisiin) aivoihin rajoitetut toiminnot
	c) linga shariira	c) astraaliruumis	c) kaksois- eli haahmoruumis
	kaama ruupa (d)	d) eläimellisten halujen ja intohimojen asunto	d) tämä on eläinhimisen keskus ja tästä käy raja kuolevaisen ihmisen ja kuolematon olennon välillä
Ylemmät katoamattomat kolme	e) manas — toiminnassaan kaksinaiminen periaate	e) äly, ajatuskyky, korkeampi ihmisjärki, jonka valo eli sädehdys yhdistää monadin elinajaksi kuolevaisen ihmiseen	e) ihmisen tulevaisuus ja karmallinen kohtalo riippuu siitä, vetäkö manasta enemmän alaspäin kaama ruupa, eläinhimien asunto, vai buddhi, henkinen minä ylöspäin. Jälkimmäisessä tapauksessa manaksen yksilöllisten, henkisten taipumusten korkeampi tietoisuus yhtyy kokonansa buddhiin ja muodostaa sen minän, joka astuu deevakhaaniseen autiluuteen *)
	f) buddhi	f) henkinen sielu	f) puhtaan kaikkiallisen hengen käyttöväline
	g) aatmaa	g) henki	g) yhtä Absoluutin kanssa, sen sädehdyksenä

*) Mr. Sinnettin "Esoteric Buddhism" kirjassa d, e, ja f nimetään eläimelliseksi, inhimilliseksi ja henkiseksi sieluksi, mikä sopii yhtä hyvin. Vaikka

Mitä sitten Platon opettaa? Hän puhuu *sisäisestä* ihmisestä, johon kuuluu kaksi osaa — toinen muuttumaton ja aina sama, yhtä *olemusta* Jumaluuden kanssa, ja toinen kuolevainen, häviön alainen. Nämä kaksi osaa ovat samat kuin taulukossamme ylempi *kolminaisuus* ja alempi *nelinäisyys* (katso taulukkoa). Hän selittää: »kun sielu (psykhee) yhdistyy *nous'im* (jumalalliseen henkeen eli ainekseen*), tekee se kaikki oikein ja onnellisesti», mutta toisin on laita, jos se yhdistyy *anoiaan* (hulluuteen eli järjettömään eläinsieluun). Tässä meillä on *manas* (eli yleensä sielu) katsottuna kahdelta puolelta: kun se yhdistyy *anoiaan* (meidän kaama-ruupaan eli »Esoteric Buddhism»-kirjan »eläinsieluun»), kulkee se täydellistä tyhjäksi tulemista kohti mitä persoonalliseen minään tulee, mutta kun se yhdistyy *nous'iin* (aatmaa-buddhiin), sulautuu se kuolemattomaan, häviämättömään minään, ja silloin *entisen* persoonallisen minän henkinen tietoisuus tulee kuolemattomaksi.

Ero sielun ja hengen välillä

Kys. — *Opetatteko todella, niinkuin muutamat spiritistit syyttävät, jokaisen persoonallisuuden tuhoutuvan?*

Teos. — Emme. Vastustajamme ovat tehneet tämän typerän syytöksen sen vuoksi, että tämä kysymys kaksinaisuudesta — jumalallisen minän *yksilöllisyydestä* ja ihmiselämän *persoonalli-*

Esoteric Buddhism numeroi prinssiipit, on tämä oikeastaan turha. Kaksinaista *monadia* yksin (aatmaa-buddhi) voidaan ajatella kahtena korkeimpana numerona (6 ja 7). Toisiin nähden numeroiminen ei yleensä ole mahdollinen, koska vain *sitä* ”prinssiippiä”, joka ihmisessä on etualalla, on pidettävä ensimmäisenä ja etummaisena. Muutamissa ihmisissä korkeampi äly (*manas* eli 5:s) hallitsee toisia; toisissa eläinsielu (kaama-ruupa) on yllvaltiaana, tuoden esille mitä petomaisimpia vaistoja jne.

*) Paavali sanoo Platonin *nous'is*. ”hengeksi”, mutta koska tämä henki on ”ainesta”, tarkoittaa se tietenkin *buddhia* eikä *aatmaata*, sillä jälkimmäistä ei voi filosofisesti millään ehdolla sanoa ”ainekseksi”. Me luemme aatmaan ihmisen ”prinssiippien” joukkoon välttääksemme hämmennyksen lisääntymistä. Mutta todellisuudessa aatmaa ei ole mikään ”inhimillinen” prinssiippi, vaan kaikkiallinen, *absoluuttinen* prinssiippi, jonka kannattaja on buddhi, sieluhenki.

suudesta — sisältää sen kysymyksen, onko todelliselle kuolematomalle minälle mahdollista esiintyä *spiritistisessä istunnossa* »ai-neellistuneena henkenä», ja tämän mahdollisuuden me, kuten jo on sanottu, kiellämme.

Kys. — Aivan äsken lausuite, että psyykhee käy kohti täydellistä tuhoa, jos se yhdistyy a n o i aan. Mitä Platon tarkoitti, ja mitä te tarkoittatte tällä?

*Teos. — Persoonallisen tietoisuuden täydellistä tuhoutumista, joka luullakseni on harvinainen poikkeustapaus. Tavallisesti ja melkein ilman poikkeusta on sääntönä, että persoonallinen tietoisuus sulautuu minän yksilölliseen eli kuolematomaan tietoisuuteen; tapahtuu muutos eli jumalainen kirkastuminen, ja ainoastaan neljä alempaa prinssiippiä häviää kokonaan. Odottaisitteko te, että lihallinen ihminen eli *ohimenevä persoonallisuus*, hänen varjonsa, hänen »astraalinsa», hänen eläimelliset viettinsä vieläpä fyysinen elämänsä jäisivät elämään »henkisen minän» kanssa ja muuttuisivat ikuisiksi? Luonnollisesti näiden kaikkien täytyy lakata olemasta ruumiillisessa kuolemassa tai sen jälkeen. Aikaa myöten ne kokonaan hajoavat ja katoavat näkyvistä, kadottaen olemassaolonsa kokonaisuutena.*

Kys. — Siis te hylkääte myöskin lihan ylösnousemuksen?

Teos. — Sangen jyrkästi! Miksikä me, jotka uskomme muinaisten kansojen ikivanhaan salattuun filosofiaan, hyväksyisimme myöhemmän kristillisen jumaluusopin typerät saivartelut, jotka ovat lainatut gnostikkojen egyptiläisistä ja kreikkalaisista julkisista järjestelmistä?

Kys. — Egyptiläiset kunnioittivat luonnonhenkiä ja jumaloivat sipuliakin; teidän hindulaisenne palvovat epäjumalia vielä tänä päivänä; Zoroasterin uskolaiset palvoivat ja palvovat vieläkin aurinkoa, ja parhaat kreikkalaiset filosofit olivat joko uneksijoita tai materialisteja — esim. Platon ja Demokritos. Kuinka saatatte näitä verrata toisiinsa?

Teos. — Niin lienee laita teidän uudenaikaisten teologisten ja tieteellistenkin katkismustenne mukaan: puolueettoman silmissä ei niin ole. Egyptiläiset kunnioittivat Yhtä — ainoastaan — yhtä

*Nout'*ina, ja tästä sanasta on Anaksagoras saanut nimityksensä *nous* eli niinkuin hän sanoo *nous autokratees*, »itseensä hallitseva sielu eli henki», *arkhee tees kineeseos*, »johtava liikkeelle panija» eli ensimmäinen *primum mobile* (alkuliikkuja); hänen mielestään *nous* oli Jumala, ja *logos* oli ihminen, Jumalasta uloskäynyt. *Nous* on henki (sekä kaikkeudessa että ihmisessä) ja *logos* (joko maailmana tai astraaliruumiina) edellisestä uloskäynyt, kun taas fyysinen ruumis on pelkästään eläimellinen. Ulkonaiset havaintokykymme käsittävät ulkonaisia *ilmiöitä* (fenomeeneja); meidän *nous'*imme ainoastaan kykene käsittämään olioiden sisäisen puolen (*noumena*). Ainoastaan *logos* eli *noumenon* pysyy elossa, sillä se on itse luonnoltaan ja olemukseltaan kuolematon, ja *logos* ihmisessä on hänen ikuinen *minänsä*, joka ruumistuu ja pysyy ainiaan. Mutta kuinka tämän alkulähteeseensä taas palaavan jumalaisen sädehdyksen ulkonainen katoava varjo, sen hetkenaikainen vaatetus, voisi olla se, mikä *katoamattomuudessa herätetään?* (1 Kor. 15: 42).

Kys. — *Mutta tuskinpa kuitenkaan voitte päästä siitä, että olette keksineet uuden jaoituksen ihmisen henkisille ja sielullisille aineksille, sillä ei mikään filosofi puhu niistä siten, vaikka luulette Platonin niin tekevän.*

Teos. — Ja minä pysyn tässä uskossa. Ei ainoastaan Platon vaan Pythagoraskin noudatti samaa jaoitusta. *) Hän selitti sielun olevan itseliikkuvan ykseyden (*monas*), jossa on kolme ainesta, *nous* (henki), *freen* (järki) ja *thymos* (elämä, hengitys eli kabbalistien *nefesh*), ja näitä kolmea vastaavat meillä aatmaabuddhi (korkeampi henkisielu), *manas* (minä) ja kaama ruupa ynnä manaksen *alempi* heijastus. Mitä vanhat kreikkalaiset filo-

*) ”Platon ja Pythagoras”, sanoo Plutarkhos, ”lukevat sieluun kaksi osaa, järjellisen (*nous*) ja järjettömän sielun (*anoia*); se osa sielua, joka on järjellinen, on kuolematon, sillä vaikkei se olisikaan Jumala, se on ikuisen jumaluuden aikaansaama, mutta se osa sielua kuolee, jolta puuttuu järki”. Uudenaikainen sana *agnostikko* on sukua sanalle *anoia*, *agnoia*. Ihmettelimme, miksi Mr. Huxley, sanan alkuunpanija, tahtoi yhdistää suuren älynsä siihen ”sieluun, jolta puuttuu järki” ja joka kuolee. Lieneekö tuo uudenaikaisen materialistin ylenpalttista nöyryyttä?

sofit nimittävät *sieluksi* ylimalkaan, sitä me nimitämme hengeksi eli henkiseksi *sieluksi*, *buddhiksi*, joka on *aatmaan*, (Platonin korkeimman jumaluuden, *To Agathonin*) käyttöväline. Kun Pythagoras ja muut sanovat, että eläimillä on samoin kuin meillä *freen* ja *thymos*, osoittaa se, että tässä tarkoitetaan manaksen *alempaa* heijastusta (vaistoa) ja *kaama ruupaa* (eläimellisiä, eloisia himoja). Ja jos me niinkuin Sokrates ja Platon seuraamme tätä johtoa ja näihin viiteen — nim. *To Agathon* (Jumaluus eli aatmaa), *psykhee* (sielu kokonaisuutena), *nous* (henki eli järki), *jreen* (fyysinen sielu), ja *thymos* (kaama ruupa eli himot) —, lisäämme niihin mysteereitten *eidolonin*, *varjomuodon* eli ihmisen kaksoishaamun ja *fyysisen ruumiin*, niin on helppo todistaa, että sekä Pythagoraan että Platonin käsitykset olivat samat kuin meidän. Vieläpä egyptiläisetkin pitivät kiinni seitsemästä jaotuksesta. He opettivat, että sielun (minän) ruumiista lähtiessään on kuljettava seitsemän huoneensa eli prinssiippinsä kautta, sekä niiden, jotka se jättää jälkeensä, että niiden, jotka se ottaa mukaansa. Ainoa ero on, että he aina muistaen rangaistusta, mikä seurasi mysteereiden oppien paljastamista ja joka oli *kuolema*, esittivät opin vain ulkopiirteittäin, kun me sen sijaan selvittelemme sitä tarkemmin yksityiskohtaisesti. Mutta vaikka me maailmalle julkaisemme niin paljon kuin laki myöntää, niin meidän opistamme on salattuna moni tärkeä kohta, minkä *saavat tietää* ainoastaan ne, jotka tutkivat sisäistä esoteerista filosofiaa ja ovat tehneet vaitiololupauksen.

Kreikkalaisten opit

Kys. — Meillä on erinomaisia kreikan- ja latinan-, sanskritin- ja hebreankielen oppineita. Miksikä emme löydä heidän kääntämistään teoksista mitään, mikä johtaisi meidät siihen, josta te puhutte?

Teos. — Sentähden että teidän kääntäjänne, huolimatta suuresta oppineisuudestaan, ovat leimanneet filosofit, etenkin kreikkalaiset, *hämäriksi* kirjailijoiksi sen sijaan että he ovat mystil-

lisiä. Ottakaa esim. Plutarkhos ja lukekaa, mitä hän sanoo ihmisen »prinsiipeistä». Mitä hän kuvailee, on käsitetty kirjaimellisesti ja luettu metafyyksiseksi taikaukoksi ia tietämättömyydeksi. Sallikaa minun esittää valaiseva kuvaus tämän kirjailijan teoksesta:

»Ihminen on moniosainen olento, ja *ne erehtyvät, jotka luulevat hänessä olevan ainoastaan kaksi osaa*. Sillä he luulevat, että ymmärrys (aivojen älytoiminta) on osa sielusta (ylemmästä kolminaisuudesta), mutta he erehtyvät tässä yhtä paljon kuin ne, jotka pitävät sielua osana ruumiista, so. jotka pitävät *kolminaisuutta* häviävän, kuolevaisen *nelinäisyyden* osana. Sillä ymmärrys (*nous*) on yhtä korkealla sielusta kuin sielu on parempi ja jumalallisempi ruumiista. Sielu (*psykhee*) yhdessä ymmärryksen (*nousin*) kanssa saa aikaan järjen, ja ruumiin (eli *thymoksen*, eläimellisen sielun) kanssa se saa aikaan himot; toinen näistä on nautinnon ja tuskan alku eli prinsiippi, toinen hyveen ja paheen. Näistä kolmesta toisiinsa yhtyneistä ja liittyneistä osista maa on antanut ruumiin, kuu sielun ja aurinko ymmärryksen ihmiskunnalle.»

Tämä viimeinen lause on puhtaasti vertauskuvallinen ja sen ymmärtävät vain ne, jotka tuntevat sisäisen, esoteerisen vastavaisuuksien tieteen ja tietävät, mikä planeetta *millekin prinsiipille kuuluu*. Plutarkhos jakaa prinssiipit kolmeen ryhmään ja esittää ruumiin kokoonpannun *fyysisestä muodosta, astraalisesta varjosta ja hengityksestä* eli alemmasta kolminkertaisesta osasta, joka »maasta on tullut ja maaksi pitää jälleen tuleman»; toisena osana hän pitää keskimmäistä prinssiippiä ja vaistomaista sielua, joka on *kuusta* ja kuun *kautta* saanut alkunsa ja on aina kuun vaikutuksen alainen*); ja ainoastaan korkeimman osan eli *henkisen sielun* aatmallisine ja manasisine elementteineen hän pitää suorastaan ulosvaluneena auringosta, joka tässä edustaa *To Agathonia*, korkeinta jumaluutta. Tästä on todistuksena se, minkä hän myöhemmin lausuu:

*) Kabbalistit, jotka tuntevat Jehovan, elämän- ja lasten-antajan suhteen kuuhun, voivat taas käsittää tämän kohdan ja samaten muutamat astrologit.

»Nyt toinen niistä kuolemista, jonka me kuolemme, tekee koiramaisesta ihmisestä kaksinaisen ja toinen kuolema kaksinaisesta yhtenäisen. Edellinen kuolema tapahtuu Deemeeterin piirissä ja tuomi oalueella, jonka tähden sana *telein*, niinkuin mysteereitä nimitettiin, muistuttaa kuoleman nimeä, *teleutan*. Ateenalaiset sanoivatkin muinoin vainajia Deemeeterille pyhitetyiksi. Toinen kuolema sen sijaan tapahtuu kuussa eli Persefonen piirissä.»

Tässä on meidän oppimme, joka osoittaa ihmisen olevan *seitsemän* elämän aikana, *viisimäisen* aivan kuoleman jälkeen kaamalookassa ja kolminaisen *minän*, henkiselun ja tietoisuuden deevakhaanissa. Tätä eroamista, ensiksi »Haadeksen kentillä», niinkuin Plutarkhos nimittää *kaamalookaa*, ja sitten deevakhaanissa tapahtuvaa, vastasivat täydellisesti näytännöt pyhissä mysteereissä, missä vihkimykseen pyrkivät esittivät koko kuolonnäytelmän ja ylösnousemuksen kirkastettuna henkenä, jolla nimellä me tarkoitamme *tajuntaa*. Tätä Plutarkhos tarkoittaa sanoessaan:

»Ja kuten toisella kertaa maallinen Hermes on mukana, niin toisella kertaa on taivaallinen Hermes. Edellinen tempaisee äkkinäisesti ja väkivaltaisesti sielun irti ruumiista, mutta Proserpina irrottaa hellästi ja verkallensa ymmärryksen sielusta. *) Tästä syystä nimitetään Proserpinaa *monogenees*, *ainosyntyinen* eli oikeammin *yhden ainoan synnyttävä*, sillä *parempi osa ihmisestä on yksi, kun Proserpina on sen erilleen ottanut*. Nyt siis kumpainenkin, niin toinen kuin toinen, tapahtuu luonnonmukaisesti. Sillä kohtalo (*fatum* eli karma) on määrännyt, että jokaisen sielun olkoon sillä ymmärrystä (järkeä) tai ei, pitää ruumiista erottuaan vaeltaa jonkin ajan, vaikkei aina yhtä pitkän ajan, maan ja kuun välisessä seudussa (kaamalookassa. **) Sillä ne, jotka

*) Proserpina eli Persefone edustaa tässä kuolemanjälkeistä karmaa, jonka sanotaan säännöstelevän alemmien ”prinsiippien” eroamista ylemmistä — sielu *nefesh*’inä, eläimellisenä elonhenkenä, joka jonkin aikaa jää kaamalookaan, eroaa korkeammasta, kokoonpannusta *minästä*, joka menee deevakhaanin autuuden tilaan.

**) Kunnes korkeampi, henkinen ”prinsiippi” on eronnut alemmista prinssiipeistä, jotka jäävät kaamalookaan, kunnes ne ovat hävinneet.

ovat olleet väärintekijöitä ja himokkaita, kärsivät silloin pahoista töistään koituvan rangaistuksen; mutta hyvien ja oikeamielisten täytyy pysyä siellä, kunnes ovat puhdistuneet ja pyhityksellä vapautuneet kaikesta siitä pahasta, mikä heihin on ruumiin yhteydessä tarttunut, kuten turmeltuneesta terveydestä, samalla kuin he elävät mitä leppoisimmassa ilmanalassa, niin sanotuilla Haadeksen kentillä, missä heidän täytyy pysyä tietty, ennen määrätty aika. Ja sen jälkeen he, ikäänkuin he palaisivat kaukaiselta harhamatkalta tai pitkästä maanpaosta, saavat tuntea niin ylenpalttista iloa, kuin pyhiin mysteereihin vihityt ylipäänsä tuntevat, vaikka siihen sekoittuu levottomuutta, ihailua ja itsekun-kin omia erityisiä toiveita.»

Tämä on nirvaanista autuutta, eikä kukaan teosofi voi sen selvemmin ja samalla salaisella kielellä kuvailla deevakhaanin äylisiä iloja, missä jokaisella ihmisellä on oman tajuntansa luoma paratiisi ympärillään. Mutta teidän täytyy varoa sitä yleistä erehdystä, jonka hyvin monet meistä teosofeistakin tekevät. Älkää luulko, että koska ihmistä sanotaan seitsenäiseksi ja sitten *viisinäiseksi* ja kolminaiseksi, hän silti olisi kokoonpantu seitsemästä, viidestä tai kolmesta *olennosta*, tai niinkuin muuan teosofinen kirjallija sattuvasti sanoo, kuorista, jotka voitaisiin erottaa niinkuin sipulin kuoret. Paitsi ruumista, elonhenkeä ja astraalista *eidolonia*, jotka kaikki kuolemassa hajaantuvat, ovat »prinsiipit», niinkuin jo on sanottu, yksinkertaisesti *tajunnan puolia* ja *tiloja*. On ainoastaan yksi *todellinen* ihminen, joka kestää koko elämänsäkauden läpi ja on olemukseltaan kuolematon, ja tämä on *manas*, järki-ihminen eli ruumistunut tietoisuus. Materialistit väittävät, ettei järki ja tajunta voi toimia ilman ainetta, mutta tämä vastaväite on tehoton meihin nähden. Me emme kiellä heidän todistelunsa pätevyyttä, vaan ainoastaan kysymme vastustajiltamme: »Tunneteko *kaikki aineen olotilat*, te, jotka tiedätte vain kolmesta? Ja mistä tiedätte, että se, jota me sanomme *absoluuttiseksi tietoisuudeksi* eli Jumaluudeksi, aina näkymättömäksi ja tunte-mattomaksi, että se ei ole juuri kaikkiallinen henkiaine eli aine-

henki, *ehdottomassa rajattomuudessaan*, vaikka se aina pysyy meidän rajalliselta käsitykseltämme salattuna?

Itse asiassa tietoinen *minä*, joka luo oman paratiisinsa — olkoonpa vain houkkien paratiisin, mutta silti autuaallisen olon —, on eräs tämän henkiaineen alimpia ja sen manvantaarisina ilmenyskausina osittain ilmenneitä olemuspuolia.

Kys. — Mutta mitä on deevakhaan?

Teos. — Sanasta sanaan »jumalien maa», älyllisen autuuden olotila. Filosofisesti puhuen sieluntila, samankaltainen mutta paljon eloisampi ja todellisempi kuin ihanin uni. Se on useimpien ihmisten kuoleman jälkeinen tila.

Erilaisista kuolemanjälkeisistä tiloista

Fyysinen ja henkinen ihminen

Kys. — Minua ilahduttaa, että te uskotte sielun kuolemattomuuteen.

Teos. — Ei »sielun», vaan jumalaisen hengen eli oikeammin uudestaan ruumistuvan minän kuolemattomuuteen.

Kys. — Mikä ero siinä on?

Teos. — Ero on sängen suuri meidän filosofiamme kannalta, mutta tämä on liian monimutkainen ja vaikea kysymys, että sitä voisi vain sivu mennä kosketella. Meidän tulee tarkastaa näitä käsitteitä erikseen ja sitten yhdessä. Alkakaamme hengestä.

Me sanomme, että henki (Jeesuksen »salassa oleva Isä») eli aatmaa ei ole kenenkään ihmisen yksityistä omaisuutta, vaan että se on jumalainen olemusaine, jolla ei ole ruumista eikä muotoa, joka on painoton, näkymätön ja jakamaton, joka ei *ole ole-massa* ja kuitenkin *on*, niinkuin buddhalaiset sanovat nirvaanasta. Se vain varjollansa peittää kuolevaisen, ja hänen sisäänsä, koko hänen ruumiinsa läpi tunkeutuvat ainoastaan sen kaikkialla olevat säteet eli valo, joka säteilee *buddhista*, sen käyttövälineestä, siitä suorastaan ulosvaluneesta. Tämä on melkein kaikkien muinaisten filosofien väitteiden salainen merkitys, kun he sanovat, että »ihmisen sielun järkinen osa» *) ei koskaan tunkeudu kokonaan ihmiseen vaan ainoastaan varjostaa sitä enem-

*) Sana järkinen tarkoittaa tässä jotakin, joka on ikuisesta viisaudesta valunut ulos.

män tai vähemmän, *järjettömän* henkisen sielun eli buddhin kautta. **)

Kys. — Minä olen saanut sen käsityksen, että ainoastaan »eläimellinen sielu» on järjetön eikä jumalainen sielu.

Teos. — Teidän on opittava erottamaan se, mikä on negatiivisesti eli *passiivisesti* »järjetön», koska se ei vielä ole jakautunut ominaisuuksiin, siitä, mikä on järjetön, koska se on liian positiivinen ja *aktiivinen*. Ihminen on kokoonpantu henkisistä voimista, jotka ovat eri suhteissa toisiinsa, ja samaten kemiallisista ja fyysisistä voimista, ja ne astuvat toimintaan kuten me sanomme »prinsiippien» kautta.

Kys. — Minä olen lukenut paljon tästä aiheesta, ja minusta näyttää, että vanhojen filosofien käsitykset eroavat suuresti keskiajan kabbalistien käsityksistä, vaikka ne muutamissa kohdin pitävät yhtä.

Teos. — Tärkein ja olennaisin ero kabbalistien ja meidän välillämme on seuraava. Me uskomme niinkuin uusplatonikot ja itämaiset opit, että henki (aatmaa) ei astu persoonallisesti elävään ihmiseen, vaan ainoastaan luo enemmän tai vähemmän sädeloistoansa *sisäiseen* ihmiseen, (astraalisten prinsiippien sieluliseen ja henkiseen koostumaan), mutta kabbalistit puolestaan väittävät, että ihmishenki erottautuu valomerestä ja kaikkeuden hengestä ja tulee ihmisen sieluun sisälle, missä se pysyy elämän ajan astraaliseen koteloon suljettuna. Kaikki kristityt kabbalistit ovat vielä tässä käsityksessä, koska he eivät kykene kokonaan irtautumaan ihmisen kaltaisista raamatunopeistaan.

Kys. — Entä mitä te sanotte?

Teos. — Me myönnämme astraalisessa kotelossa olevan ainoastaan hengen eli aatmaan sädehdyn ja vain niin paljon kuin

**) *Järjetön* siinä merkityksessä, että kun se on *puhdas* ulosvalunta kaikkiallisesta järjestä, sillä ei voi olla omaa yksilöllistä ymmärrystä tällä aineen tasolla, vaan kuten kuu lainaa valonsa auringosta ja elämänsä maasta, niin *buddhi* saa viisauden valonsa aatmaalta, mutta järkiominaisuutensa *manaksena*. *Itessään* sillä ei ole ominaisuuksia; se on olemukseltaan yhdenlaatuinen, homogeeninen.

tuota henkistä säteilyä siinä on. Me sanomme, että ihmisen ja sielun on voitettava itselleen oma kuolemattomuutensa kohoamalla siihen ykseyteen, johon he lopulta, jos onnistuvat, tulevat yhdistymään ja niin sanoakseni sulautumaan. Ihmisen yksilöityminen kuoleman jälkeen riippuu hengestä, ei hänen sielustaan eikä ruumiistaan. Vaikka on mieletöntä sovittaa sanaa »persoonallisuus» kirjaimellisesti, siinä merkityksessä kuin sitä tavallisesti käsitetään, meidän kuolemattomaan olemukseemme, on tämä kuitenkin meidän yksilöllisenä minänämme selvästi erillinen olento, *itsessään* kuolematon ja ikuinen. Ainoastaan *silloin, kun on kysymyksessä mustat maagikot tai vapautumaan kykenevät rikoksenteikijät, jotka ovat olleet samanlaisia kautta monen elämän*, — silloin se loistava lanka joka lapsen syntymähetkestä asti yhdistää hengen *persoonalliseen* sieluun, katkaistaan rajusti kuolemassa, ja ruumiista vapautunut olento reväistään irti persoonallisesta sielusta, joka viime mainittu häviää olemattomiin jättämättä edelliseen pienintäkään jälkeä itsestään. Jos tämä alemman eli persoonallisen manaksen yhdistymistä yksilölliseen, ruumistuvaan minään ei ole saatu aikaan elämän aikana, niin edellinen saa saman kohtalon kuin alemmat eläimet, häviää vähitellen eetteriin ja sen persoonallisuus tyystin häviää. Mutta silloinkin pysyy henkinen minä eri olentona. Tuon erikoisen ja tässä tapauksessa todellakin hyödyttömän elämän jälkeen tuo henkinen minä ainoastaan menettää yhden devkahainikauden, jonka se muuten olisi voinut viettää ihannoituna *persoonallisuutena*, ja se ruumistuu melkein heti sen jälkeen, nautittuaan lyhyen ajan vapautta planetaarisena henkenä.

Kys. — »Isis Unveiled»-kirjassa sanotaan, että sellaiset planeettahenget eli enkelit, »pakanoitten jumalat eli kristittyjen pääenkelit», eivät koskaan tule ihmisiksi meidän maapallollamme.

Teos. — Aivan oikein. Eivät »sellaiset», mutta jotkut korkeampiluokkaisten planeetaaristen henkien joukot. He eivät koskaan tule ihmisiksi tällä planeetalla, koska he ovat entisen varhemman maailman vapautuneita henkiä eivätkä sellaisina uudestaan saata

tulla ihmisiksi tällä tähdellä. Mutta kaikki nämä tulevat uudestaan elämään ensi tulevassa, paljon korkeammassa mahamanvantarassa, sen perästä kun nykyinen »suuri aikakausi» ja »brahma *praalaja*» (pieni, noin 16-numeroinen periodi) on ohi. Sillä oletehan varmaan kuullut itämaisen filosofian opettavan meille, että ihmiskunnan muodostavat tuollaiset ihmisruumiisiin vangitut »henget»? Ero eläinten ja ihmisen välillä on tämä: edellisiä elähdyttävät »prinsiipit» *mahdollisuuksina*, jälkimmäisiä todellisesti. *) Ymmärrätekö nyt eron?

Kys. — Ymmärrän. Mutta tämä yksityiskohtainen määrittely on kaikkina aikoina ollut metafysiikan tutkijoiden loukkauskenenä.

*Teos. — Niin on. Buddhalaisen filosofian koko esoteerinen sisältö perustuu tähän salaperäiseen oppiin, jonka niin harvat ymmärtävät ja jonka monet oppineimmat uudenaikaiset tutkijat ovat kokonaan esittäneet väärin. Metafysikotkin ovat sangen alttiita sekoittamaan seurauksen ja syyn. Se minä, joka on voittanut kuolemattoman elämän henkenä, on pysyvä samana sisäisenä minänä kautta kaikkien ruumistumien maan päällä. Mutta tähän ei ehdottomasti sisälly, että hänen täytyisi joko pysyä sinä herra Smithinä tai herra Brownina, mikä hän oli maan päällä, tai sitten kadottaa yksilöllisyytensä. Sen takia voivat ihmisen astraalinen sielu ja maallinen ruumis kuolemanjälkeisessä pimeydessä haihtua kaikkeuden hienontuneiden ainesten mereen, ja hän voi lakata tuntemasta viimeistä ”*persoonallista* minäänsä (jos tämä ei ansainnut kohota korkeammalle), ja kuitenkin hänen *jumalallinen* minänsä voi yhä pysyä samana muuttumattomana olentona, vaikka tämän hänen vuodatuksensa maalliset kokemukset kokonaan haihtuisivatkin, kun hän eroaa arvottomasta käyttövälineestään.*

Kys. — Jos »henki» eli sielun jumalallinen osa on ennen ollut olemassa ikuisuuksista asti erillisenä olentona, kuten Origenes, Synesius ja muut puoleksi kristilliset, puoleksi platoniset filosofit opettivat, ja jos se on sama eikä mitään muuta kuin meta-

*) Kts. *Salaista Oppia*, II osan runoja.

fyysisesti ulkokohtainen sielu, niin kuinka se voi olla muuta kuin ikuinen? Ja mitä siinä tapauksessa on väliä, elääkö ihminen puhdasta vai eläimellistä elämää, jos hän, teki miten tahansa, ei koskaan kadota yksilöllisyyttään?

Teos. — Tämä oppi, sellaisena kuin te sen esititte, on seurauksiltaan aivan yhtä turmiollinen kuin sijaissovituksen oppi. Jos tämä jälkimmäinen dogmi yhdessä sen väärän käsityksen kanssa, että me kaikki olemme kuolemattomia, olisi esitetty maailmalle oikeassa valossaan; niin olisi ihmiskunta tullut paremmaksi sen tiedon leviämisen kautta.

Antakaa minun vielä toistaa. Pythagoras, Platon, lokrislainen Timaeos ja vanha aleksandrialainen koulu katsoivat ihmissielun eli ihmisen korkeampien »prinsiippien» ja ominaisuuksien johtuvan kaikkiallisesta Maailmansielusta, mikä heidän oppinsa mukaan oli *eetteri (Pater-Zeus)*. Sentähden ei kumpikaan näistä »prinsiipeistä» voi olla pythagoralaisen monaksen eli meidän *aatmaa-buddhin puhdasta* olemusta, koska *Anima Mundi* (maailmansielu) on vain edellisen aikaansaama vaikutus, subjektiivinen vuodatus eli pikemmin säteily. Sekä ihmishenki (eli yksilöllisyys), ruumistuva, henkinen minä, että buddhi, henkinen sielu, ovat ennen olleet olemassa. Mutta edellinen on ollut erillisenä, yksilöityneenä yksilönä olemassa, kun sitä vastoin henkinen sielu on ollut olemassa elonhenkäyksenä, älyisen kokonaisuuden tiedottomana osana. Molemmat ovat alkuansa muodostuneet ikuisesta valomerestä. Mutta niinkuin tulifilosofit, keskiajan teosofit, esitivät, on tulella näkyvä, samoin kuin näkymätön henki. He tekivät eron *anima brutan* (»järjettömän sielun» ja *anima divinan* (»jumalaisen sielun») välillä. Empedokles uskoi lujasti, että kaikilla ihmisillä ja eläimillä on kaksi sielua, ja me huomaamme Aristoteleen nimittävän toista, järkevää sielua *nous*, ja toista, eläimellistä sielua *psykhee*. Näiden filosofien mielestä tulee järkevä sielu kaikkeuden sielun *sisältä*, toinen sen *ulkopuolelta*.

Kys. — Tahtoisitteko sanoa sielua, so. ajattelevaa ihmissielua eli minää, niinkuin te sanotte, aineeksi?

Teos. — Ei aineeksi, mutta kyllä ainekseksi, substansiksi, eikä tarvitse karttaa »aineen» nimeäkään, jos siihen liitetään laatusana *alkuperäinen*. Tämän aineen sanomme olevan yhtä ikuisen kuin henki, eikä se ole meidän näkyvä, käsin kosketeltava ja jaetavissa oleva aineemme, vaan sen äärimmäisen hienostunut olemus. Puhtaasta hengestä on vain yksi askel ei-henkeen eli absoluuttiseen *kaikkeen*. Jollette myönnä, että ihminen on kehittynyt tästä alkuperäisestä henkiaineesta ja edustaa säännöllisesti jatkuvaa »prinsiippien» sarjaa ylihengestä aina karkeimpaan aineeseen, niin kuinka voisimme koskaan pitää *sisäistä* ihmistä kuolemattomana ja samalla henkisenä olentona ja kuolevaisena ihmisenä?

Kys. — Miksette silloin voi uskoa, että Jumalakin on sellainen olento?

Teos. — Koska sillä, mikä on rajaton ja ehdoton, ei voi olla muotoa, eikä se voi olla olento, ei ainakaan minkään itämaisen filosofian mukaan, joka ansaitsee sen nimen. »Olento» voi olla kuolematon, mutta ainoastaan äärimmäisessä olemuksessaan, ei yksilöllisenä muotona. Elämänkierroksensa loppukohdassa se jälleen sulautuu alkuperäiseen luontoonsa ja tulee hengeksi menettäen nimen »olento».

Sen kuolemattomuus muotona on rajoitettu ainoastaan sen elinkiertoauteen eli *mahamanvantaraan*. Sen jälkeen se on yksi ja sama kuin kaikkeuden henki eikä se ole enää erillinen olento. Mitä tulee *persoonalliseen* sieluun — tällä tarkoitamme sitä tietoisuuden kipinää, joka henkisessä minässä säilyttää käsityksen viime ruumistuksen persoonallisesta »minästä» — säilyy tämä erityisenä muistona ainoastaan deevakhaanissa olon ajan; tämän jälkeen se liitetään ihmisen muiden lukemattomien ruumistusten sarjaan, samoin kuin me vuoden lopussa liitämme muistimme pitkään sarjaan muiston jostakin päivästä. Tahdotteko sitoa rajallisiin ehtoihin sen rajattomuuden, jota Jumalaltanne vaaditte? Se ainoastaan, mikä on erottamattomasti liitetty *aatmaan* (nim. buddhi-manas) on kuolematon. Ihmisen (so. persoo-

nallisuuden) sielu ei *sinänsä* ole kuolematon, ikuinen eikä jumalainen. *Zohar* (III, 616) sanoo:

»Kun sielu lähetetään tähän maahan, se pukeutuu maalliseen vaatetukseen suojellakseen itseään täällä, ja samaten se tuolla ylhäällä saa loistavan puvun voidakseen vaaratta katsella peiliä, jonka valo lähtee valon Herrasta.»

Sitä paitsi opettaa *Zohar*, että sielu ei voi saapua autuuden asunnoille, jollei se ole saanut »pyhää suudelmaa», jolloin sielu jälleen yhtyy *siihen olemukseen, josta se on valunut ulos* — henkeen. Kaikki sielut ovat kaksinaisia, ja kun sielu on feminini-(nais-) sukuinen, on henki maskuliininen (miehinen). Ollessaan ruumiiseen kahlehdittuna on ihminen kolminaisuus, jollei hän ole niin saatutettu, että Henki on hänestä eronnut. »Voi sitä sielua, joka enemminkin valitsee avioliiton maallisen ruumiinsa kuin jumalaisen aviomiehensä (Hengen) kanssa», lausutaan hermeettisessä teoksessa *Avainten Kirja*. Niin, voi sitä! Sillä persoonallisuudesta ei ole jäävä mitään minän häviämättömille muistitauluille merkittävää.

Kys. — Kuinka se, minkä te itse tunnustatte olevan jumalaista olemusta —> joskaan ei Jumalan ihmiseen hengittämää —, kuinka se voisi olla kuolevainen?

Teos. — Jokainen sekä aineen että jumalaisen aineksen atomi ja hiukkanen on *häviämätön* olemukseltaan, mutta ei *yksilölliseen tietoisuuteensa* nähden. Kuolemattomuus on juuri jatkuvaa itsetajuntaa, ja tuskinpa *'persoonallinen* itsetajunta voi kestää kauemmin kuin itse persoonallisuus. Ja tuollainen tajunta pysyy, kuten olen näyttänyt, vain deevakhaanisen ajan, jonka jälkeen se sulautuu ensiksi *yksilölliseen* tajuntaan ja sitten *kaikkeuden* tajuntaan. On parasta kysyä teidän jumaluusoppineiltanne, miksikä he ovat juutalaisten pyhistä kirjoituksista tehneet niin surkean sotkun. Lukekaa Raamattua, jos tahdotte saada hyvän todistuksen siitä, että *Mooseksen kirjojen*, varsinkin *ensimmäisen*, kirjoittajat eivät koskaan pitäneet *kuolemattomana* sieluna *nefeshiä*, jonka Jumala puhalsi Aatamiin (1. Moos. 2:7). Tässä muutama esimerkki: Ja Jumala loi — — kaikkinaiset liikkuvaiset eläimet *)

*) Sananmukaisesti: ”jokaisen liikkuvaisen elävän”.

(*nefesh*)» (1. Moos. 1: 21). »Ja tuli ihminen niin eläväksi sieluksi (*nefesh*» 1. Moos. 2: 7), joka osoittaa, että sanaa *nefesh* käytetään milloin *kuolemattomasta* ihmisestä, milloin *kuolevaisesta* eläimestä puhuttaessa. »Jo totisesti minä tahdon vaatia teidän ruumiinne (*nefeshim*) veren, kaikilta eläimiltä minä sen tahdon vaatia ja ihmisen kädestä» (1. Moos. 9: 5). »Pelasta sinun sielusi (*nefesh*)» (1. Moos. 19: 17). »Älkäämme hänen henkeensä otako (*nefesh*)» (1. Moos. 37: 21). *Nefesh nefeshistä*, sanoo 3. Moos. kirja. »Jos joku lyö jonkun ihmisen kuoliaaksi, hänen pitää totisesti kuoleman», sananmukaisesti »joka tappaa ihmisen *nefeshin*» (3. Moos. 24: 17). Ja seuraava jae: »Vaan joka jonkin naudan lyö, hänen pitää maksamaan henki hengestä», alkutekstissä »*nefesh nefeshistä*». Kuinka voisi ihminen *tappaa* sen, mikä on kuolematon? Tämä selittää myöskin, miksi saddukealaiset kielsivät sielun kuolemattomuuden, ja on uutena todistuksena siitä, että hyvin luultavasti mooseksenuskoiset juutalaiset eivät lainkaan uskoneet sielun eloon jäämiseen — eivät ainakaan vihkimättömät.

Ikuisesta palkasta ja rangaistuksesta; ja nirvaanasta

Kys. — Luullakseni teiltä tuskin tarvitsee kysyäkään, uskotteko kristillisiin uskonoppeihin paratiisista ja helvetistä eli tulevaan palkintoon tai rangaistukseen siten, kuin oikeaoppiset kirkot sitä opettavat?

Teos. — Siinä muodossa kuin teidän katkismuksenne niitä esittävät, me ehdottomasti hylkäämme ne; kaikkein vähimmin voisimme hyväksyä niiden olevan ikuisia. Mutta me uskomme vakavasti palkan ja rangaistuksen lakiin eli karmaan ja siihen ehdottomaan oikeuteen ja viisauteen, joka johtaa tätä lakia. Sentähden emme millään ehdolla voi hyväksyä julmaa ja järjetöntä uskoa ikuisen palkkaan tai ikuisiin rangaistuksiin. Me sanomme kuten Horatius:

»————— *Adsit*
regula, peccatis quae poenas irroget aequas;
ne scutica dignum horribili sectere flagello». *)

Tämä on oikea sääntö, ja se sopii laiksi kaikille ihmisille. So-
 piiko meidän uskoa, että Jumalalla, jota te pidätte täydellisenä
 viisautena, rakkautena ja laupeutena, on vähemmän oikeutta näi-
 hin ominaisuuksiin kuin kuolevaisella ihmisellä?

Kys. — Onko teillä muita syitä tämän uskonopin hylkäämiseen?

Teos. — Pääsyyimme on jälleensyntymisen tosiasia. Kuten jo on
 sanottu, hylkäämme sen käsityksen, että jokaista vastasyntyntä
 lasta varten luodaan uusi sielu. Me uskomme, että jokainen ih-
 misolento on jonkun minän kannattaja eli *käyttöväline*, joka *minä*
 on samanikäinen kuin jokainen muukin minä, sillä kaikki *minät*
 ovat *samaa olemusta* ja ovat alkuansa valuneet ulos samasta kaik-
 kiallisesta rajattomasta *minuudesta*. Platon sanoo viime mainittua
logokseksi (eli toiseksi ilmenneeksi Jumalaksi) ja me ilmenneek-
 si jumalaiseksi *prinsiipiksi*, joka on yhtä kaikkeuden järjen eli
 sielun kanssa, mutta emme pidä sitä ihmisen kaltaisena, maailman
 ulkopuolella olevana ja *persoonallisena* Jumalana, jollaiseen niin
 monet teistit uskovat. Älkää sekoittako näitä käsitteitä.

*Kys. — Mutta jos kerran uskotte ilmenneeseen prinsiippiin, niin
 mikä vaikeus on uskoa, että se prinsiippi l u o jokaiselle vastasynty-
 neelle sielun, kuten kaikki edellisetkin sielut ovat luodut?*

Teos. — Vaikeus on siinä, että se, mikä on *persoonatonta*, ei voi
 luoda, suunnitella ja ajatella oman mielensä ja tahtonsa mukaan.
 Kun se on kaikkiallinen *laki*, muuttumaton aikakautisissa ilmen-
 nyksissään, jolloin se säteilee ja ilmentää olemuksensa jokaisen
 uuden elämäkauden alkaessa, niin ei voi otaksua *sen* luovan ih-
 misiä ja muutaman vuoden päästä katuvan tätä tekoaan. Jos me
 kerran lainkaan uskomme jumalaiseen prinsiippiin, niin sen täy-
 tyy olla täydellinen sopusointu, johdonmukaisuus ja oikeus ja sa-

*) Suomennettuna: ”Olkoon olemassa laki, joka antaa rikoksille *vastaavat rangaistukset*, älköönkään sitä, joka ansaitsee vain siiman sivalluksen, ruos-
 kalla armottomasti raadeltako.” *Satyrarum liber 1:3; Hv. 117—1,19. V.H.V.*

maten täydellinen rakkaus, viisaus ja puolueettomuus. Mutta sellainen Jumala, joka *luo* jokaisen sielun elämään *yhden ainoan lyhyen elämänajan*, välittämättä siitä, onko tämä sielu elävä rikkaan, onnellisen ihmisen ruumiissa, vaiko kärsivän, vaivaisen raukan, joka kehdestä hautaan on onneton, vaikkei hän millään ole ansainnut julmaa kohtaloaan — sellainen Jumala olisi pikemmin tunnoton *paholainen* kuin Jumala. (Kts. edempänä »Minän palkasta ja rangaistuksesta«.) Eivätpä edes juutalaiset filosofit, jotka uskoivat Mooseksen raamattuun (tietenkin sisäiseen merkitykseen), koskaan ole sellaista hyväksyneet. He muuten uskoivat jälleensyntymiseen kuten me.

Kys. — *Voitteko tämän todistukseksi esittää mitään esimerkkejä?*

Teos. — Voin hyvinkin. Filo Judaeus sanoo (kirjassa »De Sominis«, s. 455): »Ilma on niitä (sieluja) täynnä; ne jotka ovat lähimpänä maata, astuvat alas elämään kuolevaisissa ruumiissa, *palindromousi auihis, palaavat halulla takaisin muihin ruumiisiin.*» *Zohar* kuvaa sielua rukoilemassa vapauttaan Jumalalta: »Maailmankaikkeuden Herra! Olen onnellinen tässä maailmassa enkä tahdo mennä toiseen, missä minun täytyy olla palkollinen ja joutua kaikenmoiseen saastutukseen» (*Zohar II, 96*). Siinä vastauksessa, jonka Jumaluus antaa, vahvistetaan oppi sallimuksen säätämästä välttämättömyydestä, ikuisesta muuttumattomasta laista: »Vastoin tahtoasi täytyy sinun tulla alkioksi ja vastoin tahtoasi täytyy sinun syntyä». (*Mishna, Aboth IV, 29*). Valoa ei voitaisi tajuta, jollei sen vastakohta, pimeys, sitä ilmaisisi; hyvä ei olisi mitään hyvää, jollei paha osoittaisi, kuinka verraton lahja se on; ja samaten persoonallinen hyve ei voi vedota mihinkään ansioon, ennenkuin se on käynyt kiusausten tulikoetuksen kautta. Ei mikään ole ikuista ja muuttumatonta paitsi salattu Jumaluus. Ei mikään rajallinen ole ikuisesti pysyväistä, joko sen vuoksi, että sillä on ollut alku tai että sillä täytyy olla loppu. Sen täytyy joko edetä tai palata taaksepäin; ja jos sielu ikävöittää saada yhtyä henkeensä, joka yksin voi antaa sille kuolemattomuuden, niin sen täytyy puhdistautua aikakautisten

kautta kulkemalla ainoata autuuden ja iankaikkisen levon maata kohden, jota *Zoharissa* kutsutaan nimellä »rakkauden palatsi», hindu-uskonossa »moksha», gnostikkojen keskuudessa »Ikuisen Valkeuden Plerooma (täydellisyys)» ja buddhalaisten keskuudessa »nirvaana». Ja kaikki nämä tilat ovat jonkin aikaa kestäviä, eivät ikuisia.

Kys. — Mutta kaikessa tässä ei puhuta jälleensyntymisestä mitään.

Teos. — Sielu, joka rukoilee saada pysyä siellä, missä se on, täytyy olla olemassa ennen syntymää, eikä voi olla luotu tilaisuutta varten. Kuitenkin on *Zoharissa* (III, 61) vielä parempi todistus. Kun on puhe ruumistuvista *minuuksista* (*järjellisistä* sieluista), joiden viimeisen persoonallisuuden täytyy *kokonaan* haihtua, sanotaan: »Kaikki sielut, jotka ovat taivaassa erottautuneet Pyhästä, — siunattu olkoon Hän, — ovat heittäytyneet syvyyteen koko olemassaolonsa uhalla ja ovat ennakoilta määränneet ajan, jolloin heidän on astuttava uudelleen maan päälle.» — »Pyhä» tarkoittaa tässä, esoteerisessa merkityksessään, aatmaa eli *aatmaa-buddhia*.

Kys. — Mutta onpa hyvin kummallista kuulla puhuttavan nirvaanasta ikäänkuin se olisi jotenkin samaa kuin »taivaan valtakunta» tai paratiisi, sillä kuten jokainen vähänkin huomattava orientalisti väittää, on nirvaana samaa kuin tuhoutuminen.

Teos. — Niin se onkin kirjaimellisesti, mitä tulee persoonallisuuteen ja erilaistuneeseen aineeseen. Jälleensyntymisen ja ihmisen kolminaisuuden käsityksiä kannattivat monet varhaisemmista kirkkoisista. Kun Uuden Testamentin ja vanhojen filosofien kirjoitusten kääntäjät sekoittivat toisiinsa sielun ja hengen, se sai aikaan nämä monet väärinkäsitykset. Se on myös eräänä syynä siihen, miksi Buddhaa, Plotinosta ja monta muuta vihittyä nyt moititaan siitä, että he muka ovat ikävoineet sielujensa täydellistä häviämistä — »sulautuminen Jumaluuteen» tai »yhtyminen Kaikkeuden Sieluun» tarkoittaa näet nykyajan käsityksen mukaan tuhoutumista. Tietenkin täytyy persoonallisen sielun hajaantua aineosiinsa, ennenkuin se voi ainiaaksi yhdistää

puhtaamman olemuksensa kuolemattomaan henkeen. Mutta ne, jotka ovat kääntäneet *apostolien teot* ja *epistolat*, jotka julistavat *taivaan valtakunnan* perustamista, ja ne jotka ovat laatineet selityksiä buddhalaiseen *suttaan*, missä puhutaan *vanhurskauden valtakunnan perustamisesta*, ne miehet ovat samentaneet kristikunnan suuren apostolin ja Intian suuren uudistajan tarkoituksen. Edelliset ovat hämmentäneet sanan *psykhikos* niin, ettei lukija voi ymmärtää sillä olevan tekemistä *sielun* kanssa, ja kun näin *sielun* ja *hengen* käsitteet on sotkettu toisiinsa, niin Raamatun lukijat saavat näistä asioista aivan väärän käsityksen. Toisaalta taas Buddhan tulkitsijat eivät ole ymmärtäneet buddhalaisten dhjaanan neljän asteen tarkoitusta ja päämäärää. Pythagoralaiset kysyvät: »Voiko saattaa menemään mitättömiin sen hengen, joka antaa elämää ja liikuntaa ja on samaa luontoa kuin valo?» Salatieliteilijät huomauttavat: »Voiko edes eläinten vastaanottavainen henki, joka toimii muistina, järjellisenä omaisuutena, kuolla ja mennä mitättömiin?» Buddhalaisessa filosofiassa tarkoittaa *tuhoutuminen* ainoastaan aineen hajautumista, olkoon sillä sitten mikä muoto oli *hahmo* tahansa, sillä kaikki, millä on muoto, on katoava ja sentähden itse asiassa harhakuva. Sillä iankaikkisuudessa ovat pisimmät ajanjaksot kuin silmänräpäys. Niin on muodonkin laita. Ennenkuin olemme ehtineet edes käsittää, mitä näimme, se on ohi kuin salaman äkinäinen leimahdus ja ainiaaksi ohi. Kun henkinen *olento* riistäytyy irti jokaisesta aineen osasta eli muodosta, ja uudelleen tulee henkiseksi elonhenkäykseksi, silloin vasta se astuu ikuiseen, muuttumattomaan *nirvaanaan*, joka kestää yhtä kauan kuin elämänkausi on kestänyt — iankaikkisuuden ajan todella. Ja silloin tuo henkäys, joka on *hengessä*, ei ole *mitään*, koska se on *kaikki*; muotona, hahmona se on kokonaan haihtunut; absoluuttisena henkenä se vielä *on olemassa*, sillä se on tullut itse *olemiseksi*. Juuri sanat »absoluuttiseen olemukseen haihtunut» mainittuina »sielusta» henkenä merkitsevät »yhdistymistä». Se ei voi koskaan merkitä tuhoutumista, sillä se tarkoittaisi ikuista eroa.

Kys. — *Eikö teitä voi syyttää siitä, että saarnaatte tuhoutumis-*

ta, kun puhutte tuollaista kieltä? Sanoitte juuri, että ihmissielu purkautuu alkuperäisiin aineksiinsa.

Teos. — Mutta unohdatte, että minä olen selittänyt eron sielusanan eri merkitysten välillä ja osoittanut, kuinka huolimattomasti sanaa »henki» on tähän asti käännetty. Me puhumme *ihmis-, eläin-* ja Tienfcieselusta ja erotamme ne toisistaan. Platon esim. sanoo »järkeksi sieluksi» sitä, mitä me nimitämme buddhiksi, mutta hän liittää siihen laatusanan »henkinen». Hän sanoo hengeksi, *nous*, sitä, mitä me nimitämme ruumistuvaksi minäksi, *manakseksi*; me taas, kun puhumme *hengestä* yksin ilman ominaisuuksia, tarkoitamme vain aatmaa. Pythagoras toistaa meidän ikivanhaa oppiamme sanoessaan, että *minä (nous)* on ikuisesti Jumalan luona; että sielu ainoastaan vaelsi eri tilojen kautta päästäkseen jumalaiseen korkeuteen; *thymos* (eläin sielu) taas palaa maahan, ja vieläpä *fr en*, alempi *manas*, oli poistettu. Platon antaa *sielusta* (buddhi) määritelmän: »liikunto joka kykenee liikkutamaan itseään». Ja hän lisää (Lait X): »sielu on kaikista kappaleista vanhin ja liikunnon alku», ja sanoo siis »sieluksi» aatmaa-buddhia ja »hengeksi» *manasta*, mutta me emme niin tee.

»Sielu syntyi ennen ruumista, ja ruumis on myöhempi ja toisarvoinen, sitä kun luonnon mukaisesti johtaa hallitseva sielu» ... »Sielu, joka johtaa kaikki jollakin tavoin liikkuvat kappaleet, hallitsee samaten taivaitakin» ...

»Sielu siis johtaa kaikkea taivaassa ja maan päällä ja meressä liikunnoillaan — joiden nimet ovat tahtominen, miettiminen, huolehtiminen, neuvottelemine, oikeiden ja väärin käsitysten luominen, ilo, suru, luottamus, pelko, viha, rakkaus, — sekä kaikilla näihin yhdistyneillä alkuperäisillä liikunnoilla... Ollen itse jumalatar se aina ottaa avukseen erään jumalan, *nous*, ja ohjaa kaikki asiat oikein ja onnellisesti; mutta jos se yhdistyy *anoiaan* (*nous'in* vastakohtaan), tekee se kaikki asiat päin vastoin.»

Tässä samoin kuin buddhalaisissa teksteissä puhutaan todellisesta olemassaolosta kielteisesti. Sana »tuhoutuminen» on samalla tavoin selitettävä. Todellinen oleminen on positiivista tilaa, mutta ei mitään ilmennyttä sinään. Henki astuessaan *nirvaa-*

naan, niinkuin buddhalainen sanoo, kadottaa ulkokohtaisen olemassaolonsa, mutta säilyttää omakohtaisen olemisensa. Ulkokohdaisesti ajattelevien mielestä tämä on muka »tuhoutumista», mutta itsekohtaisesti ajattelevat ymmärtävät, että tämä on palaamista muotoja *vailla olevaan tilaan*. Siten heidän nirvaanansa merkitsee varmaa yksilöllistä kuolemattomuutta *hengessä*, mutta ei sielussa, joka vaikka onkin »vanhin olioista», kuitenkin on rajallinen emanaatio, samoin kuin kaikki muutkin jumalat, *muotoihin* ja yksilöllisyyteen, joskaan ei perusolemukseen nähden.

Kys. — Minä en oikein käsitä tätä ajatusta, ja olisin kiitollinen, jos selittäisitte tämän valaisevin esimerkein.

Teos. — Epäilemättä se on hyvin vaikeasti käsitettävää, varsinkin sille, joka on kasvatettu kristikirkon säännönmukaisin, puhdasoppisin käsityksin. Sitä paitsi tahdon sanoa, että jollette ole perinpohjaisesti tutkinut ihmisen »prinsiipeille» kuuluvia eri toimintoja ja niiden *kuoleman jälkeisiä*, vaihteita, niin teidän on hyvin vaikea käsittää meidän itämaista filosofiaamme.

Ihmisen eri »prinsiipit»

Kys. — Olen kuullut verraten paljon tästä »sisäisen ihmisen» kokoonpanosta, mutta en ole koskaan nähnyt siinä »en päättä enkä häntää», kuten Gabalis sanoo.

Teos. — Tietenkin on hyvin vaikeata ja niinkuin sanotte »hämentävää» oikein ymmärtää ja toisistaan erottaa todellisen *minän* eri *puolia*, joita me nimitämme »prinsiipeiksi». Ja vaikeus on sitä suurempi, kun eri itämaiset koulut luettelevat näitä prinsiippejä huomattavasti eri tavoin, vaikkapa niiden opetuksen pohja ja perustus on sama.

Kys. — Tarkoitatteko esim. vee-daantistejä? Eivätkö he jaoittele teidän seitsemän »prinsiippiänne» vain viideksi?

Teos. — Niin he tekevät. Mutta vaikken tahtoisi oppineen vee-daantistin kanssa väitellä tästä asiasta, sanon kuitenkin yksityisenä mielipiteenäni, että heillä on silminnähtävästi syytä siihen. He sanovat *ihmiseksi* ainoastaan kaikkien henkisten ja sielullis-

ten kykyjen ja puolien yhdistelmää, ja fyysinen ruumis on heidän mielestään vain jotakin halveksittavaa ja vain *illuusio*, *harhakuva*. Eikä veedaantafilosofia ole ainoa tällaisen käsityksen kannattaja. Lao-tse kirjassaan *Tao-te-King* mainitsee ainoastaan viisi periaatepiä, koska hän, samoin kuin veedaantistit, jättää mainitsematta kaksi periaatepiä, nim. hengen (aatmaa) ja fyysisen ruumiin, jota hän muuten sanoo »raadoksi». Sitten on taaraka-raadsha-joogakoulu, joka todellisuudessa ei tunnusta useampia kuin kolme »periaatepiä»; mutta itse asiassa heidän sthuulopaadhinsa eli fyysinen ruumis tajuissaan ja hereillään ollessaan, heidän *sukshmo-paadhinsa*, sama ruumis nukkuessaan ja *kaaranopaadhinsa* eli »syyruumis», se mikä käy ruumistuksesta toiseen, nämä kaikki ovat duaalisia, niillä on kaksi puolta, ja niitä siis on kuusi. Kun tähän lisätään aatmaa, ihmisen persoonaton, jumalainen periaatepi ja kuolematon aines, joka on kaikkeuden hengestä erottamaton, niin meillä on taas samat seitsemän. *) Pitäkööt he oman jaoituk-sensa, meillä on omamme.

Kys. — Teidän jaoituksenne onkin melkein sama kuin kristil-listen mystikkojen jaoitus: ruumis, sielu ja henki?

Teos. — Aivan sama. Me voisimme helposti pitää ruumista »elol-lisen kaksoisruumiin» käyttövälineenä ja tätä elinvoiman eli praa-nan kannattajana; kaamaruupaa eli (eläin-) sielua korkeamman ja alemman ajatusperiaatepin käyttövälineenä — siis kuusi periaatepiä — ja panna kaiken huipuksi ainoan kuolematoman hengen. Mut-ta salatieteen kannalta pidetään jokaista muutosta ihmisen tajunnantilan laadussa uutena puolena, ja jos se kasvaa ja tulee elävän ja toimivan minän yhdeksi osaksi, niin sillä täytyy olla (ja onkin) oma nimensä, jotta voidaan erottaa ilminen siinä erityisessä tilassa, ihmisestä, kun hän asettautuu toiseen tilaan.

Kys. — Juuri tuota on niin vaikea ymmärtää.

Teos. — Minusta se päin vastoin tuntuu sangen helpolta, kun on kerran päässyt selville itse pääajatuksesta, nim. että ihminen toimii toisella tai toisella tajunnantasolla tarkalleen sen mukaises-

*) Kts. ”Salaista Oppia” paremman selityksen saamiseksi I osa, s. 179.

ti kuin hänen älyllinen ja henkinen tilansa on. Mutta niin suuri on tämän ajan materialismi, että mitä enemmän me selitämme, sitä vähemmän osataan ymmärtää, mitä sanomme. Jakakaa, jos tahdotte tuo maan asukas, jota sanotaan ihmiseksi, kolmeen pääosaan, mutta vähempään ette voi jakaa, jollette tahdo tehdä hänestä pelkkää eläintä. Hänessä on ulkokohtainen, näkyvä *ruumis*; alempi ajatusvoima — joka on vain vähän korkeampi kuin eläinten *vaisto* — eli elollinen tajuava sielu; ja lopuksi se, mikä asettaa hänet niin mittaamattoman paljon kauemmaksi ja korkeammalle eläintä, so. *harkitseva* sielu eli »henki». Jos nyt otamme nämä kolme ryhmää eli edustavaa olentoa ja vielä jaamme ne salaisen opetuksen mukaisesti, niin mitä saamme?

Ensinnäkin on henki eli aatmaa — joka tarkoittaa absoluuttista ja sentähden jakamatonta *kaikkea*. Koska tätä filosofian kannalta ei käy paikallistaminen tai rajoittaminen, niin sitä todellisuudessa ei ollenkaan pitäisi sanoa »inhimilliseksi» prinssiipiksi, se kun yksinkertaisesti on se, mikä on iankaikkisuudessa ja mikä ei voi olla poissa pienimmästäkään geometrisestä tai matemaattisesta pisteestä aineellisessa tai aineksellisessä avaruudessa. Pikemminkin se metafysiikan mukaan on avaruudessa se piste, missä ihmismonadi ja sen välittäjä ihminen on kunkin elämänsä aikana. No, se piste on aivan yhtä kuviteltu kuin ihminen itse ja itse asiassa illuusio, harhakuva, maajaa. Mutta meihin itseemme ja muihin persoonallisiin minuuksiin nähden me kuitenkin olemme todellisuus sen harhakohtauksen kestäessä, jota sanotaan elämäksi, ja meidän täytyy ottaa itseemme lukuun, ainakin omassa mielikuvituksessamme, jollei kukaan muu sitä tee. Tehdäkseen tämän vähänkin ymmärrettäväksi ihmisälylle salatieteellisen tutkimuksen ensi alussa ja selvittääkseen ihmisen mysteerin ensimmäiset aakkoset, salatiede sanoo tätä *seitsemättä* prinssiippiä kauden synteesiksi ja antaa sille kannattajaksi eli käyttövälineeksi henkisen sielun, *buddhin*. Viimeksi mainittuun kätkeytyy salaisuus, jota ei ilmoiteta kellekään paitsi tsJieelalle, joka on antanut peruuttamattoman lupauksen, tai korkeintaan sellaisille, joihin aivan varmasti voidaan luottaa. Tietenkin olisi paljon vähemmän

hämmennystä, jos tämä salaisuus voitaisiin ilmaista, mutta sen kanssa on suoranaudessa yhteydessä kyky mielensä mukaan projektoida (heijastaa ulos) kaksoisruumistaan, ja koska tämä lahja, kuten »Gygeksen sormus»*), tulisi olemaan hyvin turmiollinen ihmiskunnalle yleensä ja erittäinkin tämän kyvyn haltijalle, niin tätä salataan huolellisesti. Mutta jatkakaamme »prinsiippien» selvittelyä. Tämä jumalainen sielu eli buddhi on siis hengen käyttöväline. Yhdistyneinä nämä kaksi ovat yhtä, persoonattomat ja vailla mitään ominaisuuksia (tällä tasolla tietekin), mutta muodostavat kaksi henkistä »prinsiippiä». Jos siirrymme *ihmisen* sieluun, *manakseen* eli *mensiin*, niin on jokaisen myöntäminen, että ihmisen äly on ainakin kaksinainen. Esim. ylevämielinen ihminen voi tuskin tulla halpamieliseksi; suuri juopa on henkisesti ja älyllisesti etevän ihmisen ja tylsän, typerän, aineellisen, melkeinpä eläimellisen ihmisen välillä.

Kys. — Mutta miksei ihmisessä voisi esittää olevan mieluummin kaksi »prinsiippiä» eli puolta?

Teos. — Jokaisessa ihmisessä on nämä kaksi prinsiippiä, toinen voimakkaampana kuin toinen, ja harvinaisissa tapauksissa toisen vahvuus ja ylivoima kokonaan pysähdyttää *toisen* kasvamasta, niin sanoakseni, eli sulattaa sen täydellisesti itseensä. Näitä me siis sanomme *manaksen* kahdeksi prinsiipiksi eli puoleksi, ylemmäksi ja alemmaksi; korkeampi manas on ajatteleva, tajuinen *minä*, jota henkisielu (buddhi) vetää puoleensa, alempi on sen vaistomainen puoli, jota *kaama*, ihmisen eläimellisten himojen ja halujen asunto, vetää puoleensa. Siis olemme tehneet *neljästä* »prinsiipistä» selkoa; viimeiset kolme ovat 1) kaksoisruumis, jota nimitämme proteusmaiseksi eli plastiseksi (muovautuvaksi) sieluksi ja joka kannattaa 2) elonprinsiippiä; ja 3) fyysinen ruumis. Tietenkään ei mikään fysiologian tai biologian tutkija hyväksy näitä prinsiippejä eikä voi löytää niistä päätä eikä häntää.

*) Vanhan kreikkalaisen tarun mukaan löysi eräs paimen, Gyges, sormuksen, joka teki hänet näkymättömäksi. Sen avulla saattoi hän tehdä mitä rikoksia tahansa ja pääsi siten Lyydian kuninkaaksi, niinkuin kerrotaan. V. H. V.

Ja siksiipä luultavasti he eivät tähän asti ole voineet ymmärtää pernan, proteusmaisen kaksoisruumiin fyysisen käyttövälineen, toimintaa, eikä mitä merkitystä on eräällä tietyllä elimellä ihmisruumiin oikealla puolella, eläimellisten himojen asunnolla, eivätkä he vielä tiedä mitään aivojen *glandula pinealiksesta*, jonka selitetään olevan hiekkaa sisältävä kyhmyinen rauhanen, mutta joka todellisuudessa on ihmisen korkeimman ja jumalaisimman tietoisuuden, hänen kaikkitietävän, henkisen ja kaikkikäsitteävän sielunsa elimenä. Ja tämä osoittaa vielä selvemmin, ettemme me ole keksineet näitä seitsemää periaatteita, ja etteivät ne ole mitään uutta filosofiassa, niinkuin helposti voimme todistaa.

Kys. — Mutta mikä osa ihmisestä teidän uskonne mukaan ruumistuu?

Teos. — Henkinen, ajatteleva minä, ihmisen alati pysyvä periaate eli *manaksen* asunto. Ei aatmaa eikä edes aatmaa-buddhi katsottuna kaksinaiseksi *monadiksi*, vaan *manas* on yksilöllinen eli jumalainen ihminen. Sillä aatmaa on kaikkeuden *kaikkeus* ja tulee ihmisen *korkeimmaksi itseksi* ainoastaan *buddhin*, käyttövälineensä kautta, joka sitoo *sen* yksilöllisyyteen eli (jumalaiseen ihmiseen). Sillä *syyruumiiksi* sanotaan buddhimaanasta (viidennen ja kuudennen periaatteen yhdistelmää), joka on *tietoisuus* ja joka yhdistää sen jokaiseen maalliseen persoonallisuuteensa. Sentähden, koska sielu-sanalla on laaja merkitys, on ihmisen sielussa kolme puolta: maallinen eli eläimellinen, inhimillinen ja henkinen sielu; nämä ovat tarkasti puhuen saman sielun kolme puolta. Ensimmäisestä puolesta ei jää mitään kuoleman jälkeen, toisesta (nous'ista eli manaksesta) ainoastaan sen jumalainen olemus, *jos se jää tahrattomaksi*, ja kolmas ei ainoastaan ole kuolematon, vaan tulee *tietoisesti* jumalaiseksi, kun siihen yhtyy korkeampi manas. Mutta meidän on asian selventämiseksi ensin puhuttava muutamia sanoja jälleensyntymisestä.

Kys. — Sinä teette oikein, sillä juuri tätä oppia vastaan vihollisenne kiivaimmin hyökkäävät.

Teos. — Tarkoitatte spiritualisteja? Tiedän sen kyllä, ja paljon mielettömiä ja pahansuopia vastaväitteitä he ovat sepittäneet

Light-lehteen. Niin tylsiä ja pahansuopia ovat muutamat heistä, etteivät tahdo mihinkään pysähtyä.

Eräs heistä käsittelee kirjeessä *Light*-lehdelle vakavasti muuatta Mr. Sinnetin luennoista poimittua ristiriitaisuutta. Muka ristiriitaiset lauseet olivat: »Ennen aikaiset palaamiset maalliseen elämään riippunevat monimutkaisesta karmasta» ja »ei ole mitään *sattumaa* kehitystä johtavan jumalaisen oikeuden toiminnassa». Niin syvälinen ajattelija varmaan löytäisi ristiriidan painolaissa, jos joku mies ojentaisi kätensä estääkseen putoavaa kiveä muser-tamasta lapsen päätä!

VIII

Jälleensyntymisestä

Mitä on muisti teosofisen opin mukaan

Kys. — Vaikeinta tulee teille olemaan sellaisen uskon selvittäminen ja järjellinen perustelevinen. Ei kenenkään teosofin ole vielä onnistunut esittää ainoatakaan pätevää todistusta epäuskoni järkyttämiseksi. Ensinnäkin tätä jälleensyntymisteoriaa vastustaa se tosiseikka, ettei ole vielä tavattu ainoatakaan ihmistä, joka olisi muistanut ennen eläneensä, saatikka sitten, kuka hän oli viime elämässään.

Teos. — Teidän todistelunne kallistuu näemmä samaan vanhaan vastaväitteeseen: jokainen meistä on menettänyt muistinsa edellisestä ruumistuksestaan. Te luulette, että tämä seikka tekee oppimme tehottomaksi? Vastaukseni on, ettei se sitä tee ja että sellainen vastaväite ei ainakaan ole lopullinen.

Kys. — Kuulisin mielelläni teidän todistelujanne.

Teos. — Ne ovat lyhyitä ja harvoja. Mutta kun otatte lukuun a) parhaiten uudenaikaisten sielutieteilijöiden täydellisen kykenemättömyyden selittää maailmalle *ihmismielen* (järjen, *mind*) luontoa ja b) heidän täydellisen tietämättömyytensä sen mahdollisuuksista ja korkeammista tiloista, teidän on myönnettävä, että tuo vastaväite perustuu ennafc/copäätelmään, joka on tehty etupäässä *näennäisten* ja tilapäisten tosiseikkojen nojalla. Sanokaa minulle, mikä teidän käsityksenne mukaan »muisti» on?

Kys. — Muisti on ymmärtääkseni juuri sitä, miksi se yleisesti käsitetään: kyky säilyttää mielessäme tieto menneistä ajatuksista, teoista ja tapahtumista sekä muistella niitä uudestaan.

Teos. — Olkaa hyvä ja lisätkää tähän, että on olemassa suuri ero muistamisen kolmen hyväksytyin muodon välillä. Paitsi muistia yleensä on olemassa muisteleminen (*remembrance*), muistiin palauttaminen (*recollection*) ja muistojen elvyttäminen (*reminiscence*), eikö totta? Oletteko koskaan ajatellut eroa? Muisti (*memory*), muistakaa, on yleinen nimitys.

Kys. — *Mutta ovathan nuo kaikki kuitenkin vain synonyymejä, samaa merkitseviä sanoja.*

Teos. — Sitäpä ne juuri eivät ole — ei ainakaan filosofiassa. Muisti on vain ajattelevien olentojen, vieläpä eläintenkin synnynäinen kyky toistaa menneitä vaikutelmia ns. idea-assosiaation eli miellelyhtymän avulla, jonka alkuaan ovat herättäneet ulko-kohtaiset asiat, tai sitten jokin vaikutus ulkonaisiin aisteihimme. Muisti on kyky, joka kokonaan riippuu fyysisten aivojemme enemmän tai vähemmän terveestä ja normaalista toiminnasta; ja *muistelemisen* ja *mieleen palauttaminen* ovat tämän muistikyvyn ominaisuuksia ja palvelijoita. Mutta *reminisenssi* eli muiston elvyttäminen on vallan toinen asia. Uudenaikainen sielutieteilijä sanoo »reminisenssistä», että se on *muistelemisen* ja *mieleen palauttamisen* keskivälillä eli »tietoinen prosessi, jossa palautetaan mieleen menneitä tapahtumia — mutta ilman sitä täydellistä ja monipuolista vetoamista yksityisseikkoihin, joka on ominaista *muistiin palauttamisella* (*recollection*)». Locke puhuessaan muistiin palauttamisesta ja muistamisesta sanoo: »Kun *mielle uudelleen* palautuu, vaikkei samanlainen kohde vaikutakaan ulkonaiseen aistiseen elimistöön, on tämä *muistamista*; jos ajatus sitä etsii ja tuskalla ja ponnistuksella sen löytää ja tuo takaisin näköpiiriin, on tämä *muistiin palauttamista*.» Mutta Lockekin jättää *reminisenssin* vaille selvää määritelmää, koska se ei ole *fyysisen* muistimme kyky tai ominaisuus, vaan intuitiivinen havainto fyysisten aivojemme ulkopuolella ja niistä riippumatta, käsittäen kaikki ne inhimilliset näkemykset, joita (henkisen minämme alati läsnäolevan tiedon eloon herättäminä) pidetään *abnormeina*, sairaalloisina, — neron luomista kuvista lähtien aina kuumeen ja vieläpä mielenhäiriönkin synnyttämiin *houreihin* saakka — ja jotka tiede luo-

kittelee *olemattomiksi* muualla kuin mielikuvituksessamme. Salatiede ja teosofia sitä vastoin katselevat *reminisenssiä* vallan toisin silmin. Meille *muisti* on fyysinen ja haihtuva, riippuen aivojen fysiologisista tiloista, — muistitaidon opettajien, joilla on uuden aikaisten tieteellisten sielutieteilijöiden tutkimukset tukena, perustavaa laatua oleva esitys — mutta *reminisenssiä* nimitämme *sielun muistiksi*. Ja *tämä* muisti se suo miltei jokaiselle inhimilliselle olennolle sen varmuuden, ymmärtäköön hän sen tai olkoon ymmärtämättä, että hän on ennen elänyt ja tulee jälleen elämään. Todella niinkuin Wordsworth sanoo:

”Syntymiamme on vain unta ja unohdusta,
sielu, joka meissä nousee, elomme tähti,
on muualla laskenut,
ja kaukaa se tulee.”

Kys. — Jos te perustatte oppinne tämänlaatuisen muistiin — runouteen ja sairaalloisiin kuvitteluihin, kuten itse tunnustatte, — silloin pelkään, että sängen harvat tulevat siitä vakuuttuneiksi.

Teos. — En »tunnustanut», että se olisi kuvittelua. Sanoin vain, että fysiologit ja tiedemiehet yleensä pitävät sellaisia muistoja (reminisenssejä) harhanäkyinä ja kuvitteluina, johon *oppineeseen* johtopäätökseen he minun puolestani tulkoot. Emme kiellä, että sellaiset menneisyyden näkemykset ja vilahdukset kauas taaksepäin ajan sokkeloihin ovat abnormeja verrattuina normaalin elämämme jokapäiväisiin kokemuksiin ja fyysiseen muistiin. Mutta me väitämme yhdessä professori W. Knight’in kanssa, että »varhemmassa tilassa suoritetun teon muistamattomuus ei ole lopullinen todistus siitä, ettemme sen tilan läpi olisi eläneet». Ja jokaisen oikeudenmukaisen vastustajan täytyy myöntää oikeaksi, mitä Butler sanoo kirjassaan *Lectures on Platonic Philosophy*, — »että se mielettömyyden tunne, minkä tuo (oppi pre-eksistensistä eli olemisesta ennen syntymää) herättää meissä, salaisesti johtuu materialistisista tai puolimaterialistisista ennakkoluuloista». Tämän lisäksi väitämme, että muisti, niinkuin Olympiodorus sitä nimitti, on yksinkertaisesti *mielikuvitusta* ja kaikista vähimmin

luotettavaa, mitä meissä on. *) Ammonios Sakkas vakuutti, että ainoa inhimillinen kyky, joka suorastaan vastustaa ennustamista eli tulevaisuuteen katsomista, on *muisti*. Lisäksi on muistettava, että muisti on toinen asia kuin järki eli *ajatus*; toinen on kronikoiva kone, rekisteri, joka hyvin helposti joutuu epäkuntoon; toiset (ajatukset) ovat ikuisia ja häviämättömiä. Kieltäytyisittekö uskomasta tiettyjen asioiden tai ihmisten olemassaoloon vain sen nojalla, että fyysiset silmänne eivät ole heitä nähneet? Eikö menneiden sukupolvien yhteinen todistus — niiden, jotka ovat hänet nähneet — riitä takaamaan, että Julius Caesar kerran eli? Miksikä ei otettaisi varteen samaa todistusta, kun se koskee ihmisjoukkojen psyykkisiä aisteja?

Kys. — Mutta ettekö ajattele, että nämä erittelyt ovat liian hienoja kuolevaisten enemmistön hyväksyttäviksi?

Teos. — Sanokaa pikemmin materialistien enemmistön. Ja heille me sanomme: katsokaa, tavallisenkin olemassaolon lyhyenä aikana muisti on liian heikko rekisteröidäkseen kaikkia elämän tapahtumia. Kuinka usein tärkeimmätkin tapahtumat uinuvat muistissamme, kunnes jokin miellelyhtymä ne herättää tai kunnes jokin muu yhdistävä side saa ne toimimaan. Näin on etenkin laita iäkkäiden ihmisten, jotka aina potevat muistin heikkemistä. Kun näin ollen otamme huomioon, mitä tiedämme ihmisen fyysisistä ja henkisistä prinssiipeistä, ei sen seikan pitäisi meitä ihmetyttää, että olemme unohtaneet edellisen tai edelliset elämämme, vaan päin vastoin niiden muistaminen, jos sellaista sattuisi.

*) "Mielikuvitus", sanoo Olympiodorus (Platonin "Phaidonissa") "on esteenä älylliselle mieltämisellemme; ja sentähden kun jumaluuden Inspiroiva vaikutus tärisyttää meitä, lakkaa innoitus^ooimamme, jos mielikuvitus pääsee väliin, sillä entusiasmi (jumalien synnyttämä hurmioletila) ja ekstaasi, haltioituminen (oik. "poisternpaisu"), ovat toistensa vastakohtia. Jos 'kysyttäisiin, kykeneekö sielu toimimaan tehokkaasti Himan mielikuvitusta, vastaamme, että se kykenee siihen, koska se käsittää yleismielheitä. Sillä on siis käsitteitä, jotka ovat mielikuvituksesta riippumattomia; samalla kuitenkin mielikuvitus palvelee sen toimintoja, aivan niinkuin myrsky ajaa takaa merellä purjehtijaa."

Miksi emme muista menneitä elämiämme

Kys. — Te olette luoneet ylimalkaisen katsauksen seitsemään periaatteeseen. Mutta miten te periaatteiden valossa voitte selittää, ettei meillä ole jäljellä minkäänlaista muistoa siitä, että olemme ennen eläneet?

Teos. — Hyvin helposti. Ne »periaatteet», joita sanomme fyysisiksi, ja joista tiede ei kiellä yhtäkään, vaikka se antaa niille toiset nimet*), hajaantuvat kuoleman jälkeen kaikkine aineosineen, ja fyysisten aivojen mukana häviää *muisti*. Tämä hävinneen persoonallisuuden hävinnyt muisti ei luonnollisesti voi muistaa mitään minän seuraavassa ruumistuksessa. Ruumistuminen merkitsee, että minälle annetaan *uusi* ruumis, *uudet* aivot ja *uusi* muisti. Sentähden olisi yhtä järjetöntä odottaa, että tämä uusi muisti muistaisi, mitä se ei koskaan ole kokenut, kuin jos mikroskooppilla tutkittaisiin päätä, jota murhaaja ei ole pitänyt ja etsittäisiin siitä veripilkkuja. Ei tule tutkia puhdasta päätä vaan ainoastaan rikosta tehtäessä käytettyjä vaatteita. Ja jos ne ovat poltetut ja hävitetyt, niin mistä te ne saatte käsiinne?

Kys. — No, mutta kuinka voitte olla varmat siitä, että rikos lainkaan on tehty tai että tuo »puhtaassa paidassa oleva mies» on joskus ennen elänyt?

Teos. — Ei suinkaan fyysisin keinoin eikä sen todistukseen luottamalla, mikä ei enää ole olemassa. Mutta on olemassa ns. asianhaarain todistus; viisaat lakimmekin sen hyväksyvät ehkäpä liiankin suuressa määrin. Joka tahtoo tulla vakuuttuneeksi jälleensyntymisen ja edellisen elämien todellisuudesta, sen täytyy päästä *yhteyteen* todellisen, pysyvän *minänsä* eikä katoavaisen muistinsa kanssa.

Kys. — Mutta kuinka ihmiset voivat uskoa siihen, jota ei-

*) Niin: ruumis, elämä, eläimelliset vaistot ja himot sekä jokaisen ihmisen astraalinen *eidolon*, joko ajatuksella eli sielumme silmällä havaittuna tai ulko-kohtaisesti fyysisestä ruumiista erotettuna. Näille periaatteille me annamme nimet *sthuula shariira*, *praana*, *kaamaruupa* ja *linga shariira*. (Kts. edellä.)

vät tunne eivätkä ole nähneet, ja jonka yhteyteen he vielä vähemmän ovat päässeet?

Teos. — Jos ihmiset, oppineimmatkin, voivat uskoa »painovoimaan», »etteriin» ja »voimaan» ja jos millaisiin tieteellisiin teorioihin ja »työhypoteeseihin», joita eivät ole koskaan nähneet, koskettelleet, kuulleet, haistaneet tai maistaneet, niin mikseivät toiset voisi samoin perustein uskoa pysyvään minään, joka on paljon järjellisempi ja tärkeämpi »työhypoteesi»?

Kys. — Mikä tämä ihmeellinen ikuinen prinssiippi lopultakin sitten on? Voitteko selittää sen luonnollisesti ja saattaa sen kaikkien ymmärrettäväksi?

Teos. — Jälleensyntyvä minä on yksilöllinen — ei persoonallinen — kuolematon »minä», lyhyesti sanoen aatmaa-buddhisen monadin käyttöväline, se mikä deevakhaanissa saa palkkansa ja maan päällä rangaistuksensa, se, mihin yhdistyy vain heijastus jokaisen ruumistuksen ominaisuuksista eli *skandhoista*. *)

Kys. — Mitä tarkoittatte skandhoilla?

Teos. — Juuri mitä sanoin, »ominaisuuksia», *muisti* niihin luetuna. Nämä kaikki katoavat kuin kukka, joka jättää jälkeensä vain heikon tuoksun. Eversti H. S. Olcottin »Buddhalaisessa Katkismuksessa» **) on pykälä, joka suoranaisesti koskee tätä asiaa. Siinä lausutaan tästä kysymyksestä:

»Vanhus muistaa nuoruutensa tapahtumat, vaikka hän on fyysisesti ja älyllisesti muuttunut. Miksikä emme siis tuo muka-

*) Buddhalaiset opit erottavat viisi *skandhaa* eli ominaisuutta: *ruupa* (muoto eli ruumis), aineelliset ominaisuudet; *vedaana*, aistimus, *sandsnjaa*, abstraktiset mielteet; *samskkaara*, mielen taipumukset, *vinjaana* (vidjaana), älylliset 'kyvyt. Näistä olemme muodostuneet; näiden välityksellä olemme tietoiset olemassaolosta; ja niiden välityksellä olemme kosketuksessa meitä ympäröivän maailman kanssa.

**) Kirj. H. S. Olcott, Teosofisen Seuran presidentti ja perustaja. Pastori H. Sumangala, Sripadan ja Gallen ylipappi ja *Widyodaya Parivena* (Opiston) johtaja Colombossa on hyväksynyt esityksen yhtä pitäväksi etelä-buddhalaisen kirkon kaanonin kanssa. — Sama ilmestynyt suomeksi uutena painoksena ”Näin puhui Buddha”.

namme menneitten elämiemme muistoa viime syntymästämme nykyiseen ruumistukseemme?

Sentähden, että muistikin kuuluu skandhoihin; ja kun uudessa ruumistumassa skandhat ovat uusia, kehittyä uusi muisti, joka käsittää sen tietyn elämän kokemukset. Yhtä kaikki menneitten maallisten elämien muiston eli kuvan on täytynyt jäädä eloon; sillä kun ruhtinas Siddhartha tuli Buddhaksi, näki hän edellisten syntymiensä koko sarjan ... ja jokainen, joka saavuttaa *dshanan* tilan, kykenee silloin näkemään taaksepäin elämänsä juoksuja.» Tämä osoittaa, että vaikka persoonallisuuden kuolemattomat ominaisuudet — kuten rakkaus, hyvyys, laupeus jne. — yhtyvät kuolemattomaan minään ja ikäänkuin painavat siihen pysyvän valokuvan kuolleen ihmisen jumalaisesta puolesta, niin hänen aineelliset skandhansa, (ne, jotka aikaansaavat huomattavimmat karmalliset seuraukset) ovat yhtä katoavaiset kuin salaman leimahdus eivätkä voi vaikuttaa uuden persoonallisuuden uusiin aivoihin. Mutta tämä seikka ei mitenkään kumoa jälleensyntyvän minän samaisuutta.

Kys. — Tahdotteko tällä väittää, että ainoastaan sielun muisti, niinkuin sanotte, jää eloon, kun näet sielu eli minä on aina sama, mutta persoonallisuus häviää kokonaan?

Teos. — Ei kokonaan. Jokaisesta persoonallisuudesta, jolle se ollut *ehdoton* materialisti, jonka luonteeseen ei voinut pienimänkään raon kautta langeta henkistä valonsädettä, säilyy jotakin, mikä jättää ikuisen leimansa jälleensyntyvään, alati pysyvään Itseen eli henkiseen minään. * (Kts. lukua »Tietoisuus kuoleman jälkeen ja ennen syntymistä«.) Persoonallisuus skandhoineen muuttuu jokaisessa uudessa ruumistuksessa. Se on, kuten sanottu, ainoastaan osa, jota näyttelijä (todellinen minä) yhtenä iltana esittää. Tämän takia ei meillä fyysisellä tasolla ole jäljellä muistoa entisistä elämistämme, vaikka *todellinen* minä on ne elänyt ja kyllä tuntee.

*) Eli *henkiseen* vastakohtana persoonalliseen *itseeseen*. Tutkija ei saa sekoittaa tätä henkistä minää ”*korkeampaan Itseen*”, Joka on *aatmaa*, jumala meissä, ja erottamaton kaikkiallisesta hengestä.

Kys. — Mistä sitten johtuu, että todellinen eli henkinen ihminen ei paina uuden persoonallisen »minänsä» mieleen tätä tietoaan?

Teos. — Mistä johtui, että palvelustyöt köyhässä talonpoikaistalossa osasivat puhua hebreaa tai soittaa viulua transsissaan eli somnambuulisessa tilassaan eivätkä osanneet kumpaakaan normaalityössä? Sentähden, että henkinen minä voi toimia ai-noastaan silloin, kun persoonallinen minä on herpaantunut, kuten jokainen oikea muinainen — ei uudenaikainen — sielutieteilijä tietäisi sanoa. Ihmisen henkinen »minä» on kaikkietävä, ja sillä on synnynnäisesti sisällään kaikki tieto, mutta persoonallinen minä on ympäristönsä luoma ja fyysisen muistin orja. Jos edellinen voisi ilmetä keskeytymättä ja esteettä, niin ei maan päällä enää olisi ihmisiä, vaan me olisimme kaikki jumalia.

Kys. — Kuitenkin pitäisi olla olemassa poikkeuksia, ja joidenkuiden pitäisi muistaa.

Teos. — Niin jotkut muistavatkin. Mutta kuka heitä uskoo? Sellaisia herkkätuntoisia yksilöitä pitävät nykyajan materialistit tavallisesti hermotautisina, hysteerisinä harhanäkyjen näkijöinä, hulluina intoilijoina tai pettureina. Mutta lukekoot he tätä aihetta käsitteleviä teoksia, ennen muita E. D. Walkerin, T. S. J., kirjoittaman kirjan »Reincarnation, a Study of Forgotten Truth», niin he saavat nähdä joukon todistuksia, jotka oppinut tekijä esittää tämän käsityksen tueksi. Kun puhutaan sielusta, niin muutamat kysyvät: »Mikä on sielu?» »Oletteko todistanut sen olemassaolon?» Tietenkään ei kannata materialistien kanssa kiistellä. Mutta heillekin tahtoisin tehdä kysymyksen: »Voitteko muistaa, mitä pienenä lapsena teitte? Onko teillä pienintäkään muistoa elämästänne, ajatuksistanne tai teoistanne tai siitä, että ollenkaan elite, puolenatoista tai kahtena ensimmäisenä elinvuotenne? Miksette samoista syistä kiellä, että ollenkaan olette eläneet kapalolapsena?» Kun tähän kaikkeen lisäämme, että ruumistuva minä eli yksilöllisyys deevakhaanikauden aikana muistaa vain pääasiallisimmat kokemuksensa persoonallisen eli maallisen elämänsä ajalta, kun nim. koko fyysinen kokemusvarasto ikäänkuin kääriytyy kokoon *uinuvaan tilaan*, tulee niin sanoakseni hen-

kisiin kaavoihin muovailluksi; kun vielä muistamme, että kahden ruumistuksen välisen ajan sanotaan kestävän kymmenen — viisi-toista vuosisataa, jona aikana fyysinen tietoisuus on kokonaan ja ehdottomasti toimeton, koska sillä ei ole elimiä apunaan ja sen vuoksi ei myöskään *olemassaoloa* — niin on selvillä syy, miksi puhtaasti fyysisessä muistissa ei ole laisinkaan muistoa entisistä elämistä.

Kys. — Sanoitte äsken, että henkinen minä on kaikkítietävä. Missä tämä kehumanne kaikkítietävyys on deevakhaan-elämän aikana?

Teos. — Sinä aikana se on kätkeytynä ja vain mahdollisena, sillä ensiksikin henkinen minä (yhdistetty buddhi-manas) ei ole korkeampi *Itse*, joka on yhtä kaikkeuden sielun eli järjen kanssa ja yksinään kaikkítietävä; toiseksi deevakhaan on vasta päättyneen maallisen elämän ihannoitu jatkuminen, jona aikana suodaan tasoittava hyvitys ja korvaus tuossa tietyissä elämässä kestetyistä ansaitsemattomista kärsimyksistä ja vääryyksistä. Henkinen minä on vain *mahdollisuudeltaan* kaikkítietävä deevakhaanissa; sillä on todellinen kaikkítietävyys ainoastaan nirvaanassa, jolloin minä on vaipunut kaikkiaaliseen järkisieluun. Kuitenkin se tulee taas maan päällä *tavallaan* kaikkítietäväksi niinä hetkinä, jolloin tietyt poikkeukselliset ruumiilliset tilat ja fysiologiset muutokset saattavat *minän* vapaaksi aineen verkoista. Tähän kysymykseen on valaisevana esimerkkinä ylempänä mainitut somnambulismien tapaukset — köyhä palvelijatar, joka puhui hebreaa, ja toinen, joka soitti viulua. En silti tarkoita, etteikö lääketieteen näistä tapauksista antamissa selityksissä olisi mitään totta, sillä toinen tyttö oli vuosia ennen kuullut isäntänsä, erään pappismiehen lukevan hebrealaisia teoksia ääneen ja toinen oli kuullut taiteilijan soittavan viulua heidän maatalossaan. Mutta kumpikaan ei olisi voinut tehdä tekemäänsä niin täydellisesti, jollei heitä olisi elähyttänyt *Se*, mikä on kaikkítietävä, johtuen siitä, että se on luonnoltaan yhtä kaikkiaalisen järjen kanssa. Edellisessä tapauksessa vaikutti korkeampi prinssiippi skandhoihin ja

pani ne liikkeelle. Jälkimmäisessä tapauksessa oli persoonallisuus herpaistu ja yksilöllisyys ilmensi itseään. Älkää sekoittako näitä kahta.

Yksilöllisyys ja persoonallisuus *)

Kys. — Mutta mikä on siis niiden välinen ero? Tunnustan, etten vielä ole siitä selvillä. Juuri tätä eroa ette koskaan voi kylliksi korostaa mieliimme.

Teos. — Koetan kyllä, mutta voi! — muutamien suhteen se on vaikeampaa kuin saada heidät kunnioittamaan lapsellisia mahdolluuksia vain sen nojalla, että ne ovat oikeaoppisia, sillä oikeaoppisuus on kunnianarvoista. Oikein ymmärtääksemme ajatuksen on teidän ensinnä tutkittava »prinsiippien» kahta ryhmää: henkisiä, jotka kuuluvat katoamattomaan minään, ja aineellisia, jotka muodostavat tuon minän alati vaihtuvat ruumiit eli

*) *Buddhalaisessa katkismuksessaan* eversti Olcott, esoteerisen filosofian johdonmukaisuuden pakottamana tunsi velvollisuudekseen oikaista siihen astisten orientalistien erehdykset, he kun eivät 'tehneet sellaista eroa, ja hän lausuu lukijoilleen syyn. Näin hän sanoo: "Elävän olennon *tanhallisesti* toisiinsa liittyneiden osien (skandhojen) perättäiset esiintymiset maapallolla eli 'siittämiseen astunnat' muodostavat jakson persoonallisuuksia. Jokaisessa syntymässä eroaa *persoonallisuus* edellisen ja lähinnä seuraavan ruumistuman persoonallisuudesta. Karma, tuo *deus ex machina* eli asioihin sekaantuva jumaluus, peit-tyy (vai sanommeko heijastuu?) milloin oppineen, milloin työläisen persoonallisuuteen, aina vaihtaen osiaan ruumistusten jatkuessa. Muitta vaikka persoonallisuudet alati vaihtuvat, pysyy särkymättömänä se elämän lanka, johon ne helminä punoutuvat; se pysyy aina *samana tiettyinä lankana* eikä muutu toiseksi. Siksi se onkin yksilöllinen, yksilöllinen elämän aaltoilu, joka alkoi nirvaanassa eli itsekohtaisessa luonnossa, samoin kuin valon eli lämmön aaltoilu eetterin lävitse sai alkunsa omasta voimalähteestään; kulkee tietään ulkokohtaisen luonnon halki, karman sysäämänä ja *tanhan* (sammumattoman elämisen-halun) luovan voiman ohjaamana; sekä johtaa monen aikakautisen muunnoksen kautta takaisin nirvaanaan. Mr. Rhys-Davids sanoo "luonteeksi" eli "toiminnaksi" sitä, joka siirtyy persoonallisuudesta toiseen pitkin yksilöllistä ketjua. Koska "luonne" ei ole pelkkä metafyyminen ajatelma, vaan ihmisen älyisten ominaisuuksien ja siveellisten taipumusten summa, niin eiköhän olisi omiansa poistamaan tuota "salaisuuden sopivaa väittelemistä", joksi Mr. Rhys-Davids sitä sanoo (*Buddhism*, s. 101), jos me pitäisimme elämän aaltoilua

persoonallisuuksien sarjan. Antakaamme näille varmat nimet ja sanokaamme, että:

I. *aatmaa*, »Korkeampi Itsemme», ei ole teidän henkenne eikä minun, vaan paistaa kaikille kuin auringon valo. Se on kaikkeen levinnyt »*jumalainen prinsippi*» ja on erottamaton sen yhdestä ja absoluuttisesta yli-hengestä, niinkuin auringonsäde on auringonvalosta erottamaton.

II. *buddhi* (henkinen sielu) on ainoastaan sen käyttöväline. Ei aatmaa eikä buddhi erikseen, eivätkä molemmat yhdessä ole ihmisen ruumiille suuremmaksi hyödyksi kuin auringonvalo ja -säteet ovat maan alle haudatulle graniittilohkareelle, jolle *tämä jumalainen kaksikko ole yhdistynyt ja heijastunut* johonkin *tietoisuuteen*. Ei aatmaa eikä buddhia koskaan saavuta karma, sillä edellinen on karman korkein puoli, eräältä kannalta katsottuna *oman itsensä toimeenpanija*, ja jälkimmäinen on *tällä tasolla* tiedoton. Se tietoisuus eli järki, jota kaivataan, on

III. *manas* *) *ahamkaaran*, »minä-käsityksen» eli *minuuden* johdannainen eli heijastuksen tulos. Kun se on erottamattomasti

yksilöllisyytenä ja jokaista sen syntymään ilmestymistä erillisenä persoonallisuutena? Täydellinen ihminen on buddhalaisesti sanottuna buddha; sillä buddha on vain ihmiskunnan harvinainen kukka ilman vähintäkään yliluonnollista lisäsekoitusta. Ja koska *ihminen* tarvitsee lukemattomia sukupolvia ('neljä *asankhejaa* ja satatuhatta kierrosta', Fausboll ja Rhys-Davids'in *Buddhist Birth Stories*, s. 13) kehittyäkseen buddhaksi, ja koska *rautainen tahto tulla siksi* elää kautta kaikkien perättäisten syntymien, millä nimellä meidän on nimitäminen sitä, joka tällä tavoin jatkuvasti tahtoo? Onko sitä sanottava luonteeksi? Vaiko yksilöllisyydeksi? Yksilöllisyydeksi, joka vain osittain ilmenee kussakin ruumistuksessa, mutta jonka muodostavat kokonaisuudeksi kaikkien syntymien katkelmat?" (*Bud. Cat.*, Liite A. 137. Vrt. suomalaista käännöstä *Buddhalainen Katkismus*, kys. 233, muist, ja "Näin puhui Buddha".)

*) *Mahat* eli "kaikkiallinen järki" on manaksen lähde. Tämä jälkimmäinen on mahat, so. järki, ihmisessä. Manasta sanotaan myös *kshetradshnaksi*, "ruumistuneeksi hengeksi", koska meidän filosofiamme mukaan *manasaputrat* eli "maailmanjärjen pojat" *loivat* eli paremmin aikaansaivat *ajattelevan* ihmisen, "*manun*", ruumistamalla *kolmannen rodun* ihmiskuntaan meidän kierroksessamme. Sentähden manas on todellinen jälleensyntyvä, ja pysyvä *henkinen minä, yksilöllisyys*, jota vastoin vaihtelevat ja lukemattomat persoonallisuutemme ovat vain sen ulkonaisia naamioita.

yhdistynyt kahteen edelliseen, sanotaan sitä *henkiseksi minäksi* ja *taidshasaksi, loistavaksi*. Tämä on todellinen yksilöllisyys eli jumalainen ihminen. Tämä minä ruumistui alussa tunteettomaan ja järjettömään ihmismuotoon, jota elähytti kaksinainen monadi, vaikkei se tämän läsnäoloa itsessään tajunnut, ja manas teki tästä ihmisen kaltaisesta muodosta *todellisen ihmisen*. Tämä minä, tämä »syyruumis» varjostaa jokaista persoonallisuutta, johon karma pakottaa sen ruumistumaan. Tätä minää on pidettävä vastuunalaisena kaikista synneistä, jotka tehdään jokaisessa uudessa ruumiissa eli persoonallisuudessa, jokaisen katoavan naamion kautta, mikä kätkee tosi yksilöllisyyden jälleensyntymien pitkän sarjan kestäessä.

Kys. — Mutta onko tämä oikein? Miksi tämän minän pitää kärsiä rangaistus teoista, jotka se on unohtanut?

Teos. — Se ei ole niitä unohtanut. Se tuntee ja muistaa pahat tekonsa yhtä hyvin kuin te muistatte eilispäivän tekonne. Vaikka tuo tukku fyysisiä aineksia, mitä sanotaan »ruumiiksi», ei muista, mitä sen edeltäjä, *entinen* persoonallisuus on tehnyt, niin luulet-teko, että todellinen minä on ne silti unohtanut? Sanokaa sitten samalla tavoin epäoikeudenmukaiseksi menettelyksi, että kun poika on varastanut omenia ja saa selkäänsä, hänen uuden takkinsa pitää kärsiä rangaistusta siitä, mistä se ei mitään tiedä.

Kys. — Mutta eikö ole mitään keinoja, joilla henkinen tietoisuus voisi ilmoittaa muistonsa ihmisen tietoisuudelle eli muistille?

Teos. — On tietenkin, mutta nykyiset sielutieteen tutkijat eivät ole sellaisia tunnustaneet. Mihin te luette aavistuksen, intuition, »omantunnon äänen», varoitukset, hämäret, epämääräiset muistot ym., jolleivät ne ole sellaisia tiedonantoja? Jospa suurimmalla osalla edes sivistyneitä olisi Coleridgen hieno henkinen käsityskyky; hän näet osoittaa monessa lausunnossaan suuren aavistuskäytönsä. Kuulkaa, mitä hän sanoo siitä todennäköisyydestä, että »kaikki ajatukset ovat itsessään häviämättömiä»:

»Jos ajatuskyky (äkkiä 'elpyneet' muistot) tulisi paljon monipuolisemmaksi, vaadittaisiin ainoastaan erilainen ja siihen sovellettu elimistö, *taivainen ruumis maisen ruumiin* sijasta, jotta

jokaisen ihmissielun silmien eteen avautuisivat *kaikki kokemukset* koko sen entisen elämän (oikeammin *elämien*) ajalta.»

Ja tämä *taivainen ruumis* on manas-minämme.

Minän palkasta ja rangaistuksesta

Kys. — Olen kuullut teidän sanovan, että minä ei kuoleman jälkeen kärsi rangaistusta, vaikka sen henkilön elämä, johon se on maan päällä ruumistunut, olisi ollut millainen tahansa.

Teos. — Niin onkin laita, paitsi hyvin harvoissa tapauksissa, joista emme nyt tahdo puhua, sillä »rangaistuksen» luonne ei millään tavoin vastaa teidän teologisia käsityksiänne kadotuksesta.

Kys. — Mutta jos minä tässä elämässä saa rangaistuksen edellisissä elämissään tekemistään pahoista teoista, silloin sen pitäisi saada myöskin palkkansa eli korvauksensa joko täällä tai ruumiista erottuaan.

Teos. — Niin se saakin. Me emme myönnä rangaistusta kärsittäväen muualla kuin täällä maan päällä, sentähden että henkinen itsemme kuoleman jälkeen tuntee ainoastaan pelkkää autuutta.

Kys. — Mitä tarkoitatte?

Teos. — Yksinkertaisesti: *ulkokohtaisella tasolla ja aineen maailmassa tehdyistä rikoksista ja synneistä ei voida rangaista puhtaasti itsekohtaisessa maailmassa.* Me emme usko, että helvetti tai paratiisi olisivat ulkonaisia paikkoja, emme usko olevan olemassa ulkokohtaista helvetintulta tai matoja, jotka eivät koskaan kuole, eikä Jerusalemia, jonka katuja safiirit ja timantit peittivät. Me uskomme *kuoleman jälkeiseen tilaan* eli mentaaliseen tilaan, joka on samanlaatuinen kuin eloisin uni. Me uskomme absoluuttisen rakkauden, oikeuden ja armahtavaisuuden muuttumattomaan lakiin. Ja siihen uskoessamme sanomme: olkoon nyt ruumistuneiden minäin alkuperäinen rikos karmaa vastaan kuinka suuri synti tahansa ja olkoot sen seuraukset kuinka kat-

kerat tahansa*), niin ei ainoatakaan ihmistä (eli henkisen olennon ulkonaista, aineellista ja aikakautista muotoa) voi pienemmälläkään oikeudella pitää vastuunalaisena syntymisensä seurauksista. Hän ei pyydä saada syntyä, eikä hän voi valita vanhempiansa. Joka suhteessa hän on ympäristönsä uhri, asianhaarojen alainen, joihin hänellä ei ole mitään valtaa; ja jos jokaista hänen rikostaan puolueettomasti tutkittaisiin, niin yhdeksässä tapauksessa kymmenestä hän olisi pikemminkin synnin uhri kuin sen tekijä. Elämä on parhaimmillaankin sydämetön leikki, myrskyinen ulappa, jonka yli on mentävä, ja taakka, joka usein on liiankin raskas kantaa. Suurimmat filosofit ovat turhaan koettaneet käsittää ja oivaltaa olemassaolon *järkisyyttä*, ja kaikkien yritykset ovat rauenneet tyhjiin — lukuunottamatta niiden, joilla oli avain siihen, nimittäin itämaiden viisaiden. Elämä on, kuten Shakespeare kuvailee:

*— but a walking shadow — a poor player,
That struts and frets his hour upon the stage,
And then is heard no more. It is a tale
Told by an idiot, full of sound and fury,
Signifying nothing. **)*

*) Tälle rikokselle on rakennettu tuo julma ja järjetön dogmi ”langenneista enkeleistä”, mikä selvitetään *Salaisen Opin* toisessa osassa. Kaikki meidän ”minämme” ovat ajattelevia ja järjellisiä olentoja (*manasa-putras*), jotka ovat eläneet, joiko ihmismuodossa tai muunlaisina, edellisenä *elämänkautena* (*manvantarana*), ja joiden karma vaatii heitä ruumistumaan tämän manvantaran *ihmiseen*. *Mysterioissa* opetettiin, että kun he eivät tahtoneet täyttää lakia Oelikkä olivat ”kieltäytyneet luomasta”, kuten hinduismi sanoo *kumaroista* ja kristillinen taru päähenkeli Mikaelista) s.o. kun he eivät tahtoneet aikansa ruumistua, niin heille määrätty ruumiit saastuivat (kts. VIII ja IX runon ”Dzyanin runoissa”, Salainen Oppi, n osa, ss. 29—31). Tästä johtui järjetömien muotojen tekemä alkuperäinen synty, josta *minät* kärsivät rangaistuksen. Että kapinoivat enkelit syöstiin alas helvettiin, tarkoittaa yksinkertaisesti selvitetynä, että nämä puhtaat henget eli minät kahlehdittiin epäpuhtaaseen aineeseen, lihan ruumiisiin.

**) Käännettynä: ”vain vaeltava varjo — näyttelijärukka, joka näyttämöllä hoippuu ja pöyhistelee hetken ja sitten katoaa kuulumattomiin. Se on mielettömän kertoma tarina täynnä hälinää ja hurjuutta, eikä merkitse mitään”.

Yksityinen osa ei merkitse mitään, mutta kokonaisuudella eli elämien sarjalla on mitä suurin merkitys. Ja kuitenkin melkein jokainen yksilöllinen elämä on täydessä kehityksessään surua. Pitäisikö meidän uskoa, että kun avutonta ihmisraukkaa elämän ankarat aallot ovat heitelleet ympäri kuin lahonnutta pölkkyä ja hän sitten on ollut liian heikko niitä vastustamaan, että hänen osakseen tulee *ikuinen* kadotus tai edes lyhyempiaikainen rangaistus? Pois se! Olkoon hän suuri tai tavallinen syntinen, hyvä tai paha, viaton tai syyllinen, niin päästyään kerran fyysisen elämän taakasta tämä väsynyt, lopen uupunut *manu* («ajatteleva minä») on saanut oikeuden täydellisen rauhan ja autuuden kautteen. Sama erehtymättömän viisas ja oikea, pikemmin kuin laupias, laki, joka ruumistuneelle minälle antaa karmallisen rangaistuksen jokaisesta edellisen maallisen elämän rikoksesta, on ruumiista vapautuneelle olenolle suonut pitkän henkisen rauhan, loma-ajan ja antanut hänen kokonaan unohtaa kaikki surulliset tapaukset, niin, pienimmän tuskan ajatuksenkin, joka hänellä viime persoonallisessa elämässään oli, ja on sielun muistiin jättänyt ainoastaan autuutta ja onnea antavien ajatusten muistot. Plotinos sanoo, että ruumiimme on todellinen Lethe-virta *), sillä »sielut siihen vaipuessaan unohtavat kaiken», ja hän tarkoitti enemmän kuin hän sanoi. Sillä kuten mainen ruumiimme maan päällä on Lethe, niin samaa on *taivainen ruumiimme* deevakhaanissa ja paljon enemmän.

Kys. — Saanko siis käsittää, että esim. murhaaja, kaikkien jumalaisten ja inhimillisten lakien rikkoja, pääsee rangaistuksesta?

Teos. — Kuka sellaista on sanonut? Meidän filosofiassamme on rangaistuksen oppi yhtä ankara kuin jäyhimmän kalvinistin, mutta paljon filosofisempi ja johdonmukaisempi ja ehdottomasti oikeudenmukainen. Ei yksikään synnillinen teko, ei ajatuskaan ole jäävä rankaisematta. Itse asiassa jälkimmäistä rangaistaan ankarammin kuin edellistä, sillä ajatus saattaa luoda paljon enem-

*) Kreikkalaisten "Tuonelan joki", josta vainajat joivat "unhoitusta", niin kuin nimi merkitseekin. Suom.

män pahaa kuin teot. *) Me uskomme korvauksen horjumatto-
maan lakiin, ns. *karmaan*, joka ilmenee syitten ja niiden välttä-
mättömien seurausten luonnollisessa liittymisessä toisiinsa.

Kys. — Ja kuinka tai missä se toimii?

Teos. — »Jokainen työntekijä on palkkansa ansainnut», sanoo evankeliumien viisautta, »Jokainen teko, hyvä tai paha, on hedelmällinen isä», sanoo aikojen viisautta. Yhdistäkää nämä kaksi, niin näette »miksi». Suotuaan sielulle, joka on päässyt persoonallisen elämän vaivoista, riittävän, jopa satakertaisen korvauksen, karma odottaa skandha-joukkoineen deevakhaanin kynnyksellä, mistä *minä* taas lähtee uuteen ruumistukseen. Tässä silmänräpäyksessä vavahtelee vastikään levänneen minän tuleva kohtalo oikean tuomion vaakakupissa, kun *se* taas joutuu karman toimivan lain valtaan. Tässä jälleensyntymässä, joka *minää* odottaa, ja jonka on valinnut ja valmistanut tämä salaperäinen ja taipumaton — mutta tuomioittensa tasapuolisuudessa ja viisaudessa erehtymätön *laki*, — rangaistaan minän edellisessä elämässä tekemät synnit. Mutta *minää* ei heitetä mihinkään kuviteltuun helvettiin, missä olisi teatraalisia liekkejä ja naurettavia hännällisiä ja sarvellisia paholaisia, vaan juuri tähän maahan, sille tasolle ja alueelle, missä hän on syntinsä tehnyt ja missä hän saa sovittaa jokaisen pahan ajatuksen ja teon. Kuten hän on kylvänyt, siten hän saa niittää. Jälleensyntyminen kerää hänen ympärilleen kaikki ne muut *minät*, jotka joko suoranaisesti tai epäsuorasti ovat kärsineet menneen *persoonallisuuden* käsissä taikkapa vain sen itsetiedottomasta vaikutuksesta. Nemesis työntää ne *uuden* ihmisen tielle, koska hän kätkee *vanhan*, ikuisen *minän*, ja ...

Kys. — Mutta missä on se oikeus, josta puhutte, koska nämä uudet »persoonallisuudet» eivät tiedä itse tehneensä syntiä tai että heitä vastaan olisi rikottu?

Teos. — Jos joltakin on varastettu takki ja hän näkee sen varkaan selässä ja raastaa sen riekaleiksi, niin onko takille tehty oikein? Uusi »persoonallisuus» ei ole enemmän kuin vaatekerta,

*) ”Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään.” (Matt. 5: 26).

jolla on tietyt ominaisuudet, väri ja muoto, mutta *todellinen* ihminen, joka sitä käyttää, on sama pahantekijä kuin ennenkin. *Yksilöllisyys* kärsii »persoonallisuutensa» välityksellä. Ja tämä, ainoastaan tämä voi selittää sen hirveältä *näyttävän* vääryyden, mikä ilmenee ihmisten erilaisissa elämänkohtaloissa. Kun teidän uudenaikaiset filosofinne ovat onnistuneet osoittamaan pätevän syyn, miksi niin monta nähtävästi viatonta ja hyvää ihmistä syntyy elinaikaisiin kärsimyksiin; miksi niin moni syntyy köyhänä nääntymään nälkään suurien kaupunkien köyhälistön kortteleissa, kohtalon ja ihmisten hylkäämänä; ja miksi toiset saavat avata silmänsä palatseissa, toiset katuojissa; miksi jalosukuisuus ja rikkaus usein näyttävät tulevan ihmisistä pahimpain, harvoin ansiokkaiden osaksi; miksi on kerjäläisiä, jotka *sisimmässä* itsessään ovat korkeimpien ja jaloimpien ihmisten vertaisia; — kun teidän filosofinne tai jumaluusoppineenne ovat tyydyttävästi selittäneet tämän ja paljon muuta, ainoastaan silloin, mutta ei sitä ennen, on teillä oikeus hyljätä jälleensyntymisteoria. Korkeimmat ja suurimmat runoilijat ovat hämärästi tajunneet tämän totuuksien totuuden. Shelley *) uskoi siihen. Shakespeare on varmaan ajatellut sitä kirjoittaessaan syntyperän arvottomuudesta. Muistakaa hänen sanansa:

*Why should my birth keep down my mounting spirit?
Are not all creatures subject unto time?
There's legions now of beggars on the earth,
That their original did spring from kings,
And many monarchs now, whose fathers were
The ruffraff of their age **).*

Sanokaa »isäin» asemasta »minät» — niin keksitte totuuden.

*) Eräs Englannin suurimpia lyyrillisiä runoilijoita. Suom.

**)Käännettynä: Miksi pitäisi syntyperäni henkeni nousemista estää? Eikö kaikkia olentoja hallitse aika? Maan päällä on nyt tuhansia kerjäläisiä, jotka kuninkaista polveutuvat, ja monta hallitsijaa, joiden isät kuuluivat aikansa roskaväkeen.

IX

Kaamalookassa ja deevakhaanista

Alempien »prinsiippien» kohtalosta

Kys. — Puhuitte kaamalookasta; mikä se on?

Teos. — Ihmisen kuollessa jättävät kolme alempaa prinsiippiä hänet ainiaaksi; so. ruumis, elinvoima ja jälkimmäisen käyttöväline, astraaliruumis eli *elävän* ihmisen kaksoisruumis. Ja sitten hänen muut neljä prinsiippiänsä ovat kaamalookassa — keskusprinsiippi (eläimellinen sielu eli kaamaruupa) ja mitä siihen on liittynyt alemmasta manaksesta, sekä ylempi kolminaisuus. Kaamalooka on astraalinen paikka, skolastisen jumaluusopin *limhus*, *kiirastuli*, vanhojen kansojen *haades*, ja oikeastaan *paikka* ainoastaan suhteellisessa mielessä. Sillä ei ole määrättyä alaa tai rajoja, vaan se on olemassa *itsekohtaisessa* avaruudessa, so. ei ole aisteilamme havaittavissa. Kuitenkin se on olemassa, ja siellä kaikkien eläneitten olentojen, eläintenkin *eidolonit* odottavat *toista kuolemaansa*. Eläimille tämä merkitsee tuhoutumista ja viimeistenkin *astraalisten* osasten täydellistä haihtumista. Ihmisen *eidolonille* tämä kuolema alkaa silloin, kun kolminaisuus aatmaa-buddhimanas alkaa »irtaantua» alemmista prinsiipeistään eli entisen persoonallisuuden heijastuksesta ja astuu deevakhaanitilaan.

Kys. — Ja mitä tämän jälkeen tapahtuu?

Teos. — Silloin kaamaruupa-haamu, josta on poistunut sitä elähyttävä, ajatteleva prinsiippi, korkeampi *manas*, luhistuu kokoon ja sen yhteydessä manaksen alempi puoli, eläimellinen ymmärrys, joka ei enää saa valoa korkeammalta järjeltä eikä luonnollisesti voi toimia fyysisten aivojen välityksellä.

Kys. — Millä tavoin luhistuu?

Teos. — Niin, se vaipuu samaan tilaan kuin sammakko, jolta vivisektori on ottanut pois muutamia aivo-osia. Se ei voi enää ajatella edes alimmalla eläimellisellä tasolla. Tämän jälkeen se ei enää ole edes alempi manas, koska tämä »alempi» ei ole mitään ilman »korkeampaa».

Kys. — Onko se tämä epä-olento, jonka näemme mediumien istunnoissaan aineellistuttavan?

Teos. — On. Oikea epä-olento se on kuitenkin ainoastaan järjestellisiin, ajattelemiskykyihin nähden, mutta sittenkin *olento*, vaikkapa astraalinen ja vetelän juokseva. Tämä näkyy muutamissa tapauksissa, jolloin mediumi magneetin lailla vetää sen itsetiedottomana luokseen, ja se hetkeksi herää henkiin ja elää hänessä niin sanoakseni *edusmiehen* välityksellä. Tätä »aavetta» eli kaamaruupaa voidaan verrata *maneettieläimeen*, joka on eetterinen, hyytelömäinen omassa elementissään nim. vedessä (*mediumin erikoisessa aurassa*), mutta joka heti kun se otetaan vedestä, haihtuu kädessä tai rantahiekalla, varsinkin auringonvalossa. Mediumin aurassa elää haamu jonkinlaista sijaiselämää ja keskustelee ja puhuu mediumin tai muiden läsnäolevien aivojen kautta. Mutta tämä on johtamaisillaan meidät liian kauaksi ja ikäänkuin toisten ihmisten alueelle, jonne en tahdo omin lupini mennä. Pysykäämme aiheessamme, jälleensyntymisessä.

Kys. — Kuinka käy siis muiden prinssiipien? Kauanko ruumistuva minä pysyy deevakhaanitilassa?

Teos. — Tämä riippuu siitä, niin on meille opetettu, missä määrin viimeisessä ruumistuksessa oli henkisyttä ja ansiota tai viikaa. Keskimääräinen aika on kymmenestä viiteentoista vuosiastaan, niinkuin jo olen sanonut.

Kys. — Mutta miks ei tämä minä voi ilmestyä eläville ihmisille ja seurustella heidän kanssaan, niinkuin spiritistit uskovat? Mikä estää äitiä seurustelemasta jälkeensä jättämien lasten kanssa, miehen vaimonsa kanssa jne.? Tunnustan, että se on hyvin lohdullinen usko, enkä ihmettele, että sen kannattajat eivät tahdo siitä luopua.

Teos. — Eikä heidän ole pakkokaan, jolleivät välitä totuudesta enemmän kuin kuvitelmasta, olkoon tämä kuinka »lohdullinen» tahansa. Oppimme voivat olla vastenmieliset spiritisteille, mutta mikään, johon me uskomme ja jota opetamme, ei ole puoleksikaan niin itsekästä ja julmaa kuin se, mitä spiritistit saarnaavat.

Kys. — En käsitä teitä. Mikä siinä on itsekästä?

Teos. — Heidän oppinsa, että henget, todelliset »persoonallisuudet», niinkuin he sanovat palaavat takaisin; ja minä sanon miksi. Jos *deevakhaan* — sanokaa sitä »paratiisiksi», jos tahdotte, »autuuden ja täydellisen onnen paikaksi» — on kerran sellainen paikka (eli sanokaamme *tila*), niin sanoo järki, ettei mitään surua eikä edes kärsimyksen varjoa voida siellä kokea. :>Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyyneleet» niiden silmistä, jotka ovat paratiisissa, sanotaan lupausten kirjassa. Mutta jos »kuolleitten henget» kykenisivät palaamaan ja näkemään, mitä kaikkea tapahtuu maan päällä ja varsinkin *heidän kodeissaan*, niin voisiko heillä olla min-käänlaista autuutta?

Mikseivät teosofit usko puhtaiden »henkien» palaamiseen

Kys. — Mitä tarkoitatte? Miksi tämä häiritsemi heidän autuuttaan?

Teos. — Se on helppo käsittää. Ottakaamme esimerkki. Äiti kuolee jättäen jälkeensä pieniä avuttomia lapsia, — orpoja, joita hän jumaloi — ehkäpä rakkaan miehensäkin. Me sanomme siis, että äidin »henki» eli *minä* — se yksilöllisyys, joka nyt koko deevakhaanisen ajan tulee olemaan aivan täynnä viimeisen *persoonallisuuden* ylevimpiä tunteita, rakkautta lapsia, sääliä kärsiviä kohtaan jne. — on kokonaan eristetty »kyynelten alhosta», että sen tuleva autuus on onnellista tietämättömyyttä kaikista jälkeen jääneistä kärsimyksistä. Spiritistit sitä vastoin väittävät, että se tuntee ne yhtä elävästi ja *elävämmin kuin ennen*, sillä »henget näkevät enemmän kuin lihalliset ihmiset». Me sanomme, että *deevakhaanissa* olevan autuus on juuri täydellistä vakaumusta siitä, ettei hän ole ollenkaan eronnut maailmasta, ettei mitään

kuolemaa lainkaan ole olemassa: sanomme, että äidin *kuoleman jälkeinen* henkinen *tietoisuus* saattaa hänet ajattelemaan, että hän elää lastensa ja kaikkien rakkaitensa ympäröimänä, eikä **ole** mitään vajavaisuutta tai puutosta, vaan kaikki on omiansa tekemään hänen ruumiista vapautuneen olonsa täydelliseksi ja ehdottomaksi onneksi. Spiritistit suorastaan kieltävät tämän kohdan. Heidän oppinsa mukaan onneton ihminen ei kuoltu ansakaan vapaudu tämän elämänsä murheista. Jokainen pisara tuskan ja kärsimysten elämänmaljasta on kostuttava hänen huuliansa, ja *tahtoen tai tahtomattaan* hänen on tyhjennettävä se pohjasakkaan asti, sillä kaiken hän siellä on näkevä. Rakastava vaimo, joka elinaikanaan oli valmis pelastamaan miehensä surulta oman verensä hinnallakin, on nyt pakotettu täydessä avuttomuudessaan näkemään hänen epätoivonsa ja lukemaan kaikki kuumat kyynelät, mitkä mies häntä ikävöiden vuodattaa. Ja vielä pahempaa. Hän ehkä näkee kyynelten piankin kuivuvan ja uuden rakastetun hymyilevän omien lastensa isälle; toinen nainen astuu hänen paikalleen miehen sydämeen, ja hän on tuomittu näkemään lastensa pyhällä »äidin» nimellä kutsuvan heistä välinpitämätöntä ja näkemään noita pieniä orpoja laiminlyötävän, ehkä pideltävän pahoin. Tämän opin mukaan *lempeä lehahdus* kuolemattomaan elämään tulee välittömästi johtamaan uudelle sielullisen kärsimyksen polulle! Ja kuitenkin »Banner of Light»in, vanhan amerikkalaisen spiritualisti-lehden palstat ovat täynnä sanomia kuolleilta »rakkailta vainajilta», jotka kaikki kertovat, kuinka kovin *onnellisia* he ovat. Soveltuuko tuollainen tietoisuus autuuteen? Siinä tapauksessa autuus on mitä suurin kirous ja oikeaoppisten kadotus on tämän rinnalla helpotus!

Kys. — Mutta miten voi teidän teorianne tämän välttää? Kuinka saatte sielun kaikkitietävyyden sopimaan siihen sokeuteen, joka koskee kaikkea maan päällä tapahtuvaa?

Teos. — Koska rakkauden ja laupeuden laki niin vaatii. Jokaisena deevakhaani-kautena minä, joka itsessään on kaikkitietävä, verhoutuu niin sanoakseni entisen »persoonallisuuden» heijastukseen. Olen juuri sanonut teille, että kaikista abstraktisista ja sentähden kuolemattomista ominaisuuksista, mitkä koskaan ovat

asuneet elävän »persoonallisuuden» sydämessä — niinkuin hyvydestä ja laupeudesta, totuuden rakkaudesta ja kauneuden kaipuusta, — niistä *ihanin* kukoistus tarttuu kuoleman jälkeen minään ja seuraa häntä sen vuoksi deevakhaaniin. Sinä aikana siis minä tulee olemaan sen ihmisolennon ihanteellinen heijastus, jona se oli viimeksi maan päällä, ja *se* ihminen ei ole kaikkietävä. Jos se olisi, ei se ollenkaan voisi olla siinä tilassa, jota sanomme deevakhaaniksi.

Kys. — Mitä perusteita teillä on väittää näin?

Teos. — Jos tahdotte filosofialtamme täysin johdonmukaisen vastauksen, niin sanon syyksi sen, että kaikki on *harhaa*, illuusiota (maajaa) paitsi ikuinen totuus, jolla ei ole muotoa, väriä eikä rajoitusta. Sillä, joka on päässyt maajan hunnun taakse — sellaisia ovat korkeimmat adeptit ja vihityt — ei voi olla deevakhaania. Mutta tavallisen kuolevaisen autuus on deevakhaanissa täydellinen. Siellä hän *ehdottomasti* unohtaa kaiken sen, mikä tuotti hänelle tuskaa tai surua viimeisessä ruumistuksessaan, vieläpä unohtaa, että ollenkaan on olemassa sellaista kuin tuska tai suru. Deevakhaanin asukas elää kahden ruumistuksen välisen ajan nauttien kaikkea, mitä hän turhaan oli ikävöinyt, niiden seurassa, joita hän oli maan päällä rakastanut. Kaikki hänen sielunsa kaipaukset ovat täytyneet. Ja täten hänen olemassaolonsa pitkien vuosisatojen aikana on *pelkkää* onnea, joka on korvauksena maallisen elämän kärsimyksistä. Lyhyesti sanoen hän on kuin keskeytymättömän autuuden meressä, jota voi mitata ainoastaan vielä suuremman autuuden asteilla.

Kys. — Mutta tämä on enemmän kuin vain harhaluuloa, tämä hän on mielettömien harhakuvien täyttämää elämää?

Teos. — Voi olla teidän kannaltanne, mutta ei filosofian kannalta. Muuten, eikö koko maallinen elämämme ole täynnä sellaisia harhoja? Ettekö ole koskaan tavannut miehiä ja naisia, jotka vuosikausia elävät hullun paratiisissa? Ja jos näette, että joku vaimo jumaloi miestänsä ja luulee tämän myös itseään rakastavan, ja sattuisitte tietämään, että mies on hänelle uskoton, niin tahtoisitteko mennä murtamaan hänen sydämensä ja herättämään

hänet ihanasta unestaan kylmään todellisuuteen? En luule sitä. Sanon vielä kerran, että tuollainen unohdus ja *harhaluulo*, jos niin tahdotte sitä nimittää, on vain luonnon armelias laki ja täyttää oikeutta. Ainakin se on paljon viehättävämpi toive kuin oikeaoppisten siivet ja kultainen harppu. Muutamista voi ehkä näyttää hieman hurskaammalta se vakuuttelu, että »se sielu, joka elää, nousee useasti ja käy vaeltamaan taivaallisen Jerusalemin tutunomaisia katuja, tapaa patriarkat ja profeetat, tervehtii apostoleja ja ihmettelee marttyyrien sotalaumaa». Yhtä kaikki tämä on vielä paljon petollisempi harhaluulo, sillä me tiedämme kaikki, että äidit rakastavat lapsiaan kuolemattomalla rakkaudella, mutta ne henkilöt, jotka mainitaan »Taivaallisessa Jerusalemissa», ovat vielä jotenkin epäilyttäviä. Mutta kuitenkin minä mieluummin hyväksyisin tämän »Uuden Jerusalemin», jonka kadut loistavat kuin jalokivikaupan näyteikkunat, ennenkuin saisin lohdutusta spiritualistien sydämettömästä opista. Jo se ajatuskin, että isän, äidin, tyttären tai veljen *älyllisesti tietoiset sielut* tuntevat autuutta »suvimaassa» — jota kuvataan vähän luonnollisemmaksi, mutta yhtä naurettavaksi kuin »Uusi Jerusalem» — riittää karakoittamaan meistä kaiken kunnioituksen »vainajiamme» kohtaan. Hulluuteen vievää olisi ajatella ja uskoa, että puhdas henki voisi tuntea onnea, vaikka hänen täytyisi nähdä niiden ihmisten synnit, erehdykset, petollisuudet ja ennen kaikkea kärsimykset, ihmisten, joiden luota kuolema on hänet temmannut ja joita hän enimmin rakastaa, kykenemättä heitä auttamaan.

Kys. — *Tuo distuksenne jo vähän tepsii. Tunnustan, etten ole nähnyt asiaa siinä valossa.*

Teos. — Aivan niin. Ja sen, joka sellaista koskaan kuvittelee, täytyy olla perin itsekäs, eikä hänellä ole käsitystäkään hyvittävästä oikeuden laista. Me olemme niiden luona, jotka olemme aineellisesti menettäneet, ja paljon lähempänä heitä nyt kuin heidän eläessään. Eikä tämä ole vain *deevakhaanista* mielikuvi- tusta, kuten joku voisi luulla, vaan täyttä todellisuutta. Sillä puhdas, jumalainen rakkaus ei ole ainoastaan ihmissydämen kukka, vaan sillä on juurensa ikuisuudessa. Henkinen, pyhä rakkaus on

kuolematon, ja ennemmin tai myöhemmin karma saattaa ne, jotka ovat toisiansa niin henkisesti rakastaneet, taas syntymään uudelleen samaan perhepiiriin. Vieläkin me väitämme, että haudantakaisella rakkaudella, jota te ehkä voitte sanoa harhakuvitel-maksi, on maaginen ja jumalainen voima, joka vaikuttaa eläviin. Kun äidin *minä* on täynnä rakkautta kuviteltuja lapsiaan kohtaan, jotka hän näkee ympärillään onnellisina elävän ja jotka *hänelle* ovat yhtä todellisia kuin ne olivat maan päällä, silloin hänen lapsensa täällä alhaalla aina tuntevat hänen rakkautensa. Se ilmenee heille unessa ja usein erilaisissa tapauksissa — jossa-kin *kaitsemuksen* suojeluksessa tai pelastuksessa —, sillä rakkaus on väkevä kilpi ja on ajan ja paikankin herra. Ja niinkuin tämän deevakhaanisen »äidin», samoin on laita muidenkin ihmisten kiintymys- ja sukulaisuussuhteiden, paitsi pelkästään itsekästen ja aineellisten. Te voitte tämän mukaan tehdä päätelmiä niidenkin suhteen.

Kys. — Te ette siis missään tapauksessa myönnä mahdolliseksi, että elävät voivat seurustella ruumiista vapautuneen hengen kanssa?

Teos. — Kyllä. Säännöstä on kaksikin poikkeusta. Ensiksikin se on mahdollista muutamia päiviä heti henkilön kuoleman jälkeen ja ennenkuin *minä* siirtyy deevakhaanitilaan. Mutta on toinen kysymys, onko kukaan elossa oleva ihminen saanut paljontaan hyötyä hengen palaamisesta *ulkokohtaiselle* tasolle. Ehkä niin on tapahtunut muutamissa harvoissa tapauksissa, jolloin kuolevalla ihmisellä on ollut voimakas halu saada palata jossakin tietyissä tarkoituksessa, ja tämä halu on pakottanut korkeamman tietoisuuden *pysymään hereillä*; sentähden silloin todellakin *yksilöllisyys*, »henki» tuli ihmisten kanssa tekemisiin. Mutta tavallisesti henki kuoleman jälkeen on kuin horroksissa ja vaipuu pian niinkuin sanomme »*deevakhaanin edellä käyvään tiedottomuuteen*». Toinen poikkeustapaus koskee *nirmaanakaaja* ja.

Kys. — Kuinka heidän käy? Minkä merkityksen te annatte sille nimelle?

Teos. — Tämä nimi on annettu niille, jotka ovat voittaneet oikeuden nirvaanaan ja aikakautiseen lepoon — (ci deevaklianiin, sillä se on oman tietoisuutemme harhatila, onnellinen uni, ja nirvaanaan kypsyneiden on täytynyt kokonaan jättää kaikkien maallisten harhojen halu, jopa halun mahdollisuuskin) —, mutta kuitenkin säälistä ihmiskuntaa ja maan päälle jättämiänsä veljiä kohtaan kieltäytyvät tästä nirvaanatilasta. Sellainen adepti eli pyhimys tai miksi häntä sanottaneenkin, pitää autuaallista lepoa itsekkäänä, silloin kun ihmiskunta huokailee tietämättömyyden aikaansaaman kurjuuden taakan alla; hän luopuu nirvaanasta ja päättää jäädä maan päälle näkymättömänä *hengessä*. *Nirmaana-kaajalla* ei ole aineellista ruumista, sillä sen hän on jättänyt, mutta muuten hän kaikkine prinssiipeineen pysyy meidän piirissämme, jopa *astraalielämässäänkin*. Sellaiset voivat seurustella ja seurustelevatkin harvojen valittujen kanssa, vaan ei *tavallisten* mediomien kanssa.

Kys. — *Olen kysynyt teiltä, nirmaanakaajoista sentähden, että muutamista saksalaisista ja muistakin teoksista olen lukenut, että pohjoisen buddhalaisuuden opetukset kutsuvat sillä nimellä niitä maallisia muotoja eli ruumiita, jotka buddhat ottavat käyttöönsä.*

Teos. — Se on oikein, mutta orientalistit ovat hämmentäneet tämän maallisen ruumiin käsittämällä sen *ulkokohtaiseksi* ja *fyy-siseksi* eikä puhtaasti astraaliseksi ja itsekohtaiseksi.

Kys. — *Ja mitä hyvää nämä nirmaanakaajat voivat tehdä maan päällä?*

Teos. — Ei paljon tiettyjä yksilöitä kohtaan, koska heillä ei ole oikeutta sekaantua karmaan, ja he voivat ainoastaan neuvoa ja innostaa kuolevaisia yhteistä hyvää etsimään. Kuitenkin tekevät he paljon enemmän siunausta tuottavia tekoja kuin aavistattekaan.

Kys. — *Sitä ei tiede milloinkaan myönnä eikä edes uuden-aikainen sielutiede. Tämän tieteen mukaan ei vähäistäkään määrää älyä voi jäädä jäljelle fyysisten aivojen kuoltua. Mitä te tähän vastaatte?*

Teos. — Minä en edes vaivaannu vastaamaan, vaan sanon lyhyesti »M. A. Oxonin» sanoilla: »Äly jää eloon ruumiin kuoltua. Vaikkei tässä ole vain aivoista kysymys. . . on järjellistä, sen nojalla mitä tiedämme, väittää ihmishenkeä häviämättömäksi» (*Spirit Identity*, s. 69.)

Kys. — Mutta eikö »M. A. Oxon» ole spiritualisti?

Teos. — Onpa niinkin, ja ainoa *tosi* spiritisti, jonka tunnen, vaikka vielä voimme olla eri mieltä kuin hän monesta vähäpätöisemmästä kysymyksestä. Mutta siitä huolimatta ei kukaan spiritualisti ole lähempänä okkultisia totuuksia kuin hän. Aivan kuin kuka hyvänsä meikäläisistä hän puhuu alinomaan, että »vaarat ahdistavat sitä, joka huonosti varustettuna ja kevytmielisesti sekaantuu okkultisiin asioihin ja käy yli kynnyksen tuntematta vastuuta». *) Meidän ainoa erimielisyytemme koskee kysymystä »henkien samaisuudesta». Muuten minä puolestani olen melkein kokonaan samalla kannalla kuin hän ja hyväksyn ne kolme väitettä, jotka hän esitti esitelmässään heinäkuussa 1884. Tämä etevä spiritualisti eroaa oikeammin meistä kuin me hänestä.

Kys. — Mitkä nämä väitteet olivat?

Teos. — Ne olivat:

1. On olemassa elämä, saman aikainen kuin ruumiin fyysinen elämä ja siitä riippumaton.
2. Välttämätön seuraus on, että tämä elämä jatkuu ruumiin elämän jälkeen. (Me sanomme, että se jatkuu deevakhaanisen ajan.)
3. Tämän olemistilan asukkaat ovat yhteydessä niiden kanssa, jotka elävät meidän nykyisessä maailmassamme.

Kaikki riippuu, niinkuin näette, pääväitteiden vähäpätöisemmistä ja toisarvoisista puolista. Kaikki riippuu siitä, miltä kannalta katsomme henkeä ja sielua eli *yksilöllisyyttä ja persoonallisuutta*. Spiritualistit sekoittavat nämä kaksi »yhdeksi», me erotamme ne ja väitämme, että paitsi yllämainittuja poikkeuksia ei mikään *henki* palaa takaisin maan päälle, vaikka eläimellinen

*) ”Muutamia asioita, joita spiritismistä *tiedän*, ja muutamia joita *en tiedä*.”

sielu voi palata. Mutta kääntykäämme takaisin oikeaan aiheeseemme, skandhoihin.

Kys. — Alan nyt paremmin ymmärtää tätä. Eloon jää niin sanoakseni kaikkien ylevimpään skandhain henki, mikä yhdistyy ruumistuvaan minään ja lisää sen taivaallisten kokemusten varastoa. Ja aineellisiin skandhoihin, itsekkäihin ja persoonallisiin vaikuttimiin liittyneet ominaisuudet häviävät kahden ruumistuksen välillä näyttämöltä ja astuvat taas elämään seuraavassa ruumistuksessa karmallisina seurauksina, jotka ovat sovittavat. Sentähden henki ei lähde deevakhaanista. Eikö niin?

Teos. — Jotenkin niin. Jos tähän lisäätte, että hyvityksen eli karman laki, palkittuaan deevakhaanissa korkeimpia ja henkisiä ominaisuuksia, palkitsee aina niitä vielä maankin päällä antamalla niiden kehittyä edelleen ja suomalla minälle siihen soveliaan ruumiin — silloin olette aivan oikeassa.

Muutamia sanoja skandhoista

Kys. — Mitä tulee sitten muista, persoonallisuuden alemmista skandhoista ruumiin kuoltua? Häviävätkö ne tyystin?

Teos. — Häviävät, eivätkä kuitenkaan häviä — uusi metafyyminen ja Okkultinen salaisuus teille. Ne lakkaavat olemasta persoonallisuuden työaineiksina, mutta säilyvät *karmallisina vaikutuksina*, siemeninä, jotka pysyvät maallisen tason ilmapiirissä valmiina heräämään eloon kostaviksi ilkiöiksi, jotka tarttuvat minän uuteen persoonallisuuteen sen ruumistuessa.

Kys. — Tämä käy tosiaankin yli ymmärryksen ja onkin hyvin vaikeasti käsitettävää.

Teos. — Ei silloin enää, kun kaikki yksityiskohdat on oivallettu. Silloin näet huomaatte, että järjellisyteen ja johdonmukaisuuteen, syvään filosofiaan ja jumalaiseen laupeuteen ja oikeuteen katsoen tällä jälleensyntymisopilla ei ole vertaistaan maan päällä. Tämä usko merkitsee jokaisen ruumistuvan minän eli jumalaisen sielun lakkaamatonta kehittymistä ulkopuolisesta sisäiseen, aineellisesta henkiseen, jolloin jokaisen eri ajanjakson

lopussa tullaan jumalaisen prinssiin ehdottomaan yhteyteen. Voimasta voimaan, yhden tason kauneudesta ja täydellisyydestä toisen tason suurempaan kauneuteen ja täydellisyyteen, ja aina uutta ihanuutta, uutta tietoa ja voimaa kunakin kiertokautena — se on jokaisen minän kohtalo, ja jokaisessa maailmassa ja ruumistuksessa se täten tulee omaksi vapahtajakseen.

Kys. — Mutta kristinuskokin opettaa samaa. Sekin saarnaa kehitystä.

Teos. — Saarnaa, mutta se lisää siihen jotakin. Se kertoo meille, että on *mahdotonta* saavuttaa pelastusta erään salaperäisen vapahtajan avulla, ja senvuoksi tuomitsee se kadotukseen kaikki, jotka eivät usko tähän dogmiin. Tämä juuri on ero kristillisen jumaluusopin ja teosofian välillä. Edellinen pakottaa uskomaan henkisen minän astumiseen alas aiempaan *minään*, jälkimmäinen korostaa, että jokaisen on välttämätöntä pyrkiä kohoutumaan kristos- eli buddhi-tilaan.

Kys. — Mutta kun opetatte, että tietoisuus häviää, jollei tämä onnistu, niin ettekö luule, että tämä kuulostaa itse minän häviämiseltä siitä, joka ei ole metafysiikko?

Teos. — Tietenkin — niiden kannalta, jotka *kirjaimellisesti* uskovat ruumiin ylösnousemuksen ja väittävät, että joka luu, joka suoni ja lihasosanen on ruumiillisesti nouseva ylös tuomiopäivänä. Jos vielä väitätte, että juuri katoava muoto ja rajalliset ominaisuudet muodostavat *kuolemattoman* ihmisen, silloin meidän on vaikea ymmärtää toisiamme. Ja jollette käsitä, että rajoittamalla jokaisen minän olemassaolon yhteen maalliseen elämään teette Jumaluudesta Puraanan kuolleen kirjaimen alati juopuneen Indran, julman Moolokin, jumalan, joka saa maan päällä aikaan kuvaamattoman sekasorron ja vielä vaatii siitä kiitosta, silloin on meidän paras mitä pikimmin lopettaa tämä keskustelu.

Kys. — Mutta palatkaamme nyt, kun kysymys s k a n d h o i s t a on ratkaistu, siihen tietoisuuteen, joka jää eloon kuoleman jälkeen. Tämä kohta eniten kiinnittää ihmisten huomiota. Onko meillä enemmän tietoa deevakhaanissa kuin maallisessa elämässä?

Teos. — Eräissä merkityksessä voimme saada enemmän tietoa, so. me voimme edelleen kehittää jotakin kykyä, jota rakastimme ja tavoittelimme eläessämme, edellyttäen, että se koski abstraktisia ja aatteellisia asioita, kuten soitantoa, maalaustaidetta, runoutta jne., koska deevakhaan on pelkkää ihanteellista ja omakohtaista maallisen elämän jatkumista.

Kys. — Mutta jos henki deevakhaanissa on aineesta vapaa, miksei sillä voi olla kaikki tieto?

Teos. — Sentähden, että niinkuin jo sanoin, minä on niin sanoakseni sidottu viimeisen ruumistuksensa muistiin. Jos siis ajattelette, mitä olen sanonut ja yhdistätte kaikki kohdat, ymmärrätte, että deevakhaanitila ei ole kaikkietävyyttä, vaan vastikään päättyneen persoonallisen elämän ylimaallista jatkumista. Se on sielun lepäämistä elämän aherruksesta.

Kys. — Mutta tieteelliset materialistit väittävät, että ihmisestä hänen kuoltuaan ei jää mitään jäljelle; että ruumis yksinkertaisesti hajoaa ainesosiinsa, ja että se, mitä me sanomme sieluksi, on ainoastaan hetken aikainen itsetietoisuus, elimellisen toiminnan luoma sivutuote, joka on haihtuva kuin höyry. Eikö tämä heidän käsityskantansa ole kummallinen?

Teos. — Ei ollenkaan kummallinen minun nähdäkseni. Jos he sanovat, että itsetietoisuus lakkaa samalla kuin ruumis, niin he vain tietämättään lausuvat itsestään ennustuksen, sillä jos he ovat varmasti vakuuttuneita siitä, mitä väittävät, ei tajuinen jälkielämä ole heille mahdollinen. Sillä jokaisesta säännöstä on poikkeuksia.

Tietoisuus kuoleman jälkeen ja ennen syntymistä*)

Kys. — Miitta jos ihmisen itsetietoisuus säännönmukaisesti jatkuu kuoleman jälkeen, miksi siitä, olisi poikkeuksia?

*) Muutamia osia tästä ja edellisestä luvusta julkaistiin aikakauskirjassa *Lucifer*, tammikuun numerossa 1889, ”Kuoleman jälkeisen elämän mysteerejä” koskevan vuoropuhelun muodossa. Artikkelista puuttui allekirjoitus, kuten toimittajan kirjoituksesta ainakin, mutta se oli lähtenyt tämän kirjan tekijän kynästä.

Teos. — Henkimaailman pääperusteista ei voi olla poikkeuksia. Mutta on sääntöjä näkeville ja sääntöjä niille, jotka tahtovat pysyä sokeina.

Kys. — Aivan niin, ymmärrän. On vain erehdys, kun sokea kieltää auringon olevan olemassa, koska hän ei sitä näe. Mutta kuoleman jälkeen hänen henkiset silmänsä varmaan pakottavat hänet näkemään. Niinkö tarkoittatte?

Teos. — Häntä ei pakoteta, eikä hän näe mitään. Kun hän eläessään on itsepintaisesti kieltänyt kuoleman jälkeen jatkuvan elämän, hän ei osaa sitä nähdäkään, sillä kun hänen henkinen kykynsä on elässä estetty kasvamasta, se ei voi kuolemankaan jälkeen kehittyä, vaan hän pysyy sokeana. Kun väitätte, että hänen täytyy nähdä, niin nähtävästi tarkoittatte muuta kuin minä. Te puhutte hengen hengestä, liekin liekistä — lyhyesti aatmaasta — ja sekoittatte keskenänsä sen ja ihmissielun — manaksen. Ette ymmärrä minua — antakaapa minun selvittää! Kysymyksenne ydin on saada tietää, voiko piintynyt materialisti kuoleman jälkeen täydelleen kadottaa itsetietoisuutensa ja itsetajuntansa? Eikö niin? Minä vastaan: se voi olla mahdollista. Uskoen vahvasti salaiseen oppiimme — joka käsittää *kuoleman jälkeisen* ajan, eli kuoleman ja seuraavan syntymän välisen ajan ylimenotilana — väitän minä, että kestäköön se aika, joka on elämän harhanäytelmän kahden näytöksen välillä, yhden vuoden tai miljoona vuotta, niin se voi, peruslain vähääkään rikkoutumatta, osoittautua samantaiseksi kuin täydellinen tainnoksissaolo on ihmiselle.

Kys. — Mutta kuinka tämä soveltuu siihen, raita äsken sanoitte, että kuoleman jälkeisen tilan peruslaeista ei ole poikkeuksia?

Teos. — En nytkään sano, että on olemassa poikkeuksia. Mutta katkeamattoman jatkumisen henkinen laki koskee ainoastaan asioita, jotka ovat todella aitoja. Joka on lukenut ja ymmärtänyt Mundakjaa Upanishadin ja Veedaanta Saran, hänelle tämä tulee aivan selväksi. Sanonpa vielä: ei tarvitse muuta kuin ymmärtää, mitä me tarkoitamme buddhilla ja manaksen kaksinaisuudella, jos tahtoo saada selvän käsityksen miksi materialisti voi jäädä vaille itsetietoista elämää kuoleman jälkeen. Koska manaksen alempi

puoli on maallisen järjen asunto, se voi antaa ainoastaan sen käsityksen maailmankaikkeudesta, mikä perustuu tuon ymmärryksen todistukseen, se ei voi suoda henkistä näkemystä. Sanotaan itämaisessä koulussa, että buddhin ja manaksen (*minän*) eli iishvaran ja pradshnaan *) välillä ei todellisuudessa ole enemmän eroa kuin *metsän* ja *sen puitten*, *järven* ja *sen vesien* välillä, kuten Mundakjaa opettaa. Yksi tai sata puuta, jotka ovat kuolleet elinvoiman puutteessa tai ovat juurineen maasta kiskotut, eivät kuitenkaan voi estää metsää olemasta yhäti metsä.

*Kys. — Mutta minun käsittäkseni vastaa buddhi tässä vertauksessa metsää ja manas-taidshaasa puita. Ja jos buddhi on kuolematon, kuinka voi samanlainen so. manas-taidshaasa **) kokonaan kadottaa tietoisuutensa aina uuden ruumistumisen päivään asti? Sitä en voi käsittää.*

*Teos. — Ette voikaan, koska sekoitatte keskenään ajatusperäisen, mikä edustaa kokonaisuutta, ja sen satunnaiset vaihtelevat muodot. Muistakaa, että jos buddhi-manasta voidaan sanoa ehdottomasti kuolemattomaksi, niin samaa ei voida sanoa alemmasta manaksesta ja vielä vähemmin taidshaasasta, joka on vain ominaisuus. Ei kumpikaan näistä, ei manas eikä taidshaasa, voi olla olemassa erillään buddhista, jumalaisesta sielusta, koska manas alemalta puoleltaan on ainoastaan maallisen persoonallisuuden ominaisuuksien laatumääritelmä ja taidshaasa taas on sama kuin edellinen, johon buddhin valo on heijastunut. Buddhi vuorostaan pysyi vain persoonattomana henkenä, jollei se lainaisi ihmissielulta sitä ainesta, joka tässä harhojen maailmassa asettaa sille ehtoja ja tekee siitä ikäänkuin *jotakin erillistä*, koko ruumistuksen kierto-*

*) Iishvara on ilmestyneen jumaluuden, Brahman yhteistietoisuus, so. Dhjaan Tshoohanien joukon yhteistietoisuus (ks. Salainen Oppi) ja pradshnaa on niiden yksilöllinen viisaus.

**) Taidshaasa merkitsee ”säteilevää”, koska se on yhdistynyt buddhiin, so. manasta, ihmissielua, jumalallisen sielun säteilyn valaisemana. Sentähden manas-taidshaasaa voidaan kuvata säteileväksi järjeksi, hengen valaisemaksi *ihmisjärjeksi*, ja buddhi-manas on jumalallisen *ynnä* Inhimillisen älyn ja itsetietoisuuden ilmestys.

kauden ajaksi kaikkeuden sielusta erotettua. Sanokaa pikemmin, että *buddhi-manas* ei voi iankaikkisuudessa kuolla eikä menettää kokoonpantua itsetietoisuuttaan eikä myöskään muistoa edellisistä ruumistuksistaan, joissa ne kaksi —so. henkinen ja inhimillinen sielu —_ ovat olleet läheisesti toisiinsa liittyneet. Mutta niin ei ole materialistin laita, jonka inhimillinen sielu ei ota mitään vastaan jumalaiselta sielulta, eipä edes tahdo tunnustaa sen olemassa oloa. Tuskin voitte sovittaa tätä väitettä ihmissielun ominaisuuksiin, sillä se olisi jotenkin samaa kuin jos sanoisitte, että koska jumalainen sielunne on kuolematon, sentähden täytyy poskienne kukoistuksen olla kuolematon, vaikka tämä kukoistus kuten taidshaasa, on ainoastaan ohimenevä ilmiö.

Kys. — Käsitänkö tarkoituksenne oikein, ettemme saa mielesämme sekoittaa noumenonia ja fenomenonia, syytä ja sen seurausta?

Teos. — Niin tarkoitan ja toistan, että jos taidshaasa rajoittuu manakseen ja ihmissieluun yksinään, on itse sen säteily ainoastaan ajan kysymys. Sekä kuolemattomuus että kuoleman jälkeinen tietoisuus tulevat näet ihmisen maalliselle persoonallisuudelle olemaan ainoastaan ehdonalaisia ominaisuuksia, koska ne kokonaan riippuvat niistä edellytyksistä ja uskomuksista, jotka ihmissielu on itselleen luonut ruumiillisen elämän aikana. Karma toimii taukoamatta: *jälkielämässämme* niitämme ainoastaan hedelmät siitä kylvöstä, jonka tässä elämässämme itse olemme kylväneet.

Kys. — Mutta jos minun minäni voi ruumiini hävittyä vaipua täydelliseen tainnostilaan, kuinka silloin rangaistus voi kohdata menneen elämäni syntejä?

Teos. — Meidän filosofiamme opettaa, että karman rangaistus kohtaa minää vasta seuraavassa ruumistuksessa. Kuoleman jälkeen hän saa ainoastaan hyvityksen niistä ansaitsemattomista kärsimyksistä, jotka hän viimeisessä ruumistuksessaan on kokenut. *)

*) Muutamat teosofit eivät ole hyväksyneet tätä lausetapaa, mutta ne ovat Mestarin sanoja, ja ylempänä on mainittu, mikä merkitys tässä on sanalla ”ansaitsematon”. T. P. S:n lentokirjassa n:o 6 käytettiin — sittemmin *Luciferissa* kritisoitua — lausetta, joka oli tarfoitettu esittämään samaa ajatusta. Sen

Kuoleman jälkeen ei materialistillekaan siis tule muuta rangaistusta kuin että hän ei saa minkäänlaista hyvitystä ja että häneltä kokonaan puuttuu tietoisuus autuudestaan ja levostaan. Karma on maallisen minän lapsi, ulkokohtaisen, kaikille näkyvän persoonallisuuden puun toiminnan hedelmä ja samalla henkisen »minän» kaikkien ajatusten jopa vaikuttimienkin hedelmä. Mutta karma on myös hellä äiti, joka parantaa edellisessä elämässä tuottamansa haavat, ennenkuin se alkaa vaivata minää uusia haavoja iskemällä. Jos sanotaankin, ettei kuolevaisen elämässä ole sielullista tai ruumiillista kärsimystä, joka ei olisi suoranaisena hedelmänä johtunut jostakin entisessä olemassaolossa tehdystä synnistä, niin toiselta puolen huomattakoon, ettei ihmisellä ole jäljellä pienintäkään muistoa siitä nykyisessä elämässään, ja ettei hän tunne ansainneensa sellaista rangaistusta, vaan luulee kärsivänsä viattomasti: sentähden hän on kyllin oikeutettu nauttimaan täydellistä virkistystä, lepoa ja autuutta *kuolemanjälkeisessä* tilassa. Meidän henkiselle itsellemme tulee kuolema aina vapauttajana ja ystävänä. Sellaiselle materialistille, joka materialismistaan huolimatta ei ole ollut huono ihminen, on kahden elämän välinen aika oleva samanlaista kuin lapsen häiriintymätön, levollinen uni, joko tyystin unennäköjä vailla tai täynnä näkyjä, joita hän ei selvästi tajua. Mutta tavalliselle kuolevaiselle se on oleva yhtä elävä uni kuin elämä ja täynnä todellista autuutta ja todellisia näkyjä.

Kys. — Siis persoonallisen ihmisen täytyy aina vain s o k e a s t i kärsiä minän hankkimat karmalliset rangaistukset?

Teos. — Ei aivan niin. Juhlallisena kuolinhetkenään, vaikka se sattuisi äkillisestikin, jokainen ihminen näkee koko menneen elämänsä kulkevan ohitsensa pienimpine yksityiskohtineen. Lyhyen hetken on *persoonallinen* minä tullut yhdeksi *yksilöllisen* ja kaikitietävän minän kanssa. Mutta tämä hetki jo riittää osoittamaan hänelle koko sen syyketjun, joka on ollut toiminnassa elämän ai-

muoto oli kuitenkin onnistumaton ja altis sitä vastaan tähdätylle kritiikille; mutta pääajatus oli, että ihmiset usein kärsivät toisten tekojen seurauksista, jotka siis eivät varsinaisesti kuulu heidän omaan karmaansa — ja näistä kärsimyksistä he tietenkin ansaitsevat hyvityksen.

kana. Hän näkee ja käsittää nyt itsensä sellaisena kuin hän on imartelun ja itsensä pettämisen koristeita vailla. Hän lukee elämänsä kirjan ja pysähtyy katsojana silmäilemään kilpatannerta, jonka hän on jättämäisillään. Hän tietää ja tuntee oikeiksi kaikki häntä kohdanneet kärsimykset.

Kys. — Tapahtuuko tämä kaikille?

Teos. — Kaikille poikkeuksetta. Erittäin hyvät ja pyhät ihmiset näkevät, niin on meille opetettu, ei ainoastaan sen elämän, josta ovat lähtemäisillään, vaan monta edellistäkin elämää, joissa he ovat avanneet alulle ne syyt, mitkä tekivät heidät sellaisiksi, kuin he olivat äsken päätyneessä elämässä. He tuntevat karman lain kaikessa majesteettiudessaan ja oikeudenmukaisuudessaan.

Kys. — Onko ennen uutta ruumistusta jotakin tätä vastaavaa?

Teos. — On. Niinkuin ihminen kuolinhetkellään katsoo taakseen ja näkee koko menneen elämänsä, siten hetkellä, jolloin minä taas syntyy maan päälle ja herää deevakhaanitulastaan, se katsoo eteenpäin, näkee sen elämän, joka sitä odottaa, ja ymmärtää syyt, jotka ovat siihen johtaneet. Hän ymmärtää ja näkee tulevaisuuden, sillä deevakhaanin ja jälleentyntymisen rajakohdassa *minä* saa takaisin täyden manastietoisuutensa ja tulee lyhyeksi hetkeksi siksi jumalaksi, joka hän oli, ennenkuin hän karman lakia totellen ensi kerran astui alas aineeseen ja ruumistui ensimmäiseen lihalliseen ihmiseen. »Kultainen lanka» näkee kaikki »helmensä», yhtäkään pois jättämättä.

Mitä tuhoutumisella todella tarkoitetaan

Kys. — Olen kuullut muutamien teosofien puhuvan kultaisesta langasta, johon heidän elämänsä ovat pujotetut. Mitä he tällä tarkoittavat?

Teos. — Hindulaisissa pyhissä kirjoissa sanotaan, että se, mikä aikakausittani ruumistuu, on *sutraatmaa*, joka kirjaimellisesti merkitsee »lanka-sielu». Se on aivan sama kuin ruumistuva minä — manas yhtyneenä *buddhiin* —, joka liittää itseensä manaksen muistot kaikista edellisistä elämistämme. Sitä nimitetään siten,

koska tuo yksi lanka yhdistää ihmisen elämien pitkän sarjan, niinkuin helmet ovat lankaan pujotetut. Eräässä Upanishadissa verrataan näitä aina uudistuvia jälleensyntymisiä kuolevaisen elämään, jossa uni ja valvominen säännöllisesti vaihtelee.

Kys. — Tunnustan, että tämä ei tunnu oikein selvältä, ja sanonpa miksi. Heräävälle ihmiselle alkaa uusi päivä, mutta hän on sielultaan ja ruumiltaan sama kuin edellisenä päivänä. Sitä vastoin jokaisessa ruumistuksessa muuttuvat täydellisesti ei ainoastaan ulkonainen kuori, sukupuoli ja persoonallisuus, vaan henkiset ja psyykkiset kyvytkin. Vertaus ei siis minusta ole oikein paikallaan. Unesta heräävä ihminen muistaa aivan selvästi, mitä hän eilispäivänä teki, mitä sitä edellisenä päivänä ja vielä kuukausia ja vuosia sitten. Mutta kukaan meistä ei vähääkään muista entistä elämänsä tai edes yhtä tosiseikkaa tai tapausta siitä... Saatan aamulla unohtaa, mitä yöllä olen uneksinut, mutta tiedänpä kuitenkin nukkuneeni ja nukkuessa eläneeni. Mutta mitä muistoa minulla voi olla viimeisestä ruumistuksestani kuoleman hetkeen asti? Kuinka saatte tämän sopimaan yhteen?

Teos. — Muutamat ihmiset todella eläessäänkin muistavat entiset ruumistuksensa, mutta he ovat buddhoja ja vihittyjä. Joogit sanovat tätä samma-sambuddhaksi eli koko entisten ruumistusten sarjan tietämiseksi.

Kys. — Mutta kuinka me tavalliset kuolevaiset, jotka emme ole saavuttaneet s a m m a - s a m b u d d h a a, tämän vertauksen käsittäisimme?

Teos. — Tutkimalla sitä ja koettamalla tarkemmin ymmärtää unen kolmea lajia ja luonnetta. Uni on ihmiselle ja eläimelle yleinen muuttumaton laki, mutta on erilaatuista unta ja vielä moninaisempia unennäköjä.

Kys. — Tämä vie meidät toiseen aiheeseen. Palatkaamme materialistiin, joka tosin ei kiellä unia — se kävisikin vaikeaksi —, mutta kieltää ylimalkaan kuolemattomuuden ja erittäinkin oman yksilöllisyytensä eloon jäämisen.

Teos. — Ja materialisti on tietämättään oikeassa. Joka ei sisänsään tunne sielunsa kuolemattomuutta eikä usko siihen, hänen

sielunsa ei koskaan tule buddhi-taidshaasaksi, vaan pysyy pelkäänsä manaksena, ja manakselle yksinänsä ei kuolemattomuus ole mahdollinen. Voidakseen elää tietoista elämää tulevassa maailmassa, ihmisen täytyy ensinnäkin uskoa siihen elämään maallisen olemassaolonsa aikana. Näihin kahteen Salaisen Tieteen mietelmään perustuu kaikki filosofia, joka koskee kuoleman jälkeistä tietoisuutta ja sielun kuolemattomuutta. Minulle annetaan aina sen ansion mukaan. Ruumiin hajottua alkaa minälle joko aivan hereillä olevan tietoisuuden aika tai sekasotkuisten unien tila tai nukkuminen, joka on täysin unia vaille eikä eroa tuhoutumisesta; nämä ovat kolme unitilaa. Jos fysiologimme unien ja näkyjen syyksi löytävät sen, että olemme tietämättämme valmistaneet ne hereillä ollessamme, niin miksei voida myöntää samaa *kuoleman jälkeisistä* unista? Toistan vielä: *kuolema on unta*. Kuoleman jälkeen alkaa sielun henkisten silmien edessä näytelmä sen ohjelman mukaan, jonka olemme oppineet ja usein itse tietämättämme sepittäneet: alkaa *oikeiden* uskomustemme tai itsemme luomien harhakuvien käytännössä toteuttaminen. Metodisti on pysyvä metodistina, muhamettilaisena, ainakin jonkin aikaa — jokaisen itsensä luomassa ja laittamassa maailmassa, täydellisessä houkan paratiisissa. Tällaiset ovat elämän puun hedelmät *kuoleman jälkeen*. Se että uskotaan tai ollaan uskomatta tietoiseen kuolemattomuuteen, ei luonnollisesti voi vaikuttaa itse asian ehdottomaan todenperäisyyteen, kun se kerran on olemassa; mutta jos itsenäiset eli erotetut olennot uskovat tai ovat uskomatta tuohon kuolemattomuuteen, ei se voi olla antamatta asialle eri väritystä sitä sovellettaessa kuhunkin näistä olennoista. Alatteko nyt ymmärtää?

Kys. — Luulenpa niin. Materialisti ei usko mihinkään, jota ei voida, hänelle todistaa viiden aistimme havaitsemin tosiseikoin ja yksinomaan niihin perustuvin tieteellisin johtopäätöksiin, huolimatta aistiemme, puutteellisuudesta, ja hyljäten kaikki henkiset ilmiöt hän pitää elämää ainoana tietoisena olemassaolona. Näin ollen heille tulee tapahtumaan uskonsa mukaan. He kadottavat

persoonallisen minänsä ja vaipuvat unettomaan uneen uuteen heräämiseensä asti. Onko niin?

Teos. — Jotenkin niin. Muistakaa itse asiassa aivan yleistä oppia kahdenlaisesta tietoisesta olotilasta — maallisesta ja henkisestä. Jälkimmäistä on pidettävä todellisena juuri siitä syystä, että siinä asustaa ikuinen, vaihtumaton ja kuolematon monadi. Ruumistuva minä sitä vastoin pukeutuu aina uusiin vaatteisiin, jotka ovat aivan erilaiset kuin edellisessä ruumistuksessa, ja joissa kaikki muu paitsi sen henkinen perikuva on pakotettu niin perin pohjin muuttumaan, ettei jää jälkeäkään.

Kys. — Kuinka niin? Voiko tietoinen, maallinen ->minäni-> hävitä ei ainoastaan ajaksi, kuten materialistin tietoisuus, vaan niin täydellisesti, ettei siitä jää jälkeäkään?

Teos. — Meidän oppimme mukaan sen täytyy hävitä, jopa aivan tyystin paitsi sitä perinssiippiä, joka yhdyttyään monadiin samalla tulee puhtaasti henkiseksi ja häviämättömäksi ainekeksi, ikuisesti yhdeksi monadin kanssa. Mutta mitä tulee piintyneeseen materialistiin, jonka persoonalliseen »minään» buddhi ei ole koskaan heijastunut, niin kuinka tämä buddhi voisi viedä mukanaan ikuisuuteen osastakaan maallisesta persoonallisuudesta? Teidän henkinen »minänne» on kuolematon, mutta nykyisestä itses-tänne se voi ikuisuuteen kuljettaa ainoastaan sen, mikä on tullut kuolemattomuuden arvoiseksi, nimittäin ainoastaan tuoksun kuoleman niittämästä kukasta.

Kys. — Hyvä, entäs kukka, maallinen »minä» ?

Teos. — Niinkuin kaikki menneet ja tulevat kukat, jotka ovat kukoistaneet ja tulevat kukoistamaan emäöksässä, *sutraatmaassa*, yhden juuren eli buddhin lapsia kaikki — tämäkin kukka on mullaksi muuttuva. Nykyinen minänne, niinkuin itekin tiedätte, ei ole edessäni istuva ruumis eikä vielä sekään, mitä sanoisin manas-sutraatmaaksi, vaan se on sutraatmaa-buddhi.

Kys. — Mutta tämä ei tee minulle lainkaan selväksi, miksikä sanotte kuoleman jälkeistä elämää kuolemattomaksi, rajattomaksi ja todelliseksi ja maallista elämää ainoastaan harhakuvaksi, illuusioksi, sillä onhan haudan takaisella elämälläkin rajansa, olkootpa

ne sitten kuinka paljon avarammat tahansa kuin maallisen elämämme rajat.

Teos. — Epäilemättä, ihmisen henkinen minä liikkuu ikuisuudessa kuin heiluri syntymän ja kuoleman hetkien välillä. Mutta vaikka nämä hetket, jotka ovat maallisen elämänsä ja henkisen rajalla, kestävätkin vain jonkin aikaa ja vaikka ikuisuudessa onkin vain rajoitettu luku tällaisia väliaikoja unen ja heräämisen, illuusion ja todellisuuden välillä, niin toiselta puolen henkinen toivioiretkeilijä on ikuinen. Ja siis ainoa todellisuus sen pyhiinvaelluksen kestäessä, jota me nimitämme »jälleensyntymien kiertokulkuksi», ovat meidän käsityksemme mukaan ne hetket ihmisen kuoleman jälkeisessä elämässä, jolloin hän ruumiista vapautuneena katsoo silmästä silmään totuutta eikä ohimenevien maallisten elämänsä kangastuksia. Nuo väliajat, huolimatta rajoituksestaan, eivät estä minää sen alituisessa täydellisyyteen pyrkimisessään kulkemasta poikkeamatta, vaikka asteittain ja hitaasti, tietään viimeistä kirkastustaan kohti, jolloin se päämääräänsä päästyään tulee jumalaiseksi olennoksi. Nämä väliasteet ja portaat auttavat sitä lopullista päämaalia kohden eivätkä ole esteenä; eikä ilman sellaisia rajoitettuja aikoja jumalainen minä koskaan voisi päästä matkansa lopulliseen päähän. Olen jo kerän tutunomaista kuvaa käyttäen verrannut *minää* eli *yksilöllisyyttä* näyttelijään ja sen monia eri ruumistuksia »rooleihin», osiin. Sanoisitteko te näitä osia tai niiden pukuja itse näyttelijän yksilöllisyydeksi? Välttämättömyyden kiertokautena, joka kestää aina *parinirvaanan* kynnykselle asti, minä on pakotettu, kuten näyttelijä, näyttelemään monia osia, jotka voivat olla sille epämieluisiakin. Mutta niinkuin mehiläinen kokoaa hunajan joka kukasta, jättäen kaiken muun maan matojen saaliiksi, niin tekee henkinen yksilöllisyytemme, sutraatmaa eli minä. Kooten jokaisesta persoonallisuudesta, johon karma pakottaa sen ruumistumaan, ainoastaan henkisten kykyjensä ja itsetietoisuutensa jumaljuomaa, se yhdistää ne kaikki yhdeksi kokonaisuudeksi ja astuu kotelostaan kiikastettuna dhjaan tshoohanina. Mutta vahinko on niiden maallisten persoonallisuuksien, joista se ei voinut mitään

koota., Ne persoonallisuudet eivät tosiaankaan voi tietoisesti elää kauemmin kuin maallisen elinaikansa.

Kys. — Näyttää siis siltä, että maalliselle persoonallisuudelle kuolemattomuus kuitenkin on ehdonalainen. Eikö kuolemattomuus siis ole itsessään ehdoton?

Teos. — Ei lainkaan. Mutta kuolemattomuus ei koske *olematonta*: mikä on satia eli lähtee satista, sillä on ehdoton kuolemattomuus ja ikuisuus. Aina on hengen vastapuoli, ja kuitenkin ne kaksi ovat yhtä. Tämän kaiken sisin olemus, so. henki, voima ja aine, eli kolme yhdessä, on yhtä aluton kuin loputon. Mutta tämän kolminaisen yhteyden ruumistuksissaan hankkima muoto, sen ulkopuolisuus on varmasti ainoastaan persoonallisten käsitystemme harhakuva. Sentähden me sanomme nirvaanaa ja kaikkiallista elämää todellisuudeksi ja luemme maallisen elämän ynnä maallisen persoonallisuuden, vieläpä sen deevakhaanisen olotilankin, harhojen valtakuntaan.

Kys. — Mutta miksikä siinä tapauksessa sanotte unta todellisuudeksi ja hereillä oloa harhaksi?

Teos. — Se on vain vertaus asian käsittämisen helpottamiseksi, ja maalliselta käsityskannaltamme katsoen se on aivan paikallaan.

Kys. — En sittenkään ymmärrä, jos vastainen elämä perustuu oikeuteen ja maallisten kärsimystemme hyvin ansaittuun hyviytykseen, miksikä materialistien persoonallisuudesta ei jäisi muuta jäljelle kuin kuihtunut kukkahylky, vaikka monetkin heistä ovat todella hyväsydämisinä, kunnon miehiä.

Teos. — Sellaista ei ole väitettykään. Ei kukaan materialisti, kuinka uskoa vailla hän lieneekin, voi ainiaaksi kuolla koko henkiseen yksilöllisyyteensä nähden. Sanottiin ainoastaan, että materialistin tietoisuus voi kadota joko kokonaan tai osaksi, niin ettei hänen persoonallisuudestaan jää tietoista jäännöstä.

Kys. — Mutta totta kai tämä on tuhoutumista?

Teos. — Ei suinkaan. Joku voi pitkällä rautatiematkalla siikeästi nukkua monen asemanvälin ohi ilman pienintäkään muis-toa tai tietoisuutta, herätä taas jollakin asemalla ja jatkaa matkaansa monen muun pysäkin ohi, kunnes hän on päässyt mat-

kansa päähän. Mainitsin kolme unitilaa: mikä on unennäköjä vailla, mikä sekasotkuinen ja mikä niin todellista, että unet nukukujasta tuntuvat täydeltä todelta. Jos uskotte jälkimmäiseen, miksette voi uskoa edelliseen? Millaiseen jälkielämään ihminen on uskonut ja millaista toivonut, sellaisen hän saakin. Joka ei ole odottanut mitään elämää tulevaksi, sillä on väliaika ennen uutta syntymää oleva aivan tyhjää ja olemattomuuden kaltaista. Tämä on niinkuin jo sanoin, sen ohjelman toteuttamista, jonka materialistit itse ovat luoneet. Mutta on kyllä, niinkuin sanoitte, monenlaisia materialisteja. Itsekäs ja pahanluontoinen egoisti, joka ei koskaan ole vuodattanut kyyneleitä muun kuin itsensä tähden, joka uskomattomuutensa lisäksi on täydellisesti välinpitämätön koko maailmaa kohtaan, on kuoleman kynnyksellä pakotettu ainiaaksi luopumaan persoonallisuudestaan. Tätä persoonallisuutta ei myötätunnon siteet kiinnitä ympäröivään maailmaan eikä hän siksi voi mitenkään pitäytyä kiinni *sutraatmaassa*, ja siitä seuraa, että viimeisellä hengenvedolla jokainen side näiden kahden välillä on katkaistu. Kun ei sellaisella materialistilla ole deevakhaania, tulee sutraatmaa ruumistumaan melkein paikalla. Mutta ne materialistit, jotka eivät ole rikkoneet muussa kuin uskomattomuudessaan, nukkuvat vain yhden asemanvälin. Ja on tuleva aika, jolloin nämä entiset materialistit huomaavat olevansa ikuisuudessa ja ehkä katuvat, että ovat kadottaneet yhdenkin päivän, yhdenkin asemapaikan ikuisesta elämästään.

Kys. — Mutta eikö olisi oikeampaa sanoa, että kuolema on syntymistä uuteen elämään tai uudestaan palaamista ikuisuuteen?

Teos. — Kuinka haluate. Mutta muistakaa, että on erilaisia syntymisiä ja että on »kuolleena syntyneitä», jotka ovat luonnon *epäonnistumia*. Sitä paitsi ottaen huomioon länsimaiset tietyt käsitykset aineellisesta elämästä, ovat sanat »elävä» ja »olento» aivan sopimattomat kuoleman jälkeisestä, aivan subjektiivisesta, itsekohtaisesta tilasta puhuttaessa. Muutamia filosofeja lukuunottamatta, joita ei paljon lueta ja jotka itsekkin ovat niin sekavia, etteivät osaa antaa selvää kuvaa siitä, ovat länsimaalaisten käsitykset elämästä ja kuolemasta tulleet niin ahtaiksi, että ne toi-

seita puolen ovat johtaneet karkeaan materialismiin ja toiselta puolen vielä aineellisempiin käsityksiin toisesta elämästä, jota spiritualistit ovat suvimaallaan kuvanneet. Siellä ihmisten sielut syövät, juovat, menevät naimisiin ja elävät aivan yhtä aistillisessa paratiisissa kuin Muhammedin ja vielä vähemmän järjellisessä. Eivätkä sivistymättömien kristittyjen käsitykset tavallisesti ole sen parempia; ne ovat melkein vielä aineellisempia. Typistettyine enkeleineen, pasuunoineen, kultaharppuineen ja aineellisine helvetintulineen näyttää kristittyjen taivas joltakin joulunäytelmän satukuvaelmalta.

Näiden ahtaiden käsitysten vuoksi on teidän niin vaikeata ymmärtää tätä. Juuri sentähden, että ruumiista lähteneen sielun elämä sisältäessään todellisuuden koko elävyyden, kuten muutamammat unet, kuitenkin on vailla maallisen elämän kaikkia ulko-kohtaisia muotoja, juuri sen tähden ovat itämaiset filosofit veranneet sitä uninäkyihin.

Selvät nimitykset selville asioille

Kys. — Ettekö usko, että käsityksemme näiden »prinsiippien» tehtävistä ja toiminnoista ovat niin sekavat sentähden, ettei ole mitään lopullista ja vahvistettua nimitystä kullekin ihmisen »prinsiipille»?

Teos. — Sitä olen itsekin ajatellut. Koko hämmennys on syntynyt seuraavasti: me aloitimme esityksemme ja keskustelumme »prinsiipeistä» käyttämällä niiden sanskriitinkielisiä nimiä sen sijaan, että meidän heti olisi pitänyt keksiä vastaavat englanninkieliset sanat teosofeja varten. Meidän täytyy nyt yrittää korjata tämä epäkohta.

Kys. — Teette oikein, koska siten voitaneen välttää yhä lisääntyvä sekaannus; minusta näet näyttää, ettei ole kahtakaan teosofista kirjailijaa, jotka tähän mennessä olisivat käyttäneet samaa nimeä samasta »prinsiipistä».

Teos. — Sekaannus on kuitenkin enemmän näennäinen kuin todellinen. Olen kuullut joidenkuiden teosofien lausuvan julki

hämmästyksensä ja arvostelunsa muutamien kirjoitelmien johdosta, jotka käsittelevät näitä »prinsippejä»; mutta kun kirjoitelmia tutkittiin, oli pahin erehdys niissä se, että oli käytetty sanaa »sielu» kaikista kolmesta periaateesta tekemättä mitään eroa niiden välillä. Ensimmäinen ja samalla varmasti selkein teosofisista kirjailijoistamme, Mr. A. P. Sinnett, on laatinut muutamia tyhjentyviä ja erinomaisesti kirjoitettuja lauseita »Korkeammas-ta Itsestä» *) Jotkut ovat käsittäneet väärin hänenkin todellisen tarkoituksensa, koska hän on käyttänyt sanaa »sielu» yleisessä merkityksessä. Tässä luen teille vielä muutamia lauseita, joista näette, kuinka selvää ja tyhjentyvää on kaikki, mitä hän asiasta kirjoittaa:

» ... Kun ihmissielu kerran on heitetty kehityksen virtaan inhimillisenä yksilönä**), se kulkee vuorotellen fyysisten ja ver-raten henkisten olemisen kausien lävitse. Karmallisten taipumus-tensa ohjaamana se kulkee luonnossa tasolta tasolle, tilasta ti-laan, eläen ruumistuneena karman edeltä määräämän elämän ja sovitellen edistystään olosuhteiden rajoitusten mukaan; ja luoden uutta karmaa käyttämällä tilaisuuksia oikein tai väärin se kun-kin fyysisen elämän jälkeen palaa henkiseen olomuotoon (deevakhaaniin) kaamalookan välitilan kautta — nauttiakseen lepoa ja virkistystä ja sulattaakseen olemukseensa 'maan päällä' eli fyysisen olomuodon kestäessä saavuttamansa elämäkokemuksen, mikä silloin merkitsee yhtä paljon kosmista edistystä. Tämä näkö-kanta herättää lisäksi monia rinnakkaispäätelmiä kenessä taha-sa, joka asiaa ajattelee; esim. että tajunnan siirtyminen kaamalooka-sta deevakhaaniseen tilaan välttämättä tapahtuu asteittain***);

*) Kts. Transactions of the *London Lodge of the Theos. Soc.*, N:o 7, loka-kuu 1886.

**) "Jälleensyntyvä minä" eli "inhimillinen sielu", kuten hän sitä nimitti, hindulaisten *syruumis*.

***) Tämän "siirron" pituus riippuu kuitenkin ruumiista vapautuneen mi-nän entisen persoonallisuuden henkevyysasteesta. Niille, joiden elämä oli erityisen henkevä, tämä siirto on, joskin asteittainen, sangen nopea, Aika pitenee niille, joilla on materialistisia taipumuksia.

että itse asiassa mikään jyrkkä raja ei erota eri henkiloja toisistaan; että henkiset ja fyysiset tasotkaan, kuten elävien ihmisten psyykkiset kyvyt osoittavat, eivät ole niin toivottomasti toisiltaan suljetut, kuin materialistiset teoriat olettavat; että luonnon kaikki olomuodot ovat yhtäaikaan ympärillämme ja avoinna erilaisille havaintokyvyille; jne. . . . On selvää, että fyysisen elämän aikana henkilöt, joilla on psyykkisiä kykyjä, pysyvät kosketuksessa ylifyysisien tajunnantasojen kanssa; ja vaikka useimmilla ihmisillä ei niitä kykyjä olekaan; niin me kaikki kykenemme — kuten jo uni-ilmiöt ja etenkin. . . . sonnambulismien ja mesmerismin ilmiöt osoittavat — astumaan sellaisiin tajunnantiloihin, joissa viidellä fyysisellä aistilla ei ole mitään tekemistä. Emme — nim. sielut meissä — ole aivan niinkään tuuliajolla aineen valtamerellä. Meillä on selvästi jäljellä jatkuva harrastus tai oikeudet siihen rantaan, josta hetkeksi olemme ajautuneet pois. Emme näin ollen tyhjentävästi kuvaa ruumistumisprosessia, kun puhuessamme *vuorottaisesta* elämästä fyysisillä ja henkisillä tasoilla esitämme sielun ehjänä ja kokonaisena olentona pujahtamassa kokonaan toisesta olemisen tilasta toiseen. Oikeampi tapahtumasarjan määrittely osoittaisi varmaan, että ruumistuminen tälle luonnon fyysiselle tasolle on tuloksena sielusta tapahtuvasta ulosvalunnasta. Hengen valtakunta pysyy koko ajan sielun varsinaisena kotina, jota sielu ei koskaan jätä kokonaan; ja *sitä sielun ruumiillistumatonta osaa, joka pysyväisesti asustaa henkisellä tasolla, voidaan ehkä sopivasti nimittää korkeammaksi itseksi.*»

Tämä »korkeampi itse» on *aatmaa*, ja tietenkin se on »ruumiillistumatonta», niinkuin Mr. Sinnett sanoo. Eipä se koskaan minikäänlaisissa olosuhteissa voi tulla »objektiiviseksi», ulkokohtaiseksi, edes korkeimmallekaan henkiselle havainnolle. Sillä *aatmaa* eli »korkeampi itse» on todellisuudessa Brahma, *Absoluutti* ja siitä erottamaton. *Samaadhin* hetkinä vihityn korkeampi henkinen tajunta on kokonaan häipynyt *ainoaan* olemukseen, joka on *aatmaa*, eikä sentähden mikään voi olla sille ulkokohtaista, kun se kerran on yhtä kokonaisuuden kanssa. Nyt muutammat teosofit ovat tottuneet käyttämään sanoja »Itse» ja »minä» saman-

merkityksisinä, kuvaten sanalla »Itse» ainoastaan ihmisten korkeampaa yksilöllistä jopa persoonallistakin »itseä» eli *minää*, kun itse asiassa tätä sanaa ei koskaan pitäisi käyttää muusta kuin *ainoasta kaikkiallisesta Itsestä*. Siitä sekaannus. Puhuessamme manaksesta, »syyruumista», voimme nimittää sitä — kun sisällytämme siihen buddhisen säteilyn — »*korkeammaksi minäksi*», mutta ei koskaan »*korkeammaksi Itseksi*». Sillä ei buddhikaan, »henkinen sielu», ole *Itse*, vaan ainoastaan *Itsen* käyttöväline. Kaikki muut »*itset*» — kuten »yksilöllinen» itse ja »persoonallinen» itse — mainittakoot puheessa ja kirjoituksessa aina asiaan kuuluvine ja niille ominaisine laatusanoineen.

Niinpä tässä oivallisessa kirjoituksessa »korkeammasta Itsestä» tämä termi on omistettu *kuudennelle prinssiipille* eli buddTiille (tietenkin yhdessä manaksen kanssa, koska ilman sitä yhteyttä ei henkisessä sielussa olisi mitään *ajattelevaa* prinssiippiä eli osaa); ja seurauksena siitä on ollut juuri tuollaisia väärinkäsityksiä. Mitä siinä tarkoitetaan *korkeammalla Itsellä*, selviää väitteestä: »vasta seitsemän vuoden vanhana lapsi saavuttaa *kuudennen* prinssiippinsä eli tulee siveellisesti vastuunalaiseksi olenoksi, joka kykenee luomaan karmaa». Sentähden ansiokas tekijä on oikeutettu selittämään, että kun »korkeampi Itse» on astunut inhimilliseen olentoon ja kyllästyttänyt persoonallisuuden — muutamissa hienoimmissa puolissa vain — omalla tajunnallaan, »saattavat psyykkisiä kykyjä omaavat henkilöt silloin tällöin hienompien aistiensa avulla havaita tämän korkeamman Itsen». Mutta siten ovat ne, jotka omistavat termin »korkeampi Itse» ainoastaan kaikkialliselle jumalaiselle prinssiipille, oikeutetut käsittämään hänet väärin. Sillä kun luemme, tuntematta edeltäkäsintä tätä metafyyssisten termien kirjavuutta *) että »korkeampi itse samalla kun se täydellisesti ilmenee fyysisellä tasolla . . . kuitenkin pysyy tajuisena henkisenä

*) »*Metafyyssisten termien kirjavuus*» koskee tässä ainoastaan niitä vaihtelevia sanoja, joilla itämaalaisia nimityksiä on käännetty. Sillä tähän päivään mennessä ei ole koskaan ollut sellaisia termejä englanninkielessä, jonka tähden jokaisen teosofin nyt täytyy itse keksiä omat terminsä ilmaistaakseen ajatuksiaan. Onpa näin ollen tullut aika, että vahvistetaan täsmällinen nimien käyttö.

minänä sitä vastaavalla luonnon tasolla», — olemme alttiit näkemään »aatmaan» tämän lauseen »korkeammassa itsessä» ja »manaksen» eli pikemmin buddhi-manaksen lauseen »henkisessä minässä», ja siten empimättä arvostelemaan koko asian vääräksi.

Jotta vastedes voitaisiin välttää harhaan johtavia tulkintoja, tahdon tässä kääntää sanatarkasti englanninkielelle okkultiset itämaalaiset nimitykset ja tarjoan käännökseni vastaiseen käyttöön.

<p><i>Korkeampi</i> Itse on</p>	<p>aatmaa, kaikkiallisen ja <i>ainoan Itsen</i> erot- amatton säde. Se on jumala meidän <i>yllä-</i> <i>me</i> pikemmin kuin jumala meissä. Onnelli- nen se ihminen, joka onnistuu sillä kylläs- tämään <i>sisäisen minänsä!</i></p>
<p><i>Henkinen,</i> <i>jumalainen</i> minä on</p>	<p>henkinen sielu eli <i>buddhi</i> läheisessä yhtey- dessä <i>manakseen</i>, järkiprinsiippiin, jo- ta ilman se ei olekaan mikään <i>minä</i>, vaan ainoastaan aatmaan <i>käyttöväline</i>.</p>
<p><i>Sisäinen</i> eli <i>korkeampi</i> »minä» on</p>	<p><i>manas</i>, ns. »viides» prinssiippi riippumatta buddhista. Järkiprinsiippi on henkinen minä ainoastaan sulautuneena <i>yhdeksi</i> buddhin kanssa; kellään materialistilla ei otaksuta olevan <i>sellaista</i> minää, olkoot hänen älylli- set kykynsä kuinka suuret tahansa. Se on alati pysyvä <i>yksilöllisyys</i> eli »jälleensynty- vä minä».</p>
<p><i>Alempi</i> eli <i>persoonallinen</i> »minä» on</p>	<p>fyysinen ihminen yhdessä <i>alemman</i> itsen kanssa, eläimellisine vaistoineen, intohimoi- neen, haluineen jne. Sitä sanotaan »vääräk- si persoonallisuudeksi», jonka muodostaa <i>alempi manas</i> yhtyneenä kaamaruupaan ja joka toimii fyysisen ruumiin ja sen haamun eli »kaksoisruumiin» välityksellä.</p>

Jäljellä oleva »prinsiippi», »praana» eli »*elämä*», on tarkasti puhuen oikestaan aatmaan — so. kaikkiallisen elämän ja *ainoan Itsen* — säteilevää voimaa eli energiaa, *Sen* alempi eli paremmin sanoen (vaikutuksiltaan) fyysisempi, ilmenevä olemuspuoli. Praana eli elämä läpitunkee objektiivisen maailmankaikkeuden koko olemisen ja sitä nimitetään »prinsiipiksi» ainoastaan sen takia, että se on elävän ihmisen välttämätön tekijä ja *deus ex machina*.

Kys. — Tämä jako, huomattavasti yksinkertaisempi eri yhdistelmissään, vastaa mielestäni paremmin tarkoitustaan. Toinen on liian metafyyssinen.

Teos. — Jos ulkopuoliset samoin kuin teosofit voisivat siihen tyytyä, tekisi se epäilemättä asiat helpommin käsitettäviksi.

X

Ajattelevan **prinsiippimme** luonto

Minän mysteeri

Kys. — Siinä kohdassa, jonka vastikään lainasitte »Buddhalaisesta Katkismuksesta», huomasin ristiriitaisuuden, jonka tahtoisin selitettäväksi. Siinä sanottiin, että s k a n d h a t — muisti niihin luettuna — muuttuvat jokaisessa uudessa ruumistuksessa. Ja kuitenkin väitetään, että edellisten elämien heijastuksen, jonka sanotaan kokonaan muodostuvan s k a n d h o i s t a, »täytyy jäädä olemaan». Tällä hetkellä en ole mielessäni aivan selvillä siitä, mikä oikeastaan jää eloon, ja tahtoisin kuulla siitä selvityksen. Mikä se on? Onko se ainoastaan tuo »heijastus» vai s k a n d h a t vai aina sama minä, manas?

Teos. — Olen juuri selittänyt, että ruumistuva prinssiippi eli se, mitä me sanomme jumalaiseksi ihmiseksi, on häviämätön elämän kiertokautena: häviämätön ajattelevana *olentona* ja myöskin eeterisenä muotona. »Heijastus» on ainoastaan deevakhaanisen ajan henkiseksi tullut *muisto entisestä persoonallisuudesta* — hra A:sta tai rva B:stä —, jonka kanssa *minä* samaistuu tuona aikana. Koska deevakhaani-aika on vain maaelämän jatkoa, niin sanoakseni — vasta päättyneen elämän harvojen onnellisten hetkien paras ydin yhteen jaksoon koottuna —, niin täytyy *minän* samaistaa itsensä tuon maaelämän *persoonallisen* tietoisuuden kanssa, jotta siitä jäisi jotakin jäljelle.

Kys. — Tämä merkitsee, että minä, huolimatta jumalaisesta luonnostaan, viettää tuon kahden ruumistuksen välisen ajan jon-

*kinlaisessa henkissä hämäryydessä eli hetkellisessä mielipuo-
suuden tilassa?*

Teos. — Pitäkää sitä millaisena mielitte. Uskoessamme, että paitsi *Ainoaa* Todellisuutta ei ole olemassa muuta kuin haihtuvia harhoja — koko maailmankaikkeus siihen luettuna, — emme katso sitä mielipuoisuudeksi vaan maallisen elämän aivan luonnolliseksi seuraukseksi eli kehitykseksi. Mitä on elämä? Se on kimppu mitä erilaisimpia kokemuksia, päivittäin vaihtelevia ajatuksia, tunteita ja mielipiteitä. Nuoruudessamme olemme usein suuresti hurmaantuneina kiintyneet ihanteeseen, johonkin sankariin tai sankaritaraan, jota koetamme seurata ja jonka koetamme herättää itsesämme eloon; muutamia vuosia myöhemmin, kun nuoruuden tuntemme raikkaus on häipynyt ja me olemme talttuneet, olemme jo valmiit nauramaan haaveillemme. Ja kuitenkin oli kerran aika, jolloin niin yhdistimme oman persoonallisuutemme mielessämme ihannoimaamme persoonallisuuteen — varsinkin jos se oli elävä olento —, että aivan sulauduimme ja hukuimme ihanteeseemme. Voidaanko viisikymmenvuotiasta sanoa samaksi olenoksi kuin hän oli kahdenkymmenen iässä? *Sisäinen* ihminen on sama; ulkonaisesti elävä persoonallisuus on täydellisesti muuttunut ja vaihtunut. Sanoisitteko näitäkin ihmisen henkisen tilan vaiheita mielipuoisuudeksi?

Kys. — Miksikä t e sitten niitä nimittäisitte, ja ennen kaikkea, kuinka selittäisitte toisen pysymisen ja toisen häviämisen?

Teos. — Meillä on oppimme valmiina, ja meille ei siitä ole vaikeuksia. Asian ymmärtämisen avain on mieleemme kaksinainen tietoisuus ja myöskin älyprinsiipin kaksiluontoisuus. On olemassa henkinen tietoisuus — manas-järki buddhin valaisemana, joka subjektiivisesti, omakohtaisesti käsittää abstraktioita, ajatusperäisiä asioita; ja on aistitietoisuus (alempi memas-valo), joka on fyysisistä aivoistamme ja aisteistamme erottamaton. Koska jälkimmäinen tietoisuus on aivojen ja fyysisten aistiemme alainen ja samalla niistä aivan riippuva, täytyy sen tietenkin kuihtua ja lopulta kuolla aivojen ja ruumiillisten aistien hävittyä. Ainoastaan henkinen tietoisuus, jonka juuret ovat ikuisuudessa, jää

eloon ja elää ainiaan, ja sitä voidaan sen vuoksi pitää kuolematomana. Kaikki muu kuuluu ohimenevien illusioiden, harhakuvien joukkoon.

Kys. — Mitä oikeastaan tarkoittatte illuusiolla eli harhakuvalla tässä tapauksessa?

Teos. — Sitä kuvaillaan ihmeellisen hyvin äsken mainitussa Mr. A. P. Sinnetin tutkielmassa »Korkeammasta Itsestämm«, jossa sanotaan:

»Käsiteltävänä oleva teoria (ajatuksenvaihto *korkeamman minän* ja alemman itsen välillä) sopii aivan hyvin siihen käsitykseen, että se maailma, missä elämme, on harhaan vievä aistimaailma, ja että toiselta puolen luonnon henkiset tasot ovat järki-maailma eli todellisuuden taso. Se luonnon alue, mihin niin sanoakseni pysyvä sielu on juurtunut, on todellisempi kuin se alue, missä sen katoavaiset kukat tulevat esiin lyhyeksi hetkeksi, lakastuakseen ja hajotakseen taas, samalla kuin kasvi hankkii voimaa kasvattaakseen esiin uuden kukan. Otaksukaamme, että ainoastaan kukat olisivat tavallisin aistein tajuttavia, ja että niiden juuret olisivat meille tavoittamattomassa ja näkymättömässä osassa luontoa, niin sellaisen maailman filosofit, jotka aavistaisivat, että on olemassa sellaista kuin juuret toisella olemassaolon tasolla, varmaan sanoisivat kukista: »Nämä eivät ole todellisia kasveja; ne ovat verraten vähäarvoisia, ainoastaan hetkellisiä, harhauttavia ilmiöitä.»

Tätä juuri tarkoitan. Todellisesti pysyvä maailma ei ole se, missä persoonallisten elämien hetkelliset, katoavaiset kukat kukivat, vaan se, missä tietoisuuden juuri on harhojen takana ja ikuisuudessa kasvavana.

Kys. — Mitä tarkoittatte ikuisuudessa kasvavalla juurella?

Teos. — Tällä juurella tarkoitan ajattelevaa olentoa, ruumistuvaa minää, pidettäköön sitä »enkelinä», »henkenä» tai voimana. Aistein tajuttavasta ei muulla ole osaa kuolematomasta elämästä kuin sillä, mikä suoraan kasvaa tästä ylhäisestä näkymättömästä juuresta tai on siihen kiinnittynyt. Tästä seuraa, että kaikki tämän juuren synnyttämät ja kasvattamat ylevät ajatukset, ihan-

teet ja tunteet, jotka elähyttävät persoonallisuutta, tulevat välttämättä pysymään ikuisesti. Mutta mitä tulee fyysiseen tietoisuuteen, joka on tuntevan »alemman» periaatteen (kaamaruopan eli eläimellisen vaiston, jota *manaksen* alempi heijastus valaisee) eli inhimillisen sielun ominaisuus, — niin täytyy sen hävitä. Korkeampi tietoisuus on silloin toiminnassa, kun ruumis nukkuu tai on horroksissa; mutta muistimme huomioi vain heikosti ja epätarkasti — nim. automaattisesti — sellaiset kokemukset, ja usein se ei saa niistä pienintäkään vaikutelmaa.

Kys. — Mutta *kuinka manas, vaikka sanotte sitä nousiksi, »jumalaksi», on niin heikko ruumistuessaan, että todellisuudessa ruumis voittaa ja kahlehtii sen?*

Teos. — Voin vastata samanlaisella kysymyksellä: »miksikä hän, jota pidätte 'jumalien Jumalana' ja 'ainoana elävänä Jumalana' on *niin heikko*, että hän sallii pahan (eli perkeleen) päästä *hänestä* ja kaikista hänen luoduistaan voitolle, sekä silloin, kun hän oli taivaassa, että silloin, kun hän oli tämän maan päällä ruumistuneena?» Te varmaankin taas vastaatte: »Tämä on salaisuus, ja meitä on kielletty tutkistelemasta Jumalan salaisuuksia». Mutta koska me emme ole siinä asemassa oman uskonnon filosofiamme mukaan, niin vastaan, että jollei Jumala astu maan päälle avataarana, ei mikään jumalainen periaate voi olla vioittumatta ja herpautumatta myllertävän eläimellisen aineen vaikutuksesta. Tällä harhojen tasolla erikaltaisuus vie aina voiton yhdenkaltaisuudesta (homogeenisuudesta), ja kuta lähempänä jokin olemus on alkuperäistään, alkuperäistä homogeenisuutta, sitä vaikeampi on tämän jälkimmäisen päästä voimaan maan päällä. Henkisiä ja jumalaisia voimia on uinuvina jokaisessa ihmisolennossa, ja mitä laajemmalle hänen henkinen näkönsä ulottuu, sitä voimakkaampi on hänessä asuva Jumala. Mutta koska harvat ihmiset voivat tuntea sitä Jumalaa, yleensä sääntönä on, että Jumala ajatuksissamme aina on maallisten ja lapsuudesta asti meille tyrkytettyjen käsitysten sitoma ja rajoittama, ja sentähden on teidänkin niin vaikeata käsittää meidän filosofiaamme.

Kys. — *Ja tämä oma minämme on meidän Jumalamme?*

Teos. — Ei suinkaan. »Yksi Jumala» ei ole kaikkiallinen jumaluus, vaan ainoastaan kipinä ainoasta äärettömästä jumaluiden tulimerestä. Meidän *sisässämme* oleva Jumala eli »salassa oleva Isä», on se, mitä me sanomme »*korkeammaksi itseksemme*», *aatmaaksi*. Ruumistuva minämme oli alussa Jumala, niinkuin kaikki Ainoasta Tuntemattomasta Prinsiipistä aikojen alussa ulovaluneet olennot. Mutta sen »langettua aineeseen», kun sen täytyy ruumistua koko kiertokauden aikana sen alusta loppuun asti, se ei enää ole vapaa ja onnellinen jumala, vaan pyhissävaeltajauraukka, joka kulkee voittaakseen takaisin kadottamansa. Voin täydellisemmin vastata teille, jos toistan, mitä *sisäisestä ihmisestä* on sanottu *Isis Unueiled-kirjassa* (II, 593):

»Kaukaisimmasta muinaisuudesta asti *on ihmiskunta* kokonaisuutena *aina ollut varma siitä, että persoonallisen fyysisen ihmisen sisällä on persoonallinen henkinen olento*. Tämä sisäinen olento oli enemmän tai vähemmän jumalainen, riippuen siitä, kuinka lähellä se oli *kruunua*. Mitä lähempi yhteys, sitä valoisampi ihmisen kohtalo, sitä vähemmän vaaroja ulkonaisista olosuhteista. Tämä usko ei ole kiihkoilua eikä taikauskoo, vaan ainainen vaistomainen tunne toisen henkisen, näkymättömän, maailman läheisyydestä, joka maailma ulkonaisen ihmisen aistien kannalta on itsekohtainen, mutta aivan ulkokohtainen sisäiselle minälle. Sen lisäksi he uskoivat, että *on olemassa ulkonaisia ja sisäisiä ehtoja, jotka, vaikuttavat siihen, miten tahtomme määrää toimiamme*. He hylkäsivät fatalismin, siliä fatalismi merkitsee sokean voiman sokeita vaikutusta. Mutta he uskoivat *kohtaloon* (eli *karmaan*), jota kukin ihminen kehdestä hautaan asti lanka langalta kutoo ympärilleen kuin hämähäkki verkkoonsa. Ja tätä kohtaloa hallitsee joko se olento, jota välistä sanotaan suojelusenkeliksi, tai meitä lähempänä oleva astraalinen sisäinen ihminen, joka liiankin usein on lihallisen ihmisen eli *persoonallisuuden* paha haltia. Kumpikin näistä tahtoo ohjata *ihmistä*, mutta jommankumman täytyy voittaa; ja aina näkymättömän taistelun ensi alusta asti tuo ankara ja järkähtämätön *hyvityksen ja koston laki* lähtee liikkeelle ja astuu toimintaan seuraten uskollisesti taistelun vaiheita. Kun

viimeinen lanka on kudottu ja ihminen näyttää kietoutuneen omien tekojensa verkkoon, silloin hän huomaa olevansa kokonaan *itse luomansa* kohtalon vallassa. Silloin se joko kiinnittää hänet kuin simpukan liikkumattomaan kallioon, tai vie hänet pois kuin höyhenen hänen omien tekojensa nostattamassa vihurissa.»

Sellainen on *ihmisen* kohtalo — todellisen minän, ei sen auto- maatin, itsestään käyvän koneen, *kuoren*, jolla on sen nimi. Tämän *ihmisen* on päästävä voitolle aineesta.

Manaksen monimutkainen luonto

Kys. — Mutta te olitte sanoraaisillanne minulle jotakin manak- sen varsinaisesta luonnosta ja siitä, missä suhteessa fyysisen ih- misen s k a n d h a t ovat siihen.

Teos. — Juuri tämä luonto, salaperäinen, monimuotoinen, jo- hon ei voi käydä käsiksi, joka suhteessaan muihin periaatteisiin on melkein varjomainen, juuri se on niin vaikeasti käsitettävissä ja vielä vaikeammin selitettävissä. Manas on »prinsiippi»; ja kui- tenkin se on »olento» ja yksilöllisyys eli minä. Hän on »jumala» ja on kuitenkin tuomittu käymään läpi ruumistusten loppumat- toman sarjan, ja niistä jokaisesta hän on vastuunalainen ja jokai- sen puolesta hänen on kärsittävä. Kaikki tämä näyttää yhtä risti- riitaiselta kuin hämmästyttävältä; ja kuitenkin on satoja henki- löitä, Euroopassakin, jotka täysin ymmärtävät tämän kaiken, sillä he käsittävät minän ei ainoastaan kokonaisuudessaan vaan mo- nissa puolissaankin. Mutta jos tahdon saada ajatukseni ymmär- rettaviksi, minun täytyy alkaa alusta ja esittää minän synty- historia muutamin piirtein.

Kys. — Tehkää niin.

Teos. — Koettakaa kuvitella »henkeä», taivaallista olentoa, millä nimellä sitä mainittaneenkin, joka oikealta luonnoltaan oli juma- lainen, mutta ei kyllin puhdas ollakseen yhtä *Kaiken kanssa*, ja jonka näin ollen on puhdistettava luontoaan, että se lopulta pää- sisi tuohon päämäärään. Se voi tapahtua ainoastaan siten, että se *yksilöllisesti* ja *persoonallisesti*, so. henkisesti ja fyysisesti, käy

lävitse jokaisen kokemuksen ja jokaisen tunteen, mikä on olemassa erilaistuneen maailmankaikkeuden moninaisuudessa. Sen on sentähden koottava kokemuksia alemmista luontokunnista, ja noustuaan olemassaolon portaita yhä korkeammalle askel askelelta sen on lopulta käytävä inhimillisten tasojen kaikkien kokemusten kautta. Oikeassa olemuksessaan se on ajatusta, ja sentähden nimitetäänkin sen monikkoa nimellä maanasaputrat eli »kaikkeuden järjen pojat». Tämä yksilöitynyt »ajatatus» on se, mitä me teosofit sanomme *todelliseksi* inhimilliseksi minäksi, lihan ja luun kuoreen vangituksi ajattelevaksi olennoiksi. Se on varmasti henkinen olento, ei *ainetta*, ja sellaisia olentoja ovat ruumistuvat minät, jotka elähyttävät eläimellisen aineen joukkoa, ihmiskunnaksi sanottua, ja joita nimitetään »jarjiksi» eli *maanasoiksi*. Mutta niin pian kuin he ovat vangitut eli ruumistuneet, tulee heidän olemuksensa kaksinaiseksi; se merkitsee, että ikuisen jumalaisen järjen *säteet*, yksilöllisinä olentoina ajateltuina, saavat kaksinkertaisen luonteen, joista toinen on niiden sisäinen, *oleellinen* kuvastin, taivasta tavoitteleva järki (ylempi *manas*) ja toinen on inhimillinen ajatuskyky eli eläimellinen ajattelu, joka aivojen etevämmyyden vuoksi on järjellinen, kaarnaan päin pyrkivä eli alempi *manas*. Toista vetää buddhi puoleensa, toinen pyrkii alaspäin intohimojen ja eläimellisten halujen asuntoihin. Jälkimmäisillä ei ole sijaa deevakhaanissa, eivätkä ne voi yhtyä jumalaiseen kolminaisuuteen, joka nousee *yhtenäisenä* henkiseen autuuteen. Kuitenkin minä, *manas*-olento, on vastuunalainen kaikista alempien olemuspuoliensa synneistä, aivan niinkuin isä on vastuunalainen lastensa rikoksista, niin kauan kuin nämä ovat alaikäiset.

Kys. — *Onko tämä »lapsi» persoonallisuus?*

Teos. — *On.* Mutta kun sanotaan »persoonallisuuden» kuolevan ruumiin kanssa, ei siinä ole koko totuus. Ruumis, joka oli ainoastaan hra A:n tai rva B:n ulkokohtainen vertauskuva, hajoaa kaikkine skandhoineen, sen näkyvine ilmennyksineen. Mutta kaikki, mitä herra A:lla tai rva B:llä elämän aikana oli *henkisiä* kokemuksia, nim. ylevimmät pyrkimykset, kuolemattomat kiin-

tymykset ja *epäitsekäs* luonto, se jää deevakhaaniajaksi *minään*, joka yhtyy maallisen olennon, näkyvistä poistuneeseen henkiseen osaan. *Näyttelijä* on niin kiintynyt äsken esittämäänsä osaan, että hän näkee siitä unta koko deevakhaanin yön, ja tämä *näky* jatkuu, kunnes hänelle tulee hetki palata elämän näyttämölle uutta osaa näyttämään.

Kys. — Mutta miksikä tämä oppi, jonka väitätte olevan yhtä vanha kuin ajattelevat ihmiset, ei ole saanut sijaa, sanokaamme kristillisessä jumaluusoppissa?

Teos. — Erehdytte, se on saanut, mutta jumaluusoppi on vääristänyt sen aivan tuntemattomaksi, kuten niin monta muutakin oppia. Teologia sanoo *minää* enkeliksi, jonka Jumala syntymähetkelläme antaa meille *pitämään huolta sielustamme*. Teologinen järkeily ei pidä tuota »enkelinä» vastuunalaisena avuttoman »sielu»-raukan rikoksista, vaan pitää sielua rangaistavana kaikkien niin lihan kuin hengen synneistä. Sielu, Jumalan aineeton *henkäys*, jota *väitetään* hänen *luomakseen*, tuomitaan mitä hämmästyttävimmän silmänkääntämistempun avulla palamaan aineellisessa helvetissä kulumatta koskaan loppuun, *) mutta enkeli pääsee rangaistuksesta, käärittyään kokoon valkeat siipensä ja kostutettuaan niitä muutamilla kyynelillä. Niin, ne ovat »*palvelevia henkiämme*», »armon sanansaattajia», ja piispa Mäntin sanojen mukaan ne ovat lähetetyt

————— to f ulfil

Good for salvation's heirs, for us they still

Grieve when we sin, rejoice when we repent. **)

Mutta on päivänselvää, että vaikka kaikkia piispoja maan päällä pyydetäisiin määrittelemään kerta kaikkiaan, mitä he tarkoittavat *sielulla* ja sen toiminnoilla, kykenisivät he siihen yhtä vähän, kuin osoittamaan meille järjellisyiden merkkiäkään oikeaoppisessa uskossa!

*) Koska se on »palamattoman *asbestin* luontoinen», niinkuin eräs uuden-aikainen englantilainen Tertullianus tulisesti ja kaunopuheisesti selitti.

**) Käännettynä: »... tekemään hyvää pelastuksen perillisille; meidän vuoksemme he surevat syntiä tehdessämme ja iloitsevat katuessamme».

Oppi on Johanneksen evankeliumissa

Kys. — Kirkollisen uskon kannattajat voisivat tähän vastata, että joskin puhdasoppinen dogmi uhkaa katumatonta syntistä ja materialistia vaikealla ajalla hyvinkin realistisessa piinan paikassa, niin antaa se heille viimeiseen hetkeen asti tilaisuuden katu-maan. Sitä paitsi he eivät opeta tuhoutumista eli persoonallisuuden menettämistä, joka merkitsee samaa.

Teos. — Jollei kirkko opeta mitään meidän oppimme kaltaista, niin Jeesus kuitenkin opettaa; ja tämä on tärkeätä ainakin niille, jotka pitävät Kristusta suuremmassa arvossa kuin kristinuskoa.

Kys. — Opettaako Kristus jotakin sellaista?

Teos. — Opettaa, ja jokainen asiaan perehtynyt salatieteilijä-kabbalistikin voi sen sanoa. Kristus ainakin neljännessä evankeliumissa opettaa jälleensyntymistä ja persoonallisuuden tuhoutumista, jos vain unohdatte kuolleen kirjaimen ja pitäydytte sisäisessä hengessä. Muistakaa Joh. 15. luvun ensimmäistä ja toista jaetta. Mistä puhuu vertaus muusta kuin ihmisen *ylemmästä kolminaisuudesta*? Aatmaa on »viinitarhuri»; henkinen minä eli *buddhi* (Kristos) on »viinipuu» ja eläimellinen eli elollinen sielu, *persoonallisuus* on »oksa». »Minä olen se *tosi* viinipuu ja Isäni on viinitarhuri. Jokaisen minussa olevan oksan, joka ei tuota hedelmää, sen hän ottaa pois ... Niinkuin oksa ei voi tuottaa hedelmää itsestään, ellei se pysy viinipuussa, samoin ette tekään, ellette pysy minussa. Minä olen viinipuu, te olette oksat . . . Joka ei pysy minussa, hän heitetään ulos niinkuin oksa, ja *kuivettuu* — ja heitetään tuleen ja palaa».

Tämän me nyt selitämme näin. Kun emme usko helvetin tulleen, jonka teologia on keksinyt *oksille* lausutun uhkauksen tarakoittavan, sanomme me, että »viinitarhuri» tarkoittaa aatmaa, rajattoman, persoonattoman *prinsiipin**) vertauskuvana, kun sen sijaan »viinipuu» merkitsee henkistä sielua, Kristosta, ja jokainen »oksa» edustaa uutta ruumistusta.

*) Mysteereissä hierofantti ”Isä” oli ”viinipuun” istuttaja. Jokaisella vertauskuvalla on seitsemän avainta. *Plerooman* paljastajaa sanottiin aina ”Isäksi”.

Kys. — Mutta mitä todistuksia teillä on sellaisen mielivaltaisen tulkinnan tukena?

Teos. — Yleinen oppi vertauskuvista (symbologia) on takeena siitä, että selitys on oikea eikä mielivaltainen. Hermas sanoo »Jumalasta», että hän »istutti viinitarhan», so. loi ihmiskunnan. Kabbalassa osoitetaan, että iänikuinen eli »Pitkäkasvoinen» istuttaa »viinitarhan» nim. ihmiskunnan ja »viinipuun», nim. elämän. »Kuningas Messiaan» henki esitetään siten pesemässä vaatteitaan ylhäältä, maailman luomisesta tullessa viinissä. *) Ja Kuningas *Messias* on *minä*, joka puhdistuu *pesemällä vaatteitaan* — so. ruumistuneita persoonallisuuksiaan — ylhäältä tullessa *viinissä* eli *buddhissa*. Aadam eli A-dam on »veri». Lihan elämä — *nefesh*, sielu — on veressä (3. Moos. 17: 11). Ja Aadam Kadmon on Ainosyntyinen. Myöskin Noak istutti viinitarhan — tulevan ihmiskunnan vertauskuvallisen taimitarhan. Seurauksena siitä, että sama vertauskuva omaksuttiin, löydämme sen toistetuna *Codex Nazaraeuksessa*. Seitsemän viinipuuta luodaan — meidän seitsemän rotuamme seitsemine vapahtajineen eli buddhoineen. Nämä seitsemän viinipuuta saavat alkunsa *Jukabar Zivosta*, ja Ferho (eli Parcha) Raba kastelee niitä. **) Kun autuaat nousevat Valon luotujen joukkoon, saavat he nähdä Javar Zivon, *Elämän Herran*, ja ensimmäisen *viinipuun*. ***) Näitä kabbalistisia vertauksia luonnollisesti toistetaan *evankeliumissa Johanneksen mukaan* (15.,1).

Älkäämme unohtako, että — niidenkin filosofisten järjestelmien mukaan, joissa ei ole meidän seitsenjakoamme — ihmisessä olevaa *minää* eli *ajattelevaa ihmistä* sanotaan *logokseksi* eli sielun ja hengen Pojaksi. »Manas on kuningas —n ja kuningatar —n ottopoika» (aatmaan ja buddhin esoteeriset vastaavat nimet), sanoo eräs salainen teos. Hän on Platonin »ihmisjumala», joka ristiinnautitsee itsensä *avaruuteen*, eli elämän kiertokauden ajaksi, *aineen* lunastamiseksi. Näin hän tekee ruumistumalla kerran toisensa

*) *Zohar*, XL, 1.0.

**) *Codex Nazaraeus*, III, 60, 61.

**) *Op. cit.*, II, 28r.

jälkeen, johtaen siten ihmiskuntaa täydellisyyttä kohti ja antaen alempien muotojen kehittyä korkeammiksi. Hän ei yhdenkään elämän ajaksi lakkaa kehittämästä itseään ja auttamasta fyysistä luontoa kehittymään. Jopa tuo satunnainen, hyvin harvinainen tapaus, että hän menettää yhden persoonallisuuksistaan — jos näet tämä on kokonaan vailla henkisyuden kipinääkään —, edistää sekin hänen yksilöllistä kehittymistään.

Kys. — Mutta jos minä on vastuunalainen persoonallisuuksiansa rikkomuksista, niin kaiketi sen on vastattava myöskin yhden sellaisen menetyksestä eli oikeammin täydellisestä tuhoumisesta.

Teos. — Ei suinkaan, jos se vain on tehnyt jotakin tämän kovan kohtalon torjumiseksi. Mutta jos kaikista ponnistuksistaan huolimatta sen ääni, omantunnon ääni, ei ole voinut tunkeutua aineen muurin lävitse, silloin aineen hitaus, joka johtuu aineiden puutteellisesta luonnosta, luetaan luonnon muiden epäonnistumisten joukkoon. Minä saa riittävän rangaistuksen, kun se menettää deevakhaanin ja varsinkin kun sen täytyy melkein välittömästi ruumistua uudelleen.

Kys. — Tämä oppi, että on mahdollista menettää sielunsa — eli persoonallisuudeksi te kaiketi sitä sanotte —, sotii sekä kristittyjen että spiritistien ihanteellisia teorioita vastaan, vaikka Svedenborgilla oli johonkin määrin samanlainen oppi, jota hän sanoo »henkiseksi kuolemaksi». Kristityt ja spiritualistit eivät sitä koskaan tule hyväksymään.

*Teos. — Se ei voi mitenkään muuttaa luonnon tosiasiaa, jos se kerran on tosiasia, eikä estää sellaista satunnaisesti tapahtumasta. Maailmankaikkeus ja kaikki mitä siinä on siveellistä, järjellistä, fyysistä, psyykkistä tai henkistä, on rakennettu tasapainon ja sopusoinnun täydellisen lain varaan. Niinkuin ennen on sanottu (*Isis Unveiled*-kirjassa), ei keskipakoinen voima voinut ilmetä ilman keskipakoista voimaa maailmanpiirien sopusointuisessa kiertokulussa, ja kaikki muodot ja näiden muotojen kehitys on tämän luonnon kaksinaisen voiman tuote. Nyt on henki (eli *buddhi*) keskipakoinen ja sielu (*manas*) keskipakoinen henkinen*

vuima, ja saavuttaakseen jonkin tuloksen niiden tulee olla täydellisessä yhteydessä ja sopusoinnussa. Jos koetat estää tai häiritä maallisen sielun keskikahuista liikuntaa sitä puoleensa vetävää keskustaa kohti, jos ehkäiset sen edistystä kuormittamalla sitä raskaammalla ainetaakalla kuin se voi kantaa tai kuin sopii deevakhaanitilaan — niin on kaiken sopusointu rikottu. Persoonallinen elämä eli ehkä oikeamman sen ihanteellinen heijastus voi jatkua ainoastaan, jos sitä ylläpitää tämä kaksinainen voima; se on, että *buddhi* ja *manas* ovat läheisessä yhteydessä kussakin ruumistuksessa eli persoonallisessa elämässä. Pieninkin poikkeus sopusoinnusta häiritsee sitä, ja jos se sovittamattomasti rikkoutuu, niin nuo kaksi voimaa eriävät kuoleman hetkellä. *Persoonallisen* muodon (jota sanotaan milloin kaamaruupaksi milloin maajaaviruupaksi) — henkinen kukinta tarttuu minään, seuraa sitä deevakhaaniin ja antaa (niin sanoakseni joksikin ajaksi) pysyvälle *yksilölle* sen *persoonallisen* värityksen, mutta itse persoonallinen muoto viedään *kaamalookaan*, jonne se jää vähitellen haihtuakseen. Sillä juuri kuoleman jälkeen tulee viimeinen ratkaiseva hetki kokonaan turmeltuneille hengettömille ja sovittamattomasti rikoksellisille. Jos *sisäisen itsen (manaksen)* äärimmäiset ja epätoivoiset ponnistukset elämän aikana ovat rauenneet tyhjiin sen koettaessa yhdistää jotakin osaa persoonallisuudesta itseensä ja jumalaisen buddhin loistavaan säteeseen, jos fyysisten aivojen aina kovettuva kuori tämän säteen yhä enemmän sulkee pois — niin henkinen *minä* eli *manas* päästessään viimeinkin vapaaksi ruumiista pysyy kokonaan persoonallisuuden eetterisestä jäännöksestä erillään; ja tämä *kaamaruupa* noudattaa puolestaan maallista taipumustaan, vetäytyy ja jää haadekseen, jota me sanomme *kaamalookaksi*. Nämä ovat ne »kuivettuneet oksat», jotka Jeesus sanoo leikattavan irti *viinipuusta*. Tuhoutuminen ei kuitenkaan ole hetken asia, vaan voi joskus vaatia vuosisatoja, ennen kuin se on lopullisesti tapahtunut. Sinne siis persoonallisuus jää muiden onnellisempien persoonallisten minäin *jäännösten* kanssa ja tulee niinkuin nekin *kuoreksi* ja *elementaariksi*, *liekkiöksi* ja *haamuksi*. Kuten *Isis* l/nveiled-kirjassa sanotaan, ovat juuri nämä kaksi

»henki»-luokkaa, *liekkiöt* ja *haamut* loistotähtinä »materialisaa-tioiden» suurella spiritualistisella näyttämöllä. Ja voitte olla varmat siitä, että ne eivät ruumistu; sentähden niin harvat noista »rakkaista vainajista» tietävät jälleensyntymisestä, ja sentähden ne vievät spiritualistit harhaan.

Kys. — Mutta eikö Isis Unveiledin tekijää ole syytetty siitä, että hän saarnaa jälleensyntymistä vastaan?

Teos. — Ovat syyttäneet sellaiset, jotka ovat käsittäneet väärin sen mitä on sanottu. Sitä teosta kirjoitettaessa eivät englantilaiset eivätkä amerikkalaiset spiritualistit uskoneet jälleensyntymiseen, ja mitä kirjassa jälleensyntymisestä sanotaan, tähtää Ranskan spiritistejä vastaan, joiden teoria on yhtä epäfilosofinen ja järjetön kuin itämainen oppi on johdonmukainen ja päivän selvästi totuudenmukainen. Allan Kardecin koulun jälleensyntymisen kannattajat uskovat mielivaltaiseen ja heti tapahtuvaan jälleensyntymiseen. Heidän kannaltaan voi kuollut isä ruumistua omaan, vielä syntymättömään tyttärensä jne. Heillä ei ole deevakhaania, karmaa eikä mitään filosofista oppia, joka voisi taata tai todistaa peräkkäisten jälleensyntymisten välttämättömyyden. Mutta kuinka voisi »Isiksen» tekijä väittää *karmallista* jälleensyntymistä vastaan, joka tapahtuu pitkien, 1000—1500 vuotta kestävien väliaikojen jälkeen, kun se on sekä buddhalaisten että hindulaisten perusoppi?

Kys. — Siis te kokonaan hylkääte sekä spiritistien että spiritudlistien teorat?

Teos. — Ei kokonaan, vaan ainoastaan heidän pääoppeihinsa nähden. Kummatkin luottavat siihen, mitä heidän »henkensä» heille kertovat, ja molemmat ovat keskenään eri mieltä yhtä paljon, kuin me teosofit molempien kanssa. Totuus on yksi, ja kun kuulemme ranskalaisten aaveiden opettavan jälleensyntymistä ja englantilaisten aaveiden kieltävän ja tuomitsevan sen opin, niin sanomme, että joko ranskalaiset tai sitten englantilaiset »henget» eivät tiedä, mistä puhuvat. Me uskomme niinkuin spiritistit »henkien» eli näkymättömien olentojen olemassaoloon, joilla on enemmän tai vähemmän älyä. Mutta kun meidän opetustemme mukaan

niiden lajeja ja *sukuja* on leegio, niin vastustajamme eivät myönnä muita olevan olemassa kuin ihmisten ruumiista lähteneitä »henkiä», jotka meidän tietomme mukaan enimmäkseen ovat kaama-lookan-kworia.

Kys. — *Te näytätte katkerasti vastustavan »henkiä». Kun olette esittäneet näkökantanne ja syyt, miksi ette usko, että ruumiista eronneet henget — eli »kuolleiden henget» — voisivat aineistua ja suoranaisesti istunnoissa ilmaista itsensä —, niin tahtoisitteko valaista erästä toista asiaa? Miksi muutamat teosofit väsymättömästi puhuvat siitä, kuinka vaarallista on seurustelu henkien kanssa ja mediumikyky? Onko heillä siihen mitään erityistä syytä?*

Teos. — Meidän täytyy niin uskoa. Minulla ainakin on. Koska yli puolen vuosisataa olen ollut tekemisissä näiden näkymättömien, mutta liiankin kouraantuntuvien ja epäamättömien »vaikutusten» kanssa, jotka tulevat tietoisilta elementaaleilta, haltioilta ja puolietoisilta *kuorilta*, jopa kaikenlaisilta aivan tajuttomilta ja epämääräisiltä aaveilta, niin vaadin jonkinlaista oikeutusta käsityskannoilleni.

Kys. — *Voisitteko esittää jonkin tai joitakin esimerkkejä siitä, miksi tätä menettelyä voidaan pitää vaarallisena?*

Teos. — Se veisi liian paljon aikaa. Jokaista syytä on arvosteltava sen aikaansaamien seurausten mukaan. Katsokaa spiritismin historiaa viimeisinä 50 vuotena aina sen uudelleen esiintymisestä alkaen Amerikassa tällä vuosisadalla — ja arvostelkaa itse, onko se tehnyt tunnustajilleen enemmän hyvää vai pahaa. Koettakaa ymmärtää minua. Minä en puhu todellista spiritualismia vastaan, vaan uudenaikaista, sillä nimellä käyvää liikettä ja sitä ns. filosofiaa vastaan, joka on keksitty ilmiöiden selittämiseksi.

Kys. — *Ettekö ollenkaan usko heidän ilmiöihinsä?*

Teos. — Juuri sentähden, että hyvällä syyllä uskon niihin ja (paitsi joskus, kun on tahallinen petos kysymyksessä) tiedän niiden olevan yhtä tosia, kuin että te ja minä elämme, sentähden koko olemukseni nousee niitä vastustamaan. Sanon vielä kerran, että puhun ainoastaan fyysisistä enkä henkisistä tai edes psyykkisistä ilmiöistä. »Vakka kantensa valitsee.» Tunnen persoonallisesti

monta jaloluontoista, puhdasta, hyvää miestä ja naista, jotka ovat vuosikausia eläneet korkeiden »henkien», joko ruumiista vapautuneiden tai planeettahenkien, suoranaisessa johdatuksessa vieläpä suojeluksessa. Mutta nämä älylliset olennot eivät ole saman laatuista kuin John Kingit ja Ernestit, jotka kummittelevat istuntohuoneissa. Nämä olennot johtavat ja pitävät silmällä vain harvoissa poikkeustapauksissa kuolevaisia, joihin heitä magneetin tavoin vetää ja yhdistää yksilön karmallinen entisyys. Ei ole kylliksi »istua kehittyäkseen» *), jotta voisi vetää näitä puoleensa. Se ainoastaan avaa oven »aaveiden» hyvien, pahojen ja epämääräisten, joukoille, joiden elinkautiseksi orjaksi meedio tulee. Sellaista mediumisuutta ja sekalaisten peikkojen kanssa seurustelemista vastaan minä korotan ääneni enkä spiritualistista mystiikkaa vastaan. Viimeksi mainittu on jalostavaa ja pyhää, edellinen on luonteeltaan aivan samaa kuin kaksi vuosisataa sitten esiintyvät ilmiöt, joista niin moni noitaukko ja -akka on saanut kärsiä. Lukekaa Glanviliä ja muita noituutta käsitteleviä kirjailijoita, niin löydätte mainittuina tapauksia, jotka vastaavat useimpia, jollei kaikkia, yhdeksännentoista vuosisadan »spiritualismin» aikaansaamia fyysisiä ilmiöitä.

Kys. — Tahdotteko sillä väittää, että kaikki on noituutta eikä mitään muuta?

Teos. — Tarkoitan, että kuolleitten kanssa tekemisissä oleminen on joko tietoisesti tai tietämättä *nekromantiaa*, kuolleitten manausta, ja hyvin vaarallista puuhaa. Aikoja ennen Moosesta pitivät kaikki sivistyneet kansat sellaista kuolleitten manaamista synnillisenä ja julmana, sikäli kuin se häiritsee sielujen lepoa ja estää niiden tasaista kehittymistä korkeampiin tiloihin. Kaikkien menneiden vuosisatojen yhteinen viisaus on aina äänekkäästi tuominut sellaiset puuhut. Lopuksi sanon, mitä en koskaan ole lakanut suullisesti ja kirjallisesti toistamasta viidentoista vuoden aikana: Samalla kun muutamat ns. »hengistä» eivät tiedä mistä

*) Tarkoittaa spiritistien kärsivällisyyttä koettelevaa tapaa säännöllisesti kokoontua yhteiseen istuntoon henki-itaiestyksiä odottamaan, jolloin useinkin joku piirin jäsenistä lopulta kehittyi meedioksi. Suom.

puhuvat, vaan niinkuin papukaijat toistavat, mitä huomaavat meedion ja muiden ihraisten aivoissa, niin toiset ovat vaarallisempia ja voivat johtaa ainoastaan pahaan. Siinä kaksi silmiinpistävää tosisekkää. Menkää Allan Kardecin koulukunnan spiritualistisiin piireihin, niin kuulette »henkien» opettavan jälleensyntymistä ja puhuvan roomalaiskatolilaisten tapaan. Kääntykää »rakkaiden vainajien» puoleen Englannissa ja Amerikassa, ja kuulette heidän jyrkästi kieltävän jälleensyntymisen, tuomitsevan sitä opettavia ja olevan protestanttien kannalla. Parhaimmat, voimakkaimmat meediat ovat kaikki kärsineet ruumiin ja sielun sairautta. Ajatelkaa Charles Fosterin surkeata loppua, hän kuoli hullujenhuoneessa raivohulluna; Sladen kohtaloa — kaatumatauti; Eglintonin, Englannin nykyään parhaimman meedion, — sama tauti. Muistella D. D. Homen elämää, jonka mieli oli sappea ja katkeruutta tulvillaan, jolla ei koskaan ollut hyvää sanaa sanottavana kenestäkään, jonka hän epäili omaavan psyykkisiä kykyjä, ja joka parjasi kaikkia muita meedioita katkeraan kuolemaansa asti. Tämä spiritualismin Kalvin kärsi vuosikausia hirveätä selkäydintautia, jonka hän oli saanut seurustelemalla »henkien» kanssa ja kuoli täydellisenä rauniona. Ajatelkaa vielä Washington Irving Bishopraukan kurjaa kohtaloa. Minä tunsin hänet New Yorkissa, kunhan oli neljäntoista vuoden ikäinen, ja hän oli kieltämättä meedio. On totta, että miesparka sai voiton »hengistään» ja risti ne »itsetiedottomaksi lihasliikunnaksi» suureksi *riemuksi* korkeaoipisten ja tieteellisten hullujen seuroille ja eduksi omalle kukkarolleen. Mutta *de mortuis nil nisi bene*, kuolleista vain hyvää; hänen loppunsa oli surkea. Hän oli huolellisesti salannut kaatumatautinsa kohtaukset — oikean mediumisuuden ensimmäiset ja voimakkaimmat oireet — ja kuka tietää, oliko hän kuollut vai tainnoksissa, kun kuolintarkastus toimitettiin? Hänen omaisensa väittävät, että hän oli elossa, jos on uskottava Reuterin toimiston sähkösanomiin. Katsokaa lopuksi vanhimpia meedioita, uudenaikaisen spiritismin perustajia ja alkuunpanijoita, Fox-sisaruksia. Enemmän kuin neljänkymmenen vuoden seurustelun jälkeen ovat »enkelit» saattaneet heidät parantumattoman tylsiksi, jotka nyt

julkisissa luennoissa kieltävät oman elämäntyönsä ja filosofiansa petoksena. Minkälaisia olivat ne henget, jotka heitä yllyttivät, minä kysyn?

Kys. — Mutta onko teidän johtopäätöksenne oikea?

*Teos. — Minkä johtopäätöksen te tekisitte, jos jonkin laulukoulun parhaat oppilaat sortuisivat liiaksi rasittuneiden ja kipeiden kurkkujensa vuoksi? Että noudatettu opetustapa oli huono. Niinpä luulen, että johtopäätökseni oli yhtä oikea spiritualismin suhteen, kun näemme heidän parhaiden meedioittensa joutuvan tuollaisen kohtalon uhriksi. Voimme vain sanoa: antakaa kysymyksestä innostuneiden arvostella spiritualismin puuta sen hedelmien mukaan ja ajatella sen antamaa opetusta. Me teosofit olemme aina pitäneet spiritualisteja veljinämme, joilla on sama mystillinen pyrkimys kuin meilläkin, mutta he ovat aina pitäneet meitä vihollisinaan. Meillä kun on ollut vanhempi filosofia käytettävänä, olemme koettaneet auttaa ja varoittaa heitä; mutta he ovat korvaukseksi halventaneet ja parjanneet meitä ja meidän vaikuttiamme kaikin mahdollisin tavoin. Siitä huolimatta parhaat englantilaiset spiritualistit sanovat aivan samaa kuin me, milloin he vain vakavasti käsittelevät uskoaan. Kuunnelkaa, kuinka »M. A. Oxon» tunnustaa tämän totuuden: »Spiritualistit ovat liian taipuvaiset kiinnittämään huomionsa yksinomaan ulkonaisten henkien esiintymiseen tässä meidän maailmassamme ja unohtamaan ruumistuneen hengen voimat.» (*Second Sight*, Introduction). Miksi sitten halventaa ja herjata meitä siitä, että me sanomme aivan samaa? Tästä lähtien jätämme spiritualismin rauhaan. — Ja nyt palatkaamme jälleensyntymiseen.*

XI

Jälleensyntymismysteereitä

Määräajoin tapahtuvat jälleensyntymiset

Kys. — Te tarkoittatte siis, että me kaikki olemme ennen eläneet maan päällä monessa entisessä ruumistuksessa ja että tulemme niin edelleenkin elämään?

Teos. — Sitä tarkoitan. Elämän, eli oikeammin tietoisien elämän, kiertokausi alkaa kuolevaisen eläinhimisen jakautuessa eri sukupuoliin, ja se on päättyvä viimeisen ihmiskukunnan, seitsemännän kierroksen seitsemännän rodun loppuessa. Kun otamme huomioon, että olemme vasta neljännessä kierroksessa ja viidennessä rodussa, niin on elämän kiertokauden pituus paremmin aavisteltavissa kuin ilmaistavissa.

Kys. — Ja koko ajanko me jatkamme ruumistumista uusiin persoonallisuuksiin?

Teos. — Aivan varmasti, sillä elämän kiertokautta eli jälleensyntymisen ajanjaksoa voidaan parhaiten verrata ihmiselämään. Kuten jokaisessa ihmiselämässä on toiminnan päiviä, joita erottavat unen eli toimettomuuden yöt, siten ruumistuskaudessakin seuraa aina toimeliasta elämää deevakhaanin lepo.

Kys. — Ja tätäkö syntymisten sarjaa tavallisesti sanotaan jälleensyntymiseksi?

Teos. — Aivan niin. Ainoastaan näiden syntymien kautta kulkemalla voi tapahtua lukemattomien miljoonien minäin taukoamatonta kehittyminen kohti lopullista täydellisyyttä ja lopullista lepoa, joka on oleva yhtä pitkä kuin toiminnan kausi.

Kys. — Ja mikä määrää näiden ruumistusten kestoajan ja kunkin eri ominaisuuden?

Teos. — Karma, palkitsevan ja rankaisevan oikeuden kaikkiallinen laki.

Kys. — Onko se järkiperäinen laki?

Teos. — Materialistille, joka nimittää ruumiitten syntymistä ohjaavaa aikakautisten vaiheitten lakia ja kaikkia muitakin luonnonlakeja sokeiksi voimiksi ja koneellisiksi laeiksi, hänelle epäilemättä karma on sattuman laki eikä mitään muuta. Meille ei mikään laatusana tai ominaisuus voi kuvata sitä, mikä ei ole persoona tai olento, vaan kaikkeutta ohjaava laki. Jos kysytte minulta, millainen on siinä vaikuttava järki, niin täytyy minun vastata, etten tiedä. Mutta jos pyydätte minua määrittelemään, millaiset sen vaikutukset ovat meidän uskomme mukaan, niin voin sanoa, että vuosituhansien kokemus on osoittanut niiden olevan ehdotonta ja erehtymätöntä *tasapuolisuutta*, *viisautta* ja *älyä* osoittavat. Sillä karma on vaikutuksiltaan inhimillisen vääryyden ja kaikkien luonnon erehdysten erehtymätön parantaja; pahojen tekojen ankara sovittelija; kostava laki, joka palkitsee ja rankaisee yhtäläisellä puolueettomuudella. Se ankarimmassa merkityksessä otettuna »ei katso ihmiseen», ja toiselta puolen sitä ei voi lepyttää tai taivuttaa rukouksin. Tämä karman usko on yhteinen hindulaisille ja buddhalaisille.

Kys. — Tässä suhteessa kristilliset opinkappaleet ovat toista mieltä, ja epäilen, tokko kukaan kristitty hyväksyy oppianne.

Teos. — Ei hyväksy, ja Inman on vuosia sitten lausunut syyt. Hän sanoo: »Kristityt hyväksyvät minkä typeryyden tahansa, jos kirkko sen julistaa uskonasiaksi.. . mutta buddhalaiset arvelevat, ettei mikään tervettä järkeä vastaan sotiva voi olla Buddhan oikeata oppia.» Buddhalaiset eivät usko syntiensä anteeksi saamiseen, ennenkuin oikea ja täysin vastaava rangaistus jokaisesta pahasta teosta tai ajatuksesta on saatu tulevassa ruumistuksessa ja loukatut asianosaiset ovat saaneet vastaavan hyvityksen.

Kys. — Missä se on kirjoitettuna?

Teos. — Useimmissa heidän pyhissä kirjoissaan. »*Lain Pyörästä*» (s. 57) voitte löytää seuraavan teosofisen lauselman: »Buddhalaiset uskovat, että jokaisella teolla, sanalla tai ajatuksella on seurauksensa, joka on ilmenevä ennemmin tai myöhemmin nykyisessä tai tulevassa tilassa. Pahat työt aiheuttavat pahoja seurauksia, hyvät työt hyviä seurauksia: onnea tässä maailmassa tai syntymisen taivaaseen (deevakhaaniin) ... tulevassa tilassa.»

Kys. — Kristityhän uskovat samaa, eikö niin?

Teos. — Ei ollenkaan. He uskovat kaikkien syntien anteeksi saamiseen ja pois pyyhkimiseen. Heille on luvattu, että jos he vain uskovat Kristuksen (*viattoman* uhrin!) vereen, jonka Hän on uhrannut koko ihmiskunnan syntien poistamiseksi, on se sovitettava jokaisen kuoleman synnin. Mutta me emme usko sijaissovitukseen emmekä siihen, että pienimmänkään synnin pois pyyhkiminen olisi mahdollista jollekin jumalalle tai edes »*persoonalliselle Absoluutille*» tai »*Äärettömälle*», jos sellainen voisi olla olemassa. Me uskomme vain ankaraan ja tasapuoliseen oikeuteen. Meillä on se käsitys tuntemattomasta Kaikkiallisesta Jumaluudesta, jota karma edustaa, että se on voima, joka ei voi erehtyä ja sentähden se ei myöskään voi vihastua eikä armahtaa, vaan on ainoastaan täydellinen oikeus ja antaa jokaisen syyn, pienen tai suuren, valmistaa välttämättömät seurauksensa. Jeesuksen sanat »*millä mitalla te mittaatte, sillä teillekin mitataan*» (Matt. 7: 2) eivät nimenomaan eivätkä selitettynä viittaa tulevan armon tai sijaissovituksen toivoon. Me kun filosofiassamme tunnustamme tämän lausunnon oikeaksi, emme sen vuoksi voi kyllin voimakkaasti kehoittaa laupeuteen, rakkauteen ja keskinäiseen anteeksiantoon. *Älkää vastustako sitä, joka on paha, ja kohdelkaa paha hyvällä*, ovat buddhalaisia määräyksiä, ja niitä saarnattiin ensiksi huomioon ottaen karman lain leppymättömyyden. Jos ihminen ottaa lain omiin käsiinsä, on se joka tapauksessa pyhyyttä solvaa röyhkeyttä. Inhimillinen laki käyttäköön ehkäiseviä eikä rankaisevia keinoja; mutta sellainen ihminen, joka uskoo karmaan ja kuitenkin kostaa puolestaan ja kieltäytyy antamasta kaikkia vääryyksiä anteeksi, jolla keinoin hän voisi palkita pahan hyvällä

— hän on rikollinen ja vahingoittaa vain itseään. Sillä karma tulee varmasti rankaisemaan sitä, joka on loukannut toista ihmistä; ja jollemme jätä vihemiehemme rangaistuksen toimeenpanoa suurlle Laille, vaan lisäämme siihen oman ropomme, saatamme sillä tulevaisuudessa matkaan vihollisellemme hyvityksen ja itsellemme rangaistuksen. Erehtymätön »regulaattori», tasauttaja, määrää jokaisessa ruumistuksessa seuraavan ruumistuksen luonteen, ja edellisten ruumistusten ansion tai vian summa määrää seuraavan jälleensyntymisen.

Kys. — Voimmeko siis tehdä päätelmiä ihmisen menneisyydestä hänen nykyisyytensä mukaan?

Teos. — Ainoastaan siinä määrin, että voimme uskoa hänen nykyisen elämänsä olevan, mitä sen oikeudenmukaisesti tuleekin olla: hänen entisen elämänsä syntien sovitusta. Tietenkään me emme — paitsi tietäjät ja suuret adeptit — voi tavallisina kuolevaisina tietää, mitä nuo synnit olivat. Onhan meille tosiasioiden vähyden vuoksi mahdotonta määritellä, millainen esim. vanhuksen nuoruus on ollut; ja samoista syistä emme ainoastaan sen nojalla, mitä jonkun ihmisen elämässä näemme, voi lopullisesti päätellä, millainen hänen entinen elämänsä on ollut.

Mitä on karma?

Kys. — Mutta mitä on karma?

Teos. — Niinkuin olen sanonut, pidämme sitä maailman kaikkeuden äärimmäisenä lakina, kaikkien muiden koko luonnossa olevien lakien lähteenä ja alkuperänä. Karma on se erehtymätön laki, joka sovittaa syyllle sen seurauksen fyysisellä, älyllisellä ja henkisellä olemassaolon tasolla. Koska ei mikään syy jää oikeata seuraustaan vaille — suurimmasta pienimpään asti, kosmisesta häiriöstä aina kädenliikkeeseen asti, ja koska samasta syystä on samanlainen seuraus, niin *karma* on juuri tuo näkymätön ja tuntematon laki, joka viisaasti, *älykkäästi ja tasapuolisesti sovittaa* jokaisen seurauksen sen syytä myöten ja kohdistaa sen syyn ai-

kaansaa jaan itseensä. Vaikka se itse *ei ole tunnettavissa*, sen toiminta on havaittavissa.

Kys. — Se on siis taaskin tuo »absoluuttinen», ei tunnettavissa oleva, josta ei ole paljon apua elämän kysymysten selvittämisessä.

Teos. — Päinvastoin. Sillä vaikkemme tiedä, mitä karma on itsessään ja olemukseltaan, niin tiedämme, kuinka se toimii ja voimme tarkasti määritellä ja kuvata sen toimintatapaa. Me emme vain tiedä sen äärimmäistä syytä, aivan niinkuin uudenaikainen filosofia ylimalkaan myöntää, että jokaisen asian äärimmäinen syy on »tuntemattomissa».

Kys. — Ja mitä on teosofialla sanottavana ihmiskunnan käytännöllisempien tarpeitten tyydyttämisen suhteen? Miten se selittää sen kauhean kärsimyksen ja julman hädän, mikä vallitsee ns. »alemmissa luokissa»?

*Teos. — Lyhyesti sanoen meidän oppimme mukaan kaikki tämä suuri yhteiskunnallinen kurjuus — luokkaero yhteiskunnassa ja sukupuolten ero eri elämän aloilla, pääoman ja työn epätasainen jakaantuminen —, kaikki riippuu siitä, jota me täsmällisesti mutta oikein nimitämme *karmaksi*.*

Kys. — Mutta kaikki tämä paha, joka melkeinpä erotuksetta näyttää kohtaavan joukkoja, ei varmaankaan ole todellisesti ansaittua ja yksilöllistä karmaa?

Teos. — Ei, sitä ei voi vaikutustensa nojalla niin jyrkästi määritellä. Emme voi väittää, että se henkilökohtainen ympäristö ja ne tietyt elämänsuhteet, joissa kukin henkilö elää, eivät olisi mitään muuta kuin karman määrämä tulos, jonka yksilö on edellisessä elämässä aikaan saanut. Emme saa jättää näkyvistämme sitä tosiasiaa, että jokainen ruumiiseen kuuluva atomi on sen yleisen lain alainen, joka hallitsee koko ruumista, ja tässä tulemme karman lain laajemmille urille. Ettekö ymmärrä, että yksilöiden karman kokonaissumma tulee koko sen kansakunnan karmaksi, johon nuo yksilöt kuuluvat, ja vielä että kansakuntien karman kokonaissumma tulee maailman karmaksi? Ne kurjuudet, joista puhuitte, eivät erityisesti kuulu yksilölle tai edes kansakunnalle, vaan ne ovat enemmän tai vähemmän yleismaailmallisia; ja tälle ihmisten

keskinäisen riippuvaisuuden laajalle perustalle nojautuu karman oikeuden ja tasapuolisuuden mukainen toiminta.

Kys. — Onko minun siis ymmärrettävä, että karman laki ei välttämättä ole yksilöllinen laki?

Teos. — Sitä juuri tarkoitan. Karman olisi mahdotonta pitää yllä voimien tasapainoa maailman elämässä ja kehityksessä, jollei sillä olisi näin laajaa ja yleistä toiminta-alaa. Teosofien kesken pidetään totuutena, että ihmiskunnan keskinäinen riippuvuus on perustana siihen, mitä sanotaan osittelevaksi karmaksi, ja tämä laki tarjoaa ratkaisun tuohon suureen kysymykseen joukkokärsimyksistä ja sen auttamisesta. On sitä paitsi Okkultinen laki, ettei kukaan voi päästä yksilöllisten puutteittensa herraksi, kohottamatta, vaikka kuinkakin vähän, koko sitä yhteisöä, jonka erottamattomana osana hän on. Samalla tavoin ei kukaan voi tehdä syntiä eikä kärsiä syntinsä seurauksia — yksinään. Tavallisuudessa ei ole olemassa mitään »erillään olemista»; ja ainoastaan aikomuksessaan ja vaikuttimessaan voi ihminen päästä tätä itsekästä tilaa lähemmäksi.

Kys. — Mutta eikö ole mitään keinoa, millä ositteleva eli kansallinen karma voitaisiin niin sanoakseni koota eli keskittää ja saattaa luonnolliseen ja lainmukaiseen täytäntöön ilman kaikkea tätä pidennettyä kärsimystä?

Teos. — Yleisenä sääntönä on, että tietyin rajoituksin, jotka määräävät meidän aikakauttamme, karman lain täytäntöön käymistä ei voi jouduttaa eikä hidastuttaa. Mutta siitä olen varma, ettei kumpaankaan päin näistä suunnista ole vielä mahdollisuuden loppupistettä saavutettu. Kuunnelkaapa seuraavaa kuvausta eräästä puolesta kansallista kärsimystä ja kysykää sitten itseltänne, eikö ole mahdollista tätä kurjuutta suuressa määrin muuttaa ja yleensä auttaa, samalla kun tunnustamme sekä yksilöllisen ja suhteellisen että osittelevan karman toiminnan. Mitä aion teille lukea, on lähtenyt erään kansallisen pelastajan kynästä, erään, joka voitettuaan itsensä omasta vapaasta tahdostaan päätti palvella ihmiskuntaa kantamalla ainakin niin paljon kuin naisen hartiavat voivat kantaa kansansa karmaa. Näin hän sanoo:

»Niin; luonto puhuu aina, ettekö usko? — mutta välistä me pidämme niin kovaa ääntä, ettei sen ääni kuulu. Senpä tähden on niin rauhoittavaa päästä ulos kaupungista hetkeksi lepäämään Luontoäidin syliin. Ajattelen iltaa Hampsteadin kankaalla, kun me katselimme auringonlaskua; mutta voi, minkä kärsimyksen ja kurjuuden yli se laski! Eräs nainen toi minulle eilen suuren korin metsäkukkia. Ajattelin, että monella East-end *)-perheistäni oli niihin parempi oikeus kuin minulla, ja otin ne mukaani tänä aamuna Whitechapeliin, erääseen hyvin köyhään kouluun. Olisittepa nähneet pienten kalpeitten kasvojen kirkastumisen! Sieltä menin pieneen ruokalaan maksamaan päivällisen muutamille lapsille. Se oli ahtaalla syrjäkadulla, joka kiehui täynnä väkeä; sanomaton löyhkä lähti kalasta, lihasta ja muista ruoka-aineista, jotka päivänpaisteessa höyrysivät, sillä aurinko ei Whitechapelissa puhdistaa ilmaa, vaan saastuttaa. Ruokala sisälsi kaikkien hajujen ydinainekset. Selittämättömiä pennyn lihapiiraita, iljettäviä »ruuanjätteitä ja karpäsiä laumoittain, oikea Belsebubin alttari! Yltympäri lapsia jätteitä nuuskimassa ja eräs, jolla oli enkelin kasvot, kokoili kirsikansydämiä helppona ja ravitsevana ruokana. Tulin kaupungin länsiosiin, ja kaikki hermoni värisivät tuskasta, ja kysyin itseltäni, voisiko mikään muu auttaa muutamia Lontoon osia, kuin että maanjäristys ne nielisi ja että niiden asukkaat saisivat taas nousta ylös sukellettuaan kerran puhdistavaan Lethe-virtaan, josta ei ainoakaan muisto pääsisi nousemaan! Ja sitten ajattelin taas Hampsteadin kangasta ja vaivuin ajatuksiin. Jospa voisi uhrilla millä hyvänsä saada voiman pelastamaan nämä ihmiset, niin ei mikään uhraus olisi liian suuri; mutta, katsokaapas, *heidän* itsensä täytyy muuttua; ja kuinka se voi käydä päinsä? Siinä tilassa, missä he nyt ovat, ei hyödyttäisi, vaikka heidät asetettaisiin mihin ympäristöön hyvänsä; ja kuitenkin nykyisissä oloissaan heidän täytyy yhä vain enemmän turmeltua. Sydäntäni särkee tämä loppumaton, toivoton kurjuus ja se eläimellinen alennus, joka samalla on sen hedelmä ja

*) Kurjuudestaan tunnettu kaupunginosa Lontoossa. Suom.

juuri. Tuo on aivan kuin banian-puu, jokainen oksa juurtuu ja kasvattaa uusia vesoja. Mikä ero näiden tunteiden ja Hampsteadin rauhallisen maiseman välillä! Ja kuitenkin meillä, näiden eläinraukkojen veljillä ja sisarilla on oikeus nauttia Hampsteadin kankaasta ainoastaan voittaaksemme voimaa Whitechapelin asukkaat pelastaaksemme.» (*Alle on kirjoitettu nimi, joka on liian arvossa-pidetty ja tunnettu pilkkaajille uhrattavaksi*).

Kys. — Tuo oli surullinen mutta kaunis kirje, ja luulen, että se tuskallisen selvästi osoittaa, kuinka kauheat ovat sen vaikutukset, jota sanotte »suhteelliseksi ja osittelevaksi karmaksi». Mutta voi! Ei näytä olevan mitään muuta pikaisen avun toivoa, kuin että jokin maanjäristys tuhoaisi heidät kaikki.

Teos. — Mitä oikeutta meillä on ajatella niin, kun toisella puolella ihmiskuntaa on tilaisuus viipymättä auttaa näitä puutetta kärsiviä veljiään? Kun jokainen yksilö on yhteiseksi hyväksi antanut, mitä voi, rahaa, työtä ja jalostavia ajatuksia, silloin ja vasta silloin on kansallisen karman tasapaino saavutettu, ja siihen asti ei meillä ole oikeutta tai syytä sanoa, että maan päällä on useampia elämässä, kuin luonto voi ylläpitää. Sankarisielujen, rotumme ja kansakuntiemme pelastajien, on löydettävä syy tämän kostavan karman epätasaiseen painostukseen, ja heidän on äärimmäisin ponnistuksin saatava voimat jälleen tasapainoon ja pelastettava kansa siveellisestä rappiosta, tuhat kertaa kauemmasta ja pitkälisemmästä pahasta kuin sen fyysinen katastrofi, jota näytte pitävän ainoana mahdollisena ulospääsynä tästä kurjuudesta.

Kys. — Hyvä, sanokaa sitten minulle ylimalkaisesti, mitenkä kuvaillette tätä karman lakia.

Teos. — Me esitämme karman sinä oikaisevana lakina, joka aina koettaa palauttaa häirityn tasapainon fyysisessä ja särjetyn sopu-soinnun siveellisessä maailmassa. Sanomme, ettei karma aina toimi tällä tai tuolla erityisellä tavalla, vaan että se aina *toimii* sen sopu-soinnun ja tasapainon säilyttämiseksi, jonka voimasta maailman-kaikkeus on olemassa.

Kys. — Mainitkaahan esimerkki.

Teos. — Myöhemmin annan teille täysin valaisevan esimerkin.

Nyt ajatelkaa lampea. Kivi putoaa veteen ja saa veden aaltoilemaan. Nämä aallot väreilevät edestakaisin kunnes lopulta, niin kuin fyysikot sanovat, voiman häviämisen lain kautta, aallot asettuvat ja vesi saa takaisin entisen peilityyneytensä. Samaten *kaikki* toiminta joka tasolla saa aikaan häiriötä maailmankaikkeuden tasapainoiseen sopusointuun ja niin syntyneet väreilyt jatkavat edestakaisin kulkemistaan, jos niillä on rajoitettu liikkuma-ala, kunnes tasapaino on palautunut. Mutta koska jokainen tuollainen häiriö lähtee jostakin tietystä kohdasta, on selvää, että tasapaino ja sopusointu voi tulla palautetuksi ainoastaan silloin, kun kaikki siitä liikkeelle pannut voimat ovat käännetty takaisin *tuohon samaan kohtaan*. Ja tässä teillä on todistus siitä, että ihmisen kaikki tekojen, ajatusten ym. seuraukset tulevat välttämättä vaikuttamaan *häneen itseensä* samalla voimalla, jolla ne pantiin liikkeelle.

Kys. — Mutta en näe tässä laissa mitään moraalista, siveellistä. Se näyttää minusta sen yksinkertaisen fyysisen lain kaltaiselta, että vaikutus ja vastavaikutus ovat yhtä suuret ja että jokaisella syyllä on tietty seurauksensa.

Teos. — En hämmästy kuullessani teidän näin sanovan. Euroopalaisilla on sängen syvälle juurtunut tapa ajatella oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa mielivaltaisen lakikirjan määräyksinä, jonka joko ihmiset tai persoonallinen Jumala on heille säätänyt. Me teosofit puolestamme sanomme, että »hyvä» ja »sopusointu» ovat samanarvoisia käsitteitä ja samoin »paha» ja »epäsointu». Edelleen me väitämme, että kaikki tuska ja kärsimys ovat tuloksia sopusoinnun puutteesta ja että sopusoinnun häiriön ainoana ja kauheana syynä on itsekkyyks muodossa tai toisessa. Sentähden karma antaa ihmiselle takaisin hänen omien tekojensa *todelliset seuraukset*, katsomatta lainkaan niiden siveelliseen luonteeseen, mutta koska hän saa palkkansa *kaikesta*, on selvää, että samoin kuin hänen on sovitettava kaikki tuottamansa kärsimykset, samoin on hän ilossa ja riemussa korjaava hedelmät kaikesta onnesta ja sopusoinnusta, jonka luomista hän on edistänyt. En voi olla teille luekematta muutamia kohtia kirjoista ja artikkeleista, joiden laati-joilla, meikäläisillä teosofeilla, on oikea käsitys karmasta.

Kys. — Toivoisin, teidMn niin tekevän, koska teillä on hyvin niukka tätä aihetta käsittelevä kirjallisuus.

Teos. — Syynä on, että se on *vaikein* kaikista opeistamme. Vähän aikaa sitten lähti erään kristityn kynästä seuraava vastaväite:

»Jos otaksomme, että meille on oikein opetettu teosofiaa ja että ‘ihmisen täytyy olla oma vapahtajansa, täytyy voittaa itsensä ja se paha, joka on hänen kaksinaisessa luonnossaan, saavuttaakseen sielunsa vapautuksen’ — niin mitä on ihmisen tehtävä herättyään ja kääntyyttyään johonkin määrin pois pahuudesta ja synnistä? Kuinka hän on löytävä pelastuksen tai anteeksiannon tai saava pois pyyhityksi sen synnin eli pahan, jonka hän jo on tehnyt?»

Tähän Mr. J. H. Connelly hyvin sattuvasti vastaa, ettei kukaan voi toivoa »saavansa teosofisen veturin kääntymään teologiselle raiteelle». Hän sanoo:

»Mitään mahdollisuutta ei yksilöllä ole päästä vastuunalaisuudesta teosofian oppien mukaan. Tässä uskossamme ei ole mitään anteeksiantamusta tai ‘jo tehdyn synnin ja pahan pois pyyhkimistä’ muuten kuin siten, että väärintekijä saa oikeudenmukaisen rangaistuksen ja että palautetaan kaikkeuden sopusointu, jota hänen väärä tekonsa on häirinnyt. Paha on ollut hänen omansa, ja koska toisten täytyy kärsiä sen seurauksista, ei kukaan muu kuin hän itse voi sitä sovittaa.

»Otaksuttu ehto — nim. että ihminen on ‘herännyt ja johonkin määrin kääntynyt pois pahuudesta ja synnistä’ — on tila, jolloin ihminen on käsittänyt, että hänen tekonsa ovat pahat ja ansaitsevat rangaistuksen. Siinä käsittämisessä on persoonallinen vastuunalaisuuden tunnekin, ja yhtä voimakas kuin hänen heräämisensä eli kääntymyksensä on ollut, aivan yhtä voimakas täytyy ankaran vastuunalaisuuden tunteen olla hänessä. Juuri silloin kuin se tunne on hänessä voimakkaimmillaan, vaaditaan häntä omaksumaan sijaissovituksen oppi.

»Hänelle sanotaan, että hänen täytyy myöskin katua, mutta mikä on helpompaa kuin se? Ihmisluonnossa on sellainen rakastettava heikkous, että me olemme hyvinkin valmiit katumaan tekemäämme pahaa, kun huomiomme on siihen kääntynyt ja me jo-

ko olemme itse sitä kärsineet tai nauttineet sen hedelmät. Mahdollisesti tämän tunteen tarkempi erittely osoittaisi, että oikeastaan emme kadu itse pahaa niin paljon kuin sitä välttämättömyyttä, joka näytti vaativan pahaa tekoa saavuttaaksemme itsekkäät tarkoituksemme.

»Kuinka houkuttelevalta tämä toive saada heittää syntikuoransa ristin juurelle tavallisesta ihmisestä tuntuukin, ei se teosofian harrastajaa miellytä. Hän ei ymmärrä, miksikä syntinen, opittuaan tuntemaan pahat tekonsa, sen johdosta voisi ansaita, että hänen entinen pahuutensa annettaisiin anteeksi ja pyyhittäisiin pois; tai miksikä katumus ja sitä seuraava oikea elämä oikeuttaisi, että syyn ja seurauksen kaikkiallinen laki hänen hyödykseen kumottaisiin. Hänen pahojen tekojensa tulokset ovat edelleen olemassa; ne kärsimykset, jotka hänen pahuutensa on muille tuottanut, eivät ole pois pyyhityt. Teosofian harrastaja ottaa tutkittavakseen myöskin pahuuden vaikutuksen viattomiin. Hän ei katso ainoastaan syyllistä vaan hänen uhrej ansakin.

»Paha teko on maailmankaikkeutta hallitsevien sopusoinnun lakien rikkomista, ja rangaistuksen siitä täytyy kohdata itse lain rikkojaa. Kristus lausui varoituksen: 'Älä tästedes enää tee syntiä, ettei sinulle pahempaa tapahtuisi', ja Paavali sanoi: 'Valmistakaa työllä oma pelastuksenne. *) Mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.' Tämä muuten on hieno kovalause, joka vastaa Puraanain paljon aikaisempaa lausuntoa, että 'jokainen ihminen niittää omien tekojensa seuraukset'.

»Tämä on karman lain perusoppi, jota teosofia opettaa. Sinnett, kirjassaan *Esoteric Buddhism*, esittää karmaa 'siveellisen syysuhteen lakina'. 'Koston (retribuution) laki', kuten Madame Blavatsky tulkitsee, on parempi. Se on voima, joka 'vaikkakin salaperäisenä johtaa meitä erehtymättä viitoittamattomia teitä rikoksesta rangaistukseen'.

»Mutta se on enemmänkin. Se palkitsee ansioita yhtä erehtymättä ja runsaasti kuin se rankaisee vikoja. Se on jokaisen toi-

*) Philipp. 2: 1,2. Sanan tarkasti alkutekstin mukaan, joka kuuluu: "katergasthe ten heauton soterian". Suom.

minnan, ajatuksen, sanan ja työn tulos, ja sen avulla muovailevat ihraiset itseänsä, elämäänsä ja kohtaloansa. Itämainen filosofia hylkää sen ajatuksen, että jokaiselle vastasyntyneelle lapselle luotaisiin uusi sielu. Se uskoo, että on olemassa rajoitettu luku monadeja, jotka kehittyvät ja kasvavat yhä täydellisemmiksi yhdistämällä itseensä monta peräkkäistä persoonallisuutta. Nämä persoonallisuudet ovat karman tuotteita, ja karman ja jälleensyntymisen kautta ihmisonadi aikanaan palaa alkulähteeseensä — absoluuttiseen jumaluuteen.»

E. D. Walker Reincarnation-kirjassaan esittää seuraavan selityksen:

»Lyhyesti sanoen karman oppi on se, että me olemme entisillä toimillamme tehneet itsemme sellaisiksi kuin nyt olemme ja että rakennamme tulevaa ikuisuuttamme nykyisillä teoilla. Ei ole muuta sallimusta, kuin minkä itse määräämme. Ei ole muuta pelastusta tai kadotusta, kuin minkä itse aikaan saamme . . . Koska tämä ei tarjoa rikoksille suojaa, vaan vaatii ankaraa miehekkyyttä, se on heikoille luonteille vähemmän tervetullut kuin mukavat uskonnolliset opit sijaissovituksesta, esirukouksista, anteeksiannosta ja kuolinvuoteella tehdystä kääntymyksestä. . . Ikuisen oikeuden valtapiirissä ovat loukkaus ja rangaistus erottamattomasti yhteen liitetty ikään kuin ne olisivat sama tapahtuma, koskapa ei ole todellista eroa teon ja sen tuloksen välillä. . . Karma, eli entiset tekomme, vetää meidät takaisin maalliseen elämään. Hengen asunto muuttuu sen karman mukaan, ja tämä karma ei salli saman tilan jatkua pitkään; koska se aina muuttuu. Niin kauan kuin toimintaa ohjaavat aineelliset ja itsekkäät vaikuttimet, niin kauan täytyy tuon toiminnan seuraustenkin ilmetä fyysisissä jälleensyntymissä. Ainoastaan täydellisesti epäitsekäs ihminen voi päästä aineellisen elämän vetovoimasta vapaaksi. Harvat ovat sen saavuttaneet, mutta se on ihmiskunnan päämaali.»

Ja sitten tekijä lainaa otteen »Salaisesta Opista»:

»Jotka uskovat karmaan, niiden on uskominen kohtaloon, jota syntymästä kuoloon asti jokainen ihminen lanka langalta kutoo ympärilleen, leviten hämähäkki verkkoansa; ja tätä kohtaloa ohjaa

joko ulkopuolellamme olevan näkymättömän perikuvan taivaallinen ääni tai meille likeisempi astraalinen eli sisäinen ihminen, joka useinkin on ihmiseksi sanotun olennon paha haltia. Kumpikin tahtoo viekoitella ulkonaista ihmistä, mutta toisen niistä täytyy päästä voitolle; ja aina näkymättömän taistelun ensi alusta ankara ja järkähtämätön koston laki astuu toimintaan ja kulkee kulkuaan uskollisesti seuraten taistelun vaiheita. Kun viimeinen lanka on punottu, ja ihminen näyttää kietoutuneen omien tekojensa verkkoon, silloin hän huomaa olevansa kokonaan tämän itse luomansa kohtalon vallassa... Salatieteilijä tai filosofi ei puhu Kaitselmuksen hyvydestä tai julmuudesta, vaan pitäen sitä samana kuin Karma-Nemesis, hän opettaa, että se suojaa hyviä ja vaalii niitä tässä niinkuin tulevissakin elämissä; ja että se rankaisee pahoin tekijää — jopa aina seitsemänteen jälleensyntymään — lyhyesti sanoen, kunnes lopullisesti on oikaistu sen häiriön vaikutus, jonka hän on tehnyt pienimmällekkin atomille sopusoinnun rajattomassa maailmassa. Sillä karman ainoa käsky — ikuinen ja muuttumaton käsky — on ehdoton sopusointu niin aineen kuin hengenkin maailmassa. Sentähden ei oikeastaan karma palkitse tai rankaise, vaan me palkitsemme ja rankaisemme itseämme aina sen mukaan, teemmekö työtä luonnon kanssa, avulla ja mukaan, totellen niitä lakeja, joihin sopusointu perustuu, vai — rikomme niitä. Eivätkä karman tiet olisi tutkimattomat, jos ihmiset toimisivat keskinäisessä sopusoinnussa eikä eripuraisina ja riidellen. Sillä meidän tietämättömyytemme näistä teistä — joita osa ihmiskuntaa sanoo Kaitselmuksen hämäräksi ja sotkuisiksi teiksi, kun sen sijaan toinen osa näkee niissä sokean fatalismin toimintaa ja kolmas osa näkee vain sattuman, jota ei johda jumalat eivätkä pahat henget — se tietämättömyys varmaankin pian katoisi, jos kohdistaisimme ne kaikki niiden oikeaan syyhyn ... Me seisomme hämmästyneinä itse luomamme mysteerin ja elämän arvoitusten edessä, joita emme tahdo ratkaista, ja siten syytämme, että suuri sfinksi tahtoo meidät niellä. Mutta todellisuudessa ei ole tapahtumaa elämässämme, ei vastoinkäymisten päivää tai onnettomuutta, jonka jälkiä ei voitaisi seurata omiin tekoihimme tässä tai toi-

sessa elämässä... Karman laki on irrottamattomasti kietoutunut jälleensyntymisen lakiin . . . Ainoastaan tämä karman oppi voi meil-
 le selvittää hyvän ja pahan salaperäisen probleemin ja saada ihmi-
 sen tyytymään elämän hirveään ja näennäiseen epäoikeudenmukai-
 suuteen. Ei mikään muu kuin tuollainen vakaumus voi rauhoittaa
 järkytettyä oikeudentuntoamme. Sillä kun joku, joka ei tunne
 tätä jaloa oppia, katselee ympärilleen ja huomaa syntyperän ja
 onnen lahjojen, älyn ja sielukykyjen epätasaisen jakaantumisen;
 kun hän näkee kunniaa koituvan tyhmille ja paheellisille, joille
 onnetar tuhlaa suosiotaan pelkän etuoikeutetun syntyperän vuok-
 si, ja näkee heidän lähimmän naapurinsa, älyllisesti kehittyneen
 ja jaloine hyveineen — kaikin puolin ansiokkaamman miehen —
 sortuvan hätään ja osanoton ptiutteeseen; kun hän näkee kaiken
 tämän ja on pakotettu kääntymään pois kykenemättä auttamaan
 syyttömästi kärsivää, vaikka korvissa sydäntäsärkevästi soi tus-
 kanhuutoja kaikkialta —, silloin vain tämä siunattu tieto karmasta
 estää häntä kiroamasta elämää ja ihmisiä samaten kuin niiden
 otaksuttua luoja... Tämä laki, joko tietoisesti tai itsetiedotto-
 masti, ei ennalta määrää mitään kenellekään. Se on totisesti ole-
 massa ikuisuudesta asti ja ikuisuudessa, sillä se on ikuisuus itse;
 ja ollen sellainen, koskei mikään toiminta voi olla ikuisuuden
 kanssa saman ikäinen, ei voi sanoa sen toimivan, sillä se on itse
 toiminta. Sillä ei aalto ihmistä hukuta, vaan miesraukan persoo-
 nallinen teko, hänen, joka ehdoin tahdoin menee ja antautuu meren
 liikuntaa ohjaavien ja persoonattomasti toimivien lakien alai-
 seksi. Karma ei mitään luo eikä suunnittele. Ihminen itse istuttaa
 ja synnyttää syyt, ja karman laki ohjaa vaikutuksia, mutta tämä
 oikeaan ohjaaminen ei ole teko, vaan kaikkeuden sopusointua, jo-
 ka aina pyrkii takaisin alkuperäiseen asemaansa, niinkuin liian
 voimakkaasti alas taivutettu oksa vastaavalla voimalla pon-
 nahtaa takaisin. Jos se silloin sattuu nyrjäyttämään sijoiltaan kä-
 den, joka koetti taivuttaa sitä luonnollisesta asemastaan, pitääkö
 meidän silloin sanoa, että oksa taittoi kätemme, vai että oma
 tyhmyytemme tuotti meille sen tuskan? Karma ei ole koskaan
 yrittänyt hävittää älyllistä ja yksilöllistä vapautta niinkuin mono-

teistien keksimä jumala. Se ei ole kätkenyt käskyjään pimeyteen ehdoin tahdoin ihmisten hämmentämiseksi, eikä se ole rankaiseva sitä, joka tohtii tutkistella sen salaisuuksia. Päin vastoin se, joka tutkimalla ja mietiskelemällä paljastaa sen monimutkaiset polut ja valaisee noita pimeitä teitä, joitten sokkeloihin niin moni hukkuu elämän labyrinttia tuntematta —, hän työskentelee kanssaihmistensä hyväksi. Karma on ilmenneen maailman absoluuttinen ja ikuinen laki; ja kun ei voi olla muuta kuin yksi Absoluutti, samoin kuin yksi ikuinen, aina läsnäoleva Syy, niin karmaan uskovia ei voi pitää ateisteina tai materialisteina, vielä vähemmän fatalisteina, sillä karma on sama kuin Tuntematon eli eräs puoli siitä vaikuttaessaan ilmiömaailmassa.»

Toinen kyvykäs teosofinen kirjailija, Mrs. P. Sinnett (kirjotuksessaan *Purpose of Theosophy*) sanoo:

»Jokainen yksilö saa aikaan karmaa, joko hyvää tai pahaa, jokaisella päivälämänsä teolla ja ajatuksella, ja samanaikaisesti hän tässä elämässään tyhjentää sitä karmaa, jonka entisyyden teot ja halut ovat saaneet aikaan. Kun näemme ihmisten kärsivän synnynnäisistä sairauksista, niin voimme varmuudella väittää, että nämä sairaudet ovat välttämättömiä seurauksia syistä, jotka he edellisissä ruumistuksissaan itse ovat matkaan saattaneet. Voidaan väittää, että kun nämä kärsimykset ovat perinnöllisiä, ei niillä voi olla mitään tekemistä menneen ruumistuksen kanssa; mutta on muistettava, että minän, todellisen ihmisen, yksilön henkinen alkuperä ei ole niissä vanhemmissa, joilta se on saanut tämän ruumiinsa, vaan että ne taipumukset, jotka sen edellinen elämäntapa kokosi sen ympärille, vetävät sitä, kun taas tulee syntymisen hetki, virran voimalla siihen kotiin, joka parhaiten soveltuu noiden taipumusten kehittämiseen. .. Tämä karman oppi oikein ymmärrettynä on omiansa ohjaamaan ja auttamaan tämän totuuden ymmärtäjiä korkeampaan ja parempaan elämäntilaan, sillä ei saa unohtaa, että ajatuksiammekin, eikä vain tekojamme, mitä varmimmin seuraa joukko asianhaaroja, jotka saavat aikaan joko hyvää tai pahaa ja — mikä tärkeämpää — monien kanssaihmistemme tulevaisuudessa. Jos rikkomisen tai laiminlyömisin synnit

jossakin tapauksessa voisivat koskea ainoastaan itseämme, olisi synnintekijän karma vähäpätöisempi kysymys. Mutta koska jokainen ajatus ja teko kautta elämän tuo mukanaan vastaavassa määrin hyvää tai pahaa vaikutusta ihmiskunnan perheen muihin jäseniin, näyttää tämä seikka, kuinka välttämätöntä vastaiselle onnelle ja edistukselle on ankara oikeuden, siveellisyyden ja epäitsekkyuden tunto. Kerran tehtyä rikosta, ilmi laskettua pahaa ajatusta, ei voi peruuttaa, ei mikään katumus voi tulevaisuudesta pyyhkäistä pois niiden tuloksia. Katumus, jos se on vilpittön, estää meistä uudistamasta erehdystämme; se ei voi vapauttaa meitä tai muita jo tapahtuneiden erehdyksen seurauksista, jotka täysin erehdyttömästi kohtaavat tekijää joko tässä tai seuraavassa ruumistuksessa».

Mr. J. H. Connelly jatkaa:

»Tällaiseen oppiin perustuvan uskonnon kannattajat sallivat mielellään uskontoaan verrattavan siihen, jonka mukaan yhden ainoan lyhyen maallisen olemassaolon tapahtumat määräävät ihmisen kohtalon ikuisiksi ajoiksi, ja tuossa elämässä häntä ilahduttaa lupaus, että niinkuin puu kaatuu, niin se jää makaamaan; ja hänen valoisin toiveensa, kun hän herää tuntemaan pahuutensa, on sijaissovituksen oppi, ja siinäkin ovat mahdollisuudet rajoitetut presbyteerisen uskontunnustuksen mukaan. *)

»Jumalan päätöksestä, hänen kunniansa ilmitulemiseksi, ovat jotkut ihmiset ja enkelit ennalta määrätyt saamaan ikuisen elämän, ja toiset ovat määrätyt ikuisen kuolemaan.»

»Nämä täten ennakolta määrätyt enkelit ja ihmiset ovat kukin kohdaltansa peruuttamattomasti merkityt; ja niiden luku on niin varma ja tarkka, ettei sitä voi lisätä eikä vähentää... Niinkuin Jumala on määrännyt valitut kunniaan... Eikä muita Kristuksen lunastamia todella kutsuta, vanhurskauteta, omaksi oteta, pyhitetä ja pelasteta, kuin ainoastaan valituita.»

»Tahtonsa tulkitsemattomasta neuvosta, jonka kautta hän mielensä mukaan antaa ja pidättää armoansa, jotta hänen hallitusvaltansa luotujensa yli tulisi kunnioitetuksi, on Jumala nähnyt hy-

•) Yleensä reformeeratun kirkon predestinaatio-opin mukaan.

vaksi jättää tai määrätä muun osan ihmiskuntaa häpeään ja vihaan heidän syntiensä tähden erinomaisen oikeutensa ylistykseksi.»

Näin sanoo taitava puolustaja, emmekä voi paremmin päättää tutkisteluumme kuin lukemalla otteen eräästä suurenmoisesta runoelmasta. Tekijä sanoo:

»Edwin Arnold on niin erinomaisen kauniisti esittänyt karmaa runoelmassaan *The Light of Asia*, että mieleemme tekisi tässä toistaa hänen kuvauksensa kokonaisuudessaan, jollei se olisi liian pitkä. Tässä on siitä ote:

Karma — synn ja seurauksen laki lahjomaton,
töiden ynnä ajatusten tuote —
ajan loimiin näkymättömiin
sen ”Minä” kutoi töiden kutehella.

Ennen alkua ja vailla päätä
kuin avaruus ikuinen ja varmaa varmempi
on voima jumalainen hyvään viepä,
sen lait yksin pysyy.

Ei pilkata se anna itseään,
sen voittaa puoltaja, vaan sortuu vastustaja.
Salaisen hyvän palkka rauha on,
salaisen pahan — tuska.

Se näkee kaikkialle, kaikki huomaa:
tee oikein, väärin tee — se tiedä —
vanhurskas tuomio sun saavuttaa,
se vaikka viipyikin.

Ei vihaan syty se, ei anteeks anna,
se hiuskarvallensa punnitsee;
huomenna sen tuomio lankee taikka
tuhanten päivän päästä.

Vanhurskauden laki pyhä tää,
ei kenkään sitä välttä eikä estä —
sen juuri rakkaus on ja määränä
täydellistymys ja rauha,*)

*) Suomentanut Immi Hellén.

Ja nyt kehoitan teitä vertaamaan meidän teosofista käsitystämme karmasta, koston laista, ja sanomaan, eikö se ole sekä järkipäisempi että oikeampi kuin se julma ja mieletön dogmi, joka tekee »Jumalasta» tunnottoman paholaisen, nim. se oppi, että »ainoastaan valitut» pelastetaan ja muut tuomitaan ikuisen kadotukseen!

Kys. — Niin, huomaan mitä yleensä tarkoitatte, mutta tahtoisin, että antaisitte minulle kouriintuntuvia esimerkkejä karman toiminnasta.

Teos. — Sitä en voi tehdä. Voimme ainoastaan, niinkuin jo sanoin, olla varmat siitä, että nykyiset elämänolomme ovat suoranaisia seurauksia omista teoistamme ja ajatuksistamme menneissä elämissä. Mutta me kun emme ole tietäjiä tai vihityitä, emme voi tietää mitään karman lain toiminnan yksityiskohdista.

Kys. — Voiko kukaan, edes adepti tai tietäjä, seurata tätä kaiken tasaavaa karmallista prosessia yksityiskohdittain?

Teos. — Voi varmasti; »ne jotka tietävät» voivat niin tehdä käyttämällä voimia, jotka piilevät jokaisessa ihmisessä.

Keitä ovat ne, jotka tietävät

Kys. — Koskeeko tämä yhtä paljon meitä kuin muitakin?

Teos. — Yhtä paljon. Niinkuin juuri sanoin, on kaikilla sama rajoitettu näköpiiri paitsi niillä, jotka ovat nykyisessä ruumistuksessaan saavuttaneet henkisen näön ja selvänäön huipun. Me voimme ainoastaan käsittää, että jos asioitten olisi pitänyt olla toisin meihin nähden, niin ne olisivat olleet toisin; että me olemme sitä, miksi olemme itsemme tehneet, ja että meillä on, mitä olemme itsellemme ansainneet.

Kys. — Pelkäänpä, että sellainen ajatus olisi vain omiansa katkeroittamaan meitä.

Teos. — Minä uskon, että asia on aivan päin vastoin. Juuri se, ettei ihminen usko oikean palkan ja rangaistuksen lakiin, on paremminkin omiansa herättämään hänessä kaikenlaisia napisevia tunteita. Lapsi, yhtä hyvin kuin täysi-ikäinen, pahastuu rangais-

tuksesta, jopa moitteestakin, jota hän ei usko ansainneensa, paljon enemmän kuin ankarammastakin rangaistuksesta, jos hän tuntee sen ansainneensa. Usko karmaan voi korkeimmassa määrässä saada meidät tyytymään osaamme elämässä, ja se voimakkaasti kannustaa pyrkimystämme parantamaan seuraavaa ruumistustamme. Kumpikin näistä vaikutuksista jäisi pois, jos otaksuisimme kohtalomme olevan jotakin muuta kuin ankaran lain tulosta tai sen olevan muissa kuin omissa käsissämme.

Kys. — Olette juuri väittänyt, että tämän karman lain alainen jälleensyntymisjärjestelmä vetoaa järkeen, oikeuteen ja siveelliseen tietoisuuteen. Mutta eikö se silloin tapahdu hienompien ominaisuuksien, myötätunnon ja säälin kustannuksella ja eikö se siten paaduta ihmislunnon hienompia vaistoja?

Teos. — Ainoastaan näennäisesti, ei todellisuudessa. Ei kukaan voi saada enemmän eikä vähemmän kuin hän ansaitsee ilman että muille tapahtuu vastaava vääräys eli puolueellisuus; ja laki, jota voitaisiin säälistä muuttaa, saisi aikaan enemmän kurjuutta kuin huojennusta, enemmän katkeruutta ja kirousta kuin kiitosta. Muistakaa myöskin, ettemme me hallitse lakia luodessamme sen vaikutusten syyt; se hallitsee itse itseänsä; ja vielä, että mitä runsaimmassa määrin on annettu tilaisuus *oikean* säälin ja laupeuden ilmenemiseen deevakhaanitulassa.

Kys. — Puhutte, että adeptit ovat poikkeuksia yleisen tietämättömyytemme säännöstä. Tietävätkö he todella enemmän kuin me jälleensyntymisestä ja tulevista tiloista?

Teos. — Tietävät kyllä. Kehittämällä kykyjä, jotka meillä kaikilla on, mutta jotka ainoastaan he ovat täydellisesti kehittäneet, ovat he hengessään astuneet noille eri tasoille ja eri tiloihin, joista olemme puhuneet. Pitkinä ajanjaksoina on polvi adepteja toisensa jälkeen tutkinut olemisen, elämän, kuoleman ja jälleensyntymisen mysteereitä, ja kaikki he ovat vuorostaan joillekuille opettaneet näin oppimansa asiat.

Kys. — Ja onko adeptien synnyttäminen teosofian tarkoitus?

Teos. — Teosofia pitää ihmiskuntaa jumaluudesta ulosvalunee-
na, joka nyt on paluumatkalla sinne. Kuljettuaan huomattavan

matkan tätä tietä saavuttavat adeptiuden sellaiset, jotka ovat uhranneet useampia ruumiillisia elämiä siihen tarkoitukseen. Sillä muistakaa, ettei kukaan ole koskaan saavuttanut salaisten tietteitten adeptiutta yhdessä elämässä, vaan siihen tarvitaan monta ruumistusta senkin jälkeen, kun on syntynyt itsetietoinen aikomus, ja välttämätön harjoittelu on alkanut. Monta lienee miestä ja naista aivan Seuramme keskuudessa, jotka ovat alkaneet ponnistella tätä vastamäkeä ylöspäin kirkastusta kohden jo monta ruumistusta sitten, ja jotka kuitenkin nykyisen elämän persoonallisten harhojen vuoksi joko eivät tunne koko asiaa tai ovat aivan kadottamaisillaan jokaisen mahdollisuuden tässä elämässä kulkea kauemmaksi. He tuntevat vastustamatonta vetovoimaa salatieteeseen ja *korkeampaan elämään*, mutta ovat liian persoonallisia ja omia mielipiteitään täynnä, rakastavat liiaksi maallisen elämän pettäviä viettelyksiä ja maailman hetkellisiä huveja voidakseen niistä luopua; ja niin heiltä menee nykyisessä syntymässään tilaisuus hukkaan. Mutta tavallisille ihmisille, joka-päiväisen elämän käytännöllisten velvollisuuksien ihmisille sellainen etäinen tulos on liian kaukainen päämääräksi ja aivan tehoton vaikuttimeksi.

Kys. — Mikä siis on heidän päämääränsä ja erityinen tarkoituksensa liittyessään Teosofiseen Seuraan?

Teos. — Monet ovat kiinnostuneet meidän oppeihimme ja tuntevat vaistomaisesti, että ne ovat todempia kuin minkään dogmaattisen uskonnon opit. Toiset ovat tehneet lujan päätöksen saavuttaa ihmisen korkeimman velvollisuusihanteen.

Ero uskon ja tiedon välillä eli sokea ja järjellinen usko

Kys. — Sanotte, että he omaksuvat teosofiset opit ja uskovat niihin. Mutta koska he eivät kuulu äsken mainittuihin adepteihin, niin heidän täytyy omaksua oppinne »sokeasti uskoen». Mikä ero on heidän ja tavallisten uskontojen yksinkertaisen uskon välillä?

Teos. — Niin, tässä niinkuin melkein kaikissa muissakin kohdissa on eroa. Mitä te sanotte »uskoksi» ja mikä todella on sokeata *uskoa* kristinuskon dogmeihin, se tulee meillä olemaan *tietona*, järkipäisenä seurauksena siitä, mitä *tiedämme* luonnon *tosiasioista*. Teidän oppinne perustuvat tulkitsemiseen ja siis vasta *toisessa kädessä* tietäjien todistuksiin; meidän oppimme tietäjien yksimielisiin ja muuttumattomiin todistuksiin. Tavallinen kristillinen jumaluusoppi esim. väittää, että ihminen on Jumalan luoma olento, johon kuuluu kolme osaa — ruumis, sielu ja henki —, kaikki välttämättömät hänen ollakseen eheä ja kaikki ikuisesti hänen osiansa, joko sitten fyysisen, maallisen olemassaolon karkeassa muodossa tai eetterimäiseksi muuttuneessa muodossa ylösnousemuksen jälkeen. Jokaisella on siten pysyvä, muista ihmisistä ja jumaluudesta erillinen olemassaolonsa. Teosofia sen sijaan väittää, että koska ihminen on valunut ulos tuntemattomasta, mutta aina läsnäolevasta ja rajattomasta jumalaisesta olemuksesta, niin hänen ruumiinsa ja kaikki muukin on katoavaista ja siis harhaa; henki hänessä on ainoa pysyvä olemus, ja sekin kadottaa erillisen yksilöllisyytensä sillä hetkellä, kun se jälleen täydellisesti yhtyy *Kaikkeuden Henkeen*.

Kys. — *Jos me kadotamme yksilöllisyytemmekin, silloinhan se aivan yksinkertaisesti on tuhoutumista?*

Teos. — Minä vastaan: ei!, sillä puhun *erillisestä* enkä kaikkiallisesta yksilöllisyydestä. Viimemainittu tulee osana muuttumaan kokonaisuudeksi; *kastepisara* ei haihdu ilmaan, vaan yhtyy mereen. Tuhoutuuko fyysinen ihminen, kun hän sikiöstä kasvaa vanhaksi mieheksi? Mikä saatanallinen ylpeys meissä olisikaan, jos asettaisimme oman äärettömän pienen persoonallisuutemme ja yksilöllisyytemme maailmankaikkeuden rajatonta tietoisuutta korkeammalle!

Kys. — *Siitä seuraa, että silloin toden teolla ei ole ihmistä, vaan että kaikki on henkeä?*

Teos. — Erehdytte. Siitä seuraa, että aineen ja hengen yhteys on vain ohimenevä; tai selvemmin puhuaksemme: koska henki ja aine ovat yhtä, nimittäin *kaikkiallisen* ilmenneen olemuksen

kaksi vastakkaista puolta — niin hengellä ei ole oikeutta siihen nimeen, niin kauan kuin pieninkin osanen ja atomi sen ilmenneestä olemuksesta vielä on kiinni jossakin muodossa, joka on eristäytymisen tulosta. Toisin uskominen on *sokeata uskoa*.

Kys. — Siis te väitätte tiedon eikä uskon nojalla, että pysyvä periaate, henki, itse asiassa vain kulkee aineen kautta?

Teos. — Minä esittäisin sen toisin ja sanoisin: me väitämme, että pysyvän ja ainoan periaatteen — hengen — ilmeneminen *ai-neena*, on ohimenevää eikä siis ole paljon muuta kuin harhaa.

Kys. — Ja tämä on tiedon eikä uskon nojalla väitetty?

Teos. — Aivan niin. Mutta koska hyvin näen, mitä ajatte takaa, niin voin yhtä hyvin sanoa teille, että me pidämme sellaista *uskoa*, jota te puolustatte, älyn sairautena, ja todellista uskoa, so. kreikkalaisten *pististä*, »*tietoon perustuvana uskona*», joko se perustuu fyysisten tai *henkisten* aistien todistuksiin.

Kys. — Mitä tarkoittatte?

Teos. — Jos tahdotte tietää näiden kahden uskon eron, niin tarkoitan, että *auktoriteettiin perustuvan* ja *omaan henkiseen intuition perustuvan uskon* välillä on sangen suuri ero.

Kys. — Mikä sitten?

Teos. — Toinen on inhimillistä herkkäuskoisuutta ja *taikauskoa*, toinen inhimillistä uskoa ja *aavistusta*. Kuten professori Alexander Wilder sanoo esipuheessaan kirjaan *Eleusinian Mysteries*: »Tietämättömyys johtaa pyhän häpäisemiseen. Ihmiset pilkkaavat sitä, mitä eivät oikein ymmärrä . . . Tämän maailman pohjavirta kulkee yhtä päämäärää kohti, ja ihmisten herkkäuskoisuuden takana ... on melkein rajaton voima, pyhä usko, joka kykenee käsittämään kaiken olemassaolon korkeimmat totuudet.» Ne, joiden »herkkäuskoisuus» rajoittuu ainoastaan ihmisten laatiin arvovaltaisiin dogmeihin, eivät koskaan täysin oivalla sen voimaa eivätkä edes huomaa sitä omassa luonnossaan. Se on sidottu ulkonaiseen tasoon eikä kykene saamaan liikkeelle hallitsevaa sisäistä olemustaan, sillä silloin heidän pitäisi käyttää omaa arvostelupikeuttaan, ja sitä he eivät koskaan *uskalla* tehdä.

Kys. — *Ja tämä »intuitioko» teidät pakottaa hylkäämään Jumalan persoonallisena isänä, maailmankaikkeuden ohjaajana ja hallitsijana?*

Teos. — Aivan niin. Me uskomme aina tuntemattomana pysyvään periaatteeseen, sillä ainoastaan sokea erehdys voi väittää, että maailmankaikkeus, ajatteleva ihminen tai edes kaikki ainemaailman ihmeet olisivat voineet kehittyä ilman että *järjelliset voimat* olisivat saaneet aikaan kaikkien osien ihmeellisen viisaan järjestyksen. Luonto voi erehtyä ja erehtyykin usein yksityiskohdisaan ja aineensa ulkonaisissa ilmennyksissä, mutta ei milloinkaan sisäisiin syihinsä ja seurauksiinsa nähden. Vanhoilla pakanoilla oli tästä kysymyksestä paljon järkevempiä käsityksiä kuin uudenaikaisilla filosofeilla, olkoot he agnostikkoja, materialisteja tai kristittyjä, ja kukaan pakanakirjailija ei ole koskaan esittänyt vastaväitettä siihen, että julmuus ja armo ovat rajallisia tunteita ja siis peräti mahdottomat *rajattoman* Jumalan ominaisuuksiksi. Sentähden kaikki heidän jumalansa olivat rajallisia. Kirjan *The Wheel of the Law* (Lain Pyörä) siamilainen tekijä lausuu saman ajatuksen teidän persoonallisesta Jumalastanne kuin me; hän sanoo (s. 25):

»Buddhalainen saattaisi uskoa sellaisen jumalan olemassaoloon, joka olisi äärettömän paljon ylempänä kaikkia inhimillisiä ominaisuuksia, joka olisi täydellinen jumala, rakkauden, vihan ja kateuden yläpuolella, leväten täydellisessä rauhassa, jota ei mikään voisi häiritä, — ja sellaisesta jumalasta hän olisi kaikkea halventavaa puhumatta, ei miellyttämisen halusta tai loukkauksen pelosta, vaan luonnollisesta kunnioituksesta; mutta hän ei voi ymmärtää jumalaa, jolla on ihmisten ominaisuudet, joka rakastaa ja vihaa ja suuttuu; Jumaluutta, joka on alempana jo tavallisen hyvän ihmisen mittapuuta, kuvailkoot häntä sitten kristityt lähetyssaarnaajat tai muhamettilaiset tai brahmiinit *) tai juutalaiset.

*) Tarkoitetaan lahkolaisbrahmiineja. Veedaantistien Parabrahma on se jumaluus, jonka mekin hyväksymme ja uskomme.

Kys. — Usko kuin usko. Kun kristitty inhimillisessä avuttomuudessaan jtt nöyryydessään uskoo, että taivaassa on armollinen Isä, joka varjelee häntä kiusauksesta, auttaa häntä elämässä ja antaa hänen syntinsä anteeksi, niin eikö hänen uskonsa ole parempi kuin buddhalaisten, veedaantistien ja teosofien kylmä ja ylpeä, melkein fatalistinen usko?

Teos. — Aina te vain puhutte meidän vakaumuksestamme kuin sokeasta »uskosta». Mutta kun taaskin olemme tässä ainaisessa kysymyksessä, niin minäkin vuorostani kysyn: usko kuin usko; eikö se, joka perustuu järkeen ja ankaraan johdonmukaisuuteen, ole parempi kuin se, joka nojautuu yksistään ihmisauktoriteettiin tai — sankaripalvontaan? *Meidän* »uskollamme» on kaikki se looginen pätevyys, mikä on matemaattisella selviöllä, että kaksi kertaa kaksi on neljä. Teidän uskonne on samanlaista logiikkaa kuin joidenkin tunteellisten naisten, joista Turgenjev sanoo, että heille kaksi kertaa kaksi tavallisesti on viisi ja talikynttilä kaupantekijäisiksi. Teidän uskonne sitä paitsi loukkaa kaikkia oikeuden ja järkipärisyyden vaatimuksia ja vieläpä se, jos tarkasti erittelemme, johtaa ihmiset siveelliseen turmioon, estää ihmiskunnan kehitystä ja suorastaan tekee vallan oikeudeksi — muuttaa joka toisen ihmisen Kainiksi veljeänsä Aabelia kohtaan.

Kys. — Mihin te tähtäätte?

Onko Jumalalla oikeutta antaa anteeksi

Teos. — Sovitusoppiin. Tähtään siihen vaaralliseen oppiin, johon te uskotte ja joka lausuu, että vaikkapa meidän rikoksemme Jumalan ja ihmisten lakeja vastaan olisivat kuinka hirvittävät, meidän ei tarvitse muuta kuin uskoa Jeesuksen uhrautumiseen ihmiskunnan pelastukseksi, niin hänen verensä on pesevä pois jokaisen tahran. Olen nyt kaksikymmentä vuotta saarnannut sitä vastaan, ja tahdon kiinnittää huomionne erääseen kohtaan *Isis Unueiled*-kirjassa, joka kirjoitettiin v. 1875. Tätä kristinoppi opettaa ja tätä me vastustamme:

»Jumalan laupeus on rajaton ja arvioimaton. On mahdotonta ajatella niin tuomittavaa ihmisrikosta, että syntisen lunastukseksi etukäteen maksettu hinta ei pyyhkisi sitä pois, vaikka se olisi tuhat kertaa pahempikin. Ja sitä paitsi ei katumus koskaan ole liian myöhäinen. Vaikka väärintekijä odottaisi elämänsä viimeisen päivän viimeisen tunnin viimeiseen minuuttiin asti, ennenkuin hänen kalvenneet huulensa lausuvat uskontunnustuksen, niin hän pääsee taivaaseen; kuoleva ryöväri teki niin, ja saman voivat tehdä kaikki muutkin yhtä kurjat. Nämä ovat kirkon ja papiston väitteitä, joita Englannin lempipapit paukuttelevat kansalaistenne päitten yli 'XIX:nnen vuosisadan valossa'», tällä kaikkein ristiriitaisimmalla aikakaudella. No, mihinkä tämä johtaa?

Kys. — Eikö se tee kristittyä onnellisemmaksi kuin buddhalainen tai brahmalainen on?

Teos. — Ei; ei ainakaan sivistyneitä, sillä suurin osa heistä on kauan sitten itse asiassa kadottanut kaiken uskonsa tähän julmaan dogmiin. Mutta se johtaa ne, jotka vielä uskovat, kaikkien mahdollisten rikosten kynnykselle helpommin kuin mikään muu oppi, jonka tunnen. Vielä kerran luen otteen Isiksestä (II, 542, 543):

»Jos astumme ulos pienestä uskonpiiristämme ja ajattelemme maailmankaikkeutta kokonaisuutena, jota sen osien ihmeellinen sopusointu pitää tasapainossa, niin eikö koko terve järki, eikö pieninkin oikeudentunnon kipinä nouse tätä *sijaissovitusta* vastustamaan! Jos pahantekijä olisi rikkonut ainoastaan itseään eikä ketään muuta vastaan; jos hän vilpittömästi katumalla voisi saada pois pyyhityksi menneet tapaukset ei ainoastaan ihmismuistista vaan siitä häviämättömästä muistikirjastakin, jota ei mikään jumaluus — ei edes Korkeimmista Korkein — voi saada häviämään, silloin tämä oppi ei olisi käsittämätön. Mutta mennä väittämään, että joku ihminen voi loukata toista ja tappaakin ja häiritä yhteiskunnan tasapainoa ja luonnon järjestystä ja sitten saada anteeksi, kun hän uskoo — saman tekevää pelostako vai toivosta tai pakosta —, että yksi verenvuodatus pesee pois toisen verenvuodatuksen — se on ennenkuulumatonta. Voiko rikoksen *seu-*

raukset saada olemattomiksi, vaikka itse rikos annettaisiinkin anteeksi? Jonkin syyn seuraukset eivät rajoitu tuon syyn piiriin eikä pahanteon seuraukset koske ainoastaan syyllistä ja hänen uhriaan. Jokaisella, niin hyvällä kuin pahallakin teolla on seurauksensa yhtä silmiinpistävästi kuin kivenheiton vaikutus tyyneen veteen. Vertaus on kulunut, mutta kun se on parhaiten käsitettävissä, siksi käytän sitä. Kehässä kulkevat aallot ovat sitä suurempia ja nopeampia, mitä suurempi on ne liikkeelle paneva kappale, mutta pieninkin kivi, niin, hienoin hiekka jyvänenkin saa väreilyjä aikaan. Ja häiriö ei ole ainoastaan pinnalla näkyvä. Vedenkalvon alla, näkymättömissä, joka suunnalle — ulospäin ja alaspäin — sysää pisara toistaan, kunnes voima on koskenut pohjaan ja sivuihin asti. Ja vielä ilma veden yläpuolella on joutunut liikkeeseen ja tämä häiriö etenee, kuten tiedemiehet kertovat, kerroksesta kerrokseen ulos avaruuteen ikuisesti; aineelle on annettu sysäys, ja se ei koskaan katoa, sitä ei voi saada takaisin! . . .

»Niin on rikoksen ja sen vastakohtankin laita. Teko voi olla hetkellinen, mutta vaikutukset ovat ikuiset. Kun kivi kerran on heitetty lampeen, jos me silloin voimme ottaa sen takaisin käteemme, vierittää veden väreilyt takaisin ja tehdä toimineen voiman tyhjäksi, palauttaa eetteriaallot, niinkuin ne ennen olivat, so. olemattomiksi ja pyyhkiä pois kaikki jäljet kiven heittämisestä, niin että Ajan muistissakaan ei ole tietoa tapahtuneesta, silloin, *silloin* me kärsivällisesti kuuntelemme kristittyjen puolustavan tämän *sovituksen* mahtia» ja

— lakkaamme uskomasta karman lakiin. Asiain näin ollen kutsumme koko maailmaa ratkaisemaan, mikä näistä kahdesta opista paremmin soveltuu jumalaiseen oikeuteen ja mikä on järjellisempi yksinkertaisenkin inhimillisen älyn ja ajattelun kannalta.

Kys. — *Kuitenkin miljoonat uskovat tuohon kristilliseen dogmiin ja ovat onnellisia.*

Teos. — Pelkkä tunteilu on voittanut heidän ajatuskykynsä, ja kukaan todellinen ihmisystävä ei sitä dogmia hyväksyisi. Se ei ole ainoastaan itsekkyyden unelma, vaan oikea ihmisälyn painajainen. Katsokaa, mihin se johtaa, ja sanokaa minulle sen pakana-

maan nimi, missä rikoksia kerke ämmin ja lukuisammin tehdään kuin kristityissä maissa. Katsokaa pitkiä kamalia luetteloja rikoksista, jotka vuosittain on tehty Euroopan maissa, ja katsokaa protestanttista ja raamatullista Amerikkaa. Siellä *kääntymyksiä* tapahtuu paljon enemmän vankiloissa kuin julkisissa saarna- ja Tieräiysekokouksissa. »Katsokaa, millä kannalla on kristillisen oikeuden (!) tilinpäätös. Verisiä murhaajia, joita riivaa himo, kosto, ahneus, kiihkoisuus tai suorastaan eläimellinen verenhimo ja jotka useimmiten tappavat uhrinsa antamatta heille aikaa katua tai rukoilla Jeesusta. Uhrin ehkä kuolivat syntyisinä ja tietenkin — teologisen johdonmukaisuuden kannalta — saivat rangaistuksen pienimmistä tai suuremmista synneistään. Mutta murhaaja joutuu inhimillisen oikeuden käsiin ja vangitaan; herkkätunteiset ihmiset itkevät hänen tähtensä, rukoilevat hänen kanssaan ja puolestaan, ja sitten murhaaja lausuu kääntymyksen taikasanat ja menee mestattavaksi Jeesuksen lunastettuna lapsena! Ilman tekemäänsä murhaa hän ei olisi saanut kanssarukousta, lunastusta, anteeksiantoa. Selvästi tämä mies teki oikein murhatessaan, sillä siten hän saavutti ikuisen autuuden! Ja mitä tulee murhattuun ja hänen perheeseensä, sukulaisiinsa ja kaikkiin, joiden kanssa hän oli suhteissa, — eikö oikeus anna heille korvausta? Täytyykö heidän kärsiä tässä ja tulevassa maailmassa, samalla kuin heidän loukkaajansa istuu Golgatan ‘pyhän ryövärin’ vieressä ja nauttii ikuista iloa? Tähän kysymykseen on papisto, viisaasti kyllä, vastaamatta.» (*Isis Unveiled.*) Ja nyt tiedätte, miksi teosofit — joiden perususko ja -toivo on oikeutta kaikille, taivaassa niinkuin maankin päällä, eli karma — hylkäävät tämän opin.

Kys. — Ihmisen lopullinen määränpää ei siis ole Jumalan hallitsema taivas, vaan aineen asteittainen muuttuminen alkuperäiseksi olemukseksi, hengeksi?

Teos. — Siihen päämäärään pyrkii kaikki luonnossa.

Kys. — Eivätkö muutamat teistä pidä tuota yhtymistä eli »hengen lankeamista aineeseen» pahana ja jälleensyntymistä pahana asiana?

Teos. — Muutamat pitävät ja koettavat sen vuoksi lyhentää

tätä maallista koetusaikaansa. Se ei kuitenkaan ole pelkkää pahaa, koska se takaa kokemusta, jonka avulla me voimme päästä tiedon ja viisauden vuorelle. Tarkoitin sitä kokemusta, mikä *opettaa*, että meidän henkisen luontomme tarpeita ei milloinkaan voi tyydyttää mikään muu kuin henkinen autuus. Niin kauan kuin olemme ruumiissa, olemme tuskan ja kärsimyksien ja kaikkien elämässä tapahtuvien ikävien sattumien alaisia. Sentähden tämän lievennykseksi me lopulta saavutamme tiedon, joka yksin voi meille tuottaa lohdutuksen ja paremman tulevaisuuden toivon.

XII

Mitä teosofia on käytännössä

Velvollisuus

Kys. — Miksikä sitten jälleensyntyminen on tarpeen, jos kuitenkin ei kukaan voi taata itselleen pysyvää rauhaa?

Teos. — Koska lopullista päämaalia ei voi saavuttaa muuten kuin elämän kokemusten kautta, ja koska näiden pääsisältö on tuskaa ja kärsimystä. Ainoastaan kärsimyksestä voimme oppia. Ilot ja nautinnot eivät mitään opeta; ne ovat katoavia ja tuottavat ajan mittaan vain kyllästymistä. Sitä paitsi kun me aina peitymme koettaessamme löytää elämässä pysyvää tyydytystä korkeamman luontomme kaipaukselle, osoittaa se selvästi, että tuo kaipaus voi löytää tyydytyksen ainoastaan omalla tasollaan so. — henkisellä.

Kys. — Onko tämän luonnollisena seurauksena halu päästä elämästä eroon tavalla tai toisella?

Teos. — Jos sillä halulla tarkoitate »itsemurhaa», silloin vastaan jyrkästi kieltäen. Sellainen seuraus ei koskaan ole »luonnollinen», vaan sen syynä on aina surkea aivohäiriö tai mitä varmimmat ja lujimmat materialistiset käsitykset. Se on rikoksista pahin ja seurauksiltaan hirveä. Mutta jos sillä halulla tarkoitate ainoastaan kaipausta henkisen olemassaolon saavuttamiseen eikä toivoa maan päältä pääsemiseen, silloin todella sanoisin sitä hyvin luonnolliseksi haluiksi. Muuten vapaaehtoinen kuolema olisi nykyisen vartiopaikkamme ja meille kuuluvien velvollisuuksien hylkäämistä ja samalla yritys pujahtaa pois karmallisesta vastuunalaisuudesta, ja siten saisimme aikaan uutta karmaa.

Kys. — Mutta jos teot jyyisellä tasolla eivät suo tyydytystä, miksikä velvollisuudet, jotka yuuri ovat tekoja, olisivat pakollisia?

Teos. — Ensinnäkin, koska meidän filosofiamme opettaa, että velvollisuuksiemme täyttäminen ensiksi muita ja viimeksi itseämme kohtaan ei tarkoita oman vaan muiden onnen saavuttamista, oikean tekemistä oikean itsensä tähden, eikä sen tähden, mitä hyötyä se ehkä meille tuottaa. Onni tai oikeammin tyydytys voi tosin seurata velvollisuuden täyttämistä, mutta se ei ole eikä saa olla sen vaikuttimena.

Kys. — Mitä teosofiassa oikeastaan »velvollisuudella» tarkoitetaan? Se ei voi olla Jeesuksen ja hänen apostoliensa opettamat kristilliset velvollisuudet, koska ette heitä kumpaisiakaan tunnusta.

Teos. — Te taaskin erehdytte. Mitä sanotte »kristillisiksi velvollisuuksiksi», niitä ovat korostaneet kaikki suuret siveelliset tai uskonnolliset uudistajat aikoja ennen kristillistä aikaa. Kaikesta siitä, mikä on suurta, jaloa ja sankarillista, ei muinaisina aikoma ainoastaan puhuttu ja saarnattu niinkuin meidän päivinämme, vaan sen mukaan *toimivatkin* toisinaan kokonaiset kansakunnat. Buddhalaisen uskonuudistuksen historia on täynnä mitä jaloimpia sankarillisia ja epäitsekkäitä tekoja. »Olkaa kaikki yksimieliset, sääliä toinen toistanne; rakastakaa toisianne kuin veljet, olkaa armeliaat, ystävälliset; ei pahaa pahalla kostaen eikä kirousta kirouksella: vaan päin vastoin siunatkaa» — tämän toteuttivat käytännössä Buddhan seuraajat monta vuosisataa ennen Pietaria. Kristilliset siveysopit ovat suurenmoisia, epäilemättä; mutta yhtä epäilemättä ne eivät ole uusia ja ovat saaneet alkunsa »pakanallisista» velvollisuuksista.

Kys. — Ja kuinka te määrittelisitte nämä velvollisuudet eli yleensä »velvollisuuden», niinkuin te käsitätte sanan merkityksen?

Teos. — Velvollisuus on se, mitä me olemme *velvolliset* tekemään ihmiskuntaa, lähimmäisiämme, naapureitamme ja perhetämme kohtaan ja varsinkin niitä kohtaan, jotka ovat meitä köyhemmät ja avuttomammat. Jos me tämän velan jätämme elämässämme maksamatta, aiheuttaa se meille henkisen ja siveel-

lisen vararikon seuraavassa ruumistuksessa. Teosofia on *velvollisuuden* sisin olemus.

Kys. — Niin on kristinuskokin oikein käsitettynä ja toteutettuna.

*Teos. — Epäilemättä. Ja jollei se käytännössä olisi vain huulien uskontoa, olisi teosofialla vähän tekemistä kristittyjen keskuudessa. Valitettavasti se on vain sellaista huulisiveellisyttä. Vähän on niitä, jotka toteuttavat velvollisuutensa kaikkia kohtaan ja itse velvollisuuden vuoksi; ja vielä vähemmän on niitä, jotka täyttävät velvollisuutensa tyytyen oman salaisen tietoisuutensa antamaan tyydytykseen. »Kansan ylistysääni, joka kunnioittaa ja palkitsee hyvettä», runoilijan sanoilla sanottuna, on aina etualalla »maailmankuulujen» ihmisystävien mielessä. Uudenaikaiset siveysopit ovat kauniita niistä lukiessa ja kun kuulee niistä keskusteltavan: mutta mitä ovat sanat, jollei niistä tule tekoja? Ja lopuksi: jos kysytte, kuinka minä käsitän teosofisen velvollisuuden käytännössä ja karman valossa, niin vastaan, että meidän velvollisuutemme on nاپisematta juoda viimeiseen pisaraan, mitä elämän maljassa on meille tarjolla, noukkia elämän ruusuja ainoastaan sen tuoksun vuoksi, minkä ne voivat *muille* antaa, ja itse tyytyä vain okaisiin, jollemme voi nauttia sitä tuoksua riisimättä sitä keneltäkään.*

Kys. — Tämä on kaikki hyvin epämääräistä. Mitä te teette enemmän kuin kristityt?

*Teos. — Ei ole kysymys siitä, mitä me Teosofisen Seuran jäsenet teemme — vaikka muutamat meistä kyllä koettavat parastansa —, vaan siitä, kuinka paljon kauemmaksi hyvää kohti teosofia johtaa kuin nykyaikainen kristinuskko. Minä sanon — *teossa*, vakaassa teossa, eikä vain aikomuksessa ja puheessa. Olkoon ihminen millainen tahansa, niin maallinen, itsekäs ja kovasydäminen kuin suinkin, jopa täysverinen konna, niin se ei estä häntä sanomasta itseään kristityksi ja toisia pitämästä häntä sellaisena. Mutta kyllään teosofilla ei ole oikeutta teosofin nimeen, jollei hän ole konnaan sen totuuden täyttämä, jonka Carlyle lausuu: »Ihmisen päämaali on *teko*, eikä ajatus, ei ylevinkään», — ja jollei hän*

muodosta ja järjestä jokapäiväistä elämäänsä tämän totuuden mukaan. Totuuden tunnustaminen ei vielä ole sen toteuttamista; ja mitä kauniimmalta ja ylevämmältä se kuuluu, mitä äänekkäämin hyveestä tai velvollisuudesta puhutaan, ilman että sen mukaan toimitaan, sitä elävämmin se muistuttaa Kuolleenmeren hedelmiä. *Tekopyhyys* on kaikista paheista inhoittavin, ja *tekopyhyys* on huomattavin piirre tämän vuosisadan suurimmassa protestanttisessa maassa — Englannissa.

Kys. — Mitä te arvelette velvollisuudeksemme koko ihmiskuntaa kohtaan?

Teos. — Että kaikille täysin tunnustetaan samanlaiset oikeudet ja edut katsomatta rotuun, väriin, yhteiskunnalliseen asemaan ja syntyperään.

Kys. — Milloinka teidän mielestänne sitä velvoitusta ei täytetä?

Teos. Silloin kun vähimmässäkin määrin loukataan toisen oikeutta — joko toisen ihmisen tai kansakunnan; kun hän jossakin määrin jää saamatta samaa oikeutta, hyväntahtoisuutta, arvontoa ja lempeyttä osakseen, kuin me itsellemme haluamme. Koko nykyinen poliittinen järjestelmä perustuu näitten oikeuksien unohtamiseen ja mitä räikeimpään kansallisen itsekkyyden korostamiseen. Ranskalainen sanoo: »Niin on renki kuin on herra»; heidän pitäisi lisätä: »Niin on kansalainen kuin on kansallispolitiikka.»

Kys. — Otatteko ollenkaan osaa politiikkaan?

Teos. — Seurana me huolellisesti vältämme sitä, ja syyt tahdon esittää. Jos koetamme saada toimeen yhteiskunnallisia uudistuksia, ennenkuin olemme saaneet *ihmisluonnon* uudistumaan, *on se uuden viinin laskemista vanhoihin leileihin*. Saattakaa ihmiset sisimmässä sydämessään tuntemaan ja tunnustamaan, mikä on heidän oikea ja todellinen velvollisuutensa kaikkia kohtaan, niin kaikki vanha vallan väärinkäyttö ja kaikki kansallispolitiikan luomat väärät lait, jotka perustuvat yksilölliseen, yhteiskunnalliseen tai valtiolliseen itsekkyyteen, tulevat itsestään katoamaan. Hullu on se puutarhuri, joka kukkapenkeistään koettaa poistaa myrkylliset rikkaruohot leikkaamalla ne maata myöten poikki kitke-

mättä niitä juurineen ylös maasta. Ei voi koskaan saada aikaan pysyvää yhteiskunnallista uudistusta niin kauan kuin samat itsekäät ihmiset kuin ennenkin ovat asioitten johdossa.

T. S:n suhde poliittisiin uudistuksiin

Kys. — Teosofinen Seura ei siis ole poliittinen järjestö?

Teos. — Ei mitenkään. Se on kansainvälinen sanan korkeimmasa merkityksessä siten, että sen jäseninä on kaikkiin kansallisuuksiin, uskontunnustuksiin ja ajatussuuntiin kuuluvia miehiä ja naisia, jotka yhdessä työskentelevät saman päämäärän, ihmiskunnan edistyksen puolesta; mutta seurana se on ehdottomasti osaa ottamatta kaikkeen kansalliseen tai puoluepolitiikkaan.

Kys. — Miksi niin?

Teos. — Juuri niistä syistä, jotka mainitsin. Sitä paitsi täytyy valtiollisen toiminnan välttämättä vaihdella ajan olojen ja yksilöiden erikoislaatuisten taipumusten ja mielihalujen mukaan. Mutta vaikka T. S:n jäsenet luonnollisesti ovat teosofeina yhtä mieltä teosofian perusteista — muutenhan he eivät Seuraan kuuluisikaan —, niin siitä ei seuraa, että he olisivat kaikista muista asioista yhtä mieltä. Seurana he voivat toimia yhdessä ainoastaan kaikille yhteisissä asioissa — so. itse teosofiassa; yksilönä on jokaisella täysi vapaus seurata omaa erityistä valtiollista ajatus- ja toimintasuuntaansa, sikäli kuin se ei ole ristiriidassa teosofian perusteitten kanssa tai loukkaa Teosofista Seuraa.

Kys. — Mutta varmaankaan T. S. ei kokonaan pysytele erossa niistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, jotka nykyään niin voimakkaasti astuvat etualalle?

Teos. — Itse T. S:n perusteet ovat todisteena siitä, että se ei — tai oikeammin että sen useimmat jäsenet eivät — ole niistä erillään. Jos ihmiskunta kerran voi älyllisesti ja henkisesti kehittyä ainoastaan siten, että ennen kaikkea tarkasti noudatetaan terveellisimpiä ja tieteellisimpiä fysiologisia lakeja, niin kaikkien, jotka tätä kehitystä harrastavat, ehdoton velvollisuus on tehdä mitä suinkin voivat, jotta näitä lakeja yleisesti toteutettaisiin. Liiankin

katkerasti tuntevat kaikki teosofit, että varsinkin länsimailla kansan syvien rivien yhteiskunnallinen asema estää heitä kunnollisesti harjoittamasta sekä ruumistaan että henkeään ja että kummankin kehitys sen kautta häiriintyy. Koska tämä harjoitus ja kehitys on eräänä aivan teosofian erikoistehtävänä, niin T. S. on täysin myötätuntoinen kaikkia todellisia tämänsuuntaisia pyrkimyksiä kohtaan.

Kys. — Mutta mitä tarkoittatte »todellisilla pyrkimyksillä»? Jokaiselle yhteiskunnallisella uudistajalla on oma yleislääkkeensä, panaceansa, ja jokainen uskoo, että häyien keinonsa on ainoa, mikä voi parantaa ja pelastaa ihmiskunnan.

Teos. — Aivan oikein, ja tässä juuri on syy, miksi niin vähän todella tyydyttävää yhteiskunnallista työtä saadaan valmiiksi. Useimmissa näistä yleislääkkeistä ei ole oikeata johtavaa aatetta eikä ainakaan ole mitään periaatetta, joka yhdistäisi ne kaikki. Täten tuhlataan kallista aikaa ja voimaa; sillä ihmiset eivät tee yhteistyötä, vaan taistelevat toisiaan vastaan, useinkin, pelkään, enemmän kunnian ja edun vuoksi kuin sen suuren asian puolesta, jota he vakuuttavat sydämestään kannattavansa ja jonka pitäisi olla ylinnä heidän elämässään.

Kys. — Kuinka siis teosofisia aatteita voitaisiin toteuttaa niin, että edistettäisiin sosiaalista yhteistyötä ja kaikkia todellisia harastuksia yhteiskunnan parantamiseksi?

Teos. — Sallikaa minun lyhyesti muistuttaa, mitkä nämä aatteet ovat: kaikkiihteisyys ja syyperäisyys, ihmiskunnan vastuunhyteys, karman laki, jälleensyntyminen. Nämä ovat neljä rengasta siinä kultaisessa ketjussa, jonka olisi sidottava ihmiset yhdeksi perheeksi, yhdeksi veljeydeksi.

Kys. — Mitenkä sitten?

Teos. — Nykyisten yhteiskuntaolojen vallitessa varsinkin ns. sivistyneissä maissa näemme alinomaan silmästä silmään sen tosiasian, että suuret ihmisjoukot kärsivät kurjuutta, köyhyyttä ja sairautta. Heidän fyysinen tilansa on surkea ja heidän älylliset ja henkiset kykynsä ovat useia melkein uinuvia. Toiselta puolen monet yhteiskunta-asteikon vastakkaisessa päässä viettävät elämänsä huo-

lettomassa piittaamattomuudessa, aineellisessa ylellisyydessä ja itsekkäissä nautinnoissa. Ei kumpikaan näistä elämäntiloista ole pelkästään sattumaa. Molemmat ovat suoranaisia seurauksia ympäröivistä olosuhteista, ja yhteiskunnallisen velvollisuuden laiminlyönti toisaalla on mitä läheisimmässä yhteydessä toisaalla tyrehtyneen ja estyneen kehityksen kanssa. Yhteiskuntatieteessä niin kuin kaikissa todellisen tieteen haaroissa pitää yleinen syy-yhteyden laki paikkansa. Mutta tämä syy-yhteys sisältää johdonmukaisena seurauksena sen ihmisten vastuunyhteyden, jota teosofia niin pontevasti korostaa. Jos yhden ihmisen teko vaikuttaa kaikkien elämään, ja jos tämä on todella tieteellinen aate, silloin todellinen ihmisten vastuunyhteys, joka on ihmissuvun nostamisen pohjana, voidaan saavuttaa ainoastaan siten, että kaikki ihmiset tulevat veljiksi ja sisariksi ja että kaikki jokapäiväisessä elämässään toteuttavat tosi veljeyden ja tosi sisaruuden. Tämä vaikutus ja vuorovaikutus, tämä tosi veljeys ja sisarus, jossa kukin elää kaikkien ja kaikki jokaisen puolesta, on yksi niistä teosofisista perusaatteista, joita jokaisen teosofin pitäisi sitoutua ei ainoastaan opettamaan vaan toteuttamaanakin yksityisessä elämässään.

Kys. — Kaikki tämä on sangen hyvää yleisenä periaatteena, mutta kuinka sen sovitatte käytäntöön?

Teos. — Katselkaamme hetkinen niitä ilmiöitä, joita te sanotte inhimillisen yhteiskunnan konkreettisiksi tosiasioiksi. Veratkaa sitä elämää, jota sekä rahvaan suuret joukot että monet ns. keski- ja ylemmistä luokistakin elävät, siihen, millainen elämä voisi olla terveellisemmissä ja ylevämissä oloissa, missä vallitsisi oikeus, hyvyys ja rakkaus eikä itsekkyyys, välinpitämättömyys ja raakuus, jotka nyt liiankin usein näyttävät olevan ylimpinä. Kaikella ihmiskunnan hyvällä ja pahalla on juurensa ihmisluonteessa, ja tämä luonne on ja on ollut riippuva syyn ja seurauksen loppumattomasta ketjusta. Mutta tämä riippuvaisuus koskee tulevaisuutta yhtä hyvin kuin nykyisyyttä ja menneisyyttä. Itsekkyyys, välinpitämättömyys ja raakuus ei suinkaan voi olla ihmissuvun luonnollinen tila — sellainen usko olisi toivottomuutta ihmiskunnan suhteen, ja sitä ei teosofi voi olla. Edistystä voi-

daan saavuttaa ylevämpiä ominaisuuksia kehittämällä, ja saavutetaan ainoastaan sillä tavoin. Nyt opettaa todellinen kehitys meille, että muuttamalla jonkin elimistön ympäristöä voimme muuttaa ja parantaa itse elimistöä; ja mitä sananmukaisesti tämä on totta ihmiseen nähden. Jokainen teosofi on sentähden velvollinen tekemään parhaansa kaikin hänelle mahdollisin keinoin auttaakseen jokaista viisasta ja hyvin punnittua yhteiskunnallista pyrkimystä, jonka tarkoituksena on köyhien aseman parantaminen. Sellaisen pyrkimyksen tulisi pitää silmämääränä köyhälistön lopullista yhteiskunnallista vapautumista ja velvollisuudentunnon kehittämistä niissä, jotka nyt niin usein laiminlyövät sen melkein kaikissa elämän suhteissa.

Kys. — Myönnän tämän. Mutta kenen on ratkaistava, onko jokin yhteiskunnallinen pyrkimys viisas vai ei?

Teos. — Ei kukaan ihminen tai mikään yhteiskunta voi asettaa varmaa ja jyrkkää sääntöä tässä suhteessa. Paljon täytyy tietenkin jättää yksityisen arvostelun varaan. Erään yleisen mittapuun voimme kuitenkin antaa, nim. sen, tuleeko ehdotettu toimenpide edistämään sitä tosi veljeyttä, joka on teosofian päämäärä? Todellisella teosofilla ei pitäisi olla vaikeutta tämän kokeen tekemisessä; ja kun hän kerran on siitä tullut vakuuttuneeksi, on hänen velvollisuutensa muokata yleistä mielipidettä sen puolelle. Ja tämä voi tapahtua ainoastaan siten, että korostetaan noita korkeita ja jaloja käsityksiä yleisistä ja yksityisistä velvollisuuksista, jotka ovat kaikkien henkisten ja aineellisten parannusten pohjana. Kaikissa mahdollisissa tapauksissa täytyy hänen itsensä olla henkisen toiminnan keskus, ja hänestä ja hänen jokapäiväisestä yksityiselämästään täytyy säteillä noita yleviä henkisiä voimia, jotka yksin voivat uudistaa hänen ihmisveljensä.

Kys. — Mutta miksi pitäisi hänen niin tehdä? Eikö hän niin kuin kaikki muut ole karmastaan riippuvainen ja eikö karman välttämättä pidä mennä täytäntöön määrätyllä tavalla?

Teos. — Juuri tämä karman laki antaa voimaa kaikelle sille, mistä olen puhunut. Yksilö ei voi eristäytyä rodusta eikä rotu yksilöstä. Karman laki koskee kaikkia samalla tavoin, vaikka kaikki

eivät ole yhtä kehittyneitä. Auttaessaan muiden kehitystä teosofi uskoo, että hän ei ainoastaan auta heitä täyttämään omaa karmaansa, vaan itsekin, tarkemmin sanoen, täyttää omaa karmaansa. Hänellä on aina silmämääränään ihmiskunnan kehitys, jonka olennaisena osana hän on niinkuin hekin, ja hän tietää, että jos hän puolestaan laiminlyö totella korkeinta sisäistä ääntään, niin hän hidastuttaa kehityksen tiellä sekä itseään että kaikkia muita. Teoillaan hän voi tehdä ihmiskunnalle joko vaikeammaksi tai helpommaksi päästä lähinnä korkeammalle olemisen tasolle.

Kys. — Mitä yhteyttä tällä on äsken mainitsemanne neljännen aatteen, nim. jälleensyntymisen kanssa?

Teos. — Yhteys on hyvin läheinen. Jos nykyinen elämämme riippuu siitä, kuinka olemme kehittäneet muutamia periaatteita, jotka ovat kasvaneet entisessä elämässämme kylvetyistä siemenistä, niin se laki pitää paikkansa tulevaisuuteenkin nähden. Jos kerran on selvillä se aate, että kaikkiallinen syy-yhteys ei koske ainoastaan nykyisyyttä vaan sekä mennyttä, nykyistä että tulevaa aikaa, niin jokainen teko nykyisellä tasolla saa luonnollisesti ja helposti oikean paikkansa ja näkyy oikeassa suhteessa meihin itseemme ja muihin. Jokainen alhainen ja itsekäs teko vie meitä taaksepäin eikä eteenpäin, ja jokainen jalo ajatus ja epäitsekkäs teko puolestaan on askel korkeampia ja ihanampia olemisen tasoja kohti. Jos tämä elämä olisi ainoa, silloin se monessa suhteessa todella olisi köyhä ja kurja; mutta kun sitä pidetään valmistuksena seuraavaa olemassaolon piiriä varten, voidaan sitä käyttää kultaisena porttina, jonka kautta saamme kulkea, ei itsekkäästi yksinämmä, vaan ystäviemme seurassa, sen toisella puolella hämmöittäviin palatseihin.

Uhrautuminen

Kys. — Onko samanlainen oikeus kaikille ja rakkaus kaikkia luotuja kohtaan teosofian korkein ihanne?

Teos. — Ei; on olemassa vielä paljon korkeampi.

Kys. — Mikä se voisi olla?

Teos. — Se, etlä annamme muille *enemmän* kuin itsellemme — *uhrautuminen*. Tämä oli se erittäin korkea ja ihana ohje, jota ih-

miskunnan suurimmat opettajat ja mestarit niin loistavasti noudattivat — sellaiset miehet kuin historian Gautama Buddha ja evankeliumien Jeesus Natsarealainen. Tämä piirre yksinään riitti hankkimaan heille jälkeen tulevien sukupolvien ainaisen kunnioituksen ja kiittolisuuden. Me sanomme kuitenkin, että uhrautuminen ei saa tapahtua umpimähkään ja ilman oikeutta, tai sokeasti, seurauksiin katsomatta; sellainen itsensä uhraaminen voi usein jälkeensä osoittautua turhaksi ja vahingolliseksi. Eräs teosofian perussääntöjä on, että teemme oikeutta itseämme kohtaan — kollektiivisen ihmiskunnan yksilöinä eikä persoonallisina minuuksina — oikeutta, ei enemmän, mutta ei vähemmänkään kuin muita kohtaan; jollemme tosiaan uhraamalla *yhden* minän voi hyödyttää monia.

Kys. — Voisitteko selventää tätä jollakin esimerkillä?

Teos. — Historiassa on monta tätä valaisevaa esimerkkiä. Itensä uhraamista monien tai muutamien ihmisten käytännölliseksi hyödyksi pitää teosofia paljon korkeampana kuin itsensä kieltämisestä jonkin lahkolaisaatteen hyväksi, kuten esim. »pakanain pelastamiseksi *kadotuksesta*». Meidän mielestämme Isä Damien, tuo kolmenkymmenen ikäinen nuori mies, joka pani koko elämänsä uhriksi auttaakseen ja lievittääkseen Molokain spitaalisten kärsimyksiä ja joka elettyään 18 vuotta yksinään heidän kanssaan lopulta sai tuon inhottavan taudin ja kuoli — *hän ei ole turhaan kuollut*. Hän on antanut tuhansille onnettomille ja hyljätuille huojennusta ja edes jonkinlaista onnea. Hän on hankkinut heille lohdutusta, henkistä ja ruumiillista. Hän päästi päivän pilkahduksen siihen pimeään ja synkkään yöhön, jonka asukkaiden toivottomuudella ei ole vertaistaan ihmiskärsimysten historiassa. Hän oli *tosi teosofi*, ja hänen muistonsa on ainaisesti elävä meidän tiedossamme. Meidän silmissämme tämä vähäpätöinen belgialainen pappi on suunnattoman paljon korkeammalla kuin esim. kaikki ne vilpittömät, mutta suuriluuloiset, typerät lähetyssaarnaajat, jotka ovat uhranneet elämänsä etelämeren saarilla tai Kiinassa. Mitä hyvää he ovat telineet? Toisessa tapauksessa he tulivat seläisten luo, jotka eivät vielä olleet kypsyneet mitään totuutta vas-

taanottamaan, ja toisessa tapauksessa sellaisen kansakunnan keskuuteen, jonka uskonnollis-filosofiset järjestelmät ovat yhtä suurenmoiset kuin mitkä muut tahansa, jos niiden omistajat vain tahtovat elää Konfutsen ja muiden tietäjiensä ohjeiden mukaan. Lähetysaarnajat kuolivat edesvastuuttomien villien ja ihmisryöjien tai kansallisten yltiökiihkon ja vihan uhreina. Sitä vastoin, jos he olisivat menneet Whitechapelin köyhäinkortteleihin tai johonkin muuhun samanlaiseen paikkaan, jonka asukkaat ovat pysähtyneet kehityksessään keskellä sivistyksemme loistavaa päivänvaloa, joka on täynnä kristittyjä villejä ja henkistä spitaali-tautia, silloin he olisivat tehneet todellista hyvää ja säilyttäneet elämänsä paremman ja suuremman arvoisen asian hyväksi.

Kys. — Mutta kristityt eivät niin ajattele?

Teos. — Eivät tietenkään, sillä he toimivat harhauskon pohjalla. He uskovat, että kastamalla edesvastuuttoman villin ruumiin he pelastavat hänen sielunsa kadotuksesta. Toinen kirkko unohtaa marttyyrinsa, toinen julistaa pyhimyksiksi ja kunnioittaa muistopatsain sellaisia miehiä kuin esim. Labroa, joka neljänkymmenen vuoden aikana uhrasi ruumiinsa yksinomaan syöpäläisten hyväksi ja ravinnoksi. Jos meillä olisi varoja, pystyttäisimme muistopatsaan isä Damienille, todelliselle, käytännölliselle pyhimykselle, ja ikuistaisimme hänen muistonsa elävänä esimerkkinä teosofisesta sankaruudesta ja Buddhan ja Kristuksen kaltaisesta säälistä ja uhrautumisesta.

Kys. — Siis te pidätte uhrautumista velvollisuutena?

Teos. — Pidämme; ja selitykseksi osoitamme, että epäitsekkyys on erottamaton osa itsensä kehittämistä. Mutta meidän on käytettävä arvostelukykymme. Ihmisellä ei ole oikeutta *kuolla* nälkään, jotta toisella olisi ruokaa, jollei tuon toisen elämä silminnähtävästi ole suuremmaksi hyödyksi monille kuin hänen oma elämänsä. Mutta hänen velvollisuutensa on uhrata oma mukavuutensa ja työskennellä muiden hyväksi, jos nämä eivät kykene itseänsä auttamaan. Hänen velvollisuutensa on antaa alttiiksi kaikki, mikä on kokonaan hänen omaansa eikä voi hyödyttää muita kuin häntä itseään, jos hän pidättää sen itselleen. Teosofia

opettaa itsekieltäymystä, mutta ei opeta äkkinäistä ja hyödyttöni uhrautumista eikä tunnusta kiihkomielisyyttä oikeutetuksi.

Kys. — Mutta kuinka voimme saavuttaa niin ylevän kannan?

Teos. — Valistuneesti soveltamalla ohjeitamme käytäntöön. Käyttämällä korkeampaa järkeämme, henkistä intuitiota ja siveellisyydentuntoa ja seuraamalla sen käskyjä, jota me sanomme omantuntonne »vielä heikoksi ääneksi», mutta joka on oman minämme ääni ja puhuu sisässämme kovemmin kuin Jehovan maanjärjestykset ja ukkosenjyrinät, joissa »Herra ei ollut».

Kys. — Jos nämä ovat velvollisuutemme ihmiskuntaa kohtaan yleensä, niin mitä katsottu velvollisuuksiksemme lähimpää ympäristöämme kohtaan?

Teos. — Ne ovat aivan samat sekä lisäksi ne, joita erityiset perhesiteet vaativat.

Kys. — Silloin ei ole totta se puhe, että heti kun ihminen astuu Teosofiseen Seuraan, hän alkaa askel askelelta erottautua vaimostaan, lapsistaan ja perhevelvollisuuksistaan?

Teos. — Se on perusteeton solvaus niinkuin niin moni muukin. Ensimmäinen teosofinen velvollisuus on, että jokainen täyttää velvollisuutensa *kaikkia* ihmisiä ja varsinkin niitä kohtaan, joista hän on *erityisesti* vastuunalainen, joko hän on ne velvollisuudet vapaaehtoisesti ottanut päälleen — kuten solmimalla avioliiton — tai on saanut ne kohtalon kädestä — kuten velvollisuudet vanhempiä ja lähimpiä sukulaisia kohtaan.

Kys. — Ja mikä on teosofin velvollisuus itseään kohtaan?

Teos. — Hallita ja kukistaa *korkeamman itsensä avulla alempi itsensä*. Puhdistaa itseänsä sisäisesti ja siveellisesti; olla pelkäämättä ketään ja mitään paitsi omantuntonsa tuomiota. Olla koskaan tekemättä mitään puolella sydämellä, so. jos hän pitää asian oikeana, tehkään sen sitten avoimesti ja rohkeasti, jos taas vääränä, älköön siihen lainkaan ryhtykö. Teosofin tulee keventää kuormaansa ajatteleamalla tätä Epiktetoksen viisasta lauselmaa:

»Älä väisty velvollisuudestasi, vaikka *tyhmä maailma lausuisi sinusta minkä turhan arvostelun tahansa*, sillä heidän moitteensa

eivät ole sinun määrättävissäsi ja niinmuodin ne eivät kuulu sinulle.»

Kys. — Mutta otaksukaamme, että joku Seuranne jäsen puolustaisi kykenemättömyytään käytännössä toteuttaa veljesrak-kautta sillä perusteella, että »oma osa ensimmäinen, toisen tarve tuonemmainen»; valittaisi itsellään olevan liian paljon työtä tai olevansa liian köyhä voidakseen hyödyttää ihmiskuntaa tai edes muutamia sen jäsenistä — mitä sääntöjä teillä on sellaisen tapauk-sen varalle?

Teos. — Ei kellään ole oikeutta minkäänlaisen tekosyyin nojalla sanoa, ettei hän voi tehdä mitään muiden puolesta. »Täyttämällä oikean velvollisuutensa oikeassa paikassa voi ihminen tehdä koko maailman velalliseksi», sanoo eräs englantilainen kirjailija. Kyl-mä vesimalja annettuna oikeaan aikaan janoiselle matkamiehelle on jalompi velvollisuus ja arvokkaampi kuin tusina päivällisiä sopimattomaan aikaan ihmisille, jotka pystyisivät niistä maksa-maankin. Ei kukaan voi tulla *teosofiksi*, joka ei jo ole sitä sisäs-sään; mutta hän voi yhtä kaikki pysyä Seuramme jäsenenä. Meillä ei ole sääntöjä, joilla voisimme pakolla saada ihmisen käytännöl-liseksi teosofiksi, jollei hän itse halua sitä olla.

Kys. — Miksi hän sitten ollenkaan liittyy Seuraan?

Teos. — Itse hän sen parhaiten tietnee. Sillä tässä meillä taas-kaan ei ole oikeutta ennakolta tuomita ketään, vaikka koko yh-teiskunnan ääni puhuisi häntä vastaan ja sanonpa miksi. Meidän päivinämmä *vox populi* — ainakin mitä tulee sivistyneitten ää-neen — ei ole enää *vox dei**), vaan aina ennakkoluulojen tai itsekkäiden vaikuttimien ja usein ainoastaan kansan epäsuosion ääni. Meidän tehtävämme on sirotella yltympäri siemeniä tule-vaaisuutta varten ja katsoa, että ne ovat hyviä, ei pysähtyä kyse-lemään, *minkä tähden* me olemme velvolliset uhraamaan aikaam-me, koska me itse emme tulevina päivinä saa niittää satoa tästä kylvöstämme.

*) *Vox populi vox dei*, ”kansan ääni on Jumalan ääni”, vanha sananparsi.

Hyväntekeväisyys

Kys. — Mitä te teosofit arvellette kristillisestä velvoituksesta harjoittaa hyväntekeväisyyttä?

Teos. — Mitä hyväntekeväisyyttä tarkoitatte? Mielen hyvyytäkö vai käytännöllistä avunantoa fyysisellä tasolla?

Kys. — Tarkoitatan käytännöllistä hyväntekeväisyyttä, koska teidän opettamaanne yleiseen veljeyteen luonnollisesti sisältyy mielen hyvyyskin.

Teos. — Siis tarkoitatte niiden käskyjen käytännöllistä toteuttamista, jotka Jeesus antoi Vuorisaarnassaan?

Kys. — Aivan niin.

Teos. — Miksi silloin sanotte niitä »kristillisiksi»? Sillä vaikka teidän Vapahtajanne saarnasi ja noudatti niitä, niin viimeiseksi johtuisi meidän päiviemme kristittyjen mieleen ajatella niiden toteuttamista elämässään.

Kys. — Ja kuitenkin on paljon niitä, jotka uhraavat elämänsä harjoittamalla hyväntekeväisyyttä.

Teos. — Niin kyllä, suurten rikkauksiensa yltäkylläisyydestä. Mutta näyttäkää minulle sellainen kristitty, suurimpien ihmisystävien joukostakin, joka värisevälle ja nälkiintyneelle hänen takkinsa varastajalle antaisi vielä vaippansa; tai tarjoaisi oikean poskensa sille, joka lyö häntä vasemmalle, eikä ajattelisikaan suuttumista?

Kys. — Ah, mutta teidän on muistettava, että näitä käskyjä ei saa ottaa kirjaimellisesti. Ajat ja olosuhteet ovat muuttuneet Kristuksen päivien jälkeen. Sitä paitsi hän puhui vertauksin.

Teos. — Miksikä sitten kirkkonne eivät opeta, että kadotus- ja helvettioppikin on käsitettävä *vertauskuvallisesti*? Miksikä monet teidän kunnioitetuimmista saarnaajistanne, vaikka he todella sallivat muita »vertauksia» käsitettävän niin kuin te ne käsitätte, miksikä he pitävät kiinni helvetin tulen kirjaimellisesta merkityksestä ja »asbestimaisen» sielun *fyysisestä* piinasta? Jos toinen on »vertaus», niin on toinenkin. Jos helvetintuli on kirjaimellinen totuus, silloin Kristuksen Vuorisaarnan käskyjäkin tyy-

tyy noudattaa kirjaimellisesti. Ja sanonpa, että monet, jotka eivät usko Kristuksen jumaluuteen — kuten kreivi Leo Tolstoi ja monet teosofit —, toteuttavat näitä jaloja ja yleismaailmallisia käsikyjä kirjaimellisesti; ja paljon useammat kunnan miehet ja naiset tekisivät niin, jolleivät olisi tuiki varmat siitä, että sellainen elämäntapa hyvin luultavasti veisi heidät hullujenhuoneeseen — niin *kristilliset ovat teidän lakinne!*

Kys. — Mutta tietäähän jokainen, että monia miljoonia markkoja vuosittain käytetään yksityiseen ja yleiseen hyväntekeväisyyteen.

Teos. — Totta niinkin; ja puolet niistä jää niiden käsiin, joiden kautta ne kulkevat, ennenkuin ehtivät tarvitseville; ja jäljellä olevasta menee suuri osa ammattikerjalaisten taskuun, jotka ovat liian laiskat työtä tehdäkseen, ja niistä ei ole paljonkaan hyötyä sellaisille, jotka todella ovat hädässä ja kurjuudessa. Ettekö ole kuullut, että tuosta suuresta hyväntekeväisyysyrityksestä Lontoon Eastend'issä oli ensimmäisenä seurauksena, että *Whitechapelin* vuokrat nousivat noin 20 prosentilla.

Kys. — Mitä te sitten tekisitte?

Teos. — Toimisimme henkilökohtaisesti eikä joukossa; seuraisimme pohjois-buddhalaisia ohjeita: »Älä koskaan pane ruokaa nälkäisen suuhun toisen kädellä.» — »Älä koskaan anna naapurisi (*kolmannen henkilön*) varjon tulla sinun ja sen väliin, jolle hyvää teet.» — »Älä koskaan anna auringolle aikaa kuivattaa kyyneitä, ennenkuin olet pyyhkinyt sen pois.» — Ja vielä: »Älä anna rahaa tarvitsevalle tai ruokaa oven edessä pyytelevälle papille *palvelijasi käsien kautta*, etteivät rahasi vähentäisi kiitollisuutta ja ruokasi muuttuisi sapeksi.»

Kys. — Mutta miten tätä voidaan soveltaa käytäntöön?

Teos. — Teosofiset käsitykset hyväntekeväisyydestä merkitsevät *persoonallista* ponnistamista muiden hyväksi; *persoonallista* laupeutta ja hyvyyttä; *persoonallista* osanottoa kärsivien kohtaloon; *persoonallista* myötätuntoa, huolenpitoa ja apua heidän vaikeuksissaan ja hädässään. Me teosofit emme usko rahojen antamiseen (nim. jos meillä niitä olisi) toisten henkilöiden käsien tai

yhdistysten kautta. Me uskomme, että rahat saavat tuhatkertaisen voiman ja vaikutuksen, jos olemme persoonallisessa myötätuntoisessa yhteydessä puutteenaisten kanssa. Me uskomme, että sielun nälän lieventäminen on yhtä tärkeää jollei tärkeämpääkin kuin vatsan täyttäminen; sillä kiitollisuus tekee enemmän hyvää sitä tuntevalle kuin sille, jota kohtaan sitä tunnetaan. Missä on se kiitollisuus ja ne jalot tunteet, joita teidän »miljoonien puntienne» olisi pitänyt herättää? Näkyykö se Eastend'in raukkojen vihassa rikkaita kohtaan, anarkistisen ja epäjärjestyttä lietsovan puolueen kasvamisessa, vai noissa tuhansissa työlläistytöissä, jotka »nylkemisjärjestelmän» uhreina ovat pakotetut kiertelemään katuja saadakseen elatuksensa? Kiittelevätkö avuttomat ukot ja eukot teitä vaivaistaloistanne, tai köyhät saastutetuista, epäterveellisistä asunnoistaan, joissa heidän sallitaan kasvattaa uusia sukupolvia kituvia risa- ja riisitautisia lapsia ainoastaan talonmestaja-Shylockien pohjattomien kukkaroitten täyttämiseksi? Sentähden joka ainoa kultapunta näistä »miljoonista», joita näennäisesti hyvät ja laupiaat ihmiset antavat, kohtaa kuin polttava kiros eikä siunaus niitä köyhiä, joita sen piti auttaa. Me sanomme tätä *kansallisen karman luomiseksi*, ja sen seuraukset tulevat olemaan kauheat tilinteon päivänä.

Teosofiaa joukoille

Kys. — Ja te luulette, että teosofia, jos se leviäisi, voisi auttaa tämän pahan poistamisessa, vaikka nykyaikaiset käytännölliset olosuhteet ovat niin kurjat.

Teos. — Sen uskon varmasti, jos meillä vain olisi enemmän rahaa ja jollei useimpien teosofien tarvitsisi työskennellä joka-päiväisen leipänsä edestä.

Kys. — Kuinka? Luuletteko, että teidän oppinne koskaan voivat saada jalansijaa sivistymättömissä joukoissa, sillä neidän ovat niin vaikeat ja monimutkaiset, että sivistyneekään tuskin niitä käsittävät?

Teos. — Unohdatte erään asian, nim, että juuri teidän paljon

kehuttu uudenaikainen sivistyksenne tekee teosofian ymmärtämisen teille niin vaikeaksi. Teidän mielenne on niin täynnä älyllisiä saivarteluja ja ennakkoluuloja, että luonnollinen intuitio ja totuuden tajuaminen ei pääse toimimaan. Ei tarvita metafysiikkaa ja sivistystä, jotta ihmiset ymmärtäisivät karman ja jälleensyntymisen yleispiirteet. Katsokaa miljoonia köyhiä ja oppimattomia buddhalaisia ja hindulaisia, joille karma ja jälleensyntyminen ovat vankkoja todellisuuksia vain sen vuoksi, ettei heidän järkeään ole nujerrettu ja ohjattu väärin luonnottomiin uriin. Heidän sisäistä, inhimillistä oikeudentuntoaan ei ole koskaan vääristetty sellaisella uskottelulla, että heidän syntinsä annettaisiin anteeksi sentähden, että joku toinen on niiden tähden tapettu. Ja buddhalaiset, huomatkaa, elävät uskonsa mukaan nurisematta karmaa eli sitä vastaan, minkä he katsovat oikeaksi rangaistukseksi, jota vastoin suurin osa kristityistä ei elä siveellisen ihanteensa mukaisesti eikä ole kohtaloonsa tyytyväinen. Tästä johtuu länsimaiden rauhattomuus ja napina ja kiihkeä taistelu olemassaolosta.

Kys. — Mutta tämä tyytyväisyys, jota te niin ylistätte, lamauttaisi kaiken toiminnanhalun ja saisi kehityksen pysähtymään.

Teos. — Ja me teosofit sanomme, että teidän ylistetty edistykseenne ja sivistyksenne ei ole muuta kuin joukko liehuvia virvutuksia suon yllä, josta nousee myrkyllistä ja kuolettavaa löyhkää. Ja tämä sentähden, että me näemme itsekkyyden, rikoksen, epä-siveellisyyden ja kaikenmoisten paheiden iskevän ihmiskunnan kimppuun tästä Pandoran lippaasta*), jota te sanotte edistykseen aikakaudeksi, ja lisääntyvän rinnan aineellisen sivistyksenne kanssa. Siihen hintaan katsoen on parempi buddhalaisten maiden velttous ja toimettomuus, joka on syntynyt yksinomaan vuosisatoja kestäneen valtiollisen orjuuden seurauksena.

Kys. — Siis kaikki se metafysiikka ja mystiikka, jota te niin paljon harrastatte, ei ole minkään arvoinen.

*) Tarujen Pandora-neito talletti lippaassaan kaikki ihmiskunnan onnettomuudet. Nimikin ”kaikkilahjainen” sanoo sen ivallisesti. Suom.

Teos. — Joukoille, jotka tarvitsevat ainoastaan käytännöllistä johtoa ja apua, sillä ei ole paljon merkitystä; mutta sivistyneille, joukkojen luonnollisille johtajille, joiden ajatus- ja toimintatavat ennemmin tai myöhemmin siirtyvät joukkojen osaksi, on se mitä tärkeintä. Ainoastaan filosofian avulla voi älykäs ja sivistynyt henkilö välttää henkistä itsemurhaa — sokeata uskoa; ja ainoastaan perusteellisesti tajuamalla itämaisten — jollemme sano esoteeristen — oppien ankaran yhtenäisyyden ja loogisen järjellisen johdonmukaisuuden hän voi ymmärtää niiden totuuden. Vakuumus synnyttää entusiasmia, intoa, ja »into», sanoo Bulwer Lytton, »on vilpittömyyden hyvä henki, eikä totuus ilman sitä saavuta mitään voittoja». Ja Emerson huomauttaa aivan oikein, että »jokainen suuri ja johtava liike maailmanhistoriassa on innostuksen riemuvoitto». Ja mikä on paremmin omiansa synnyttämään sellaisen tunteen kuin tuo niin suurenmoinen, niin yhtenäinen, niin järjenmukainen ja niin kaikki käsittävä filosofia kuin meidän itämaiset oppimme?

Kys. — Ja kuitenkin teosofian viholliset ovat lukuisat, ja joka päivä nousee sille uusia vastustajia.

Teos. — Ja juuri tämä osoittaa sen sisäisen oivallisuuden ja arvon. Vain sitä vihataan, mitä pelätään, eikä kukaan pane rikkaita ristiin häytyttääkseen sitä, mikä ei kohoa keskinkertaisuuden yläpuolelle, eikä ole uhkana.

Kys. — Toivotteko tämän innostuksen joskus leviävän joukkoihin?

Teos. — Miksei? Kertoohan historia, että joukot innolla omaksuivat buddhalaisuuden ja, kuten ennen on mainittu, tämän etiikan filosofian käytännöllinen vaikutus heihin näkyy vieläkin siinä pienessä prosentimäärässä rikoksia, mikä tehdään buddhalisten kansojen keskuudessa, jokaisen muun uskontokunnan rikoksiin verrattuna. Pääasia on saada kiskotuksi pois kaiken rikollisuuden ja epäsiiveillisyyden hedelmällinen juuri — se usko, että on mahdollista välttää tekojensa seuraukset. Opettakaa heille ensin nuo kaikista laeista suurimmat, *karma* ja *jälleensyntyminen*,

ja he tulevat paitsi itseään tuntemaan ihmisluonnon todellisen arvon, ja kääntymään pois pahasta ja välttämään sitä kuin fyysistä vaaraa.

Kuinka jäsenet voivat auttaa yhteiskuntaa

Kys. — Kuinka te toivotte Seuranne jäsenten osallistuvan tähän työhön?

Teos. — Ensiksi tutkimalla teosofisia oppeja, niin että he käsittävät ne ja voivat opettaa muita, varsinkin nuorisoa. Toiseksi käyttämällä jokaista tilannetta, jolloin voivat puhua muille ja selittää, mitä teosofia on ja mitä se ei ole; poistamalla väärinkäsityksiä ja levittämällä harrastusta näihin asioihin. Kolmanneksi tukemalla kirjallisuutemme levittämistä, ostamalla kirjoja, jos siihen kykenevät, ja lainaamalla ja lahjoittamalla niitä ja kehoittamalla ystäviäänkin tekemään samoin. Neljänneksi puolustamalla Seuraa sitä vastaan kohdistettuja vääriä syytöksiä vastaan kaikilla heidän vallassaan olevilla oikeilla keinoilla. Viidenneksi kaikkein tärkeimmällä tavalla — oman elämänsä esimerkillä.

Kys. — Mutta kaikesta tästä kirjallisuudesta, jota te pidätte niin tärkeänä, ei minusta näytä olevan paljonkaan käytännöllistä hyötyä ihmiskunnan auttamisessa. Se ei ole käytännöllistä hyväntekeväisyyttä.

Teos. — Me ajattelemme toisin. Meidän mielestämme hyvä kirja, joka antaa ihmisten ajatuksille ravintoa, joka vahvistaa ja valistaa heidän mieltään ja saattaa heidät ymmärtämään totuuksia, jotka he vain hämärästi ovat tunteneet, mutta eivät ole voineet saada niitä itselleen täysin selviksi — sellainen kirja tekee todellista, olennaista hyötyä. Mitä sitten siihen tulee, mitä sanotte käytännölliseksi hyväntekeväisyystyöksi, nim. lähimmäistemme ruumiin hyödyttämiseen, niin teemme sen vähän, mitä voimme. Mutta niinkuin jo olen sanonut, useimmat meistä ovat köyhiä, ja Seuralla itsellään ei ole edes varoja etevimpien työn tekijöittensä palkkaamiseen. Kaikki me, jotka sen puolesta työskentelemme, annamme työmme ilmaiseksi ja vielä usein rahaa

lisäksi. Ne harvat, joilla on varaa tehdä mitä tavallisesti sanotaan hyväntekeväisyydeksi, seuraavat buddhalaisia sääntöjä ja tekevät sen itse, ei välikäden kautta eikä julkisesti merkitsemällä lahjoituksia hyväntekeväisyysrahastoihin. Teosofin tehtävä on ennen kaikkea unohtaa persoonallisuutensa.

Mitä teosofin ei pitäisi tehdä

Kys. — Eikö teillä Seurassanne ole mitään kieltäviä lakeja tai sääntöjä teosofeja varten?

Teos. — Paljon on, mutta voi! — ei suinkaan mitään pakollisia. Ne hahmoittelevat Seuramme ihanteen — mutta niiden käytännöllinen sovellutus on meidän pakko jättää jäsentemme oman harkinnan varaan. Valitettavasti ihmisten mielentila nykyisellä vuosisadalla on sellainen, että jollemme anna näiden sääntöjen olla niin sanoakseni vapaaehtoisia, ei kukaan uskaltaisi liittyä T. S:aan. Juuri tämän tähden minun täytyy niin korostaa erotusta todellisen teosofian ja sen ankarasti ponnistelevan hyväaikeisen mutta vielä arvottoman välittäjän, Teosofisen Seuran välillä.

Kys. — Voitteko sanoa, mitkä ovat nämä vaaralliset salakarit teosofian aavalla ulapalla?

Teos. — Voitte todellakin nimittää niitä salakareiksi, koska useampi kuin yksi muuten vilpitön ja hyvää tarkoittava T. S:n jäsen on ajanut teosofisen ruuhensa pirstaleiksi niitä vastaan! Ja kuitenkin luulisi olevan maailman helpoin asia välttää muutamia asioita. Tässä on esim. joukko sellaisia kielteisiä teosofisia velvollisuuksia, jotka ovat positiivisten, käytännössä toteutettavien, velvollisuuksien rajoina:

Ei kenenkään teosofin pidä vaieten kuunnella pahoja huhuja tai panetteluja levitettävän Seurasta tai viattomista henkilöistä, joko kanssajäsenistä tai ulkopuolisista.

Kys. — Mutta otaksukaamme, että puhuttu on totta tai voi olla totta, vaikei sitä tiedetä.

Teos. — Silloin täytyy vaatia hyvät todisteet väitteen tueksi ja kuulla puolueettomasti kumpaakin puolta, ennenkuin sallii syy-

töksen jäädä vastalauseetta. Teillä ei ole oikeutta uskoa pahaa, ennenkuin olette saaneet epäämättömän todistuksen väitöksen todenperäisyydestä.

Kys. — Ja mitä siinä tapauksessa tekisitte?

Teos. — Aina pitää olla sydämessä sääliä ja anteeksiantoa, lempeyttä ja pitkämielisyyttä, jotta voisimme puolustaa rikkovia veljiämme ja langettaa niin lievän tuomion kuin mahdollista erehtyvistä. Teosofi ei koskaan saa unohtaa, että hänen on otettava huomioon ihmisluonnon heikkoudet ja puutteet.

Kys. — Pitääkö hänen kokonaan antaa anteeksi sellaisissa tapauksissa?

Teos. — Joka tapauksessa, varsinkin jos häntä itseään vastaan on rikottu.

Kys. — Mutta jos hän niin tekemällä voi tulla syyväksi loukkaukseen tai joutuu sallimaan toisia loukattavan? Mitä hänen silloin pitää tehdä?

Teos. — Velvollisuutensa; mitä hänen omatuntonsa ja korkeampi luontonsa neuvoo; mutta ainoastaan vakaan harkinnan perusteella. Oikeus vaatii, ettei tehdä vääryyttä millekään elävälle olenolle; mutta oikeus myöskin kieltää sallimasta vääryyttä tehtävän monelle tai edes yhdelle viattomalle sen vuoksi, että annetaan syyllisen jäädä nuhteita.

Kys. — Mitä muita kielteisiä sääntöjä on?

Teos. — Ei kenenkään teosofin pidä tyytyä toimitettavaan ja kevytmieliseen elämään, josta ei ole todellista hyvää hänelle itselleen, vielä vähemmän muille. Hänen pitää työskennellä niiden muutamien hyväksi, jotka tarvitsevat hänen apuaan, jollei hän kykene ahertamaan koko ihmiskunnan hyväksi ja siten edistämään teosofian menestymistä.

Kys. — Tähän vaaditaan poikkeusluonne, ja se voisi käydä monellekin hyvin raskaaksi.

Teos. — Silloin olisi heidän parasta jäädä T. S:n ulkopuolelle eikä kulkea väärän lipun alla. Ketään ei vaadita antamaan enemmän kuin voi joko harrastuksen, ajan, työn tai rahan muodossa.

Kys. — Mitä sitten seuraa?

Teos. — Ei kukaan työhön osallistuva jäsen saa panna liian paljon arvoa persoonalliseen edistykseensä ja pätevyyteensä teosofisissa tutkimuksissaan, vaan hänen täytyy pikemmin olla valmis tekemään epäitsekästä työtä niin paljon kuin hän suinkin kykenee. Hänen ei pitäisi jättää teosofisen liikkeen koko raskasta kuormaa ja vastuuta harvojen innokkaimpien työntekijöitten niskoille, vaan hänen pitäisi tuntea velvollisuudekseen ottaa kykensä mukaan osaa yhteiseen työhön ja auttaa sitä tarmonsaa takaa.

Kys. — Sehän on oikein. Mitä sitten tulee?

Teos. — Ei kukaan teosofi saa asettaa omaa turhamaisuuttaan tai tunteitansa koko Seuran edun edelle. Joka uhraa Seuran tai muiden henkilöiden hyvän maineen persoonallisen turhamaisuutensa, maallisen menestyksensä tai ylpeytensä alttarille, hänen ei pitäisi saada olla jäsenenä. Yksi syövä saastuttama jäsen tartuttaa sairauden koko ruumiiseen.

Kys. — Onko jokaisen jäsenen velvollisuus opettaa ja saarnata muille teosofiaa?

Teos. — On todellakin. Ei kenelläkään jäsenellä ole oikeutta pysyä toimettomana sen tekosyyn varjolla, että hän muka tietää liian vähän voidakseen opettaa. Sillä aina hän voi varmasti toivoa löytävänsä toisia, jotka tietävät vielä vähemmän kuin hän itse. Ja ennenkuin ihminen koettaa muita opettaa, hän ei huomaa omaa tietämättömyyttään eikä koeta sitä poistaa. Mutta tämä on vähäpätöisempi sääntö.

Kys. — Minkä te sitten arvelette tärkeimmäksi näistä negatiivisista teosofisista velvollisuuksista?

Teos. — Että hän aina on valmis huomaamaan ja tunnustamaan omat virheensä. Että hän ennemmin tekee väärin liiaksi yllitämällä kuin liian vähäksi arvioimalla lähimmäisensä ponnistuksia. Ettei hän koskaan panettele tai parjaa toista. Että hän aina avoimesti ja vasten kasvoja sanoo, mitä hänellä on toista vastaan. Ettei hän koskaan toista muille, mitä pahaa hän on jostakin saatanut kuulla, eikä haudo kosta niitä vastaan, jotka ovat sattuneet häntä loukkaamaan.

Kys. — Mutta usein on vaarallista sanoa ihmisille totuus vas-

ten kasvoja. Ettekö usko sitä? Tunnen erään teidän jäsenistänne, joka katkerasti loukkaantui, jätti Seuran ja tuli sen pahimmaksi vihemieheksi vain sen vuoksi, että hänelle sanottiin vasten kasvoja muutamia karvaita totuuksia ja moitteita niiden johdosta.

Teos. — Sellaisia on ollut monia. Ei kukaan jäsen, huomattava tai merkityksetön, ole meitä jättänyt tulematta katkeraksi viholliseksemme.

Kys. — Mitenkä sen selitätte?

Teos. — Se on hyvin yksinkertaista. Kun hän useimmiten ensin on ollut mitä syvimmin kiintynyt Seuraan ja tuhlanut sille ylenmäärin ylistyksiä, niin sellainen luopio voi puolustaa myöhempää käytöstään ja aikaisempaa lyhytnäköisyyttään vain *tekeytymällä viattomaksi ja petetyksi uhriksi*, siten heittämillä syyn omilta niskoiltaan ja syyttämällä Seuraa yleensä ja varsinkin sen johtajia. Sellaiset henkilöt johdattavat mieleen vanhan sadun miehestä, jolla oli rumat kasvot ja joka rikkoi peilinsä, koska se muka antoi vääristyneen kuvan hänen piirteistään.

Kys. — Mutta mikä saattaa nämä henkilöt Seuraa vastustamaan?

Teos. — Melkein aina loukattu turhamaisuus muodossa tai toisessa. Tavallisesti se, ettei heidän lausuntojaan ja neuvojaan ole pidetty ratkaisevina tai määräävinä; tai muuten se, että he ovat niitä, jotka mieluummin hallitsisivat helvetissä kuin palvelisivat taivaassa. Lyhyesti sanoen, koska he eivät voi alistua kenenkään alaisuuteen missään asiassa. Niinpä esim. muuan jäsen — oikea »Hra Tietäväinen» — arvosteli ja suorastaan panetteli kaikkia T. S:n jäseniä niin ulkopuolisille kuin teosofeille itselleen sillä tekosyyllä, että he kaikki olivat *epä-teosojisia*, ja moitti heitä juuri siitä, jota hän itse kaiken aikaa teki. Lopulta hän jätti Seuran ja selitti syyksi olevansa syvästi vakuuttunut siitä, että me kaikki (varsinkin perustajat) olimme — *pettureita!* Eräs toinen, joka kaikin tavoin oli vehkeillyt päästäkseen Seuran erään suuren osaston johtoon ja huomattuaan, että jäsenet eivät hänestä huolineet, kääntyi T. S:n perustajia vastaan ja tuli heidän katkeraksi vihollisekseen, ja etenkin erästä hän panetteli, milloin vain voi, ainoastaan sen vuoksi, että tämä ei voinut eikä tah-

tonut *pakottaa* jäseniä häntä suosimaan. Tässä oli yksinkertaisesti kysymys määrättömästä, loukatusta turhamaisuudesta. Vielä muuan henkilö yritti ja todella harjoittikin mustaa *magiaa* — so. sopimatonta persoonallista sielullista vaikutusta muutamiin jäseniin hartauden ja kaikkien teosofisten hyveiden varjolla. Kun tästä tehtiin loppu, hän rikkoi välinsä Seuran kanssa ja levittää nyt mitä myrkyllisimpiä parjauksia ja valheita samoista johtajauraukoista koettaen hajoittaa Seuran mustaamalla niiden mainetta, joita tuo arvoisa »jäsen» ei kyennyt pettämään.

Kys. — Mitä sellaisille luonteille pitäisi tehdä?

Teos. — Jättää heidät karmansa haltuun. Jos joku tekee paha, ei toisella ole syytä tehdä samaa.

Kys. — Mutta palataksemme panetteluun, miten on rajaviiva vedettävä parjauksen ja oikean arvostelun välille? Eikö jokaisen velvollisuus ole varoittaa ystäviään ja lähimmäisiään niistä, jotka hän tietää vaarallisiksi kumppaneiksi?

Teos. — Jos jotkut muut ihmiset voisivat joutua kärsimään sen vuoksi, että jätämme heidät rauhaan, niin on epäilemättä velvollisuutemme torjua vaara siten, että varoitamme ystäviämme yksityisesti. Mutta olkoon syytös toista henkilöä vastaan tosi tai väärä, ei sitä koskaan saa levittää laveammalle. Jos se on tosi eikä vika loukkaa ketään muuta kuin syyllistä, jätettäköön hänet silloin karmansa haltuun. Jos se on väärä, niin ette ainakaan ole lisänneet maailman vääryyttä. Siis olkaa niistä puhumatta kenellekään, jota ne eivät suoranaisesti koske. Mutta jos hienotunteinen vaihtelo näyttää olevan vahingoksi tai vaaraksi muille, niin lisää: *Puhukaa totta, maksoi, mitä maksoi*, ja sanokaa niin kuin Annesly: »Kysy neuvoa velvollisuudelta äläkä olosuhteilta.» On olemassa tilanteita, jolloin on pakko huudahtaa: »Pois enemmin hienotunteisuus, kuin että velvollisuudesta tingittäisiin!»

Kys. — Minusta, jos seuraatte näitä lausemia, nähtävästi tullette korjaamaan runsaan sadon ikävyyksiä.

Teos. — Niin korjaammekin. Meidän on tunnustaminen, että nyt olemme samalle pilkalle alttiita kuin varhaiskristityt olivat.

»Katsokaa, kuinka nämä teosofit rakastavat toinen toisiaan!», voidaan nyt sanoa meistä ilman vähintäkään vääryyttä.

Kys. — Mutta jos itsekin myönnätte, että on ainakin yhtä paljon jollei enemmänkin parjausta, panettelua ja riitaa T. S:ssa kuin kristillisissä kirkoissa puhumattakaan tieteellisistä seuroista, niin minkälainen veljeskunta tämä on, pyydän kysyä?

Teos. — Hyvin kehnonlainen todella tätä nykyä, ja aina siksi, kunnes se on huolellisesti seulottu ja uudelleen järjestetty, se ei ole parempi kaikkia muitakaan. Mutta muistakaa, että ihmisluonto on sama T. S:ssa kuin sen *ulkopuolella*. Sen jäsenet eivät ole pyhimyksiä; enintään he ovat syntisiä, jotka koettavat parantua, mutta ovat taipuvaisia taas lankeamaan persoonallisen heikkoutensa vuoksi. Muistakaa vielä, että »veljeskuntamme» ei ole säännönmukaisesti tunnustettu ja »rekisteröity» seura, vaan on niin sanoakseni oikeuden rajojen ulkopuolella. *) Se on lisäksi sekasortoisessa tilassa ja aivan syyttä *vähemmässä suosiossa kuin mikään muu seura*. Onko siis ihme, että ne jäsenet, jotka eivät voi toteuttaa sen ihannetta, Seurasta lähdettyään hakevat myötätuntoista suojaa vihollisiltamme ja tyhjentävät kaiken sapsensa näiden hartaisiin korviin! Kun he tietävät saavansa tukea, osanottoa ja herkkää uskoa jokaiseen, vaikka kuinka mielettömään syytökseen, jonka he vain tahtovat singota Teosofista Seuraa vastaan, kiiruhtavat he niin tekemään ja purkavat vihaansa viatonta peiliä vastaan, joka on antanut liian oikean kuvan heidän kasvoistaan. *Ihmiset eivät koskaan anna anteeksi niille, joille he ovat tehneet paha*. Kun he tuntevat saaneensa osakseen hyvyyttä ja maksaneensa sen kiittämättömyydellä, ajaa se tunne heidät mielettömiin yrityksiin puhdistaa itsensä maailman ja oman tuntosensa edessä. Edellinen on hyvinkin valmis uskomaan, mitä paha vain sanotaan sen vihaamasta seurasta. Jälkimmäinen — no, en tahdo sanoa enempää, ja pelkään jo nyt sanoneeni liikaa.

Kys. — Teidän asemanne ei minusta tunnu juuri kadehdittavalta.

*) Nyttemmin on asianlaita toisin, sillä v. 1905 Teosofinen Seura lainmukaisesti rekisteröitiin.

Teos. — Eikä se olekaan. Mutta ettekö luule, että täytyy olla jotakin hyvin jaloa, hyvin ylevää ja hyvin totta Seuran ja sen filosofian takana, kun liikkeen johtajat ja perustajat vielä jatkavat työtään sen puolesta kaikin voimin? He uhraavat sen puolesta kaiken mukavuutensa, maallisen onnensa ja menestyksensä, jopa hyvän nimensä ja maineensa — niin, kunniansakin — vaikka saavat palkaksi lakkaamatonta moitetta, väsymätöntä vainoa, panettelua ja kiittämättömyyttä ja parhaiden pyrkimystensä väärinymmärrystä ja iskuja ja puskuja joka taholta — vaikka he yksinkertaisesti työstään luopumalla pääsisivät vapaiksi kaikesta vastuunalaisuudesta ja enemmistä hyökkäyksistä.

Kys. — Tunnustan, että sellainen kestävyys tuntuu minusta hyvin hämmästyttävältä, ja kummastelen, miksikä kaiken tämän teette?

Teos. — Ei omaksi nautinnoksemme, uskokaa se; ainoastaan siksi, että me toivomme saavamme kasvattaa muutamia yksilöitä toteuttamaan työtämme ihmiskunnan puolesta alkuperäisen ohjelman mukaan, kun Seuran perustajat ovat menneet manan majoille. He ovat jo löytäneet muutamia sellaisia jaloja ja innokkaita sieluja tilalleen. Vastaiset sukupolvet — kiitos näiden harvojen — tulevat rauhan polulla kohtaamaan hieman vähemmän ohdakkeita ja tien vähän levitetympanä, ja siten kaikesta tästä kärsimyksestä on koitunut hyviä seurauksia, eikä heidän uhrautumisensa ole ollut turha. Tällä hetkellä on Seuran pää- ja perustehtävä tehdä ihmisten sydämiin kylvö, joka aikanaan itänee ja suotuisemmissa olosuhteissa johtanee terveellisiin uudistuksiin tuottaen *joukoille* enemmän onnea kuin mitä ne tähän mennessä ovat saaneet nauttia.

XIII

Väärinkäsityksiä Teosofisesta Seurasta

Teosofia ja asketismi

Kys. — Olen kuullut sanottavan, että sääntönne vaativat kaikkia jäseniänne olemaan kasvissyöjiä (vegetariaaneja), naimattomia ja ankaria askeetteja; mutta te ette ole vielä mitään sellaista puhuneet. Voitteko kerta kaikkiaan sanoa minulle, mikä tässä suhteessa on totta?

Teos. — Totuus on, että sääntömme eivät vaadi mitään tuolaista. Teosofinen Seura ei edes odota, vielä vähemmän vaadi keneltäkään jäseneltään, että hän millään muotoa olisi askeetti, paitsi sitä — jos sitä sanotte asketismiksi —, että hän koettaisi olla muille ihmisille hyödyksi ja omassa elämässään epätsekäs.

Kys. — Mutta monet jäsenistänne ovat vannoutuneita kasvissyöjiä, ja tunnustavat suoraan aikovansa pysyä naimattomina. Ja näin on useinkin niiden laita, jotka huoniattavimmin ottavat osaa Seuran työhön.

Teos. — Sehän on luonnollista, sillä useimmat vakavimmista työntekijöistämme ovat Seuran sisäisen osaston jäseniä, josta olen ennen puhunut.

Kys. — Oo! te siis vaaditte askeettista elämäntapaa tuossa sisäisessä osastossa?

Teos. — Ei, emme sielläkään vaadi tai käske; mutta huomaan, että minun pitää teille selittää, millä kannalla me olemme asketismiin nähden yleensä, ja silloin te ymmärrätte suhteemme kasvissyöntiin jne.

Kys. — Jatkakaa!

Teos. — Kuten jo olen sanonut, useimmat, jotka todellisella innolla alkavat tutkia teosofiaa ja ottavat vaikuttavasti osaa Seuramme työhön, tahtovat tehdä muutakin kuin teoreettisesti tutkia opettamiemme totuuksia. He tahtovat *tietää* totuuden oman suoranaisen persoonallisen kokemuksensa kautta ja tutkia salatiedettä pitäen päämääränään viisauden ja voiman saavuttamista jota he tuntevat tarvitsevansa voidakseen muita auttaa vaikuttavasti ja viisaasti eikä sokeasti ja umpimähkään. Sentähden he enemminkin tai myöhemmin liittyvät sisäiseen osastoon.

Kys. — Mutta sanoitte, että »asketin elämäntapa» ei ole pakollinen sisäisessä osastossakaan.

Teos. — Ei olekaan, mutta kaikkein ensimmäiseksi on jäsenten siellä opittava oikein käsittämään ruumiin eli fyysisen verhon suhde sisäiseen, todelliseen ihmiseen. Heille selitetään ja todistetaan, mikä suhde ja vuorovaikutus on näiden ihmisluonnon kahden puolen välillä, niin että he pian tulevat täysin huomaamaan sisäisen ihmisen suuren tärkeämmyyden ulkonaiseen verhoon eli ruumiiseen verraten. Heille opetetaan, että sokea älytön asketismi on suoraa hulluutta; että sellainen menettely kuin Pyhän Labron, josta ennen jo puhuin, tai intialaisten fakiirien ja viidakkoasketin, jotka leikkelevät, polttavat ja kiduttavat ruumistaan mitä julmimmalla ja kauheimmalla tavalla on ainoastaan itsekidutusta itsekkäässä tarkoituksessa, so. tahdonvoiman kehittämiseksi, mutta aivan hyödytöntä todella henkisen eli teosofisen kehityksen auttamiseksi.

Kys. — Näen, että pidätte ainoastaan siveellistä asketismia tarpeellisena. Se on siis keino päämäärän saavuttamiseksi ja sen tarkoituksena on ihmisen sisäisen luonnontäydellinen tasapaino ja täydellisen ruumiin ja sen kaikkien himojen ja halujen hallinnan saavuttaminen.

Teos. — Aivan niin. Mutta näitä keinoja täytyy käyttää järkevästi ja viisaasti eikä sokeasti; niinkuin urheilija, joka harjoittelee ja valmistautuu suurta kilpailua varten, eikä niinkuin sai-

turi, joka näkee nälkää, niin että tulee sairaaksi kullanhimoaan tyydyttääkseen.

Kys. — *Nyt ymmärrän yleisen aatteenne, mutta katsokaamme, kuinka sovellutatte sen käytäntöön, esim. kasvissyönnin suhteen.*

Teos. — Eräs Saksan suurista tiedemiehistä on osoittanut, että kaikenlainen eläimellinen ruumiinkudos, kuinka sitä keitetäänkin, aina säilyttää tiettyjä ominaisuuksia siitä eläimestä, josta se on peräisin, ja nämä ominaisuudet voidaan havaita. Muuten, tietäähän jokainen jo mausta, mitä lihaa hän syö. Me menemme askeleP eteenpäin ja osoitamme, että kun eläinten liha ruokana yhdistyy ihmiseen, niin se antaa hänelle fysiologisesti muutamia k.o. eläimen ominaisuuksia. Sitä paitsi salatiede opettaa ja todistaa tämän harrastajilleen omin silmin nähtävästi ja osoittaa myöskin, että tämä »raaistuttava» eli »eläimellistytävä» vaikutus ihmiseen on suurin isompien eläinten lihassa, pienempi lintujen, vielä pienempi kalojen ja muitten kylmäveristen eläinten lihassa ja kaikkein pienin, kun ihminen syö ainoastaan kasviksia.

Kys. — *Eikö silloin olisi parempi olla syömättä mitään?*

Teos. — Tietenkin, jos voisi elää syömättä. Mutta asian näin ollen ihmisen täytyy syödä elääkseen, ja niin me kehotamme todella hartaita tutkijoita syömään sellaista ruokaa, joka vähimmän ehkäisee ja raskauttaa heidän aivojaan ja ruumistaan ja joka vähimmin estää heidän intuiionsa, sisäisten kykyjensä ja voimiansa kehitystä.

Kys. — *Te ette siis omaksu kaikkia todisteluja, joita kasvissyöjien on tapana käyttää?*

Teos. — *Emme.* Muutamat heidän todisteluistaan ovat hyvin heikkoja ja perustuvat usein aivan vääriin edellytyksiin. Mutta toiselta puolen ovat monet asiat, joista he puhuvat, tosia. Esim. mekin uskomme, että suuri osa sairauksia ja varsinkin tuo suuri tautien vastaanottavaisuus, joka meidän päivinämmä on tulemassa niin yleiseksi piirteeksi, johtuu hyvin suuresti lihan ja varsinkin säilykelihan syömisestä. Mutta veisi liiaksi aikaa, jos kävisimme tämän kysymyksen kasvissyönnistä ja sen ansioista yksi-

tyiskohtaisesta lävitse; olkaa siis hyvä ja siirtykää johonkin muuhun kysymykseen.

Kys. — Niinpä siis eräs kysymys. Mitä on sisäisen osaston jäsenten tehtävä ruokansa suhteen, kun he ovat sairaina?

Teos. — Tietenkin seurattava parasta käytännöllistä neuvoa, minkä voivat saada. Ettekö vielä käsitä, ettemme aseta mitään ehdottoman jyrkkiä vaatimuksia tässä suhteessa? Muistakaa kerta kaikkiaan, että meillä sellaisissa kysymyksissä aina on järkevä eikä kiihkoileva käsityskanta. Jos ihminen sairauden tai pitkän tottumuksen vuoksi ei voi olla lihaa syömättä, niin miksei, syököön hän sitä kaikin mokomin. Se ei ole rikos; se ainoastaan hieman hidastuttaa hänen kehitystään; sillä on huomattava, että pelkästään ruumiilliset toiminnot ja teot ovat paljon vähemmän tärkeitä kuin se, mitä ihminen *ajattelee* ja *tuntee*, mitä haluja hän mielessään hautoo ja sallii juurtua ja kasvaa.

Kys. — Mitä sitten tulee viiniin ja väkijuomiin, niin otaksun, ettette kehotat niitä nauttimaan?

Teos. — Ne ovat ihmisen siveelliselle ja henkiselle kasvulle pahemmat kuin liha, sillä alkoholilla kaikissa muodoissaan on suoranainen, selvä ja hyvin turmiollinen vaikutus ihmisen psyykiseen tilaan. Viinin ja väkijuomien nauttiminen on sisäisten voimien kehitykselle niin tuhoava, että ainoastaan hashishin, oppiumin ja muitten samanlaisten rohdoksien säännöllinen käyttö on pahempaa.

Teosofia ja avioliitto

Kys. — Nyt toiseen kysymykseen. Pitääkö ihmisen mennä naimisiin vai pysyä naimattomana?

Teos. — Se riippuu siitä, minkälaista ihmistä tarkoitatte. Jos tarkoitatte henkilöä, joka aikoo elää maailmassa, joka kyllä on hyvä, harras teosofi ja innokas työskentelemään asiamme puolesta, mutta jolla kuitenkin on siteitä ja pyrkimyksiä yhdistä-mässä häntä maailmaan, joka lyhyesti sanottuna ei tunne aini-aaksi eronneensa siitä, mitä ihmiset sanovat elämäksi, ja halua-

vansa yhtä asiaa ja ainoastaan yhtä — totuuden tietoa ja kykyä auttaa muita, — niin minä sanon, että sellaisella ihmisellä ei ole mitään syytä olla menemättä naimisiin, jos hän nim. tahtoo koettaa onneansa arpajaisissa, missä tyhjiä lippuja on paljon enemmän kuin voittoja. Ettehän suinkaan luule meitä niin mielettömiksi ja kiihkomielisiksi, että suorastaan saarnaisimme avioliittoa vastaan? Päin vastoin, ottamatta lukuun muutamia käytännöllisen salatieteen poikkeustapauksia, avioliitto on ainoa lääke epäsiiveellisyyttä vastaan.

Kys. — Mutta miksi tuota tietoa ja voimaa ei voi saavuttaa avioliitossa eläessään?

Teos. — Hyvä herra!, en voi teidän kanssanne syventyä fysiologisiin kysymyksiin, mutta voin antaa teille selvän ja luullakseni riittävän vastauksen, joka selittää siiveelliset syymme. Voiko ihminen palvella kahta herraa? Ei! Silloin on hänen myöskin mahdotonta kiinnittää yhtä paljon huomiota salatieteen harrastukseen kuin vaimoonsa. Jos hän yrittää, niin hän epäilemättä ei kummassakaan oikein onnistu ja, sallikaa minun muistuttaa, käytöllinen salatiede on aivan liian vakavaa ja vaarallista tutkimusta, että ihminen voisi siihen ryhtyä, jollei hän ole niin tosisaan kuin kuoleman edessä ja valmis uhraamaan *kaikki ja kaikkein ensimmäiseksi itsensä*, päämääränsä saavuttamiseksi. Mutta tämä ei koske sisäisen osastomme jäseniä. Tarkoitin ainoastaan niitä, jotka ovat päättäneet astua opetuslapsen tielle, mikä johtaa korkeimpaan päämäärään. Useimmat, jolleivät kaikki niistä, jotka liittyvät sisäiseen osastoomme, ovat ainoastaan vasta alkajia ja valmistavat itseään tässä elämässä astuakseen tulevilla elämissä todellisuudessa tuolle tielle.

Teosofia ja kasvatus

Kys. — Kun todistatte puutteellisiksi länsimailla nykyään löytyvät uskontomuodot ja myöskin johonkin määrin materialistisen filosofian, joka nyt on niin suosittu ja levinnyt, mutta jota te näytte pitävän turmiollisena kauhistuksena, niin teidän vahvim-

pana perustelunanne on se suunnaton köyhyys ja kurjuus, joka kieltämättä vallitsee varsinkin suurkaupungeissamme. Mutta varmaankin on teidän tunnustaminen, kuinka paljon on tehty ja tehdään näiden olosuhteiden parantamiseksi sivistystä ja tietoa levittämällä.

Teos. — Tuskinpa tulevat sukupolvet teitä kiittävät tuosta »tiedon levittämisestä», eikä nykyisestä kansansivistyksestänne ole paljon hyvää nälkää näkeville joukoille.

Kys. — Ah!, mutta antakaa meille aikaa. Vasta muutamia vuosia sitten alettiin kansaa sivistää.

Teos. — Ja mitä, kysyn minä, on kristinuskonne sitten puuhaillut aina viidennestätoista vuosisadasta alkaen, koska tunnustatte, että joukkojen sivistämistä ei ole vielä tähän mennessä yritetty — nim. juuri sitä työtä, jota, jos mitään, *kristillisen, sä.* Kristusta seuraavan kirkon ja kansan pitäisi suorittaa?

Kys. — Voitte olla oikeassa. Mutta nyt —

Teos. — Niin, katsokaamme tätä kasvatuskysymystä laajemmasta näkökulmasta, ja muxä osoitan, että te teette pahaa ettekä hyvää monilla kehuista parannuksistanne. Köyhempiä lapsia varten olevat koulut, vaikkeivät ole niin hyödylliset kuin pitäisi, ovat hyviä niitten kurjien ympäristöjen rinnalla, joihin uudenaikainen yhteiskuntamme on tuominnut lapset. Vähäinenkin määrä käytännöllistä teosofista *opetusta* auttaisi elämässä sata kertaa enemmän kurjia kärsiviä kansanjoukkoja kuin kaikki teidän (hyödyttömän) sivistyksenne istuttaminen.

Kys. — Mutta todella —

Teos. — Sallikaa minun jatkaa. Te olette astunut alalle, mikä syvästi koskee meidän teosofien sydäntä, ja minun täytyy sanoa sanottavani. Myönnän kernaasti, että pienelle lapselle, joka on laitakaupungilla kasvanut katukäytävä leikkikenttänään, ja joka on elänyt alinomaisten raakojen sanojen ja eleiden keskellä, on suuri etu päästä päivisin avaraan ja siistiin koulusaliiin, missä on tau-luja seinillä ja ikkunalla usein iloisia kukkia. Siellä sitä opetetaan olemaan puhdas, kohtelias ja säädylinen; siellä se oppii lau-lamaan ja leikkimään; saa leikkikaluja älynsä herättämiseksi; op-

pii näppärästi käyttämään hyppysiään; sitä puhutellaan hymyhuulin eikä pilkaten; lempeästi sitä nuhdellaan tai mairitellaan eikä kiroilla. Kaikki tämä inhimillistää lapsia, herättää heidät ajattelemaan ja tekee heidät älyllisille ja siveellisille vaikutuksille alttiimmiksi. Koulut eivät ole kaikkea mitä ne voisivat tai niiden pitäisi olla; mutta koteihin verrattuina ne ovat paratiiseja, ja vähitellen niistä lähtee vaikutusta koteihinkin. Mutta vaikka kaikki on totta moniin kansakouluihin nähden, niin teidän kasvatusjärjestelmänne yleensä ansaitsee pahimmatkin moitteet, joita siihen kohdistetaan.

Kys. — Ehkä ansainnee. Jatkaaka!

Teos. — Mikä on nykyaikaisen kasvatuksen *todellinen* tarkoitus? Onko se sielun jalostamista ja kehittämistä oikeaan suuntaan; opetetaanko osatonta ja onnetonta kansaa rohkein mielin kantamaan (karman heille antamaa) elämän taakkaa; karkaiseeko kasvatus heidän tahtoansa; korostaako se heille lähimmäisen rakkautta ja keskinäisen riippuvuuden ja veljeyden tunnetta; kasvattaako ja muovaileeko se täten heidän luonnettaan käytöllistä elämää varten? Ei hiukkaakaan. Ja kuitenkin nämä ovat kieltämättä kaiken todellisen kasvatuksen tehtäviä. Kukaan ei sitä kiellä, kaikki kasvatustieteilijänne myöntävät sen ja puhuvat kyllä laveasti siitä asiasta. Mutta mitä käytännöllistä tulosta on heidän toiminnastaan? Jokainen nuorukainen ja koulupoika, niin, jokainen nuorempaan opettajapolveen kuuluva voi vastata: »nykyaikaisen kasvatuksen tarkoitus on saada oppilaat läpäisemään tutkinnoissa», — ja tämä järjestelmä ei kehitä oikeata kilpailuhenkeä, vaan synnyttää ja levittää nuorissa kateutta, melkeinpä vihaa, toisiaan kohtaan ja harjoittaa heitä siten sellaista elämää varten, joka tulee olemaan täynnä julmaa itsekkyyttä ja taistelua kunniaaikoista ja palkoista eikä kauniita tunteita.

Kys. — Minun täytyy myöntää, että olette oikeassa

Teos. — Ja mitä ovat nämä tutkinnot — nykyisen koulunuorison kauhistus? Ne ovat suorastaan luokittelutapa, jolla kouluopetuksenne tulokset merkitään taulukoihin. Toisin sanoen ne ovat nykyaikaisten tieteellisten menettelytapojen soveltamista käy-

tännössä siihen »järjellä varustettuun eläinlajiin», jota sanotaan ihmiseksi. Nyt tiede opettaa, että järki on tulosta aivoainesten koneellisesta vuorovaikutuksesta; sentähden on täysin johdonmukaista, että nykyaikainen kasvatus on melkein täydelleen koneellista — jonkinlainen itsestään käyvä kone, jolla järkeä tuotetaan tonneittain. Pienikin kokemus tutkinnoista riittää osoittamaan, että niiden aikaan saama sivistys on ainoastaan fyysisen muistin harjoittamista, ja ennemmin tai myöhemmin kaikki koulunne tulevat vaipumaan tälle tasolle. Mitä tulee ajattelu- ja järkivoiman todelliseen ja terveeseen harjoittamiseen, on se aivan mahdotonta, kun kaikkea on arvosteltava vain sen mukaan, mitä tuloksia kilpailuperiaatteeseen pohjautuvat tutkinnot osoittavat. Toiselta puolen koulukasvatus on erinomaisen tärkeä luonnetta muovailtaessa, varsinkin sen siveellistä puolta. Mutta alusta loppuun asti nykyaikainen järjestelmä perustuu ns. tieteellisiin »ilmestyksiin»: »taisteluun olemassaolosta» ja »kelvollisimpien eloon jäämiseen». Joka ihmiseen sullotaan koko hänen varhaisemman elämänsä aikana tätä oppia käytännöllisten esimerkkien ja kokemusten samoin kuin suoranaisen opetuksen avulla, kunnes on mahdotonta nyhtää hänen mielestään pois sitä aatetta, että »minä», alempi, persoonallinen, eläimellinen minä, on kaikki kaikessa elämässä. Tämä on kaiken myöhemmän elämän kurjuuden, rikoksen ja sydämettömän itsekkyyden pääsyy, minkä te tunnustatte yhtä hyvin kuin minä. Itsekkyyys, niinkuin kerran toisensa jälkeen olen sanonut, on ihmiskunnan kirous ja tämän elämän kaikkien onnettomuuksien hedelmällinen siemen; ja teidän koulunne ovat juuri itsekkyyden taimilavoja.

Kys. — Tämä on kaikki hyvin selvää yleisesti puhuen, mutta tahtoisinpa kuulla yksityisiä tosiseikkoja ja myöskin, miten tämä olisi korjattava.

Teos. — Hyvä! — koetan teitä tyydyttää. Toiminnassa on kolmenlaisia kouluja: alempia eli kansakouluja, keskikouluja ja ylempiä oppilaitoksia kautta koko asteikon puhtaista kauppaopistoista ihan-teellisiin klassillisiin oppilaitoksiin monine muunnoksineen ja yhdistelmineen. Uudenaikainen puoli on käytännöUis-taloudellinen, ja

vanhanaikainen puhdasoppinen klassillisuus painaa raskaan arvokkuutensa leiman vielä niin kauas kuin kansakoulunopettajien seminaareihin. Tässä me selvästi näemme tieteellis-aineellisen ja taloudellisen opetuksen tukahuttavan liaksi elähtäneen oikeaoppisen ja klassillisen opetuksen. Eikä syytä tarvitse kaukaa etsiä. Tämän kasvatustavan päämäärä on punta, shillinki ja penny *), yhdeksännentoista vuosisadan korkein hyvä. Sentähden tämän aatteen kannattajien aivomolekyyliden synnyttämät voimat kohdistetaan kaikki yhteen pisteeseen, ja heistä tulee sitten jossakin määrin järjestetty *koulutetuista* ja ajatuskykyisistä älyistä koonpantu vähemmistöarmeija, joka on harjoittautunut taistelemaan tietämättömiä, yksinkertaisia joukkoja vastaan, jotka ovat tuomitut älyllisesti vahvempien veljiensä nyljettäväksi ja sorrettaviksi ja heidän elättäjikseen. Sellainen koulutus ei ole ainoastaan *epäteosofinen* vaan suorastaan *epäkristillinen*. Tämän kasvatustavan suoranaisten tulosten on, että markkinat tulevat tulvilleen rahaa hankkivia koneita, sydämettömiä, itsekkäitä ihmisiä, — eläimiä, jotka mitä huolellisimmin ovat koulutetut ryöstämään lähimmäisiltään ja käyttämään hyväkseen heikompien veljiensä tietämättömyyttä.

Kys. — Olkoon, mutta tätä ette voine väittää ainakaan korkeakouluistamme.

Teos. — Ei suorastaan, se on totta. Mutta vaikka *muoto* on toinen, niin elähyttävä henki on sama: *teosofian* ja *kristinuskon vastainen*, saman tekevää, lähteekö Etonista ja Harrov/ista sitten tiedemiehiä tai pappeja ja teologeja.

Kys. — Ettehän suinkaan tahdo sanoa Etonin ja Harrowin kouluja »kauppaopistoiksi?»

Teos. — En. Tietenkin klassillinen järjestelmä on ennen kaikkea *arvokas* ja meidän päivinäme jotakin hyvääkin tuottava. Se pysyy vielä suosittuna suurissa korkeakouluissamme, missä voidaan saavuttaa sekä älyllistä että yhteiskunnallistakin sivistystä. Sentähden on sängenkin tärkeätä, että ylimyksellisten ja rikkaiden

*) Englannin rahayksiköt.

vanhempien tylsät lapset menevät sellaisiin kouluihin, missä he tapavat muitakin nuorukaisia hyvistä perheistä ja varakkaista luokista. Mutta valitettavasti on jo sisäänpääsystä kova kilpailu, sillä varakkaat luokat ovat kasvamassa, ja paljon köyhiä hyväpääisiä poikia pyrkii korkeampiin kouluihin suurien sekä koulu- että yliopistostipendien avulla.

Kys. — Tämän näkökannan mukaan rikkaampien »huonopäisten» tulee tehdä kovempaa työtä kuin heidän köyhempien tovereittensa.

Teos. — Niin juuri. Mutta kummallista kyllä ne, jotka uskollisesti tunnustavat oppia »kelvollisimpien eloonjäämisestä», eivät sovita uskoaan käytäntöön; sillä kaikki heidän ponnistuksensa tähtäävät, että luonnostaan kelvottomat syrjäyttäisivät kelvolliset. Siten he suurin rahasummin houkuttelevat parhaat opettajat näiden luonnollisten oppilaitten luota koneellisesti valmistamaan heidän luonnostaan kelvottomia lapsiaan ammatteihin, joissa jo on liian paljon työskentelijöitä.

Kys. — Ja mitä te pidätte kaiken tämän syynä?

Teos. — Kaikki tämä johtuu turmiollisesta järjestelmästä, joka tilauksen mukaan hankkii tavaroita, katsomatta lasten luonnollisiin taipumuksiin ja kykyihin. Tämän asteittaisen opin paratiisin pienet kokelasraukat tulevat melkein suoraan lastenkamarista koulumyllyyn, missä herraslapsia muokataan. Täällä häneen heti tarttuvat aineellis-älyllisen tehtaan työmiehet ja sullovat hänen päänsä täyteen latinalaisia, kreikkalaisia ja ranskalaisia sääntöjä, vuosilukuja ja kaavoja, niin että jos hänessä on mitään luonnollista lahjakkuutta, se piankin puristetaan hänestä ulos puristimissa, joita Carlyle sattuvasti nimitti »kuolleiksi kaavoiksi».

Kys. — Mutta kai hänelle sentään opetetaan jotakin muutakin kuin »kuolleita kaavoja» ja varmaan paljon sellaistaikin, mikä voi johdattaa häntä suoraan teosofiaan, jollei peräti Teosofiseen Seuraan?

Teos. — Ei paljonkaan. Sillä historiasta hän saa vain niin paljon tietoa omasta kansastaan, että se pukee hänet ennakkoluulojen teräspanssariin kaikkia muita kansoja vastaan ja että hän up-

poutuu aikakirjojen kansallis vihan ja verenhimon haiseviin loka-viemäreihin; ja ettehan tätä nimittäne — *teosofiaksi?*

Kys. — Mitä muuta muistuttamista teillä on?

Teos. — Tähän tulee lisäksi valittujen ns. raamatullisten asioiden pintapuolinen opetus, josta kaikki järki on syrjäytetty. Se on ainoastaan muistilukua, ja opettajan *miksi?* koskee ainoastaan asianhaaroja eikä syitä.

Kys. — Niin, mutta olen kuullut teidän ihastelevan sitä, että agnostikkojen ja ateistien luku meidän päivinä on yhä kasvamassa, niin että näyttää siltä kuin ihmiset tämänkin järjestelmän kasvattamina, jota te niin sydämestänne moittitte, oppisivat itse ajattelemaan ja tekemään johtopäätöksiä.

Teos. — Kyllä, mutta siihen on pikemminkin syynä tuon järjestelmän terveellinen vastustaminen kuin itse järjestelmä. Meidän Seurassamme pidetään agnostikkoja jopa täydellisiä ateisteja paremmassa arvossa kuin kiihkouskovaista mistä uskonnosta hyvänsä. Agnostikon mieli on aina totuudelle avoin, jota vastoin kiihkouskovaista totuus sokaisee kuin aurinko pöllöä. Parhaat — so. eniten totuutta rakastavat, ihmisystävälliset ja kunnialliset — meidän jäsenistämme ovat agnostikkoja ja ateisteja (siinä merkityksessä, että he eivät usko *persoonalliseen* Jumalaan). Mutta pojat ja tytöt eivät ole vapaa-ajattelijoina, ja tavallisesti varhainen opetus jättää jälkiä siten, että mieli vääntyy ja vääristyy. Sopiva ja terve opetusjärjestelmä saisi aikaan mitä voimakkaimman ja vapaimman mielen, joka olisi harjaantunut ankaraan johdonmukaisuuteen ja täsmälliseen ajatteluun eikä sokeaan uskoon. Kuinka voitte toivoakaan hyviä tuloksia, kun turmelette lastenne ajatuskyvyn käskemällä heitä sunnuntaina uskomaan raamatun ihmetöihin ja kaikkina arkipäivinä opettatte heille, että sellaiset asiat ovat tieteen kannalta mahdottomat?

Kys. — Millaiseksi te sitten opetuksen tahtoisitte?

Teos. — Jos meillä olisi rahaa, perustaisimme kouluja, joista lähtisi muitakin kuin lukevia ja kirjoittavia nälkäkokelaita. Lapsille opetettaisiin ennen kaikkea itseluottamusta, rakkautta kaikkia kohtaan, epäitsekkyyttä, keskinäistä suvaitsevuuutta, ja kaik-

kein eniten opetettaisiin heitä itse ajattelemaan ja arvostelemaan asioita. Me supistaisimme pelkän koneellisen muistityön niin vähäiseksi kuin suinkin ja uhraisimme ajan sisäisten aistien, kykyjen ja uinuvien lahjojen kehittämiseen ja harjoittamiseen. Me pyrkisimme kohtelemaan jokaista lasta yksilönä ja kasvattamaan sitä niin, että sen voimat pääsisivät mitä sopusuhtaisimmin ja tasapuolisimmin kehittymään, ja niin, että sen erikoistaipumukset saisivat luonnollista harjoitusta. Päämääränämme olisi luoda *vapaita* miehiä ja naisia, vapaita älyllisesti, vapaita siveellisesti, ennakkoluulottomia kaikissa suhteissa ja ennen kaikkea muuta *epäitsekkäitä*. Ja uskomme, että paljon tästä, jollei kaikkea, voitaisiin saavuttaa sopivan ja *todellisen teosofisen* kasvatuksen avulla.

Miksi sitten on niin paljon ennakkoluuloja T. S:aa vastaan

Kys. — Jos teosofia on puoleksikaan sitä mitä sanotte, miksi sitten on olemassa niin kauheaa vihamielisyyttä sitä vastaan? Tämä on vielä arvoituksellisempaa kuin mikään muu.

Teos. — Niin on; mutta muistakaa, kuinka paljon mahtavia vastustajia me olemme herättäneet aina Seuran perustamisesta alkaen. Kuten äskettäin sanoin, jos teosofinen liike olisi yksi noita lukuisia nykyaikaisia hullutuksia, jotka ovat yhtä viattomia kuin hetkellisiä, niin sille vain naurettaisiin — niinkuin nytkin sellaiset tekevät, jotka eivät vielä ymmärrä sen todellista tarkoitusta — ja se jätettäisiin ilman muuta rauhaan. Mutta se ei ole mitään sellaista. Sisimmältään teosofia on tämän ajan vakavin liike ja on sitä paitsi hengenvaarallisena uhkana useimmille tämän ajan suosituille puijausryityksille, ennakkoluuloille ja yhteiskunnallisille vääryyksille — jotka vääryydet lihoittavat ja onnellistuttavat ylhäisempiä luokkia ja heidän varakkaita jäljittelijöitään ja käytyreitään keskiluokassa, mutta suorastaan nylkevät ja näännytävät nälkään miljoonia köyhiä. Ajatelkaa tätä, niin ymmärrätte helposti syyn, miksi he niin leppymättömästi vainoavat Seuraa, nuo, jotka ovat valppaampia ja älykkäämpiä ja näkevät teosofian oikean luonnon ja sentähden pelkäävät sitä.

Kys. — Tahdotteko tällä väittää, että koska nämä harvat ovat ymmärtäneet, mihin teosofia johtaa, he sen vuoksi koettavat kulkistaa liikkeen? Mutta jos teosofia johtaa ainoastaan hyvään, niin ette kai voi olla valmis syyttämään edes noita harvoja niin kavalasta sydämettömyydestä ja petoksesta?

Teos. — Olenpa yhtä kaikki valmis. Niitä vihollisia, joita vastaan meidän oli taisteltava Seuran olemassaolon ensimmäisten yhdeksän tai kymmenen vuoden aikana, niitä en sano mahtaviksi tai »vaarallisiksi», vaan ainoastaan niitä, jotka ovat nousseet meitä vastaan viimeisinä kolmena tai neljänä vuotena. Ja nämä eivät puhu, kirjoita tai saarnaa teosofiaa vastaan, vaan työskentelevät kaikessa hiljaisuudessa tyhmien *nukkejensa* selän takana, jotka toimivat heidän näkyvänä välikappaleenaan. Kuitenkin, vaikka he ovat *näkymättömiä* useimmille jäsenillemme, tuntevat heidät kyllä Seuramme todelliset »perustajat» ja suojelijat. Mutta erityisistä syistä ei heitä tällä hetkellä voi nimeltä mainita.

Kys. — Tuntevatko heidät monetkin teistä, vaiko vain te yksin?

Teos. — En ole koskaan sanonut, että *minä* heidät tunnen. Tunnen tai lienen tuntematta — mutta *minä* tiedän *heistä*, siinä kylliksi, *enkä minä* heitä pelkää, vaikka *he* tekisivät pahintansa. He voivat saada riveissä aikaan paljon harmia ja hämmennystä, varsinkin arkamielisten joukossa ja niissä, jotka tuomitsevat ainoastaan sen perusteella mikä näkyy, *mutta Seuraamme he eivät kulkista*, tehköt mitä tahansa. Paitsi näitä todella vaarallisia vihollisia — »vaarallisia» kuitenkin ainoastaan niille teosofeille, jotka eivät ansaitse sitä nimeä ja joiden paikka on pikemmin T. S:n *uiko-* kuin sisäpuolella — on vastustajiemme luku varsin huomattava.

Kys. — Voitteko mainita edes nämä, koska ette tahdo puhua toisista?

Teos. — Tietenkin voin. Meidän on torjuttava 1) Amerikan, Englannin ja Ranskan spiritualistien vihaa; 2) kaikenuskoisten papistojen alituista vastustusta; 3) erikoisesti Intiassa toimivien läheytysaarnaajien leppymätöntä vihaa ja vainoa, joka 4) johti Psykkisen Seuran tunnettuun ja häpeälliseen hyökkäykseen Teosofista

Seuraa vastaan, sillä tämän hyökkäyksen sai aikaan lähetyssaarnaajien järjestämä todellinen salaliitto. Lopuksi meidän täytyy ottaa huomioon useiden etevien (?) jäsenten luopuminen jo selittämistäni syistä, jotka jäsenet kaikki ovat tehneet voitavansa lisätäkseen ennakkoluuloja meitä vastaan.

Kys. — Ettekö voi antaa -minulle yksityiskohtaisempia tietoja näistä, niin että tiedän vastata, kun minulta kysytään, — sanalla sanoen kertoa lyhyesti Seuran historian; ja miksi maailma tätä kaikkea uskaa?

Teos. — iSyy on selvä. Useimmat ulkopuoliset eivät tienneet kerrassaan mitään itse Seurasta, sen vaikuttimista, tehtävistä ja vakaumuksista. Alusta lähtien maailma ei ole nähnyt teosofiassa muuta kuin eräitä ihmeellisiä taikailmiöitä, jotka ilman muuta ovat mahdottomia ei-spiritualistien enemmistön silmissä. Sangen pian Seuraa alettiin pitää joukkona, joka väitti omaavansa »ylikuonnollisia» voimia. Maailma ei koskaan ymmärtänyt, että Seura ehdottomasti kielsi kaiken uskon *ihmeisiin* vieläpä niiden mahdollisuudenkin; ja että Seurassa vain muutamilla henkilöillä oli sellaisia psyykkisiä kykyjä ja että vain ani harvat niistä välittivät. Ei maailma liioin ymmärtänyt, että noita taikailmiöitä ei koskaan suoritettu julkisesti, vaan ainoastaan yksityisesti, ystäviä varten, ja että niiden tarkoituksena oli vain välittömällä tavalla todistaa, että sellaisia ilmiöitä voitiin aikaansaada ilman pimeitä huoneita, henkiä, meedioita ym. tavallisia seikkoja. Ikävä kyllä tämä väärinkäsitys sai paljon vahvistusta ja lisä vauhtia ensimmäisestä kirjasta, joka käsitteli ja herätti suurta huomiota Euroopassa — nim. Mr. Sinnetin teoksesta »*Occult World*» («Salatieteellinen maailma»). Niin tunnetuksi kuin tämä teos tekikin Seuran, veti se kirjan onnettomien sankarien ja sankarittaren ylle sitä enemmän panettelua, pilkkaa ja väärinkäsitystä. Tästä tekijää kylläkin oli varoitettu *Occult World*'issa, mutta hän ei pannut huomiota *ennustukselle* — sillä ennustus se oli, joskin puoleksi peitetty.

Kys. — Minkä tähden ja mistä lähtien spiritualistit vihaavat teitä?

Teos. — Seuran ensimmäisestä päivästä lähtien. Heti kun levisi tieto siitä, ettei T. S. seurana uskonut seurusteluun kuolleitten henkien kanssa, vaan piti ns. »henkiä» enimmäkseen ruumiista vapautuneiden persoonallisuuksien astraalisina heijastuksina, kuorina jne., heräsi spiritualisteissa ankara viha meitä ja etenkin perustajia kohtaan. Tämä viha tuli ilmi kaikenlaatuisessa panettelussa, armottomissa henkilökohtaisissa huomautuksissa ja teosofisten oppien järjettömissä vääristelyissä kaikissa Amerikan spiritualistisissa lehdissä. Vuosia on kestänyt tämä vaino, häpäisy ja panettelu. Se alkoi vuonna 1875 ja on jatkunut tähän päivään saakka. Vuonna 1879 T. S:n päämaja muutettiin New Yorkista Bombayhin, Intiaan, ja sittemmin pysyväisesti Madrasiin. Kun Seuramme ensimmäinen haaraosasto, brittiläinen T. S. perustettiin Lontoossa, nousivat Englannin spiritualistit aseisiin meitä vastaan, niinkuin amerikkalaiset olivat tehneet; ja Ranskan spiritistit noudattivat esimerkkiä.

Kys. — Mutta minkä tähden papisto on teille vihamielinen? Ovathan teosofiset opit pääasiassa suunnatut materialismia vastaan, ja materialismihan on meidän päivinämme kaikkien uskonnonmuotojen suuri vihollinen?

Teos. — Papisto on vastustanut meitä sen yleisen periaatteen nojalla, että »se joka ei ole meidän puolellamme, on meitä vastaan». Koska teosofia ei ole yhtä mieltä ainoankaan lahkoon tai uskontunnustuksen kanssa, pidetään sitä kaikkien vihollisena, se kun opettaa, että kaikki ovat enemmän tai vähemmän väärässä. Lähetyssaarnaajat Intiassa vihasivat meitä ja koettivat tuhota meidät nähdessään Intian sivistyneen nuorison etevimpien ja samoin brahmimien, joita lähetyssaarnaajien on melkein mahdoton lähestyä, liittyvän Seuraamme sankoin joukoin. Mutta huolimatta tästä yleisestä luokkavihasta on T. S:n riveissä monta pappismiestä, vieläpä pari piispaakin.

*Kys. — Entä miksikä S. P. R. *) asettui sotajalalle teitä vastaan? Molemmat te muutamissa suhteissa seurasitte samaa tutki-*

*) *Society for Psychical Research*, Psykkisen tutkimuksen Seura (Psykkinen Seura), Suom.

muussuuntaa, ja useat psyykkiset tutkijat kuuluivat samalla teidän seuraanne.

Teos. — Alussa olimmekin hyvät ystävät S. P. R:n johtajien kanssa; mutta kun *Christian College* Magazme-lehdessä ilmestyi hyökkäys ilmiöitä vastaan, jota hyökkäystä muka tuki erään palvelijan ns. paljustukset, silloin S. P. R. huomasi sekaantuneensa huonoon asiaan kertomalla »Julkaisuissaan» liian monesta T. S:n yhteydessä sattuneesta ilmiöstä. Heidän kunnianhimonsa näet on esiintyä *arvovaltaisena* ja *ankarasti tieteellisenä* seurana; niin että heidän oli valittava kahden asian välillä: joko säilyttää asemansa työntämällä mereen T. S., vieläpä koettamalla sitä tuhota-kin, taikka sitten joutua *suuren maailman* saddusealaisten silmissä luetuksi samaan joukkoon »herkkäuskoisten» teosofien ja spiritualistien kanssa. Heillä ei ollut muuta valinnan varaa, ja sentähden he mieluummin heittivät meidät yli laidan. Se oli heille välttämätöntä. Mutta niin ahtaalla he olivat etsiessään edes näennäisesti järjellistä vaikutinta, joka selittäisi, miksi molemmat perustajat elivät niin harrasta ja väsymätöntä, työteliästä elämää ilman vähintäkään rahallista voittoa tai muuta etua itselleen, — että meidän vihamiehemme olivat pakotetut turvautumaan tuohon kolmesti järjettömään silmin nähtävän naurettavaan ja nyttemmin tunnettuun »venäläisvakoilija-teoriaan» selittääkseen tätä harrasta antaumusta. Mutta vanha sanonta »marttyyrin veri on kirkon siemen» osoittautui taas oikeaksi. Kun tämän hyökkäyksen aikaan saama ensimmäinen hämmennys oli ohi, T. S:n jäsenluku nousi kaksi- ja kolminkertaiseksi; mutta sen synnyttämä paha vaikutelma on yhä jäljellä. Muuan ranskalainen kirjailija sanoi vallan oikein: »*calomniez, calomniez toujours et encore, il en, restera toujours quelque chose*». *) Sentähden on vääriä käsityksiä liikkeellä ja sentähden kaikkia asioita T. S:n ja etenkin sen perustajain yhteydessä vääristellään niin tavattomasti, kun ilkeämieliset huhut ovat ainoana lähteenä.

Kys. — Mutta niinä 14:nä vuotena, joina Seura on ollut olemassa,

*) Panetelkaa, panetelkaa lakkaamatta, kyllä siitä aina jotakin jää. Suom.

teillä on tietenkin täytyntä olla paljonkin aikaa ja tilaisuutta esittää itsenne ja työnne oikeassa valossa?

Teos. — Kuinka tai koska on meille suotu sellainen tilaisuus? Etevimmillä jäsenillemme on aina ollut vastenmielistä kaikki, mikä vivahtaa julkiseen itsepuolustukseen. Heidän politiikkansa on aina ollut: »meidän täytyy elämällämme todistaa se vääräksi» ja »vähät siitä, mitä sanomalehdet sanovat tai ihmiset ajattelevat?» Seura oli liian köyhä lähettääkseen maailmalle julkisia puhujia, ja sentähden näkökantojemme ja oppiimme esittäminen rajoittui muutamaani teosofisiin teoksiin, jotka kyllä saavuttivat menestystä, mutta joita yleisö usein käsitti väärin tai tunsu vain kuulemaltaan. Lehtemme ovat olleet ja ovat yhä boikottauksen alaisia; kirjallisista töistämme vaietaan; ja tähän päivään mennessä kukaan ei tunnu olevan täysin selvillä siitä, ovatko teosofit jonkinlaisia käärmeen- ja pahanhengen palvojia vaiko yksinkertaisesti »esoteerisia buddhalaisia» — mitä sekin sitten merkinnee. Turha meidän oli päivä päiväältä ja vuosi vuodelta väittää perättömiksi kaikenlaatuisia käsittämättömän tyhmiä juttuja itsestämme; sillä tuskin oli yhdestä päästy, kun jo toinen vielä järjettömämpi ja vielä ilkeämpi syntyi edellisen tuhkasta. Ikävä kyllä ihmisen luonne on rakenteeltaan sellainen, että mitä tahansa hyvää toisesta sanotaan, se heti unohtuu, eikä sitä koskaan toisteta. Mutta annapas, että lausutaan paha sana tai pannaan liikkeelle juttu — oli se kuinka järjetön, valheellinen tai vähän uskottava tahansa, jos se vain koskee henkilöä, joka ei ole yleisön suosiossa —, niin heti se menestyy ja otetaan vastaan historiallisena tosiseikkana. *Don Basilion* »*Calumnia*»n tapaan huhu ensin syntyy pehmeän vionon tuulenhenkäyksenä, joka tuskin saa ruohon taipumaan jalkojemme alla, eikä kukaan tiedä, mistä se tulee; sitten se mitä lyhyimmässä ajassa muuttuu tuuleksi, joka puhaltaa navakasti, kunnes siitä äkkiä nousee pauhaava myrsky! Parjaus on uutisten joukossa, mitä mustekala on kalojen: se imeytyy mieleemme, taikertuu muistiimme, joka siitä saa ravintoa, ja kuoliaaksi iskettynäkin se vielä jättää jälkeensä häviämättömät merkit. Valheellinen parjaus on ainoa tiirikka, joka avaa kenen tahansa aivot. Se

otetaan varmasti tervetulleena vieraana vastaan jokaiseen ihmismieleen, korkeimpaan ja matalimpaan, jos tämä vain on hiukankin ennakkoluuloinen, riippumatta siitä, onko sen alkuperä ja vaikutin kuinka alhainen tahansa.

Kys. — Mutta eikä tuo väitteenne sentään ole liioiteltu? Englantilainen ei ikinä ole ollut ylen herkkä uskomaan toisen sanoihin, ja meidän kansamme taipumus menetellä rehellisesti on tullut sananparreksi. Valheella on lyhyet jalat, ja...

Teos. — Englantilainen on yhtä altis uskomaan pahaakin kuin minkä muun maan kansalainen tahansa; sillä tämä on ihmisen luonnossa eikä ole mikään kansallinen piirre. Mitä valheisiin tulee, — jos niillä sananlaskun mukaan on lyhyet jalat, on niillä sen sijaan tavattoman nopeat siivet; ja ne sekä osaavat lentää että lentävätkin kauemmas ja laajemmalle kuin mitkään muunlaiset uutiset, niin hyvin Englannissa kuin muualla. Muistakaa, että valhe ja panettelu on ainoa laji kirjallisuutta, jota aina voimme saada ilmaiseksi ja mitään tilaushintaa maksamatta. Voimme tehdä kokeen, jos teitä huvittaa. Te, joka harrastatte teosofisia asioita ja olette niin paljon meistä kuullut, olkaa hyvä ja tehkää minulle kysymyksiä niin monesta huhusta ja kulkupuheesta kuin vain muistatte, ja minä tahdon vastata teille totuudenmukaisesti, enkä mitään muuta kuin totuuden, joka on mitä tarkimmin toteen näytettävissä.

Kys. — Ennenkuin siirrymme toisiin asioihin, sanokaa minulle koko totuus seuraavasta. Muutamat kirjailijat ovat sanoneet oppettajanne »epäsiveellisiksi ja turmiollisiksi»; toiset syyttävät teitä suorastaan fallospalvonnan opettamisesta, koska monet ns. auktoriteetit ja orientalistit löytävät Intian uskonnoissa pelkkää sukupuolipalvontaa sen lukuisissa muodoissa. He sanovat, että uudenaikainen teosofia ei saata olla vapaa tästä tahrasta, koska se on niin läheisesti liittynyt itämaiseen ja eritoten intialaiseen ajatteluun. Joskus menevät niinkin pitkälle, että syyttävät eurooppalaisia teosofejia tähän palvonnanmuotoon kuuluvien menojen elvyttämisestä. Miten on asian laita?

Teos. — Olen kuullut ja lukenut tästä ennen ja vastaan, että

sen perättömämpää ja valheellisempää parjausta ei koskaan ole keksitty eikä levitetty. »Tyhmit ihmiset voivat nähdä vain tyhmiä unia», sanoo venäläinen sananlasku. Tuollaisten tuiki perättömien ja pelkkien päätelmien nojalla tehtyjen halpamaisten syytösten kuuleminen saa veren kiehumaan. Kysykää niiltä sadoilta kunnioitetuilta englantilaisilta miehiltä ja naisilta, jotka vuosikausia ovat olleet meidän jäseniämme, onko heille koskaan opetettu mitään *epäsiveellistä* sääntöä tai *turmiollista* oppia. Avatkaa *Salainen Oppi* ja te näette, kuinka sivu sivulta ankarasti moititaan juutalaisia ym. kansoja juuri siitä, että ne ovat harrastaneet sukupuolisia jumalanpalvelusmenoja, joka harrastus on johtunut luonnon vertauskuvaston kirjaimellisesta tulkinnasta ja sen kaksinaisuuden karkean materialistisesta käsittämisestä kaikissa *eksooteerisissa* uskonmuodoissa. Sellainen oppiemme ja uskomustemme alati jatkuva ja ilkeämielinen vääristely on todella armoton.

Kys. — Mutta ette voi kieltää, etteikö Idän uskonnoissa olisi sukupuolista ainesta?

Teos. — En tietenkään kiellä; väitän vain, ettei tämä todista sen enemmän kuin sekään seikka, että samainen aines on olemassa kristinuskossakin, lännen uskonnossa. Lukekaa Hargrave Jennings'in *Rosicrucians*, jos tahdotte tulla siitä vakuuttuneeksi. Idässä sukupuolinen symboliikka on ehkä karkeampi, koska se on luonnolle uskollisempi, tai ehkä sanoisin *naiivimpi* ja vilpittömämpi kuin lännessä. Mutta se ei ole irstaampi eikä se herätä itämaisen mielessä samoja karkeita ja törkeitä mielteitä kuin länsimaisessa, lukuunottamatta paria poikkeusta, sellaista kuin tuo häpeällinen lahko, joka tunnetaan »maharadshan» eli *vallabatshaarjojen* lahkon nimellä.

Kys. — Muuan kirjoittaja on äskettäin Agnostic-lehdessä — joka kuuluu syyttäjiinne — viittaillut siihen, että tämän häpeällisen lahkon seuraajat ovat teosofeja ja »väittävät omaavansa todellista teosofista tietoa».

Teos. — Hän kirjoitti valheen, siinä kaikki. Ei ole koskaan ollut eikä nytkään ole ainoatakaan vallabatshaarjaa meidän seurassamme. Mitä siihen tulee, että heillä olisi tai että he väittäisivät omaa-

vansa teosofista tietoa, on tuo toinen hätävalhe, joka perustuu tietämättömyyteen intialaisista lahkoista. Heidän »maharaadshansa» väittää vain, että hänellä on oikeus hullujen seuraajiensa rahoihin, vaimoihin ja tyttäriin. Kaikki muut hindut halveksivat tätä lahkoa.

Mutta tämä kysymys on kokonaisuudessaan käsiteltynä *Salaisessa Opissa*, johon minun on jälleen viitattava saadaksenne yksityiskohtaiset selvitykset. Sanon vain lopuksi, että teosofian koko sielu on jyrkästi sukupuolipalvontaa vastaan; ja sen Okkultinen eli esoteerinen osasto vielä suuremmassa määrin kuin eksoteeriset opit. Ei ole koskaan tehty valheellisempaa väitöstä kuin ylläoleva on. Tehkää minulle nyt muita kysymyksiä.

Onko Teosofinen Seura rahaa ansaitseva liikeyritys

Kys. — Hyvä. Onko jompikumpi perustajista, eversti H. S. Olcott tai H. P. Blavatsky, koskaan saanut mitään rahaa, voittoa tai muuta maallista etua T. S:lta, niinkuin jotkut lehdet väittävät?

Teos. — Ei penniäkään. Lehdet valehtelevat. Päin vastoin molemmat ovat antaneet kaikki, mitä heillä oli, ja sanantarkasti tehneet itsensä köyhiksi kuin kerjäläiset. Mitä »maallisiin etuihin» tulee, ajatelkaa sitä panettelua ja parjausta, jonka alaiseksi he ovat joutuneet, ja tehkää sitten kysymyksenne!

Kys. — Kuitenkin olen lukenut hyvin monesta lähetyslehestä, että sisäänkirjoitus- ja vuosimaksut enemmän kuin peittivät kaikki menot, ja eräs sanoi, että perustajilla oli kahdenkymmenen tuhannen punnan vuositulot!

Teos. — Se on juttua, kuten monet muut. Tammikuussa 1889 julkaistuissa tileissä näette tarkan selonteon *kaikista* rahoista, mitä milloinkin ja mistäkin on saatu vuodesta 1879 lähtien. Kaikkien tulojen (sisäänkirjoitusmaksujen, lahjoitusten jne., jne.) yhteinen määrä näiden kymmenen vuoden aikana on alle kuusituhatta puntaa, ja suuri osa tästä summasta on perustajien itsensä lahjoittamaa yksityisistä varoistaan ja kirjallisen työnsä tuloista.

Kaiken tämän ovat julkisesti ja virallisesti myöntäneet vihollisemmekin, esim. Psykkinen Seura. Ja nyt molemmat perustajat ovat pennittömiä; toinen (H. P. B.) liian vanha ja sairas tekemään työtä niinkuin ennen; kykenemättä säästämään aikaa muuta kirjallista työtä varten, josta saamallaan tuloilla hän rahallisesti voisi auttaa Seuraa, hän nyt enää kirjoittaa ainoastaan teosofian asian puolesta; toinen (H. S. O.) jatkaa työskentelyään Seuran hyväksi kuten ennen, saaden siitä yhtä vähän kiitosta osakseen.

Kys. — Mutta kai he tarvitsevat rahaa elääkseen?

Teos. — Ei ollenkaan. Niinkauan kuin heillä on ruokaa ja asunto — vaikka saavatkin siitä kiittää muutamia harvoja hartaita ystäviä —, he eivät paljon enemmän tarvitse.

Kys. — Mutta eikö eritoten Madame Blavatsky voisi ansaita kirjoituksillaan enemmän kuin kylliksi elääkseen?

Teos. — Intiassa ollessaan hän ansaitsi keskimäärin muutamia tuhansia rupiita vuodessa artikkeleistaan, joita hän kirjoitteli venäläisiin ym. lehtiin, mutta hän lahjoitti kaikki Seuralle.

Kys. — Poliittisista artikkeleista?

Teos. — Ei koskaan. Kaikki, mitä hän kirjoitti seitsenvuotisen Intiassa olonsa aikana, on painosta julkaistu. Se käsittelee vain Intian uskontoja, etnologiaa ja tapoja sekä teosofiaa — ei milloinkaan politiikkaa, josta hän ei tiedä mitään ja välittää sitäkin vähemmän. Ja kaksi vuotta sitten hän kieltäytyi allekirjoittamasta useita sopimuksia, joiden nojalla hän olisi ansainnut 1.200 kultaruplaa kuukaudessa, sillä hän ei olisi voinut niitä täyttää luopumatta työstään Seuran hyväksi, joka tarvitsi kaiken hänen aikansa ja voimansa. Hänellä on hallussaan asiakirjat, jotka tämän todistavat.

Kys. — Mutta miksi eivät sekä hän että eversti Olcott voineet tehdä niinkuin muutkin — esim. monet teosofit — tekevät: jatkaa omia ammattitehtäviään ja omistaa Seuran työlle ylijäämän ajastaan?

Teos. — Sentähden että kahta herraa palvellessa joko ammatillinen tai ihmisystävällinen työ joutuisi kärsimään. Jokainen tosi teosofi on siveellisesti velvollinen uhraamaan persoonalliset asiat

persoonattomille, omat *nykyiset* etunsa toisten ihmisten *vastaiseksi* hyväksi. Jolleivät perustajat näytä esimerkkiä, ketkä sitten näyttävät?

Kys. — Onko monta, jotka seuraavat esimerkkiä?

Teos. — Minun täytyy sanoa teille totuus. Euroopassa yhteensä noin puoli tusinaa, vaikka haaraosastojakin on enemmän.

Kys. — Ei siis ole totta, että Teosofisella Seuralla on itsellään suuri omaisuus tai lahjapääoma?

Teos. — Ei ole totta, sillä Seuralla ei ole mitään pääomaa. *) Nyt kun on poistettu yhden punnan sisäänkirjoitus- ja pieni vuosimaksu, voi käydä niin, että virkailijat Intian päämajassa pian kuolevat nälkään.

Kys. — Miksi ei sitten toimeenpanna keräyksiä?

Teos. — Emme ole pelastusarmeija; emme osaa emmekä *koskaan ole* kerjänneet; emme liioin koskaan ole seuranneet kirkkojen ja lahkojen esimerkkiä »kantamalla kolehtia». Mitä silloin tällöin lähetetään Seuran ylläpitämiseksi, mitä pieniä summia jotkut harmaat jäsenet lahjoittavat, se on kaikki vapaaehtoista avustusta.

Kys. — Mutta olen kuullut suurista rahasummista, joita on lahjoitettu M:me Blavatskylle. Neljä vuotta sitten kerrottiin, että hän sai 5.000 puntaa eräältä rikkaalta nuorelta »jäseneltä», joka matkusti Intiaan heidän luokseen, ja 10.000 puntaa toiselta varakkaalta ja tunnetulta amerikkalaiselta herrasmieheltä, joka hänkin oli jäseniänne ja kuoli Euroopassa neljä vuotta sitten.

Teos. — Sanokaa niille, jotka kertoivat teille tämän, että he itse lausuvat tai toistavat aikamoisen valheen. *Koskaan* Madame Bla-

*) Madame Blavatsky kirjoitti tämän 1889. Mitä Teosofiseen Seuraan tulee, on sen taloudellinen asema nykyään toinen, vaikei se silti ole rikas seura. Muuten on huomattava, että H. P. Blavatskyn eläessä ei ollut muuta teosofista seuraa kuin hänen ja Olcottin perustama. Ajat ovat sen perästä muuttuneet. Nyt on monenkaltaisia ja monennimisiä teosofisia seuroja, ja "alkuperäinen" T. S. on vain yksi niistä. Käyttämällä H. P. Blavatskyn omaa sanontaa voimme nykyään paremmin puhua *teosofisesta liikkeestä*, tarkoittaen sillä kaikkia eri seuroja, jotka ovat saaneet alkunsa Madame Blavatskyn teosofisesta työstä — jolleivät suoraan, niin ainakin välillisesti — ja joihin silloin voidaan lukea useimmat uudelleen elpyneet rosenkreutsiläisetkin seurat. Suom.

vatsky ei ole pyytännyt eikä saanut penniäkään yllämainitulta kahdelta herrasmieheltä, eikä keltään toiselta mitään sinne päinkään, siitä lukien kuin Teosofinen Seura perustettiin. Koettakoon ken tahansa elävä ihminen perustella tätä panettelua, ja hänelle on oleva helpompi todistaa, että Englannin Pankki on konkurssitilassa kuin että sanottu »perustaja» koskaan olisi tehnyt rahaa teosofialla. Molemmat nämä huhut pani alkuun kaksi korkeasukuista, Lontoon ylhäisöön kuuluvaa naista; niiden jäljille päästiin heti ja ne todistettiin vääriksi. Ne ovat kahden keksityn tarinan kuolleet raadot, jotka jo haudattiin unohduksen mereen, mutta vielä kerran ovat nousseet panettelun liikkumattomien vesien pinnalle.

Kys. — Sitten olen kuullut useasta suuresta testamentista T. S:n hyväksi. Toisen — noin 8.000 puntaa — jätti sille muuan omituinen englantilainen, joka ei edes kuulunut Seuraan. Toisen — 3.000 tai 4.000 puntaa — testamenttasi eräs australialainen jäsen. Onko tämä totta?

Teos. — Edellisestä olen kuullut; ja tiedän myös, että, oli testamentti laillinen tai ei, T. S. ei koskaan ole siitä hyötynyt eikä siitä koskaan ole virallisesti ilmoitettu perustajille. Sillä koska Seuramme ei silloin ollut rekisteröity seura, eikä siis laillisesti olemassa, ei tuomari valvontaoikeudessa, kuten meille on kerrottu, kiinnittänyt testamenttiin mitään huomiota, vaan määräsi summan perillisille. Sen pituinen se. Mitä toiseen tulee, se on aivan tosi. Testamentin tekijä oli hartaita jäseniämme ja määräsi kaiken omaisuutensa T. S:lle. Mutta kun presidentti, eversti Olcott, lähemmin tutki asiaa, hän huomasi, että testaattorilla oli lapsia, jotka hän joistakin perhesyistä oli tehnyt perinnöttömiksi. Sentähden hän kutsui kokoon neuvoston, jossa päätettiin kieltäytyä testamenttia vastaanottamasta, ja rahat menivät laillisille perillisille. Teosofinen Seura olisi uskonon nimelleen, jos se ottaisi hyötyäkseen rahoista, jotka asiallisesti, ainakin teosofisten periaatteiden mukaan, joskaan ei laillisesti, kuuluvat toisille.

Kys. — Vielä — ja tämän sanon omaan lehteenne, Theosophistiin nojaten —, on olemassa muuan raadsha (ruhtinas)

Intiassa, joka lahjoitti Seuralle 25.000 rupiita. Ettekö kiittäneet häntä tästä suuresta lahjasta tammikuun Theosophistissa 1888?

Teos. — Kiitimme — näillä sanoilla: »että on lausuttava kokouksen kiitokset hänen ylhäisyydelleenn maharaadshalle hänen lupaamastaan jalomielisestä 25.000 rupiin suuruudesta lahjasta Seuran rahastoon». Kiitokset toimitettiin perille asianmukaisesti, mutta rahat ovat yhä »lupauksena» eivätkä ole vielä saapuneet päämajaan.

Kys. — Mutta varmaankin maharaadsha pysyy sanassaan, kun hän kerran on luvannut ja ottanut vastaan kiitokset lahjastaan julkisesti ja painettuna?

Teos. — Ehkä pysyy, vaikka lupaus jo on 18 kuukautta vanha. Puhun nykyhetkestä enkä tulevaisuudesta.

Kys. — Millä tavoin sitten aiotte jatkaa työtä?

Teos. — Niinkauan kuin T. S:llä on muutamia hartaita jäseniä, jotka ovat valmiit tekemään työtä sen puolesta palkatta ja kiitoksetta, niinkauan kuin jotkut hyvät teosofit muistavat sitä tilapäisillä avustuksilla, niin kauan se pysyy elossa eikä mikään voi sitä tuhota.

Kys. — Olen kuullut monen teosofin puhuvan »Seuran takana olevasta voimasta» ja tietyistä »mahaatmoista», jotka myöskin mainitaan Mr. Sinnetin teoksissa ja joiden sanotaan perustaneen Seuran ja vaalivan ja suojelevan sitä.

Teos. — Saatatte nauraa, mutta niin on asianlaita.

T. S:n työtä tekevät virkailijat

Kys. — Olen kuullut, että nämä miehet ovat suuria adepteja, alkemisteja ja mitä kaikkea lienevätkään. Jos he siis osaavat muuttaa lyijyn kullaksi ja tehdä niin paljon rahaa kuin haluavat kaikenlaisten muiden ihmeiden lisäksi, kuten kerrotaan Mr. Sinnetin »Occult World»-kirjassa, niin miksikä he eivät hommaa teille rahaa ja ylläpidä perustajia ja Seuraa mukavuudessa?

Teos. — Sentähden, että he eivät perustaneet »ihmeklubia». Sentähden, että Seuran tarkoitus on auttaa ihmisiä kehittämään uinuvia kykyjään omin ponnistuksin ja ansioin. Sentähden, että mitä he — adeptit — saanevatkaan tai ovat saamatta aikaan taikailmiöiden alalla, *väärän rahan tekijöitä* he eivät ole; eivätkä he tahtoisi heittää jäsenten ja pyrkijöiden tielle ankaraa lisäkuisausta: *teosofia ei ole rahalla ostettavissa*. Tähän mennessä, kuluneen 14 vuoden aikana, ei yksikään toimiva jäsen ole saanut maksua tai palkkaa mestareilta tai Seuralta.

Kys. — Eikö siis yksikään työntekijöistänne saa mitään korvausta?

Teos. — Tähän saakka ei kukaan ole saanut. Mutta koska jokaisen täytyy syödä, juoda ja pukeutua, annetaan elämisen välttämättömät tarvikkeet päämajassa Madrasissa Intiassa kaikille niille, jotka ovat vailla omia varoja ja omistavat koko aikansa seuran työlle, — mutta kyllä nämä »välttämättömyydet» tosiaankin ovat vaatimattomia! (Katso sääntöjä kirjan lopussa.) Mutta nyt kun Seuran työ on suuresti lisääntynyt ja yhä lisääntyy (huom.! *panettelujen takia*) Euroopassa, tarvitsemme enemmän työtä tekeviä käsiä. Toivomme tästä lähtien voivamme pitää muutamia palkattuja jäseniä — jos sellaista sanaa *voidaan* käyttää kyseessä olevissa tapauksissa. Sillä jokainen näistä jäsenistä, jotka valmistuvat antamaan *kaiken* aikansa Seuralle, luopuvat hyvistä virkatoimistaan ja oivallisista tulevaisuuden mahdollisuuksistaan, työskennelläkseen meidän puolestamme *vähemmästä kuin puolesta entisestä palkastaan*.

Kys. — Ja kuka sitten hankkii varat tähän?

Teos. — Muutamat jäsenemme, jotka juuri ovat vähän rikkaampia kuin toiset. Se, joka keinottelisi tai tekisi rahaa teosofialla, olisi arvoton jättämään riveihimme.

Kys. — Mutta täytyyhän teidän ansaita kirjoillanne, lehdillänne ym. julkaisuillanne?

Teos. — *Theosophist*, joka ilmestyy Madrasissa, on ainoa aikakauslehdistämme, joka tuottaa voittoa, ja ylijäämä on säännöllisesti vuosi vuodelta maksettu Seuralle, niinkuin julkaistut tilit

osoittavat. *Lucifer* nielee rahaa hitaasti mutta jatkuvasti eikä ole vielä koskaan suorittanut omia menojaan, — ja siihen on syynä hurskaitten kirjakauppojen ja rautatiekioskien boikottaus. *Lotus Ranskassa*, jonka omilla eikä liian suurilla yksityisvaroillaan perusti eräs teosofi, joka sille uhraisi koko aikansa ja työnsä, on valitettavasti lakannut olemasta samoista syistä! Ei liioin New Yorkissa ilmestyvä *Path* kannata, kun taas Pariisissa ilmestyvä *Revue Theosophique* on vastikään perustettu erään naispuolisen jäsenen yksityisvaroilla. Sitä paitsi, niin pian kuin joku Lontoon Teosofisen Kustannusyhtiön julkaisemista teoksista tuottaa voittoa, käytetään tämä Seuran hyväksi.

Kys. — Ja nyt pyydän, kertokaa minulle kaikki mitä voitte mahaatmoista. Heistä kerrotaan niin paljon järjettömiä ja risti-riittäisiä asioita, ettei tiedä mitä uskoa, ja kaikenlaiset naurettavat jutut pääsevät liikkeelle.

Teos. — Tosiaankin voitte sanoa niitä »naurettaviksi!»

XIV

„Teosofiset mahaatmaat”

Ovatko he »valon henkiä» vai »kirottuja peikkoja»

Kys. — Keitä sitten ovat ne, joita te sanotte »mestareiksenne»? Muutamat sanovat heidän olevan »henkiä» tai muunlaisia yli-luonnollisia olentoja, toiset taas nimittävät heitä »taruolentoiksi».

Teos. — He eivät ole kumpaakaan. Kuulin kerran erään ulkopuolisen sanovan toiselle, että he olivat jonkinlaisia *miespuolisia merenneitoja*, mitä sellaiset elävät sitten lienevätkin. Mutta jos kuuntelette ihmisten puheita, ette koskaan saa heistä oikeata käsitystä. Ensi kädessä he ovat *eläviä ihmisiä*, syntyneitä samoin kuin mekin ja tuomitut kuolemaan kuten kaikki muutkin kuolevaiset.

Kys. — Niin, mutta huhuillaan, että jotkut heistä ovat tuhannen vuoden vanhoja. Onko se totta?

Teos. — Yhtä totta kuin mikä lastensatu tahansa. Mitä enemmän me kumoamme noita huhuja ja koetamme valaista ihmisiä, sitä mielettömämmiksi tulevat sepustukset. Olen kuullut, että Metusalem eli 969 vuoden vanhaksi, mutta kun ei minun ole pakko uskoa sitä, olen nauranut väitteelle, jonka vuoksi monet heti pitivät minua Jumalaa pilkkaavana kerettiläisenä.

Kys. — Vakavasti puhuen: elävätkö he yli tavallisen ihmisiän?

Teos. — Mitä te sanotte tavalliseksi iäksi? Muistan lukeneeni Lancet-lehdestä meksikkolaisesta, joka oli lähes 190 vuotta vanha; mutta en koskaan ole kuullut kuolevaisesta ihmisestä, maallikosta tai adeptista, joka olisi elänyt edes puoltakaan Metusalemien luulusta iästä. Muutamat adeptit elävät ison joukon yli sen, mitä te

sanotte tavalliseksi iäksi; mutta siinä ei ole mitään ihmeellistä, ja hyvin harvat heistä välittävät elää erityisen kauan.

Kys. — Mutta mitä sana »mahaatmaa» oikein merkitsee?

Teos. — »Suuri sielu» — suuri siveellisessä ylevyydessä ja älyn täydellisyydessä. Jos nimitys »suuri» annetaan juopolle sotilaille kuten Aleksanterille, miksemme sanoisi '»suuriksi» niitä, jotka ovat saavuttaneet suurempia voittoja luonnon salaisuuksista kuin Aleksanteri koskaan sai taistelutantereella? Muuten sana on intialainen ja hyvin vanha.

Kys. — Ja miksi nimitätte heitä »mestareiksi»?

Teos. — »Mestareiksi» sanomme heitä sentähden, että he ovat opettajiamme ja koska me heiltä olemme saaneet kaikki teosofiset totuudet, kuinka epätäydellisesti muutamat meistä lienevätkin niitä ilmaisseet ja toiset ymmärtäneet. He ovat suuria miehiä tiedossa ja vielä suurempia elämän pyhydessä, ja me sanomme heitä vihityiksi. He eivät ole askeetteja sanan tavallisessa merkityksessä, vaikka he kyllä pysyvät poissa länsimaisen maailmanne temmellyksestä ja taistelusta.

Kys. — Mutta eikö ole itsekästä noin eristäytyä?

Teos. — Miksikä itsekästä? Eikö Teosofisen Seuran kohtalo riittävästi osoita, että maailma ei ole valmis tunnustamaan heitä eikä hyötymään heidän opetuksestaan? Mitä hyötyä olisi ollut siitä, että professori Clerk Maxwell olisi opettanut pikkupojille kertomataulua? Muuten he eristäytyvät ainoastaan länsimaista. Omassa maassaan he liikkuvat yhtä julkisesti kuin muutkin ihmiset.

Kys. — Ettekö usko heillä olevan yliluonnollisia voimia?

Teos. — Emme usko mihinkään yliluonnolliseen, kuten olen jo sanonut. Jos Edison olisi elänyt ja keksinyt fonografin kaksisataa vuotta sitten, hänet olisi epäilemättä poltettu fonografeineen päivineen, ja keksintöä olisi pidetty pirun vehkeenä. Mestarien käyttämät voimat ovat ainoastaan samat kyvyt kehittyneinä, mikä jokaisessa ihmisessä ovat uinuvina ja joiden olemassa olon itse virallinen tiedekin alkaa tunnustaa.

Kys. — Onko totta, että nämä miehet inspiroivat muu-

tamia teidän kirjailijoistanne ja että monet, jolleivät kaikki, teosofisista teoksistanne ovat kirjoitetut heidän sanelunsa mukaan?

Teos. — Muutamat teokset ovatkin. On kohtia, jotka he ovat sanelleet *sanasta sanaan*, mutta useimmiten he ainoastaan inspiroivat aatteet ja jättävät kirjallisen muodon antamisen kirjoittajille.

Kys. — Mutta tämähän on itsessään ihmeellistä; sehän on itse asiassa ihme. Kuinka he voivat sen tehdä?

Teos. — Herraseni, te olette suuren erehdyksen vallassa, ja kauan ei kestäne, ennen kuin itse tiedekin osoittaa väitteenne vääriksi. Miksi se olisi »ihme», niinkuin te sanotte? Ihmeen oletetaan tarkoittavan jotakin yliluonnollista tekoa, mutta todellakaan ei ole mitään *luontoa* ja luonnon lakeja ylempänä eli niiden takana. Niitten monenlaisten »ihmeitten» joukossa, jotka ovat saaneet nykyaikaisen tieteen tunnustuksen, on hypnotismi, ja eräs puoli tätä voimaa tunnetaan »suggestiona», eräänlaisena ajatuksen siirtona, jota on menestyksellä käytetty muutamien fyysisten tautien parantamisessa ym. Se aika ei ole enää kaukana, jolloin tieteen maailman on pakko tunnustaa, että on olemassa yhtä paljon vuorovaikutusta kahden sielun välillä, olkoot ne kuinka kaukana tahansa toisistaan, kuin kahden ruumiin välillä, kun ne ovat mitä läheisimmässä kosketuksessa keskenään. Kun kaksi sielua on sopusointuisessa suhteessa toisiinsa ja niiden käyttövälineet ovat viritetyt sähköisesti ja magneettisesti vastaamaan toisiaan, ei mikään estä toista mielensä mukaan siirtämästä ajatuksiaan toiselle; sillä kun sielu ei ole mitään käsin kosketeltavaa, jonka välimatka voisi erottaa sen mietiskelemisen esineestä, seuraa siitä, että ainoa mikä voi erottaa kaksi sielua toisistaan, on erilainen *olotila*. Jos siis tätä viimeksi mainittua estettä ei ole olemassa, mikä »ihme» silloin on *ajatuksen siirtäminen* minkä matkan päähän tahansa?

Kys. — Mutta myöntänette, että hypnotismi ei tee mitään niin salaperäisen ihmeellistä kuin tämä on?

Teos. — Päin vastoin on täysin todistettu seikka, että hypnotisoija voi vaikuttaa koehenkilön aivoihin niin, että hän saa omat

ajatuksensa, jopa sanansakin ilmaistuiksi toisen elimistön kautta; ja vaikka ne ilmiöt, jotka kuuluvat tähän, suoranaisten ajatuksen-siirron alaan, ovat vielä harvat luvultaan, niin ei kukaan, luulisin, uskaltane sanoa, kuinka pitkälle niiden vaikutus voi ulottua vastaisuudessa, kun nämä lait ovat saaneet tieteellisemmän perustelun. Ja jos siis tällaisia tuloksia voi saavuttaa tutustumalla pelkästään hypnotismin alkeisiin, niin mikä voi estää psyykkisten ja henkisten voimien tietäjää eli adeptia saamasta aikaan tuloksia, joita te, kun tietonne näistä laeista on niin rajoitettu, olette valmis sanomaan »ihmetöiksi?»

*Kys. — Miksi eivät siis lääkäriinne tee kokeita ja yritä, voisivatko he saada yhtä paljon aikaan? *)*

Teos. — Sentähden, että he ensinnäkään eivät ole adeptoja, jotka täydellisesti käsittäisivät psyykkisten ja henkisten valtakuntien salaisuudet ja lait, vaan materialisteja, jotka pelkäävät astua ulos aineen ahtaista urista; ja toiseksi, sentähden, että heidän täytyy epäonnistua nykyhetkellä ja aina siksi, kunnes ovat tulleet tietämään, että sellaiset voimat ovat saavutettavissa.

Kys. — Ja voisivatko he saada sitä oppia?

Teos. — Eivät, ennenkuin he ovat siihen valmistuneet, siten että heidän aivoihinsa koottu materialistinen kuona on lakaistu pois viimeistä atomia myöten.

Kys. — Tämä on hyvin kiintoisaa. Sanokaa, ovatko adeptit tällä tavoin inspiroineet moniakin teistä teosofeista tai sanelleet heille?

Teos. — Ei, päinvastoin sellaiset tapaukset ovat hyvin harvinaisia. Sellaiset vaikutukset vaativat erikoisia edellytyksiä. Tunnottomalla mutta taitavalla »mustan veljeskunnan» adeptilla — me sanomme heitä »varjon veljiksi» ja dugpoiksi — on paljon

*) Sellaiset miehet kuin esim., professori Bernheim ja tohtori C. Lloyd Tuckey

(Englanti), professorit Beaunis ja Liegeois (Nancy), Delboeuf (Liege), Burot ja Ourru (Rochefort), Fontein ja Slgard (Bordeaux), Forell (Zurich); ja tohtorit Despina (Marseilles), Van Renterghem ja Van Eeden (Amsterdam), Wetterstrand (Tukholma), Schrenck-Notzing (Leipzig) ja monet muut etivät lääkärit ja kirjailijat.

vähemmän vaikeuksia tiellään. Sillä kun mitään henkisiä lakeja ei ole hänen toimintaansa estämässä, voi sellainen dugpa-noita muitta mutkitta saada täydelleen valtaansa ihmisen mielen ja alistaa sen pahoille voimilleen. Mutta meidän mestarimme eivät koskaan sitä tee. Heillä ei ole oikeutta — jos tahtovat olla lankeamatta »mustaan magiaan» — ottaa kokonaan valtaansa kenenkään kuolematonta minää; he voivat sentähden vaikuttaa ainoastaan asianomaisen fyysiseen ja psyykkiseen luontoon, antaen siten hänen vapaan tahtonsa olla häiritsemättä. Jollei siis ihminen ole tullut psyykkisiin suhteisiin mestarien kanssa ja ole täynnä uskoa ja harrasta kiintymystä opettajiinsa, niin nämä koettaessaan siirtää ajatuksiaan häneen, jossa näitä edellytyksiä ei ole olemassa, kohtaavat suuria vaikeuksia tunkeutuessaan sellaista henkilöä ympäröivien sekavien usvien läpi. Mutta tässä ei sovi tämänlaista aihetta käsitellä. Riittää kun sanon, että jos se voima on olemassa, niin on myös olemassa älyolentoja (ruumistuneita tai ruumiista vapautuneita), jotka ohjaavat tätä voimaa, ja on olemassa eläviä tietoisia välittäjiä, joiden kautta siirto ja vastaanottaminen tapahtuu. Meidän on vain varottava mustaa magiaa.

Kys. — Mutta mitä oikein tarkoittatte »mustalla magialla»?

Teos. — Yksinkertaisesti 'psyykkisten voimien tai jonkin luonnon salaisuuden väärinkäyttämistä; salatieteen voimien käyttämistä itsekkäisiin ja synnillisiin tarkoituksiin. Hypnotisoijaa, joka käyttämällä »suggestion» voimia pakottaa jonkun toisen varastamaan tai murhaamaan, voidaan sanoa mustaksi maagikoksi. Tuo kuulu »nuorennuskeino», jonka tohtori Brown-Sequard Pariisissa keksi, tuo iljettävä eläimellisen aineen ruiskuttaminen ihmisen vereen — jota keksintöä kaikki Euroopan lääkärilehdet nykyään pohtivat — on, jos se on totta, itsetiedotonta mustaa magiaa.

Kys. — Mutta tämänhän on keskiaikaista uskoa noituuteen ja taikomiseen! Itse laki on lakannut uskomasta sellaisiin asioihin.

*Teos. — Sen pahempi lakitieteelle, koska se tuollaisen arvos-
telukyvyn puutteen vuoksi on johtunut tekemään montakin oi-
keudellista erehdystä ja rikosta. Teitä pelottaa ainoastaan tuo*

nimitys »taikauskoinen» sointuineen. Eikö laki rankaisisi sitä hypnoottisten voimien väärinkäyttöä, josta äsken puhuin? Totta kai; sitä on jo rangaistukin Ranskassa ja Saksassa; kuitenkin se närkästyneenä kieltäisi, jos sen sanottaisiin rangaisseen ilmeisestä *noituuden* rikoksesta. Ette voi samalla uskoa, että lääkärien ja mesmerisoidijien (eli hypnotisoidijien) *suggestiovoima* on todellinen ja tehokas, ja kuitenkin kieltäytyä uskomasta, että samoja voimia voidaan käyttää itsekkäistä vaikuttimista. Mutta jos te usotte, silloin te usotte *noituuteen!* Ette voi uskoa hyvään puoleen ja olla uskomatta pahaan, ette voi tunnustaa oikean rahan olemassaoloa ja samalla kieltäytyä uskomasta, että voi olla olemassa väärää rahaa. Ei mikään voi olla olemassa ilman vastakohtaansa; ei päivä, ei valo, eikä hyvä voisi olla edustettuna tietoisuudessanne, jollei olisi yötä, pimeyttä, pahaa, niiden vertaus- ja vastakohtina.

Kys. — Olen todella tuntenut ihmisiä, jotka ovat olleet täydellisesti vakuuttuneita siitä, mitä sanotte suuriksi psyykkisiksi eli maagisiksi voimiksi, mutta nauraneet noituutta tai taikomisista mainittaessakin.

Teos. — Mitä se todistaa? Ainoastaan, että he ovat epäjohdonmukaisia. Sen pahempi heille taaskin. Ja me kun tiedämme hyvien ja pyhien adeptien olemassaolon, uskomme yhtä varmasti pahojen ja epäpyhien adeptien — eli dugpojen — olemassaoloon.

Kys. — Mutta jos on olemassa mestareita, miksi he eivät astu kaikkien ihmisten näkyviin ja näytä kerta kaikkiaan vääriksi niitä monia syytöksiä, joita on esitetty Madame Blavatskya ja Seuraa vastaan?

Teos. — Mitä syytöksiä?

Kys. — Ettei heitä (mestareita) ole olemassa ja että Mad. Blavatsky on keksinyt heidät. Että he ovat vain oljista tehtyjä ihmisiä, »kankaasta ja rakoista valmistettuja mahaatmoja». Eikö se kaikki vahingoita hänen mainettaan?

Teos. — Mitenkä itse asiassa sellainen syytös voisi M:me Blavatskya loukata? Onko hän koskaan ansainnut rahaa tai saanut etua ja kunniaa heidän otaksutun olemassaolonsa perusteella?

Minä vastaan, että hän on saanut ainoastaan soimauksia, herjauksia ja haukkumisia, jotka olisivat olleet hyvin tuskallisia, jollei hän aikoja sitten olisi oppinut pysymään kerrassaan välinpitämättömänä sellaisten väärin syytösten suhteen. Sillä mitä se kaikki lopulta on? Mitä muuta kuin *välillinen kohteliaisuus*; ja syyttäjähoukat varmaankin, jollei viha olisi heitä sokaissut, olisivat ajatelleet sitä kahdesti, ennenkuin sen lausuiivat. Kun sanotaan, että hän on keksinyt mestarit, merkitsee se, että hänen on täytynyt itse keksiä jokainen kohta siinä filosofiassa, mikä on esitetty teosofisessa kirjallisuudessa. Hänen on täytynyt seipittää ne kirjeet, joiden perusteella *Esoteric Buddhism* on kirjoitettu, olla jokaisen *Salaisessa Opissa* löytyvän opinkappaleen ainoa keksijä, — vaikka maailman täytyisi tunnustaa, jos se olisi oikeudenmukainen, että *Salainen Oppi* selvittää monta tieteen puuttuvaa rengasta, kuten sadan vuoden perästä tullaan huomamaan. Näin sanomalla he saavat hänet näyttämään paljon älykkäämmältä kuin ne sadat ihmiset (joista monet ovat *hyvin* älykkäitä ja useat tiedemiehiä), jotka uskovat hänen sanoihinsa — hänen olisi näet täytynyt petkuttaa heitä kaikkia! Jos he puhuvat totta, täytyy hänessä olla monta mahaatmaa sisäkkäin niinkuin venäläisessä pääsiäismunassa, sillä ns. »mahaatmakirjeiden» joukossa on monia, jotka on kirjoitettu eri käsialoilla ja selvästi erilaisia sanontatapoja käyttäen, jotka kaikki hän itse — syyttäjiensä mukaan — on kirjoittanut.

Kys. — Niin he juuri väittävät. Mutta eikö hänelle ole sangen tuskallista tulla julkisesti leimatuksi »aikansa taitavimmaksi petkuttajaksi, jonka nimi ansaitsee tulla jälkimaailman tietoon», kuten sanotaan Psykkisen Seuran raportissa?

Teos. — Tämä voisi olla tuskallista, jos se olisi totta tai olisi peräisin vähemmän raivo-materialistisista ja -ennakkoluuloisista ihmisistä. Asian näin ollen hän persoonallisesti katselee koko asiaa halveksien, ja mestarit vain nauravat sille. Itse asiassa ei hänelle olisi voitu osoittaa sen suurempaa kohteliaisuutta. Sanon sen uudelleen.

Kys. — Mutta hänen vihamiehensä väittävät todistaneensa syytöksensä.

Teos. — Niin, sellainen syytös on helppo esittää, kun itse asettuu samalla tuomariksi, lautakunnaksi ja yleiseksi syyttäjäksi, niinkuin he tekivät. Mutta ketkä muut siihen uskovat kuin heidän välittömät seuraajansa ja meidän vihamiehemme?

Kys. — Mutta eivätkö he lähettäneet edustajansakin Intiaan asiaa tutkimaan?

Teos. — Lähettivät, ja heidän lopullinen johtopäätöksensä perustuu kokonaan tämän nuoren herrasmiehen tarkistamattomiin ilmoituksiin ja todistamattomiin väitteisiin. Muuan lakimies, joka luki lävitse tämän raportin, lausui eräälle ystävälleni, ettei hän kokemuksensa aikana milloinkaan ollut nähnyt »niin *naurettavaa* ja itsensä tuomitsevaa asiakirjaa». Sen havaittiin olevan täynnä olettamuksia ja työhypoteeseja, jotka kumoavat toisensa. Onko sellainen syytöskirja vakava?

Kys. — Se on kuitenkin aiheuttanut Seuralle paljon haittaa. Minkä tähden siis Madame Blavatsky ei puhdistanut edes omaa mainettaan oikeuden edessä?

Teos. — Ensinnäkin, koska hänen velvollisuutensa teosofina on jättää sikseen kaikki persoonalliset häväistyksen. Toiseksi, koska ei Seurala eikä Madame Blavatskylle ollut rahaa tuhlattavaksi sellaiseen oikeudenkäyntiin. Ja lopuksi, koska molemmista olisi ollut *naurettavaa* toimia vastoin periaatteitaan, sen tähden että heitä vastaan oli hyökännyt lauma tyhmiä vanhoja brittiläisiä päsejä, jotka ylen leikkisiä australialainen vuona oli saanut puskutuulelle.

Kys. — Tämäpä on imartelevaa. Mutta ettekö usko, että olisi ollut todella hyödyksi teosofialle, jos Madame Blavatsky kerta kaikkiaan oikeuden edessä olisi todistanut syytökset vääriksi?

Teos. — Ehkä kylläkin. Mutta uskotteko te, että mikään englantilainen valamiehistö tai tuomari koskaan olisi myöntänyt psyykkisiä ilmiöitä todellisiksi, vaikka he olisivat edeltäkäs in olleet kuinka vapaat ennakkoluuloista? Ja kun ajattelette, että he olisivat olleet meitä vastaan yksistään tuon »venäläisen vakoilija-

jutun» johdosta ja *jumalattomuus- ja pakanallisuus-syytösten* ym. meistä kiertelevien juorujen takia, niin teidän täytyy ymmärtää, että sellainen yritys saavuttaa oikeutta tuomioistuimen edessä olisi ollut enemmän kuin tulokseton! Tämän S. P. R:n miehet hyvin tiesivät ja käyttivät alhaisella ja ilkeämielisellä tavalla asemaansa edukseen kohotakseen meidän yläpuolellemme ja pelastaakseen itsensä meidän kustannuksellamme.

Kys. — S. P. R. kieltää nyt kokonaan mahaatmojen olemassaolon. He sanovat, että »mestarit» alusta loppuun asti ovat satua, jonka Madame Blavatsky on omasta päästään sepittänyt.

Teos. — No, hän lienee tehnyt monta tyhempääkin tekoa kuin sen. Ainakaan meillä ei ole tätä teoriaa vastaan pienintäkään vastaan sanomista. Kuten hän nyttemmin aina sanoo, hän pitäisi melkein parempana, etteivät ihmiset uskoisi mestareihin. Hän selittää avoimesti maailmalle, että hän haluaisi ihmisten mieluummin vakavasti ajattelevan, että ainoa mahaatmaa-maa on hänen oma harmaa aivoaineensa, ja että lyhyesti sanoen hän on kehittänyt ne esiin oman sisäisen tietoisuutensa syvyydestä, kuin että heidän nimiään ja korkeata ihannettaan niin ilkeästi häväistäisiin, kuin nykyisin tehdään. Alussa oli hänen tapanaan narkastyneenä vastustaa kaikkia epäilyksiä, jotka koskivat heidän olemassa oloaan. Nyt hän ei koskaan ota askeltakaan todistaakseen heistä sitä tai tätä. Ajatelkoot ihmiset mitä mielivät.

Kys. — Mutta tietenkin närrää mestarit ovat olemassa?

Teos. — Me vakuutamme, että *he ovat*. Tämä ei kuitenkaan paljonkaan auta. Monet ihmiset, vieläpä teosofit ja entiset teosofit, sanovat, ettei heillä koskaan ole ollut mitään todistusta mestarien olemassa olost. Olkoon menneeksi; mutta silloin Madame Blavatsky esittää seuraavan vaihtoehdon: — Jos hän on keksinyt heidät, silloin hän myös on keksinyt heidän filosofiansa ja sen käytännöllisen tiedon, minkä jotkut harvat ovat saavuttaneet; ja mitä niin ollen merkitsee, onko heitä olemassa vai ei, kun hän itse (nim. H. P. B.) on täällä, ja *hänen olemassaoloaan* tuskin sentään voinee kieltää? Jos tieto, minkä heidän otaksutaan jakaneen, on itsessään hyvä — ja sellaisena sen ovat vas-

taanottaneet monet henkilöt, joiden äly kohoaa keskitason yläpuolelle, — minkä tähden sitten pidetään niin äänekkästä *häninää* siitä kysymyksestä? Se seikka, että hän, Madame Blavatsky, olisi petkuttaja, *ei koskaan ole tullut todistetuksi* ja on aina jäävä *sub judice* (ratkaisemattomaksi); jota vastoin varma ja kieltämätön tosiasia on, että »mestarien» saarnaama filosofia, kenen keksimä se sitten lieneekin, on suurenmoisimpia ja siunauksellisimpia maailmankatsomuksia, kunhan se vain oikein ymmärretään. Siten panettelijat, mitä alhaisimpien ja ilkeämielisimpien tunteiden — vihan, koston, ilkeyden, loukatun turhamaisuuden tai pettyneen kunnianhimon — kannustamina, tuntuvat olevan perin tietämättömiä siitä, että he osoittavat mitä suurinta kunnioitusta Madame Blavatskyn älyllisille kyvyille. Olkoon niin, jos nuo houkkioraukat niin tahtovat. Todellakaan Madame Blavatskylle ei ole mitään sitä vastaan, että hänen vihamiehensä kuvaavat hänet *kolminkertaiseksi adeptiksi*, ja »mahaatmaksiksi» kauppan päällisiksi. Vain hänen haluttomuutensa esiintyä omissa silmissään riikinkukon höyhenin komeilevana variksena on pakottanut hänet tähän päivään saakka pysymään totuudessa.

Kys. — *Mutta jos teillä on Seuraanne johtamassa niin viisaita ja hyviä ihmisiä, kuinka silloin on voitu tehdä niin monta erehdystä?*

Teos. — Mestarit *eivät* johda Seuraa, eikä edes sen perustajia; ei kukaan ole sitä koskaan väittänytkään. He ainoastaan tarkkailevat ja suojelevat sitä. Tämän osoittaa kyllin se tosiasia, että mitkään erehdykset eivät ole kyenneet sitä lamauttamaan, eivätkä mitkään sisäiset häväistysjutut eikä hurjimmatkaan ulkopuoliset hyökkäykset sitä kukistamaan. Mestarit katsovat tulevaisuuteen eivätkä nykyisyyteen, ja jokainen tehty erehdys merkitsee saman verran koottua viisautta tulevien päivien varalle. Eräs toinen »mestari», joka antoi miehelle viisi talenttia, ei sanonut, kuinka ne olisi tehtävä kaksinkertaisiksi, eikä hän varottanut tompelimaista palvelijaa kaivamasta yhtä talenttiaan maahan. Jokaisen täytyy hankkia viisautta omin kokemuksiin ja ansioihin. Kristilliset kirkot, jotka vetoavat paljon korkeampaan »mesta-

riin», itse Pyhään Henkeen, ovat aina olleet ja ovat vieläkin syy-päät ei ainoastaan »erehdyksiin» vaan kautta aikojen jatkuvaan sarjaan verisiä rikoksia. Mutta kaikesta huolimatta ei kukaan kristitty kieltäne uskovansa *siihen* »mestariin», luulisin, vaikka hänen olemassaolonsa on paljon enemmän *otaksumien varassa* kuin mahaatmojen; sillä kukaan ei ole koskaan nähnyt Pyhää Henkeä, ja sitä paitsi kirkon oma historia on selvästi ristiriidassa *hänen* ohjauksensa kanssa. *Errare humanum est.* (Erehtyminen on inhimillistä.) Palatkaamme aiheeseemme.

Pyhien nimien ja nimitysten väärinkäyttö

Kys. — Eikö siis ole totta, mitä olen kuullut, nim. että monet teosofisista kirjailijoistanne väittävät olevansa näiden mestarien inspiroimia tai nähneensä heidät ja puhuneensa heidän kanssaan?

Teos. — Se voi olla totta, ja se voi olla valhetta. Mistä minä sen tiedän? Heille kuuluu sen todistaminen. Muutamat heistä, harvat — hyvin harvat todellakin — ovat joko suorastaan valehdelleet tai sitten olleet harha-aistimusten vallassa ylpeillessään sellaisesta inspiraatiosta; toisia todellakin ovat suuret adeptit inspiroineet. Puu tunnetaan hedelmistään; ja kuten kaikkia teosofeja on arvosteltava heidän sanojensa tai kirjoitustensa nojalla, niin kaikki teosofiset kirjat on hyväksyttävä niiden ansioiden mukaan eikä sen mukaan, mihin auktoriteettiin ne sanovat vetoavansa.

Kys. — Mutta sovittaako Madame Blavatsky tämän omiin kirjoihinsa — esim. S a l a i s e e n O p p i i n ?

Teos. — Luonnollisesti. Hän sanoo selvästi esipuheessaan esittävänsä oppeja, jotka hän on mestareiltaan oppinut, muttei väitä saaneensa mitään inspiraatiota siihen, mitä hän viime aikoina on kirjoittanut. Meidän parhaat teosofimme olisivat tässäkin tapauksessa mieluummin nähneet, että mestarien nimiä ei olisi missään muodossa kirjoihimme sekoitettu. Harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta ovat useimmat sellaiset teokset sekä epätäydellisiä että suorastaan virheellisiä ja harhaanjohtavia. Suurien häväistysten alaisiksi ovat kahden mestarin nimet tulleet. Tuskin on meedio-

ta, joka ei väittäisi nähneensä heitä. Kaikki Seurat, jotka petollisuudella ja keinottelulla koettavat ansaita rahaa, väittävät tätä nykyä, että niitä johtavat ja hallitsevat »mestarit», joiden usein väitetään olevan paljon korkeampia kuin meidän. Paljon on raskaita syntejä niillä, jotka tällaisia väitteitä ovat tuoneet esille joko voitonhimosta, turhamaisuudesta tai vastuuttomasta mediumisuudesta johtuen. Monen ihmisen rahat ovat tuollaiset seurat ryöstäneet, jotka tarjoutuvat myymään voiman, tiedon ja henkisen totuuden salaisuuksia arvottomasta kullasta. Ja pahinta kaikesta, salatieteen ja sen pyhien vartijöitten nimet on vedetty tähän lokaan ja saastutettu yhdistämällä ne likaisiin tarkoituksiin ja moraalittomiin vehkeilyihin, ja tuhansia ihmisiä on estänyt totuuden ja valon polulta se, että tuollaiset petokset ja huijaukset ovat saattaneet koko asian huonoon huutoon ja häpeään. Sanon vieläkin, että jokainen harras teosofi nykyään katuu sydämensä pohjasta, että näitä pyhiä nimiä ja asioita koskaan on mainittukaan julkisesti, ja toivoo hartaasti, että ne olisi pidetty luotettavan ja innostuneen pienen ystäväpiirin salaisuutena.

Kys. — On totta, että nuo nimet tulevat esille usein meidän päivinä, enkä minä koskaan aikaisemmin muista kuulleeni sellaisista henkilöistä kuin »mestareista».

Teos. — Niin se on; ja jos olisimme toiminnassamme noudattaneet vaikenemisen viisasta periaatetta syöksymättä julkisuuteen ja kertomatta julki, mitä tiesimme ja kuulimme, ei sellaista pyhyden pilkkaa koskaan olisi tapahtunut. Ottakaa huomioon, että vielä neljätoista vuotta sitten, ennenkuin Teosofinen Seura perustettiin, puhuttiin kaikkialla vain »hengistä». Ne olivat jokaisen suussa; eikä kukaan sattumaltakaan edes uneksinut puhuvansa elävistä »adepteista», »mahaatmoista» eli »mestareista». Tuskin kuuli mainittavan edes rosenkreutsiläisten nimeä, ja ani harvat aavistivat olevan olemassakaan sellaista asiaa kuin »okkultismi». Nyt kaikki on muuttunut. Me teosofit olimme pahaksi onneksi ensimmäiset, jotka puhuimme näistä asioista ja teimme tunnetuksi sen seikan, että Idässä oli olemassa »adepteja» ja »mestareita» ja okkultista tietoa; ja nyt nimi on tullut yleiseksi

omaisuudeksi. Meidän kannettavaksemme on nyt langennut karma — seuraukset avomielisyydestämme johtuneesta pyhien nimien ja asioiden häpäisemisestä. Kaikki, mitä tapaatte sellaisista asioista nykyisessä kirjallisuudessa — ja se ei ole vähäistä —, on johdettavissa takaisin siihen impulsiin, minkä Teosofinen Seura ja sen perustajat antoivat tähän suuntaan. Vihamiehemme hyötyvät erehdyksestämme yhä vielä tänä päivänä. Viimeisen oppjamme vastaan suunnatun kirjan tekijästä väitetään, että hän on ollut *adeptina kaksikymmentä vuotta!* Tämä on *kouraantuntuva valhe*. Me tunnemme kirjurin ja hänen *inspiroijansa* (hän itse on liian tietämätön kyetäkseen kirjoittamaan mitään sellaista). Nämä »inspiroijat» ovat eläviä henkilöitä, kostonhaluisia ja tunnottomia samassa määrin kuin älyllisesti kyvykkäitä; ja näitä vääriä adepteja on monta, ei yksi. Kaksitoista vuotta sitten alkoi tämä »adeptien» aika, joita käytetään moukareina murskaamaan teosofisia päitä; silloin esiintyi »Louis» Mrs. Emma Hardinge-Brittenin kirjoissa *Art Magic* ja *Ghost-Land*, ja nyt on sitten lopuksi *The Light of Egypti*-kirjan »adepti» ja »tekijä», teoksen, jonka spiritistit ovat kirjoittaneet teosofiaa ja sen oppeja vastaan. Mutta turha on murehtia sitä, mikä on tehty, ja meidän on vain kärsittävä siinä toivossa, että meidän puheliaisuutemme on tehnyt toisille vähän helpommaksi löytää tien niiden mestarien luo, joiden nimiä nyt kaikkialla lausutaan turhaan, ja joiden suojassa niin monta vääryyttä jo on tehty.

Kys. — Kiellättekö, että »Louis-» on adepti?

Teos. — Me emme ketään tuomitse, vaan jätämme tämän jalon tehtävän vihamiehillemme. *Art Magic*- ym. kirjojen spiritistinen tekijä on ehkä tuntenut sellaisen adeptin — tai ehkei —, se on hänen oma asiansa; ja sanoessani tämän sanon paljon vähemmän, kuin mitä mainittu rouva on sanonut ja kirjoittanut meistä ja teosofiasta näinä viimeksi kuluneina vuosina. Mutta kun juhlaallisessa, mystillisen näkemyksen kohtauksessa tuo ns. adepti näkee Englannissa Greenwichissä olevia »henkiä», arvatenkin lordi Rossen teleskoopin avulla, joka on sijoitettu Parsonstowniin Man-

tiin eikä koskaan ole sieltä siirretty pois*), suotakoon minun ihmetellä sellaisen »adeptin» tietämättömyyttä tieteellisistä asioista. Tämä vie voiton kaikista niistä erehdyksistä ja virheistä, mitä meidän opettajamme *tsheelat* (oppilaat) ovat silloin tällöin tehneet! Ja tätä samaista »adeptia» käytetään nyt kumoamaan meidän mestariemme opetuksia!

Kys. — Käsitän täydellisesti tunteenne tässä asiassa ja pidän sitä aivan luonnollisena. Ja nyt — ottaen huomioon kaiken sen, mitä olette sanonut ja selittänyt minulle — olisi vielä eräs seikka, josta tahtoisin tehdä teille muutamia kysymyksiä.

Teos. — Jos osaan, tahdon vastata niihin. Mitä asia koskee?

*) Kts. ”Ghost Land”, I osa, s. 133 ja seur.

Loppusanat

Teosofisen Seuran tulevaisuus

Kys. — Sanokaa, miten te odotatte teosofian vastaisuudessa menestyvän?

Teos. — Jos puhutte **teosofiasta**, niin vastaan, että niinkuin se on ikuisesti ollut olemassa kautta menneisyyden rajattomien aikakausien, niin on se myös oleva olemassa tulevaisuuden rajattomina aikakausina, sillä teosofia on samaa kuin *iankaikkinen totuus*.

Kys. — Anteeksi; aion oikeastaan kysyä Teosofisen Seuran tulevaisuuden toiveista.

Teos. — Sen tulevaisuus riippuu melkein kokonaan siitä, kuinka paljon on epäitsekkyyttä, vakavuutta, harrasta intoa, ja lopuksi mutta yhtä painavasti siitä, kuinka paljon on tietoa ja viisautta niillä jäsenillä, joille kuuluu työn jatkaminen ja Seuran johtaminen perustajien kuoleman jälkeen.

Kys. — Näen kyllä, kuinka tärkeitä on, että he ovat epäitsekkäitä ja innokkaita, mutta en oikein oivalla, kuinka heidän tietonsa voi olla yhtä tärkeä tekijä tässä yhteydessä kuin nuo muut ominaisuudet. Kaiketi sen kirjallisuuden pitäisi riittää, mikä jo on olemassa ja mihin yhä tulee lisää?

Teos. — Minä en tarkoita esoteerisen opin muodollista tietoa, vaikka sekin on perin tärkeä; puhuin oikeammin siitä, kuinka suuresti meidän seuraajamme Seuran johdossa tulevat tarvitsemaan järkähtämätöntä, puolueetonta ja selvää arvostelukykyä. Kaikki sellaiset yritykset kuin Teosofinen Seura ovat tähän asti päättyneet raukeamalla tyhjiin, sentähden että ennemmin tai myöhemmin ne ovat alentuneet lahkoiksi, laatineet omia ehdottomia

dogmejaan ja siten vähitellen huomaamattaan kadottaneet sen elinvoiman, jonka elävä totuus yksin voi suoda. Teidän on muistettava, että kaikki jäsenemme ovat syntyneet ja kasvaneet jonkin uskonnon tai kirkkokunnan piirissä, että kaikki enemmän tai vähemmän ovat sukupolvensa lapsia niin ruumiin kuin sielun puolesta ja että siis luonnollisestikin jotkut tai kaikki näistä vaikutuksista heidän tietämättään kietovat ja johtavat väärään heidän arvostelukykyään. Jolleivät he siis voi vapautua tästä synnynäisestä luonteen taipumuksesta tai ainakin opi heti huomamaan sitä ja siten välttämään sen eksytyksiä, niin seurauksena on, että Seura ajautuu toisen tai toisen ajatussuunnan hiekkasärkälle ja jää sinne rantautuneena hylkynä mätänemään ja hajoamaan.

Kys. — Mutta jos tämä vaara vältetään?

Teos. — Silloin Seura on jatkava elämäänsä kautta kahdennenkymmenennen vuosisadan. Se on vähitellen läpäisevä ja hapatettava ajattelevien ja älykkäiden ihmisten suuren joukon suuremmisine ja ylevine uskonnon, velvollisuuden ja ihmisrakkauden aatteineen. Hitaasti mutta varmasti se on murtava kappaleiksi uskomusten ja dogmien, yhteiskunta- ja luokkaennakkoluulojen rautaiset kahleet, se on sortava maahan rotujen ja kansojen väliset vihamielisyyden aitaukset ja on avaava tien kaikkien ihmisten veljeyden käytännölliselle toteuttamiselle. Sen opetuksen, sen filosofian avulla, minkä se on tehnyt nykyaikaiselle ajattelulle mahdolliseksi saavuttaa ja käsittää, oppivat länsimaat ymmärtämään itämaita ja antamaan niille oikean arvonsa. Lisäksi on psyykkisten voimien ja kykyjen kehittyminen, jonka ensimmäisiä oireita jo näkyy Amerikassa, käyvä terveellistä ja luonnollista tietä. Ihmiskunta on pelastuva niistä hirveistä sekä sielun että ruumiin vaaroista, joita ei käy välttäminen, jos tuo kehittyminen tapahtuu, niinkuin se uhkaa tapahtua, itsekkyyden ja pahojen intohimojen taimilavassa. Ihmisen älyllinen ja psyykkinen kasvu on edistyvä sopusoinnussa hänen siveellisen parantumisensa kanssa, ja aineelliseen ympäristöön on heijastuva hänen sisässään vai-

litseva rauha ja veljellinen hyvä tahto eikä eripuraisuus ja riita, mikä tätä nykyä on nähtävissä kaikkialla ympärillämme.

Kys. — Todellakin ihana näköala! Mutta sanokaapa, odotatteko todella, että kaikki tämä saadaan aikaan yhdessä lyhyessä vuosisadassa?

Teos. — Tuskinpa. Mutta tahdon sanoa, että jokaisen vuosisadan viimeisellä neljänneksellä nuo »mestarit», joista puhuin, tekevät selvän ja määrätietoisen yrityksen auttaa ihmiskunnan henkistä kehitystä. Jokaisen vuosisadan loppupuolella voitte poikkeuksetta aina huomata, että on tapahtunut henkisyuden — eli mystillisyyden, jos niin haluatte sanoa — vuodatus eli nousu. Yksi tai useampia henkilöitä on esiintynyt maailmassa heidän lähettiläänään, ja suurempi tai pienempi määrä okkultista opetusta ja tietoa on annettu julki. Jos tutkitte, voitte huomata näiden liikkeiden jälkiä vuosisadasta vuosisataan niin kauas kuin meidän yksityskohtaiset historian tietomme ulottuvat.

Kys. — Mutta mitä tällä on tekemistä Teosofisen Seuran tulevaisuuden kanssa?

Teos. — Jos nykyinen yritys, nim. tämä Seuramme, onnistuu paremmin kuin sen edeltäjät, niin se on oleva pystyssä järjestettynä, virkeänä ja terveenä seurana, kun XX:nneen vuosisadan yrityksen aika tulee. Ihmisten mielen- ja sydänten tila on sen opetusten leviämisen vuoksi parantunut ja puhdistunut ja, kuten olen sanonut, heidän ennakkoluulonsa ja dogmaattiset harhauskomuksensa ovat ainakin jossakin määrin haihtuneet. Eikä ainoastaan niin, vaan tuo seuraava sysäys on tapaava laajan käyttökelpoisen kirjallisuuden ihmisten käteen annettavaksi ja sitä paitsi mieslukuisen seuran *yhdistyneitä* ihmisiä valmiina ottamaan vastaan totuuden uuden soihdunkantajan. Hän on tapaava ihmisten mielet hänen sanomalleen kypsyneinä ja valmiin kielen, johon pukea uusia totuuksiaan, ja on tapaava tuloaan odottamassa järjestyneen seuran, joka on poistava hänen tieltään puhtaasti käytännölliset, aineelliset esteet ja vastukset. Ajatelkaa, kuinka paljon voi saada aikaan se, jolle sellaiset edut on suotu. Verratkaa tätä siihen, mitä Teosofinen Seura todellakin *on* saanut aikaan viimeisten neljän-

toista vuoden aikana, ilman *ainoatakaan* näistä eduista ja lukemattomien haittojen keskellä, jotka eivät tule uutta johtajaa ehkäisemään. Ajatelkaa tätä kaikkea ja sanokaa sitten, olenko minä liian toivorikas, kun sanon, että jos Teosofinen Seura pysyy pysytyssä ja elää uskollisena tehtävälleen, alkuperäisille päätöksilleen vuosisadan ajan eteenpäin — sanokaa siis, menenkö liian pitkälle väittäessäni, että maa on oleva kuin taivas kahdennellakymmennelläensimmäisellä vuosisadalla verrattuna siihen, millainen se nyt on!

H. P. BLAVATSKY

TEOSOFIAN AVAIN

Sanojen selityksiä

aananda (sanskrit.) Autuus, ilo, onnellisuus, onni. — Herra Buddha Gautaman suosikkioppilaan nimi.

Aatman, tai aatmaa (sanskrit.) Kaikkiallinen Henki, jumalainen monadi, ns. »seitsemäs prinssi» ihmisen eksoteerisessa »seitsemänsä»-jaoittelussa. Ylisielu.

Absoluutti. Käytettynä Kaikkiallisesta Prinsiipistä (olemuksesta) se ilmaisee abstraktiota, mikä on oikeampaa ja loogisempaa kuin käyttää adjektiivia 'absoluuttinen' siitä, jolla ei voi olla ominaisuuksia eikä rajoituksia.

Aadam Kadmon (hebr.) »ihmisen perustyyppi, ihmiskunta. 'Täiväinen ihminen', joka ei ole langennut syntiin. Kabbalistit liittävät sen inhimillisen tajunnan tason kymmeneen sefirothiin. Kabbalassa Aadam Kadmon on ilmennyt Logos ja vastaa meidän **kolmatta** Logostamme, ilmenemättömän ollessa ensimmäinen paradigminen (kreik. **paradeigma**, malli, esikuva) ihanneihminen, ja kuvassa maailmankaikkeutta in **abscondito** eli »salaisuudessa» Aristoteleksen mielessä.

Ensimmäinen Logos on »Maailman valo», toinen ja kolmas sen asteittain syveneviä varjoja.

adepti (lat. **adeptus**). Sillä tarkoitetaan okkultismissa sellaista ihmistä, joka on saavuttanut vihkimyksen asteen ja tullut esoteerisen filosofian tieteen mestariksi.

agnostikko. Tätä sanaa käytti ensimmäisenä prof. Huxley tarkoittaen sillä ihmistä, joka ei usko mitään, jota ei voida aistein todistaa.

agathon (kreik.) Platonin Korkein Jumaluus, sanallisesti »hyvä». Meidän **Aalaja** mme tai Maailmansielumme.

ahankaara (eli ahamkaara) (sanskrit.) »Minän, itsetietoisuuden eli itsen samaisuuden aate; »minä»- eli itsekäs ja maajaavinen (harhanomainen) periaate ihmisessä, mikä johtuu tietämättömydestämme, joka erottaa meidän »minämme» kaikkiallisesta ainoasta Itsestä. — Myös persoonallisuus, itsekkyyks.

Ain-Sof (hebr.) »Ääretön» eli »Rajaton» jumaluus ilmenevä ja laajenevana. Ain-Sof kirjoitetaan myös En-Sof ja Ain-Sulf, sillä ei kukaan, eivät edes rabiinit, ole täysin varmat vokaaleista. Vanhojen hebrealaisten filosofien uskonnollisessa metafysiikassa Ainoa periaate oli abstraktio niinkuin Parabrahman, vaikka uudenaikaiset kabbalistit ovat onnistuneet käyttämällä apunaan viisastelua ja paradokseja tekemään siitä »Korkeimman Jumalan», eikä mitään muuta sen korkeampaa. Mutta varhaisten kaldealaisten kabbalistien mukaan Ain-Sof oli »vailla muotoa ja olemassaoloa» eikä se »ollut minkään muun kaltainen». (Franck: Die Kabbala, s. 126.) Ettei Ain-Sofia koskaan ole pidetty »Luojana», todistaa ratkaisevasti se tosiasia, että sellainenkin oikeaoppinen juutalainen kuin Filo nimittää »luojaksi» **Logosta**, joka on lähinnä »Rajatonta», ja on »**Toinen Jumala**». — »Toinen Jumala on sen (Ain-Sofin) viisaudessa», sanoo Filo (»**Quaest et Solut**»'issa. Jumaluus on ei mitään; se on nimetön, ja sitä sanotaan sen vuoksi Ain-Sofiksi — sillä sana ain merkitsee ei mitään. (Katso myös Franck'in **Kabbalaa**, s. 153.)

aleksandrialaiset filosofit (eli aleksandrialainen koulukunta). Tämä kuuluisa koulukunta syntyi Egyptin Aleksandriassa, joka oli pitkiä aikoja oppineisuuden ja filosofian keskus. Se oli kuuluisa kirjastostaan, jonka Ptolemaios Soter perusti aivan hallituskautensa alussa (Ptolemaios kuoli v. 283 eKr.s.) — kirjastossa oli aikanaan 700.000 kirjoituskääröä eli nidettä (Aulus Gellius) —, museostaan, ensimmäisestä todellisesta tiede- ja taideakatemiastaan, maailmankuuluista oppineistaan, jollainen oli Euklides, tieteellisen geometrian isä; Apollonios Pergalainen, vieläkin jäljellä olevan kalliioleikkauksia käsittelevän teoksen kirjoittaja; Nikomakhos, aritmeetikko; tähtien tutkijoistaan, luonnonfilosofeistaan, anatomeistaan kuten Herophilos ja Erasistratos; fyysikoistaan, muusikoistaan, taiteilijoistaan jne. Mutta se tuli vieläkin kuuluisammaksi eklektisestä (valikoi-vasta) uudesta platonisesta koulustaan, jonka perusti Ammonios Sakkas v. 173 j.Kr.; hänen oppilaitaan olivat Origenes, Plotinos ja monet muut, nyt historian kuuluisat miehet. Mainehikkaimmat gnostikkojen koulukunnat saivat alkunsa Aleksandriassa. Filo Judaeus, Josefus, Jamblikhos, Porfyrios, Klemens Aleksandrialainen, tähtitieteilijä Eratosthenes, neitsytfilosofi Hypatia ja lukemattomat muut toisen suuruusluokan tähdet, kaikki eri aikoina kuuluivat näi-

hin suuriin koulukuntiin ja autoivat Aleksandriaa tulemaan erääksi täysin oikeutetusti mainehikkaimmaksi oppineisuuden keskuspaikaksi, mitä maailma koskaan on synnyttänyt.

alkemia, arabiankielessä al-khemi merkitsee luonnon kemiaa. Al-khemi eli al-kimia on oikeastaan arabialaistunut kreikkalainen sana khymos, joka merkitsee kasvista puristettua »mehua». Alkemia on tekemisissä luonnon hienompien voimien ja aineen, jossa niiden havaitaan vaikuttavan, eri olosuhteitten ja tilojen kanssa.

Koettaessaan paljastaa vihkimättömälle niin paljon **Mysterium** Magnumista (suuresta salaisuudesta), kuin on turvallista itsekkään maailman käsissä, alkemisti käyttää enemmän tai vähemmän keino- tekoista kieltä verhona. Alkemisti edellyttää ensimmäisenä perusaatteenaan, että on olemassa tietty **yleisliuotin** tasalaatuudessa aineksessa, josta alkuaineet ovat kehittyneet; tätä ainesta hän sanoo puhtaaksi kullaksi eli **summum materiae** (aineen summa). Tällä liuottimella, jota myös nimitetään menstruum universale, on voima poistaa kaikki sairauden idut ihmisruumiista, nuorentaa ja pidentää elämää. Sellainen on **lapis philosophorum** (viisasten kivi).

Alkemia on ensimmäisenä Eurooppaan Geber, suuri arabialainen tietäjä ja filosofi kahdeksannella sataluvulla meidän ajanlaskumme mukaan; mutta se tunnettiin ja sitä harjoitettiin jo aikakausia ennen Kiinassa ja Egyptissä. Lukuisia alkemiaa käsitteleviä papyruksia ja muita todistuksia siitä, että se oli kuninkaiden ja pappien suosima harrastus, on kaivettu esiin ja pantu säilöön »hermeettisten asiakirjojen» nimisinä (katso **Tabula Smaragdina** — smaragditaulu). Alkemiaa tutkitaan kolmelta eri kannalta, joita kukaan voidaan tulkita monilta eri puolilta, nim. **kosmiselta, inhi-**

milliseltä ja maalliselta kannalta.

Näitä kolmea eri tapaa kuvattiin kolmella alkemiallisella käsitteellä — rikillä, elohopealla ja suolalla. Eri kirjailijat ovat maininneet, että näitä menetelytapoja on vastaavasti kolme, seitsemän, kymmenen ja kaksitoista; mutta he kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että alkemiolla on vain yksi tarkoitus: muuttaa epäjalot metallit puhtaaksi kullaksi. Mutta sitä, mitä tuo **kulta** todella on, ymmärtävät sängen harvat ihmiset aivan täsmällisesti. Epäilemättä luonnossa on olemassa sellainen asia kuin halvemman metallin muuttuminen jalommaksi; mutta tämä on vain alkemiaan eräs puoli, maallinen eli puhtaasti aineellinen, sillä me näemme yhdenmukaisesti saman muutoksen tapahtuvan maan uumenissa. Kuitenkin tämän tulkinnan ohella ja yläpuolella alkemiolla on olemassa symbolinen, puhtaasti sielullinen ja henkinen merkitys. Kun kabbalistialkemisti yrittää toteuttaa ensin mainittua, okkultisti-alkemisti, suhtautuen halveksivasti maalliseen kultaan, kohdistaa koko huomio-

kykynsä ja ponnistuksensa ihmisen alemman **nelinäisyyden** muuntamiseen taivaalliseksi ylemmäksi **kolminaisuudeksi**, joka, kun se lopullisesti on sulautunut, on yksi. Inhimillisen olemassaolon henkistä, älyllistä, sielullista ja fyysistä tasoa verrataan alkemiassa neljään alkuaineeseen — tuleen, ilmaan, veteen ja maahan, jotka kukin saattavat olla kolmenlaisessa olotilassa, nim. kiinteässä, epävakaaassa ja haihtuvassa. Maailma tietää hyvin vähän, jos lainkaan tämän filosofian iänikuisen haaran alkuperästä; mutta on varmaa, että se on vanhempi kuin minkään tunnetun eläinratapiirroksen sommittelu, ja koska se on tekemisissä luonnon personoitujen voimien kanssa, se luultavasti on myös kaikkia maailman jumalaistaruja vanhempi. Eikä ole epäilemistäkään, että aineen toiseksi muuttumisen todelliset salaisuudet (fyysisellä tasolla) tunnettiin muinaisina aikoina, ja että ne hävisivät ennen ns. historiallisen ajan aamunkoittoa. Nykyajan kemia saa kiittää parhaista peruskeksinnöistään alkemiaa, mutta ottamatta huomioon viime mainitun epäämätöntä oikeaan osumista väittäessään, että maailmankaikkeudessa on olemassa vain **yksi** perusaine, kemia sijoitti metallit alkuaineitten luokkaan ja on vasta nyt alkamassa löytää karkean erehdyksensä. Myös eräät tietosanakirjojen tekijät ovat pakotetut tunnustamaan, että vaikka useimmat tiedonannot aineen toiseksi muuttumisesta ovatkin petosta ja harhauskoa, »kuitenkin jotkut tapaukset ovat selvästi todistettuja, **mikä tekee ne todennäköisiksi**. Galvaanisen pariston avulla on voitu todeta, että alkaaleillakin (lipeäsuoloilla) on metallinen perusta. Kysymys mahdollisuudesta saada metallia muista aineksista, joissa on sen rakenneosaset, metallin **muuntamisesta toiseksi** — on sen vuoksi jätettävä ratkaisemattomaksi. Eikä kaikkia alkemisteja ole pidettävä petkuttajina. Useat ovat ponnistaneet siinä vakaumuksessa, että he saavuttavat päämääränsä väsymättömällä kärsivällisyydellä ja sydämen puhtaudessa, mitä alkemistit ovat voimakkaasti suosittelleet välttämättöminä edellytyksinä heidän työskentelynsä menestymiselle.» (Pop. Encyclop.)

altruismi, epäitsekkyyys, lat. sanasta alter, toinen. Egoismin (itsekkyyden) vastainen ominaisuus. Hyvää tarkoittavat teot toisille ihmisille itsensä unohtamalla.

Ammonios Sakkas. Suuri ja todellinen filosofi, joka oli Aleksandriassa ajanlaskumme toisen ja kolmannen vuosisadan välisenä aikana, filaleettien eli »totuuden rakastajien» uusplatonilaisen koulukunnan perustaja. Hän oli köyhästä kodista ja syntyisin kristityistä vanhemmista, mutta hänelle oli suotu niin silmiinpistävä, melkein taivaallinen hyvyys, että häntä sanottiin **theodidaktokseksi**, »Jumalan opettamaksi». Hän kunnioitti kaikkea sitä, mikä kristinuskossa oli hyvää, mutta rikkoi välinsä sen ja kirkkojen kanssa jo nuorella

iällä, koska ei voinut nähdä kristinuskon olevan vanhoja uskontoja oivallisempiä.

Anaksagoras. Kuuluisa joonialainen filosofi, joka eli 500 v. e.Kr., tutki filosofiaa Miletoksen Anaksimeneen johdolla ja asettui asumaan Perikleen aikana Ateenaan. Sokrates, Euripides, Arkhelaos ja muut huomattavat miehet ja filosofit kuuluivat hänen opetuslapsiensa ja oppilaittensa joukkoon. Hän oli mitä oppinein tähtientutkija, ja hän oli ensimmäisiä, joka selitti julkisesti sitä, mitä Pythagoras opetti salaisesti — nimittäin planeettojen liikkeitä, auringon ja kuun pimennyksiä jne. Se oli hän, joka opetti teoriaa kaaoksesta nojautuen siihen periaatteeseen, että »tyhjistä ei synny mitään», **ex nihilo nihil fit** — ja atomeista kaikkien kappaleiden perustana ja aineksena, ja jotka atomit »ovat luonteeltaan samaa kuin niiden muodostamat kappaleet». Nämä atomit, hän opetti, pani alkuaan liikkeeseen **nous** (kaikkiallinen järki, hindujen **maahat**), joka **nous** on aineeton, ikuinen, henkinen olemus; tämän yhdistelmän avulla maailma muodostui, aineellisten karkeitten kappaleiden vaipussa alas, ja eeeristen atomien (eli tulisen eetterin) noustessa ja levitessä ylempiin taivaallisiin piireihin. Vaikka hän siis esiintyi yli 2.000 vuotta ennen nykyaikaista tiedettä, hän opetti, että tähdet ovat samaa ainetta kuin meidän maapallomme, ja aurinko hehkuvaa massaa; että kuu oli pimeä, asuttavaksi kelpaamaton taivaankappale, joka saa valonsa auringolta; ja edellä mainitun tieteen lisäksi hän tunnusti olevansa täysin vakuuttunut siitä, että aistiemme havaitsemaa »**esineiden ja asioiden todellista ole-massaoloa**» ei voida kokeellisesti todistaa. Hän kuoli maanpakolaisena Lamsakuksessa 72-vuotiaana.

analogistit. Ammonias Sakkaksen (katso siv. 2,84) oppilaita sanottiin a:ksi, koska heillä oli tapana tulkita kaikki pyhät legendat, jumalaistarut ja mysteerit samankaltaisuuden ja vastaavaisuuden periaatteen mukaisesti, mikä sääntö tavataan nyt kabbalististisessä järjestelmässä, ja etenkin se on huomattavalla sijalla Idän esoteerisen filosofian koulukunnissa. (Katso T. Subba Row'n artikkelia »The Twelve Signs of the Zodiac» teoksessa »Five Years of Theosophy».)

Anima Mundi (lat.). »Maailman sielu», sama kuin pohjoisbuddhalaisien Aalaja; jumalainen olemus, joka on kaikissa olennoissa ja esineissä, tunkeutuu niiden lävitse, elähdyttää ja opettaa niitä, pienimmästä aineen atomista ihmiseen ja jumalaan. Se on eräässä mielessä »Salaisen Opin» stanzojen »seitsennahkainen äiti»; aistittsemisen, tajuisuuden ja erilaistumisen seitsemän tason perusolemus, sekä moraalinen että fyysinen. Korkeimmassa merkityksessään se on **nirvaana**; alimmassa **astraalivalo**. Gnostikoilla, varhaiskristityillä

ja natsareeneilla se oli feminiininen (naispuolinen); kaksisukuinen muilla laškoilla, jotka ottivat huomioon sen vain sen neljällä alemmalla tasolla; se oli tulinen ja eeterinen luonteeltaan muotojen ulkokohtaisessa maailmassa, ja jumalainen ja henkinen kolmella korkeammalla tasollaan. Kun sanotaan, että jokainen ihmissielu syntyi irtautumalla **Anima Mundi**'sta, tarkoitetaan sillä esoteerisesti, että meidän korkeammat minämme ovat samaa olemusta kuin **Se**, ja **maahat** on sädehdys ikuisesti tuntemattomasta kaikkiallisesta Absoluutista.

anoia (kreik.) on »ymmärryksen puute», »hulluus»; ja se on Platonin ja muiden käyttämä nimitys alemmasta manaksesta, kun se on liian läheisesti yhtynyt **kaamaan**, jolle on luonteenomaista järjettömyys (agnoia). Kreikankielen sana agnoia on ilmeisesti johdettu sanskritin sanasta **agnjaana**, mikä merkitsee tietämättömyys, järjettömyys, tiedon puute.

antropomorfismi. Kreikankielen sanasta **antropos**, ihminen. Jumalan tai jumalien esittäminen ihmisen muotoisina ja inhimillisiä ominaisuuksia ja tuntomerkkejä omaavina.

Anugiitaa (sanskrit.). Yksi Upanishadeista. Hyvin Okkultinen tutkielma. (Katso Clarendon sanomalehti-**kirjoitussarjaa** »The Sacred Books of the East».)

Apollonios Tyanalainen. Ihmeellinen filosofi, joka syntyi Kappadokiassa noin ensimmäisen vuosisadan alussa; palavasielulinen pythagoralainen, joka tutki foinikialaisia tieteitä Euthydemoksen johdolla ja pythagoralaista filosofiaa ja muita aineita Herakleian Euksenoksen alaisena. Pythagoralaisen koulukunnan oppien mukaisesti hän pysyi kasvissyöjänä koko pitkän elämänsä ajan, söi ainoastaan hedelmiä ja kasviksia, ei juonut viiniä, käytti vain kasviskuiduista kudottuja vaatteita, kulki paljain jaloin ja antoi tukkansa kasvaa täyteen pituuteensa, niinkuin kaikki vihityt ovat tehneet ennen häntä ja jälkeenkään päin. Egean Asklepioksen temppelin papit vihkivät hänet ja opettivat hänelle useita sairaiden parantamisessa käytettyjä ihmeparannuskeinoja, jotka lääketaidon jumala oli heille uskonnut. Valmistumalla korkeampaan vihkimykseen olemalla puhumatta viisi vuotta ja matkusteltuaan — hän kävi Antiokiassa, Efesoksessa, Pamfyliassa ja muualla — hän lähti matkalle Babylonin kautta Intiaan, aivan yksinään, sillä kaikki hänen opetuslapsensa olivat hänet jättäneet, koska he pelkäsivät lähteä »lumouksen maahan». Eräs tilapäinen oppilas, Damis, jonka hän kohtasi matkallaan, seurasi kuitenkin häntä hänen matkoillaan. Babylonissa hänet vihkivät tietoihinsa ja taitoihinsa kaldealaiset ja maagit, niinkuin kertoo Damis, jonka kertomuksen jäljensi sata vuotta myöhemmin eräs Philostratos-niminen henkilö. Palattuuan Intiasta hän osoitti ole-

vansa todellinen vihitty siinä suhteessa, että rutto, maanjäristykset, kuninkaiden kuolemat ja muut tapaukset tapahtuivat hänen ennen lausumiensa ennustusten mukaisesti.

Lesboksessa Orfeuksen papit tulivat hänelle kateellisiksi ja kieläytyivät vihkimästä häntä omiin erikoismysteereihinsä; mutta he tekivät sen sittemmin, useita vuosia myöhemmin. Hän saarnasi Ateenan ja muiden valtioiden kansoille mitä puhtainta ja ylevintä siveysoppia, ja hänen aikaan saamansa ilmiöt olivat yhtä ihmeelliset kuin lukuisat, ja monien oikeiksi todistamat. »Mistä johtuu», kysyy Justinus Marttyyri hämmästyneenä, »miten on ymmärrettävissä, että Apollonioksen talismaaneilla (**telesmata**) on voimaa, sillä ne estävät, **kuten näemme**, aaltojen raivon ja tuulien ankaruuden ja villieläinten hyökkäykset; ja **samalla kun Herramme ihmetyöt ovat vain perimätiedon säilyttämät**, Apollonioksen ihmetyöt ovat **mitä lukuisimmat ja itse asiassa läsnä olevien tosiasioiden varmistamat?**» (Quest. XXIV) Mutta vastaus tähän on selvästi löydettävissä siitä tosiseikasta, että ylitettyään Hindu Koosh'in, Apollonioksen ohjasi eräs kuningas **tietäjien olinpaikkaan**, joiden asuinpaikkana se saattaa olla tänäkin päivänä; he opettivat hänelle veratonta tietoaan. Hänen dialoginsa (vuoropuhelunsa) korinttolaisen Menippoksen kanssa ovat meille todella esoteerisena katkismuksena, ja ne avaavat (jos ne oikein ymmärretään) monta luonnon tärkeätä mysteeriä. Apollonios oli kuninkaitten ja kuningattarien ystävä, oli kirjeenvaihdossa heidän kanssaan ja vieraili heidän luonaan, ja mitkään ihmeelliset tai »maagiset» voimat eivät ole paremmin todistetut kuin tämä. Pitkän ja ihmeellisen elämänsä loppupuolella hän avasi esoteerisen koulun Efesoksessa ja kuoli sadan vuoden kypsässä iässä.

areiolaiset. Areioksen seuraajat. Areios oli kirkon presbyteeri Aleksandriassa neljännellä vuosisadalla. Se, jolla on se mielipide, että Kristus on luotu ja inhimillinen olento, Isää Jumalaa alempi, vaikka suurenmoinen ja jalo ihminen, tosi adepti, joka oli perhennyt kaikkiin jumalaisiin mysteereihin.

arhat (sanskrit.), kirjoitetaan ja äännetään myös arahat, arhan, rahat jne., »kunnioitettava»; täydellistynyt aarja, se, joka on vapautunut jälleensyntymisestä; »jumalaisia kunnianosoituksia ansaitseva». Tämä nimitys annettiin ensiksi niille dshainalaisille ja sitten sen jälkeen buddhalaisille pyhimyksille, jotka olivat tulleet vihityiksi esoteerisiin mysteereihin. Arhat on sellainen ihminen, joka on astunut viimeiselle ja korkeimmalle polulle, ja joka on siten vapautunut jälleensyntymisestä.

Aristobulos. Aleksandrialainen kirjailija ja »hämärä» filosofi. Juu-

talainen, joka yritti todistaa, että Aristoteles selitti Mooseksen esoteerisia ajatuksia.

arjalaiset (sanskrit. arjan), sananmukaisesti »pyhä (olento)»; ne, jotka ovat saavuttaneet ja hallitsevat arjasatjanin ja ovat astuneet **nirvaanaan** eli **mookshaan** vievälle arjamargan suurelle »nelinkertaiselle» polulle. Heidät tunnettiin alkuaan **rishien** nimellä. Mutta nyt tuo nimi on tullut merkitsemään rotua, ja meidän orientalistimme anastaen hindulaisilta brahmiineilta heidän syntymäperintönsä ovat tehneet kaikki eurooppalaiset arjalaisiksi. Koska esoterismissa noille neljälle polulle voidaan astua vain saavutettuaan korkean henkisen kehitysasteen ja »pyhyiden kasvun», niitä kutsutaan arjamarga. Arhatiuden asteet, joita nimitetään alhaalta lukien **shrotaapatti**, **sakridaagaami**, **anaagaami** ja **arhat** eli arjojen neljä astetta, vastaavat noita neljää polkua ja totuutta.

arkkienkeli. Korkein, ylin enkeli. Johtuu kahdesta kreikankielen sanasta arkh, »ensimmäinen», ja **angelos**, »sanansaattaja».

aspekti. Sitä muotoa (**ruupaa**), jossa jokainen seitsenäisen ihmisen tai luonnon prinssiipi ilmenee, sanotaan teosofiassa ko. prinssiipiin **aspektiksi**.

astraaliruumis. Jokaisen fyysisen ruumiin eetterinen vastapuoli eli kaksoispuoli — **Doppelgänger** (saks.) — »haamu».

astrologia. Tiede, joka määrittelee taivaankappaleiden vaikutusta maallisiin asioihin ja väittää voivansa ennustaa tulevia tapahtumia tähtiasentojen perusteella. Sen korkea ikä johtaa sijoittamaan sen inhimillisen tietouden kaikkein vanhimpaan historiaan. Se pysyi pitkiä aikakausia salaisena tieteenä Idässä, ja sen lopullinen olemus on pysynyt sellaisena meidän päiviimme saakka, ja sen esoteerinen sovellutus on länsimailla vain jonkin verran kehittynyt sinä aikana, joka on kulunut siitä, kun Varaha Mihira kirjoitti kirjansa astrologiasta n. 1.400 vuotta sitten. Claudius Ptolemaios, kuuluisa maantieteilijä ja matemaatikko, joka perusti hänen nimellään tunnetun astronomian (tähtitieteen) järjestelmän, kirjoitti kirjansa **Tetrabiblos** v. 135 j.Kr., ja se on vieläkin uudenaikaisen astrologian perustana. Horoskoopitiedettä tutkitaan nyt pääasiallisesti neljän otsakkeen alla, nim.: (1) **mundaaninen**, (maapalloa koskeva) sovellettuna meteorologiaan, seismologiaan ja maanviljelykseen; (2) **valtiollinen** ja **kansoja koskeva**, joka on tekemisissä kansojen, kuninkaiden ja hallitsijoiden tulevaisuuden kanssa; (3) **horaarinen**, viitaten erilaisten asioiden suhteen ihmismielessä syntyneiden epävarmuuksien ratkaisemiseen; (4) **geneettinen**, syntyperää koskeva, joka selvittelee yksilöiden tulevaisuutta syntymästä kuolemaan. Egyptiläiset ja kaldealaiset kuuluivat kaikkein vanhimpiin astrologian kannattajiin, vaikkakin heidän tapansa lukea tähdistä poikkesivat huo-

mattavasti uudenaikaisista menetelmistä. Ensin mainitut väittivät, että Belus, kaldealaisten Bel eli Elu, **jumalaisen** hallitsijasuvun eli kuningasjumalien hallitsijasuvun perillinen, oli kuulunut Kemin maahan ja oli jättänyt sen perustaakseen Egyptin siirtokunnan Eufraatin rannoille, minne rakennettiin »tähtien herrojen» palvelukseen antautuneiden pappien johtama temppeli. Mitä sitten tulee tämän tieteen alkuperään, niin onhan toiselta puolen tunnettua, että Teebe vaati itselleen kunniaa astrologian keksimisestä; ja toiselta puolen kaikki ovat yksimieliset siitä, että ne olivat kaldealaiset, jotka opettivat tuon tieteen muille kansoille. Tosiasia on kuitenkin, että Teebe oli huomattavasti vanhempi, ei ainoastaan »kaldealaisten Ur'ia» vaan myöskin Nipur'ia, jossa Bel'ia ensin palvottiin — Sin'ia, hänen poikaansa (kuuta), joka oli Ulr'in pääjumala; Ur'issa olivat syntyneet Terah, saabalaiset ja Astrolater sekä tämän poika Abram, raamatullinen perinnäistiedon suuri astrologi. Kaikki näyttää sen vuoksi tukevan egyptiläisten väitettä. Että astrologian nimi myöhemmin joutui huonoon huutoon Roomassa ja muualla, se johtui niiden petoksista, jotka halusivat ansaita rahaa sillä, mikä oli oleellinen osa mysteereitten pyhästä tieteestä, ja jotka tuntematta jälkimmäistä, kehittivät kokonaan matematiikkaan perustuvan järjestelmän, sen sijaan, että astrologian olisi pitänyt perustua transscendentiaaliseen metafysiikkaan, jonka **upaadhina** eli aineellisena perustana ovat taivaankappaleet. Kaikista vainoista huolimatta astrologian kannattajien luku mitä älykkäimpien ja tieteellisesti ajattelevimpien henkilöiden keskuudessa oli erittäin suuri. Jos Cardano ja Kepler olivat sen innokkaita kannattajia, ei myöhempien harrastajien tarvitse sitä hävetä edes sen nykyisessä epätäydellisessä ja vääristyneessä muodossa. **Paljastetussa Isiksessä** sanotaan (I., 259): »Astrologia merkitsee tieteelliselle astronomialle samaa kuin psykologia tieteelliselle fysiologialle. Astrologian ja psykologian harrastajan on astuttava aineellisen, näkyvän maailman yläpuolelle ja astuttava transscendentiaalisen hengen valtakuntaan.»

Athenagoras. Ateenasta kotoisin oleva platoninen filosofi, joka laati Markus Aureliukselle osoitetun kristittyjä puolustavan puolustuskirjoituksen osoittaakseen, että heihin kohdistuneet syytökset, nim., että he elivät sukurutsaudessa ja söivät murhattuja lapsia, olivat perättömät.

aura (kreik. ja lat.) Hieno näkymätön aines eli »fluidumi» (virtaava aine), joka lähtee ihmis-, eläin- ym. ruumiista. Se on psyykinen »höyry», joka kuuluu sekä sieluun että ruumiiseen, koska on olemassa elektrovitaalinen (sähköinen ja elin-) ja samanaikaisesti elektromentaalinen (sähköinen ja älyinen) aura; sitä sano-

taan teosofiassa akaashiseksi eli magneettiseksi auraksi. Rosenkreutsiläisessä martyrologiassa (martyyriluettelossa) pyhimys.

Avainten Kirja. Vanha kabbalistinen teos. Alkuperäinen on hävinnyt, vaikka tosin saattaa olla olemassa joitakin väärennettyjä ja turmeltuneita jäljennöksiä ja mukaelmia siitä.

avataara (sanskrit). Jumalainen ruumistuma. Jonkun jumalan tai korkean olennon, joka on vapautunut jälleensyntymisen välttämättömyydestä, astuminen alas tavallisen kuolevaisen ruumiiseen. Krishna oli Vishnun **avataara**. Dalai-laamaa pidetään Avalokiteswaran ja Teshu-laamaa Tsonkapaan tai Amitaabhän avataarana. Avataaroja on kahta lajia: toiset ovat syntyneet naisesta, ja toiset ovat »ilman vanhempia» — **anupaadaka**.

Belvederen Apollo. Kaikista muinaisista kuvapatsaista, jotka esittivät Apolloa, Juppiterin ja Latonan poikaa, jota kutsuttiin Foibokseksi, Heliokseksi, säteileväksi ja auringoksi — paras ja täydellisin on tällä nimellä tunnettu, joka on Vatikaanissa Belvedere-kokoelmassa Roomassa. Sitä sanotaan **Pyythialaiseksi Apolloksi**, koska jumala siinä esitetään sinä hetkenä, jolloin hän oli voittanut Python-käärmeen. Patsas löydettiin Antiumin raunioista v. 1S03.

beness. »Oleminen». Teosofien keksimä sana, jolla toivotaan voitavan täsmällisemmin tuoda esille muuten vaikeasti käännettävissä olevan sat-sanana olennainen merkitys, sillä sat ei merkitse »olentoa» (engl. being), koska tuo sana edellyttää olemassaolon aistitsevaa tajuntaa. Mutta koska sanaa sat käytetään yksinomaan ehdottomasta periaateista, tuosta kaikkiallisesta, tuntemattomasta, ei koskaan tunnettavissa olevasta periaateista, jonka olemassaolon filosofinen panteismi edellyttää, nimittäen sitä kosmoksen alkujuureksi ja itse kosmokseksi, sitä ei voida kääntää tuolla yksinkertaisella olento-sanalla. Sat ei todellakaan ole edes, niinkuin jotkut orientalistit ovat kääntäneet »käsittämätön olemus» (engl. entity); sillä se ei ole enemmän »olemus» kuin »ei-olemuskaan», vaan molempia. Se on, kuten sanottu, beness, ei »olento»; yksi, ilman toista, jakamaton ja ei — jaettavissa — oleva **Kaikki** — sekä näkyvän että näkymättömän luonnon alkujuuri, objektiivinen ja subjektiivinen, tajuttavissa oleva ja — se, jota ei koskaan täydellisesti voida tajuta.

Bhagavad-Giitaa (sanskrit). Sananmukaisesti »Herran laulu», osa **Mahabharata**sta, Intian suuresta kertovasta runoelmasta. Se sisältää kaksipuhelun, jossa Krishna — »Vaunujen ohjaaja» ja Ardschuna, hänen tsheelansa (opetuslapsensa) keskustelevat mitä korkeimmasta henkisestä filosofiasta. Teos on mitä suurimmassa määrin Okkultinen ja esoteerinen.

Brahm (sanskrit). Tutkijain on tiedettävä ero Brahma-sanana, joka on neutri (suvuton), ja Brahmaa-sanana (lausutaan Brah-maa.

siis niin, että h-kirjain kuuluu) välillä, joka tarkoittaa intialaisen pantheonin (jumalisten) miespuolista luoja. Edellinen Brahma eli Brahman on persoonaton, Korkein ja maailmankaikkeuden sielu, jota ei voida havaita, jonka olemuksesta kaikki valuu ulos ja johon kaikki palaa; se on ruumiiton, aineeton, syntymätön, ikuinen, aluton ja loputon. Se on kaiken läpäisevä ja se elävöittää korkeimman jumalan samoin kuin pienimmänkin kivennäisatomien. Brahmaa sen sijaan, miespuolinen ja luoja pidetty, on olemassa ilmennyksessään vain periodisesti (aikakausittain) ja siirtyy **praalajaan**, so. katoaa ja tuhoutuu yhtä periodisesti. (Katso sanoja »Brahmaan päivä» ja »Brahmaan yö».)

Brahmaan päivä. Aikakausi, joka kestää 2.160.000.000 vuotta, jonka kuluessa Brahmaa tultuaan esiin »kultaista munastaan» (hiraanja garbha), luo ja muovailee aineellisen maailman (sillä hän on yksinkertaisesti luonnon hedelmöittävä ja luova voima). Tämän aikakauden jälkeen ja maailmoiden tultua hävitetyiksi vuorotellen tulen ja veden voimalla, hän katoaa objektiivisen luonnon mukana; ja sitten tulee **Brahmaan yö**. Yhtä kauan kestävä aikakausi, jona Brahmaan sanotaan nukkuvan. Herätessään hän aloittaa uudelleen työn, ja tämä jatkuu koko Brahmaan **elinian**, joka muodostuu toisiaan vuorottelevista »päivistä» ja »öistä», joista kukin kestää 2.160.000.000 vuotta. Vaatii viisitoistanumeroisen luvun ilmaisemaan sellaisen elinian pituuden, ja tämän loputtua saapuu **mahapraalaja** (suuri yö) eli suuri hajoaminen, joka puolestaan kestää saman, tuon viisitoistanumeroisen luvun ilmaiseman ajan.

Brahm-vidjaa (sansk.) Tieto eli esoteerinen tiede, joka käsittelee kahden Brahman todellista luontoa.

Buddha (sansk.) »Valistunut.» Yleisesti tunnettu Gautama Buddha (lausutaan Gootama Budha, siis siten, että -kirjain kuuluu), Kapilavastun prinssin ja nykyisen buddhanopin perustajan arvonimenä. Tiedon ja pyhyiden korkein aste. Tullakseen buddhaksi ihmisen on murtauduttava ulos aistien ja persoonallisuuden kahleista; hänen on saavutettava täydellinen käsitys **todellisesta Itsestä**, ja hänen on opittava olemaan erottamatta sitä muista **itseistä**; hänen on opittava kokemuksesta tietämään kaikkien, eritoten näkyvän kosmoksen ilmiöiden äärimmäinen epätodellisuus; hänen on täydelleen irroittauduttava kaikesta, mikä on haihtuvaa ja rajallista ja elettävä vielä maan päällä ollessaan vain kuolemattomassa ja ikuisessa.

buddhi (sansk.) Kaikkiallinen sielu eli ymmärrys. **Mahabuddhi** on mahat'in (katso tätä sanaa) nimi; myös ihmisen **henkinen sielu** (eksoteerisesti kuudes prinssiippi), aatmaan, eksoteerisen numeroinnin seitsemännen prinssiipin, käyttöväline.

buddhismi, buddhanoppi, on se uskonnollinen filosofia, jota Gautama Buddha opetti. Se on nykyään jakaantuneena kahteen erilliseen kirkkokuntaan: eteläiseen ja pohjoiseen. Edellisen sanotaan olevan puhdasoppisempi, koska se on tunnollisemmin säilyttänyt Herra Buddhan alkuperäiset opetukset. Pohjoinen buddhismi rajoittuu Tibettiin, Kiinaan ja Nepaliin. Mutta tämä erottaminen on väärä. Joskin eteläinen kirkkokunta, monien, Mestarin kuoleman jälkeen pidettyjen neuvottelujen ansiosta ei todellakaan ole poikennut Saakjamunin julkisista ja eksoteerisista opetuksista, lukuun ottamatta kenties vähäpätöisiä opinkappaleita, pohjoinen kirkkokunta on tulos Siddhaarta Buddhan esoteerisista opetuksista, jotka hän uskoi vain valituille **bhikkuilleen** ja **arhateilleen**. Buddhismia ei todellakaan voida meidän aikanamme arvostella oikein yksinomaan sen toisen tai toisen eksoteerisesti tunnetun kansanomaisen ilmennyksen mukaan. Tosi buddhismin arvo tajutaan vain liittämällä yhteen eteläisen kirkkokunnan filosofia ja pohjoisten koulukuntien metafysiikka. Jos toinen näyttää liian ankaralta ja ikonoklastiselta (ikonoklasti — kuvainraastaja) ja toinen taas liian metafysiseltä ja transscendentaaliselta, kaikki kun on täynnä Intian eksoteeristen uskontojen rikkaruohoja — monet sen jumalisten (pantheonin) jumalista kun on uudelleen istutettu uuden nimisinä tibetiläiseen maaperään — se johtuu buddhismin kansanomaisesta julkituomisesta molemmissa kirkkokunnissa. Ne ovat siten toisiinsa vastaavasti samassa suhteessa kuin protestanttisuus roomalaiskatolisuuteen. Molemmat ovat erehtyneet liiassa intoilussaan ja väärin tulkitsemalla asioita, vaikkei eteläisen eikä pohjoisen kirkkokunnan papisto ole koskaan tietoisesti poikennut totuudesta; vielä vähemmän he ovat toimineet pappisvallan määräysten mukaan, kunnianhimosta tai pyrkien saavuttamaan henkilökohtaista etua tai valtaa, kuten myöhemmät kirkot ovat tehneet.

buddhi-taidshasa (sanskrit.). Hyvin mystillinen sanonta, jota voidaan tulkita useammalla tavalla. Okkultismissa se kuitenkin ja suhteessa Inhimillisiin »prinsiipeihin» (eksoteerisesti), se on termi, joka ilmaisee sitä tilaa, jossa on meidän kaksinainen manaksemme, kun se, tultuaan jälleen yhdeksi ihmiselämän aikana, kylpee buddhin, henkisen sielun, sädeloisteessa. Sillä **taidshasa** merkitsee **säteilevä**, ja manas, tullen säteileväksi seurauksena yhtymisestäään buddhiin, ja ollen, niin sanoaksemme uppoutunut siihen, on tullut yhdeksi viimeksi mainitun kanssa; kolminaisuus on tullut yhdeksi; ja, koska buddhin alkuaine on korkein, se tulee **buddhi-taidshasaksi**. Lyhyesti sanoen se on jumalaisen sielun säteilyn valaisema inhimillinen sielu, hengen eli **jumalaisen Itsetietoisuuden** valon kirkastama inhimillinen järki.

Böhme (Jaakob). Mystikko ja suuri filosofi, eräs keskiajan etevimpiä teosofeja. Hän syntyi n. 1575 Vanhassa Diedenbergissä, joi-takin kilometrejä Görlitz’istä (Sehleesiassa), ja kuoli v. 1624 lähes 50-vuotiaana. Poikana hän oli tavallisenä lammaspaimenena, ja opittuaan lukemaan ja kirjoittamaan kyläkoulussa hän pääsi köyhän suutarin oppipojaksi Görlitz’iin. Hän oli mitä ihmeellisin ja voimakkain synnynnäinen selvänäkijä. Mitään varsinaista koulu-kasvatusta saamatta ja tutustumatta tieteisiin hän kirjoitti teok-sia, joiden on nyt osoitettu olevan täynnä tieteellisiä totuuksia; mutta nämä, niinkuin hän itse sanoo siitä, mitä hän kirjoitti, hän »näki Ikuisen Suudessa Syvyydessä». Hänellä oli »läpikotainen näkemys maailmankaikkeudesta samoin kuin kaaoksesta», joka avau-tui hänessä yhä uudelleen »kuin nuorena planeetassa», hän sanoo. Hän oli täysverinen mystikko, ja ilmeisesti mitä harvinaisimman laatuinen rakenteeltaan, eräs niitä hienoja luonteita, joiden aineel-linen verho ei millään tavoin estä suoranaista, joskin vain tila-päistä, silloin tällöin tapahtuvaa vuorovaikutusta älyllisen ja hen-kisen minän kanssa. Se on tämä **ego**, jota Jaakob Böhme, kuten niin monet harjaantumattomat mystikot, erehtyi pitämään Jumalana. »Ihmisen on tunnustettava», hän kirjoittaa, »että hänen tie-tonsä ei ole hänen omaansa, vaan Jumalan, joka ilmentää viisau-den **aatteet** ihmisen sielulle **siinä määrin kuin hän suvaitsee**». Jos tämä suuri teosofi olisi syntynyt 300 vuotta myöhemmin, hän olisi ilmaissut sen toisin. Hän olisi silloin tiennyt, että se »Jumala», joka puhui hänen kehojen, sivistämättömien ja harjoittamattomien ai-vojen välityksellä, oli hänen oma jumalainen **egonsa**, hänessä oleva kaikkietävä jumaluus, ja että se, mitä tuo jumaluus ilmaisi hä-nelle, ei ollut »siinä määrin, kuin hän suvaitsi», vaan ottaen huo-mioon kuolevaisen ja tilapäisen asumuksen vastaanottokyvyn Se il-mensi itseään.

christian scientisti (engl. kristillisen tieteen harjoittaja). Äsket-täin keksitty nimitys, joka tarkoittaa **tahdolla** parantajia. Sana on oikeastaan harhaan johtava, koska buddhalainen, juutalainen, hindu tai materialisti voi harjoittaa tätä **länsimaisen joogan** uutta muotoa yhtä hyvällä menestyksellä, jos hän vain kykenee ohjaamaan ja hallitsemaan tahtoaan kyllin lujasti: »Mentaali-scientisti» on toinen kilpaileva koulukunta. Nämä työskentelevät kieltämällä kerta kaik-kiaan kaiken sairauden ja ajateltavissa olevan pahan, ja väittävät loppupäätelmänään, että koska lihan sairaudet eivät voi saavuttaa Kaikkiallista Henkeä ja koska joka ainoa atomi on henkeä ja hen-gessä, ja koska loppujen lopuksi he — parantajat ja parannettavat — ovat yhtä tämän hengen eli jumaluuden kanssa, ei ole olemassa eikä voi olla olemassa sellaista kuin sairaus. Tämä ei millään ta-

voin estä enemmän »christian» kuin »mentaali-scientistejäkään» sortumasta sairauksiin ja potemasta kroonisia pitkäaikaisia sairauksia vuosikausia omassa kehossaan aivan niinkuin muutkin tavalliset kuolevaiset.

deeva (sansk.). Joku jumala, »loistava» jumaluus, **deeva** — **deus**, juurisanasta div, »loistaa». Deeva on jumalainen olento — joko hyvä, paha tai ei kumpaistakaan —, joka asustaa »kolmessa maailmassa» eli meidän yläpuolellamme olevalla **kolmella tasolla**. Niitä on olemassa 33 »luokkaa» ja kaikkiaan miljoonia.

deevakhaan (sansk.). »Jumalien asunto». Kahden maaelämän välinen tila, johon **ego** (aatmaa — buddhi — manas eli yhdeksi tullut kolminaisuus) astuu erottuaan **kaamaruupasta** ja alempien prinssiippien hävittyä ruumiin kuoltua maan päällä.

deisti (lat. **deus**, jumala). Se, joka myöntää Jumalan tai jumalien olemassaolon mahdollisuuden, mutta ei väitä tietävänsä mitään kumpaisestakaan, ja kieltää jumalaisen ilmestyksen. Menneitten aikojen **agnostikko**.

Dhammapada (sansk.) Buddhalaisista kirjoituksista koottuja, erilaisia aforismeja (mietelauseita) sisältävä teos.

djaana (sansk.). Eräs täydellisyyden kuudesta **paramitasta**. Syvän mietiskelyn tila, joka nostaa sitä harjoittavan askeetin korkealle aistien havaintopiiriin yläpuolelle ja aineen maailman ulkopuolelle. Sanallisesti, »kontemplaatio», mietiskely, sisäinen tarkastelu. **Djaanan** kuusi vaihetta eroavat toisistaan vain persoonallisen minän aistielämästä erottautumisen asteissa.

djaan tshoohanit (sansk.). Sananmukaisesti »Valon Herrat». Korkeimmat jumalat; ne vastaavat roomalais-katolisen kirkon arkki-enkeleitä. Jumalaiset älyt (älyolennot), joiden tehtävänä on kosmoksen ylivalvonta.

dshaana eli **dsnaana** (sansk.) Tieto: Okkultinen (salainen) viisaus.

eetteri (kreik. **aether**). Vanhat kreikkalaiset ja roomalaiset tarkoittivat sillä jumalaista loistavaa ainesta, joka läpäisee koko maailmankaikkeuden; korkeimman jumaluuden, Zeuksen tai Juppiterin »puku» eli »verho». — Mitä nykyään tarkoitetaan eetterillä fyysikassa ja kemiassa, katso Websterin tms. tietosanakirjaa. — Esoteerisessa filosofiassa eetteri on kosmisen seitsenäisyyden kolmas prinssiippi, aineen (maan) ollessa alin ja aakaashan korkein.

ego (lat.). »Minä»; »minä olen minä»-tietoisuus ihmisessä, eli »minä olen»-tajuamisen tunne. Esoteerinen filosofia opettaa ihmisessä olevan kaksi egoa (minää), kuolevainen eli **persoonallinen**, ja korkeampi, jumalainen eli **persoonaton**, ja se nimittää edellistä »persoonallisuudeksi» ja jälkimmäistä »yksilöllisyydeksi» (individualiteetiksi).

egoity (engl.; lat. sanasta ego, minä). Minuus. Tarkoittaa »yksilöllisyyttä» — ei koskaan »persoonallisuutta»; se on **egoismin** eli jälkimmäisen päätuntemerkin »itsekkyyden» vastakohta.

eidolon (kreik.). Sama kuin se, mitä me sanomme ihmisen haamuksi, astraalimuodoksi (nyk. eetteriruumis).

eksoteerinen (kreik.). Ulkopuolinen, julkinen; esoteerisen eli salaisen vastakohta.

ekstaasi (kreik.). Sieluis-henkinen tila; fyysinen transsi (haltiotila), joka saa aikaan selvänäköä, ja autuaaksi tekevä tila, joka aiheuttaa näkyjä.

ekstrakosminen, so. kosmoksen eli luonnon ulkopuolella oleva. Järjetön sana, joka on keksitty vakuuttamaan, että on olemassa **persoonallinen** jumala, riippumaton luonnosta sinänsä tai sen ulkopuolella oleva; sillä koska luonto eli kaikkeus on ääretön ja rajaton, ei voi olla olemassa mitään sen ulkopuolella. Tuo sana on keksitty vastapainoksi panteistiselle ajatukselle, että jumaluuden henki elähdyttää koko kosmosta ja ilmoittaa itsensä sille; luonnon ollessa vain todellisen näkymättömän läsnäolon pukuna ja aineen harhaan johtavia varjoja.

elemantaalit eli elementtien henget. Luontokappaleet, jotka ovat kehittyneet »neljässä kuningaskunnassa» eli alkuaineessa — maassa, ilmassa, tulussa ja vedessä. Kabbalistit nimittävät niitä myös **gnoomiksi** (maan henget), **sylfeiksi** (ilman), salamantereiksi (tulen) ja **undiineiksi** (veden henget), ottamatta lukuun muutamia korkeammanlaatuista henkiolentoja ja niiden hallitsijoita. Ne ovat pikemminkin luonnon voimia kuin ylimaallisia miehiä ja naisia. Nämä voimat, okkultistin palvelukseen alttiit auttajat, voivat saada aikaan erilaisia vaikutuksia, mutta jos niitä käyttävät **elementaarit (kaamaruupat)** — jossa tapauksessa ne tekevät mediumit orjikseen — ne pettävät. Kaikkia maapallomme ilmakehän viidennellä, kuudennella ja seitsemännellä tasolla synnytettyjä näkymättömiä olentoja nimitetään elemantaareiksi; sellaisia ovat perit, devsit, dshinnit, metsänneidot, »tapiot», satyyrit, faunit, keijukaiset, tontut, ahdit, nornat, koboldit, brownit, vetehiset, peikot, menninkäiset, bansheet, »suonväki», »valkeat naiset», kummitukset, haltiattaret ym., ym.

eleusiläiset (kreik.) Eleusiksen mysteerit olivat kuuluisimmat ja vanhimmat Kreikan mysteereistä (Samothraken mysteereitä lukuun ottamatta), ja ne suoritettiin pienen Eleusiksen kylän lähetyvillä lyhyehkön matkan päässä Ateenasta. Epiphanius kertoo niiden syntyneen Jakkhoksen aikana (1800 v. e. Kr.). Ne olivat omistetut Deemeterille, suurelle Cerekselle ja egyptiläiselle Isisille; ja näytelmän viimeinen osa viittasi sovittavaan ja ylösnousevaan uhriolentoon, kun vihitty otettiin vastaan korkeimpaan **epoptan** (näkijän) asteeseen.

Mysterijuhallisuudet alkoivat boëdromion-kuussa (syyskuussa), viininkorjuun aikaan, ja kestivät 15:nnestä päivästä 22:nteen — seitsemän päivää (8 päivää?). Hebrealaisten **tabernaakkelijuhla** — **sadonkorjuujuhla** — **ethanim**-kuussa (seitsemäs kuu!) alkoi myöskin 15:ntenä ja päättyi 22:ntenä p:nä samaa kuuta. Kuukauden nimi (ethanim) johtuu eräiden mukaan sanasta **adonim**, adonia, attenim, ethanim, ja merkitsi »Adonain eli Adoniksen (Thammin — Tammuz'in kunniaksi», jonka kuolemaa hebrealaiset valittivat Betlehemin lehdossa. Leivän ja viinin uhraaminen suoritettiin sekä Eleusiin mysteereissä että tabernaakkelijuhlissa.

emanaatio-oppi (ulosvalumis-) on metafysisessä merkityksessään evoluutio-opin, kehitysopin vastakohta, ja kuitenkin yhtä sen kanssa. Tiede opettaa, että fysiologisesti evoluutio on synnyttämistapa, jossa siemen, joka kehittyy sikiöksi, on jo ennakolta olemassa vanhemmassa, ja että luonto täydentää tuon siemenen kehityksen, lopullisen muodon ja luonteenomaiset piirteet; ja että (kuten on laita sen kosmologiassa) tämä prosessi tapahtuu **sokeasti** alkuaineiden vuorovaikutuksesta ja niiden erilaisista yhdistelmistä riippuen. Okkultismi opettaa, että tämä on vain näennäinen tapa, todellinen prosessi on emanaatio, jota järjestelliset voimat ohjaavat muuttumattoman lain alaisina. Sen vuoksi, koska okkultistit ja teosofit uskovat täydelleen evoluutioon, niinkuin Kapila ja Manu ovat sen antaneet maailmalle he ovat pikemminkin **emanaationistejä** kuin evoluutionistejä. Emanatio-oppi oli kerran yleismaailmallinen. Sitä opettivat aleksandrialaiset samoin kuin intialaiset filosofit, Egyptin, Kaldean ja Hellaksen hierofantit, ja myöskin hebrealaiset (Kabbalassaan ja myöskin Genesiksessä — Mooseksen kirjoissa). Sillä johtuu pelkättään ehdoin tahdoin tehdystä väärästä kääntämisestä, että hebrean-kielen sana **asdt** käännettiin Septuagintasta »enkelit», vaikka se merkitsee **emanaatiot**, **aioonit**, aivan kuin gnostikoilla. Todellakin, 5. Moos. (XXXIII :2) sana **asdt** eli asdht käännetään »tulinen laki» (engl.) — suomal. käännös: »hänen oikealla puolellansa liekit si lain tuli») — vaikka tuon rivin oikean käännöksen pitäisi olla: »hänen oikeastaan (oikealta puoleltaan?) lähti — ei tulinen laki, vaan — tuli lain mukaisesti», nimittäin että yhden liekin tuli leviää ja tartuu toiseen — niinkuin helposti syttyvästä aineesta muodostuneessa juovassa. Emanatio on täsmälleen tätä, niinkuin **Paljastetussa Isiksessä** on osoitettu. »Evoluutiossa, niinkuin nyt aletaan ymmärtää, otaksutaan kaikessa aineessa olevan virike eli halu saavuttaa korkeampi muoto — otaksuma, jonka Manu ja muut kaikkein vanhimmat hindufilosofit ovat selvästi esittäneet. »Filosofin puu» kuvaa sitä sinkki-liuoksen muodossa. Ristiriidan tämän koulukunnan kannattajien ja emanaationistien välillä voitane sanoa olevan lyhyesti seuraava:

Evoluutionisti lopettaa kaiken tutkimisen »tuntemattoman» rajoille; emanaatio-opin kannattaja uskoo, ettei mitään voida evolvoida, (kääriä auki) — tai, niinkuin sana merkitsee, vetää ulos kohdusta, synnyttää — ellei se ensin ole involvoitu, kääritty sisään, siten ilmaisten, että elämä on kotoisin kaiken yläpuolella olevasta henkisesti voimasta (mahdollisuudesta, engl. potency).

esoteerinen, peitetty, salainen. Kreikankielisestä sanasta **esoterikos** — »sisäinen», salattu.

esoteerinen boodhismi. Salainen viisus eli tieto, kreikankielisestä sanasta esoterikos, »sisäinen», ja sanskritinkielisestä sanasta **boodhi**, »tieto», erotukseksi **buddhi**'sta, joka on tieto- eli tietämiskyky, ja **buddhism**'ista, joka on Buddhan (valistuneen) filosofia eli laki. Sana kirjoitetaan myös **buddhismi**, sanasta buddha (tieto, viisus), joka on Sooman poika.

europaalaiset. Lyhennys sanoista »eurooppalais-aasiaiset». **Värialliset** sekarodut; valkoisten isien ja Intian tummien äitien lapset, ja päin vastoin.

ferho (gnostik.). Natsaretilaisten gnostikkojen (**Codex Nazaraeus**) korkein ja suurin luova voima.

filadelfialaiset. Sanallisesti »ne, jotka rakastavat kanssaihmiinsään». Erään Jane Leadly'n perustama lahko seitsemännellätoista vuosisadalla. He vastustivat kaikkia kirkon rituaaleja, muotoja ja seremonioita, jopa kirkkoa itseään, mutta tunnustivat sisäisen jumaluuden, heidän oman minänsä eli heissä asuvan jumalan heitä johtavan sielussaan ja hengessään.

filaleetit. Katso **uusplatonikot**.

Filo Judaeus. Helleniläistynyt Aleksandrian juutalainen, kuuluisa ensimmäisen vuosisadan historioitsija ja filosofi; hän syntyi n. v. 30 e.Kr. ja kuoli vuosien 45—50 välillä j. Kr. Filon Raamatun symboliikka on hyvin merkittävä. Kaikki eläimet, linnut, matelijat, puut ja kukat, jotka siinä mainitaan, hän sanoo, ovat »allegorioita sielun tiloista, kyvyistä, luonteen laaduista; hyödylliset kasvit ovat hyveitten vertauskuvia, vahingolliset asiat tyhmän ihmisen tunteiden allegorioita ja niin edelleen kautta kivikunnan; kautta taivaan, maan ja tähtien; kautta lähteiden ja jokien, niittyjen ja asuntojen; kautta metallien, eri aineiden, aseiden, vaatteiden, koristeiden, huonekalujen, ruumiin ja sen osien, sukupuolten ja meidän ulkonaisten olosuhteidemme.» (Christ. Biog. sanakirja). Kaikki tämä tukisi vahvasti sitä ajatusta, että Filo oli perehtynyt vanhaan Kabbalaan.

freem. Pythagoralainen nimitys, joka tarkoittaa sitä, mitä me sanomme kaamamanakseksi, kuitenkin buddhi-manaksen varjostamana.

Gautama (sanskrit.). Intialainen nimi. Se on pienen, Nepaln rajoilla sijainneen Saakhja-kuninkaan Sudhoodanan pojan, Kapila-

vastun prinssin nimi; hän syntyi seitsemännellä vuosisadalla e. Kr., ja häntä nimitetään nyt »maailman vapahtajaksi». Gautama eli Gotama oli Saakhja-perheen papillinen nimi. Syntyneenä tavallisena kuolevaisena hän kohosi buddhauteen omin ansioin ja kenenkään auttamatta; ihminen — todellakin suurempi kuin mikään jumala!

Gebirol. Salomon Ben Jehudah; kirjallisuudessa nimitetään häntä **Avicebron**. Hän oli syntään israelilainen, filosofi, runoilija ja kabbalisti; tuottelias kirjailija ja mystikko. Hän syntyi yhdennellätoista vuosisadalla Malagassa (v. 1021), sai kasvatuksen Saragossassa ja kuoli Valenciassa v. 1070 erään muhamettilaisen murhaamana. Hänen uskonveljensä kutsuivat häntä Salomon Sephardiksi eli Espanjalaiseksi, ja arabialaiset nimellä Abu Ajjub Suleiman-ben-ja'hja Ibn Dgebirol, kun sen sijaan skolastikot nimittivät häntä Avicebron'iksi (katso Myer'in 'Quabbalah'). Ibn Gebirol oli todellakin eräs aikansa suurimpia filosofejia ja oppineita. Hän kirjoitti paljon arabiaksi, ja useimmat hänen käsikirjoituksistaan ovat säilyneet. Hänen suurin teoksensa näyttää olevan »**The Megoor Hajjim**», mikä merkitsee 'elämän lähde', »eräs spekulatiivisen Kabbalan salaisuuksien varhaisimpia selityksiä», niinkuin hänen elämäkertansa kirjoittaja meille ilmoittaa.

Germain, St. (kreivi). Salaperäinen henkilö, joka esiintyi viime vuosisadalla (1700-luvulla) ja varhain tämän (1800-luvun) vuosisadan alussa Ranskassa, Englannissa ja muualla.

gnoosis (kreik.). Sanallisesti »tieto». Se oli sekä ennen niin sanotun kristikunnan ensimmäisiä vuosisatoja että niiden aikana uskonollisen filosofian koulukuntien käyttämä teknillinen termi, joka tarkoitti heidän tutkimustensa kohdetta. Tämä henkinen ja pyhä tieto, hindujen **guptaa vidjaa**, saatettiin saavuttaa ainoastaan vihkimyksen kautta **henkisiin mysteereihin**, joista seremonialliset »mysteerit» olivat jäljennös.

gnostikot (kreik.). Filosofit, jotka muotoilivat ja opettivat »gnoosista» eli tietoa. Heidän kukoistuskautensa oli kristillisen ajanlaskun kolme ensimmäistä vuosisataa. Seuraavat olivat huomattavat: Valentinus, Basilides, Markion, Siimon Maagikko, ym.

guhja vidjaa (sansk.). Salainen tieto mystillisistä mantroista.

guptaa vidjaa (sansk.). Sama kuin **guhja vidjaa**. Esoteerinen eli salatiede, salainen tieto.

Gyges. »Gygeksen sormus» on tullut tutuksi vertauskuvaksi Euroopan kirjallisuudessa. Gyges oli lyydialainen, joka murhattuaan kuningas Kandauleksen, nai hänen leskensä. Platon kertoo, että Gyges kerran laskeuduttuaan maanpinnan halkeamaan löysi pronssihevosen, jonka avatussa kyljessä oli jättiläiskokoisen ihmisen luu-

ranko; tällä oli pronssisormus sormessa. Kun hän pani sen omaan sormeensa, se teki hänet näkymättömäksi.

haades (kreik.), eli **aides**, **näkymätön**, varjojen maa; eräs sen alueista oli **Tartaros**, täydellisen pimeyden paikka, niinkuin myös oli (egyptil.) **amentin**, täydellisen unettoman unen seutu. Siellä kohdatavien rangaistusten vertauskuvallisesta esityksestä päätellen paikka oli puhtaasti karmallinen. Ei haades eikä amentikaan olleet se helvetti, jota jotkut taantumukselliset papit ja kirkonmiehet vieläkin saarnaavat; ja sanottakoon niitä, 'elysiumin kentiksi' tai 'tartarokseksi', ne voidaan saavuttaa ainoastaan kulkemalla yli joen »toiselle rannikolle». Niinkuin on hyvin tuotu esille »Egyptiläisen uskossa», Kharonin, Styxin lautturin tarinaa ei ole löydettävissä vain Homeroksesta, vaan monien maiden runoudesta. **Joki** on ylitettävä ennen kuin voidaan päästä »autuaitten saarille». Egyptin rituaali kuvasi Kharonia ja hänen venettään pitkiä aikoja ennen Homeroista. Hän on Khu-en-na, »haukanpäinen peränpitäjä», (katso sanaa **helvetti**).

hallusinaatiot. Tila, jonka toisinaan saavat aikaan fysiologiset (kehon) häiriöt, toisinaan mediumismi ja joskus juoppous. Mutta näkyjä aiheuttava syy on etsittävä syvemältä kuin fysiologiasta. Kaikkea sellaista, varsinkin mediumisuuden aiheuttamaa, edeltää hermojärjestelmän herpautuminen, joka poikkeuksetta saa aikaan epänormaalin magneettisen tilan, joka vetää kärsivän puoleen astraalivalon aaltoja. Ne ovat nämä viimeksi mainitut, jotka tarjoavat nuo erilaiset hallusinaatiot, jotka eivät kuitenkaan aina ole, niinkuin lääkärit tahtoisivat selittää, pelkästään tyhjiä ja epätodellisia unia. Kukaan ei voi nähdä sitä, mikä ei ole olemassa, so. sellaista, mikä ei ole painettu astraaliaaltoihin tai -aalloille. Mutta näkijä voi havaita esineitä ja näkymiä (menneitä, nykyisiä ja tulevia), joilla ei ole minkäänlaista riippuvuussuhdetta häneen; vieläpä havaita saman aikaisesti useita asioita, jotka eivät ole missään suhteensa toisiinsa, niin että syntyy mitä irvokkaimpia ja järjettömmimpiä yhdistelmiä. Mutta juoppo ja näkijä, mediumi ja adepti näkevät omat näkynsä astraalivalossa; se ero on kuitenkin olemassa, että kun juoppo, mielisairas ja harjaantumaton selvänäkijä tai hermokuumetta poteva näkevät, koska eivät voi sitä estää ja kutsuvat tietämättään esin sekasotkuisia näkyjä voimatta niitä hallita, adepti ja harjaantunut näkijä voi valita ja hallita tuollaiset näkynsä. He osaavat keskittää katseensa oikeaan kohtaan, vakaannuttaa ne näkymät, joita he haluavat huomiodia ja osaavat katsella astraalivalon päällimmäisten, ulommaisten kerrosten toiselle puolelle. Ensimmäisillä sellaiset välähdyksenomaiset katsahdukset **aaltoihin** ovat hallusinaatioita; jälkimmäisille ne tulevat uskolliseksi toistoksi siitä, mitä todella on

ollut, on, tai on tapahtuva. Mediumin vangitsevat sattuman varaiset välähdykset ja hänen lepattavat näkynsä pettävässä valossa muuttuvat adeptin ja tosi näkijän ohjaavan tahdon alaisina vakaiksi kuviksi, totuudenmukaiseksi esitykseksi siitä, minkä hän tahoo tulevan havaitsemisensa polttopisteeseen.

helveti. Tämän sanan anglosaksinen rotu on ilmeisesti johtanut skandinavisen jumalattaren **Hela**'n nimestä (entä suomalaisten helveti; vrt. esim. **helavalkeat**, helatorstai; suom. huom.), samoin kuin **ad** venäjänkielessä, ja muissa, slaavilaisissa kielissä, samaa käsitettä tarkoittavana, on johtunut kreikankielisestä **hades**-sanasta; skandinaavien kylmän helvetin ja kristittyjen kuuman helvetin ainoa ero on niiden erilaisissa lämpötiloissa. Mutta ei edes näiden ylikuumennettujen seutujen ajatus ole alkuaan eurooppalaisten keksimä, sillä useat kansat ovat ajatelleet mielessään sen yhteydessä alamaailman ilmastoja; ja niinhän mekin saatamme, jos me paikallistamme helvetiimme maapallon keskustaan. Kaikki eksoteeriset uskonnot, brahmiinien, buddhalaisten, zoroasterilaisten, muhametti-laisten, juutalaisten ym. uskomukset tekivät heidän helvettinsä kuumaksi ja pimeäksi, vaikka monet olivat pikemminkin puoleensa vetäviä kuin pelottavia. Käsitys, että helveti on kuuma, on syntynyt jälkeen päin, tähtitieteellisen vertauskuvan väärin käsittämisestä. Egyptiläisissä käsitys sellaisesta helvetistä, jossa rangaistaan tullella, ei syntynyt aikaisemmin kuin 17:n tai 18:n dynastian aikana, jolloin **Tyfon** muutettiin jumalasta paholaiseksi. Mutta huolimatta siitä, milloin hyvänsä he istuttivatkaan tämän kauhean ja taikaukosen käsityksen tietämättömien ihmisparkojen mieliin, palavan helvetin ja siinä kidutettavien sielujen luonnos on puhtaasti egyptiläinen. **Raa** (aurinko) tuli sulatusuunin tulipesän eli **karr**'in, faaraoiden helvetin, herraksi, ja syntistä uhattiin tuskilla »helvetillisten tulien kuumuudessa». »Siellä oli leijonia», sanoo tri Birch, »ja sitä sanottiin karjuvaksi hirviöksi.» Eräs toinen kuvaa paikkaa »pohjattomaksi kuiluksi ja tulijärveksi, johon uhrin heitetään» (vertaa **Imes-tyskirjaa**). Hebrean sanalla **gai-hinnom** (gehenna) ei koskaan todellisuudessa ollut sitä merkitystä, minkä sille kristillinen oikeaoppisuus on antanut.

Hermas, vanha kreikkalainen kirjailija, jonka teoksista on enää jäljellä vain muutamia katkelmia.

hierofantti. Kreikankielisestä sanasta **hierophantes**, sanallisesti »hän joka selittää pyhiä asioita»; tämä arvonimi kuului muinaisajan temppelien korkeimmille vihityille, jotka toimivat mysteereiden opettajina ja selostajina sekä suurten päämysteereiden vihki-jöinä. Hierofantti edusti Demiurgosta ja selosti vihkimykseen pyrkijöille luomisen eri ilmiöitä, joita esitettiin kuvaelmina heidän

opastukseeseen.» Hän on eksoteeristen salaisuuksien ja oppien ainoa selittäjä. Jopa hänen nimensä lausuminen vihkimättömän henkilön läsnä ollessa oli kielletty. Hän istui Idässä, ja hänellä riippui kaulassa kultainen pallo arvovalan symbolina. Häntä sanottiin myös **mystagogokseksi**». (Kenneth R. H. Mackenzie, IX, T. 6. J., teoksessa **The Royal Masonic Cyclopaedia**.)

hierogrammatistat (kreik.). Tämä nimi on annettu niille egyptiläisille papeille, joiden tehtäväksi oli uskottu pyhien ja salaisten asiakirjojen kirjoittaminen ja lukeminen. Kirjaimellisesti »salaisten asiakirjojen kirjurit». He olivat vihkimykseen valmistuvien kokeilaitten opettajia.

Hillel. Kristillistä ajanlaskuamme edeltäneellä vuosisadalla elänyt suuri babylonialainen rabbi. Hän oli **farisealaisten** lahkon perustaja, oppinut ja hurskas mies.

hinaajaana (sanskrit.). »Pienempi käyttöväline»; sekä eräs buddhalaisten teos ('raamattu') että koulukunta, »suuremman käyttövälineen» mahajaan vastakohta. Molemmat koulukunnat ovat mystisiä. (Katso sanaa **mahajaana**). — Eksoteerisessa taikauksossa myös sielunvaelluksen alhaisin muoto.

homogeeninen. Kreikkal. sanoista **homos**, »sama» ja **genos**, laji, laatu. Se mikä on läpeensä samaa laatua, ei erilaistunut, sekoittamatonta, niinkuin kullan **otaksutaan** olevan.

hypnotismi. Kreikankielessä sana **hypnos**, uni. Tohtori Braird'in antama nimitys sille menettelylle, jolla tahdonvoimaltaan luja henkilö syöksee heikompihahmoisen jonkinlaiseen tiedottomaan tilaan (transsiin); sellaisessa tilassa viimeksi mainittu tekee kaiken, mitä hypnotisoija hänelle **suggeroi** (nostattaa mieleen). Ellei sitä ole saatu aikaan hyvää tarkoitavassa mielessä, okkultisti sanoisi sitä mustaksi **magiaksi** eli noituudeksi. Se on kaikkein vaarallisin menettelytapa sekä moraalisesti että fyysisesti koska se häiritsee hermonesteiden kulkua.

illuusio. Okkultismissa kaikkea rajallista (niinkuin on koko ilmennyt maailmankaikkeus ja kaikki, mitä siinä on) sanotaan **illuusioksi** eli **maajaaksi** (harhaksi).

iishvara (sanskrit.). »Herra» eli persoonallinen jumala, **jumalainen henki ihmisessä**. Sananmukaisesti »riippumaton olemassaolo». Arvonimi, joka on omistettu Shiva'lle ja muille Intian jumalille. Shiva'a sanotaan myös Iishvaradeeva'ksi, eli (ylimmäksi) riippumattomaksi deevaksi.

itse. Ihmisissä on kaksi **itseä** — korkeampi ja alempi, persoonaton ja persoonallinen itse. Toinen on jumalainen, toinen puoleksi eläimellinen. On tehtävä selvä ero näiden kahden välillä.

Iu-Kabar Zivo. Gnostinen sanonta. Natsareenien järjestelmän »Aioonien Herra». Hän on **seitsemän pyhän elämän** (seitsemän alkukantaisen dhjaan **tshoohanin** eli **arkkienkelin**, joista kukin edustaa yhtä perushyvettä) siittäjä (emanaattori, ulosvuodattaja), ja sitä itseään nimitetään **kolmanneksi** elämäksi (kolmanneksi logokseksi). **Codex**'issa häntä puhutellaan 'elämän ravinnon kypäräksi ja viiniköynnökseksi'. Siten hän on sama kuin Kristus (Christos), joka sanoo: »Minä olen tosi viinipuu, ja Isäni on viinitarhuri.» (Joh. XV:1). On hyvin tunnettua, että roomalais-katolisessa kirkossa Kristusta pidetään »Aioonien päämiehenä», niinkuin on myös Miikael, »joka on kuin jumala». Se oli myös gnostikkojen vakaumus.

Jamblikhos. Kolmannen vuosisadan suuri teosofi ja vihitty. Hän kirjoitti huomattavan paljon eri demonilajeista, jotka ilmestyvät manaamalla, mutta puhui ankarasti sellaisia ilmiöitä vastaan. Hänen ankaruutensa, elämän puhtautensa ja hänen vakavuutensa olivat suuret. Hänen uskotaan kohottaneen itsensä kymmenen kyynärän korkeuteen maasta (**levitaatio**), niinkuin jotkut nykyaikaiset joogit ja meediatkin ovat tehneet.

Javidan Khirad (pers.). Moraaliohjeita käsittelevä teos.

jooga (sanskrit.). Patandshalin perustama filosofian koulukunta, mutta joka oli olemassa tietynä elämän oppina ja järjestelmänä kauan ennen tuota viisasta. Se on Jaadsnawalkja, kuuluisa ja hyvin vanha viisas, jonka uskotaan kirjoittaneen **Valkoisen Jadshur Veedaan Satapatha Brahmaanan** ja **Brihak Aranjakan**, ja joka eli ennen **Mahabharatan** aikaa; hänen ansiokseen luetaan, että hän korosti uskonnollisen mietiskelyn välttämättömyyttä ja ehdotonta velvollisuutta sekä vetäytymistä metsiin; sen vuoksi hänen uskotaan panneen joogaopin alulle. Professori Max Müller huomauttaa, että se oli Jaadsnawalkja, joka valmisti maailmaa Buddhan julistukselle. Kuitenkin Patandshalin jooga on filosofiana selväpiirteisempi täsmällisempi ja ilmentää enemmän okkultista tieteistä kuin mikään Jaadsnawalkjan kirjoittamina pidetyistä teoksista.

joogi eli **joogin** (sanskrit.). Palvoja, joogajärjestelmän noudattaja. On olemassa eri asteisia ja laatuksia joogea, ja nimitys on nykyään tullut Intiassa erittäin yleiseksi, joka tarkoittaa kaikenlaisia askeetteja.

Josefus Flavius. Ensimmäisen vuosisadan historioitsija; kreikkalaistunut juutalainen, joka eli Aleksandriassa ja kuoli Roomassa. Eusebius väittää hänen kirjoittaneen nuo kuuluisat kuusitoista Kristusta koskevaa riviä, jotka Eusebius itse on hyvin luultavasti siihen lisännyt; hänhän oli suurin väärentäjä kirkkoisien joukossa. Tämä kohta, jossa Josefus, joka oli innokas juutalainen ja kuoli juutalaisessa uskossa, on kuitenkin laadittu osoittamaan Jeesuksen olleen

messiaan ja syntyperältään jumalaisen; ja sen ovat nyt osoittaneet väärennykseksi sekä useimmat kristityt piispat (muiden muassa Lardner) ja jopa Paley (katso hänen teostaan **Evidence of Christianity**). Useiden vuosisatojen aikana se oli eräs pätevimpiä todistuksia siitä, että Jeesus Kristus todella oli ollut olemassa.

juga (sanskri.). Maailman ikäkausi, joita on neljä, jotka seuraavat toisiaan sarjassa, nimittäin, **krita** (eli **satja**) **juga**, kultakausi; **treta juga**, **dwapara juga**, ja viimeisenä **kali juga**, **musta aikakausi** — jossa me nyt olemme. (Katso **Salaista Oppia** halutessasi täydellisen kuvauksen).

kaamalooka (sanskri.). **Puoliaineellinen taso**, meille subjektiivinen (itsekohtainen) ja näkymätön, johon ruumiista vapautuneet »persoonallisuudet», astraalimuodot, joita sanotaan **kaamaruupoiksi**, jäävät, kunnes ne haipuvat siitä pois kulutettuaan täydellisesti loppuun niiden mentaalisten virikkeiden vaikutukset, jotka virikkeet loivat näiden alempien eläimellisten intohimojen ja halujen **eidolonit**. (Katso **kaamaruupa**-sanaa). Se on vanhojen kreikkalaisten **haades** ja egyptiläisten **amenti** — **hiljaisten varjojen maa**.

kaamaruupa (sanskri.). Metafyysisesti ja meidän esoteerisessa filosofiamme se on subjektiivinen (itsekohtainen) muoto, joka on syntynyt mentaalisten ja fyysisten halujen ja ajatusten vaikutuksesta aineellisten asioiden yhteydessä; se on kaikilla tuntevilla olennoilla: se on muoto, joka elää sen ruumiin kuoleman jälkeen. Tuon kuoleman jälkeen, kolme seitsemästä »prinsiipistä» — tai sanokaamme, niistä aistien ja tajunnan tasoista, joilla ihmisen vaistot ja aateskelu vuorotellen toimivat — nim. ruumis, astraalinen perustyyppi ja fyysinen elonvoima, joita ei enää tarvita, jäävät maahan; kolme korkeampaa prinsiippiä, yhdeksi ryhmittyneinä, uppoutuu deevakhaani-tilaan (katso tätä sanaa), jossa korkeampi minä on pysyvä aina siihen asti, kunnes uuden ruumistuksen hetki lyö, ja entisen persoonallisuuden **eidolon** jätetään yksikseen uuteen asuntoonsa. Täällä tuon menneen ihmisen kalpea jäljennös elelee joutilaana jonkin aikaa, jonka ajan pituus vaihtelee siihen jääneen aineellisuuden määrästä riippuen, ja mikä puolestaan määräytyy vainajan menneen elämän mukaan. Koska siltä on riistetty sen korkeampi ymmärrys, henki ja fyysiset aistit, se on asteittain haihtuva ja häviävä alkusiinsa, jos se jätetään yksin omiin päättömiin aateskeluihinsa. Mutta jos sen vetävät väkivalloin takaisin maan piiriin joko intohimoiset halut tai jälkeen jääneiden ystävien valitukset tai sitten varsinainen nekromantian (kuolleiden manaaminen) harjoittaminen — josta kaikkein vahingollisimpia on mediumisuus —, »kummitus» voi säilyä huomattavasti pitemmän ajan kuin on sen ruumiin luonnollinen elämän kausi. Kun kaamaruupa kerran on oppinut tien

takaisin eläviin ihmisruumiisiin, se tulee **vampyyriksi**, joka käyttää ravinnokseen niiden elinvoimaa, jotka niin kiihkeästi kaipaavat sen seuraa. Intiassa näitä **eidolon**'eja sanotaan **pisachas**, — ja niitä pelätään tavattomasti.

Kabbalah (hebr.) eli **Kabbala** »Keskiajan hebrealaisten rabbiin salattu viisaus, joka on saanut alkunsa vanhemmista, jumalaisia asioita ja kosmogoniaa (maailmansyntyoppia) käsittelevistä salaisista opeista, jotka yhdistettiin teologiaksi juutalaisten Babylonian vankeuden jälkeen». Kaikkia niitä teoksia, jotka kuuluvat esoterismin alaan, sanotaan kabbalistisiksi.

kaksoisruumis. Sama kuin astraaliruumis (nyk. eetteriruumis) eli »Doppelgänger» (»varjo», haamu).

Kapilavastu (sanskrit.). Herra Buddhan syntymäpaikka, jota sanottiin »keltaiseksi asunnoksi»; sen hallitsijan, joka oli Gautama Buddhan isä, pääkaupunki.

Kardec, Allan. Ranskalaisen Spiritistien perustajan itse itselleen ottama nimi; hänen todellinen nimensä oli Rivaille. Hän oli se, joka keräsi ja julkaisi eräitten mediumien transsiläusuntoja ja myöhemmin, vv. 1855—1870, laati niistä »filosofian».

karma (sanskrit.). Fyysisesti se merkitsee teko, toiminta; metafyyisisesti retribuution (palkan ja koston) laki; syyn ja seurauksen eli eettillisen syy-suhteen laki. Se on **nemesis** vain huonon, pahan karman ollessa kysymyksessä. Se on yhdestoista **nidaana** oikeaoppisen buddhalaisuuden syitten ja seurausten ketjussa; kuitenkin se on kaikkia asioita järjestävä voima, moraalisena toiminnan tulos, metafyyssinen **samskaara**, moraalinen seuraus teosta, joka on tehty jonkin persoonallista halua tyydyttävän asian saavuttamiseksi. On olemassa hyvää ja huonoa karmaa. Karma ei rankaise eikä palkitse; se on yksin kertaisesti vain se ainoa Kaikkiallinen Laki, joka ohjaa erehtymättömästi, ja, niin sanoaksemme, sokeasti kaikkia muita lakeja, jotka saavat aikaan tiettyjä seurauksia piiriinsä kuuluvien syy-suhteen ketjussa. Kun buddhanoppi opettaa, että »karma on (jokaisen olennon) moraalinen ydin, joka yksin jää eloon kuoleman jälkeen ja jatkuvasti pysyy sielunvaelluksessa» eli jälleensyntymisessä, se merkitsee yksinkertaisesti vain sitä, ettei mistään persoonallisuudesta jää jäljelle mitään muuta kuin sen aikaansaamat syyt, jotka ovat kuolemattomat, so., joita ei voida poistaa maailmankaikkeudesta, ennenkuin niiden sijalle on asetettu niiden lain mukaiset seuraukset, ja niin sanoaksemme, ennenkuin nämä seuraukset ovat ne pyyhkineet pois. Ja sellaiset syyt, ellei niitä ole saatettu tasapainoon aivan vastaavilla seurauksilla sen henkilön elinaikana, joka ne sai aikaan, seuraavat uudelleen ruumistunutta **egoa** ja tavoittavat sen sen toisiaan seuraavissa ruumistuksissa, kunnes syiden ja seurausten välinen täysi sopusoin-

tu on jälleen kokonaan saatettu voimaan. Ei mikään »persoonallisuus» — pelkkä aineellisia atomeja ja vaistomaisia ja älyllisiä ominaisuuksia käsittävä kimppu — voi luonnollisestikaan pysyä sellaisenaan puhtaan hengen maailmassa. Vain se, mikä on kuolematon tosi luontonsa puolesta ja olemukseltaan jumalainen, nimittäin ego, minuus, voi olla olemassa ikuisesti. Ja koska se on tuo ego, joka valitsee sen persoonallisuuden, jota se on elähdyttävä jokaisen deevakhaanin jälkeen, ja joka näiden persoonallisuuksien kautta vastaan ottaa aiheutettujen karmallisten syiden seuraukset, se ego, tuo itse, on sen vuoksi juuri se, joka on tuo mainittu »moraalinen ydin», ja itse ruumistunut karma, se, »joka yksin jää eloon kuoleman jälkeen».

kasti. Alkuaan merkitsi se järjestelmää, jossa oli neljä perinnäistä luokkaa, joihin Intian asukkaat olivat jaetut: **brahmiinit**, **kshatrijat**, **vaisjat** ja **shuudrat** — (a) Brahmaan jälkeläiset; (h) sotilaat; (c) kauppiaat, ja (d) alin eli maanviljelystä harjoitettava — shuudra-luokka. Nämä neljä on jakautunut satoihin ryhmiin ja alakasteihin.

kesämaa. Spiritualistien, ruumiista vapautuneiden »henkiensä» asuinsijoille, antama lempinimi; he sijoittavat sen jonnekin »linnurataan». Maan päälle **takaisin palanneiden** henkien arvoaltaan nojautuen sitä kuvataan ihanaksi maaksi, jossa on kauniita kaupunkia ja taloja, eduskuntatalo, museoita, jne., jne. (Katso Andrew-Jackson Davis'in teoksia).

kether (hebr.). »Kruunu, korkein kymmenestä sefirothista; ensimmäinen ylimmässä kolminaisuudessa. Se vastaa **Makroprosopos**'ta, **Suuria Kasvoja**, eli Arikh Anpin'ia, joka erilaistuu **Khokmah**'iksi ja **Binah**'iksi.

kierros (kreik. **kuklos**.) Muinaiset kansat jakoivat ajan loputtomiin kierroksiin, »pyörien sisällä oleviin 'pyöriin'», ja kaikki sellaiset aikakaudet olivat pituudeltaan erilaisia, ja merkkinä jonkin kosmisen, maapalloa koskevan fyysisen tai metafyyssisen tapahtuman alkamisesta tai päättymisestä. Puhuttiin vain muutamien vuosien pituisista kierroksista ja myös suunnattoman pitkiä aikoja kestävästä kierroksista; suuri **orfilainen** kierros tarkoitti 120.000 vuotta kestävästä rotujen etnologista vaihtumista, ja Cassandroksen 136.000 vuotta kestävä kierros, joka sai aikaan täydellisen muutoksen planeettojen vaikutuksissa ja niiden vaikuttamisessa ihmisten ja jumalan korrelaatioissa (vuorovaikutuksissa) — se on muuten tosiasia, jonka meidän aikamme astrologit ovat täydellisesti kadottaneet näkyvistään.

Klemens Aleksandrialainen. Kirkkoisä ja tuottelias kirjailija, joka oli ollut uusplatonikko ja Ammonios Sakkaksen opetuslapsi. Hän oli eräs harvoista kristillisistä filosofiista toisen ja kolmannen vuosisadan välillä j. Kr. Aleksandriassa.

krestos (kreik.). Kristuksen varhaisgnostillinen nimitys. Aiskylos, Herodotos ja muut käyttivät tätä teknillistä termiä viidennellä vuosisadalla e. Kr. Ensin mainittu mainitsee (Cho. 901) **Manteumata pythokresta**'n eli erään pythian papittaren välityksellä saadut »Erään pythialaisen Jumalan antamat oraakkelit», ja pythokrestos on johnutun sanasta **krao. Kresterion** ei ole vain »oraakkelituomio», vaan myös uhri oraakkelille tai sen onnistumiseksi. **Krestes** on se, joka selittää oraakkeleita, »profeetta ja ennustaja», ja **kresterios** se, joka palvelee oraakkelia tai jotakin jumalaa. Vanhin kristillinen kirjailija, Justinus-marttyyri, ensimmäisessä puolustuskirjoituksessaan (apologiassaan) nimittää kanssuskovaisiaan »krestiaaneiksi». »Vain tietämättömyydestä ihmiset kutsuvat itseään kristiaaneiksi, krestiaanien asemesta», sanoo Lactantius (IV kirja, VII luku). Sanat kristus ja kristityt, jotka alkuaan äännettiin **krest** ja **krestiaanit**, lainattiin pakanoitien tempelisanastosta. **Krestos** tarkoitti siinä sanastossa »kokeella olevaa opetuslasta», hierofanttikokelasta, joka sen saavutettuaan vihkimyksessä, pitkäaikaisen kokeiden ja kärsimysten kautta kuljettuaan ja tultuaan voidelluksi (so. »öljyllä hierotuksi», niinkuin vihityille ja jopa jumalien kuville tehtiin viimeisenä osana rituaalisissa menoissa), muuttui kristokseksi — »puhdistetuksi» esoteerisella eli mysteerikielellä sanoen. Mystisessä vertauskuvastossa todellakin kristes eli kristos merkitsi, että »tie», **polku** oli käyty ja päämäärä saavutettu, kun työlään ponnistuksen hedelmät, yhdistäen häviävän, maan tomusta kotoisin olevan persoonallisuuden häviämättömään **yksilöisyyteen**, muunsivat sen sen kautta kuolemattomaksi Ego'ksi (minäksi). »Tien lopussa on Kristes», puhdistaja; ja liiton tultua kerran päätetyksi, krestos, »surujen mies» tuli itse **kristokseksi**. Vihitty Paavali tiesi tämän, ja myös tarkoitti täsmälleen tätä, kun hänet on pantu sanomaan huonossa käännöksessä, »Lapsukaiseni, jotka minun jälleen täytyy kivuin synnyttää, kunnes Kristus saa muodon teissä» (Gal. IV. 19) — minkä oikea merkitys on: »... kunnes te muovailette (annatte muodon) Kristuksen teissä itsessänne». Mutta maailman ihmiset, jotka tiesivät vain, että krestos oli jollakin tavoin yhteydessä pappiin ja profeettaan, eivätkä tienneet mitään kristosanan salaisesta merkityksestä, vaativat, kuten tekivät Lactantius ja Justinus-marttyyri, että heitä oli nimitettävä krestiaaneiksi kristiaanien asemesta. Joka ainoa hyvä ihminen saattaa sen vuoksi löytää Kristuksen »sisäisestä ihmisestään», niinkuin Paavali sanoo (Ef. III. 16., 17), olkoonpa hän juutalainen, muslimi, hindu tai kristitty.

Krishna (sanskri.). Kuuluisin Vishnun avataaroista (ruumistumista), hindujen »vapahtaja» ja hyvin suosittu jumala. Hän on

kahdeksas avataara, Deevakiin poika ja Kansan, intialaisen Herodeksen veljenpoika, sillä Kansa etsiessään häntä lammas- ja lehmi-paimenten keskuudesta, jotka olivat kätkeneet hänet, löi kuoliaaksi tuhansittain heidän vastasyntyneitä lapsiaan. Kertomus Krishnan hedelmöitymisestä, syntymästä ja lapsuudesta on Uuden Testamen-tin kertomuksen täsmällinen esikuva. Lähetysaarnajat koettavat luonnollisestikin osoittaa, että hindut varastivat syntymäkertomuk-sen niiltä varhaiskristityiltä, jotka saapuivat Intiaan.

Kristus — katso sanaa **krestos**.

kshetradshna eli **kshetragneswara** (sanskri.). Ruumistunut henki okkultismissa, tietoinen ego korkeimmissa ilmennyksissään; jälleen-syntyvä prinssi eli »Herra» meissä.

kultakausi. Vanhat kansat jakoivat elämän kierroksen (syykke-lin) kulta-, hopea-, pronssi- ja rautakauteen. Kultakausi oli alku-aikaisen puhtauden, luonnollisuuden ja yleisen onnellisuuden aikaa.

kumaara (sanskri.). Neitseellinen poika eli nuori naimaton hen-kilö. Ensimmäiset kumaarat ovat Brahmaan seitsemän poikaa, jot-ka syntyivät jumalan jäsenistä niin sanotussa **yhdeksännessä** luo-misessa. On sanottu, että tuo nimi annettiin heille sen vuoksi, että he muodollisesti kieltäytyivät »synnyttämästä» omaa lajiaan, ja sit-ten he legendan mukaan »jäivät joogeiksi».

Labro, Pyhä. Eräs roomalainen pyhimys, joka muutamia vuosia sitten (1800-luvun loppupuolella) julistettiin autuaaksi. Hänen suuri pyhyytensä oli siinä, että hän istui erään Rooman portin vieressä yötä päivää neljäkymmentä vuotta eikä pessyt itseään kertaakaan koko tuona aikana. Siitä oli seurauksena, että syöpäläiset söivät hänet luuta myöten.

lankasielu. Sama kuin **sutraatmaa**. Katso sanaa **manas sutraat-maa**.

Lao-tse (kiinank.). Suuri tietäjä, pyhimys ja filosofi, joka oli Kungfutsen edeltäjä.

linga shariira (sanskri.). »Astraaliruumis», so. ruumiin ilmamai-nen perikuva. Tämä termi tarkoittaa ihmisen tai eläimen **Doppel-gänger**'iä eli »astraaliruumista». Se on kreikkalaisten eidolon, elin-voiman ja **perustyyppiruumis**, lihassa asuvan ihmisen heijastus. Se on syntynyt ennen ihmistä ja kuolee eli haihtuu pois ruumiin vii-meisen atomin hävitessä. — (Nyk. eetteriruumis. — Suom. huom.)

Logos (kreik.). Ilmennyt jumaluus jokaisen kansakunnan ja kan-san käsityksen mukaan; aina salassa olevan Syyn ulkonainen il-maus eli seuraus. Siten puhe on ajatuksen logos; tästä johtuen, metafyyisessä mielessä se käännetään osuvasti sanoilla »Verbum» ja »Sana».

Longinus, Dionysius Cassius. Maineikas kriitikko (arvostelija) ja filosofi, joka syntyi aivan kolmannen vuosisadan alussa (n. v. 213). Hän matkusteli paljon ja kuunteli Aleksandriassa Ammonios Sakoksen, uusplatonismin perustajan, luentoja, mutta hän oli pikemminkin kriitikko kuin tämän seuraaja. Porfyrios (juutalainen Malek eli Malchus) oli hänen oppilaansa, ennenkuin hänestä tuli Plotinoksen opetuslapsi. Sanotaan, että hän oli elävä kirjasto ja kävelevä museo. Elämänsä loppupuolella hänestä tuli Palmyran kuningattaren Zenobian kreikkalaisen kirjallisuuden opettaja. Kuningatar palkitsi Longinuksen palvelukset syyttämällä häntä keisari Aurelianuselle siitä, että hän oli kehoittanut kuningatarta nousemaan kapinaan keisaria vastaan, mistä rikoksesta keisari surmautti Longinuksen sekä useita muita v. 273.

maajaa (sanskrit.). Illuusio, harha; kosminen voima, joka saa aikaan ilmenneen olemassaolon ja tekee mahdolliseksi siihen kohdistuvat havainnoimiset. Hindulaisessa filosofiassa sanotaan todellisuudeksi vain sitä, mikä on muuttumaton ja ikuinen: kaikkea sitä, mikä on häviämisestä ja erilaistumisesta aiheutuvan muutoksen alainen ja millä sen vuoksi on alku ja loppu, pidetään **maajana** — harhana.

magia. »Suuri» tiede. Deverian ja muiden orientalistien mukaan vanhimmat, sivistyneimmät ja oppineimmat kansat »pitivät magiaa pyhänä tieteenä, joka oli erottamaton uskonnosta». Esim. egyptiläiset olivat mitä todellisimmin uskonnollinen kansa, niinkuin olivat ja edelleenkin ovat hindutkin. »Magia perustuu jumalien kunnioittamiseen, ja sillä se saavutetaan», sanoo Platon. Voitaisiinko sen vuoksi ajatella, että kansa, jonka kirjoitusten ja papyroksien kumoamattoman todistuksen mukaan on osoitettu lujasti uskoneen magiaan tuhansia vuosia, olisi elänyt petoksen pauloissa niin pitkän ajan? Ja onko luultavaa, että oppineen ja hurskaan pappisvallan sukupolvet toisensa jälkeen, joista monet elivät itsensä uhraavaa, pyhää ja askeettista elämää, olisivat jatkaneet itsensä ja kansan pettämistä (tai vaikkapa vain viimeksi mainitun) pelkästä mielihyvystä saada pitää yllä uskoa »ihmeisiin»? Meille sanotaan, että kiihkoilijat tekevät kyllä kaikkensa pakottaakseen toiset uskomaan omaan jumalaansa tai epäjumaliinsa. Tähän me vastaamme: — Mutta sellaisissa tapauksissa brahmiinit ja egyptiläiset **rekhget-amens** eli hierofantit eivät olisi tehneet julkiseksi uskoa **ihmisen voimaan käskää jumalia maagisin menoin palvelemaan itseään**; nuo jumalat ovat todellisuudessa vain luonnon okkultisia voimia ja mahteja, jotka nuo oppineet papit itse olivat personifioineet (henkilöistäneet) tahtoen niillä vain osoittaa kunnioitusta tuntemattoman ja nimettömän Prinsiihin ominaisuuksille. Plato-

nikko Proklos sanoo sattuvasti: »Kun muinaisajan papit ajattelivat, että luonnon asioissa on olemassa tietty yhteys ja vuorovaikutus toisiinsa, asioiden ilmenemistä okkultisina voimina, ja keksivät, että kaikki asiat olivat olemassa kaikessa, **he laativat tähän keskinäiseen vuorovaikutukseen ja samankaltaisuuteen perustuvan pyhän tieteen** ... ja käyttivät okkultisiin tarkoituksiin sekä taivaallisia että maallisia luonnonvoimia, joiden avulla, tietyn samankaltaisuuden perusteella, he johtivat jumalaiset luonnonvoimat tähän alhaisempaan asumukseen.» Magia on tiede, joka käsittelee taivaallisten, maan piirin yläpuolella olevien mahtien kanssa yhteydessä olemista ja niiden ohjaamista, samoin kuin alempiin piireihin kuuluvien mahtien vallitsemista; se on todellista käytäntöön soveltuvaa tietoa luonnon salatuista mysteereistä, jotka vain harvat tietävät, koska ne ovat niin perin vaikeat saavuttaa lankeamatta syntiin lakia vastaan. »Vanhan ja keskiajan mystikot jakoivat magian kolmeen luokkaan: **teurgiaan, goetiaan ja luonnonmagiaan.** »Teurgia on jo kauan sitten omistettu teosofien ja metafysiikoiden erikoistutkimusalaaksi», sanoo Kenneth Mackenzie. »Goetia on musta magia, ja 'luonnon'- eli valkoinen magia on kohonnut parantamista harjoittamalla eksaktin ja kehittyvän tutkimuksen asemaan.» Erään jo manalle menneen oppineen veljemme lisäämät huomautukset ovat merkille pantavat: »Uuden ajan realistiset pyyteet ovat olleet mukana vaikuttamassa, että magia on tullut huonoon maineeseen ja naurun alaiseksi. ... Usko (ihmisen omaan itseän) on magian olennainen perusta, ja se oli olemassa kauan ennen muita aatteita, jotka edellyttävät sen ennalta oloa. On sanottu, että täytyy olla viisas ihminen, joka voi tulla hulluksi; ja ihmisen täytyy ylevöittää ajatuselämänsä miltei hulluuteen asti, so., hänen aivojensa vastanottokykyä ja herkkyyttä on lisättävä paljon nykyaikaisen sivistyksen surkean ja alhaisen tason yläpuolelle, ennen kuin hänestä voi tulla tosi maagikko, sillä tämän tieteen tavoitteluun sisältyy tietty määrä eristäytymistä ja itsensä kieltämistä.» Se on todellakin sangen suuri eristäytyminen, jonka saavutus saa aikaan merkkillisen ilmiön, joka jo sinänsä on ihme. Samalla magia ei ole mitään yliluonnollista. Niinkuin Jamblikhos selittää, »he ilmoittavat voivansa pappisteurgian avulla kohota **korkeampien ja yleismaailmallisten olentojen luo**, ja niiden luo, jotka ovat nousseet kohtalon yläpuolelle, nim. jumalan ja demiurgin luo: käyttämättä aineellisia tai muita välikappaleita, vain ottamalla huomioon sopivan ajan.» Muutamat alkavat jo tunnustaa älyllisten voimien ja vaikutusten olemassaolon luonnossa, missä he tähän asti eivät ole tieneet sellaisia olevankaan. Mutta, niinkuin tohtori Carter Blake aivan oikein huomauttaa, »yhdeksästoista vuosisata ei ole huomannut

uusien ajatustapojen syntymistä eikä vanhojen päättymistä»; mihin Mr. Bonwick lisää, että »jos vanhat kansat tiesivät vain vähän meidän tavastamme tutkia luonnon salaisuuksia, me tiedämme vielä vähemmän heidän tutkimustyöstään.»

magia, musta. Noituus; nekromantia eli kuolleiden esiin manaa-minen ja muut epätavallisten voimien väärin käyttämiset itsek-käässä tarkoituksessa. Tätä väärinkäyttöä voi sattua sitä tietoi-esti tahtomattakin; se on kuitenkin luettava »mustan» magian piiriin kuuluvaksi, milloin tahansa saadaan aikaan ilmiöitä vain ihmisen omaksi tyydytykseksi. (Katso sanaa **magia**.)

magia, seremoniallinen. Rosenkreuziläisten ja muiden mystikoi-den esityksen mukaan kabbalististen rituaalien mukainen magia perustui ihmistä henkisesti korkeampien Voimien esiin kutsumiseen sekä olemisen asteikossa häntä itseään paljon alempana olevien elementaalien hallintaan.

magia, valkoinen, eli hyvää vaikuttava magia, on **jumalaista** ma-giaa, vailla itsekkyyttä, vallan-, kunnian- ja rikkauten himoa, ja se pyrkii tekemään vain hyvää maailmalle yleensä ja varsinkin naa-purille. Pieninkin yritys käyttää epätavallisia voimiaan omaksi nau-tinnokseen tai edukseen muuttaa nämä voimat noituudeksi eli mus-taksi magiaksi.

mahajaana (sanskrit.) Buddhalaisen filosofian koulukunta; kirjai-mellisesti »suuri käyttöväline». Nagardshunan perustama mystillinen järjestelmä. Ben kirjat kirjoitettiin toisella vuosisadalla ennen Kris-tusta.

mahamanvantara (sanskrit.) Sananmukaisesti käännettynä Ma-nujen väliset pitkät väliajat — kaikkiallisen toiminnan aikakausi. Manvantara tässä tarkoittaa yksinkertaisesti toiminnan aikakautta pralajan eli levon vastakohtana — viittaamatta kierroksen pituuteen.

mahaatmaa (sanskrit.). Sananmukaisesti »suuri sielu». Korkeim-man luokan adepti. Ylhäinen olento, joka saavutettuaan alempien perin-siippiensä herruuden elää sen vuoksi »lihallisen ihmisen» kah-leista vapaana. Mahaatmoilla on tietoa ja voimaa, joka on suhteessa siihen kehitysasteeseen, minkä he ovat saavuttaneet henkisessä kehityksessään. Palinkielellä heitä nimitetään **rahat ja artha**.

mahat (sanskrit.), sananmukaisesti **suuri**. Kaikkiallisen Järjen ja tajunnan ensimmäinen perin-siippi. Puraanoitten filosofiassa peri-luonnon eli **praadhanan** ensimmäinen aikaansaannos (sama kuin **muulaprakriti**); ajattelevan perin-siipin **manaksen ja ahankaaran** sekä alemman manaksen itsekkyyden eli »minä olen minä»-tunteen ai-heuttaja.

makrokosmos (kreik.). Sananmukaisesti: »suuri maailmankaik-keus» eli kosmos.

manas (sanskri.). Sananmukaisesti »järki«. Ajatuskyky, joka tekee ihmisestä älykkään ja siveellisen olennon ja erottaa hänet eläimestä; merkitsee samaa kuin **mahat**. Esoteerisesti se kuitenkin merkitsee, jos se on vailla ominaisuuksia (»rajaton«), ihmisen korkeampaa minää eli tajuavaa jälleensyntyvää prinssiä (olemuspuolta). (Jos se on rajoitettu, teosofit sanovat sitä buddhi-manakseksi eli henkiseksi sieluksi vastakohtana sen inhimilliselle heijastukselle — kaama-manakselle.

manasaputra (sanskri.). Sananmukaisesti »ajatuksen pojat« eli ajatuksesta syntyneet pojat; nimi, joka on annettu korkeammille minuuksillemme, ennen kuin ne ruumistuivat ihmiskuntaan. **Ekso-teerisissa**, vaikkakin allegorisissa ja symbolisissa **Puraanoissa** (hindujen pyhissä ja vanhoissa kirjoituksissa) tuo arvonimi omistetaan **kumaaroille**, Brahmaan ajatuksesta syntyneille pojille.

manas sutraatmaa (sanskri.). Nuo kaksi sanaa merkitsevät ajatus (manas) ja lankasielu (sutraatmaa). Se on, kuten sanottu, samaa merkitsevä kuin meidän minämme (ego), eli se, mikä jälleensyntyy. Se on eräs veedaantafilosofian teknillinen nimitys.

manas taidshasa (sanskri.). Sananmukaisesti »säteilevä« manas; korkeamman minän tila, jonka ainoastaan korkealle kehittyneet metafysiikit pystyvät kuvittelemaan ja käsittämään. Sama kuin **buddhi taidshasa**; katso tätä.

mantra (sanskri.). Veeda-kirjojen säkeistöt ja jakeet, joita käytetään manauksina ja loitsuina. Mantroilla tarkoitetaan Veedojen muita osia kuin ns. **Braahmanas**, tai niiden tulkintaa.

Manu (sanskri.). Suuri intialainen lainlaatiija. Nimi johtuu Sanskritinkielen juurisanasta **man**, ajatella. Sana Man (erisnimenä) tarkoittaa yksinomaan Swajambhuva'a, ensimmäistä Manua, joka sai alkunsa Swajambhu'sta, Itseolevasta, joka tästä johtuen on Logos ja ihmiskunnan kantaisä. Manu on ensimmäinen lainlaatiija — melkein jumalainen olento.

manvantara (sanskri.). Ilmennyksen aikakausi vastakohtana **pralajalle** (hajoaminen eli lepo); nimitystä käytetään erilaisista kieroksista, varsinkin »Brahmaan päivästä« — 4.320.000.000 aurinkovuotta — ja yhden Manun hallituskaudesta — 308.448.000 vuotta. Sananmukaisesti **manuantara** merkitsee »manujen välillä«. (Katso Salaista Oppia, II osa, s. 78—).

materialisaatio (lat. materia, aine). Aineellistuminen. Tämä sana merkitsee spiritismissä niin sanottujen »kuolleitten henkien« objektiivista (aistien havaittavaa) ilmestymistä, jolloin »henget« tilapäisesti pukeutuvat jälleen aineeseen; ts. he muodostavat itselleen ilmakehässä saatavissa olevista aineksista ja läsnäolevien emanatioista (vuodatuksista) tilapäisen ruumiin, joka on sen ruumiin nä-

köinen, joka ko. vainajalla oli eläessään. Teosofit hyväksyvät aineellistumisilmiön, mutta he hylkäävät otaksuman, että »henget» saisivat sen aikaan, ts. ruumiista vapautuneiden henkilöiden kuolemattomat periaatteet. Teosofit väittävät, että milloin ilmiöt ovat aitoja — mikä on harvinaisempaa kuin tavallisesti luullaan —, niitä saavat aikaan **larvae**, eidolonit, eli kuolleitten persoonallisuuksien kaamalooka-»haamut». (Katso sanoja **kaamalooka** ja **kaamaruupa**.) Koska kaamalooka on maatasolla ja poikkeaa sen aineellisuusasteesta ainoastaan sen tajunnantason asteesta, mistä syystä se on sallittu tavalliselta näöltämme, sellaisten kuorien tilapäinen ilmestyminen on yhtä luonnollinen kuin pallosalama ja muut ilmakehän ilmiöt. Sähkö 'nesteinä' eli atomeista koostuneena aineena (sillä okkultisti on yhtä mieltä Maxwellin kanssa, että se on atomeista rakentunut), on aina joka hetki, vaikka näkymättömänä, läsnä ilmassa ja ilmenee erilaisissa muodoissa, mutta vain milloin on olemassa tietyt nesteen »materialisaation» edellytykset, se siirtyy omalta meidän tasollemme ja tekee itsensä objektiiviseksi (näkyväksi). Samoin on kuolleitten eidolonien laita. He ovat läsnä meidän ympärillämme, mutta eri tasolla ollen he eivät näe meitä enemmän kuin mekään heitä. Mutta milloin tahansa elävät ihmiset sitä voimakkaasti haluavat, kun vain samalla on saapuvilla meedioita, joiden tavallisuudesta poikkeava rakenne luo sille edellytykset, nämä **eidolonit** tuntevat vetäymystä tai oikeammin sanoen ne **kiskotaan** alas omalta tasoltaan meidän tasollemme ja tulevat näkyviksi. Tämä on nekromantiaa (kuolleiden manaamista); se ei ole hyväksi vainajalle ja on suureksi vahingoksi elävälle, sen tosiasian lisäksi, että se puuttuu luonnon lain kulkuun. Elävien ihmisten »astraaliruumiiden» eli **kaksoisoletojen** tilapäinen materialisaatio on vallan toinen asia. Näitä »astraalimuotoja (nyk. eetteri-) erehdytään usein luulemaan vainajien ilmestymisiksi, sillä meidän omat »elementaarimme», jotka ovat kuin kameleontteja, yhdessä ruumiista vapautuneiden ja kosmisten elementaalien vastaavien luomusten kanssa omaksuvat usein ajatuksissamme voimakkaimpina elävien kuvien ulkonäön. Lyhyesti sanoen: ns. »materialisaatioistunnoissa» läsnäolevat ja meedio **luovat** tuon erikoisen haamun tai ilmestyksen. Itsenäiset »haamut» kuuluvat erääseen toiseen psyykkisten ilmiöiden luokkaan.

materialisti. Ei välttämättä vain se, joka ei usko Jumalaan eikä sieluun eikä viimeksi mainitun kuolemattomuuteen, vaan myös jokainen henkilö, joka käsittää aineellisesti puhtaasti henkisen; sellaiset, jotka uskovat ihmisen kaltaiseen jumaluuteen, sellaiseen sieluun, joka voi palata helvetin tulesa sekä helvettiin ja taivaaseen paikkoina eikä tajunnan tiloina. Amerikkalaiset »substantialisti»,

joka on kristillinen lahko, ovat **materialisteja**, niin kuin myös niin sanotut spiritistit («spiritualistit»).

mediumisuus. Se on sana, joka nykyään on hyväksytty tarkoitamaan sitä tavallisuudesta poikkeavaa sielullis-ruumiillista tilaa, mikä saa jonkun henkilön pitämään mielikuvituksensa haaveita, ja todellisia tai keinotekoisesti aiheutettuja hallusinaatioitaan todellisuuksina. Ei kukaan, joka on täysin terve fysiologisilla ja sielullisilla tasoilla, voi koskaan olla mediumi. Se, mitä mediumit näkevät, kuulevat ja aistitsevat, on todella olemassa, mutta se on **valheellista**; se on joko poimittu astraalitasolta, joka on niin perin petollinen väreilyissään ja suggestioissaan, tai sitten pelkistä hallusinaatioista, jotka eivät ole varsinaisesti olemassa muille kuin sille, joka niitä havaitsee. »Mediumisuus» on jonkinlaista huonontunutta **mediaattorin** («välittäjän») tointa, minkä kyvyn omaavan arvelaan tulevan yhdysmieheksi elävän ihmisen ja vainajan hengen välisessä seurustelussa. On olemassa aivan säännönmukaisia järjestelmiä, joilla voidaan kehittää tätä epämiellyttävää taitoa.

merkavah, tai **merkabah** (hebr.). »sotavaunut». Kabbalistit sanovat, että Kaikkein Korkein, asetettuaan kymmenen sefirothia — jotka kaikki yhdessä ovat Aadam Kadmon, ihmisen perustyyppi, käytti heitä sotavaunuina eli kunnian valtaistuimena, jossa hän laskeutuu alas hallitsemaan ihmisten sieluja.

mesmerismi. Tämä nimitys johtuu Mesmeristä, joka keksi uudelleen tämän magneettisen voiman ja sen käytäntöön soveltamisen n. v. 1775 Wienissä. Se on elinvoiman virta, jonka henkilö saattaa siirtää toiseen; ja sen avulla hän saa aikaan epänormaalin tilan **subjektin** eli mesmerisoidun henkilön hermojärjestelmässä, mikä tekee hänelle mahdolliseksi vaikuttaa välittömästi subjektin ajatukseen ja tahtoon.

mestari. Käännös Sanskritinkielisestä sanasta **guru**, »henkinen opettaja». Teosofit ovat omaksuneet tuon sanan tarkoittamaan niitä adepteja, joilta he tunnustavat saaneensa oppinsa.

metafysiikka. Kreikkalaisista sanoista **meta**, yläpuolella, ja **fysika**, ulkonaiseen, aineellisen maailman kuuluvat asiat ja kappaleet. On hengen hylkäämistä ja kuolleesta kirjaimesta riippumista kääntää se »luonnon yläpuolella» tai **yliluonnollinen**, koska se oikeammin tarkoittaa »näkyvän, käsin kosketeltavan luonnon yläpuolella olevaa». Metafysiikka ontologiassa (oppi olevaisesta) ja filosofiassa on nimitys, joka tarkoittaa sitä tiedettä, joka tutkii todellista ja pysyvää olemista, epätodellisen, harhanomaisen eli ilmiöllisen olemisen vastakohtana.

mikrokosmos. »Pieni» maailmankaikkeus, mikä tarkoittaa ihmistä, joka on tehty luojansa, makrokosmoksen eli suuren maailman-

kaikkeuden, kuvaksi, ja sisältää kaiken, minkä jälkimmäinenkin sisältää. Näitä nimityksiä käytetään okkultismissa ja teosofiassa.

Mishnah (hebr.). Sananmukaisesti »toistaminen, toisto», sanasta **shaanaah**, »toistaa» jotakin suusanallista. Kokoelma (juutalaisten perintätietojen muistiin kirjoitettuja selityksiä ja valikoima kirjoituksia; tältä pohjalta myöhempi Talmud laadittiin.

monadi. Se on ykseys, yksi; mutta okkultismissa se usein tarkoittaa yhdistynyttä **duadia** (kaksikkoa) **aatmaa-buddhia** — eli sitä ihmisen kuolematonta osaa, joka ruumistuen alempiin kuningaskuntiin ja asteittain kehittyen niiden lävitse kulkemalla ihmiseksi löytää siten tien lopulliseen päämäärään — nirvaana

monas (kreik.). Sama kuin latinalainen **monadi**; »ainoa», yksikkö. Pythagoralaisessa järjestelmässä **duadi** (kaksikko) emanoituu (valuu ulos) korkeammasta ja erillisestä **monaksesta**, joka siten on **ensimmäinen syy**.

monogenes (kreik.); Sananmukaisesti »only-begotten» (engl.) »ainosyntyinen», yksisyntyinen; Proserpinasta ja muista jumalista ja jumalattarista, niinkuin Jeesuksestakin käytetty nimitys.

mooksha (sanskri.). Sama kuin nirvaana; »sielu-pyhiinvaeltajan» eräs kuolemanjälkeinen levon ja autuuden tila.

muisti. [H. P. B. puhuu kolmenlaatuudesta muistamisesta, joita hän nimittää (engl.)] **Recolletion**, **remembrance** ja **reminiscence**. Suomeksi ne olisivat re-collect — koota jälleen, palauttaa muistiin; **re-member** — muistaa jälleen (kokemansa?); **re-minisenssi** — muisteleminen, muistin elvyttäminen. (H. P. B. kirjoittaa nyt suomenetussa Teosofian Avaimen sanastossa edelleen seuraavaa): Okkultistit tekevät eron näiden kolmen eri toiminnan välillä. Koska kuitenkin tällainen sanasto ei voi sisältää jokaisen nimityksen kaikkien metafyyssisten ja hienojen eroavuuksien täydellistä selitystä, me voimme vain tässä ilmoittaa, että nämä nimitykset vaihtelevat riippuen siitä, missä niitä käytetään, viittaavatko ne menneeseen vai nykyiseen ruumistukseen ja johtuuko (emanoituuko) toinen tai toinen näistä muistamisen eri lajeista henkisistä vaiko aineellisista aivoista; tai vielä, »yksilöllisyydestä» vaiko »persoonallisuudesta».

Mundakja Upanishad. (sanskri.). Sanallisesti »Mundakan salainen oppi». Iältään hyvin vanha teos; sen on kääntänyt (englanniksi?) Raja Ram Mohun Roy.

mysteerikieli. Salainen pappismurre, jota vihityt papit käyttivät vain keskustellessaan pyhistä asioista. Jokaisella kansalla oli oma mysteerikielensä, jonka vain mysteereihin vihityt tunsivat.

mysteerit (salaiset menot). Niitä panivat toimeen vihityt hierofantit muinaisajan temppeleissä kokeilaitten hyödyksi ja opetuksiksi. Juhlallisimmat ja okkultisimmat olivat varmaankin ne, joita Egypt-

tissä piti yllä »joukko salassa pitäjiä», niinkuin Mr. Bonwick nimitää hierofantteja. Maurice kuvaa niiden luonnetta hyvin selvästi muutamain rivein. Kertoessaan Filae'ssä (Niilin saarella) toimeenpannusta mysteereistä hän sanoo: — »näissä synkissä luolissa paljastettiin ihastuneelle pyrkijälle jumalattaren (Isiksen) suurenmoinen mystillinen arkaana (salaisuus) juhlallisen vihellyshymnin kaikuessa tämän suojatun paikan pitkissä kivisissä holveissa. Sana »mysteeri» johtuu kreikankielisestä sanasta **muoo**, sulkea suunsa, — ja jokaisella niihin liittyvällä symbolilla oli salainen merkityksensä. Kuten Platon ja monet muut vanhanajan viisaista vahvistavat, nämä mysteerit olivat erittäin uskonnolliset, moraaliset ja hyvää aikaan saavat etiikan kouluna. Kreikkalaiset mysteerit, Cereksen ja Bakkhoksen, olivat vain egyptiläisten jäljittelyjä, ja »Egyptian Belief and Modern Thought (Egyptiläisten usko ja nykyaikainen ajattelu)»-kirjan tekijä ilmoittaa meille, että englantilainen sana »**chapel**» eli **capella** (suomal. kappeli) on johtunut sanasta **kaph-el** eli Elin, aurinkojumaluuden koulu». Hyvin tunnetut **kabiirit** ovat myös yhteydessä mysteereihin.

Lyhyesti sanoen olivat mysteerit kaikissa maissa sarja draamallisia esityksiä, joissa papit ja kokelaat esittivät maailmankaikkeuden yleensä luonnon salaisuuksia; he esiintyivät eri jumalina ja jumattarina ja näyttelivät otaksuttuja kohtauksia (allegorioita) heidän elämästään. Vihkimyskokelaille selitettiin niiden salainen merkitys, ja niistä muodostettiin filosofisia oppeja.

mystikko, kreikankielisestä sanasta mystikos. Vanhalla ajalla ne, jotka olivat otetut vastaan vanhoihin mysteereihin; meidän aikamme se, joka harrastaa mystiikkaa, jolla on mystisiä, yliaistisia mielipiteitä, jne.

mystismi. Kaikki opit, jotka ovat tekemisissä salaperäisten asioiden ja metafysiikan kanssa, ja käyttävät enemmän ihanteellisia sanoja kuin ottavat huomioon meidän tosiasiallisen maailmamme.

Nazarenus, Codex. Natsareenien ja myös nabotealaisten kirjoitukset. Useiden kirkkoisien, varsinkin Hieronymoksen ja Epifanioksen mukaan ne olivat kerettiläisiä opetuksia, mutta ne ovat todellisuudessa eräs lukuisista maailman ja jumalien syntyä käsittelevistä esityksistä, jotka synnyttivät erityisen lahkoon.

nefesh (hebr.) »Elämän henkäys, **anima (henki) mens vitae**, halut, himot. Sanontaa käytetään sangen vapaasti Raamatussa. Tavallisesti se merkitsee **praanaa**, 'elämää'; Kabbalassa se tarkoittaa eläimellisiä intohimoja ja eläimellistä sielua.» Sen vuoksi, niinkuin teosofisissa opetuksissa esitetään, **nefesh** on **praanakaaminen** prinssi eli ihmisen elolliseläimellinen sielu.

nekromantia. Kuolleitten hahmojen nostattaminen, mitä sekä vanhan ajan ihmiset että nykyajan okkultistit pitävät mustan magian harjoittamisena. Jamblikhos, Porfyrios ja muut teurgistit paheksuivat sitä yhtä paljon kuin Mooseskin, joka tuomitsi aikansa »noidat» kuolemaan, vaikka mainitut noidat usein olivat vain medimeja, kuten esim. Samuelin ja Endorin noidan tapauksessa.

nelinäisyys. »Ihmisen prinssiipeistä» neljä alinta, jotka muodostavat hänen **persoonallisuutensa** (s.o. ruumis, astraalinen kaksoisruumis, **praana** eli elämä, halujen ja alemman manaksen eli aivojärjen elin eli kannattaja), erotukseksi korkeammasta kolmikosta eli kolminaisuudesta, jonka muodostaa korkeampi henkinen sielu, järki ja aatmaa (korkeampi itse).

nirmaanakaaja (sanskrit.). Esoteerisessa filosofiassa sillä on täysin toinen merkitys kuin siihen liitetty kansanomaisen käsityksen tai orientalistien mielikuvitelmat. Jotkut sanovat nirmaanakaajaa ruumiiksi »nirvaana jäännöksineen», (Schlagintweit) luultavasti otaksuen, että se on jonkinlainen nirvaaninen tila, jonka aikana tajunta ja **muoto** pysyvät. Toiset sanovat, että se on yksi **trikaaja**'sta (kolmesta ruumiista), »jolla on kyky omaksua mikä ilmenemismuoto tahansa levittääkseen buddhanoppia» (Eitel'in ajatus); edelleen, että »se on jumaluuden ruumistunut avataara» (saman). Okkultismi toiselta puolen sanoo (»Hiljaisuuden Ääni»), että nirmaanakaaja, vaikkakin se sanallisesti merkitsee muuntunutta »ruumista», on tila. Se on sellaisen adeptin eli joogin hahmo, joka haluaa astua tuohon **post-mortem** (kuolemanjälkeiseen) tilaan mieluummin kuin **dharmakaajaan eli ehdottomaan** nirvaaniseen tilaan. Hän tekee tämän, koska jälkimmäinen kaaja eristää hänet ainaiseksi muotojen maailmasta ja suo hänelle **itsekkään** autuuden olotilan, josta mikään muu elävä olento ei voi olla osallinen, mistä johtuen tuollainen adepti on estynyt auttamasta ihmiskuntaa jopa **deevojakin**. Mutta nirmaanakaajana adepti hylkää ainoastaan fyysisen ruumiinsa ja pysyttää itsellään kaikki muut »prinssiippinsa» paitsi **kaama**-prinssiippiä, sillä hän on musertanut tämän ikuisiksi ajoiksi itsestään elämän aikana, eikä se voi enää koskaan nousta eloon hänen **post-mortem** (kuolemanjälkeisessä) -tilassaan. Siten, sen sijaan, että hän menisi itsekkääseen autuuteen, hän valitsee itsensä uhraamisen elämän, olemassa olon, joka päättyy vasta elämänkierroksen mukana, kyetäkseen auttamaan ihmiskuntaa näkymättömästi ja samalla kuitenkin mitä tehokkaimmin. (Katso »Hiljaisuuden Äänen» kolmatta lukua 'Seitsemän porttia'.) Nirmaanakaaja ei siten ole, niinkuin kansanomaisesti uskotaan, se ruumis, »missä joku buddha tai joku boodhisattva esiintyy maan päällä», vaan todellakin se, joko **chutuktu** tai **khubilghan**, adepti tai elämän aikana joogi, joka on

sittemmin tullut jäseneksi tuohon näkymättömään sotajoukkoon, joka ikuisesti suojelee ja vartioi ihmiskuntaa karman rajojen puitteissa. Nirmaanakaaja usein käsitetään väärin »hengeksi», deevaksi, itse Jumalaksi jne., mutta se on aina kuitenkin sen, joka on hänen apunsa arvoinen, sääilivä, todellinen suojelusenkeli. Mitä tahansa väitteitä esitettäneekin tätä oppia vastaan, kuinka se kiellettäneekin, koska sitä todellakaan ei tätä ennen ole julkisesti opetettu Euroopassa, koska orientalistit eivät sitä tunne, sen täytyy välttämättä muka olla »nykyaikaisen mielikuvituksen tuote» — ei kukaan liene kyllin rohkea välttääkseen, etteikö tämä ajatus kärsivän ihmiskunnan auttamisesta melkeinpä loputtoman oman itsensä uhraamisen hinnalla ole eräs kaikkein suurenmoisimmista ja jaloimmista aatteista, mikä on ihmisaivoissa syntynyt.

nirvaana (sanskrit.). Orientalistien mukaan olemassaolon täydellinen »sammuminen» ja lakkaaminen, niinkuin kynttilän liekki sammuu. Mutta eksoteerisissa (engl. exoteric) (esoteerisissa? — suom.) selityksissä se on ehdottoman olemassaolon ja ehdottoman tajunnan tila, johon joutuu ruumiin kuoleman jälkeen sellaisen ihmisen **ego**, joka elämän aikana on saavuttanut korkeimman täydellisuuden ja pyhyiden asteen, ja toisinaan niinkuin Gautama Buddha ja muiden ollessa kysymyksessä, elämän aikana.

nirvaanii (sanskrit.). Nirvaanan saavuttanut — kehittynyt sielu Että **nirvaana** merkitsee jotakin vallan muuta kuin orientalistien lapselliset väitteet, sen tietää jokainen tiedemies, joka on käynyt Intiassa, Kiinassa tai Japanissa. Se on »pääseminen kärsimyksestä», mutta vain aineellisuuden aiheuttamasta, vapautuminen **kleeshasta** eli **kaamasta** ja eläimellisten halujen täydellinen sammuminen. Jos meille kerrotaan, että **Abhidharma** määrittelee nirvaanan »täydellisen häviämisen tilaksi», me olemme samaa mieltä, mutta me lisäämme viimeiseen sanaan määritelmän »mitä tulee kaikkeen aineelliseen tai fyysisen maailman kanssa yhteydessä olevaan», ja tämä yksinkertaisesti sen vuoksi, että jälkimmäinen (niinkuin kaikki siinä) on illuusiota eli **maajaata**. Saakhjamuni Buddha sanoi elämänsä viime hetkinä: — »henkinen ruumis on kuolematon». (Katso »Sanskritin-Kiinankielen sanakirjaa».) Mr. Eitel, oppinut sinologi (kiinankielen ym. tutkija) selittää sitä seuraavasti: »Tavalliset kansanomaiset eksoteeriset järjestelmät ovat yhtä mieltä määritellesään nirvaanan **negatiivisesti** täydelliseksi vapautumiseksi sielunvaelluksen pyörästä; täydelliseksi vapautumiseksi kaikista olemassaolon muodoista, ja aluksi, riippumattomuudeksi kaikista intohimoista ja ponnistuksista; välinpitämättömyydeksi kaikesta herkkätunteisuudesta» — ja hän olisi voinut lisätä »kärsimyksien maailmaan

kohdistuvan **säälin** häviämisen tilaksi». Ja tämä on syynä siihen, miksi boodhisattvat, jotka pitävät nirmaanakaajan pukua parempana dharmakaajan pukua, ovat kansan arvosteluasteikossa korkeammalla kuin **nirvaaniit**. Mutta sama oppinut lisää, että »Positiivisesti (ja esoteerisesti) he määrittelevät nirvaanan henkisen autuuden korkeimmaksi tilaksi, sielun (oikeamminkin hengen) itseensä vetäytymisestä (mutta **yksilöllisyytensä** säilyttäen) johtuneeksi ehdottomaksi kuolemattomuudeksi, niin että esim. buddhat nirvaanaan astuttuaan voivat uudelleen ilmestyä maan päälle — so., tulevassa manvantarassa.»

noumenon (kreik.). Olennon ja asian tosi olemus, vastakohtana aistien harhanomaisille kohteille. Vastakohta **fenomeeni**, ilmiö.

nous (kreik.). Korkeamman järjen eli sielun platonistinen nimitys. Se tarkoittaa henkeä erotettuna eläimellisestä sielusta, **psyykheestä**; ihmisen jumalainen tajunta eli järki. Gnostikot omaksuivat nimen merkitsemään tietoista **aiooniaan**, joka, niinkuin okkultisteillakin, on kosmisesti katsoen kolmas **logos**, ja ihmisen (ylhäältä lukien) kolmas »prinsiippi» eli manas. (Katso myös sanaa **nout**!)

nout (egypt.). Egyptiläisessä pantheonissa (jumalistossa) se merkitsi »Yksi — vain — Yksi», koska se ei kohoa kansanomaisessa eli eksoteerisessa uskonossa korkeammalle kuin **kolmanteen** ilmennykseen, joka säteilee ulos **Ei tunnettavissa olevasta ja Tunteemattomasta** kaikkien kansojen esoteerisen filosofian mukaisesti. Anaksagorakseen nous oli hindujen **mahat** — Brahmaa, ensimmäinen ilmennyt jumaluus — »järki eli itessään mahtava henki». Tämä luova prinsiippi on kaiken maailmankaikkeudessa olevan **primum mobile** (ensimmäinen alkusyy) — sen sielu eli ideaatio (kyky muovailta aatteita ja ajatuksia). (Katso Ihmisen seitsemää prinsiippiä!)

Occult World — Okkultinen maailma. Ensimmäinen teosofiaa, sen historiaa ja sen eräitä oppeja käsittelevän kirjan nimi. Sen kirjoitti A. P. Sinnett, silloinen Intian huomattavimman Allahabadissa ilmestyneen sanomalehden **Pioneer**'in toimittaja.

okkultiset tieteet. Luonnon salaisuuksia käsittelevä tiede — fyysisiä, sielullisia, älyllisiä ja henkisiä; sitä on nimitetty hermeettiseksi ja esoteeriksi tieteiksi. Länsimailla on mainittava Kabbala; itämailla mystiikka, magia ja joogafilosofia. Intialaiset tsheelat sanovat viimeksimainittua usein **seitsemänneksi darshanaksi** (filosofian koulukunnaksi). Ulkopuolinen kansa Intiassa tuntee vain **kuusi** darshanaa. Nämä tieteet ovat ja ovat olleet kautta aikakausien salatut tavallisilta maailman ihmisiltä siitä erittäin pätevästä syystä, että itsekkäät sivistyneet kansaluokat eivät koskaan olisi pitäneet niitä arvossa, jotka olisivat käyttäneet niitä väärin omaksi

edukseen ja siten kääntäneet jumalaisen tieteen **mustaksi magiaksi**; eivät myöskään sivistymättömät kansanluokat olisi osanneet niitä oikein arvostaa, koska ne eivät olisi niitä ymmärtäneet. Usein on esitetty syytöksenä Kabbalan esoteerista filosofiaa vastaan, että sitä käsittelevä kirjallisuus on täynnä tavalliselle järjelle käsittämätöntä »barbaarista ja älytöntä siansaksaa». Mutta eivätkö **eksaktit** tieteet — lääketiede, fysiologia, kemia ym. — ole syypäävät samaan rikkomukseen? Eivätkö viralliset tiedemiehet kätke tosiasioitaan ja löytöjään vastakeksittyjen ja mitä barbaarisimpien kreikkalais-latinalaisten nimitysten verhon taakse? Manalle mennyt veljemme Kenneth Mackenzie sanoi osuvasti: »nykyajan tiedemiesten taito on siinä, että he tuolla tavoin tempuilevat sanoilla, vaikka tosiasiat ovat niin yksinkertaiset, räikeänä vastakohtana seitsemännentoista vuosisadan tiedemiehille, jotka sanoivat lapiota lapioksi eikä 'maataloustyökaluksi'». Sitä paitsi, kun heidän »tosiasiansa» olisivat yhtä yksinkertaiset ja tajuttavat, vaikka ne tuotaisiin julki tavallisella kielellä, okkultisen tieteen tosiasiat ovat luonteeltaan niin vaikeatajuiset, että useimmissa tapauksissa ei eurooppalaisissa kielissä ole sanoja niitä ilmaisemaan. Lopuksi meidän »siansaksamme» on **kaksinkertainen** välttämättömyys — (a) voidaksemme antaa tarkan selvityksen näistä **tosiasioista** sille, joka on perehtynyt okkultisiin nimityksiin; ja (b) salataksemme ne ulkopuolisilta.

okkultisti. Okkultismia harjoittava henkilö, salatieteisiin perehtynyt; hyvin usein tuota sanaa käytetään pelkästä opiskelijasta.

Olympiodorus. Viimeinen mainehikas ja huomattava aleksandrialaisen koulukunnan uusplatonikko. Hän eli kuudennella vuosisadalla keisari Justinianuksen hallituskautena. On ollut olemassa useita samannimisiä kirjailijoita ja filosofeja sekä ennen ajanlaskuamme että sen jälkeen. Eräs näistä oli Prokloksen opettaja, toinen eräs kahdeksannella vuosisadalla elänyt historioitsija jne.

Origenes. Kristitty kirkonmies, joka syntyi toisen vuosisadan loppupuolella luultavasti Afrikassa; hänestä tiedetään hyvin vähän, jos mitään, sillä hänen elämänsä koskevat tiedot ovat säilyneet jälkimaailmalle Eusebiuksen välityksellä, joka oli pahin väärentäjä, mikä koskaan on elänyt. Viimemainitun sanotaan keränneen lähes satakunta Origeneksen (eli Origenes Adamantiuksen) kirjettä, joiden nyt sanotaan joutuneen kadoksiin. Origeneksen kaikista teoksista teosofeille kaikkein kiintoisin on hänen kirjansa »Oppi sielujen ennalta olemisesta». Hän oli Ammonios Sakkaksen oppilas ja oli pitkän aikaa läsnä tämän suuren filosofian opettajan luennoilla.

Panaenus. Eräs filaleettien aleksandrialaisen koulukunnan platonistinen filosofi.

Pandora. Kreikkalaisessa jumalaistarustossa Vulkanuksen saves-ta luoma ensimmäinen nainen maan päällä, jonka hän oli tehnyt rangaistukseen Prometheusta ja kumotakseen hänen lahjansa ihmiskunnalle. Jokainen jumala oli antanut hänelle lahjaksi jonkin hyveen, ja hänen piti viedä ne eräässä lippaassa Prometheukselle, joka kuitenkin aavistuskyvyn omaavana lähetti hänet pois luotaan ja muutti lahjat pahoiksi ominaisuuksiksi. Siten, kun hänen veljensä Epimetheus näki Pandoran ja otti hänet puolisokseen, ja avasi lippaan, kaikki nyt ihmiskuntaa vaivaavat sairaudet syökysivät siitä ulos ja ovat aina siitä lähtien raivonneet maailmassa.

panteisti. Se, joka samaistaa Jumalan ja luonnon, ja **vice versa** (päinvastoin). Jos meidän on pidettävä jumaluutta rajattomana ja kaikkialla läsnä olevana periaattina, tämä tuskin voineekaan olla toisin; luonto on siten yksinkertaisesti vain jumaluuden fyysinen puoli eli hänen ruumiinsa (ilmennyksensä).

Parabrahm, (sanskrit.). Veedaantalainen nimitys, joka tarkoittaa »Brahmaan yläpuolella». Korkein ja ehdoton periaatti, persoonaton ja nimeä vailla. Veedassa käytetään siitä nimitystä »Se».

paranirvaana. Veedaanta-filosofiassa **nirvaanan** korkein muoto — sen yläpuolella.

parsit. Zoroasterin nykyiset persialaiset seuraajat, jotka ovat asettuneet asumaan Intiaan, varsinkin Bombay'hin ja Guzerat'iin; auringon ja tulen palvojia. Eräs maan kaikkein älykkäimpiä ja arvossa pidetyimpiä yhdyskuntia; he ovat enimmäkseen liike-elämän palveluksessa. Heitä on nykyään 50—60.000 jäljellä Intiassa, jonne he asettuivat n. 1.000 vuotta sitten.

persoonallisuus. Okkultismin opetukset jakavat ihmisen kolmeen puoleen — **jumalaiseen, ajattelevaan** eli järkevään, ja **järjettömään** eli eläimelliseen ihmiseen. Metafyysisiä seikkoja silmällä pitäen häntä myös ajatellaan seitsenjakoisena, eli, niinkuin on sovittu se ilmaistavaksi teosofiassa, hän on koostunut seitsemästä »periaattista», joista kolme muodostavat korkeamman **kolminaisuuden** ja jäljellä olevat neljä alemman **nelinäisyyden**. Se on tässä jälkimmäisessä, missä asuu **persoonallisuus**, joka sisältää vuorotellen jokaisen fyysisen elämän kaikki luonteenomaisuudet, mukaan lukien muistin ja tajunnan. **Yksilöllisyys** on kolminaisuuden — yhdeksi käsitettynä — korkeampi minä (manas). Toisin sanoen yksilöllisyys on meidän katoamaton **ego**'mme, joka jälleensyntyy ja pukeutuu **uuteen persoonallisuuteen** jokaisessa uudessa ruumistuksessa.

phallos-kultti (kreik. **phallos**, miehen sukuelin), sukupuolipalvonta; sellaisille jumalille ja jumalattarille, jotka, kuten Shiva ja Durga

Intiassa, symbolisoivat kahta eri sukupuolta, osoitettu kunnioitus ja palvonta.

Pitkäkasvoinen. Kabbalistinen termi, **Areekh Anpeen** hebreankielessä; eli »Pitkäkasvoinen»; kreikankielessä **Makroprosopos**, vasta-kohtana »lyhytkasvoiselle» eli **zeir anpeen, mikroprosopos**. Edellinen tarkoittaa jumaluutta, jälkimmäinen ihmistä, »suuren hahmon pientä kuvaa».

planeettahenget. Planeettojen hallitsijat ja valtiaat. Planeetta-jumalat.

plastinen. Tätä sanaa käytetään okkultismissa merkitsemään astraaliruumiin (nyk. eetteriruumiin — suom.) »proteusmaisen sielun» luontoa ja olemusta. (Katso sanaa **Plastic Soul** teoksessa »Theosophical Glossary».)

plerooma. »Täyteys»; gnostillinen sanonta, jota käytti myös Pyhä Paavali. Jumalainen maailma eli jumalien olopaikka. Kaikkiallinen avaruus jaettuna metafysiisiin **aioneihin**.

Plotinos. Huomattava platonistinen filosofi, joka eli kolmannella vuosisadalla, suuri käytännöllinen mystikko, joka oli tunnettu hyveellisyydestään ja oppineisuudestaan. Hän opetti oppia, joka oli yhtäpitävä veedaantistien opin kanssa, nimittäin, että henkisielu, valuen ulos Ainoasta Jumalaisesta Prinsiipistä, maallisen toivio-retkensä jälkeen yhdistyi siihen jälleen. (Katso teosta **Theosophical Glossary**.)

Porfyrios. Hänen oikea nimensä oli **Malek**, mistä johtui, että häntä pidettiin juutalaisena. Hän tuli Tyyroksesta, ja opiskeltuaan ensin Longinuksen, etevän filosofi-tutkijan johdolla, hänestä tuli Plotinoksen opetuslapsi Roomassa. Hän oli uusplatonikko ja huomattava kirjailija ja kuuluisa varsinkin teurgian harjoittamisesta aiheutuvia pahoja vaikutuksia koskevasta väittelystä Jamblikhoksen kanssa, vaikka hän sitten lopulta omaksuikin vastustajansa mielipiteet. Syntyneenä luonnostaan mystikoksi hän noudatti kuten opettajansa Plotinoskin puhdasta intialaista raadsha-jooga-järjestelmää, joka harjoitettuna johtaa sielun yhtymiseen maailmankaikkeuden ylisieluun, ja inhimillisen sielun yhtymiseen sen **jumalaiseen** sieluun, buddhi-manakseen. Hän valittaa kuitenkin, että kaikista ponnisteluistaan huolimatta, hän 68:nteen ikävuoteensa mennessä oli saavuttanut ekstaasin korkeimman tilan vain yhden kerran, kun sen sijaan hänen opettajansa Plotinos oli kokenut korkeinta autuutta kuusi kertaa elämänsä kuluessa. (Katso sanaa »Porphyry» teoksesta **Theosophical Glossary**.)

Pot Amun. Koptilainen nimitys, joka merkitsee viisauden jumalalle »Amunille pyhitettyä henkilöä». Ptolemaiosten aikaisen egyptiläisen papin ja okkultistin nimi.

praana (sanskrit.). Elämän prinssiippi, elämän henkäys, nefesh.

pradsnaa (sanskrit.). Nimitys, jota käytetään merkitsemään »Kaikkiallista Järkeä». **Mahat**-sanana kanssa saman merkityksinen.

pralaja (sanskrit.). Hajaantuminen, hajoaminen, manvantaran vastakohta, edellisen merkityksessä planeetan tai koko maailmankaikkeuden levon aikakautta ja jälkimmäisen täyden toiminnan aikakautta (kuolemaa ja elämää).

proteusmainen sielu. **Maajaaviruupaa** eli ajatusruumiin, korkeamman astraaliruumiin nimitys; se omaksuu adeptin ajatuksen tahdosta kaikki muodot ja minkä muodon tahansa. (Katso sanaa »Plastic Soul» **Theos. Gloss.**:sta.)

psykismi. Sanaa käytetään nykyään merkitsemään kaikenlaaisia sielullisia ilmiöitä, nim. sekä mediumisuutta että sensitiivisyyden ('herkkyden') korkeampia lajeja. Hiljattain keksitty sana.

Puraanat (sanskrit.). Sananmukaisesti »vanhat»; ne tarkoittavat hindulaisia kirjoituksia ja pyhiä kirjoja, joita on olemassa huomattava lukumäärä.

pyhä tiede. (Nimitys, jota on käytetty yleensä okkultisista tieteistä, ja jolla nimellä rosenkreutziläiset nimittivät Kabbalaa ja varsinkin hermeettistä filosofiaa.

Pythagoras. Kaikkein maineikkain mystinen filosofi, joka syntyi Samos-saarella n. v. 586 e.Kr.; hän opetti heliosentristä (aurinkokeskeistä) järjestelmää ja jälleensyntymistä, korkeinta matematiikkaa ja korkeinta metafysiikkaa; hänellä oli koulu, joka oli kuuluisa kautta maailman. (Täydellisempiä yksityisseikkoja halutessanne katso »**Theos. Gloss.**»:ista.)

rabbiinikollegio. Babylonissa toiminut collegio ja opisto; se oli hyvin kuuluisa kristikunnan varhaisimpina vuosisatoina, mutta sen maine väheni suuresti Aleksandrian hellenistiopettajien, sellaisten kuin Filo Judaeuksen, Josefuksen, Aristobuloksen ym. ilmestyessä näyttämölle. Ensin mainitut koettivat kostaa menestyville kilpailijoilleen nimittämällä aleksandrialaisia **teurgisteiksi** ja epäpuhtaiksi profeetoiksi. Mutta aleksandrialaisia **thaumaturgiaan** uskovia ei pidetty synnintekijöinä ja pettureina, kun oikeaoppiset juutalaiset olivat tuollaisten »hazim»-koulukuntien johdossa. Oli toiminnassa opistoja, joissa opetettiin profetoimista ja okkultisia tieteitä. Samuel oli erään sellaisen Ramah'issa sijaitsevan opiston johtaja, Elisha Jerikossa. Hillel'illä oli vakinainen profeetta- ja näkijäakatemia;

ja se oli juuri Hillel, babylonialaisen opiston oppilas, joka oli fari-sealaisten ja suurten oikeaoppisten rabbiinien lahkon perustaja.

reinkarnaatio, eli jälleensyntyminen (lat. **re**, jälleen, ja **incarnatio**, »lihaantuminen»); kerran yleismaailmallinen oppi, joka opetti, että **ego** (minuus) syntyy tämän maan päälle lukemattomia kertoja. Meidän päivinämme kristityt sen kieltävät, koska he näyttävät käsittävän väärin omien evankeliumiensa opetukset. Siitä huolimatta sekä Raamattu että kaikki muutkin vanhat kirjoitukset opettavat, että korkeampi inhimillinen sielu (buddhi-manas) eli **ego** aikakausittain ja pitkien kierroksien kuluessa pukeutuu lihan ruumiiseen, ja »ylösnousemus» (resurrektio) merkitsee vain egon jälleensyntymistä toiseen muotoon. (Katso **Theos. Gloss.:ia!**)

Reuchlin, John. Suuri saksalainen filosofi, kielitieteilijä, kabbalisti ja oppinut. Hän syntyi v. 1455 Pfortzheimissä Saksassa, ja toimi varhaisessa nuoruudessaan diplomaattina. Elämänsä eräässä vaiheessa hän toimi Tübingenin tuomioistuimessa tuomarin korkeassa virassa yksitoista vuotta. Hän oli myös Melanchtonin opettaja, ja papisto vainosi häntä ankarasti sen vuoksi, että hän ylisti hebrealaista Kabbalaa, vaikkakin häntä samanaikaisesti sanottiin »uskonpuhdistuksen isäksi». Hän kuoli v. 1522 suuressa köyhydessä, mikä oli tavallisesti niiden kohtalona, jotka noihin aikoihin asettuivat vastustamaan kirkon kuollutta kirjainta.

samaadhi. Henkisen ekstaasin intialainen nimitys. Se on täydellinen transsi- (haltio-) tila, joka on saatu aikaan mystillisen konsentraation (ajatusten keskityksen) avulla.

samma sambuddha. Ihmisen kaikkien menneitten ruumistusten yht'äkkäinen muistaminen, muistamisilmiö, joka on saavutettu joo-gan avulla. Buddhalainen mystillinen nimitys.

Samjuttaka Nikaaja. Eräs buddhalaisista **suutroista** (runoelmista).

Samothrake. Eräs Kreikan saariston saarista, kuuluisa menneinä aikoina sen temppeleissä vietetyistä mysteereistä. Nämä mysteerit olivat maailman kuulut.

samskaara (samkhaara). Yksi viidestä buddhalaisesta **skandhasta** eli ominaisuudesta. (Katso »skandhat»). »Sielun taipumukset».

sandshnjaa (sanjaa). Yksi viidestä skandhasta eli ominaisuudesta tarkoittaen »abstraktisia aatteita».

séanse. Nimitys, jota nykyään käytetään merkitsemään istumista meedion kanssa erilaisten ilmiöiden aikaan saamiseksi. Sitä käyttävät pääasiallisesti spiritualistit.

sefiroth. Hebrealais-kabbalistinen sana, joka tarkoittaa Ain-Sof'in, persoonattoman, kaikkiallisen prinssiin eli jumaluuden kymmentä jumalaista emanaatiota (vuodatusta). (Katso **Theos. Gloss.**)

selväkuulo (ransk. Clairaudience). Kyky — joko synnynnäinen tai okkultisen harjoituksen avulla hankittu — kuulla asioita välimatkasta huolimatta.

selvänäkö (ransk. Clairvoyance). Kyky nähdä sisäisellä silmällä eli henkisen näkökyvyn avulla. Sellaisena kuin sitä nykyään käytetään se on vapaa ja ylimalkainen sana, joka käsittää sekä luontaisen terävyyteen eli intuitioon perustuvan onnistuneen arvaamisen että sen kyvyn, josta Jakob Böhme ja Svedenborg antoivat niin monta merkillistä esimerkkiä. Kuitenkin juuri nämä kaksi suurta näkijää, koska he eivät kyenneet koskaan kohoamaan juutalaisen Raamatun ja lahkolaisopetusten yleistä henkeä korkeammalle, ovat surullisella tavalla sotkeneet näkemänsä ja poikenneet kauas tosi selvänäöstä.

skandhat. Jokaisen persoonallisuuden **ominaisuudet**, jotka kuoleman jälkeen muodostavat uuden karmallisen jälleensyntymisen, niin sanoaksemme, perustan. Niitä on viisi buddhalaisten kansanomaisessa eli eksoteerisessa järjestelmässä: nim. **ruupa**, muoto eli ruumis, joka jättää jälkeensä magneettiset atominsa ja okkultiset taipumuksensa; **vedaana**, aistimukset, jotka tekevät samoin; **sandshnjaa** eli abstraktiset aatteet, ruumistuksesta toiseen työskentelevät luovat voimat; **samskhaara**, sielun (ajattelijan) taipumukset; ja **vinjaana** (vidjaana), älylliset kyvyt.

Somnambulismi. »Unessa käveleminen». Sielullis-ruumiillinen tila, joka on liiankin hyvin tunnettu tarvitakseen selvitystä.

spiritismi. Samaa kuin edellä mainittu (nim. unissa kävelemistä!), sillä erotuksella, että spiritualistit kieltäytyvät uskomasta melkein yksimielisesti jälleensyntymisoppiin, kun sen sijaan spiritistit tekevät siitä uskonsa peruseriaatteen. Kuitenkin on olemassa suunnaton ero viimeksimainittujen näkökantojen ja itämaisten okkultisten filosofisten opetusten välillä. Spiritistit kuuluvat Allan Kardec'in perustamaan ranskalaiseen koulukuntaan, ja Amerikan ja Englannin spiritualistit »Foxin tyttöjen» koulukuntaan; nämä aloittivat teorioidensa julistamisen Rochester'issä, Amerikassa. Teosofit, vaikkakin he uskovat sekä spirituaalistien että spiritistien mediumistisiin ilmiöihin, hylkäävät »henki»-teorian.

spiritualismi. Nykyaikainen uskomus, että kuolleiden henget saadaan palaamaan maan päälle keskustelemaan elävien ihmisen kanssa. (Katso »spiritismi».)

sthuula shariira. Sanskritinkielinen, okkultismissa ja veedaanta-filosofiassa käytetty ihmisen fyysisen ruumiin nimitys.

suksmopaadhi (taaraka-raadsha-jooga-koulun termi). Fyysinen ruumis valvovassa, tajuisessa tilassaan (**dshagrat**).

suksmopaadhi (taaraka-raadsha-jooga-koulun termi). Fyysinen ruumis uni- (unta näkevässä) tilassaan (**svapna**), ja **kaaranopaadhi**, »kausaaliruumis» (syyruumis).

suuri aikakausi. Oli olemassa useita vanhojen kansojen mainitsemia »suuria aikakausia». Intiassa se käsitti koko »mahamanvantaran» eli »Brahmaan iän», jonka jokainen »päivä» vastaa ketjun elämän kierrosta, so. se vastaa seitsemän kierroksen pituista aikakautta (katso A. P. Sinnettin 'Esoteric Buddhism'-teosta). Siten, koska yksi »päivä» ja yksi »yö» yhdessä edustavat, manvantarana ja pralajana, 8.640.000.000 vuotta, »aikakausi» kestää 311.040.000.000.000 vuotta; ja sen jälkeen **pralaja** eli maailman-kaikkeuden hajaantuminen tulee kaiken käsittäväksi. Egyptiläisillä ja kreikkalaisilla »suuri aikakausi» tarkoitti vain kääntöpiirin eli tähtivuotta, jonka kesto aika on 25.868 aurinkovuotta. Täydellisestä eli jumalien ajanlaskusta he eivät sanoneet mitään, koska se oli asia, josta voitiin keskustella ja joka voitiin paljastaa vain mysteereissä ja vihkimyseremonioitten aikana. Kaldealaisten »suuri aikakausi» oli numeroin ilmaistuna sama kuin hindujen.

Svedenborg (Emanuel). Eräs kuuluisa viime vuosisadan tiedemies ja selvänäkijä, suuresti oppinut mies, joka on valtavasti edistänyt tieteen kehitystä, mutta jonka mystiikka ja transscendentiaalinen filosofia on sijoittanut hänet harhanäkyjen näkijöiden riveihin. Hänet tunnetaan nykyisin yleisesti svedenborgilaisen lahkon eli Uuden Jerusalemin Kirkon perustajana. Hän syntyi Tukholmassa (Ruotsissa) v. 1688 luterilaisista vanhemmista; hänen isänsä oli Länsi-Göötanmaan piispa. Hänen alkuperäinen nimensä oli Svedberg, mutta hänen tultua korotetuksi aatelis- ja ritari-säätyyn v. 1719 se muutettiin Svedenborgiksi. Hänestä tuli mystikko v. 1743, ja neljä vuotta myöhemmin (v. 1747) hän luopui virastaan (kaivosakatemian ylimääräisenä asessorina) ja antautui kokonaan mystiikkaa harrastamaan. Hän kuoli v. 1772.

syyruumis, kausaaliruumis. Tämä »ruumis», joka todellisuudessa ei ole lainkaan mikään ruumis, ei objektiivinen eikä subjektiivinen, vaan **buddhi**, henkinen sielu, on saanut nimensä siitä, että se on suoranaishana syynä **sushupti**-tilaan, joka johtaa turijätilaan, **samaadhin** korkeimpaan tilaan. Taaraka-raadsha-joogit sanovat sitä **kaarano**-paadhi'ksi, »syyn perustaksi», ja veedaantajärjestelmässä se vastaa sekä **vinjaana-maaja**- että **aanandamaaja**-

kooshaa yhdessä (viimeksi mainittu ollen lähinnä aatmaa ja on sen vuoksi Kaikkiallisen Hengen käyttöväline). Buddhia yksinään ei voi sanoa syuruumiiksi, mutta se tulee siksi vasta yhdistyneenä manakseen, ruumistuvaan olemukseen eli ego'on.

taaraka-raadsha-jooga (sanskri.). Eräs brahmalaisista jooga-järjestelmistä, filosofisin, ja tosiasiallisesti kaikista salaisin, koska sen todellista sisältöä ei koskaan anneta julkisuuteen. Se on puhtaasti älyllinen ja henkinen itsekasvatuskoulu.

taidshas (sanskri.). Sanasta **tedshas**, »tuli»; merkiten »säteilevä», »valaiseva», ja tarkoittaa **manasa ruupaa**, »manakseen ruumista», ja myös tähtiä ja **tähtien kaltaisia** loistavia kuoria. Veedaantafilosofiaan kuuluva nimitys, jolla on muitakin merkityksiä kuin äsken mainittu Okkultinen merkitys.

taso. Käännös latinalaisesta sanasta **planus**, taso, tasainen, avaruuden laajuus eli ala, joko fyysisessä tai sitten metafysisessä mielessä. Okkultismissa tajunnan jonkin tilan piiri tai ulottuvuus, tai aineen tila, joka vastaa tietyn aistisarjan havaintokykyä tai tietyn voiman vaikutusta.

teogonia. Kreikankielisestä sanasta **theogonia**, sanallisesti »jumalien synty t. syntyoppi».

teosofia, kreikkalaisesta sanasta **theosophia**. Sananmukaisesti »jumalainen viisaus» eli »jumalien viisaus», »jumalviisaus».

[Täydellisemmän selvityksen saamiseksi katso **Theos. Gloss.:**st sellaisia sanoja kuin »Theosophy», »Theosophists», »Theosophical Society» jne.]

terapeutit (kreik.). Juutalaisten mystillisten parantajien eli esoteristien koulukunta, jota jotkut ovat väärin nimittäneet lahkoksi. He asustivat Aleksandriassa ja sen läheisyydessä, ja heidän menettelytapansa ja uskomuksensa ovat tähän päivään saakka jääneet salaisuudeksi kirjallisuuden tutkijoille, koska heidän filosofiansa näyttää olleen jonkinlainen yhdistelmä orfilaisista, pythagoralaisista, essealaisista ja puhtaasti kabbalistisista menoista ja menettelytavoista. (Katso **Theos. Gloss.:**ia.)

tetragrammaton (kreik.). Neljänä kirjaimena ilmaistu jumaluuden nimi, ja ne ovat englanninkielisessä (suomalaisessa?) muodossa IHVH. Se on kabbalallinen termi (sanonta) ja vastaa aineellisemmalla tasolla pyhää pythagoralaista **tetraktys**'tä. (Katso **Theos. Gloss.**)

teurgia (kreik, **theiourgia**). Rituaalit, joita suorittamalla saadaan planeetta- ja muut henget tai jumalat vedetyiksi maan päälle. Voidakseen käytännössä toteuttaa tämän tarkoituksen teurgin oli oltava ehdottoman puhdas ja epäitsekäs vaikuttimiensa puo-

lesta. Teurgian harjoittaminen on hyvin vähän toivottavaa ja jopa vaarallista meidän päivinämme. Maailma on tullut liian turmel-tuneeksi ja pahaksi, jotta voitaisiin harjoittaa sitä, johon yksin sel-laiset pyhät ja oppineet miehet kuin Ammonios, Plotinos, Porfy-rios ja Jamblikhos (kaikista oppinein teurgi) saattoivat ryhtyä rangaistuksesta. Meidän päivinämme teurgia, eli jumalainen, hy-vää aikaansaava magia, on liiankin herkkä muuttumaan **goetiikaksi**, toisin sanoen noituudeksi. Teurgia on ensimmäinen magian kolmesta alalajista, jotka ovat teurgia, goetiikka ja luonnon magia.

theodidaktos (kreik.). »Jumalan opettama», arvonimi, jota käy-tettiin Ammonios Sakkaksesta.

thymos (kreik.). Pytagoralainen ja platoninen nimitys, jota käytettiin eräästä ihmissielun puolesta merkitsemään sen intohi-moista **kaamaruupa**-tilaa: — se vastaa jokseenkin täsmälleen sanskritin sanaa *tamas*, »pimeyden ominaisuus», ja sana **thymos** on luultavasti johtunutkin *tamas*-sanasta.

Timaeos (Lokrislainen). Eräs pythagoralainen filosofi, joka syn-tyi Lokris'essa. Hänen metempsychosis- (jälleensyntymis-, sielun-vaellus-) oppinsa erosi jossain määrin hänen opettajansa opetta-masta. Hän kirjoitti tutkielman Maaailmansielusta ja sen luonnosta ja olemuksesta doorilaisella murteella; teos on vieläkin tallella.

triadi eli kolminaisuus. Jokaisessa uskonnossa ja filosofiassa — kolme yhdessä.

tsheela (sanskrit.). Opetuslapsi. Gurun tai tietäjän oppilas, jon-kun adeptin tai filosofisen koulukunnan seuraaja.

tulifilosofit. Nimitys, jota käytettiin keskiajan hermeetikoista ja alkemisteista, ja myöskin rosenkreutsiläisistä. Viimeksi mainitut, teurgien seuraajina, pitivät tulta jumaluuden symbolina. Se ei ollut ainoastaan aineellisten atomien lähde, vaan myöskin niitä elähdyttä-vien henkisten ja sielullisten voimien säiliö. Suurin piirtein katsoen tuli on kolminainen periaate; esoteerisesti seitsenäinen, niinkuin ovat muutkin alkuaineet. Niinkuin ihmisenkin muodostaa henki, sielu ja ruumis, ynnä nelinkertainen aspekti; niin on tulikin. Siten erään mainehikkaan rosenkreutsiläisen Robert Flood'in teosten (*De Fluctibus*) mukaan tuli sisältää — ensiksi, näkyvän liekin (ruumiin); toiseksi, näkymättömän, astraalisen tulen (sielun); ja kolmanneksi, hengen. Neljä aspektia ovat (a) kuumuus (elämä), (b) valo (sielu, mieli, ymmärrys), (c) sähkö (kaamiset eli molekuläärivoimat), ja (d) synteettiset (yhdistetyt) perusainekset, hengen yläpuolella, eli sen olemassaolon ja ilmennyksen alkusyy. Hermetisti tai rosenkreutsiläi-nen ymmärtää, että kun liekki sammuu objektiivisella (ulkokohtai-

sella) tasolla, se on vain siirtynyt näkyvästä maailmasta näkymättö-
mään; havaittavissa olevasta ei havaittavissa olevaan.

upaadhi (sanskri.). Jonkin perusta, pohjarakennelma, käyttöväli-
ne; siten okkultismissa — aine on hengen **upaadhi**.

Upanishad (sanskri.). Sananmukaisesti »esoteerinen (salainen)
oppi». Veedojen kolmas osasto, ja se luetaan yhteen (jumalaisten)
ilmestysten kanssa (**sruti** eli »paljastettu sana»). Noin 150 upani-
shadia on vielä jäljellä, vaikka useampaa kuin noin kahtakymmentä
ei voida pitää täysin puhtaana väärennyksestä. Nämä ovat kaikki
peräisin varhaisemmalta ajalta kuin kuudennelta vuosisadalta e. Kr.
Niinkuin Kabbala, joka tulkitsee Raamatun esoteerista merkitystä,
niin **Upanishadit** selvittävät Veedojen mystillistä merkitystä. Pro-
fessori Cowell'illa on pari **Upanishadeja** koskevaa huomautusta, jotka
ovat yhtä kiintoisat kuin oikeat. Hän sanoo näin: (1) Näissä teok-
sissa on »eräs merkillinen erikoisuus: niiden opeista puuttuu täydel-
leen brahmanistinen, muita vieroksuva henki . . . Ne henkivät täysin
erilaista henkeä, sellaista ajatuksen vapautta, mikä oli tuntematon
kaikille muille teoksille, lukuun ottamatta itse Rig Veedahymnejä;
ja (2) korkeamman tiedon (**guptaa vidjaan**) suuret opettajat ja brah-
miinit esitetään jatkuvasti menemässä kshatrija-kuninkaiden luokse
tullakseen heidän oppilaille» (**tsheeloikseen**). Tämä osoittaa sel-
västi, että (a) **Upanishadit** kirjoitettiin ennen kuin kastipakko ja
brahmiinien valtakausi alkoi, ja ne seuraavat sitten iässä välittö-
mästi Veedoja; ja (b), että okkultiset tieteet eli »korkeampi tieto»,
niinkuin Cowell sen sanoo, on paljon vanhempi kuin brahmiinit In-
tiassa tai vieläpä vanhempi kuin mitä he ovat olleet kastina (yh-
teiskuntaluokkana) olemassakaan. Kuitenkin Upanishadit ovat pal-
jon myöhäisemmät kuin **guptaa vidjaa** eli »salatiede», joka on yhtä
vanha kuin itse inhimillinen filosofinen ajatuskyky.

uusplatonikot. Eräs filosofian koulukunta, joka syntyi ajanlas-
kumme toisen ja kolmannen vuosisadan välillä, sen perusti aleksan-
drialainen Ammonios Sakkas. Kuten filaleetteja ja analogisteja, hei-
tänkin kutsuttiin **teurgisteiksi** ja monilla muilla nimillä. He olivat
ensimmäisten vuosisatojen teosofeja. Uusplatonismi on platonista
filosofiaa siihen **lisättyinä ekstaasi**, jumalainen raadsha-jooga.

vaahan (sanskri.) lat. vehiculum. »Vehikkeli», käyttöväline; mer-
kitsee samaa kuin **upaadhi**.

vallatshaarjojen lahko (sanskri.) eli »maharaadshojen lahko»;
irstas phallos-kulttia harjoittava yhdyskunta, jonka päähaara on
Bombay'ssä. Palvonnan kohteena on Krishna-lapsi. Englantilais-
intialaisen hallituksen on täytynyt useita kertoja puuttua sen asioi-
hin saadakseen loppumaan sen rituaalien ja inhoittavien menojen

harjoittamisen, ja sen hallitseva maharaadsha, jonkinlainen ylipappi, on pantu useammin kuin kerran vankilaan, niinkuin aivan oikein on. Se on eräs Intian häpeätahroja.

veedaanta (sanskri.). Sananmukaisesti: »kaiken tiedon päätös». Yhtenä kuudesta **darshanasta** eli filosofian koulukunnasta, sitä nimitetään myös **uttaramimaansa** eli »myöhempi» naimaansa. On sellaisia, jotka kykenemättöminä ymmärtämään sen esoterismia, pitävät sitä ateistisenä (jumalankieltävänä); mutta niin ei ole asianlaita, sillä Sankaraatshaarja, tämän koulukunnan suuri apostoli ja sen kansanomaiseksi tekijä, oli eräs Intian suurimpia mystikoita ja adepteja.

vidjaa (sanskri.). Tieto, eli paremminkin »viisauden tieto», viisaustieto, salatiede.

vihitty (lat. **initiatus**). Tällä nimellä kutsuttiin jokaista, joka oli vastaanotettu joko vapaamuurariuden tai okkultisiin mysteereihin ja salaisuuksiin ja jolle ne oli selvitetty. Muinaisina aikoina he olivat niitä, jotka olivat vihityt mysteereitten hierofanttien opettamaan salaiseen tietoon; ja nykypäivinä vihittyjä ovat ne, jotka mystillisen tietouden adeptit ovat vihkineet mysteeritietoon, jolla huolimatta aikakausien kulumisesta on vielä muutamia tosi palvoja maan päällä.

viisasten kivi, filosofien kivi. Alkemiassa tunnettu nimitys; sitä sanotaan myös **projektiojauheeksi** (engl. powder of Projection), mystillinen »prinsiippi», jolla on kyky muuntaa halvat metallit puhtaaksi kullaksi. — Teosofisessa kielenkäytössä se symbolisoi ihmisen alemman eläimellisen luonnon muuntamista korkeimmaksi jumalaiseksi luonnoksi.

viisaususkonto. Sama kuin teosofia. Sanaa käytetään siitä salaisesta opista, joka on jokaisen eksoteerisen (pyhän) kirjoituksen ja uskonnon perustana.

vinjaana (sanskri.). Yksi viidestä skandhasta; se merkitsee sanallisesti »älylliset kyvyt». (Katso sanaa »skandhat»).

yksilöllisyys, (yksilöisyys). Se on eräs niistä nimityksistä, joka teosofiassa ja okkultismissa on annettu ihmisen **korkeammalle minälle**. Me teemme eron kuolemattoman ja jumalaisen sekä kuolevaisen inhimillisen minän välillä, joka häviää. Viimeksi mainittu eli »persoonallisuus» (persoonallinen minä) elää fyysisen ruumiin kuoltua vain jonkin aikaa kaamalookassa: yksilöllisyys pysyy ikuisesti.

yleismaailmallinen veljeys (Universal Brotherhood, engl.) Teosofisen Seuran alaotsikko ja ensimmäinen sen tunnustamasta kolmesta ohjelmapykälästä.

Zenobia. Palmyran kuningatar, jonka keisari Aurelianus kukisti. Hänen opettajanaan oli Longinus, kuuluisa kirjallisuuden tuntija ja loogikko kolmannella vuosisadalla j. Kr. (Katso sanaa »Longinus«).

Zivo, Kabar (eli Jukabar). Erään luovan jumaluuden nimi Codex Nazarenuksessa. (Katso **Isis Unveiled**'iä).

Zohar (hebr.). »Loiston kirja«, kabbalistinen teos, jonka Simon ben Jokhai'n arvellaan kirjoittaneen ajanlaskumme ensimmäisellä vuosisadalla. (Täydellisemmän selvityksen saamiseksi katso **Theos Gloss.**:ia).

zoroasterilainen. Parsien, auringon eli tulenpalvojien uskonnon noudattaja.

SISÄLLYSLUETTELO.

	Sivu
Esipuhe	7
Alkulause kolmanteen painokseen.....	9
Suomentajan alkulause II:ssa painoksessa	11

I

Teosofia ja Teosofinen Seura

Nimen merkitys	13
Teosofisen Seuran toimintatapa	16
Viisaususkonto esoteerinen kaikkina aikoina	18
Teosofia ei ole buddhalaisuutta	23

II

Eksoteerinen ja esoteerinen teosofia

Mitä uudenaikainen Teosofinen Seura ei ole	26
Teosofit ja T. S:n jäsenet	30
Erotus teosofian ja salatieteen välillä.....	34
Erotus teosofian ja spiritismin välillä	36
Miksikä teosofia on otettu niin halukkaasti vastaan.....	43

III

Teosofisen Seuran työtapa

Seuran tehtävät	47
Ihmisten yhtenäinen syntyperä	48
Muut tehtävämme	54
Lupauksen pyhydestä.....	55

IV

Teosofisen Seuran suhde teosofiaan

Itsekasvatuksesta	58
Abstraktinen ja konkreettinen	61

V

Teosofian perusopetukset

Jumalasta ja rukouksesta.....	66
Onko rukoileminen välttämätöntä.....	70

	Sivu
Rukous kuolettaa itseluottamuksen	75
Ihmissielun syntyperästä	77
Buddhalaiset opit ylläolevasta asiasta	79

VI

Teosofisia oppeja luonnosta ja ihmisestä

Kaikki on kaikessa yhtä.....	85
Kehitys ja harhakuvat	86
Kiertotähtemme seitsenäisestä rakenteesta	89
Ihmisen seitsenäinen luonto.....	91
Ero sielun ja hengen välillä	93
Kreikkalaisten opit	96

VII

Erilaiset kuolemanjälkeiset tilat

Fyysinen ja henkinen ihminen.....	101
Ikuisesta palkasta ja rangaistuksesta ja nirvaanasta.....	103
Ihmisen eri ”prinsiipit”	114

VIII

Jälleensyntymisestä

Mitä on muisti teosofisen opin mukaan	120
Miksi emme muista menneitä elämiämme.....	124
yksilöisyys ja persoonallisuus	129
Minän palkasta ja rangaistuksesta	132

IX

Kaamalooka ja deevakhan

Alempien ”prinsiippien” kohtalo	137
Mikseivät teosofit usko puhtaiden ”henkien” palaamiseen.....	139
Muutamia sanoja skandhoista.....	146
Tietoisuus kuoleman jälkeen ja ennen syntymistä.....	148
Mitä tuhoutumisella todella tarkoitetaan	153
Selvät nimitykset selville asioille.....	160

X

Ajattelevan prinsiippimme luonto

Minän mysteeri	166
Manaksen monimutkainen luonto	171
Oppi on Johanneksen evankeliumissa	174

XI

Jälleensyntymismysteereitä

	Sivu
Määräajoin tapahtuvat jälleensyntymiset	183
Mitä on karma	186
Keitä ovat ne, jotka tietävät.....	200
Ero uskon ja tiedon välillä eli sokea ja järjellinen usko.....	203
Onko Jumalalla oikeutta antaa anteeksi.....	206

XII

Mitä on teosofia käytännössä

Velvollisuus	212
T. S. suhde poliittisiin uudistuksiin	215
Uhrautuminen.....	219
Hyväntekeväisyys.....	224
Teosofiaa joukoille.....	226
Kuinka jäsenet voivat auttaa yhteiskuntaa.....	229
Mitä teosofin ei pitäisi tehdä.....	230

XIII

Väärinkäsityksiä Teosofisesta Seurasta

Teosofia ja asketismi.....	238
Teosofia ja avioliitto.....	240
Teosofia ja kasvatus	241
Miksi sitten on niin paljon ennakkoluuloja T. S:aa vastaan.....	248
Onko Teosofinen Seura rahaa ansaitseva liikeyritys	256
T. S:n työtä tekevät virkailijat	260

XIV

Teosofiset »mahaatmat»

Ovatko he ”valon henkiä” vai ”kirottuja peikkoja”?	263
Pyhien nimien ja nimitysten väärinkäyttö	273

Loppusanat

Teosofisen Seuran tulevaisuus.....	278
Sanasto	281

